Lei 8 • ALMANAHUL SATELOR • Editat de redacția AGRICULTURA SOCIALISTĂ •

SATELOR

1030

1990
IUL. 2005

la multi ani cu sănătate!

1976

IANUARIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

FEBRUARIE

	2	9	16	23		
	3	10	17	24		
	4	11	18	25		
	5	12	19	26		
	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		

MARTIE

1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24	31		
4	11	18	25			
5	12	19	26			
6	13	20	27			
7	14	21	28			

APRILIE

	5	12	19	26		
	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24			
4	11	18	25			

MAI

	3	10	17	24	31	
	4	11	18	25		
	5	12	19	26		
	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		

IUNIE

	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24			
4	11	18	25			
5	12	19	26			
6	13	20	27			

IULIE

L		5	12	19	26	
M		6	13	20	27	
M		7	14	21	28	
J	1	8	15	22	29	
V	2	9	16	23	30	
S	3	10	17	24	31	
D	4	11	18	25		

AUGUST

	2	9	16	23	30	
	3	10	17	24	31	
	4	11	18	25		
	5	12	19	26		
	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		

SEPTEMBRIE

	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24			
4	11	18	25			
5	12	19	26			

OCTOMBRIE

	4	11	18	25		
	5	12	19	26		
	6	13	20	27		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24	31		

NOIEMBRIE

1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
2	10	17	24			
4	11	18	25			
5	12	19	26			
6	13	20	27			
7	14	21	28			

DECEMBRIE

	6	13	20	57		
	7	14	21	28		
1	8	15	22	29		
2	9	16	23	30		
3	10	17	24	31		
4	11	18	25			
5	12	19	26			

DIN SUMAR

ALESUL ÎNTREGII NAȚIUNI 1
APA VIE A ÎNDEMNULUI COMUNIST 4
ÎN SLUJBA PĂCII, COLABORĂRII ȘI PRIETENIEI ÎNTRE POPOARE 14
POMUL-GRĂDINĂ 21
DE VORBĂ CU IRINA LOGHIN ȘI BENONE SINULESCU 24
NEPREȚUITA ZESTRE A OMENIRII — NATURA 28
CĂLĂTOR PE DRUMUL PUBLIC 34
SÎNTEM DE MILENII AI ACESTUI PĂMÎNT 37
ROMÂNI ÎN AVANGARDA LUPTEI ÎMPOTRIVA CANCERULUI 40
CALENDAR CINEGETIC ȘI PISCICOL 43
AȘA S-A NĂSCUT OLTBRID 46
SCURT DICȚIONAR ETIC 47
ADRESAȚI-VĂ CALCULATORULUI ELECTRONIC 58
PLANTE MEDICINALE — DENUMIRI ȘI FOLOSINȚE 65
PRECURSORI AI ȘTIINȚEI AGRICOLE ROMÂNEȘTI 72
SALBA DE MEDALII A UNEI UNITĂȚI AGRICOLE CU FAIMĂ 75
SĂNĂTATEA TRUPULUI, SĂNĂTATEA MINȚII 91
LA CE ȘCOLI ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM VĂ PUTEȚI ÎNSCRIE 94
BIOINDUSTRIILE ȘI BELȘUGUL 97
DIN ENIGMELE LUMII VII 105
MULTE TREBUIE SĂ ȘTIE OMUL MODERN! 107
CU MÎNA STREAȘINĂ LA OCHI 116
MEDICUL VĂ SFĂTUIEȘTE 118
VĂ PROPUNEM TREI TESTE 122
DIRECȚII-CHEIE ÎN CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE SFECLĂ DE ZAHĂR 140
VOCI DE AUR, MÎINI DE AUR 150
CEREALELE — PROBLEMA NUMĂRUL UNU 156
LA TOMNATIC, BOBOCII SE NUMĂRĂ TOT ANUL 160

11039
BIBLIOTECA „ASTRA" SIBIU
2014

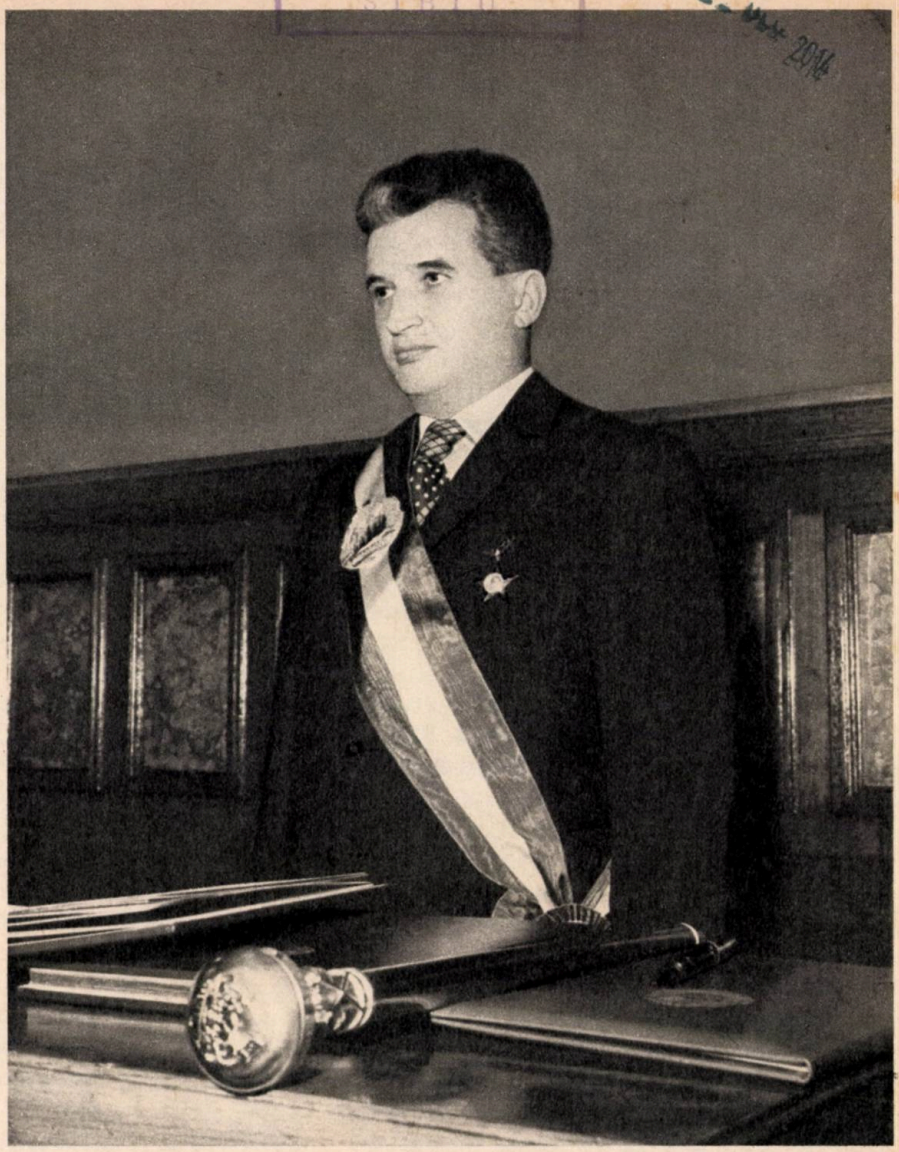

ALESUL ÎNTREGII NAȚIUNI

Pilduitoare în ceea ce privește vitalitatea democrației noastre socialiste, încărcate de majore semnificații politice, entuziasmante și generatoare de noi elanuri creatoare au fost zilele premergătoare votului nostru de la 9 martie — moment care a însemnat o nouă pecete de aur încrustată în filele de istorie ale acestor vremuri de strălucire a patriei. Gînduri născute dintr-un adînc sentiment al responsabilității s-au întîlnit cu fapte demne de laudă; cetățenii României socialiste și-au propus candidații în alegeri într-un climat social și politic dinamic a cărui coordonată esențială a fost dragostea

28427
U
IAN 2022

pentru vatra natală, pentru Partidul Comunist Român — forța călăuzitoare a națiunii noastre pe căile luminoase ale viitorului comunist.

Un eveniment politic major, care a definit și caracterizat climatul acelor zile a fost entuziasta adunare cetățenească desfășurată la uzinele «23 August» în cadrul căreia tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii, strălucit militant revoluționar, a fost propus candidat în circumscripția electorală numărul 1 din Capitală pentru alegerile de deputați în Marea Adunare Națională. Această propunere care a dat glas voinței unanime a locuitorilor puternicei zone industriale a Bucureștiului — zonă ilustrînd în mod viu, convingător, dinamismul dezvoltării economico-sociale a țării — a constituit o expresie elocventă a înaltei stime și prețuiri ce o acordă toți cetățenii României Socialiste tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, președintele Frontului Unității Socialiste.

Mîndria de a vota — de a vota țara de azi și de mîine, s-a asociat firesc cu numele celui ce simbolizează epoca de mare dinamism a României contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Marile realizări pe calea făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate, viața tot mai bună, mai prosperă pe care poporul nostru o trăiește azi, prestigiul de care se bucură România în rîndul națiunilor lumii sînt strîns legate de personalitatea tovarășului Nicolae Ceaușescu, de prodigioasa activitate a secretarului general al partidului pentru dezvoltarea economiei, științei și culturii, pentru continua perfecționare a sistemului nostru social și politic. Întîlnirile tovarășului Nicolae Ceaușescu cu alegătorii din circumscripția electorală nr. 1 a Capitalei, de fapt, cu toți cetățenii țării în acele zile, dialogurile purtate au evidențiat încă o dată înaltele calități pe care le are secretarul general al partidului nostru, sentimentele de profundă dragoste cu care îl înconjoară toți cetățenii țării, întreaga noastră națiune socialistă. Este astfel pe deplin explicabilă unanimitatea cu care tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost ales deputat în Marea Adunare Națională. Acestui moment sărbătoresc i s-a adăugat un altul, acela cînd, la 17 martie, Marea Adunare Națională, exprimînd unanim voința fierbinte a întregului popor, a reales pe tovarășul Nicolae Ceaușescu președinte al Republicii Socialiste România.

Lîngă flamurile desfășurate ale partidului și patriei un chip: cel al președintelui Republicii. Este chipul omului, comunistului spre care privește cu încredere o țară. Este chipul pe care istoria l-a așezat în rîndul marilor conducători de țară pe care i-a născut poporul nostru. Este chipul făurarului de istorie nouă, luminat continuu de flacăra prezentului și, cea mult mai înaltă, a viitorului. Cu președintele Nicolae Ceaușescu poporul român merge înainte cu încredere, își apropie viitorul cu tenacitate, dăruire, abnegație. «**Ceaușescu și poporul**» — iată o lozincă a unei mari realități a României contemporane. O societate socialistă multilateral dezvoltată, o societate a omeniei și a echității — iată exprimată în cîteva cuvinte o politică de mare anvergură al cărui inițiator și militant de frunte este președintele Republicii noastre.

Epoca aceasta în care trăim și muncim, ne afirmăm personalitatea, învățăm și făurim baze trainice viitorului comunist al patriei va rămîne în istoria poporului nostru strîns legată de numele tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Votul nostru dat unanim președintelui țării a fost un vot al istoriei.

...IDEI ÎN MANIFEST CUPRINSE

La 9 martie am votat; am ales deputați în Marea Adunare Națională și în consiliile populare. La 9 martie noi toți ne-am exercitat unul din marile noastre drepturi constituționale. Programul electoral al Frontului Unității Socialiste l-au constituit documentele programatice adoptate de Congresul al XI-lea: Raportul Comitetului Central prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, Programul partidului, Directivele cu privire la planul cincinal 1976—1980 și liniile directoare pentru perioada 1981—1990, documente aprobate unanim de întregul nostru popor. Un program electoral însuflețitor pe care îl numim **al nostru** a stat la baza Manifestului. În Manifestul Frontului Unității Socialiste a respirat întreaga politică a partidului și statului nostru; el ne-a chemat, ne-a atras, ne-a îndrumat la profunde reflecții; a fost un manifest adresat de țară constructorilor ei, conștiințelor sale, un manifest adresat prezentului care intră tot mai mult în lumina viitorului, un manifest al oamenilor către oameni.

Încorporînd ideile timpului nostru socialist, voința noastră, a tuturor, sentimentele noastre, Manifestul ne-a chemat în fața urnelor pe noi — muncitorii, pe noi — țăranii, pe noi — intelectualii, pe **Noi** — cetățenii acestui pămînt, indiferent de naționalitate, să sporim zestrea materială și spirituală a României contemporane, să muncim mai mult și mai bine, să nu pregetăm a investi în munca noastră pasiune și dragoste, în orele din care cresc fabrici, uzine, recolte, construcții — puterea minții și brațelor noastre.

Țara întreagă are sub ochi Programul partidului. Alegerile din 1975 au constituit o nouă și profund grăitoare expresie a asumării cu deplină responsabilitate și luciditate, de către toți cetățenii patriei a misiunii istorice de a traduce în fapte ideile mobilizatoare, proiectele constructive măreție ale Programului partidului.

Ridicarea nivelului general de civilizație, al vieții materiale și spirituale a poporului, situarea permanentă în centrul întregii politici a partidului și statului a omului — factorul determinant al întregii dezvoltări sociale — a satisfacerii cerințelor și nevoilor sale în continuă evoluție — așa formulează Programul partidului, în limbajul său concis, țelul suprem al tuturor strădaniilor noastre prezente și viitoare.

Pentru următorii 20—25 de ani, adică pentru mai mult de un sfert din viața unui om, Programul partidului propune o dezvoltare fermă, în deplină concordanță cu realizările de pînă acum și cu cele pe care întreaga națiune le va avea la ora viitorului bilanț.

«**Fără îndoială** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — **că întregul partid, întregul popor vor fi la înălțimea marilor răspunderi ce le revin și nu vor precupeți nimic pentru realizarea măreților obiective ale Programului, pentru libertatea și demnitatea, fericirea și prosperitatea patriei socialiste multilateral dezvoltate și a comunismului în România**». Că așa va fi stau chezășie marile izbînzi dobîndite în construcția socialistă, stă unitatea de monolit a națiunii noastre în jurul partidului, a Comitetului său Central, stă voința fermă de înaintare spre comunism.

Florin COSTINE

Evenimente politice, economice și sociale, interne și internaționale, caracterizînd dinamismul vieții noastre atît de bogate, s-au petrecut într-o semnificativă succesiune și în anul pe care îl încheiem. Ele vorbesc, în esență, despre hotărîrea întregului nostru popor de a da viață exemplar obiectivelor trasate de cel de al XI-lea Congres al Partidului Comunist Român, congres cu adevărat istoric prin amploarea dezbaterilor și hotărîrilor sale, istoric mai cu seamă prin documentul care a dat direcții și țeluri clare mersului nostru înainte: Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Este imposibil ca, pe un spațiu restrîns, să cuprinzi, fie și parțial, cele mai semnificative evenimente ale anului încheiat, mai corect spus ale primului său semestru — atît cît putem consemna în acest almanah. Ele au fost numeroase, fiecare înscriindu-și rostul într-un ansamblu de împliniri, strădanii și angajări pe calea perfecționării gîndirii și faptei noastre, corespunzător cerințelor de edificare a unei vieți noi, fericite a întregului popor. Colective din sute de fabrici și șantiere, exemplu de dăruire muncitorească și-au realizat cincinalul cu 6—7—8 luni mai devreme; cum să le amintești pe toate? Au fost numeroase consfătuiri și conferințe republicane, în cadrul cărora mii de oameni au dezbătut și hotărît să muncească mai bine, pentru a-și spori contribuția la mai binele țării. Au fost adunări ale unor colective restrînse și altele cu adevărat grandioase de evocare a luptei pline de sacrificii a înaintașilor, a pildei unui înflăcărat patriotism pus în slujba celor mai nobile aspirații de libertate și independență națională.

Din noianul de evenimente petrecute în acest răstimp, prezentăm cîteva, ilustrative pentru efervescența vieții noastre social-politice. Majoritatea evenimentelor pe care le consemnăm au fost marcate de prezența la manifestările ce le-au prilejuit a tovarășului Nicolae Ceaușescu ale cărui cuvîntări — model de pasiune militantă și de exigență comunistă — au trasat căi, au subliniat metode și mijloace pentru mersul nostru și mai avîntat înainte. Studierea acestor cuvîntări-document este și va fi determinantă în efortul fiecăruia dintre noi spre autodepășire.

APA VIE A ÎNDEMNULUI COMUNIST

La numai două luni de la Congresul al XI-lea al partidului, congres istoric prin documentele adoptate, în primul rînd Programul, 8 000 de oameni s-au strîns la București în Consfătuirea activului de partid și de stat din agricultură, din cercetarea științifică agricolă, din domeniul îmbunătățirilor funciare și din piscicultură. Chiar și numai această apropiere în timp măsoară semnificativ înalta grijă pe care partidul, secretarul său ... acordă agriculturii, ca ... bază a economiei națio... ă-și sporească sub... ția la dezvoltarea ...societății.

...fătuirea pe țară s-au desfășurat adunările generale în cooperative, ale oamenilor muncii din întreprinderile agricole de stat, au avut loc consfătuiri și dezbateri pe județe. A fost, cu alte cuvinte, asigurat un cadru larg, democratic pentru dezbaterea și adoptarea măsurilor care să asigure progresul susținut al agriculturii românești în lumina sarcinilor trasate de partid.

Succesele dobîndite de agricultură în ultimii ani sînt incontestabile și ele au fost adesea subliniate în cadrul Consfătuirii. Exemplu concludent al acestor succese este și faptul că, în 1974, pentru prima oară, trei cooperative agricole și două stațiuni pentru mecanizarea agriculturii au primit titlul de Erou al Muncii Socialiste și medalia

de aur Secera și Ciocanul, fiind astfel răsplătite pentru producțiile de grîu remarcabile obținute. După cum, aproape 60 de unități agricole de stat și cooperatiste au fost distinse în 1975 cu același înalt titlu și alte peste 60 cu Ordinul Muncii clasa I pentru producții ridicate obținute în 1974 la porumb, cartofi, sfeclă de zahăr, legume, struguri, lapte, lînă, ouă.

Dar Consfătuirea a avut menirea, adînc nu numai în mintea, ci și în inima omului, va continua să îndemne pe toți și pe fiecare din oamenii care răspund și vor răspunde de plinea țării, de mersul înainte al agriculturii.

Iată de ce, fără teama că ni se va reproșa excesul de citate, am considerat că *trebuie* să reamintim măcar o parte din ideile acestei cuvîntări-program de lucru, excepțională și prin permanența ideilor

acestei aprecieri, proiectul planului cincinal pe perioada 1976—1980, aprobat de Plenara comună a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 21—22 iulie 1975, prevede să se ajungă la o producție medie anuală de peste 21 milioane tone cereale, iar în ultimul an al cincinalului la circa 23 milioane tone).

Nici sarcina de a ajunge în 1980 la

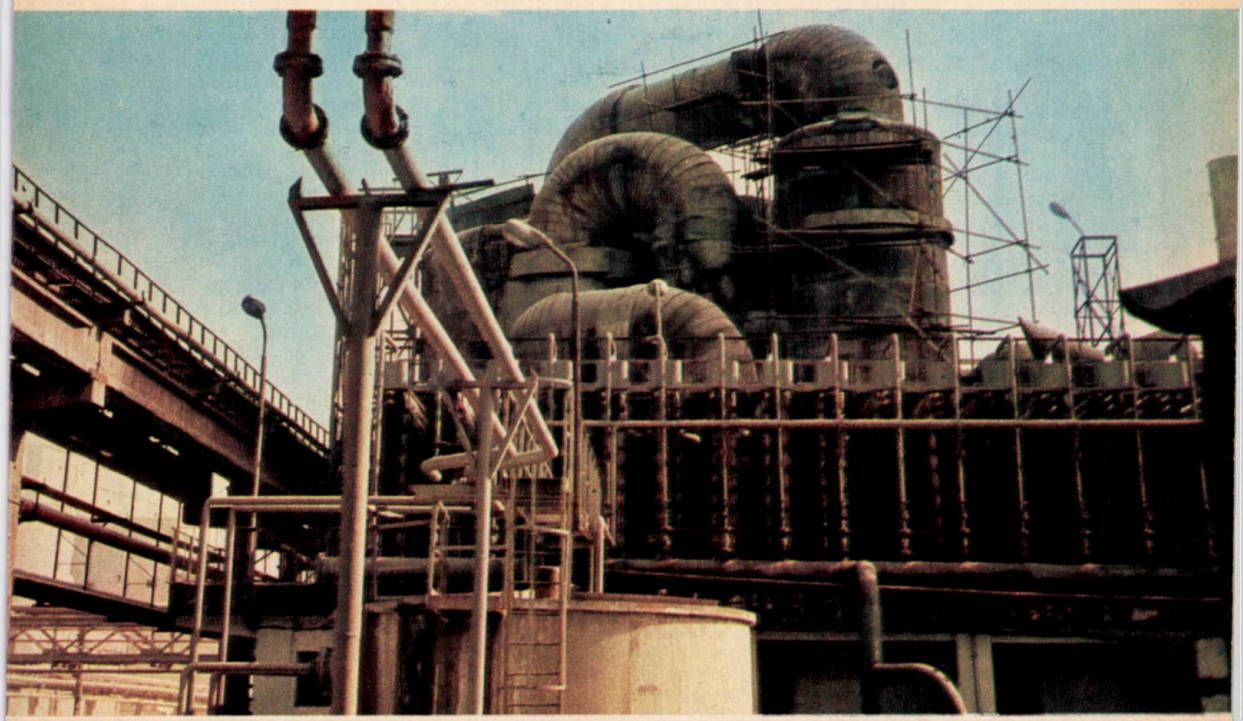

înainte de toate, să dezbată, să analizeze și să hotărască asupra metodelor, căilor și mijloacelor prin care agricultura să se înscrie mai puternic pe coordonatele dezvoltării și modernizării, în lumina Programului partidului, de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Și în această perspectivă, evenimentul central, punctul ei culminant am putea spune, a fost marcat de cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. Vor trece anii, cifrele de plan se vor schimba pe măsură ce forța noastră economică va spori, dar această cuvîntare înflăcărată, de o excepțională putere de convingere și de mobilizare, de o exigență bărbătească, construită din cuvinte ce pătrund cuprinse.

Se știe că obiectivul central al agriculturii noastre în viitorul cincinal, așa cum a stabilit Congresul al XI-lea al partidului, este asigurarea unei recolte de circa 20 de milioane tone cereale, anual, adică, în medie, 3 tone și jumătate la hectar. Este acesta un obiectiv greu de atins? «*Producția medie de 3500 kilograme cereale la hectar nu este de loc peste puterile agriculturii noastre. Iată de ce trebuie să înțelegem că această sarcină (...) este pe deplin posibil de realizat. Mă gîndesc, de altfel, chiar să depășim această sarcină și să ajungem pînă în 1980 la o producție medie de cereale în jurul a 4000 kg la ha. Acesta trebuie să fie obiectivul consfătuirii noastre în problema cerealelor!*» **(În lumina** un milion de tone de zahăr, ceea ce înseamnă o producție de peste patru tone de zahăr la hectar, nu este mare, dimpotrivă. «*În perspectivă trebuie să ne propunem să obținem o producție de cel puțin 6—7 tone de zahăr la hectar. Numai așa producția de sfeclă și producția de zahăr vor fi rentabile*».

Firește, sectorul creșterii animalelor s-a bucurat de o atenție deosebită. «*Este necesar să se ia măsuri serioase în acest an și în anii următori pentru a se asigura îndeplinirea prevederilor din cincinalul 1976—1980, și anume realizarea a 8 milioane de bovine, din care 50 la sută vaci și juninci, creșterea simțitoare a producției de lapte, ajungerea la 18—20 milioane ovine, la 12 milioane porcine și la circa 50 milioane păsă*

ouătoare».

Despre pămînt: «*Să luăm toate măsurile pentru a asigura folosirea rațională a fiecărui metru pătrat de pămînt, cultivîndu-l în mod corespunzător. Inclusiv curtea fiecărui cooperator, fiecărui țăran, a fiecărui cetățean, curțile întreprinderilor de stat și cooperatiste trebuie cultivate pînă la ultimul metru de pămînt, pentru a obține producții agricole*».

Cercetarea științifică a fost îndemnată să-și sporească substanțial contribuția la dezvoltarea rapidă a agriculturii: «*Sînt în cercetarea agricolă oameni greu receptivi la ceea ce este nou (...) Asemenea oameni n-au ce căuta în cercetare! Fără a obține o sămînță de sfeclă al cărei randament să treacă de 20 la sută, nu vom putea realiza o producție eficientă de zahăr! (...) Același lucru se poate spune în privința cartofului. Cu oameni care spun că putem fi mulțumiți cu un cartof care dă 8000 kilograme la hectar — dar care are un anumit gust specific — nu putem realiza mare lucru. Nu numai de gust specific avem nevoie. Avem nevoie de un cartof care să întrunească o serie de cerințe de calitate — dar care, în același timp, să fie de înaltă productivitate! (...) E nevoie de un spirit cutezător, receptiv la tot ceea ce este nou. Să facem cercetări, dar acestea să nu dureze 15—20 de ani pînă cînd realizăm un nou soi, să nu fim puși în situația de a lăsa moștenire copiilor și nepoților sarcina de a lucra la finalizarea aceluiași soi*».

O lecție de înaltă pasiune și dăruire în muncă exprimă aceste cuvinte: «*Cînd trebuie strînsă recolta, să se ia mîncare rece la cîmp — așa cum s-a făcut timp de secole în România — sau să se ducă acolo bucătăria și toată lumea să lucreze. Contabilul să muncească ziua, iar seara să-și facă, într-un ceas, evidența, nu să stea toată ziua în birou, la umbră! (...) Muncile agricole nu se fac ieșind la cîmp la ora 8 sau la 9, cum se întîmplă uneori. Ce fel de agricultură este aceasta? Socialismul și comunismul nu se crează cu asemenea atitudini boierești! Socialismul și comunismul presupun muncă, răspundere. Nici grîul, nici porumbul, nici legumele, nici fructele nu pot aștepta.*»

Asupra a ceea ce trebuie să însemne vrednicia omului de la sat, a celui care înțelege să se dăruiască muncii în agricultură, tovarășul Nicolae Ceaușescu revine atunci cînd este vorba de cei peste 100 000 de specialiști cu studii superioare și medii care lucrează în unitățile de producție: «*Este necesar ca înșiși specialiștii agricoli să înțeleagă că pentru a-și îndeplini misiunea, pentru a-și exercita profesia pe care au ales-o — o profesie foarte frumoasă — trebuie să lucreze concret. Să iasă din birouri, să nu le fie teamă de vînt și de ploaie! Numai cu vîntul, cu ploaia, cu zăpada, crește grîul și cresc oamenii! Fără ploaie n-ar exista nici oamenii! Nu trebuie să ne fie teamă de natură, de contactul cu natura! Dimpotrivă, prin însuși felul său de a fi, agricultorul, inginerul agronom este un om al naturii pe care trebuie să o îndrăgească (...) să contribuie la înfrumusețarea și dezvoltarea a tot ceea ce este în natură*».

Despre înalta răspundere a comunistului: «*Dezvoltarea agriculturii este cauza tuturor comuniștilor din fiecare sat, din fiecare comună. Indiferent de profesiune, toți trebuie să știe că răspund în primul rînd de producția agricolă și, ca atare, trebuie să participe la întreaga această activitate*».

Împotriva tendinței de a se aștepta soluții de la centru: «*Nu putem trimite forțe din București pentru a nivela terenul în fiecare unitate agricolă*»; a așa numitelor «motive obiective»: «*Există cazuri cînd unități vecine, de stat și cooperatiste obțin producții foarte diferite — unele foarte bune, altele foarte slabe. Deci nu se pot invoca factorii climatici, ci factorul om; de vină a fost nu natura, ci cei chemați să facă natura să rodească*»; împotriva încetinelii în aplicarea deciziilor: «*Avem un program important* (în pisciculură — n.n.), *dar care nu a fost realizat nici în proporție de 50 la sută. Județele arată tot spre centru, dar bălțile sînt în județe*».

Memorabilă prin momentul cînd s-a desfășurat, aproape imediat după Congresul partidului, prin profunzimea dezbaterilor și cutezanța obiectivelor stabilite, Consfătuirea activului de partid și a cadrelor de conducere din agricultura de stat și cooperatistă, din februarie 1975, va rămîne ca un punct de referință înainte de toate prin Cuvîntarea atît de omenească și de plină de învățăminte a secretarului general al partidului nostru. Vom găsi în ea, mereu și mereu, apa vie a îndemnului comunist.

Teoharie OPREA

Cincinalul înainte de termen- cauza întregului popor

Sîntem aproape de încheierea unui nou cincinal. Vorbind de cincinalul pe care îl lăsăm în urmă, trebuie să vorbim și despre cel pe care îl vom începe peste puțină vreme. Amîndouă fac parte dintr-o perioadă istorică distinctă, perioadă la sfîrșitul căreia România, țară astăzi încă în curs de dezvoltare, se va situa la nivelul națiunilor cu o economie dintre cele mai puternice. Cincinalul care îl încheiem și, într-o măsură mare următorul, ne apropie de obiectivul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate pe pămîntul românesc.

Acum cinci ani cînd, cu participarea sub diferite forme a maselor de oameni ai muncii, au fost stabilite sarcinile actualului cincinal, s-au luat în calcul toate resursele materiale, financiare și de forță de muncă; indicatorii de plan au reflectat nivelul

maxim al posibilităţilor pe care le avea economia noastră în acel moment. Dar perfecţionarea formelor de organizare şi conducere a activităţii de către organele şi organizaţiile de partid şi de stat, spiritul de iniţiativă şi capacitatea creatoare a muncitorilor, ţăranilor, cadrelor tehnice au scos la iveală noi posibilităţi de sporire a producţiilor, iar întrecerea socialistă le-a pus în valoare în cadrul unei susţinute acţiuni de depăşire a sarcinilor cincinalului.

Numeroase iniţiative ar merita să fie consemnate sau măcar enumerate. Dar spaţiul nu ne îngăduie să amintim decît iniţiativa organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti şi de cea a ţăranilor cooperatori din comuna Scorniceşti, judeţul Olt. În numele oamenilor muncii din Capitală, cel mai important centru economic al ţării, organizaţia de partid a municipiului Bucureşti s-a angajat să realizeze sarcinile cincinalului în numai patru ani şi jumătate. Cît îi priveşte pe cooperatorii din Scorniceşti, aceştia sînt autorii Chemării la întrecere socialistă pe ţară lansată în sectorul cooperatist al agriculturii. Ambele iniţiative au fost primite cu interes şi îmbrăţişate cu multă căldură de colectivele de muncă din unităţile economice de stat şi cooperatiste. Scoţînd în relief rolul lor deosebit în dezvoltarea mai rapidă a ţării, însuşi secretarul general al partidului le-a acordat, în repetate rînduri, înalta sa apreciere. «*În acest sens* — spunea tovarăşul Nicolae Ceauşescu — *doresc să menţionez în mod deosebit iniţiativa Conferinţei extraordinare a organizaţiei de partid a municipiului Bucureşti care — adresînd organizaţiilor judeţene de partid chemarea la întrecere... — s-a angajat să asigure în Capitală în perioada 1971—1975 o producţie industrială globală de 52 miliarde de lei peste prevederile cincinalului. De la tribuna Conferinţei Naţionale salutăm iniţiativa organizaţiei municipale, a comuniştilor, a tuturor oamenilor muncii din Capitală, angajamentele tuturor conferinţelor judeţene de partid, larga mişcare de masă care s-a declanşat în întreaga ţară pentru depăşirea cincinalului*».

Angajamentele asumate de cei care au lansat Chemări la întrecere şi de către cei care au răspuns la Chemări, adică, practic, de toate colectivele de muncă, au fost realizate exemplar. Ca urmare, producţia industrială a crescut într-un ritm de 13,3 la sută în primii patru ani ai cincinalului, iar producţia agricolă a sporit într-un ritm de 5,5 la sută faţă de media anilor 1966—1970.

Înfăţişînd aceste realizări, în Cuvîntarea la marea adunare populară cetăţenească ţinută în Capitală la 6 martie 1975, tovarăşul Nicolae Ceauşescu anunţa că unele întreprinderi şi sectoare realizaseră deja pînă la acea dată sarcinile cincinalului. Şi cu acest prilej, secretarul general al partidului a scos în evidenţă aportul oamenilor muncii din industria bucureşteană. Îndreptăţind aprecierea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, industria Capitalei a raportat îndeplinirea planului cincinal cu cîteva zile înainte de jumătatea anului 1975. La scurtă vreme, alte judeţe — Suceava, Covasna, Botoşani şi Maramureş — au raportat conducerii partidului, tovarăşului Nicolae Ceauşescu că şi-au îndeplinit, de asemenea, angajamentul.

Depăşirea propriilor angajamente este o trăsătură comună a tuturor colectivelor de muncă participante la întrecere. Întreprinderile agricole de stat Bacău, Drobeta-Turnu Severin, Mogoşoaia, «Avicola» Mihăileşti, cooperativele agricole Cristian, judeţul Braşov, Păuşeşti-Măglaşi, judeţul Vîlcea, Salcia şi Gemeni, judeţul Mehedinţi şi multe altele, situate în toate judeţele ţării, organizaţii ale cooperaţiei de consum, numeroase întreprinderi de industrie alimentară, şantiere de îmbunătăţiri funciare se numără, de asemenea, printre unităţile care au realizat înainte de termen sarcinile cincinalului.

Cincinalul înainte de termen! — a fost obiectivul permanent spre înfăptuirea căruia a tins cu tot ce avea mai bun fiecare om al muncii din industrie şi agricultură, din celelalte ramuri ale economiei, din toate sectoarele de activitate. Propunîndu-şi acest obiectiv, luptînd pentru înfăptuirea lui, muncitorii, ţăranii, cadrele de specialişti nu s-au mărginit la simpla sporire a producţiei. Ei s-au preocupat în aceeaşi măsură, de îmbunătăţirea indicilor economici calitativi. Unitatea de produs a fost obţinută cu consumuri materiale şi de muncă mai reduse, adică în condiţii de sporită productivitate socială a muncii. Materiilor prime şi materialelor li s-a asigurat un mai înalt grad de prelucrare. În acelaşi timp, a crescut gradul de utilizare a fondurilor fixe, cu deosebire a maşinilor, construcţiilor, pămîntului, animalelor de producţie. Din aceleaşi cantităţi de materii şi materiale s-au realizat producţii mai mari, într-un sortiment mult diversificat şi îmbunătăţit. A cuprins masele acţiunea de economisire a combustibililor, energiei electrice, metalelor, s-a acţionat energic împotriva risipei de orice fel.

Succesele cu adevărat remarcabile în realizarea înainte de termen a cincinalului, în creşterea şi diversificarea avuţiei naţionale, în îmbunătăţirea folosirii resurselor materiale, băneşti şi de muncă nu au epuizat rezervele de care dispunem. Aceasta ne obligă, obiectiv, ca în cincinalul pe care îl vom începe în curînd să ne îndreptăm şi mai energic eforturile în direcţia laturilor calitative ale producţiei. Referindu-se la acest obiectiv de importanţă covîrşitoare, secretarul general al partidului nostru subliniază în Raportul la Congresul al XI-lea al P.C.R. că: «*...este necesar ca cincinalul viitor să devină cincinalul revoluţiei tehnico-ştiinţifice, al afirmării largi a cuceririlor celor mai avansate ale cunoaşterii în toate ramurile şi sectoarele industriei româneşti*».

Prin realizările dobîndite pînă acum în întrecerea cu adevărat de masă pentru devansarea realizării cincinalului, oamenii muncii au creat o trainică punte spre obiectivele cincinalului următor. Rezultatele obţinute în dezvoltarea continuă, armonioasă a economiei româneşti izvorăsc din caracterul orînduirii noastre, reflectă capacitatea partidului nostru de a conduce cu deplin succes procesul edificării societăţii socialiste. Urmînd cu încredere partidul, conducerea sa marxist-leninistă, oamenii muncii din România păşesc dintr-un cincinal în celălalt hotărîţi să continue cu şi mai mare intensitate întrecerea socialistă, să sporească în folosul ţării şi al lor avuţia naţională, să contribuie prin muncă de zi cu zi la înfăptuirea Programului adoptat de Congresul al XI-lea al partidului, programul înfloririi patriei, al împlinirii celor mai îndrăzneţe visuri de progres şi fericire.

Marcel CALIANU

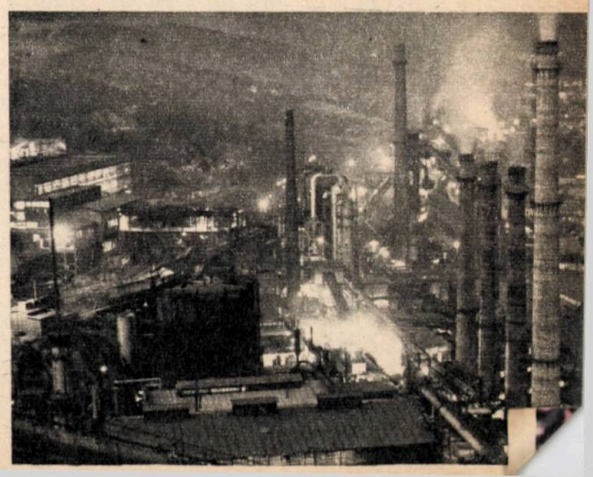

nu o simplă schimbare de guvern...

Printre cele cîteva aniversări XXX ale anului 1975, evocarea zilei de 6 Martie 1945 are pentru istoria noastră contemporană o semnificație aparte. Este ziua care a marcat realizarea, pentru prima dată în România, a ideii conducerii «poporului prin popor» — așa cum a fost ea definită încă de Nicolae Bălcescu și pentru care au luptat decenii de-a rîndul personalitățile cele mai luminate ale țării. Cu prilejul împlinirii a trei decenii de la înfăptuire, actul de la 6 Martie a fost evocat de întreaga țară așa cum se cuvine. Simpozioane, sesiuni științifice, expoziții, numenoase alte manifestări sărbătorești au culminat cu grandioasa adunare populară de la București care a precedat, printr-o fericită coincidență, alegerile de deputați pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare.

Așa cum se apreciază în Programul Partidului Comunist Român, răsturnarea dictaturii militaro-fasciste, în august 1944 «*a inaugurat epoca unor profunde transformări revoluționare, democratice în societatea românească, a cuceririi puterii de către clasa muncitoare, în alianță cu țărănimea și masele largi populare*».

Problema cuceririi puterii politice de către masele muncitoare a fost rezolvată într-o măsură restrînsă după insurecția națională antifascistă și antiimperialistă din august 1944; în ce privește componența guvernului, ea se exprima doar prin participarea a doi reprezentanți ai celor două partide muncitorești. Dar victoria insurecției imprimase un curs nou, ireversibil luptei maselor populare, în cadrul căreia rolul conducător al clasei muncitoare, aliată cu țărănimea și cu intelectualitatea democrată, determina tot mai vădit evoluția vieții social-politice.

Este epoca în care partidul comunist, reorganizîndu-și în condiții legale activitatea, a desfășurat o intensă muncă politică pentru întărirea unității de acțiune a clasei muncitoare în cadrul Frontului Unic Muncitoresc, a stimulat activitatea în rîndurile țărănimii, intelectualității, femeilor, tineretului, organizațiilor profesionale democratice. Acționînd în strînsă unitate cu Partidul Social Democrat, cu Frontul Plugarilor, cu Uniunea Tineretului Comunist, cu Madosz-ul, cu Uniunea Patrioților și cu alte organizații democrate, Partidul Comunist Român a mobilizat masele la înfăptuirea unor obiective de importanță națională și care exprimau interesele lor vitale: eliberarea întregului teritoriu al țării de sub ocupația fascistă și continuarea războiului pînă la victoria asupra Germaniei naziste, înfăptuirea reformei agrare, refacerea economiei naționale, democratizarea aparatului de stat. În această luptă, forțele democratice au avut de înfruntat încercările partidelor burgheze și ale cercurilor palatului regal — care foloseau în scopul lor majoritatea de care dispuneau în guvern și în celelalte verigi ale aparatului de stat — de a menține dominația economică și politică a claselor exploatatoare, de a se împotrivi prefacerilor cu caracter revoluționar spre care năzuiau masele.

În fața refuzului liderilor P.N.T. și P.N.L. de a da curs lărgirii Blocului Național Democrat, corespunzător raportului real de forțe din țară, în scopul înfăptuirii obiectivelor celor mai stringente care se aflau în fața poporului, Partidul Comunist Român, pe baza platformei—program publicată la 24 septembrie 1944, a trecut la constituirea Frontului Național Democrat printr-o largă coaliție a forțelor democrate. Demonstrații de masă în sprijinul F.N.D. au cuprins întreaga țară. S-a constituit un nou guvern în care forțele democrate au fost mai larg reprezentate. Confruntarea dintre democrație și reacțiune a continuat însă, determinată de încercările reacțiunii de a menține dominația claselor exploatatoare și de a împiedica înfăptuirea unor transformări mai adînci în viața economică și social-politică a țării — în contra-

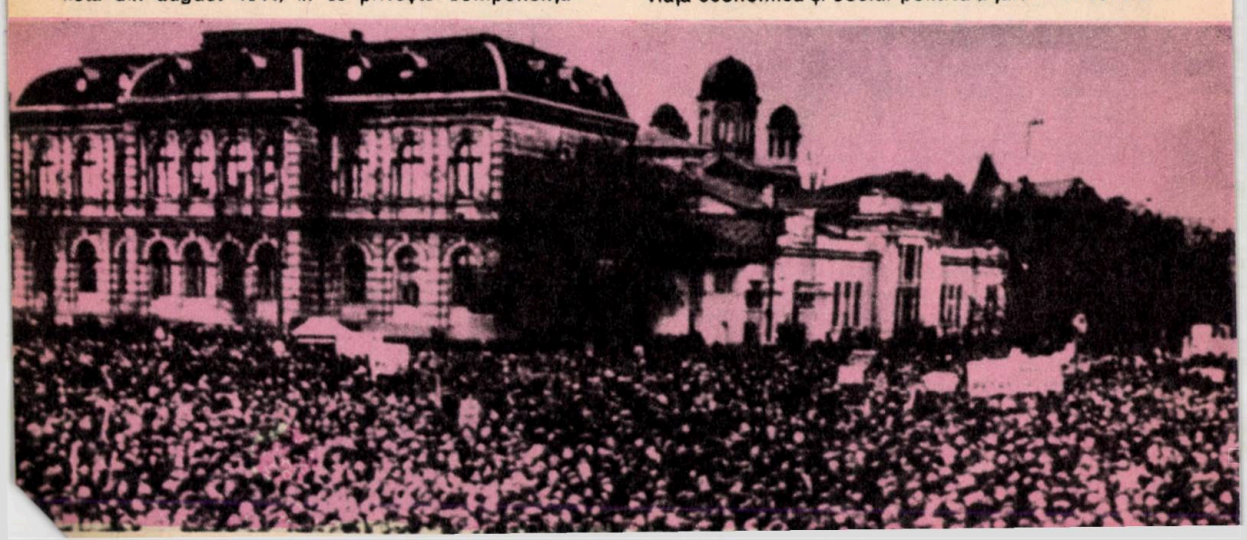

dicție tot mai evidentă cu avîntul revoluționar al maselor populare. Printr-o amplă mobilizare, forțele populare, conduse de Partidul Comunist Român, au trecut la acțiuni revoluționare: în numeroase localități au fost alungați prefecții și primarii reacționari, în locul lor fiind instalați reprezentanții forțelor democrate, la sate țăranii, sprijiniți de muncitori, au trecut la împărțirea pămînturilor moșierești, întreprinderile au trecut, în fapt, sub controlul comitetelor muncitorești. S-a creat astfel o situație nouă în care majoritatea reacționară a guvernului încerca, împreună cu regele, să stăvilească prin forță avîntul revoluționar al maselor. La chemarea partidului comunist s-au desfășurat în întreaga țară ample demonstrații împotriva uneltirilor reacțiunii, pentru cucerirea puterii de către forțele democratice. Partidul Comunist a pregătit totodată formațiuni patriotice și alte detașamente înarmate ale clasei muncitoare spre a face față eventualității unui război civil spre care împingeau forțele contrarevoluționare. În fața uriașului val al forțelor populare, regele, care încercase să împiedice formarea unui guvern democrat a fost nevoit să-l destituie pe generalul Rădescu și să accepte formarea unui nou guvern, în formația propusă de Partidul Comunist Român și de celelalte partide și organizații din cadrul Frontului Național Democrat.

Prin însemnătatea și consecințele sale, instaurarea guvernului revoluționar democratic de la 6 Martie 1945, avînd ca prim-ministru pe dr. Petru Groza, a reprezentat nu doar o simplă schimbare de guvern, ci o schimbare a însuși regimului politic din România. Așa cum a subliniat tovarășul Nicolae Ceaușescu, «*prin instaurarea acestui guvern, procesul revoluționar din România a intrat într-o nouă etapă*» al cărei obiectiv era «*înfăptuirea unor transformări social-politice profunde în societatea românească*».

T. CERNEANU

JUBILEUL ACADEMIEI „ȘTEFAN GHEORGHIU"

S-au împlinit, în martie, 30 de ani de existență a Academiei «Ștefan Gheorghiu», for de învățămînt a cărui organizare a constituit de fapt începutul organizării învățămîntului de partid în condiții legale. Aniversarea Academiei a prilejuit cinstirea contribuției sale deosebite, la pregătirea a mii de activiști de partid și de stat, prin conferirea înaltului ordin «**Victoria Socialismului**». La adunarea festivă consacrată evenimentului, cadrele didactice, studenți și cursanți ai Academiei, participanți de peste hotare la cursurile organizate aici, delegați și reprezentanți ai unor școli superioare de partid, academii și institute de științe sociale din străinătate, invitați la sărbătorire, au ascultat Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu. A fost o lecție de înaltă ținută științifică, remarcabilă prin claritatea și puterea de convingere cu care a trasat sarcinile și obiectivele ce revin Academiei «Ștefan Gheorghiu», învățămîntului de partid, în general, pentru afirmarea cu putere, în toate domeniile de activitate, a concepției materialist-dialectice, a marxism-leninismului, a ideologiei revoluționare a Partidului Comunist Român.

Subliniind faptul că, în perioada făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate un rol tot mai important are activitatea teoretică, ideologică și politică, munca educativă, secretarul general al partidului nostru a accentuat asupra îndatoririlor principale ce revin, în desfășurarea acestei activități, aceea de a asigura crearea omului de tip nou, revoluționar, combativ, ferm — condiție hotărîtoare a tuturor transformărilor revoluționare. O dată cu evidențierea succeselor

învățămîntului de partid, în cuvîntare s-a atras atenția că se impune ca activitatea de formare a cadrelor, de îndrumare ideologică a întregului partid, a întregului popor trebuie să fie pătrunsă de spirit militant, combativ, revoluționar, să fie desfășurată lupta hotărîtă împotriva oricăror concepții și mentalități burgheze, să nu se admită sub nici o formă manifestarea concepțiilor și a filozofiei reacționare.

Referindu-se la marile transformări economice, sociale și politice, la schimbările în raportul de forțe ce se produc în lumea contemporană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus clarificări de inestimabilă valoare privind interpretarea cauzelor acestor schimbări, a întregii dezvoltări internaționale. «Înțelegerea proceselor istorice actuale — se subliniază în Cuvîntare — cere să privim viața internațională, evenimentele nu ca rezultat al unor acte și acțiuni cu caracter întîmplător nu ca expresie a manifestării voinței unor persoane — oricît de bine intenționate ar fi acestea. Analiza științifică, marxist-leninistă a realității relietează în modul cel mai convingător că schimbările ce se produc în lume au la origine acțiunea legităților sociale obiective ce se manifestă cu putere independent de voința omului». În cuvîntare se accentuează asupra faptului că în evoluția progresistă a societății omenești contribuția decisivă o aduc masele largi populare, lupta lor susținută pentru făurirea propriei istorii, în concordanță cu cerințele legităților obiective ale dezvoltării sociale.

Creșterea și mai puternică a rolului politic conducător al partidului; îndatorirea de a sesiza la timp apariția contradicțiilor în diferitele sectoare de activitate și de a acționa pentru înlăturarea lor; lupta împotriva manifestărilor reacționare, anticomuniste, fără însă să se pună sub emblema anticomunismului o serie de concepții progresiste, democratice sau pe aceia care emit anumite critici la adresa noastră; concepția partidului nostru privind rolul națiunii în etapa actuală și în întreaga epocă de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de trecere spre comunism; rolul științelor istorice în promovarea unei concepții istorice cu adevărat revoluționare, care să permită interpretarea justă, marxist-leninistă, a tuturor proceselor și evenimentelor internaționale — sînt alte cîteva din problemele cărora în Cuvîntare li se aduc clarificări de înaltă valoare teoretică și practică, expresie a spiritului creator, novator ce caracterizează întreaga activitate a secretarului general al partidului nostru.

I. IORDACHE

ANIVERSAREA UNEI MEMORABILE BĂTĂLII

«...Au adus atîta celebritate numelui tău, încît el este în gura tuturor» — sînt cuvintele de elogiu aduse de Papa Sixt al IV-lea lui Ștefan cel Mare al Moldovei după extraordinara victorie de la Vaslui împotriva turcilor. S-au împlinit la 10 ianuarie 1975, 500 de ani de la memorabila bătălie care a consacrat cea mai mare victorie militară contra armatelor semilunei invadatoare în luptele de trei secole ale întregului sud-est european.

Victoria, cu atît de mare răsunet în epocă, a fost evocată ca moment remarcabil, plin de învățăminte pentru ce a însemnat din totdeauna eroismul în luptă al unui popor gata la orice sacrificiu pentru a-și apăra ființa și dreptul de a trăi liber.

Lupta de la Vaslui a fost cu adevărat lupta întregului popor moldovean. Geniul lui Ștefan a știut să organizeze țara pentru lupta de apărare; Domnul Moldovei a trecut la organizarea unor cete de ostași, recrutați îndeosebi dintre țărani, a sporit numărul slujitorilor domnești, a luat măsuri sistematice de pregătire pentru luptă a întregului popor. Este ușor de imaginat efortul extraordinar

al moldovenilor la împlinirea tuturor pregătirilor inițiate de domn pentru lupta de apărare. Numai așa, prin acest efort, a fost cu putință ca într-un timp scurt să fie modernizate vechile cetăți de apărare de la hotare, să fie ridicate altele noi, să se doteze armata cu artilerie, armă nouă pe vremea aceea. După cum un exemplar spirit de sacrificiu a dovedit poporul o dată cu începerea ostilităților cu armatele otomane. După obiceiul strămoșesc, s-a făcut pustiu în fața dușmanului invadator. Înainte de a-și părăsi satele, locuitorii au ascuns vite, cereale, nutreț, ce n-a putut fi ascuns a fost ars, podurile de peste rîuri distruse, iar apa fîntînilor otrăvită.

Eroismului legendar al oștenilor moldoveni dovedit în timpul bătăliei care a asigurat biruința se cuvine adăugat cel al cetelor de luptători care au slăbit mult dușmanul pe drumurile invaziei. «Pustiul» lăsat de locuitori în fața invadatorilor, la porunca lui Ștefan, a făcut ca în rîndurile armatei otomane să bîntuie foametea, ceea ce l-a obligat pe Soliman-pașa să trimită în interiorul ocupat detașamente de pradă pentru a-și aproviziona trupele. Cele mai multe din aceste detașamente au fost interceptate și nimicite.

Calitățile de mare strateg ale lui Ștefan s-au manifestat cu deplină strălucire în bătălia de la Vaslui. El a știut să atragă dușmanul într-un loc în care Soliman-pașa nu-și putea desfășura trupele, iar moldovenii aveau putința să manevreze în forță pentru nimicirea invadatorului.

Documente ale vremii au consemnat și faptul că în timpul bătăliei, otomanii au avut de înfruntat și o ceață deasă — «de nu se vedea unul pe altul», cum scrie vornicul Ureche. Iată deci un alt temei al celebrelor versuri scrise peste veacuri: «...tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul,/ Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,/Dușmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste...»

În momentul bătăliei, au pierit zeci de mii de turci — după unele izvoare 100 000 —, întreaga artilerie turcească, 4 000 de oameni și 100 de steaguri au căzut în mîinile moldovenilor biruitori.

Victoria de la Vaslui a rămas în istoria atît de frămîntată a României ca una din numeroasele mărturii care demonstrează că ridicarea întregului popor la luptă pentru apărarea patriei amenințate asigură izbînda.

T. SELEȘ

învățăminte ale istoriei

Am sărbătorit la 9 mai două evenimente din viața poporului român — 30 de ani de la victoria asupra fascismului și 98 de ani de la cucerirea independenței de stat a României. Valoarea lor istorică și socială constă în aceea că pun în evidență continuitatea luptei maselor populare, a întregului nostru popor pentru înfăptuirea idealurilor de libertate și progres social, de independență și suveranitate națională, constituind expresia celei mai înalte conștiințe patriotice și internaționaliste care a unit în luptă tot ceea ce era cuget românesc.

Cuvîntarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, rostită la adunarea festivă din Capitală cu prilejul aniversării celor două evenimente, subliniază cu deosebită putere de convingere însemnătatea acestora. Înfățișînd de pe pozițiile materialismului dialectic și istoric cauzele care au dat naștere celui de-al doilea război mondial, precum și învățămintele ce se desprind din modul cum au privit și acționat, în aceste condiții, diverse popoare, secretarul general al partidului a formulat concluzii de mare valoare teoretică și practică pentru partidul nostru, pentru mișcarea comunistă și muncitorească internațională, pentru celelalte forțe democratice și progresiste din lume. Un adevăr fundamental pe care nu trebuie să-l uite nimeni este subliniat chiar la începutul cuvîntării. «*Măreața izbîndă de acum 30 de ani în cea mai grea și crîncenă încleștare militară din cîte a cunoscut pînă atunci omenirea a demonstrat cu putere forța invincibilă a primului stat socialist, precum și faptul că atunci cînd popoarele se ridică cu hotărîre la luptă împotriva cotropitorilor, pentru apărarea independenței și suveranității naționale, a cuceririlor lor revoluționare, ele pot învinge orice dușman, își pot apăra și asigura dezvol-*

tarea liberă și independentă».

Acest adevăr a fost ignorat la începutul războiului de cercurile conducătoare dintr-o serie de țări din Europa, inclusiv din România, și popoarele au trebuit să plătească cu pierderea libertății lor politica de concesii și trădare a intereselor naționale. În aceste condiții, Germania hitleristă, precum și alte puteri fasciste, neîntîlnind riposta cuvenită, au încălcat tratatele și acordurile, au nesocotit normele de drept internațional și au trecut la lichidarea cuceririlor democratice ale popoarelor, la impunerea dominației asupra lumii, la înrobirea națiunilor. Odată cu atacul împotriva Uniunii Sovietice, evenimentele au luat o nouă întorsătură, ducînd la formarea coaliției antihitleriste care a cuprins toate continentele și a căpătat un caracter mondial, o orientare fermă împotriva politicii de dominație imperialistă a Germaniei fasciste. Alături de Uniunea Sovietică, care a avut un rol hotărîtor în înfrîngerea Germaniei hitleriste, în marele front antifascist s-au înregimentat zeci și zeci de popoare care, prin contribuția lor, au asigurat victoria asupra celui mai periculos dușman al civilizației umane, deschizînd calea marilor transformări revoluționare ce au urmat.

Înfăptuind insurecția națională armată antifascistă și antiimperialistă din august 1944 și alăturîndu-se cu toate forțele Uniunii Sovietice, celorlalte țări din coaliția antihitleristă, România a participat efectiv la eliberarea deplină a teritoriului patriei, la luptele pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la obținerea victoriei totale împotriva Germaniei naziste. Importanța acestui act revoluționar, înfăptuit sub conducerea Partidului Comunist Român, constă nu numai în participarea la război cu un efectiv de aproape 540 mii de oameni și punerea în slujba luptei pentru zdrobirea fascismului a întregii economii naționale, ci și în faptul că, prin întoarcerea armelor și angajarea României alături de aliați, în războiul antifascist, s-a dat o puternică lovitură planurilor strategice ale Germaniei hitleriste, ceea ce a făcut posibilă prăbușirea întregului front din Balcani, înaintarea rapidă a trupelor sovietice și accelerarea zdrobirii dispozitivului militar al Germaniei în această parte a Europei.

Victoria asupra fascismului a permis unui număr de țări să-și așeze viața pe temelii socialiste. În România, în acești ani, s-au obținut succese importante pe calea transformării revoluționare a societății. Au fost parcurse mai multe etape istorice care marchează lichidarea claselor exploatatoare și triumful socialismului la orașe și sate, generalizarea relațiilor de producție socialiste în toate sectoarele vieții economico-sociale. Etapa construcției societății socialiste multilateral dezvoltate se caracterizează prin schimbări profunde în structura socială a țării, prin accelerarea procesului omogenizării națiunii noastre și întărirea orînduirii socialiste.

În cadrul cuvîntării, au fost reliefate profundele transformări revoluționare, sociale și naționale, care au loc în viața internațională, precum și în raportul de forțe mondial. Crește forța sistemului mondial socialist, noi și noi popoare se pronunță pentru trecerea pe calea socialistă. Alte zeci și zeci de state au devenit independente și își afirmă cu tot mai multă putere voința de a fi stăpîne pe bogățiile naționale, de a-și făuri o viață nouă, liberă, de sine stătătoare. Ne aflăm în ajunul lichidării definitive a colonialismului, în acea etapă cînd se afirmă cu putere voința maselor populare, a popoarelor de a fi stăpîne pe destinele lor, cînd contradicțiile sistemului capitalist se ascut necontenit, iar acesta a devenit incapabil să soluționeze marile probleme pe care le ridică lumea contemporană. Este semnificativă în acest sens afirmația făcută de tovarășul Nicolae Ceaușescu că *«viitorul aparține noii orînduiri sociale, dezvoltării libere și independente a națiunilor, lichidării cu desăvîrșire a vechii politici, că viitorul aparține politicii de prietenie și colaborare egală între toate națiunile lumii»*.

Relevîndu-se faptul că s-au făcut pași importanți pe calea destinderii și colaborării între state, se consideră, totuși, că în această privință ne aflăm la început. Cerința acestei etape este aceea de a nu uita cauzele care au dus la cel de-al doilea război mondial și de a fi conștienți că pacea și securitatea națiunilor sînt legate nemijlocit de solidaritatea și lupta hotărîtă a tuturor forțelor progresiste, antiimperialiste, a tuturor popoarelor iubitoare de pace. În această privință se impune renunțarea cu desăvîrșire la politica de forță și amenințarea cu forța, la amestecul în treburile interne ale altor state, desființarea blocurilor militare, crearea de zone denuclearizate în Europa ca și pe celelate continente ale lumii, dezarmarea generală și îndeosebi a celei nucleare, rezolvarea pe cale pașnică a conflictelor care mai există în lume, înfăptuirea securității europene, creșterea rolului Organizației Națiunilor Unite și a altor organisme internaționale.

Concluzii importante se desprind din cuvîntare în legătură cu rezolvarea problemelor economice ale lumii contemporane. Între acestea, fenomenul subdezvoltării are implicații dintre cele mai grave în viața economică și socială internațională Subdezvoltarea determină împărțirea statelor în bogate și sărace, existența unor relații de inechitate și inegalitate, precum și alte aspecte care duc la instabilitate economică în viața internațională. Soluția care se impune în aceste împrejurări nu poate fi alta decît lichidarea subdezvoltării ca o premisă esențială a învingerii actualei crize economice și crearea acelor condiții care să asigure progresul economic și social al întregii omeniri, pacea și colaborarea internațională.

Calea pentru soluționarea problemelor lumii contemporane își află suportul în participarea activă a tuturor statelor, indiferent de mărimea sau orînduirea lor socială, la viața politică mondială. În acest sens, România, Partidul Comunist Român, care întotdeauna au militat pentru lărgirea și dezvoltarea relațiilor de prietenie, de colaborare și cooperare cu toate statele, cu toate forțele revoluționare din lume, își va aduce și în viitor întreaga sa contribuție. În centrul preocupărilor se va situa întărirea solidarității internaționale cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste și democratice, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste care se pronunță pentru o politică nouă, de pace, securitate și colaborare, de făurire a unei lumi mai drepte și mai bune, a unei orînduiri noi, în care fiecare națiune să se bucure de deplina egalitate în drepturi, de posibilitatea de a se dezvolta corespunzător voinței sale.

GH. DIACONU

Simbolul ALBA-IULIA

Manifestări de o deosebită amploare, culminînd cu uriașa adunare populară de la Alba Iulia, desfășurată în prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu, au marcat în luna mai a anului 1975 împlinirea a 375 de ani de la prima unire politică a țărilor române.

Au fost, toate aceste manifestări, mărturii grăitoare de cinstire de către poporul român liber și stăpîn pe soarta sa a marilor înaintași a căror luptă închinată independenței și libertății patriei și-a găsit împlinirea în realitățile prezente ale României socialiste. Evocarea glorioaselor momente de luptă ale înaintașilor constituie, în același timp, un mijloc important de educație patriotică menit să contribuie la cultivarea sentimentelor de dragoste față de patrie, a hotărîrii de a apăra cu toată ființa cuceririle revoluționare ale poporului.

Iar lupta lui Mihai Vodă Viteazul a rămas peste veacuri strălucit exemplu de patriotism și dăruire pentru recîștigarea și apărarea drepturilor suverane, a independenței românilor — acesta fiind obiectivul fundamental al întregii sale vieți.

În anul victoriei de la Călugăreni, 1595, se împlineau cu puțin peste două veacuri de la memorabila bătălie de la Rovine a lui Mircea cel Bătrîn, 120 de ani de la cea de lîngă Vaslui a lui Ștefan cel Mare, două decenii de cînd moldovenii conduși de Ion Vodă biruiau la Jilițte. Un șir neîntrerupt de lupte au trebuit românii să ducă împotriva celei mai mari puteri dominante din tot sud-estul european—Imperiul otoman. Scopul luptei: salvgardarea existenței, a continuității statelor românești, a dreptului poporului nostru de a dăinui într-un cadru politic propriu, fără nici un amestec din afară.

Puternicul imperiu trebuia încă odată înfruntat, de vreme ce încercările de știrbire a acestor drepturi nu încetau. Iar Mihai **«vestit între domni»** și avînd **«oști deprinse la izbîndă»** — cum notează Miron Costin — a înțeles că era imperios necesar, pentru succesul rezistenței, să asigure colaborarea efectivă în luptă a țărilor române. În această ideie a trecut la fapte hotărînd, împreună cu Sigismund Bathory, principele Transilvaniei și cu Aron Vodă al Moldovei **«ca să fie nedespărțiți unii cu alții»**.

Au urmat izbînda de la Călugăreni, șovăielile și nestatornicia imperialilor, apoi adversitatea lui Andrei Bathory al Transilvaniei și a lui Ieremia Movilă al Moldovei. Hotărîrea lui Mihai era definitivă: pentru a asigura independența țării, cele trei țări trebuiau unite. Înfăptuirea campaniei din Transilvania constituie un titlu de glorie, un model de gîndire și acțiune. După victoria de la Șelimbăr, la sfîrșitul lui octombrie 1599, Viteazul intră în Alba Iulia, unind pentru prima oară cele două țări românești. Înlăturarea din Moldova a lui Ieremia Movilă devenea urgentă. Ea se impunea din mai multe motive: domnul Moldovei se afla sub influența lui Sigismund al III-lea, regele Poloniei, potrivnic lui Mihai; fratele lui Ieremia, Simion, cu sprijinul unor boieri, urmărea să ajungă domn în Țara Românească; Transilvania continua să fie în primejdia unei invazii dinspre răsărit; în sfîrșit, succesul în lupta împotriva dominației otomane depindea în mod hotărîtor de acțiunea unită a celor trei țări.

Ca în atîtea împrejurări, acțiunea voievodului în Moldova s-a caracterizat prin rapiditatea și exploatarea elementului surpriză. În fruntea celor peste 28 000—35 000 de oșteni, din care un detașament compus din 2 000 de moldoveni, Mihai **«a fost primit în Moldova cu mari aclamații»** — cum se menționează într-un document contemporan, aflat în arhivele italiene. Și astfel, pentru prima oară în istoria multiseculară a țărilor române, pe hrisoavele domnești se menționa **«...domn al Țării Românești, al Ardealului și a toată țara Moldovei»**.

Omul care a săvîrșit, primul, actul istoric al Unirii a pierit tragic, dar opera începută de el a rămas în conștiința generațiilor, a constituit un permanent îndemn spre realizarea statului național unitar **«opera întregului popor, a întregii națiuni»**.

T. OANCEA

ÎN SLUJBA PĂCII, COLABORĂRII ȘI PRIETENIEI ÎNTRE POPOARE

Și în anul 1975, prestigiul internațional al României socialiste a continuat să crească, expresie a consecvenței și dinamismului cu care țara noastră, prin glasul său cel mai autorizat, al secretarului general al partidului, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, participă la soluționarea marilor probleme ce confruntă lumea contemporană, în efortul spre edificarea păcii, a prieteniei și colaborării între popoare.

Întîlnirile la cel mai înalt nivel, în țara noastră și în alte țări ale lumii, declarațiile solemne, comunicatele comune și acordurile încheiate cu aceste prilejuri, confirmă strălucit consecventa cu care acționează România socialistă pentru aplicarea în viață a principiilor stabilite de Programul P.C.R. în domeniul politicii externe a partidului și statului nostru: colaborarea cu toate țările socialiste — obiectiv aflat în centrul activității internaționale a României —, amplificarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu statele care luptă pentru dezvoltarea lor independentă, lărgirea relațiilor de colaborare cu toate statele lumii, în scopul instaurării unei noi ordini economice și politice, a unui climat de pace, înțelegere și cooperare internațională.

In acest prim semestru, România a primit oaspeți la cel mai înalt nivel din Republica Ecuador, Republica Unită Tanzania, Olanda, R.P.D. Coreeană, Portugalia, Ghana, Republica San Marino

Expresie a trainicelor legături de prietenie și bună vecinătate, țara noastră a fost vizitată în două rînduri — februarie și iunie — de tovarășul Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria.

Întîlnirile dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu și înalții oaspeți au prilejuit un amplu dialog în spiritul principiilor promovate de partidul și statul nostru, au constituit momente de majoră semnificație a eforturilor României socialiste pentru dezvoltarea relațiilor de pace, prietenie și colaborare internațională.

Întregul nostru popor a urmărit cu satisfacție și cu deplină aprobare vizitele șefului statului român în Japonia, Filipine, Iordania, Tunisia, Egipt, Siria, Brazilia, Mexic.

Atît în țările vizitate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, cît și în cadrul vizitelor întreprinse de șefi de state în țara noastră, au fost semnate importante documente — Declarații solemne, comunicate comune, acorduri și convenții de colaborare pe multiple planuri. Semnarea acestor documente — pe care le menționăm în ordinea în care au avut loc vizitele — atestă caracterul de lucru al vizitelor, exprimă dorința de pace, colaborare și prietenie între popoare a României socialiste.

Unele scurte vizite au constituit reîntîlniri între șeful statului român și șefii altor state și guverne — Pakistan, Venezuela, Statele Unite ale Americii, Marea Britanie. De aceea, în comunicatele date la încheierea întîlnirilor din 1975 se fac aprecieri și se analizează stadiile de realizare a obiectivelor stabilite prin documente anterioare.

Toate întîlnirile reprezintă contribuții de preț ale României socialiste la afirmarea noilor principii ale relațiilor internaționale — egalitate în drepturi, respectul independenței și suveranității naționale, avantajul reciproc, neamestecul în treburile interne, renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, dreptul fiecărui popor de a-și organiza viața potrivit propriei voințe, fără nici un amestec din afară.

Sînt principii a căror înaltă valoare pentru evoluția lumii contemporane este mereu confirmată de viață și nu putem încheia aceste foarte scurte însemnări fără a aminti cîteva din evenimentele semnificative petrecute în prima jumătate a anului 1975, evenimente care confirmă în mod strălucit justețea principiilor politicii internaționale promovate de Partidul Comunist Român, de România socialistă, de reprezentantul cel mai autorizat al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este vorba de victoria istorică a poporului din Vietnamul de Sud și a forțelor sale de eliberare națională, obținută sub conducerea Frontului Național de Eliberare și a Guvernului Revoluționar Provizoriu împotriva forțelor reacționare interne și intervenției imperialismului american; este vorba de asemenea de marea victorie repurtată de forțele populare de eliberare națională din Cambodgia, sub conducerea Guvernului Regal de Unitate Națională, împotriva regimului lonnolist și a imperialismului agresor.

De asemenea, în răstimp de numai trei săptămîni (25 iunie—12 iulie 1975) și-au proclamat independența Mozambicul — eveniment ce încununează luptele eroice purtate de poporul acestei țări sub conducerea Frontului de Eliberare din Mozambic (FRELIMO) —, Insulele Capului Verde, care au repurtat victoria în lupta de eliberare națională inițiată, organizată și condusă de Partidul African al Independenței din Guineea-Bissau și Insulele Capului Verde (P.A.I.G.C.),și Insulele Sao Tomé și Principe — încununare a luptei poporului acestui arhipelag sub conducerea Mișcării de Eliberare din Sao Tomé și Principe (M.L.S.T.P.) Aceste victorii demonstrează cu deosebită putere de convingere că nu există în lume forțe în stare să oprească lupta victorioasă pentru eliberarea națională și socială a popoarelor care acționează pentru dreptul lor la libertate și progres social și care se bucură de sprijinul și solidaritatea forțelor revoluționare și progresiste de pretutindeni.

M. IORDACHE

Guillermo A. Rodriguez Lara, președintele Republicii Ecuador: «România și țara mea se manifestă printr-o conduită asemănătoare cu a celorlalte popoare din America Latină, sînt deschise spre prietenie, gata să promoveze programe de cooperare, să dezvolte raporturi reciproc avantajoase, pe baza principiilor care guvernează politica lor internațională».

— Comunicat comun;
— Acord de cooperare în domeniul agrozootehnic și al industriei alimentare; Act final referitor la cooperarea româno-ecuadoriană în domeniul industriei extractive de petrol, al lucrărilor de prospecțiuni, explorare și exploatare și petrochimice; Aide-memoire privind cooperarea economică și tehnică dintre România și Ecuador, îndeosebi în industriile chimică, a cimentului, materialelor de construcții, prelucrării și industrializării lemnului, precum și referitor la dezvoltarea schimburilor comerciale.

Hirohito, împăratul Japoniei: «...exprim respectul meu profund față de dezvoltarea remarcabilă din ultimii ani a țării dumneavoastră în domeniile politic, economic, industrial, precum și în cel cultural, pentru eforturile depuse de Excelența Voastră, domnule președinte, împreună cu întregul dumneavoastră popor, în vederea propășirii României».

— Comunicat comun;
— Acord de cooperare științifică și tehnologică în industria metalurgică; Acord de cooperare în domeniul construcțiilor de nave și echipamente complexe; Convenție privind cooperarea în producția de laminoare; Memorandum privind cooperarea tehnică și economică pentru componente electronice profesionale; Acord de cooperare privind tehnologii «Mos» și «Lsi» (micromotoare); Aranjament de colaborare în domeniul culturii și educației; Acord privind renunțarea la taxe și acordarea de facilități în domeniul vizelor; Aranjament privind cooperarea în domeniul științei și tehnologiei; Memorandum privind cooperarea bilaterală și pe terțe piețe în domeniile minier, petrolier, forestier, agricol, precum și în livrarea de echipamente de foraj românesc pe terțe piețe; Acord cu privire la construirea în România a unor instalații în industria de intermediari pentru coloranți cu livrări reciproce de materii prime și produse finite; Acord cu privire la construirea în România a unor fabrici pentru producerea firelor și fibrelor poliesterice; Acord privind realizarea în România a unei societăți mixte de producție și comercializare pentru fabricarea hîrtiei sintetice din materiale plastice; Acord privind constituirea unei societăți mixte comerciale româno-japoneze, cu sediu la Tokio; Acord pentru livrarea în comun pe terțe piețe de instalații petrochimice; Acord pentru realizarea unei instalații de fabricare a fungicidelor pentru agricultură; Înțelegere privind colaborarea în producția și desfacerea de rulmenți speciali și de echipament pentru industria de rulmenți.

Ferdinand Marcos, președintele Republicii Filipine: «Președintele Republicii Socialiste România și-a cîștigat un deosebit prestigiu internațional, arătînd calea care trebuie să ducă la construirea unui pod peste distanțele care despart națiunile dezvoltate de țările în curs de dezvoltare».

— Declarație solemnă comună;
— Comunicat comun;
— Acord cultural; Schimb de scrisori privind extinderea facilităților în domeniul vizelor; Schimb de scrisori cu privire la reprezentanțele economice ale celor două țări; Aide-Memoire privind schimburile comerciale; Acord de bază de cooperare economică și tehnică; Contract privind livrarea proiectului, echipamentului și instalațiilor pentru o termocentrală de 50 MW, cu combustibil lichid sau cărbune; Acord comercial; Acord de colaborare tehnică și științifică.

Regele Hussein al Iordaniei: «Vă asigurăm că vedem în dumneavoastră prietenul drag, a cărui prietenie ne este scumpă și admirăm prestigiul dobîndit de poporul român în rîndul comunității internaționale. Dorim să extindem și mai mult legăturile noastre de prietenie, în toate domeniile».

— Declarație solemnă comună;
— Comunicat comun;
— Acord general de cooperare; Program de lucru privind cooperarea economică între cele două țări; Memorandum privind schimburile comerciale; Acord cultural; Program de schimburi culturale; Acord fitosanitar; Memorandum privind lucrările geologice și de exploatare a fosfaților.

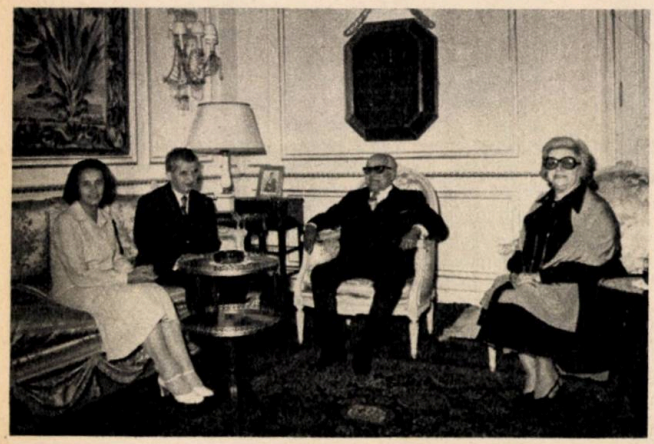

Habib Bourguiba, președintele Republicii Tunisiene: «Vizita dumneavoastră, domnule președinte, capătă în ochii noștri o semnificație deosebită, căci ea exprimă sentimentele de profundă prietenie și de mare stimă care animă popoarele tunisian și român».

— Declarație solemnă comună;
— Comunicat comun;
— Acord general de colaborare economică; Program privind realizarea unor obiective economice în cooperare între întreprinderi românești și tunisiene; Memorandum privind dezvoltarea schimburilor comerciale între cele două țări.

Julius K. Nyerere, președintele Republicii Unite Tanzania: «Dumneavoastră nu numai că ați reușit să dezvoltați națiunea dumneavoastră din punct de vedere economic într-un ritm atît de înalt, dar ați făcut aceasta într-un mod care este destinat să promoveze destinderea și progresul întregii omeniri».

—Declarație solemnă comună;
—Comunicat comun;
—Acord general de colaborare;
Programul schimburilor în domeniile educației, științei și culturii pe anii 1975—1976.

Hafez El-Assad, președintele Republicii Arabe Siriene: «Folosesc acest prilej pentru a exprima aprecierea pe care o acordăm marii dumneavoastră simpatii față de cauza noastră dreaptă și eforturilor pe care le-ați depus în trecut, și le depuneți în prezent, pentru stabilirea unei păci juste și durabile în această zonă».

—Comunicat comun

«Președintele Nicolae Ceaușescu și președintele Anwar El Sadat și-au exprimat deplina lor satisfacție față de rezultatele pozitive ale convorbirilor pe care le-au avut și care vor avea o influență favorabilă asupra relațiilor de prietenie și colaborare dintre Republica Socialistă România și Republica Arabă Egipt» **(Din comunicatul comun româno- egiptean).**

—Comunicat comun

Maiestatea Sa regina Iuliana a Olandei: «România a adoptat demna poziție de a voi să fie ea însăși, așa cum orice țară și orice om aspiră, în fond, să aibă personalitatea sa. Noi, în Olanda, respectăm și admirăm această poziție».

— Comunicat comun;
— Acord de colaborare economică, industrială și tehnică pe termen lung;
— Aranjament de colaborare tehnică în domeniul agriculturii; Protocol de aplicare pe anul 1975 a acestui aranjament.

Kim Ir Sen, secretar general al C.C. al Partidului Muncii din Coreea, președintele Republicii Populare Democrate Coreene: «Poporul frate român a acordat poporului nostru un prețios sprijin material și moral nu numai în perioada războiului din Coreea și în anii reconstrucției postbelice; el sprijină activ și astăzi lupta poporului nostru pentru construirea socialismului și unificarea patriei».

— Tratat de prietenie și colaborare între Republica Socialistă România și Republica Populară Democrată Coreeană;
— Comunicat comun;
— Acord privind schimbul de mărfuri și plățile pe perioada 1976—1980.

Ernesto Geisel, președintele Republicii Federative a Braziliei: «Prezența Excelenței Voastre are o semnificație specială, deoarece arată dorința reciprocă ce ne animă de a strînge, la nivel guvernamental, legăturile de prietenie care unesc popoarele noastre».

— Declarație solemnă comună;
— Comunicat;
— Acord privind cooperarea în industria siderurgică prin livrări pe credit; Acord privind transferul de tehnologii în domeniul industriei farmaceutice; Acord comercial, de plăți și de cooperare economică; Acord privind transporturile maritime; Protocol de cooperare în domeniul minier; Contract privind livrarea de minereu de fier brazilian către România.

Luis Echeverria, președintele Statelor Unite Mexicane: «Pionieră a unei politici de destindere, diplomația de la București a reprezentat un factor decisiv pentru echilibrul european, avînd un rol, din ce în ce mai important, în menținerea securității internaționale».

— Declarație solemnă comună;
— Acord de cooperare economică și industrială; Acord de cooperare agrozootehnică și forestieră; Acord de cooperare în domeniul industriei ușoare; Acord de cooperare în domeniul construcției de mașini; Acord de cooperare în domeniul mineritului; Acord de cooperare privind utilaje energetice; Acord de cooperare în domeniul petrolului și petrochimiei; Acord în domeniul utilizării energiei nucleare în scopuri pașnice; Acord de cooperare științifică și tehnologică; Acord de cooperare și schimburi în domeniul cinematografiei; Acord de cooperare turistică.

Francisco da Costa Gomes, președintele Republicii Portugheze: «Cordialitatea și extremul dinamism în cadrul negocierilor dintre țările noastre demonstrează comunității internaționale următoarele: o dorință sinceră de cooperare pe baza interesului reciproc al celor două popoare. În ceea ce privește politica europeană, noi sîntem pe deplin de acord cu teza românească».

— Tratat de prietenie și colaborare;
— Comunicat comun;
— Acord de colaborare în domeniul științei și tehnologiei; Acord comercial pe termen lung; Acord de cooperare economică și tehnică pe termen lung; Protocol privind dezvoltarea cooperării.

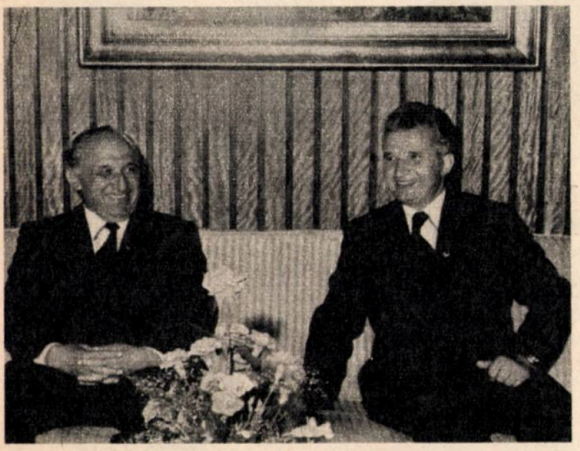

Todor Jivkov, prim-secretar al C.C. al P.C. Bulgar, președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria: «Sînt dator să relev că întîlnirile și convorbirile noastre periodice au devenit deja o tradiție și o practică utilă în dorința noastră reciprocă de a extinde și adînci relațiile de prietenie dintre partidele, țările și popoarele noastre».

— Declarație comună;
— Acord privind realizarea și exploatarea complexului hidrotehnic Turnu-Măgurele — Nicopol, pe fluviul Dunărea;
— Acord de colaborare economică, tehnică și științifică pe termen lung;
— Acordul pentru transportul de energie electrică din U.R.S.S. în R.P. Bulgaria prin Republica Socialistă România;
— Protocol privind rezultatele coordonării planurilor de dezvoltare a economiilor naționale ale României și Bulgariei pe perioada 1976—1980; Înțelegere privind intensificarea și dezvoltarea în continuare a colaborării culturale; Convenție privind realizarea unei întreprinderi comune pentru construcții de mașini în zona Giurgiu — Ruse; Convenție privind specializarea în producție, livrările reciproce și dezvoltarea în viitor a producției de mașini și instalații pentru industria alimentară; Program de colaborare și cooperare în domeniul științei și tehnicii pe perioada 1976—1980.

ROMÂNIA ACASĂ

Albert Bernard Bongo, președintele Republicii Gaboneze: «În cursul întrevederilor noastre particulare și publice am putut să apreciem, domnule președinte, — și să nu vă fie cu supărare, ținînd seama de modestia dumneavoastră — că sînteți omul care cunoaște problemele lumii, această lume care, din nefericire, trebuie să recunoaștem, cunoaște necazuri de tot felul».

— Declarație solemnă comună;
— Comunicat comun;
— Acord general de cooperare economică și tehnică între cele două țări;
— Acord comercial; Acord privind crearea Comisiei guvernamentale româno-gaboneze; Acord de cooperare culturală și științifică; Proces verbal privind acțiunile de cooperare economică; Proces verbal privind cooperarea în domeniul transporturilor; Proces verbal privind cooperarea în domeniul minier; Aide-memoire privind cooperarea în domeniul forestier.

«...În mai 1973, cînd ați binevoit să onorați mica Republică de pe muntele Titan, cu prezența dumneavoastră, poporul sanmarinez a avut posibilitatea să constate... și să aprecieze virtuțile, tradițiile, aspirațiile nobile, caracteristice poporului dumneavoastră».

(Din toastul căpitanilor regenți ai Republicii San Marino, **Alberto Cecchetti și Michele Righi,** rostit de **Alberto Cecchetti).**

— Comunicat comun;
— Acord de colaborare în domeniile culturii, învățămîntului, turismului și sportului; Acord privind desființarea vizelor.

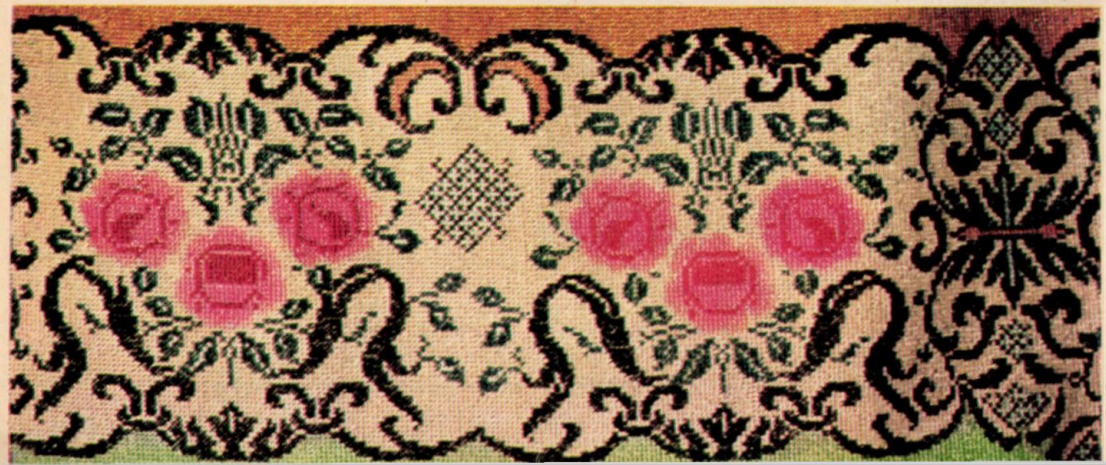

POMUL-GRĂDINĂ

Ce vom cultiva, ce vom recolta dincolo de hotarul anului 2000? Sînt, desigur, mulți cei care-și pun o asemenea întrebare din simplă curiozitate, dar oamenii de știință — geneticienii — caută răspunsurile concrete, răspunsuri care nu o dată uimesc prin îndrăsneală și fantezie creatoare. Cine ar putea să-și închipuie, astăzi, că într-o bună zi va crește un pom de pe care vor putea fi culese tot felul de fructe — mere și banane, portocale și caise, piersici și smochine — iar împreună cu ele cartofi și ridichi, sfeclă și morcovi, ceapă și napi (de unde se vede că gluma nevinovată a lui Mark Twain ar putea fi considerată, cîndva, drept o intuiție cu adevărat genială...). Cine și-ar putea închipui toate acestea? Și totuși...

CREAȚII PE CARE NATURA NU LE-A «IMAGINAT»

În anii din urmă, cîțiva cercetători canadieni au reușit să încrucișeze plante din specii diferite: soia x rapiță, soia x orz, soia x grîu etc. obținînd hibrizi pe care nimeni nu i-a mai văzut vreodată. Rezultatele acestor pasionante experiențe nu sînt încă definitive, în sensul că deocamdată nu au fost obținute plante întregi și nu au fost încă rezulvate toate problemele citologice. Este însă foarte important faptul că pentru a ajunge la primele rezultate încurajatoare, cercetătorii au urmat o cale de reproducere diferită de cea obișnuită și anume, reproducerea somatică sau vegetativă (cunoscută astăzi numai sub forma butășirii) și nu cea sexuată. În felul acesta a fost ocolită cu șiretenie una dintre barierele de netrecut pe care natura le ridică în calea tuturor creațiilor pe care ea însăși nu le-a «imaginat».

Începutul experiențelor amintite s-a întemeiat pe o observație de cea mai mare însemnătate: celulele vegetale somatice (adică cele care nu sînt specializate pentru reproducere), cultivate în eprubetă, pot da naștere la embrioni din care ies, apoi, plante întrutotul asemănătoare plantelor-mamă. Observația se bazează pe un fapt cunoscut mai demult, și anume că toate celulele — vegetale și animale — conțin, în nucleu, întreaga informație necesară edificării unui nou organism complet. În ansamblul informației, fiecare genă corespunde unui anumit caracter. În mod obișnuit, la celulele somatice, doar cîteva gene sînt în funcție, activitatea celorlalte fiind frînată de acțiunea unui mecanism represiv. Există, totuși, cazuri — și reproducerea prin butași este cel mai cunoscut exemplu — în care această «frînă» este deblocată, toate genele acționează, astfel că poate să apară o nouă plantă întreagă.

În cursul experiențelor efectuate pentru studierea acestui mod de reproducere, valabil (deocamdată) numai pentru organismele vegetale au fost obținute plante de tutun, pornind de la celule prelevate din frunze, precum și orhidee, prin cultivarea unor celule de meristem. Ulterior, au fost realizate și «piese de schimb» pentru plante — rădăcini, flori, frunze — prin deblocarea meșteșugită a unor gene sau a altora.

Deși spectaculoase, aceste creații nu aveau în sine o valoare deosebită. Ele au demonstrat, însă, că omul este capabil să mînuiască materia vie într-un mod în care natura nu a făcut-o. În plus, ele au arătat că drumul de urmat era cel pe care-l deschidea reproducerea asexuată.

Pasul următor a fost inspirat de o serie de experiențe cu celule ani-

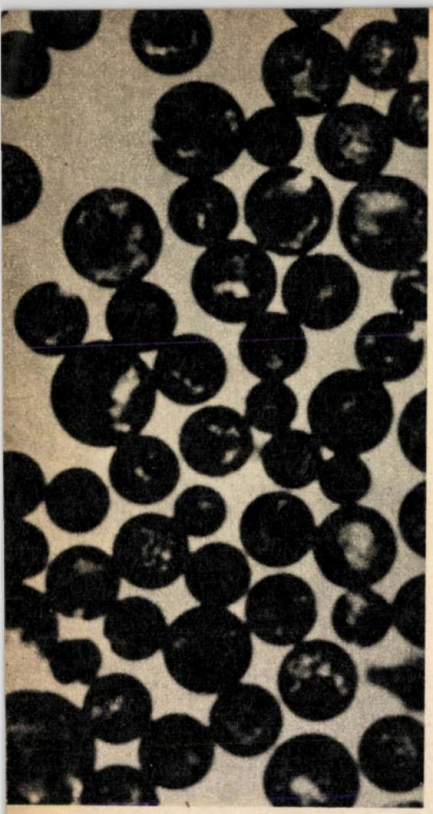

Protoplaste de tutun, în cultură

Două protoplaste în curs de contopire

male, efectuate — faptul nu e deloc întîmplător — la Institutul «Gustave Rousay», de la Paris, specializat în cercetarea cancerului. Prin aceste experienţe, realizate cu 15 ani în urmă, a fost realizată fuziunea unor celule animale cultivate în laborator — mai întîi celule de şoarece provenind din ţesuturi diferite ale aceluiaşi animal, apoi celule de şoarece cu celule umane. Celulele contopite s-au divizat, dar după cîteva diviziuni, ele au revenit spontan la structura iniţială, astfel încît, himera (în sensul biologic al termenului) om-şoarece s-a dovedit a fi, cel puţin pentru moment, efectiv o ...himeră. Aceste experienţe nu sînt însă socotite un eşec, deoarece ele au dovedit că fuziunea celulelor este posibilă. Şi dacă celulele animale se opun contopirii, poate că cele vegetale o acceptă? — s-au întrebat botaniştii. Şi, la rîndul lor, au trecut la fapte.

«MINUNILE» PROTOPLASTELOR

Pînă a şti dacă fuziunea celulelor vegetale este posibilă sau nu, cercetătorii s-au lovit de dificultăţi tehnice foarte mari, derivînd din faptul că, spre deosebire de celulele animale, cele vegetale au o membrană foarte rezistentă. Pentru a înlătura această piedică, experimentatorii au încercat, mai întîi, s-o distrugă, pur şi simplu. Ei au folosit, în acest scop, anumite enzime, precum şi suc digestiv de melc. Metoda era bună, dar ea s-a dovedit a fi eficace numai în cazul plantelor inferioare, cum ar fi levurile. Vegetalele superioare continuau să reziste. Atunci, a fost încercată o altă tehnică, şi anume, dizolvarea membranei celulare cu ajutorul unei enzime secretate de o ciupercă — Myrothecium verrucaria. În acest fel au fost obţinute celule vegetale lipsite de membrană, numite protoplaste.

Cultivate în condiţii de laborator, protoplastele au dus la un prim rezultat foarte important: cercetătorii institutului naţional agronomic de la Gif-sur-Yvette au obţinut, în 1971, pornind de la protoplaste de tutun, colonii celulare care au devenit plante întregi. Interesul economic al acestei descoperiri este incontestabil, deoarece s-a dovedit că dintr-o singură plantă de tutun pot fi preparate un miliard de protoplaste, adică tot atîtea noi plante de tutun.

Dar nu acest aspect al problemei îi preocupa pe experimentatori, ci realizarea fuziunii protoplastelor din specii diferite, în vederea obţinerii unor hibrizi noi. De astă dată, lucrurile s-au dovedit a nu mai fi atît de simple. Protoplastele nu «voiau» să fuzioneze spontan decît într-o proporţie infimă — 0,001%. S-a apelat atunci la tehnica folosită pentru realizarea contopirii celulelor animale, care constă în introducerea în mediul de cultură a unui virus inactivat, care în mod obişnuit provoacă o anumită formă de gripă la sugari: virusul lui Sendai. Dar, pentru că celulele animale şi cele vegetale nu au o structură cu totul asemănătoare, această tehnică nu a dat rezultate şi astfel experienţele au ajuns la un impas care părea de netrecut. Totuşi, întîmplarea — care-i serveşte de atîtea ori pe oamenii de ştiinţă — le-a venit şi de astă dată în ajutor. Un cercetător englez, profesorul Cocking de la Universitatea din Nottingham, a descoperit, cam în aceeaşi perioadă, fără însă a putea să explice fenomenul, că nitratul de sodiu determină creşterea proporţiei de fuzionare a protoplastelor cu 25%. Folosind această nouă posibilitate, profesorul Carlson, din Statele Unite ale Americii, a obţinut, în 1972, din protoplaste provenind de la două soiuri de tutun — Nicotiana glauca şi Nicotiana langsdorffii — un hibrid întreg şi fecund. La rîndul lor, cercetătorii canadieni, dr. K.N. Kao şi prof. O.L. Gamborg, constatînd că nitratul de sodiu este totuşi toxic, au folosit un alt compus, şi anume, polietilena glycol, cu ajutorul căruia au reuşit să determine fuziunea protoplastelor din specii diferite. Ei au obţinut, în felul acesta, hibrizii soia x orz, soia x grîu, soia x rapiţă etc. despre care am amintit la început. Din numeroasele experienţe efectuate de cercetătorii canadieni, doar puţine au reuşit, astfel încît, pentru moment, rezultatele pozitive constituie excepţia şi nu regula. Bariera genetică nu a fost încă pe deplin învinsă, dar începutul a fost făcut!

Acum, experienţele continuă în diferite laboratoare din lume şi oamenii de ştiinţă speră să obţină hibrizi întregi şi fecunzi prin încrucişarea unor specii foarte diferite. Prin fuziunea protoplastelor de prun cu cele de cartof, ar urma să fie creat un pom pe crengile căruia să crească prune, iar pe rădăcini — cartofi, sau un arbore care să producă, în acelaşi timp, banane şi morcovi. De aici, pînă la diversificarea fuziunilor care să ducă la apariţia pomului-grădină nu ar mai fi decît un pas. Iar acest pas nu reprezintă, după părerea unor oameni de ştiinţă, decît o etapă spre alte experienţe şi mai uimitoare — fuziunea protoplastelor vegetale cu cele animale. Este o perspectivă, desigur, greu de imaginat, dar, oricum, emoţionantă!

Andrei CORBEA

DEȘI MARI, APELE N-AU PUTUT DEPĂȘI ÎNĂLȚIMEA OAMENILOR

«Trebuie să salvăm recolta, tovarăși!»

Joi, 3 iulie 1975: a fost instituită, prin decret prezidențial, starea de necesitate pe teritoriul Republicii Socialiste România. După două zile de ploi torențiale — în unele zone au căzut 180 litri pe metru pătrat — cursurile mai tuturor rîurilor și apelor interioare au crescut brusc, depășind cu mult cotele de atenție și de inundație. Ca urmare, s-au produs situații grave în multe județe: au fost inundate zeci și zeci de localități urbane și rurale; au fost grav afectate căile de comunicații — drumuri rutiere, căi ferate —, liniile de telecomunicații și electrice; peste 270 de fabrici, uzine și șantiere de interes republican, precum și 270 de unități economice aparținînd industriei locale, cooperației meșteșugărești și de consum au fost afectate; a fost inundată o suprafață agricolă de circa 800 mii hectare, din care 100 de mii hectare, grav calamitate.

Joi, 3 iulie: aproape de miezul nopții, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adresat întregului popor la posturile de radio și televiziune, chemarea de a acționa cu toate forțele pentru înlăturarea grabnică a efectelor inundațiilor, pentru a asigura desfășurarea normală a activității productive. Bătălia împotriva apelor dezlănțuite a capriciilor naturii a pătruns, astfel, în conștiința întregii națiuni, declanșînd fapte ce au demonstrat, încă o dată, în acele situații excepționale, înaltele virtuți morale ce animă poporul nostru: curaj, dîrzenie, capacitate de mobilizare promptă, abnegație, spirit de întrajutorare, dăruire, optimism..

Joi, 3 iulie: campania agricolă de vară debutase promițător. Acum, cîmpul, greu de grîu, aștepta în întîmpinarea combinelor, care însă vor întîrzia să apară. În plină vară, cînd ne pregăteam să adunăm bogăția lanurilor, apa s-a revărsat brusc din preaplinul cerului și a ieșit din matca rîurilor Mureș, Olt, Tîrnave, Argeș, Ialomița, Dîmbovița etc. Pîraie, care în veri obișnuite pot fi trecute cu piciorul, s-au umflat; puhoaiele s-au năpustit distrugătoare.

Au fost momente de încleștare dramatică. Oamenii își apărau rodul trudei de ani și ani, se apărau pe ei. Cartiere și chiar orașe întregi au fost inundate, cu toată rezistența locuitorilor lor: Alba Iulia, Tîrnăveni, Găești, Urziceni, Deva, Mediaș, Sighișoara etc. De asemenea, sute de comune și sate.

Bătălia cu apele dezlănțuite a probat strălucit voința de neînfrînt a oamenilor acestor pămînturi, dragostea lor pentru țară. Însuflețiți de exemplul tovarășului Nicolae Ceaușescu, prezent, în acele zile, acolo unde era mai greu (în județele Ilfov, Prahova, Ialomița, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Cluj, Alba, Sibiu, Hunedoara, Arad, Buzău, în zona de-a lungul Dunării), masele populare, militarii forțelor armate, gărzile patriotice, întregul popor s-a ridicat la luptă, pentru limitarea efectelor calamității și, totodată, pentru înlăturarea rapidă a consecințelor acesteia.

Localități, unități economice, gospodării personale au rămas izolate Dar nimeni nu s-a simțit singur, nimeni n-a fost singur sub greul acelei încercări. Nenumărate au fost faptele de solidaritate umană, spontane la nivelul fiecărui om, organizate — la scara colectivității: de la ajutorul dat vecinului, pentru a-și salva viața sau bunurile materiale, pînă la constituirea de brigăzi speciale care s-au deplasat, din toate colțurile țării, spre acele zone ce au fost cel mai greu lovite și aveau nevoie de sprijin concret, pentru reintrarea rapidă a întreprinderilor în circuitul productiv.

Pagubele suferite de economia națională au fost mari. Pentru recuperarea lor s-a acționat cu fermitate și calm, cu încredere. Căci, dincolo de orice, momentul avea să verifice puterea interioară a oamenilor. Fie că a fost vorba de refacerea gospodăriilor, căilor de comunicație etc. distruse, fie de redarea în funcțiune a unităților economice avariate și recîștigarea pulsului normal, fie de strîngerea rapidă, cu pierderi cît mai mici, a recoltei, victoria a aparținut oamenilor. A fost o victorie în care credeam, cizelată prin vasta acțiune educativă desfășurată de partid în toți anii construcției socialiste, pregătită moral. A fost victoria comuniunii de suflet și de simțire românească.

PAUL URDEA

• De vorbă cu Irina Loghin și Benone Sinulescu despre cîntecul popular

CUM SE NASC CÎNTECELE VOASTRE?

• De vorbă cu Ion Băieșu despre Irina Loghin și Benone Sinulescu

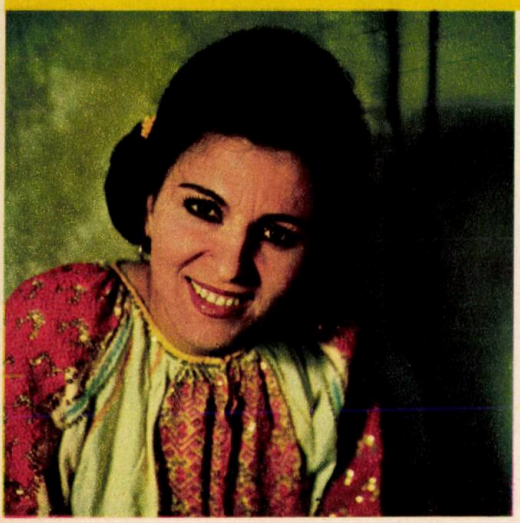

Am pus, mai întîi întrebarea Irinei Loghin.

— Iată, mi-a răspuns ea, am găsit, printr-un noroc, o foarte veche carte de balade. De fapt, n-am găsit cartea, ci numai baladele cîntate de bătrînii mei de la Gura Vitioarei, din zona Vălenilor de Munte. După ce le-am strîns într-un caiet, le-am citit și recitit, provocată mereu de un alt sentiment și făcîndu-mă în cele din urmă să cred că niciodată muzica și poezia nu s-au întîlnit mai fericit ca în aceste povestiri excepționale, ce ating un înalt grad de perfecțiune artistică. Faptul e cu atît mai impresionant cu cît se știe că cele mai multe cîntece populare nu sînt creația unui autor sau doi și uneori nici măcar a unei generații. Cînd spun că un cîntec e al **meu** se înțelege că **l-am cules**. Iar cînd spun că am cules un cîntec trebuie să se înțeleagă neapărat că-i al meu. Adică mi-a plăcut atît de mult încît mi-am pus în gînd să-l răspîndesc pentru toți. Nu e nici un paradox: e adevăratul destin al creației populare.

— Ai scris vreodată versuri? Hai, să spunem, versuri populare?

— Chiar dacă aș fi scris, cîntecul popular **autentic** nu e niciodată o poezie care se cîntă. Orice poezie se poate cînta. De o parte sînt versurile, de alta muzica. Cîntecul popular însă conține muzica în el însuși, incantația vine aici, mai mult decît oriunde, din interior. Nu poți spune niciodată că ai un cîntec pentru care cuvintele sînt dintr-un loc iar melodia din alt loc. Adică poți spune, dar atunci nu mai e vorba de un cîntec popular autentic.

— Deci, pentru dumneata, zona preferată de explorare rămîne cea a Vălenilor de Munte?

— Preferată, da. Aceasta nu înseamnă însă că în repertoriul meu am numai cîntece de la Vitioara. Cîntece populare sînt peste tot. Și vechi și noi. Trebuie însă căutate. Mai ales cele vechi, spre a nu se pierde. Fiindcă ele sînt istorie. Arheologul căruia i-ar veni ideea să scoată la iveală vestigiile trecutului îngropate în cîntecul popular ar trebui să sape neapărat în toată țara.

L-am întrebat apoi pe Benone Sinulescu (interpretul care a făcut din Siriu un renume și a înregistrat din zona Buzăului peste 100 de cîntece la radio și «Electrecord» culegînd în același timp peste 600) **ce este pentru el cîntecul popular românesc.**

Răspunsul i-a fost superb, fiindcă înainte de orice explicație mi-a pus să ascult ultimul său disc și mă văd, deodată, alergînd pe o vale fantastică și calul șchioapătă și mi-aduc aminte de acel proverb după care pentru un cui pierzi o potcoavă, pentru o potcoavă — un cal, pentru un cal — un călăreț, și mă văd răsturnat sub o lună ce-și trimite lumina țintuindu-mă de stîncă. Și, de undeva, din desișurile reci se aude un fel de tînguire, o melodie foarte frumoasă cu un text foarte frumos, de fapt un cîntec foarte frumos: «Potcoavă fără noroc/ De ce m-ai oprit în loc/ Din ce stele ai căzut/ Pe lume cînd m-am născut?»« Iar, mai apoi, un strigăt care-mi aduce și explicația: «Potcoavă fără noroc/ Nu da casei mele foc/ Casa mea-i din lemn uscat/ Mîndra mi s-a măritat».

— Să vorbim despre munți, îmi spune Benone Sinulescu. O poezie lirică despre un munte, de pildă, nu descrie muntele, norul sau valea, ci numai impresia pe care acestea o provoacă asupra poetului. Pe cînd cîntecul popular este acțiune, poveste, întîmplare și reprezintă, după cum știm, o foarte veche fază a poeziei, aș spune un fel de matriarhat al ei. Pe mine m-au interesat îndeosebi acele cîntece care au subiect dorul: dorul de iubită, dorul de părinți, dorul de sat, dorul de țară, dorul de viață.

...Ascult discul și cu fiecare cîntec luna, soarele, munții, apele se strîng într-un decor natural atît de

uluitor încît e greu să nu-ți închipui dincolo de cortină un excelent regizor.

— **De unde-ți culegi cîntecele?** — îl întreb.

— Așa cum știi: cele mai multe din zona Buzăului.

— **Ți s-a întîmplat să nu-ți placă vreunul?**

— Am cules și cîntece care nu mi-au plăcut. Dar asta la o primă audiție. Am un exemplu cu un cîntec la care țin acum cel mai mult. Începe astfel: «Foaie verde odolean/ Fir-ai tu să fii de deal/ Cînd eram tînăr codrean/ Te urcam, te coboram/ Și tot nu mai oboseam». Cîntecul acesta l-am auzit nu de mult la un bătrîn din satul meu. Siriu. L-am înregistrat, apoi l-am studiat cu răbdare pînă cînd i-am descoperit acele oaze care colorează totul în jur. E un cîntec de o profundă trăire omenească*. Pentru a pătrunde însă în toate resorturile sale a trebuit, cum spuneam, să-l ascult de nenumărate ori. Cîntecul e acum ceea ce căutam. Recent l-am înregistrat cu orchestra și va fi și primul de pe discul pe care-l pregătesc. Și să mai spun ceva: m-am convins din peregrinările mele prin pădurile de cîntece ale țării că un cîntec se formează ca un vis. Să ne întoarcem la exemplul cu munții. Nu poți să iei drept real un munte care ți-apare în vis. Dar ca să-l visezi trebuie să fi văzut lanțuri întregi...

Se prea poate să fie așa. Dovadă că și pentru a cînta dorul trebuie mai întîi să-l ai. Are dreptate, îmi zic în încheierea acestui interviu, și mă duc să stau puțin de vorbă și cu Ion Băieșu. Dar de ce trebuie să stau de vorbă cu Ion Băieșu? După cum știți, el nici nu cîntă, nici nu culege folclor, nici nu compune, astfel că discuția ar părea să n-aibă nici o legătură cu tema noastră. Ar părea numai, fiindcă în afară de faptul că Ion Băieșu compune (e drept, nu muzică ci opere literare), el este și un sincer admirator al muzicii în general și al celei populare în special. Argumentul care m-a făcut să închei interviul cu această discuție a fost format de multele articole scrise de Ion Băieșu în diverse ziare și reviste despre concertele date de cei doi interpreți pe care el îi numește, pe drept cuvînt, maeștri ai cîntecului nostru popular. L-am întrebat deci pe Ion Băieșu dacă își menține aprecierea și el mi-a formulat următorul răspuns:

— Irina Loghin și Benone Sinulescu sînt, după părerea mea, la ora actuală, la apogeul carierei lor, cu vocile limpezite pînă la desăvîrșire, de o melodicitate unică, cu un repertoriu mereu proaspăt, expresiv, inepuizabil, care merge de la doină pînă la colind. Ori de cîte ori am asistat la concertele lor, succesul a fost enorm, publicul transformînd partea lor de spectacol într-o sărbătoare. Convingerea mea este că Irina Loghin și Benone Sinulescu, cu talentul lor, cu superba lor autenticitate, cu vocile lor de aur, sînt două mari vedete ale cîntecului popular românesc pe care l-au ridicat pe cele mai înalte culmi.

Vasile BĂRAN

* *Versurile cîntecului despre care vorbește Benone Sinulescu, precum și ale altor cîteva culese de el, le publicăm mai jos.*

CÎND ERAM TÎNĂR CODREAN

Foaie verde odolean
Fir-ai tu să fii de deal!
Cînd eram tînăr codrean,
Te urcam, te coboram
Și tot nu mai oboseam!
Dar acu-am îmbătrînit,
Bătrînețea a venit,
Păru-n cap mi s-a albit
Și nu pot să te mai urc.
De ce părule-ai albit
Că vremea nu ți-a venit
Nici timpul nu ți-a trecut?

Foaie verde viorea,
Cînd eram în vremea mea
Tăiam calul cu șaua
Și colțul la ipingea;
De cînd am îmbătrînit
Păru-n cap mi s-a albit
Numai pot dealul să-l urc
Nu mai pot pe cum puteam
Nu mai sînt pe cum eram;
Cînd ești tînăr să iubești,
Cînd ești bătrîn să trăiești

Bată-te ploaia, drum lung

Bată-te ploaia drum lung
De cînd mîi și nu te-ajung!
Am mînat cît am mînat
De căpătîi nu ți-am dat
Și-am să mîi, să mîi, să mîi
Pîn-ți-oi da de căpătîi!
Dacă văzui și văzui,
La o parte mă dădui
Din mijlocul drumului
Pe marginea șanțului
Pusei șaua căpătîi
Și cu cerul mă-nvelii.

DIN LEAGĂN, MĂICUȚA MEA

Din legăn, măicuța mea
Cu mîna mă legăna
Și din guriță-mi zicea:
Feciorașul maichii mic
Să crești mare și voinic
Să n-ai teamă de nimic!

Refren:

— Cît oi fi, maică, pe lume
Să rostești cu drag un nume
Care ne-a adus renume
Numele ce-l poartă glia
Și-l păstrează veșnicia
Al măicuții România

Că ne-a încălzit la sîn
Și ne-a dat ce-a fost mai bun
Mîndrul nume de român
Ne-a-nvățat, maică, doiniță
Ne-a povestit Miorița
Din ce neam ne tragem viță

Refren:

Iar de s-o-ntîmpla să vie
Nori aduși de vijelie
Peste mîndra Românie,
Să nu uiți că ești român
Și-ai porunca din străbun
Să rămîi aici stăpîn;
Să nu uiți că ești român
Și ești singurul stăpîn
Pe pămîntul tău străbun.

Dă, doamne, la lume bine

Dă, Doamne, la lume bine,
Nu mă uita nici pe mine.
Nu da, doamne, nimănui
Ce-mi dai mie și codrului;
Codrului i-ai dat cărare
Mie dor și supărare
Pe codru să-l bată bruma
Eu să plîng să ud țărîna
Pe codru să-l bată vîntul
Eu să plîng să ud pămîntul.

1975-Anul Internațional al Femeii
SUB SEMNUL UNEI DEPLINE EGALITĂȚI

În primăvara acestui an, presa furniza două ştiri încărcate de senzaţie. Sportiva japoneză Junko Tabei a reuşit să ajungă în punctul cel mai înalt al Everestului (8848 m), fiind prima femeie care a escaladat acest uriaş pisc al Terrei. După puţine zile, performanţa a fost reeditată de tibetana Vhantog care, făcînd parte dintr-un grup de alpinişti chinezi, a înfrînt şi ea semeţia vîrfului Chomolungma Feng. Dincolo de ineditul şi însemnătatea lor, cele două performanţe ni se par a avea o adevărată valoare de simbol. Ele infirmă anacronica teorie a aşa-zisului «sex slab», vrînd parcă să dovedească, totodată, tendinţa spre înălţare, pe multiple planuri, a femeii. Iar faptul că recordurile respective au fost stabilite anul acesta — celebrat, după cum se ştie, drept AN INTERNAŢIONAL AL FEMEII — le conferă cu atît mai mult aceea aură de simbol despre care aminteam.

Iniţiat de Organizaţia Naţiunilor Unite — România fiind prima coautoare a proiectului de rezoluţie prezentat în cadrul celei de a XXV-a sesiuni a Comisiei ONU pentru condiţia femeii — Anul internaţional al femeii se înscrie în viaţa social-politică a lumii ca un eveniment cu semnificaţii deosebite. Constituind mai bine de jumătate din populaţia globului, femeile reprezintă o mare forţă socială, un uriaş potenţial creator în sfera activităţii materiale şi spirituale a societăţii. Punerea cît mai deplină în valoare a acestui potenţial este condiţionată, după cum este şi firesc, de statutul social-politic al femeii. În ultimii ani, în contextul larg al eforturilor ce se depun pentru democratizarea întregii vieţi internaţionale, pe arena mondială s-a manifestat tot mai pregnant tendinţa spre îmbunătăţirea statutului juridic al femeii, principiul egalităţii ei în drepturi cu bărbatul fiind recunoscut în constituţiile majorităţii statelor, iar accesul lor la drepturi politice — prevăzut în normele şi legile ţărilor respective.

Nu însă întotdeauna şi pretutindeni între cuvîntul prevăzut în lege şi realitatea social-politică există corespondenţa cuvenită. Aşa se face că în unele ţări se practică încă discriminarea între bărbat şi femeie atît în privinţa condiţiilor de muncă — nivel de remunerare, promovare în posturi de conducere, acces la calificare etc. — cît şi în domeniul politic. Tocmai de aceea, Anul internaţional al femeii a fost conceput ca o suită de manifestări care să pună în lumină nu numai aspectele juridice ale egalităţii între sexe, ci, mai cu seamă, necesitatea asigurării unor condiţii reale pentru integrarea deplină şi participarea efectivă a femeilor la dezvoltarea naţiunilor, la consolidarea păcii şi progresul societăţii omeneşti. Sub aceste înalte imperative s-au desfăşurat de-alungul anului atît pe plan internaţional cît şi pe cel al fiecărei ţări în parte toate manifestările consacrate problematicii feminine. Dintre acţiunile mai de amploare am aminti, de pildă, Conferinţa Anului Internaţional al Femeii, organizată de ONU, ale cărei lucrări s-au desfăşurat recent în Mexic, Congresul Mondial pentru anul Internaţional al Femeii, ţinut la Berlin, în R.D. Germană, ca şi Simpozionul internaţional sindical pe tema «Participarea femeilor la viaţa economică şi socială», desfăşurat la Bucureşti între 9—11 aprilie.

În ţara noastră, pe fondul general al revoluţiei socialiste, care determină transformarea întregului mod de existenţă al oamenilor, în procesul istoric revoluţionar s-au constituit premisele obiective ale afirmării unui nou statut al femeii în societate şi familie. Egale pe deplin în drepturi cu bărbaţii, femeile constituie o forţă remarcabilă în opera de făurire a noii societăţi.

Ca urmare a măsurilor luate cu consecvenţă de partid, în rîndul cărora Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973 se înscrie ca un document de o deosebită importanţă, ponderea femeilor în viaţa social-economică a ţării a crescut şi creşte continuu. Cîteva cifre în această privinţă sînt mai mult decît edificatoare. Astfel, la începutul anului 1975 femeile reprezentau circa 45 la sută din populaţia ocupată în econo-

mia națională, proporția lor în totalul personalului din diferite ramuri fiind de 35,5% în industrie, 59,4% în agricultură, 48,3% în telecomunicații 52,1% în circulația mărfurilor, 65,3% în învățămînt, 41,2% în artă și cultură și de 72,1% în domeniul ocrotirii sănătății și al culturii fizice.

Un exemplu deosebit de elocvent, pe deplin grăitor pentru politica partidului și statului nostru de a crea condiții pentru deplina afirmare a femeii în conducerea vieții social-politice a țării îl constituie faptul că 53 de femei sînt deputate în Marea Adunare Națională și nu mai puțin de 15699 în consiliile populare județene, municipale, orășenești și comunale.

Bucurîndu-se de drepturi egale cu bărbații la muncă și remunerare, la instruire și promovare, numeroase femei, îndeosebi din rîndul muncitorimii și țărănimii, au urcat în anii construcției socialiste treptele unei reale deveniri și afirmări, remarcîndu-se ca personalități cu un larg orizont politic, științific și cultural, cu o înaltă conștiință civică. Se cuvine să remarcăm prezența și participarea tot mai activă a femeilor în forurile de conducere ale partidului și statului, în organele locale de partid și de stat, în funcții de conducere din ministere, centrale și intreprinderi. Scriind aceste rînduri ne ducem cu gîndul, bunăoară, la femei cum sînt Ana Vornicu, președinta cooperativei agricole din Tîrgușor, județul Constanța, Floarea Barbu, președinta cooperativei agricole din Cernetu, județul Teleorman, ori ingineră Zaira Sachelarie, din Strunga, județul Iași, care, făcînd dovada unor înalte însușiri de conducător, muncind cu pasiune și devotament, au reușit să-și cîștige un binemeritat prestigiu, numărîndu-se astăzi printre purtătorii înaltului titlu de Erou al Muncii Socialiste.

Celebrînd Anul Internațional al Femeii, femeile din România socialistă își sporesc contribuția la înfăptuirea istoricelor hotărîri ale Congresului al XI-lea al partidului, reafirmîndu-și, totodată, întreaga lor adeziune față de politica internațională a partidului și statului nostru, de întărire a legăturilor de prietenie și solidaritate cu femeile din țările socialiste, cu cele din țările care au pășit pe drumul unei dezvoltări independente, cu mișcările de eliberare națională, cu femeile din toate țările lumii care luptă pentru drepturi și libertăți democratice, pentru independență națională, pentru pace și progres social.

Pompiliu VOICULESCU

Performanțe fotografice

Procedee speciale de fotografiere permit obținerea unor imagini inedite, adesea surprinzătoare. Așa au fost realizate fotografiile alăturate.

Prima imagine — realizată printr-o expunere foarte scurtă — înfățișează momentul cînd un fluture în zbor culege nectar dintr-o floare.

A doua prezintă baletul nebănuit al căderii unor picături de apă.

Cea de a treia imagine, cu adevărat deosebită, a fost realizată la 28 oct. 1969, ora 23,50 și este un «profil» al planetei Saturn, fotografiată în lumină galbenă cu ajutorul telescopului francez de la Pic de Midi. La această mărime, expusă în așa fel încît să arate benzile de pe disc, numai primele două inele sînt vizibile, precum și spațiul lui Cassigny. Inelele interioare se confundă cu spațiul negru din jur.

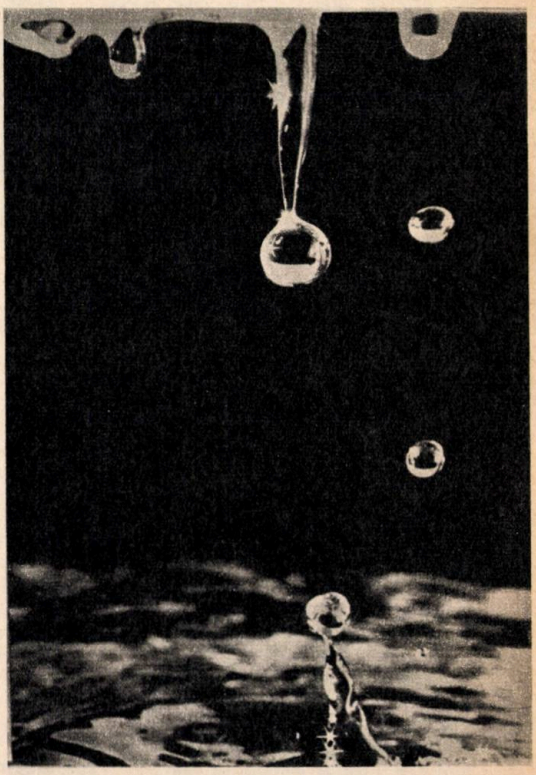

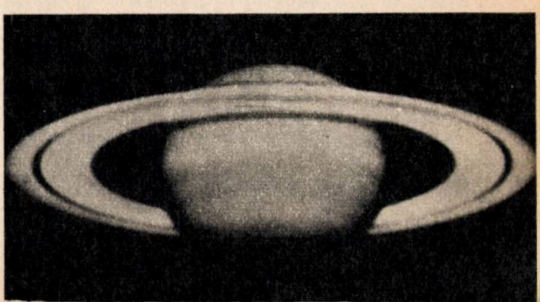

Omul, de cînd există, se află într-un neîntrerupt dialog cu Natura. Acest raport permanent a înrîurit pe ambii parteneri ai milenarului dialog, astfel încît acum se spune — nu fără îndreptățire — că omul este, în același timp, creația și creatorul mediului înconjurător.

Există astăzi temeri — întemeiate — că acțiunea nesăbuită a omului asupra mediului se va sfîrși printr-o catastrofă de proporții incalculabile.

Există, însă, și marea speranță — tot atît de întemeiată — că rațiunea cea sănătoasă va învinge, iar această speranță e întărită de faptul că semnalele de alarmă care s-au făcut atît de des auzite nu rămîn fără ecou. Ceva, în conștiința lumii a început să vibreze, iar «pe teren» au început să apară schimbări în bine. Mai rămîne, însă, mult de făcut pentru ca zestrea de neînlocuit pe care Natura a oferit-o Omului să fie cu adevărat salvgardată.

PROTEJAȚI PĂDURILE!

Nu au fost auzite, în lume, multe îndemnuri mai înțelepte ca acesta. Într-adevăr, pădurile reprezintă una dintre sursele primare cele mai prețioase, nu numai pentru că furnizează materii prime de mare însemnătate, ci și pentru că agriculturii îi este indispensabilă o bună repartizare a pădurilor. Pretutindeni unde arborii au dispărut, solul a sărăcit considerabil, iar deșertul a sfîrșit prin a lua locul pămînturilor roditoare.

Pădurea acționează puternic asupra solului în două feluri: mai întîi prin formare, apoi prin protecție. Frunzele copacilor, resturile de crengi, descompunîndu-se, formează humusul care la rîndul său îndeplinește un rol important în transformarea solului. Pădurea poate fi considerată ca un mare producător de materie vie, indispensabilă fotosintezei, în timp ce pe acest plan, al productivității biologice, întinderile despădurite nu oferă decît prea puține resurse.

Dar, mai ales, pădurea apără solul împotriva eroziunii provocate de vînt și de ape. Ea îndeplinește un rol de paravan și împiedică vînturile puternice să mănînce și să împrăștie terenurile golașe. Ea este, în același timp, un rezervor de apă care limitează uscarea solurilor.

Diferitele efecte modificatoare pe care pădurea le are asupra climatului și asupra solului se combină pentru a determina acțiunea ei asupra regimului apelor. Un metru pătrat de mușchi care acoperă solul forestier reține, după o ploaie puternică, un litru de apă. Astfel se poate calcula că o pădure de zece mii de hectare reține 500 de mii de metri cubi de apă. Pădurea are în acest fel un rol regulator fundamental al regimului hidric și în special al cursurilor de apă. Acest rol este și mai important în zonele muntoase și chiar în cele cu relief colinar, în care eroziunea atinge rapid pragul critic, deîndată ce solul nu mai este protejat.

Faptele — uneori dramatice — au dovedit temeinicia celor ce se spun cu privire la însemnătatea pădurilor. Iată cîteva exemple.

Consecințele nefaste ale despăduririi nu sînt apanajul depărtatelor țări tropicale. Una dintre urmări o constituie inundațiile provocate de Sena, în 1955. Timp de o lună, mai multe sute de mii de hectare s-au găsit sub apă. Volumul sedimentelor purtate zilnic pe sub podurile Parisului echivala cu 40 de hectare de teren arabil. Verdictul categoric al Direcției Podurilor și Șoselelor a fost următorul: inundațiile nu ar fi avut loc dacă nu s-ar fi despădurit, fără măsură, valea superioară a Senei, între anii 1940 și 1949.

În noiembrie 1966, timp de trei zile, o perturbație atmosferică neobișnuită provoca inundații catastrofale pe o treime din teritoriul Italiei, devastînd Florența cu inestimabilele ei tezaure de cultură și artă. Această mare catastrofă i-a făcut, însă, pe mulți să uite faptul că, în decurs de numai 50 de ani, peste 130 de mari inundații au devastat numeroase regiuni ale Italiei. Țara luptă împotriva inundațiilor de secole, dar, în același timp, locuitorii ei frînează aceste eforturi provocînd dramatice dezechilibre ecologice. Printre altele, oamenii populează zone care ar fi tre-

buit să continue a fi elemente de protecție a solului. Începînd din Evul Mediu, pădurile care acopereau o mare parte din peninsulă au fost în întregime distruse, fie pentru lemnul necesar flotelor europene, fie pentru a crea noi terenuri agricole sau pășuni.

În Evul Mediu, în nord-estul Franței și în Germania, nouă zecimi din teritoriu erau acoperite de păduri. Astăzi, proporția nu mai depășește o treime. Grecia se află într-o situație asemănătoare: în decursul secolelor, coeficientul de împădurire a teritoriului ei a scăzut de la 65% la 15%, ca urmare a unor practici agricole dezastruoase.

În acest domeniu, nici Franța meridională n-a fost cruțată. Sudul mediteranean prezintă numeroase cazuri de neglijență în efectuarea despăduririlor, direct răspunzătoare de accelerarea degradării solurilor. Catastrofa de la Nenton, din 1952, oferă un exemplu foarte concludent: alunecările și prăbușirile de teren care au avut loc acolo au fost provocate nemijlocit de desființarea multor plantații de măslini de pe pantele Rivierei. Cultura intensivă a florilor de pe Coasta Ligură și Coasta de Azur duce la dispariția rapidă a pădurilor de măslini și poate să provoace, pînă la urmă, consecințe extrem de grave pentru stabilitatea pantelor de munte care coboară spre mare.

Exemple mai pot fi citate foarte, foarte multe. Toate denotă aceeași surzenie la chemarea plină de îngrijorare: Protejați pădurile!

TRISTA ÎNVERȘUNARE ÎMPOTRIVA VIEȚUITOARELOR

Este greu să ne dăm seama cît de tare s-au înverșunat, de-a lungul timpului, oamenii împotriva animalelor. Fapt este că în acest fel au fost provocate multe distrugeri. În ceea ce privește păsările, îndeosebi cele de apă, desecarea fără măsură a mlaștinilor și a altor ape stătătoare prejudiciază regimul alimentar strict și habitatul — mediul specific bine definit al unei viețuitoare — iar ca urmare populația nu întîrzie să se rărească. Este cazul anumitor pelicani, mari mîncători de pește, care au nevoie, pentru a se reproduce, de vaste întinderi de stuf. Pelicanul creț pare în primejdie. În momentul de față nu se mai află în Europa decît 600—800 de perechi.

La fel stau lucrurile cu cormoranul mic, persecutat pentru că e mare consumator de pește și cu lopătarul din care n-au mai rămas azi decît 1 500 de perechi a căror existență depinde de apele puțin adînci, supuse adesea desecării.

Soarta păsărilor răpitoare este încă mai îngrijorătoare. Aproape toate sînt în pericol. O prejudecată stăruitoare le consideră răufăcătoare, ceea ce constituie cauza multor abuzuri.

După cum se știe, regimul alimentar al acestor păsări le plasează la capătul unui lanț vital foarte lung și care și-a pierdut din verigi ca urmare a acțiunilor umane. Aceasta, fără să mai punem la socoteală că ele sînt foarte sensibile la pesticide și insecticide diferite, care le pot ucide, sau ca DDT-ul, care pot provoca sterilitatea la multe specii.

În Europa, efectivele de vulturi negri nu depășesc 250 de perechi. Ele sînt primejduite pentru că se hrănesc cu animale moarte și cu momeli din capcanele pentru vulpi și lupi.

Cele 50 de perechi de zăgani care mai supraviețuiesc sînt și ele în pericol de a fi otrăvite. Din subspecia acvilei de cîmp, care trăiește în Spania, mai există vreo sută de exemplare.

Codalbul este amenințat în mai multe țări (în Suedia este intoxicat cu pesticidele mercuriale ingerate odată cu peștele) și efectivele lui împrăștiate se răresc necontenit. Gaia albă are tristul privilegiu de a fi răpitoarea cea mai rară din Europa. Dar pentru cîtă vreme? Efectivele șoimului călător s-au micșorat rapid în decursul ultimilor zece ani, din cauza pesticidelor. Șoimul sudic este amenințat în Sicilia și Italia de dresorii germani de șoimi care, în 1968, au capturat și vîndut patruzeci de păsări cu prețuri între 500 și 1 000 mărci exemplarul, ceea ce este de-ajuns pentru a explica o asemenea înverșunare.

Găinușa de baltă albastră a și dispărut din Sicilia și Sardinia, din cauza desecării mlaștinilor și există teama ca activitatea economică a Spaniei să nu o extermine cu desăvîrșire din acea țară.

Ceea ce oamenii nu au reușit în alt chip, au încercat să «completeze» prin vînătoare.

Nu este de condamnat vînătoarea ca sport, ca agrement, ci excesele unei anumite vînători — speculative și comerciale, oarbe, mînate numai de pofta unui profit cît mai mare și cît mai rapid.

Plăcerea vînătorii și comercializarea pieilor copitatelor africane, au provocat un gigantic masacru. Pe teritoriile fostei Uniuni franceze, la sfîrșitul secolului al XIX-lea, vînătorii recoltau anual două milioane de antilope. În plus, ei erau interesați în vînzarea cărnii pentru marile concesiuni agricole care trebuiau să-și hrănească lucrătorii.

În vreme ce rinocerii africani, ca și frații lor din Asia, au fost vînați mai cu seamă pentru carne, goana după fildeș este răspunzătoare pentru masacrarea elefanților. Pentru a avea o imagine a acestui masacru, vom arăta că în 1860 numai Anglia importa 550 000 de kilograme de

fildeș ceea ce echivala cu 60 000—70 000 elefanți uciși în fiecare an. Ritmul s-a menținut multă vreme, deoarece punctul culminant al acestui trafic se situează între anii 1880—1910, timp în care vînătoarea afecta mai cu seamă Africa orientală — actualul teritoriu continental al Tanzaniei și Kenya — precum și actualul teritoriu al Republicii Zair.

Păsările au căzut și ele victimă modei care incita femeile, la Paris și la Londra, să-și împodobească pălăriile cu pene multicolore. Acest mod de a se împodobi a creat o adevărată organizație comercială ale cărei piețe de bază erau Parisul și Londra. Principalii lor furnizori erau japonezii. Din fericire, acest comerț s-a redus mult după 1918 și n-a supraviețuit celui de-al doilea război mondial.

Avifauna din America de Sud n-a suferit prea mult de pe urma acestei furii de moment, dar nu la fel s-au petrecut lucrurile în Pacific. Albatrosul lui Steller, care cuibărea în Arhipelagul celor șapte insule este astăzi aproape dispărut. Și nu e de mirare, de vreme ce, aproximativ jumătate de milion de albatroși au fost distruși între 1897 și 1903. Acest masacru n-a fost cîtuși de puțin cavaleresc: păsările erau ucise cînd se aflau pe pămînt sau în timp ce cloceau. În Oceania și pe coasta de sud-est a Statelor Unite, egreta a fost și ea victima unei asemenea goane. Iată un fapt care ne dă măsura îndîrjirii acestui negoț: în momentul în care în Statele Unite au fost create rezervații, negustorii de pene ornamentale nu s-au sfiit să asasineze doi paznici ai unei rezervații.

Este drept, punctul culminant al distrugerilor pare să fie de domeniul trecutului. Astăzi, multe state au luat un anumit număr de măsuri de protecție. Pe de altă parte, omul pare a-și fi dat seama de brutalitatea catastrofală care și-a pus pecetea asupra raporturilor sale cu lumea animală. Ideile simpliste privind diferențierea animalelor utile de cele dăunătoare — deși toate animalele sînt în același timp folositoare și dăunătoare — iluzia bogăției nesfîrșite, prerogativa neînfrînată de a folosi după bunul plac tot ceea ce oferă natura, toate acestea încep încet — prea încet — să facă loc unei atitudini care nu mai nesocotește legile elementare ale ecologiei, care pe de altă parte, acordă lumii animale un interes în sine și, prin aceasta, îi organizează protecția.

PLANTELE, ANIMALELE ȘI POLUAREA

S-a demonstrat că plantele tinere care trăiesc într-o atmosferă poluată prezintă malformații în structura lor avînd o diferențiere anormală a straturilor superficiale. S-au observat, de asemenea, fenomene de necroză.

Un alt exemplu bine cunoscut: poluarea datorată fluorului provenit din sărurile (criolit) utilizate de uzinele metalurgice a provocat forme grave de degenerare a pădurilor de conifere. Pe o suprafață de 700 ha au fost observați 16 565 de arbori morți.

Animalele sînt, la rîndul lor, atinse de poluarea atmosferică, ca și celelalte ființe vii. S-a constatat că păsările migratoare transportă pulberi radioactive care se depun pe aripile lor în timpul zborului. Se mai știe de asemenea cu precizie că laptele de vacă este contaminat de stronțiu 90, atunci cînd se produc explozii nucleare intense.

Poluările industriale influențează uneori în mod direct sănătatea șeptelului. În Florida, lîngă Tampa, fluorurile emanate de la uzinele de fosfați au contaminat crescătoriile de vite din împrejurimi: animalele nu mai aveau putere să se țină pe picioare.

NU PUTEM RĂMÎNE INDIFERENȚI

Vom rămîne, oare, indiferenți în fața unei asemenea primejdii? — se întreabă savantul francez Edouard Bonnefous autorul unor ample lucrări consacrate problemelor mediului. Dacă prețul cuceririlor tehnice și industriale necontrolate îl constituie înmulțirea contaminărilor și poluărilor, înăbușirea noastră sub deșeuri, favorizarea agresiunilor împotriva florei și faunei, apariția unor noi boli, atunci nimeni nu mai are dreptul să rămînă spectator. Apărarea vieții se impune de aici înainte pentru toți. Ea trebuie să fie gîndită și organizată la scară universală.

Din fericire, o mișcare începe să trezească opinia publică dintr-o serie de țări. Repercutîndu-se din aproape în aproape, de la autoritățile comunale pînă la cele guvernamentale, această mișcare consideră că protecția vieții trebuie să fie, în sfîrșit asigurată.

În felul acesta, salvgardarea naturii dobîndește o dimensiune nouă. Ea urmărește două obiective: a păstra resursele fundamentale: aerul, apa și solul, sub forma și în proporțiile necesare bunăstării omului și a conserva elementele naturii necesare dezvoltării omului pe plan estetic, educativ sau științific.

Lumea trebuie să fie convinsă că marea teamă a anului 2000 nu are nici un temei dacă noile descoperiri ale tehnologiei, departe de a continua să separe omul de natură, vor putea, dimpotrivă, să-l apropie de ea.

În țara noastră, protecția mediului înconjurător face parte integrantă din activitatea de dezvoltare economico-socială planificată și se află în deplină concordanță cu principiile fundamentale ale politicii partidului și statului privind construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Importanța deosebită care se acordă acestei probleme rezultă cu prisosință din faptul că ea a fost înscrisă în Programul Partidului Comunist Român: «*Partidul va promova o politică consecventă de împiedicare a poluării naturii, de aplicare strictă a prevederilor legii cu privire la conservarea nealterată a mediului înconjurător, asigurînd condiții de viață corespunzătoare poporului nostru atît în prezent cît și în viitor*».

Politica consecventă de protejare a mediului este ilustrată de legislația corespunzătoare stabilită în țara noastră — un ansamblu de reglementări dintre cele mai complete din lume — precum și de cadrul organizatoric fixat activităților privind protecția mediului, și anume, Consiliul Național pentru Protecția Mediului Înconjurător, organ central de specialitate subordonat Consiliului de Miniștri. Pe plan local, coordonarea activităților de protecție a mediului se realizează prin comisiile județene și cea a municipiului București.

Elaborat din grija de a realiza în mod unitar concepția, aplicarea și coordonarea activităților de protejare a mediului, Programul Național privind Protecția Mediului Înconjurător include activități din domeniul cercetării științifice, al investițiilor, al pregătirii și perfecționării cadrelor și al activităților de cooperare internațională, tehnică, economică și științifică în domeniul respectiv.

Sensibilizarea fiecărui om la pericolele degradării factorilor de mediu, începînd de la păstrarea în perfectă curățenie a tot ce ne înconjoară — acasă, pe stradă sau în plină natură —, familiarizarea fiecăruia dintre noi cu posibilitățile pe care tehnica și știința le-au realizat pentru a îndepărta efectele dăunătoare sănătății și dezvoltării normale a vieții pe Pămînt sînt acțiuni de continuitate și nu de campanie — a declarat academicianul Virgil Ianovici — președintele Consiliului Național pentru Protecția Mediului Înconjurător.

Omul este înclinat să iubească natura în toată complexitatea ei și viața, dar pentru a le avea cît mai plăcute trebuie să lupte pentru păstrarea calitativă a mediului înconjurător în condiții cît mai apropiate de cele inițiale.

ADRIAN COSTA

LA ÎNDEMÎNA FIECĂRUIA

Cînd aveţi de făcut o lipitură cu cositor într-un montaj în care căldura ciocanului de lipit riscă să deterioreze unele piese învecinate, înveliţi toate piesele sensibile la căldură cu un strat de staniol. Acesta reflectă căldura radiată de ciocanul de lipit şi disipează rapid căldura primită prin convecţie, formînd astfel un ecran termic eficace pentru piesele susceptibile de a fi deteriorate.

Pentru a înlătura umiditatea din interiorul unui dulap sau a unui pian, lăsaţi să ardă în interiorul lui, un timp mai îndelungat un bec de 25 waţi montat la capătul unui cordon flexibil şi protejat cu o carcasă de sîrmă de tipul celor montate pe lămpile portative.

Aveţi de vopsit un obiect de lemn în două culori şi vreţi să împiedicaţi întinderea fiecărei culori peste linia ce le separă? Procedaţi astfel: cu ajutorul unei lame de ras sau cu vîrful unui briceag marcaţi linia de despărţire a celor două culori. Micul şănţuleţ ce se creează împiedică întinderea vopselei peste linia trasată (desenul A).

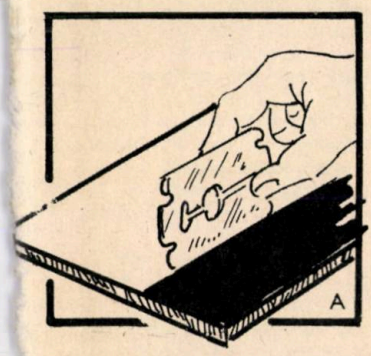

Adeseori avem nevoie de o sticlă mată. Acest lucru se realizează uşor cu ajutorul prafului de şmirghel şi iată cum: umezim cu apă un dop şi îl muiem în praful de şmirghel. Apoi frecăm cu dopul suprafaţa sticlei transparente prin mişcări circulare (desenul B). Rezultate şi mai bune obţinem

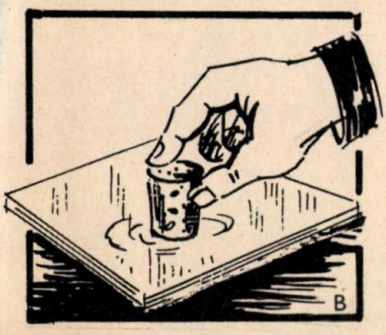

dacă lipim cu clei, pe o bucată de lemn, un ciob de sticlă şi frecăm cu acesta sticla pe care vrem să o facem mată. În prealabil, sticla pe care dorim să o prelucrăm se acoperă cu praf de şmirghel umezit în apă.

Pentru a asigura udatul plantelor de casă în timpul cînd sînteţi plecat mai multe zile, folosiţi procedeul de mai jos. Confecţionaţi un fitil de 30—50 cm. lungime, prin răsucirea sau împletirea mai multor bucăţi de lînă sau sfoară moale de bumbac. Unul din capetele fitilului îl introduceţi într-un borcan plin cu apă, aşezat cît mai aproape de ghiveciul ce trebuie udat şi înfăşuraţi celălalt capăt în jurul părţii inferioare a tulpinei plantei, la suprafaţa pămîntului din ghiveci (desenul C).

Pentru a tăia hîrtie cu lama, fără să deteriorăm marginea liniei, folosim o monedă (de 5,10 sau 25 bani) care se interpune între lamă şi marginea liniei.

O mică menghină de banc ce se poate fixa cu şurub în orice punct pe marginea mesei noastre de lucru sau pe marginea unei planşete, este o unealtă foarte folositoare în nenumărate

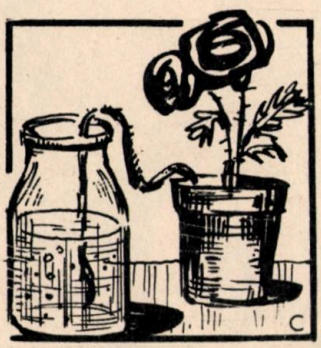

lucrări de reparaţii sau construcţii de amator. Pentru a împiedica deteriorarea marginii mesei prin strîngerea şurubului de fixare, plasaţi pe muchia inferioară a marginii mesei un mic colţar confecţionat din tablă de cel puţin 1 mm. grosime.

Latura orizontală a colţarului va trebui să ajungă între şurubul de fixare şi faţa inferioară a tăbliei mesei, iar latura verticală va avea lăţimea ceva mai mică decît grosimea tăbliei.

Cînd aveţi de cusut materiale textile groase şi dense (canava, chingi etc.), ungeţi acul de cusut înfigîndu-l din cînd în cînd într-o bucată de săpun. Cusătura va fi astfel executată cu foarte multă uşurinţă.

Pentru a grava inscripţii pe sticlă (pe borcane sau pe flacoane de chimicale) se pregătesc două soluţii: A — soluţie compusă din clorură de zinc 14 părţi, acid clorhidric 65 părţi, apă 500 părţi; B — soluţie compusă din sare de bucătărie 36 părţi, sulfat de sodiu 7 părţi, apă 500 părţi.

Într-o adîncitură făcută într-o bucată groasă de parafină se amestecă în părţi egale ambele soluţii (nu se va întrebuinţa vas de sticlă sau din alt material, deoarece aceste soluţii acţionează distructiv asupra lor) şi se adaugă 2—3 picături de tuş (nu cerneală). Gravarea pe sticlă se face cu ajutorul vîrfului ascuţit al unei pensule pentru acuarele sau cu o peniţă nouă, curată. După aproximativ jumătate de oră se obţine inscripţia pe care o vom spăla bine. Atenţie, substanţele ce intră în compoziţie sînt otrăvitoare.

Decapanţi recomandaţi pentru lipirea cu aliaje de cositor şi alte aliaje moi:

A. Lichid de lipit (fără acid)

— clorură de amoniu (ţipirig) 22 de părţi (în greutate);

— clorură de zinc, (în cristal) 33 de părţi;

— apă distilată: 45 de părţi.

B. Pastă pentru lipirea metalelor cu aliaje de lipit moi.

— Colofoniu (sacîz) topit, 5 părţi;

— Seu topit, 5 părţi;

— Clorură de amoniu (ţipirig) măcinat în praf, o parte.

Înainte de lipirea cu aliaje de lipit deosebit de moi se utilizează stearina, praf sau bucăţi, cu care se freacă suprafaţa pieselor ce urmează a fi lipite.

De prea multă ghiftuială, cîinii... fac nevroze

În S.U.A., se creşte un număr uriaş de necuvîntătoare domestice, uriaş chiar dacă se face abstracţie de animalele crescute în scopuri zootehnice. Într-adevăr, există 100 de milioane de cîini şi pisici al căror număr creşte în fiecare oră cu 3 000 de pui. (De notat că, în acelaşi răstimp, se nasc numai 415 copii). Pe lîngă aceste patrupede, au fost «recenzaţi» 350 de milioane de peşti în acvarii, 22 milioane de păsări în colivii. Să creşti animale reprezintă o plăcere, desigur, dar şi cîte supărări: numai la New-York, în fiecare an sînt muşcate de cîini 38 000 de persoane, iar în toată ţara peste un milion de animale în valoare de 5 milioane de dolari sînt mîncate, anual, de cîini.

Întreţinerea animalelor de casă impune cheltuieli enorme. Pentru produse alimentare destinate cîinilor şi pisicilor, se cheltuiesc 2,5 miliarde de dolari, adică de şase ori mai mult decît pentru hrana copiilor sugari şi suficient pentru a hrăni îndestulător o treime din populaţia globului lovită de flagelul foamei.

O cantitate atît de mare de produse pentru cîini şi pisici impune şi o reclamă corespunzătoare; în această ramură publicitară se cheltuiesc anual peste 165 milioane de dolari.

Fireşte, nu e totul să asiguri animalelor hrană, pur şi simplu. Important e ce fel de hrană le dai! De aceea, pentru cîinii moşturoşi sau foarte gingaşi s-au scris cărţi de bucate speciale, ca de pildă: «Lătrătorul gurmand», plină de reţete pentru meniuri savuroase şi delicatese speciale. Dar pe lîngă hrană — fie ea cît de rafinată — animalele au şi alte nevoi — sufleteşti, mondene, psihice, medicale şi altele. Aceste nevoi sînt satisfăcute de un sector întreg de servicii. Astfel, de ziua sa onomastică, un căţel sau o pisică pot primi felicitări imprimate pe carton albastru sau roz şi îşi pot invita, prin telefon «prietenii» la o mare petrecere cu ficăţei şi frişcă...

Patrupedele se bucură de o grijă plină de tandreţe şi în zilele obişnuite. De pildă, după masă, căţeluşului i se spală dinţii, cu o pastă specială pentru animale numită «Respiraţia parfumată» sau cu pastă avînd miros de friptură de vacă. Pentru a fi echipat, el este dus la un croitor specializat care-i face o jachetă, o rochie, pantalonaşi de dantelă sau o pijama. Alţi meseriaşi îi fac cercei, perucă, gene false etc.

Dar sănătatea sensibilelor făpturi? Ei bine, ea nu e nicidecum neglijată. 30 000 de veterinari din S.U.A. tratează un număr mare de animale de casă de alergii, le scot amigdalele, le provoacă avorturi şi le fac cezariene, operaţii de cataractă, le implantează regulatori ai ritmului cardiac.

Un spital pentru animale oferă «extirparea ovarelor la căţelele nimfomane», iar industria de medicamente animale fabrică un mare număr de produse împotriva îmbătrînirii şi chiar... «pilule anticoncepţionale».

Există şi astrologi pentru cîini care întocmesc, cu toată seriozitatea necesară, horoscoape pentru animale.

Bineînţeles, o existenţă atît de «bogată» nu poate să nu creeze tot felul de complexe, nevroze, boli «intelectuale», care sînt tratate de pseudo specialişti sau chiar de şarlatani obişnuiţi. Un «savant» celebru din acest domeniu, d-rul Dave Miller, tratează în special cîini şi alte animale domestice de «sindroame de anxietate», «devieri psihosexuale», «sindroame de frustrare» etc. etc. Numitul doctor acordă şi stăpînilor de cîini consultaţii organizate (un curs complet de 6 şedinţe costă 254 dolari), pentru a-i învăţa cum să evite tulburările psihice ale căţeilor.

Iar în clipa în care nevinovatele patrupede îşi dau obştescul sfîrşit, pentru multe sînt deja pregătite locuri în bogatele cimitire pentru animale, cum este de pildă, cel din Los Angeles unde un somptuos monument a fost ridicat pe mormîntul unui peştişor auriu. Tot acolo este înmormîntat şi neuitatul Penny «care a trăit o viaţă întreagă fără să afle că este doar un iepuraş!»

„medicii" CULTURILOR AGRICOLE

NOI ARME ÎN ARSENALUL PROTECȚIEI PLANTELOR

- ☐ **Lupta integrată în actualitate**
- ☐ **Știți ce este termoterapia?**
- ☐ **Și plantele pot fi vaccinate**

Aproximativ 75 miliarde de dolari! La atît se cifrează pagubele provocate în fiecare an, pe plan mondial, de dușmanii plantelor de cultură — buruieni, boli, dăunători. S-a apreciat că numai cereale se pierd, în același interval de timp, peste 500 milioane de tone. Iată de ce oamenii de știință caută noi arme eficace de luptă împotriva acestor dijmuitori ai recoltelor agricole. În arsenalul modern al protecției plantelor, combaterea integrată capătă noi dimensiuni. Tehnica folosirii unui singur mijloc de acțiune, îndeosebi a acelorași tipuri de pesticide, este, de acum depășită. De ce?

— Lupta integrată — cu alte cuvinte folosirea unui complex de metode, inclusiv a factorilor naturali de reglare a densității populațiilor — consideră **dr. doc. Tudorel Baicu, directorul Institutului de cercetări pentru protecția plantelor** — se află astăzi, pe primul plan, pretutindeni în lume. În felul acesta se pot proteja fauna și flora utilă, se reduc numărul de tratamente și cantitatea de substanțe chimice folosite și, ceea ce este foarte important, se diminuează pericolul de poluare a mediului înconjurător. Dar nu numai atît. De-a lungul timpului se constată că unii dăunători devin imuni la anumite substanțe toxice; iar, în astfel de condiții numai combaterea integrată este eficace. Iată un caz: în ultima vreme păduchii verzi de frunză (Mysoodes persicae) care prezintă un mare pericol pentru plantele de seră, s-au adaptat la pesticidele folosite, acestea avînd asupra lor un efect din ce în ce mai slab. Am «atacat» atunci cu arme diferite: am înmulțit în sere unii parazîți entomofagi dușmani de moarte ai primilor; dar pentru a crea atît micilor «aliați» naturali — este vorba de două insecte — cît și culturilor protejate condiții bune de viață a trebuit să intervenim și în alte verigi ale complexului de măsuri fitosanitare, alegînd insecticide și fungicide selective, sisteme de tratare diferite și așa mai departe.

...Lupta dintre om și dușmanii culturilor agricole, de multe ori inegală, îmbracă forme din cele mai variate și interesante. I-am văzut la lucru pe unii cercetători ai institutului amintit, acești medici ai plantelor, proverbiali pentru răbdarea lor. Aidoma confraților din medicina umană, ei se apleacă cu multă atenție asupra materialului biologic, studiază simptomele, pun diagnostice, elaborează rețete și mijloace pentru însănătoșirea plantelor sau distrugerea bolilor și dăunătorilor. Există foarte multe asemănări între cele două domenii de activitate. Iată, să luăm de pildă, termoterapia, una din cele mai noi metode folosite în combarea virusurilor unor plante care se înmulțesc pe cale vegetativă: pomi, viță de vie, căpșuni, arbuști fructiferi. În institut a fost organizată o adevărată clinică unde culturile bolnave sînt tratate cu rezultate din cele mai bune. Astfel, din vița de vie menținută aici timp de 4 săptămîni la 37°C și la o umiditatea de peste 70% s-au obținut în cele din urmă clone complet libere la viroze. La căpșun, de asemenea, plantele tratate au dat un spor de producție de 50%, fructe mai mari și cu o rezistență sporită la transport. Și pentru că sîntem la capitolul viroze să mai amintim o metodă experimentată, care implică operații de mare finețe: folosirea culturilor meristematice. Pe scurt, este vorba de separarea vîrfurilor de creștere (libere de viroze), adică a unui țesut cu grosimea sub 1 mm, și «transplantarea» lui pe medii artificiale spre a obține plante sănătoase; este ca și cum s-ar crea un nou soi.

Posibilitățile de acțiune ale fito și entomopatologilor sînt din ce în ce mai diverse. Deosebit de interesante sînt și experiențele cu hormoni sexuali utilizați pentru prognoza unor dăunători: viermele mărului și prunului, molia piersicului și alții. Tehnica de lucru a implicat un mare consum de energie; mai întîi, din cîteva mii de femele din speciile amintite a fost izolată o cantitate infimă de hormoni sexuali, de ordinul microgramelor; s-a identificat structura hormonilor și apoi aceștia au fost elaborați, prin sinteză, în laboratoarele institutelor de chimie. Cu astfel de substanțe se îmbină mici bureți de plastic care se așază în culturi și care atrag masculii insectelor susamintite.

Mijloacele biologice cunosc, așa cum aminteam, alături de cele chimice o atenție sporită din partea oamenilor de știință. Experimentări foarte recente arată că se pot folosi cu eficacitate și anumite «vaccinuri» care produc ca și la om, imunizări împotriva unor boli cum este, bunăoară, mozaicul tutunului la tomatele de seră.

Iată, așadar, cîteva din cele mai noi aspecte — urmărite atît pe plan mondial cît și la noi în țară — ale combaterii integrate în protecția plantelor; ea presupune o complexitate mult mai mare de măsuri — pesticide selective, cu efecte slabe nocive și remanență cît mai redusă, soiuri rezistente, agrotehnică adecvată — toate dirijate spre realizarea unui deziderat nobil: realizarea unor produse agricole mai multe, mai bune, la costuri reduse.

Nicolae FLORIAN

Călător pe drumul public
NEGLIJENȚELE SE PLĂTESC ADESEA SCUMP

În ultimii ani, circulația din mediul rural a trecut printr-un proces de continuă dezvoltare și modernizare. Dacă avem în vedere doar valorile traficului (numărul mașinilor care circulă pe un drum în 24 ore), acestea au fost în anul 1974, îndeosebi pe unele artere rutiere care străbat satele, aproape duble față de anul 1973. Numărul deținătorilor de autovehicule proprietate personală din mediul rural era la mijlocul anului 1975 cu 100 la sută mai mare față de anul 1970. Drumurile care trec prin localitățile rurale sînt amenajate modern și semnalizate, în marea lor majoritate, după ultimul cuvînt al tehnicii. La confluența dintre marile drumuri s-au realizat pe teritoriul comunelor intersecții la nivelul celor din marile orașe. Azi, pentru a circula pe arterele de comunicație rutieră din sate, trebuie *să stăpînești temeinice cunoștințe în domeniul circulației și multă pricepere în conducerea mașinilor.*

Un proces de modernizare cunoaște și circulația pietonilor. Dacă nu cu mulți ani în urmă, plimbarea cetățenilor din comune pe mijlocul drumurilor, pe care treceau doar căruțe și din cînd în cînd cîte o mașină (deși era și atunci o încălcare a legii), nu se solda cu consecințe prea grave, iar formarea horelor pe șosea era ceva obișnuit, azi pe foarte multe drumuri care străbat satele asemenea lucruri sînt de neconceput.

Progrese serioase s-au înregistrat în domeniul educației rutiere a copiilor de la sate. Aproape nu există comună unde să nu acționeze patrule școlare de circulație, ajutoare de nădejde ale corpului didactic și ale organelor de miliție în pregătirea celor mici pentru circulația viitorului.

Îmbucurător este faptul că s-a produs o cotitură în concepția sătenilor despre circulație. Tot mai mult ei își dau seama că traficul rutier este una din cele mai serioase probleme ale vieții moderne, că el nu se poate desfășura la întîmplare, că toți trebuie să contribuim la buna desfășurare a circulației care este o problemă **a tuturor.**

Din păcate, în circulația rurală există încă și destule neajunsuri a căror înlăturare depinde în primul rînd de comportarea în trafic a populației locale. Succesul prevenirii accidentelor în mediul rural depinde de multe lucruri de amănunt, considerate însă în mod greșit ca fiind fără importanță.

Specificul circulației în mediul rural este că se desfășoară, în foarte multe cazuri, pe drumuri neiluminate sau insuficient iluminate. De aceea, întotdeauna, dar mai ales în lunile de toamnă și iarnă, cînd vizibilitatea este considerabil mai redusă, are o importanță deosebită **semnalizarea corespunzătoare a vehiculelor** folosite mai ales în localitățile rurale: biciclete, căruțe, tractoare. Uneori, cei care au neglijat aceste «amănunte» au plătit cu viața imprudența lor. Fiindcă a te deplasa cu căruța fără lumină pe un drum pe care trec numai într-o oră cîteva zeci, ori chiar sute de mașini, mai ales pe ploaie, pe ceață, echivalează cu pericolul sinuciderii.

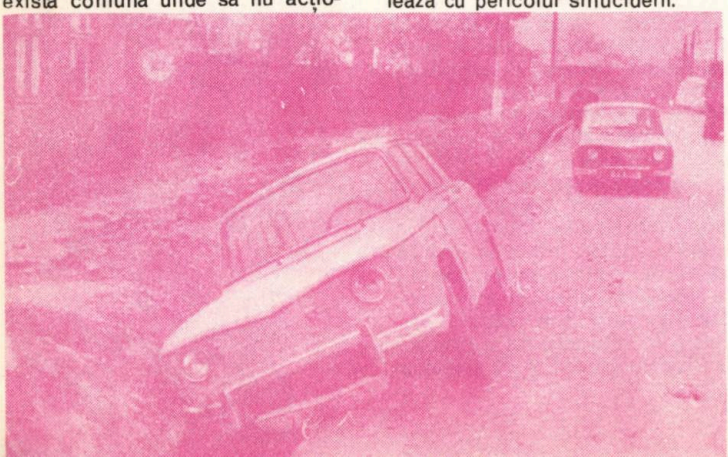

O problemă deosebită a circulației rutiere rurale este consumul de alcool de către mulți conducători de autocamioane, de motociclete și îndeosebi de tractoare. Nu rareori sînt depistați tractoriști cu 2—2,5 și chiar 3 la mie concentrație alcoolică în sînge, stare cînd și pietonul abia se ține pe picioare. Nu demult, după ce a chefuit la o nuntă în comuna Schitu, județul Ilfov, șoferul S.F. de la o unitate de drumuri naționale s-a oferit să ducă acasă, cu autoduba întreprinderii o parte din nuntași. La trecerea peste un podeț îngust de pămînt, șoferul nu a mai putut struni mașina care s-a răsturnat. Cum în autovehicul se găseau bidoane cu benzină și alte substanțe inflamabile, acestea au luat foc. Din cei 12 pasageri, 5 au ars odată cu mașina.

Și în rîndul conducătorilor de vehicule cu tracțiune animală, al bicicliștilor, obiceiul de a porni la

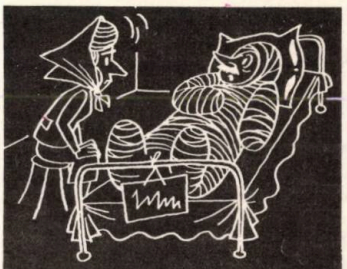

— Mersei fără felinar și era să-mi țină luminarea!!

drum după ce au consumat alcool, deseori în cantități mari e, din nenorocire, destul de răspîndit. Se crede, cu totul greșit, că viteza de deplasare a acestor vehicule fiind în general mică, și pericolul este mic; nu arareori, din această cauză, au loc accidente cu urmări tragice.

Chiar și pentru pietoni, alcoolul reprezintă un mare pericol. În stare de ebrietate, ei nu observă și nu aud la timp autovehiculele care se apropie, nu își pot păstra echilibrul, derutînd pe șoferi ori căzînd deseori în fața mașinilor. În starea euforică în care se află, unii au impresia că «toată lumea» e a lor, ignoră pericolul la care se expun, și expun și pe alții, circulînd pe partea carosabilă sau traversînd fără să se asigure. Alteori, ei chiar sfidează mașinile care se apropie vrînd parcă să demonstreze că, la o adică, sînt mai «tari» decît mașinile.

În acest an, îndeosebi în timpul vacanțelor, un număr mare de copii din mediul rural și-au pierdut viața ori au rămas cu infirmități ca urmare a accidentelor de circulație. Cauzele: jocul pe partea carosabilă a

drumurilor, țîșnirea după minge pe șosea, săniușul pe drumurile laterale și pătrunderea pe sănii în arterele principale de circulație etc. Numitorul comun al acestor cauze este lipsa de supraveghere a copiilor de către părinți, insuficienta preocupare a unor membri ai corpului didactic pentru modul cum circulă elevii pe drumuri. Au fost și cazuri cînd copii care se jucau pe partea opusă a drumului, chemați acasă de părinți, au traversat în fugă strada fără să se asigure; surprinși de mașini, ei și-au pierdut viața chiar sub ochii îngroziți ai părinților.

Pe teritoriul satelor sînt numeroase unități de transporturi ori unități economice care posedă mașini. Foarte mulți șoferi lucrează la orașe și locuiesc în comune. Încă nu s-a pus capăt practicii unor șoferi de a parca mașinile la domiciliul lor, de a le folosi apoi pentru efectuarea curselor clandestine. «Beneficiarii» acestor curse «răsplătesc» șoferii cu băuturi alcoolice și în asemenea împrejurări se comit, de asemenea, accidente din cele mai grave.

Sînt și alte cauze care provoacă accidente de circulație. Mulți dintre proaspeții posesori de autoturisme și motorete nu au răbdare să-și desăvîrșească cunoștințele de conducere a autovehiculelor în mod organizat și, socotind că în comune drumurile sînt mai puțin aglomerate și controlul mai redus, se așază la volan sau la ghidon și încep «lecțiile». În cele mai dese cazuri, acest mod de a învăța conducerea se termină cu neplăceri (vehiculul nimerește în gard sau în șanț), alteori însă, cu nenorociri — cînd imprudentul posesor, nemaiputînd să stăpînească mașina, intră în coliziune cu alte autovehicule ori în cetățenii care stau de vorbă în grup pe trotuar. Așa s-au produs anul trecut 15 la sută din accidentele cauzate de conducerea mașinii fără permis.

Încă o dată, sporirea cu repeziciune a volumului circulației la sate cere din partea participanților la traficul rutier **cunoașterea temeinică a regulilor de circulație, pricepere în conducerea vehiculelor și, în primul rînd, RĂSPUNDERE** pentru modul în care se deplasează pe drumuri. Orice neglijență se poate solda cu mari neplăceri, uneori cu pierderi ireparabile. Este un adevăr pe care nu trebuie să-l uităm niciodată!

Colonel Victor BEDA
Șeful Direcției Circulației din Inspectoratul General al Miliției

Tendințe moderne în construcția de AUTOMOBILE

Sînt astăzi în lume circa 250 de milioane de automobile. De la cele mai mari, pînă la cele mai mici. Nu de mult, în Europa occidentală și-a făcut apariția «monstrul șoselelor», vîndut de firma americană «Greyhound», care are lungimea de 12 metri și capacitatea de transport de 85 pasageri în condiții deosebit de confortabile: este prevăzut cu bucătărie, toalete, sistem reglabil de aer condiționat, instalație stereofonică, izolare fonică. Pentru propulsie folosește un turbomotor fără vibrații, de 350 CP. În schimb, cel mai mic automobil, denumit «Soleta 125», este de concepție românească, realizat de Justin Capră, de la Institutul de cercetări și proiectări energetice din București. Miniautomobilul său aparține clasei mașinilor sub un metru lungime, cîntărește 102 kg și poate transporta 150 kg; dezvoltă o viteză maximă de 83 km/oră și are un consum la suta de kilometri de 1,6 litri de benzină cu cifra octanică 75. El este mult mai mic decît miniautomobilul «Lavil-250», construit la Milano-Italia, care măsoară 2,07 metri lungime, dezvoltă o viteză de 80 km/ oră, are 10 CP și un consum de 4 litri amestec benzină-ulei la suta de km.

Relevînd asemenea exemple de autovehicule cu dimensiuni extreme, se cuvine să reamintim că, în ultimii doi ani, tendința mondială în construcția de automobile este îndreptată spre realizarea mașinilor mici și mijlocii, ea fiind determinată, după cum se știe, de criza energetică și de materii prime, îndeosebi de penuria de petrol. Adăugînd acestei cauze lupta perseverentă împotriva poluării mediului înconjurător de către gazele de eșapament, ne explicăm căutările febrile pentru crearea unor motoare cît mai economice din aceste puncte de vedere. Nu se ignoră deasemenea, nici nevoia folosirii cît mai judicioase a spațiilor de parcare.

Prima linie de autobuze propulsate de motoare electrice alimentate de baterii a intrat în funcțiune, în octombrie 1974, în orașul vest-german Moenchengladbach. Societatea niponă «Nissau» produce un nou sistem de autobuz, care îmbină avantajele autobuzelor clasice cu cele ale trenurilor monorai. Pe șuselele obișnuite, mașina funcționează ca un electrobuz, folosind ca sursă motrice mai multe acumulatoare; în anumite puncte ale traseului, ea urcă pe o estacadă specială cu șine, de la care motorul electric se alimentează cu energie.

În Franța s-a realizat un autobuz electric, care poate parcurge 80 km fără reîncărcarea acumulatorilor; se apreciază însă că, prin dotarea cu baterii de zinc și nichel, mașinile vor putea avea o autonomie de 200 km. Electromobilul iugoslav este dotat cu un motor de 30 kW, are o viteză de 60—80 km/ oră și o autonomie de 150 km. De asemenea, în U.R.S.S. circulă deja autofurgonete electrice de o jumătate de tonă, cu viteza de 70 km/oră, ele putînd parcurge 50 km fără a fi nevoie de reîncărcarea bateriilor. Constructorii sovietici au realizat și un model sport, cu motor electric, ce poate dezvolta o viteză de pînă la 150 km/ oră. O atenție deosebită se acordă în ultimul timp, în Uniunea Sovietică, automobilelor în care motorul electric se combină cu un motor cu ardere internă; încărcarea acumulatorilor se face de un electrogenerator pus în funcțiune de un motor cu benzină; deoarece motorul nu este angrenat la punerea în mișcare a roților, toxicitatea gazelor este cu 70—80% mai mică decît la actualele autoturisme.

Necesitatea reducerii consumului de produse petroliere a dus la o adevărată competiție în ce privește găsirea unor înlocuitori de combustibil clasic sau a altor surse de energie. Amintim, spre exemplu, încercarea japonezilor de a crea un automobil cu arc, ce se «încarcă» asemănător ceasornicului. Vittorio Sorgato, specialist din Milano-Italia a construit un automobil cu aer comprimat, la 200 atmosfere, în 15 butelii; automobilul său cîntărește 500 kg, dezvoltă o viteză de 30 km/ oră și are o autonomie de 70 km. Jean Chambin, mecanic din Rouen — Franța, a realizat mai multe motoare ce funcționează cu... apă. De fapt, cu un amestec de apă-alcool, deocamdată în părți egale, proporția apei putînd atinge în viitor — se spune 90%. Motorul — montat pe un Renault 16 — nu consumă alcoolul, energia fiind furnizată de hidrogenul provenit din electroliza apei, cu ajutorul unui dispozitiv special — secret al autorului. Un alt inventator, Wilbur Buchanan din Detroit — SUA, a conceput un sistem de

Miniautomobilul „Soleta 125"

injecție care, la viteze mari ale mașinii, combină benzina cu 25—50% apă.

Hidrogenul lichid este, de altfel, combustibilul către care își îndreaptă în prezent atenția cei mai mulți constructori de automobile. Acest combustibil oferă un dublu avantaj: pe deoparte, el reduce substanțial gradul de poluare a atmosferei, iar pe de alta, poate fi obținut în cantități, practic, nelimitate. În Uniunea Sovietică a fost creat un tip de rezervor de hidrogen pentru automobilul «Volga», cu capacitatea de 14 kg, ceea ce echivalează cu 200 litri de benzină. Motorul poate funcționa atît cu benzină cît și cu hidrogen, fără a fi, practic, modificat. Motorul de autocamion construit de «General Motors» din SUA are un consum de circa 26 litri de hidrogen lichid la suta de km; capacitatea rezervorului este de 200 litri, în care hidrogenul lichid este menținut la o temperatură de minus 253 grade Celsius.

În R.F. Germania, pe un lot de 45 automobile «Volkswagen» s-a testat un înlocuitor al benzinei — methanol —, care este un extras de cărbune, ieftin și nepoluant. Inițial, s-a folosit un amestec de 15% methanol și 85% benzină, dar se apreciază că, pe viitor, automobilele vor avea nevoie de o foarte mică și puțin costisitoare modificare pentru a putea folosi noul carburant. Un alt amestec — benzină și gaze — se folosește într-ūn motor omologat în Elveția.

Desigur, viitorul ne va rezerva și alte surprize în domeniul construcției de automobile și realizarea de noi combustibili. Din toate acestea, omenirea nu va avea decît de cîștigat. Cine știe, poate se va ajunge la acel «perpetuum mobile» atît de mult visat cîndva!

Ing. Em. ALBULESCU

UN EDISON AL ROMÂNIEI

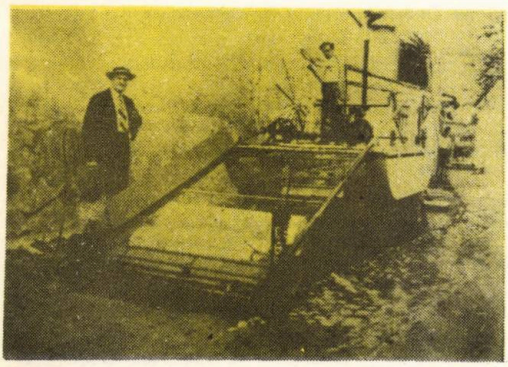

Să ne reamintim de Tache Brumărescu — Edisonul României, cum a fost supranumit. Și-a început cariera de inventator în anul 1900, cînd a prezentat la o expoziție primele obiecte concepute și realizate de el. În 1905, cînd se afla la cea de a treizecea invenție, lansează pe piața Vienei o broască nouă pentru casele de bani. În 1913 expune la Bruxelles alte invenții: aparat de cuplat vagoanele, sanie automată, mașină de tăiat plantele din bălți. Ziarele și revistele străine îl remarcă, lăudîndu-i activitatea («La Nature», din septembrie 1913, și altele). În țară va rămîne însă neîncurajat. Iată un document fotografic edificator, din anul 1930: Tache Brumărescu, în fața mașinii de tăiat stuf, pe care a inventat-o și a oferit-o Ministerului de Domenii, pentru folosire. Refuzat de mai multe ori, inventatorul a adus mașina și a instalat-o pe trotuarul din fața ministerului. O vedea și admira toată lumea, numai conducătorii agriculturii românești n-o vedeau. Și în felul acesta stuful continua să putrezească în bălți, nefolosit.

MIȘCA, BIRJARUL

Un secol întreg a dominat trăsura circulația orășenească. Avîntul cel mare l-a luat după războiul de la 1877, cînd meseria de birjar a fost preluată, la București, de faimoșii muscali veniți din Rusia. Unul dintre cei mai cunoscuți a fost Mihail Ivanov, zis Mișca. Aproape cincizeci de ani a stat bravul Mișca în fruntea breslei sale. Și avea cu ce. Ajunsese, într-o vreme, să dispună de un adevărat trust birjăresc. În marele său «depou» (ograda din strada Birjarii Vechi 47) se aflau: 7 trăsuri, 2 gabriolete, 7 cupeuri, 3 bricolete, 50 de cai, 20 de argați. Mișca a fost birjarul preferat al lui Mihail Kogălniceanu, iar mai tîrziu al lui Nicolae Titulescu.

MICROISTORIE A ÎNCEPUTURILOR NOASTRE

Există numeroase izvoare antice care stau mărturie că teritoriul actual al României coincide, în cea mai mare parte, cu Dacia, țară care din vremuri îndepărtate era locuită de către daco-geți.

Cele două denumiri sînt pentru unul și același popor, după cum cele trei denumiri de munteni, moldoveni și transilvăneni sînt trei denumiri pentru aceeași realitate etnică: românii.

Istoria scrisă a Daciei începe cu știrile transmise de Herodot (aproximativ 484—425 î.e.n.)

În călătoriile sale, Herodot a vizitat întreg ținutul de vest și nord-vest al Mării Negre. El spunea despre strămoșii noștri, în a sa a cincea carte a «Istoriilor» că: «*Neamul tracic este după acela al indienilor, cel mai mare dintre toate. Dacă ar avea un singur domnitor și ar fi uniți între dînșii, ar fi de neînvins și, după cum cred eu, cu mult mai puternici decît toate popoarele...*»

Primele știri, Herodot le transmite cu prilejul unui eveniment important din viața și lupta daco-geților. Este vorba de faimoasa expediție întreprinsă împotriva sciților de către Darius a lui Histaspes (522—486 î.e.n.), «Mare rege» al perșilor, cu scopul de a unifica ținuturile bogate ale Pontului Euxin sub stăpînirea sa. Evenimentul s-a întîmplat pe la anul 514 î.e.n. și Herodot arată că falnicului rege i s-au închinat toate popoarele din Tracia, dar de îndată ce a pătruns în Dobrogea s-a văzut înfruntat de populația daco-getă din preajma Dunării, care i-a opus rezistență. Lăudîndu-i pentru îndrăzneala și vitejia lor, Herodot i-a numit pe getodaci «*cei mai curajoși și mai drepți dintre traci...*»

Tot el ne dă și alte informații asupra îndeletnicirilor strămoșilor noștri. Pe pămînturile de la nord de Dunăre, «*cel mai mare dintre toate apele cîte le-am văzut; curge totdeauna la același nivel, atît vara cît și iarna*» — spune Herodot — se cultivă cînepa din care geto-dacii își țes îmbrăcăminte. De asemenea, el mai semnalează faptul că existau mulți stupi de albine.

O mărturie de o deosebită importanță este povestirea lui Ptolomeu al lui Lagos, care a însoțit pe Alexandru cel Mare (Macedon 356—323 î.e.n.) cu prilejul incursiunii acestuia în anul 335 î.e.n. pe malul stîng al Dunării. Ptolomeu arată că țărmul este populat și că daco-geții au mari bogății, ceea ce i-a permis lui Alexandru Macedon ca numai dintr-un singur oraș cucerit să ridice o însemnată pradă.

Alte mărturii vorbesc cu mare respect despre vitejia și eroismul strămoșilor noștri. Așa, de pildă, istoricul Diodor din Sicilia (circa 80—29 î.e.n.) vorbește despre conflictul dintre marele rege daco-get Dromichetes (în jurul anului 300 î.e.n.) și Lisimah, regele Traciei (306—281 î.e.n.) care urmărea anexarea unor teritorii din stînga Dunării.

Lisimah, după ce cucerise litoralul și interiorul Dobrogei, se hotărîse să-și asigure granița Dunării, trimițînd pe fiul său Agathocles cu o armată peste fluviu, în stepa Bărăganului, împotriva uniunii de triburi daco-gete de sub conducerea regelui Dromichetes. Expediția s-a terminat cu un eșec. Agathocles a fost înfrînt și luat prizonier. După ce l-a răscumpărat, Lisimah a trecut Dunărea în anul 291 î.e.n. cu o mare oaste pentru a cuceri această parte a Daciei. Dar daco-geții, potrivit tacticii lor, s-au retras înăuntrul stepei: oastea traco-macedoneană, istovită de sete, de lipsa hranei și descurajată, a fost în cele din urmă împresurată și silită să depună armele. După încheierea unui pact solemn în care Dromichetes a fost cel care a pus condiții, între cei doi șefi s-a stabilit o alianță trainică cimentată prin căsătoria regelui dac cu fiica lui Lisimah.

Secolul I î.e.n. este marcat în viața statului daco-get de intrarea pe scena istoriei noastre a lui Burebista, personalitate politică și militară remarcabilă, cel mai de seamă cîrmuitor pe care l-au avut strămoșii noștri.

În istoria daco-geților apare momentul culminant al unirii lor sub Burebista (70—44 î.e.n.). Evenimentele acestui moment ne sînt relatate de istoricul și geograful grec Strabon (circa 63–17 î.e.n.). Marele geograf relatează, cu uimire, cum Burebista doar «*în cîțiva ani a făurit o mare stăpînire și a supus geților cea mai mare parte din populațiile vecine*».

Din lucrarea sa «Geographia» se desprinde cu pregnanță imaginea lui Burebista, strălucit comandant de oști, adevărat geniu militar, care a eliberat teritoriile dacice de vest, încălcate de celți și a cucerit orașele grecești de pe țărmul de vest al Pontului Euxin.

«Rhiton»-ul de caracter traco-getic, din argint placat cu aur (sec. III î.e.n.), descoperit la Poroina, județul Mehedinți.

Războiul purtat cu celții (este vorba despre populațiile boi și taurisci), acesta a avut loc, se pare, în anul 60 î.e.n. și s-a soldat, așa cum arată Strabon, cu înfrîngerea celților «*care erau amestecați cu tracii și cu ilirii și a nimicit (Burebista) pe de-a-ntregul pe boii aflați sub conducerea lui Critasiros și pe taurisci*». Burebista a urmărit prin aceasta înlăturarea supremației politice celtice în teritoriile dacice de vest. Purtîndu-i pe daco-geți din victorie în victorie, Burebista reușise să stăpînească un vast teritoriu ce se întindea de la Marus (March), rîu ce separă Slovacia de Moravia, pînă la Olbia și din Carpații nordici pînă la Balcani. După cum spune Strabon, regele daco-get putea dispune oricînd de 200 000 de ostași.

Un alt document de o extremă importanță, care vorbește de această mare personalitate, este decretul orașului Dionysopolis (Balcic), decret onorific prin care orașul răsplătește pe un cetățean al său, Acornion, pentru faptul că a condus o solie la Burebista. Din conținutul decretului aflăm că Burebista «*în timpul din urmă a ajuns stăpînul ținuturilor de dincolo și de dincoace de Dunăre*». El devenise «*cel dintîi și cel mai mare dintre regii din Tracia*» — cum îl numea redactorul decretului; mai tîrziu, Acornion a ajuns ambasadorul lui Burebista, trimis în misiune diplomatică la Pompeius. Cu ce prilej?

La Roma izbucnise războiul civil, iar cei doi adversari care-și disputau puterea — Iulius Caesar și Gneius Pompeius, erau vestiți generali romani. Burebista, prin intermediul lui Acornion, a oferit lui Pompeius «*trupe, arme, hrană și alte lucruri trebuincioase*» pentru purtarea războiului împotriva lui Caesar. Probabil că Burebista, în schimbul acestui ajutor, îi va fi cerut lui Pompeius recunoașterea statului său, a cuceririlor sale și neamestecului romanilor în această parte a lumii. Mai departe, în textul inscripției de la Dionysopolis se arată că Acornion «*nu numai că și-a îndeplinit însărcinările ce le avea de la rege* — e vorba de Burebista — *cîștigînd bunăvoința romanilor pentru rege, dar a dus și cele mai rodnice negocieri în folosul patriei sale*». Prin această înțelegere, Burebista va deveni însă dușmanul personal al lui Caesar, care imediat după înfrîngerea de la Pharsalus își propune să se răzbune pe rivalul său daco-get. Informîndu-ne despre acest lucru, istoricul grec Plutarch (circa 46—127) ne spune că Caesar... «*făcuse pregătiri militare, în intenția de a întreprinde o expediție împotriva parților, urmînd ca, după supunerea acestora să înconjoare Pontul pe lîngă Marea Caspică și, prin Caucaz, să intre în Sciția, să străbată ținuturile învecinate cu Germania și Germania însăși ce a luat în stăpînire Hispaniile — după care Caesar se gîndea să facă o expediție împotriva dacilor și apoi a parților*».

Înfruntarea acestor doi mari adversari pe cîmpul de luptă nu a mai avut loc din motive cunoscute. Caesar a fost asasinat în Senat la 15 martie 44 î.e.n., cu puțin timp înainte de a începe marșul spre hotarele Daciei. Și cam tot în același timp a fost curmat și firul vieții lui Burebista.

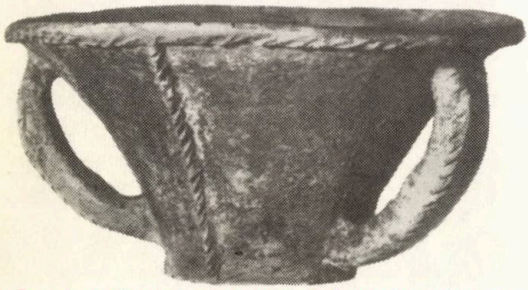

«Ceașcă dacă» (vas de tehnică inferioară servind ca opaiț) de un tip caracteristic ceramicii geto-dace de pretutindeni. Exemplarul de aici provine de la Poiana pe Siret.

Ptolomeu, vorbind despre orașele daco-gete, scrie că acestea, în număr considerabil, erau întărite. În același timp, arată că exista o numeroasă populație care locuia în sate așezate pe cursurile de apă. Casele erau făcute din bîrne încheiate — la munte și deal — și din nuiele împletite pe pari, muruite cu pămînt — la șes.

O altă personalitate a daco-geților a fost regele-erou Decebal. Istoricul roman de limbă greacă Cassius Dio ne informează asupra împrejurărilor venirii lui Decebal la putere. Începînd conflictul geto-dacilor cu romanii, regele dacilor, Duras (numit și Diurpaneus) «*văzînd greutățile situației dă de bună voie domnia lui Decebal... care era ager în planurile de război ca și în împlinirea lor, știa să-și aleagă timpul cînd să bată în retragere, era dibaci în a întinde curse, viteaz la luptă, știind să se folosească înțelept de biruință și să iasă bine dintr-o înfrîngere*». Avînd aceste însușiri — conclude Cassius Dio — el a fost mult timp pentru romani un potrivnic de temut.

...Începe primul conflict daco-roman (finele anului 85). prin atacul dacilor peste Dunăre. în Moesia. demonstrație de mare bărbăție a daco-geților care au sfărîmat armata guvernatorului acestei provincii romane — Oppius Sabinus. Guvernatorul a fost ucis. iar capul său — luat ca trofeu. Au loc mai multe încercări de pedepsire a îndrăznelii «barbarilor» daco-geți. împăratul roman Domițian venea personal spre această parte a lumii Invazia lui Cornelius Fuscus nu numai că este oprită de Decebal, dar generalul roman suferă una dintre cele mai mari înfrîngeri pe care le-au suferit vreodată romanii. Însuși Fuscus cade ucis în luptă. Istoricul și omul politic roman Tacitus (circa 55—120) în «Istoriile» sale. pomenind aceste lupte. trece sub tăcere numărul morților romani pentru a nu face cunoscute public proporțiile catastrofei. Urmează alte lupte pînă la încleștarea supremă din anii 101—102 și 105—106.

Vas dacic de lut, cu lustru negru, lucrat cu mîna, provenind de la Sighișoara

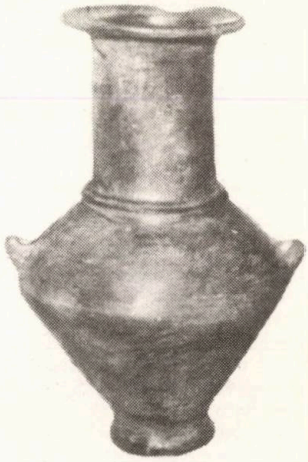

După cucerire. Dacia a rămas sub stăpînire romană 170 de ani (106—275). adică aproape cinci generații.

Odată cu părăsirea Daciei. de către administrația romană. știrile istorice scrise. referitoare la aceste regiuni. încep să se rărească tot mai mult. De asemenea. întîrzierea cu care cercetarea istorică a început să se ocupe de conținutul real al procesului istoric petrecut în Dacia veche între sfîrșitul secolului III și începutul

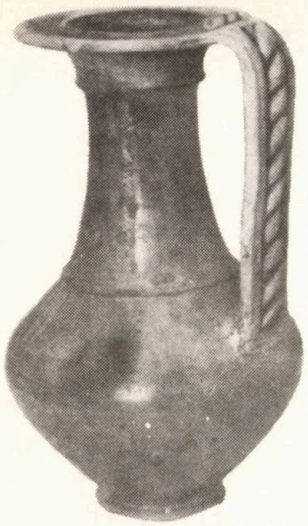

Cană cenușie de lut de tehnică superioară, de fabricație getică, provenind de la Poiana pe Siret.

secolului X a dus la fel de fel de prezumții neconfirmate de adevărul istoric. Cercetările arheologice mai noi au dat la iveală numeroase fapte și documente istorice care atestă incontestabil permanența populației daco-romane, ca populație predominantă, în tot timpul migrațiunilor.

Deosebit de importantă este descoperirea de la Brateiu, de pe Tîrnava Mare. Este vorba de un cimitir daco-roman, de incinerație, datînd din răstimpul 380—454. El dovedește existența unei populații care practica un rit și un ritual de înmormîntare provincial roman. În orașul Cluj-Napoca s-au găsit monede ale unor împărați, imediați după Aurelian: Tacitus (275—276) Probus (276—282) și Carius (283—285). În orașul Alba-Iulia, într-un cimitir, s-au găsit monede de bronz din timpul lui Constantin cel Mare (306—336), obiecte de inventar privind activități meșteșugărești etc.

Schimbul practicat de locuitorii acestor meleaguri cu cetățile de la Dunăre și cu centrele bizantine mai importante din Peninsula Balcanică explică prezența a numeroase articole de import dintre care cele mai frecvent întîlnite sînt amforele bizantine.

Povestea vremurilor trecute, cunoscută și sub numele de Cronica lui Nestor, relatează că Sviatoslav, cneazul Kievului, în cursul primei sale expediții în Peninsula Balcanică, din anul 968, rămăsese surprins de afluxul de produse schimbate la gurile Dunării. Același izvor amintește de existența a 80 de «goroduri» — așezări întărite ale unei populații de agricultori, crescători de vite, pescari și meșteșugari, de felul celei date la iveală de săpăturile de la Garvăn, județul Tulcea.

Regiunile de sub munte ale Olteniei și Munteniei, care fac obiectul diplomei Ioaniților, din 1247, înfățișează și ele un progres economic notabil; mori numeroase, pescării naturale și helestee, semănături și finețe — indică o economie mixtă de agricultori și crescători de vite, a căror producție asigura venituri consistente unei pături de stăpîni ai pămînturilor (majores terrae).

Comunitățile românești au participat neîntrerupt la marile circuite comerciale europene. Astfel, în Moldova, monedele arabe, descoperite ca fiind din secolele VII—XI, indică drumul unor mărfuri orientale de la țărmul Mării Negre spre Polonia și Moravia. Alte documente arată că circuitele comerciale cunosc o extindere și mai mare prin aceea că spre ținuturile românești erau aduse din Lombardia și Franța mătăsuri fine, țesături din in și din bumbac, schimbate pe grîu, pește sărat, piei de cornute mari, carne sărată, ceară etc.

De mare importanță pentru atestarea existenței noastre pe acest teritoriu este cronica notarului anonim (Anonimus) al regelui Bela al Ungariei care amintește în «Gesta Hungarorum» (Faptele ungurilor) de existența, la finele secolului al IX-lea, a unor ducate (voievodate); unul cu centrul în cetatea Biharea, peste care stăpînea Menumorut, altul în Banat, cîrmuit de Glad, cu centrul la Cuvin și apoi în cetatea Orșova, altul în Transilvania propriu-zisă, cîrmuit de Gelu, cu reședința în cetatea Dabîca, la vreo 30 de kilometri nord — nord-est de Cluj-Napoca. Informațiile date de Anonimus indică limpede caracterul statornic al comunităților românești, existența unor relații cu statele vecine, precum și existența unor organizații politice.

În Moldova era o situație identică, fapt consemnat și în opera lui Dimitrie Cantemir, Descriptio Moldavie, în care se amintește de formații teritoriale străvechi, una în Vrancea, alta în Cîmpulung Moldovenesc, iar cea de a treia în ținutul păduros din marginea stepei Bugeacului.

În Dobrogea, se desfășura o activitate înfloritoare; în porturile Constanța (numele bizantin al vechiului Tomis) și Mangalia (vechiul Callatis), corăbiile italiene, venețiene și genoveze făceau dese escale. Mărturii despre acestea, cît și despre porturile fluviale Sulina, Tulcea, Măcin, Hîrșova, Cernavodă etc., aflăm, de asemenea, în izvoarele bizantine și în portulanele italiene.

...Dăinuim peste un pămînt care este al nostru, pe care moșii și strămoșii l-au stropit adesea cu sînge, pentru a-l păstra și lăsa moștenire cu munții și apele, cu grînele și doinele sale, nepoților și strănepoților, datori să-l apere, să-l păstreze și să-l facă tot mai înfloritor pentru urmași.

Ion MARINESCU

— E cel mai simplu rebus!

— Unde e brigadierul?
— Habar n-am!
— Dar tu unde pleci?
— După el!

Cosașul îndrăgostit!

ROMÂNI ÎN ANVANGARDA LUPTEI ÎMPOTRIVA CANCERULUI

«Dacă sînteți ziarist, mergeți și scrieți despre doctorul IOAN MOGOȘ și spuneți că am vrea să facă aparate mai multe!»

- **De la studiul unor enzime la invenții de răsunet**
- **Combina anticancer: rezultat al colaborării medicină-electronică**
- **Flagelul bate în retragere în fața inteligenței și pasiunii**

Pe culoar, la cabinetul de termografie, mai mulți pacienți își așteptau rîndul să intre. Văzîndu-i, am încercat o scuză: «Nu sîntem pentru consultații. Venim din partea unei publicații și...»

Alte argumente ar fi fost de prisos. Pacienții — absolut toți — au acceptat să pătrundem în cabinet, fără programare. Din spusele lor am reținut pe cea a unui bărbat. Și am socotit nimerit să-i alegem spusa aceasta ca moto al reportajului nostru.

CINE E, DE UNDE VINE DOCTORUL MOGOȘ?

Îi e drag să se gîndească la asta. Îi este drag să-și amintească de satul său, Livada, aflat undeva, spre nord, în cuprinsul Țării Oașului. Acolo a văzut lumina zilei; într-o casă simplă, de țărani. Acolo — pe vatra familiei sale legate de glie — s-a plămădit personalitatea celui ce astăzi afirmă că a preluat moștenire «de la ăi bătrîni», de la țăranii din care se trage, trei «talismane» deosebite: întîi — **conștiința că nimic deosebit nu se realizează fără muncă;** al doilea — **simțul datoriei;** al treilea — **perseverența.**

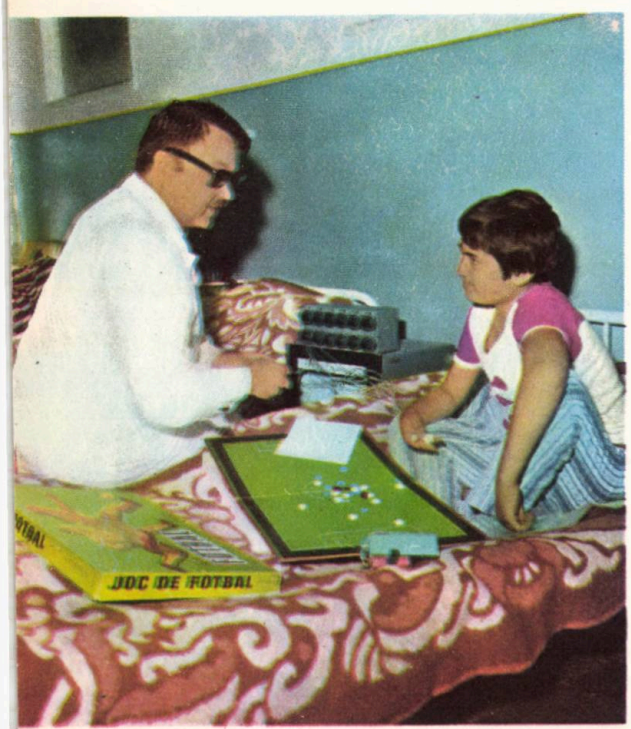

E zestrea cu care pornea, în toamna anului 1951, către Facultatea de medicină din Iași. Și, neîndoielnic, zestrea aceasta, chibzuit gospodărită, i-a adus, încă de timpuriu, aleasă dobîndă. Student în anul II, activînd în cadrul cercurilor științifice universitare, obținea întîiul său premiu cu lucrarea **«Despre unele enzime ale creierului».** Patru ani mai tîrziu, după ce-și cristalizase hotărîrea de a lupta toată viața cu cancerul, primea încă o recunoaștere deosebită a strădaniilor sale: atît la Iași, cît și la București, a fost premiat pentru o nouă lucrare originală consacrată, de data aceasta, oamenilor muncii de pe ogoare. Este vorba de studiul **«Profilaxia intoxicațiilor cu D.N.O.C. în agricultură».** Pornind de la cîteva cazuri concrete, cercetate asiduu, viitorul medic avea să stingă ideea că intoxicațiile respective ar fi fatale, de neînlăturat. Mai exact, a determinat cauzele reale, iar apoi — experimentînd pe animale — a stabilit metode profilactice, precum și tratamentul necesar pentru alte eventuale intoxicații.

În 1957, cu diploma de absolvent în buzunar, mergea în cîmpul muncii ca medic, la spitalul muncitorilor ceferiști din Pașcani, conform alegerii făcută de dînsul. Medicul își făcea datoria cu prisosință; cercetătorul găsea energie pentru a face ceva pe deasupra. Așa a apărut un studiu ergonomic privind optimizarea condițiilor de muncă (în sensul de microclimat) la C.F.R. Tot așa, ca rod al unor investigații concrete, s-a născut și lucrarea **«Studii privind aprovizionarea cu apă potabilă, în stațiile C.F.R., a publicului călător».** Neîndoielnic, puțini sînt aceia care știu că, în multe din gările de pe întreg cuprinsul țării, în locul puțurilor cu ciutură au apărut fîntîni sistematizate, gîndite de doctorul Mogoș...

Ar fi multe încă de spus. Oricum, un moment de vîrf a fost în 1959, cînd, cu prilejul primei consfătuiri pe țară a medicilor ceferiști. Ioan Mogoș a prezentat o lucrare inspirată din practica curentă, privind **«Unele afecțiuni particulare, specifice muncitorilor feroviari, determinate de condițiile în care trăiesc și muncesc».** Lucrarea, unanim apreciată pentru caracterul ei teoretic și utilitar, releva în mod definitiv vocația de cercetător a tînărului medic. Cîștigîndu-și acest drept prin concurs, în 1961 venea la Institutul de oncologie din București, unde muncește și astăzi.

«COMBINA» ANTICANCER

Da, există flagelul acesta în lume, există cancerul, iar împotriva lui dau o dîrză bătălie tot mai mulți oameni de știință de pe glob. La Institutul de oncologie din București, spre exemplu, cercetătorii au întocmit, încă

cu mulți ani înainte, un plan sistematic de ofensivă. Iar realizarea planului înseamnă a da răspuns cîtorva întrebări esențiale.

1) **Care ar fi medicamentul cel mai eficient pentru combaterea tumorilor canceroase?**

Medicul Ioan Mogoș s-a prins și el în vîrtejul căutărilor. Se știa, din literatura de specialitate, că existau multe citostatice (substanțe chimice folosite în combaterea cancerului) însă toate, absolut toate, se caracterizau printr-un mare neajuns: pe măsură ce distrugeau celulele canceroase, afectau și anumite celule sănătoase, în special globulele albe din măduva osoasă. Așa se face că, în materie de citostatice, a apărut idealul sintetizării unui medicament cu mare putere de selecție care — distrugînd numai tumorile canceroase — să nu aibă efecte secundare asupra organismului. Sub îndrumarea prof. dr. **Octav Costăchel,** directorul Institutului, un colectiv de tineri cercetători — inginerii Marin Vitan, Niculescu Duvăz și Maria Ionescu (specialiști în sinteza substanțelor organice), farmacistul Vasile Dobre (specialist în farmacodinamie) și doctorul Ioan Mogoș (specialist în chimioterapie) — s-a dedicat acestei preocupări. Pe baza unei concepții originale, cei trei ingineri au sinte-

tizat peste o sută de substanțe antineoplazice noi, nedescrise în literatura de specialitate. În urma studierii efectelor terapeutice și toxice de către farmacistul Dobre, în laborator, cît și după efectuarea studiilor în clinică, de către doctorul Mogoș, unele dintre aceste substanțe au prezentat o activitate antitumorală deosebită. Cel mai eficace s-a dovedit «IOB–82» sau «Alkiromul», cum avea să devină cunoscut pe arena oncologică mondială.

Experimentările clinice cu noul citostatic au fost făcute, așa cum spuneam, și de către doctorul Mogoș. «Alkiromul», acest medicament minunat, care curînd avea să fie brevetat ca invenție atît în țară cît și peste hotare, a determinat regresiuni tumorale în 60—70 la sută din cazurile experimentate, dovedindu-se mult mai puțin toxic decît alte produse similare, la vremea sa. Ameliorările (lucru deosebit!) s-au produs fără acele efecte secundare, nocive pentru celulele sănătoase din măduva osoasă. S-a infirmat astfel, pentru întîia oară în lume, o veche credință: anume că nu ar fi posibil un efect citostatic fără pagube în dauna globulelor albe din organism.

2) **Prin ce mijloace se pot administra citostaticele, astfel încît pacienții să fie scutiți de orice risc?**

Această a doua întrebare și-a formulat-o doctorul Mogoș ca urmare a practicii curente, care punea în evidență un anumit neajuns. Concret pentru o mai mare eficiență terapeutică a substanțelor anticanceroase, acestea — deci și Alkiromul — trebuiau administrate prin perfuzie intraarterială lentă, de lungă durată, pentru a asigura o cantitate normală la nivel tumoral. În acest scop, specialiștii din diferite țări ale lumii creaseră numeroase aparate de perfuzie, însă fiecare lăsa de dorit cu ceva: nu avea sistem de reglare, programare și control al debitului și presiunii de perfuzie; putea genera embolii gazoase (pătrunderea unor bule de aer în arteră), fapt de-a dreptul fatal pentru pacient etc. Pentru a le evita, tînărul om de știință român, ajutat de cîțiva colaboratori specialiști în electronică, a conceput și creat o instalație complexă de perfuzie sub control electronic, la nivelul celor mai bune cunoscute în lume. Această instalație — și ea brevetată ca invenție — face un control continuu al debitului (numărul de picături pe minut), măsoară în permanență presiunea de perfuzie a medicamentului, înlătură din circuit pătrunderea eventualelor bule de aer și sesizează instantaneu apariția oricărui trombus (chiag de sînge ivit pe circuitul aparatului) care ar putea împiedica buna desfășurare a perfuziei. În plus, doctorul Mogoș a adaptat instalației sale un dispozitiv special, capabil să prelungească perioada activă a citostaticelor (care sînt ușor degradabile) cu circa 80—90 la sută. În sfîrșit, se cere subliniat că noua invenție a doctorului Mogoș a permis introducerea unor tehnici originale în chimioterapia afecțiunilor canceroase. Cu ajutorul ei se pot face perfuzii concentrate, de lungă durată, nu numai intraarteriale, ci și intratumorale sau intralimfatice.

Prin administrarea de lungă durată a substanțelor antineoplazice, cu ajutorul instalației de perfuzie, se obține o eficiență terapeutică cu 20—40 la sută mai mare (comparativ cu administrarea tradițională, intravenoasă ori bucală), efectele menținîndu-se o perioadă mai lungă de timp. Este încă o performanță deosebită, care se conjugă în mod fericit cu cealaltă, pe care o exprimă procentul de 60—70 la sută, obținut prin tratarea bolnavilor cu «Alkirom». Dar doctorul Mogoș încă nu ajunsese la limita inventivității sale.

3) **Unde și cum reacționează țesutul — adică pînă unde se întinde zona afectată de cancer și cum se cere dozat tratamentul?**

Gîndurile, fantezia creatoare a omului acesta deosebit, care a luat-o pieptiș în lupta cu cancerul, nu își găseau liniștea. Din 1966 încoace, preocuparea sa numărul unu a fost să afle un mijloc eficient de depistare completă a țesuturilor canceroase și de urmărire rapidă a reacțiilor pe care le au celulele afectate cînd li se aplică diferite tratamente, astfel încît, pentru fiecare bolnav, să se poată alege în mod diferențiat și citostaticul și doza cea mai potrivită.

Nopți nedormite; numeroase ore răpite din timpul cuvenit familiei, feciorului său abia venit pe lume, soției (și dînsa fiică a unor țărani transilvăneni, de pe Tîrnave). Și iată că, în 1971, după ce a experimentat șapte modele succesive — realizate în colaborare cu inginerul electronist Cornel Muscel — doctorul Mogoș, împreună cu inginerul Mircea Bozici, a prezentat lumii medicale și marelui public un aparat de termografie perfecționat,

tranzistorizat, cu caracteristici tehnice prioritare pe plan mondial. «Termograful», acest vis împlinit al cercetătorului român, «palpînd» cu extremă finețe bioritmurile din țesuturi, se dovedea cel mai eficient mijloc de diagnosticare și de urmărire a evoluției bolnavilor canceroși, fapt atestat și prin medalia de aur, acordată în același an la **Salonul internațional de invenții, noutăți și idei,** organizat la Nürnberg, în Republica Federală Germania.

Din 1971 pînă astăzi, doctorul Mogoș și-a concentrat eforturile — împreună cu alți oameni de știință, pe care și i-a făcut prieteni și colaboratori apropiați — către încă un obiectiv deosebit: punerea bazelor teoretice și practice pentru a folosi termograful și metoda termografiei în combaterea altor boli, care nu sînt de natură canceroasă. Practic, la Institutul bucureștean — grație condițiilor excelente de studiu create — a fost posibil să se realizeze o conlucrare interdisciplinară, bazată pe respect reciproc, echitate și înaltă responsabilitate, ideea doctorului Mogoș polarizînd interesul unui mare număr de cercetători. Dr. Grigore Maltezeanu se ocupă cu probleme de farmacodinamie, matematicianul Constantin Ciochină face prelucrări matematice computerizate, problemele clinice sînt studiate de medicii Ovidiu Popovici, Alexandru Trestioreanu, Traian Blaga, Viorica Coteață, Georgeta Rădulescu și alții. Prin munca acestui admirabil colectiv, la ora actuală, sînt stabilite soluții precise pentru diagnosticarea și urmărirea tratamentelor, cu ajutorul termografiei, în numeroase afecțiuni necanceroase, de natură reumatismală, hepatică, digestivă, ginecologică, circulatorie-periferică și chiar pulmonară.

Ultimul Congres de oncologie — desfășurat la București în perioada 29—31 mai 1975 — a scos în evidență că, în cadrul școlii românești de oncologie, a apărut un număr impresionant de lucrări științifice, al căror conținut este concentrat pe datele obținute prin metoda termografiei, pusă la punct de către doctorul Mogoș. Dealtfel, încununare a activității de pînă acum, cercetătorului român i s-a conferit și marele premiu al Academiei Republicii Socialiste România, pentru contribuții deosebite la depistarea, prevenirea, diagnosticarea și urmărirea tratamentelor în melonoame maligne, cunoscute ca cele mai necruțătoare afecțiuni canceroase.

CALDĂ PREȚUIRE ȘI RECUNOȘTINȚĂ

«Minuni în lumea asta nu cred a se mai face» — spunea cîndva, cu resemnare, poetul. Și totuși... Cîți dintre miile de bolnavi, care își pierduseră orice speranță de însănătoșire, nu s-au întors acasă, în mijlocul celor dragi, fiind complet vindecați! Ei și ai lor socotesc vindecarea ca pe o adevărată minune; doctorul Mogoș și colaboratorii săi, dimpotrivă, explică totul — cu modestie — ca pe ceva firesc, care oricum trebuia să se realizeze. Dar să dăm cuvîntul cîtorva pacienți care și-au recăpătat liniștea, încetînd să mai trăiască sub imperiul obsesiei bolii.

M.C. din Fălticeni, județul Suceava: «Sînt îndată trei ani de cînd am făcut tratamentul. Am intrat la oncologie cu neoplasm sîn dreapta. Țineam cu orice preț să nu mă prăpădesc, să-mi pot crește copilașii. Alina avea numai trei ani, iar Carmen abia împlinise paisprezece... Acolo, la București, l-am descoperit pe doctorul Mogoș. Nu știu ce să zic: termograful și metodele sale de tratament, omenia și încurajările ce mi le-a dat au săvîrșit minunea? Oricum, nu găsesc cuvinte să exprim atîta recunoștință cîtă îi port acestui om deosebit».

N.P. din comuna Gătaia, județul Timiș (în prezent muncitor într-o mare uzină bucureșteană): «Am venit la Institutul de oncologie în 1967 cu o tumoare în porțiunea de sus a nasului. Tumoarea se extindea rapid, amenințînd să invadeze creerul. Era socotită a fi imposibil de tratat. Totuși, metodele, omenia și dăruirea doctorului Mogoș au săvîrșit minunea. Acuma sînt un om vindecat».

V.V., actriță: «Aveam o mastoză carcinomatoasă ulcerată, care nu se putea opera. Specialiștii care m-au văzut mi-au pronosticat cel mult opt luni de supraviețuire. Eram resemnată. Numai de hatîrul familiei am mers și la doctorul Mogoș. Mi-a cîștigat încrederea din prima clipă. Blînd, răbdător, a reușit să-mi refacă moralul. M-a salvat întîi sufletește și apoi medical. Perfuziile, termograful și-au făcut și ele datoria. Acuma sînt complet refăcută și abia aștept să-mi reiau munca în noua stagiune teatrală».

Preluînd impresii asemănătoare, pătrunse de prețuire și recunoștință, am putea scrie încă mult. Între ele — vă amintiți? — se află și spusa aceea, aleasă ca moto al reportajului nostru: «Dacă sînteți ziarist, mergeți și scrieți despre doctorul Mogoș și spuneți-i că am vrea să facă aparate mai multe». Este o dorință firească. Ea își va găsi un răspuns, neîndoielnic, prin ajutorul acordat de conducerea institutului, de forurile competente superioare, care — așa cum bine se știe — promovează tot ce este nou și valoros făcut pentru om, pentru sănătatea lui.

Aurel IVAN

ZOOTEHNIA, REZIDUURILE MENAJERE ȘI TELEVIZIUNEA INDUSTRIALĂ

De-abia părăsim orașul Minsk, frumoasa capitală a R.S.S. Bieloruse, și pătrundem într-o adevărată împărăție a mlaștinilor și a ceței. Din goana mașinii observăm cîmpul. Ne atrag atenția pă-

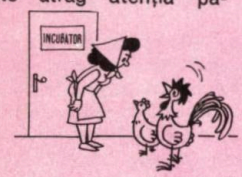

— Zile de vizită la âștia mici nu aveți?

ienjenișul de canale care brăzdează pămîntul, smîrcurile presărate icicolo pe întinsul șesului. Imaginea ne amintește de discuția avută cu o zi înainte la Ministerul Ameliorațiilor, de amănuntele care ne fuseseră furnizate cu privire la lucrările ample de hidroameliorații întreprinse aici în ultima vreme.

Anual, pe baza unui larg program de investiții din partea statului, se efectuează asemenea lucrări pe circa o sută de mii de hectare. Operațiile se execută în complex, accentul se pune pe desecări. De la soluția tehnică bazată pe canale deschise, care ducea, între altele, la risipă de teren, s-a trecut la drenajul închis, folosindu-se pe scară tot mai largă tuburile perforate din material plastic. Totodată, în cadrul fiecărui complex hidro-pedoameliorativ se construiesc bazine de retenție, care sînt folosite atît pentru irigații, cît și pentru piscicultură. Din cele peste un milion și jumătate de hectare ameliorate pînă acum, 380 000 au fost amenajate după

noua concepție. Toate lucrările, începînd cu proiectarea și sfîrșind cu întreținerea și exploatarea sistemelor, sînt efectuate de unități specializate, aparținînd Ministerului Ameliorațiilor, dotate cu utilajele, aparatura tehnică și cadrele de specialitate necesare. După cum am fost informați, cea mai mare parte a suprafețelor ameliorate, circa 70 la sută, sînt folosite pentru cultura furajelor, zootehnia — cu precădere creșterea animalelor de lapte și de carne — deținînd principala pondere în economia agrară a republicii.

Cu unele aspecte intime privind dezvoltarea zootehniei aveam să ne întîlnim la sovhozul «Ulianov».

...Inginerul zootehnist **Kondratiev Mihail Feodorovici**, director general, ține să precizeze că am poposit nu într-un simplu sovhoz, ci într-o unitate de producție complexă, constituită prin asocierea a 11 sovhozuri.

— Este o orientare generală dată în ultima vreme de conducerea partidului și statului nostru — ne spune gazda — de unire a mai multor gospodării în mari unități, care să asigure concentrarea și specializarea producției, precum și un grad ridicat de rentabilitate. În unitatea noastră, unde ponderea o are creșterea porcilor și a vacilor, procesul de specializare este în plină desfășurare. Aici, la sovhozul «Ulianov» a fost construit un complex modern pentru îngrășarea porcinelor, cu o capacitate anuală de 24 000 de animale. O altă mare îngrășătorie de porci există la sovhozul «Borovleanî», iar în alte două sovhozuri au fost organizate maternități de scroafe, care produc anual 34 000 de purcei. Tot la sovhozul «Borovleanî» se construiește o îngrășătorie cu o capacitate de 24 000 de porci, cu un flux de producție organizat pe 4 nivele, animalele fiind introduse în adăpost, la ultimul etaj, la 35 de kg și «căzînd», pe măsură ce cresc în greutate, către parter, de unde iau drumul abatorului, atunci cînd ajung la 135 kg. Hrănirea se face numai cu furaje granulate. Cît privește gradul de dotare tehnică, este suficient să vă spun că pentru 24 000 de porci sînt suficienți 8—10 îngrijitori.

Același proces de specializare îl cunosc fermele de taurine pentru lapte și carne în unele sovhozuri, cum sînt «Ptici» și «Rogovski», efectivele sporind de la 120 - 400 la 1 000—1 200 de animale și în care se aplică un flux tehnologic de creștere și îngrășare industrială.

Complexul de îngrășare a porcinelor de la sovhozul «Ulianov» prezintă un specific aparte: ca hrană pentru porci, complexul folosește, în exclusivitate, reziduurile menajere provenite de la cantinele și restaurantele din Minsk. Zilnic, orașul asigură circa 200 de tone de asemenea reziduuri, pe care un oficiu special le colectează. Întreaga tehnologie este adecvată acestui tip de hrană. Din bazinul uriaș în care sînt depozitate, reziduurile sînt luate de benzile transportoare cu cupe, de proporții nu mai puțin impresionante, introduse în instalații speciale de purificare și apoi în bazinele de fierbere; de aici, prin conducte, hrana ajunge în adăposturile animalelor.

Pentru a ne face o idee asupra nivelului de dotare tehnică a adăposturilor nu e nevoie să intrăm în incinta acestora. Instalați comod în fotoliile din cabina de automatizare, privim pe ecranul televizorului pe care, la comenzile operatorului — funcție nouă în schema sovhozului — se perindă imagini din întregul complex. Cu ajutorul televiziunii industriale, fluxul tehnologic este urmărit permanent, luîndu-se măsuri atunci cînd se ivesc neajunsuri.

Notăm că, în complex, 90 la sută din lucrări sînt mecanizate și automatizate, el situîndu-se, din acest punct de vedere, pe locul al patrulea în ierarhia tehnicizării și modernizării zootehniei sovietice. În unitate lucrează numai 34 de oameni, norma pe un îngrijitor fiind de 2 000 de porci. Cu un consum specific de 450 kg de hrană la suta de kilograme de carne, se obține un spor mediu zilnic de creștere în greutate de 480 g pe animal. Rata rentabilității este de 45 la sută.

Sînt doar cîteva imagini și cifre care vorbesc despre nivelele înalte de dezvoltare, modernizare și eficiență către care tinde zootehnia și, în general, agricultura Uniunii Sovietice.

P. VOICULESCU

CALENDAR

CINEGETIC ȘI PISCICOL

Pasiunea vînătului și a pescuitului ne vine de departe și de demult — așa de departe și așa de demult încît, cugetînd, simt un aspru fior... De-acolo mi-a venit fiorul fără moarte. L-am simțit fără să-mi dau seama, în fața naturii primitive, avînd în mînă o armă. L-am simțit aruncînd pentru întîia oară o undiță...

Mihail Sadoveanu

IANUARIE

În luna ianuarie se vînează iepuri, mistreți, fazani (numai cocoși), sitari, porumbei sălbatici, cocoșari, gîște și rațe sălbatice, precum și alte specii de vînat de baltă. De asemenea, este permisă vînătoarea la toate speciile de răpitoare cu păr sau cu pene, în afara ulilor și a celor ocrotite de lege. Cu autorizație specială pot fi vînați urși carnivori (pînă la 15 ianuarie), jderi și rîși.

În această perioadă se pescuiește la copcă: biban, știucă și șalău. În apele neînghețate se poate încerca la știucă, somn și biban. În apele de munte, pescuitul este oprit la toate speciile de pește.

*

Este luna în care, de regulă, zăpada acoperă totul, mai ales la deal și la munte. De aceea, vînatul nerăpitor trebuie ajutat cu hrană suplimentară, iar cel răpitor — combătut prin toate mijloacele.

Dacă gheața este groasă și acoperă tot luciul, periodic se fac copci, pentru aerisirea apei și pătrunderea razelor solare în apă.

FEBRUARIE

În această lună este permisă vînătoarea la mistreți, sitari, porumbei sălbatici, cocoșari, gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. Pot fi vînați dăunătorii cu păr și cu pene, în afara celor ocrotiți prin

lege. Cu autorizație specială se vînează jderi și rîși.

În apele încă înghețate se continuă pescuitul la copcă. Cînd gheața se topește, în apele curgătoare se poate pescui avat, șalău, clean și mreană, iar în bălți — știucă și biban. De asemenea, se poate încerca la caras. În apele de munte, pescuitul rămîne interzis.

*

Și în această lună se impune aprovizionarea hrănitorilor și sărăriilor pentru vînatul nerăpitor; se combate cel răpitor, în special lupul care umblă în haite distrugătoare.

Pentru protejarea peștilor sînt necesare întreținerea copcilor deschise în gheață și curățirea zăpezii de pe gheața bazinelor de iernat, în crescătoriile de crap.

MARTIE

În luna martie, vînătoarea este permisă la sitari, porumbei sălbatici, cocoșari și vînat de baltă, în afară de speciile ocrotite prin lege. Se vînează, de asemenea, dăunătorii cu păr și cu pene, cu excepția celor aflați sub ocrotirea legii. Cu autorizație specială se pot vîna urși și rîși.

La pescuit, rezultate bune se obțin la răpitori: avat, șalău, știucă și biban. Peștii pașnici încep să se hrănească pe măsura încălzirii apelor; primul care se prezintă la momeală este carasul. În apele de munte, pescuitul este, în continuare, interzis.

*

Dacă iarna se prelungește sau persistă zăpezile mari, se continuă aprovizionarea hrănitorilor pentru vînatul nerăpitor și se combat intens răpitoarele. În această lună se culeg date din teren asupra vînatului, în vederea desăvîrșirii acțiunii de evaluare a efectivelor existente.

Tot în martie se termină repopularea cu crap a iazurilor și heleșteelor.

APRILIE

Este permisă vînătoarea la sitari, cocori și becaține, precum și la dăunătorii cu păr sau pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială este permisă vînătoarea la urși, rîși, cocoși de munte și — începînd de la 10 aprilie — la dropioi.

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de pește din apele de șes. Cele mai bune rezultate se obțin însă la răpitori: avat, șalău, știucă și biban. Se hrănesc bine carasul și crapul. În apele de munte, pescuitul este interzis, cu excepția lacului Bicaz.

În această lună, vînatul scoate pui și deci are nevoie de liniște și ocrotire. Pentru aceasta se combat cîinii și pisicile hoinare și alți dăunători cu păr, ca și cei cu pene care fac mari pagube în cuiburile păsărilor nerăpitoare. Atenție la păsările folositoare agriculturii și silviculturii, care sînt ocrotite prin lege! Tot acum se însămînțează loturile destinate hrănirii vînatului pe timpul iernii.

Pescarii încep pregătirile pentru acțiunile de repopulări cu crap, caras și cu cuiburi cu icre embrionate de șalău și de plătică. În crescătoriile de crap începe furajarea peștilor. În bazinele rîurilor de munte se verifică starea topliților vechi și se construiesc altele noi.

MAI

În luna mai, vînătoarea este permisă numai la dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială pot fi vînați urși, rîși și — pînă la 15 mai — cocoși de munte și dropioi.

Acum este epoca de reproducere a peștelui; de aceea, în apele de șes și în cele colinare, pescuitul sportiv este oprit la toate speciile de pește (timp de 60 zile calendaristice, consecutiv).

În apele de munte începe pescuitul sportiv la păstrăvul indigen și fîntînel; continuă însă opreliștea la păstrăvul curcubeu și lipan.

Se aprovizionează sărăriile din fondurile de vînătoare. Pentru protejarea puilor de vînat este necesară intensificarea pazei acestor fonduri și combaterea tuturor dăunătorilor. Cu prilejul efectuării diferitelor lucrări agricole, vînatul mic trebuie ferit de accidente, iar ouăle să fie salvate din cuiburile periclitate.

În această perioadă se cere întărită și paza fondurilor piscicole, întrucît sporesc actele de braconaj. În apele colinare are loc acțiunea de reproducere artificială a cleanului, mrenei și morunașului, iar în cele de munte se transportă puietul din păstrăvării și se introduce în topliță.

IUNIE

Este permisă vînătoarea numai la dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara speciilor ocrotite prin lege. Cu autorizație specială se vînează căprioari, urși și rîși. Atenție la selecția căpriorului: trebuie scoși numai țapii degenerați sau bătrîni, în regres; pentru aceasta este necesar să fie făcute din timp observatoare și cărări pentru acces.

În apele colinare și de șes încetează prohibiția pescuitului; se poate pescui la toate speciile de pește. Pescuitul sportiv este permis și în apele de munte, la toate speciile de salmonide, cu excepția lostriței la care se cere autorizație specială.

*

În fondurile de vînătoare se continuă măsurile de apărare și protejare a vînatului tînăr. În regiunile de șes începe strînsul frunzarelor necesare hrănirii suplimentare a vînatului în timpul iernii și se recoltează furajele de pe loturile respective.

În bazinele piscicole de la șes începe combaterea vegetației acvatice și se continuă furajarea crapului. În apele de munte se fac repopulări cu puiet de păstrăv, după ce au fost amenajate topliție necesare.

IULIE

Vînătoarea este permisă la dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială se vînează căprioari, urși și rîși.

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de pește, atît în apele de șes, cît și în cele de munte. În această lună, din cauza căldurii, peștele trebuie căutat în ape și locuri mai adînci, numai dimineața și seara. Rezultate bune se obțin la pescuitul în Dunăre, mai ales la crap și somn.

*

Pe lîngă măsurile de apărare și protejare a vînatului, se continuă acțiunile de recoltare a furajelor în toate fondurile de vînătoare și de strîngere a frunzarelor în regiunile de munte. De asemenea, încep lucrările de reparare a construcțiilor și instalațiilor vînătorești.

AUGUST

De la 1 august începe vînătoarea la becaține, porumbei sălbatici, turturele și cocoșari. De la 15 august este permisă vînătoarea și la prepelițe, cîrstei, cocori, gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. În continuare se pot vîna toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială se vînează căprioari, urși și rîși.

În această lună, pescuitul sportiv este permis la toate speciile de pește, atît în apele de șes, cît și în cele de munte. Cele mai bune rezultate se obțin la pescuitul în Dunăre și Deltă, în Marea Neagră și rîurile colinare.

*

O dată cu deschiderea vînătorii la păsările de pasaj, se întărește paza fondurilor de vînătoare. Paznicii terenurilor de vînătoare, în care poposesc asemenea specii de vînat, trebuie să identifice locurile de hrană și de înnoptat, să pregătească adăposturile de pîndă (gropi, colibe etc.). La

munte, se fac ultimele pregătiri pentru deschiderea sezonului de vînătoare la cerb; în acest scop, trebuie terminate cărările de acces și observatoarele.

SEPTEMBRIE

În această lună este permisă vînătoarea la prepelițe, cîrstei, porumbei sălbatici, turturele, cocoșari, cocori, gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. De la 15 septembrie se pot vîna și ierunci. Și în septembrie se vînează dăunătorii vînatului neocrotiți de lege. Cu autorizație specială, vînătoarea este permisă la cerbi carpatini, cerbi lopătari, țapi de capră neagră, căprioni urși și rîși.

Pescuitul sportiv este permis la toate speciile de pește din apele de șes. În apele de munte, de la 15 septembrie este oprit pescuitul la păstrăvul fîntînel și indigen, dar rămîne deschis la lipan.

*

Continuă acțiunile de apărare și protejare a vînatului, de asigurare a hranei necesare pe timpul iernii.

În toate bazinele piscicole se pregătesc repopulările cu crap și caras. Totodată, se iau măsuri în vederea pescuitului de toamnă. Se repară construcțiile hidrotehnice și se pregătesc bazinele de iernat.

OCTOMBRIE

Este luna cu care începe sezonul la mistreți; continuă vînătoarea la prepelițe, cîrstei, sitari, porumbei sălbatici, turturele, ierunci, cocoșari, cocori, gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. De asemenea, este permisă vînătoarea la toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială se pot vîna cerbi carpatini și lopătari, țapi de capră neagră, căprioni, urși și rîși.

Pe măsura răcirii apelor, rezultatele pescuitului sportiv devin tot mai slabe la speciile de pești pașnici: crap, caras etc. În apele adînci, somnul mai mușcă frecvent. Răpitorii însă, în special știuca și avatul, mușcă bine la năluci de tot felul și la pește viu. Lipanul, însă, mușcă mai bine ca oricînd.

*

Se fac pregătiri pentru hrănirea suplimentară a vînatului nerăpitor și se continuă măsurile pentru combaterea dăunătorilor vînatului. În terenurile de iepuri și fazani se fac evaluări de sondaj, în vederea deschiderii sezonului de vînătoare la aceste specii.

Se face deversarea puietului de păstrăv din topliță în rîuri, iar toplițele se lasă la uscat.

În bazinele piscicole de la șes se fac pescuitul de toamnă și repopulările cu crap și caras și se iau măsuri în vederea iernării peștelui.

NOIEMBRIE

Acum începe sezonul la iepuri și fazani (cocoși) și continuă vînătoarea la mistreți, ierunci, sitari, porumbei sălbatici, cocori, cocoșari, prepelițe, gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. Se vînează, în continuare, dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială se pot vîna cerbi carpatini și lopătari, țapi de capră neagră, urși, rîși și jderi.

Pescuitul sportiv continuă încă la pești răpitori: știucă, biban și avat. La pești pașnici, rezultatele pescuitului sînt slabe.

*

Se apropie iarna. Se transportă hrana în fondurile de vînătoare și se depozitează în mod corespunzător, cît mai aproape de punctele de hrănire. Se verifică starea hrănitorilor și a sărăriilor.

Se iau ultimele măsuri în vederea iernării peștelui în bazinele de iernat.

DECEMBRIE

În această lună este permisă vînătoarea la mistreți, iepuri, fazani (cocoși), sitari, porumbei sălbatici, ierunci (pînă la 15 decembrie), gîște și rațe sălbatice, precum și la alt vînat de baltă. De asemenea, se vînează toți dăunătorii cu păr sau cu pene, în afara celor ocrotiți prin lege. Cu autorizație specială pot fi vînați urși, rîși și jderi.

Pescuitul sportiv se practică în funcție de vreme. Dacă apele au înghețat și gheața este destul de rezistentă, pescuitul la copcă dă bune rezultate la răpitori — știucă și biban — mai ales cînd se folosește ca momeală peștișor viu. În apele neînghețate se poate încerca, de asemenea, la peștii răpitori. În apele de munte, pescuitul oricărei specii încetează la 31 decembrie.

*

Odată cu prima zăpadă începe aprovizionarea hrănitorilor și a sărăriilor pentru vînat. Tot acum dau bune rezultate pîndele de noapte la vulpi și la alți dăunători ai vînatului.

Pe măsura înghețării apelor din bazinele închise este nevoie ca, din loc în loc, să se facă copci, care trebuie apoi să fie întreținute, pentru ca peștele să nu se asfixieze. De asemenea, este necesar ca zăpada de pe gheață să fie mereu curățată.

Ing. Vasile CIAUȘU
membru în Consiliul Asociației Generale a Vînătorilor și Pescarilor Sportivi

AȘA S-A NĂSCUT OLTBRID

Dar ce este Oltbrid? Este numele sub care, la începutul acestui an, exigenții examinatori din Comisia de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor au dat «cale liberă» primului hibrid de tomate pentru sere rezistent, genetic, la nematozi, verticilioză și fuzarioză. Creatorul lui, ing. Virgil Poli directorul Stațiunii experimentale Ișalnița, l-a numit IR. 9. «I» — bineînțeles, de la Ișalnița: «R» — de la multipla lui rezistență **genetică** la principalele pericole care amenință culturile de seră. Ce înseamnă 9? Este indicele liniei care a întrunit, în optimum, însușirile urmărite. Și ar mai putea semnifica ceva: cei nouă ani care au trecut de la primele încrucișări și pînă la confirmarea oficială a noului hibrid. Un răstimp nu lipsit de emoții, de greutăți și chiar de luptă.

— Cum ați completa, tovarășe Poli, o eventuală fișă biografică a hibridului Oltbrid? Mi se pare că ea ar trebui să cuprindă date anterioare «nașterii» lui. Care ar fi momentul zero?

— Găsirea genitorilor, lucru pe care mi l-a permis o specializare în străinătate. E vorba de cîteva linii de tomate, de tip sălbatic, posesoare ale genei care conferă rezistența la nematozi — ca să vorbim doar despre acest caracter urmărit. Erau însă linii neînzestrate genetic cu însușirile necesare producției: dădeau fructe puține și necorespunzătoare consumului.

Prima acțiune: transferarea genei de rezistență la nematozi în soiuri consacrate pentru culturi de seră. Au fost încrucișați deci genitorii cu soiuri ca Money maker, Seelandia, All Round, Prolific etc. Ipoteza că rezistența urmărită se datora unei gene și că aceasta era dominantă s-a confirmat printr-o serie de teste pentru care au fost examinate peste 600 de plante. Pe această dominanță și pe legile lui Mendel s-a bazat, de fapt, tot procedeul de lucru. Plantele rezultate din prima încrucișare, F_1, aveau, toate, rezistență la nematozi, datorită acestei dominanțe. Dar conform legii segregării genelor, posedau și caracterele soiurilor «nobile» și pe cele nedorite, ale genitorilor folosiți.

A urmat **a doua acțiune:** retroîncrucișarea sau în limbaj de strictă specialitate, backcross-ul. Erau necesare asemenea lucrări pentru a păstra de la genitori doar însușirea dorită și a o conjuga cu toate cele utile de la formele «nobile». Am încrucișat deci descendenții cu părinții «nobili». Din fiecare nouă generație erau reținute, mereu, formele cele mai corespunzătoare părinților «nobili» care au fost din nou încrucișate cu aceștia. Așa, timp de cinci generații.

— De ce nu trei sau șase generații?

— Pentru că, din nou conform legilor lui Mendel, reprezentanții celui de al cincilea backcross erau practic identici sau izogenici cu părintele nobil deținînd, în plus, caracterul de rezistență la nematozi.

— Cum ați putut fi sigur că acest caracter nu s-a pierdut pe drum?

— Pentru că la fiecare generație am ales pentru retroîncrucișare numai plante care s-au dovedit rezistente la nematozi. A fost o testare care ne-a pus și în situația de inovatori. Am realizat, astfel în stațiune un aparat, un fel de ladă termostatică, în care am introdus cutiile cu cultura test: 100 de semințe, însămînțate în sol steril, în care după răsărirea plăntuțelor s-au efectuat infecții artificiale cu chiști (ouă) de nematozi. Reglînd temperatura după necesități, procesul de infecție a plăntuțelor și deci de triere a lor a fost mult grăbit.

— Și după ce ați încheiat programul de backcross-uri?

— S-a trecut la autofecundarea materialului realizat pentru a obține linii homozigote, adică linii cu caractere stabile în descendență, care să fie valoroase pentru producție și rezistente la nematozi. Paralel, printr-un proces identic, s-au obținut și linii

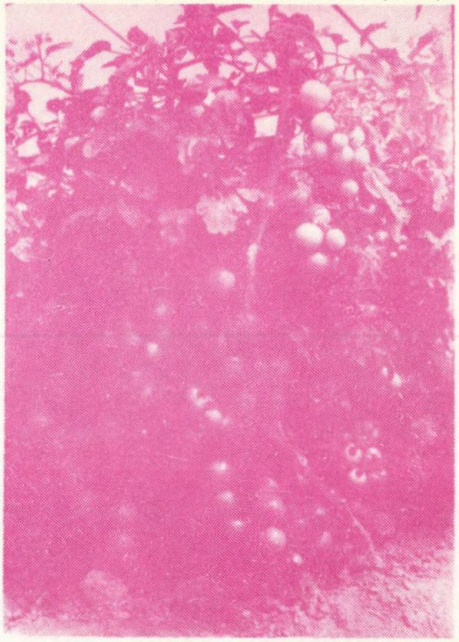

homozigote rezistente la cele două boli. Practic au fost supuse testării peste 180 000 de plante. Astfel că în 1969 fiecare din soiurile «nobile» utilizate exista în cîte 3 versiuni: rezistent la nematozi, rezistent la verticilioză, rezistent la fusarioză.

— Scopul era deci atins?

— Nu. Cine ar fi optat pentru rezistența la verticilioză, de pildă, conștient că soiul este sensibil la nematozi sau viceversa? Era necesar să creăm forme care să conțină în formula lor genetică toate cele trei gene care să le confere o multiplă rezistență. Acestui scop i-au fost subordonate o serie de noi încrucișări urmărind să realizăm și transferul genelor de rezistență și în interesul producției, un efect heterozis maxim. Iată rezultatul: în 1970, prima cultură comparativă cu 12 hibrizi de tomate. Verificările făcute în rețeaua Comisiei de stat pentru încercarea și omologarea soiurilor și direct în producție, în cîteva sere, au dus la desemnarea celui mai valoros: IR 9, actualul Oltbrid, rezultat din încrucișarea unei linii rezistente la nematozi și fuzarioză, ca tată și o linie rezistentă la verticilioză, ca mamă.

— L-am văzut în cultură, în luna mai, în serele de la Militari București. Specialiștii îl apreciau pentru vigoare și rod bogat, la o dată cînd cu un

CINSTEA

SCURT DICȚIONAR ETIC

Este una din valorile morale care a existat din cele mai îndepărtate timpuri și a îmbrăcat în fiecare orînduire socială diverse forme ce exprimau gradul de civilizație și cultură al oamenilor, ideologia și psihologia claselor sociale respective. Masele populare au prețuit întotdeauna această însușire umană, care s-a perpetuat și a trăit, prin vremuri, în conștiința lor sub înțeleapta expresie că **«nici nu se cumpără, nici nu se vinde»** deoarece **«cinstea** — așa cum spune un alt proverb românesc — **e mai scumpă decît toate»**. Și adevărul acesta este, pentru că socialismul, răspunzînd principiilor unei morale întemeiate pe cel mai profund umanism, a socotit ca o cerință esențială a etapei ce o parcurgem educarea oamenilor în spiritul cinstei și al corectitudinii, valori morale care le conferă onoare, stimă și respect. Considerîndu-se că cinstea trebuie să se întemeieze pe sinceritate și încredere reciprocă, pe îndeplinirea obligațiilor față de societate, pe îndeplinirea angajamentelor asumate, pe respectarea și apărarea adevărului, se cere tuturor oamenilor, în primul rînd comuniștilor și

→

PRINCIPALUL DESTINATAR: SPECIALISTUL AGRICOL

În 1975, ca și în ceilalți ani, editurile noastre au continuat să pună la dispoziția specialiștilor și a celorlalți oameni ai muncii din unitățile agricole numeroase lucrări în care sînt prezentate cele mai noi rezultate obținute în știința și practica acestui important sector al economiei naționale.

Astfel, au apărut :

În Editura Academiei Republicii Socialiste România:

Zootehnia României, *volumul IV*, *de* Virgil Gligor, *membru corespondent al Academiei. Urmează după cele apărute în 1963 («Porcine») și 1973 («Bovine»); volumul III «Ovine», apare în 1976. Volumul IV tratează probleme teoretice, științifice și practice ale creșterii, ameliorării și exploatării cabalinelor în țara noastră.*

Orzul, *de* Lazăr Drăghici. *Lucrarea prezintă cele mai recente rezultate ale cercetării științifice, din țara noastră și din alte țări, privind cultura acestei plante ce reprezintă un factor de bază în dezvoltarea zootehniei și a industriei berii.*

În Editura Didactică și Pedagogică: *Printre cele 19 manuale cu caracter agricol de nivel universitar, dar care pot fi folosite, firește, și de către specialiștii din producție, din cercetare și învățămînt, au apărut :*

Viticultura generală, *de* Mircea Oprean, *de la Universitatea din Craiova. Lucrarea cuprinde, între altele, o prezentare a sistematicii și a răspîndirii viței-lor, a morfologiei, fiziologiei, ecologiei și geneticii viței-lor, ca bază biologică a viticulturii și o prezentare a dirijării creșterii și rodirii viței-lor, a înființării plantațiilor viticole și a producerii materialului săditor viticol.*

Mașini și instalații agricole, *de* Toma Dragoș, *de la Institutul Agronomic din București. În mod complex se prezintă tehnica exploatării mașinilor și instalațiilor agricole, se precizează tehnologia de mecanizare în care se încadrează diferitele lucrări, cinematica agregatelor agricole, regulile de conducere a agregatelor în lucru, modul de verificare a calității lucrărilor, organizarea procesului de producție etc.*

Tehnologia culturilor de cîmp, *de un colectiv compus din* Gh. Budoi, I. Matei, I. Mlești, Gh. Roșu, N. Romașcanu.

Culturi irigate, *de* Ion C. Popescu, *de la Universitatea din Craiova. Autorul analizează, interpretează și dă soluții în problemele majore ale științei și tehnicii de cultură a plantelor în regim irigat.*

— Erbicide *de* N. Sarpe, A. Ciorlăuș, I. Vlăduțiu și I. Ghinea. *Lucrarea tratează multilateral problema combaterii buruienilor pe cale chimică.*

În Editura Ceres:

— Tehnopatii la animale domestice, *de* Ion Adamești-eanu; *sînt expuse boli sau complicații în care înțelegerea etiopatogeniei, profilaxiei sau terapeuticii, reclamă concepții noi privind, în primul rînd, corectarea biotehnicii producției și apoi profilaxia specifică sau farmacologică.*

— Economia și organizarea muncii în agricultură, *de* Sabin Nica, Marian Constantin *și* Ioan Găină. *Se analizează locul și rolul forței de muncă, în dezvoltarea economică a unităților agricole, metodele și procedeele de muncă, formele și conținutul diviziunii muncii agricole, activitatea de normare științifică a muncii etc.*

— Alimentația porcinelor, *de* Ion Georgescu; *reprezintă o sinteză a celor mai noi aspecte ale hrănirii porcinelor, în complexele industriale și în fermele de tip gospodăresc din țară.*

Prezentare de **Al. RAICU**

an în urmă nematozii, prezenți în continuare în solul serei, le distruseseră cultura.

— Și totuși Oltbrid care la Intreprinderea de sere Ișalnița a dat numai în primul ciclu, o producție de 8 kg/mp, este întrecut acum de alți «frați» mai voroși. Printre ei, IR 10 se remarcă printr-o și mai mare precocitate: în 1974, la Ploiești, el a asigurat. pînă la 30 mai, cu 4 tone/ha mai mult decît IR 9 și cu 8 tone/ha mai mult ca soiul Rondo deși fusese semănat cu 10 zile mai tîrziu. Mai trebuie precizat că fără sprijinul serelor industriale în primul rînd al celor de la Ploiești și Ișalnița, procesul de creare a acestor hibrizi ar fi fost mult mai lung și mai anevoios.

— Pe cînd sămînță pentru suprafețe mai mari?

— Cu ce realizăm anul acesta se va putea însămînța în 1976 circa jumătate din suprafața ocupată cu această cultură în sere.

Oltbrid este numai un început iar cercetările vizînd crearea de soiuri și hibrizi de tomate, pentru sere, rezistente la diverși dăunători și la boli rezervă încă multe surprize producătorilor.

Cu voia amelioratorului Virgil Poli dezvăluim cîteva dintre ele. Acum preocupările se îndreaptă spre obținerea de hibrizi de tomate rezistenți la virusul mozaicului tutunului (IR—17 și IR—19 se găsesc la CIOS) la o nouă rasă fiziologică de Fusarium, la cancerul bacterian, la rasele A, B și C de Cladosporium, la putrezirea coletului rădăcinilor.

Producătorii de legume de seră pot fi prin urmare liniștiți: cercetătorii sînt permanent «pe față» iar cercetările lor sînt racordate la ultimele cerințe.

Sonia DIRADURIAN

uteciștilor să fie cinstiți, să răspundă în cel mai înalt grad de exigență îndatoririlor ce le revin în funcția pe care o îndeplinesc, să gospodărească cît mai eficient mijloacele materiale și financiare, să lupte împotriva risipei de orice fel și a neglijenței, a furturilor, delapidărilor și sustragerilor de bunuri din avuția națională, să manifeste combativitate și intransigență față de manifestările de indisciplină, superficialitate și lipsă de răspundere în muncă, de abuz de putere, să combată tendințele de căpătuială, parazitism, înșelătorie, speculă, mită. Căci, așa cum proclamă Codul principiilor și normelor muncii și vieții comuniștilor, ale eticii și echității socialiste, aprobat de cel de al XI-lea Congres al partidului **«Comunistul trebuie să fie cinstit, sincer, principial și corect, să nu tolereze minciuna, falsitatea, ipocrizia, să combată încercările de inducere în eroare a organelor superioare, a tovarășilor de muncă, sustragerea de la răspunderi și îndatoriri».**

COLECTIVISMUL

Întotdeauna oamenii au înțeles că forța lor constă în unitatea de voință și gîndire, în solidaritatea lor de neam, de clasă, de profesie, de vîrstă, de sex, de apartenență politică sau de altă natură. Sub acest imperativ au acționat pentru satisfacerea intereselor lor economice și sociale, urmărind, fiecare categorie de oameni, obținerea unui anumit avantaj care o putea situa într-o poziție mai favorabilă împlinirii unor dorințe, unor năzuințe. Aceste raporturi, clădite pe un anumit tip de proprietate, generau și atitudini diferite, un anumit mod de gîndire, o anumită ideologie și mentalitate. Proprietatea capitalistă, de exemplu, relațiile statornicite în această orînduire, întemeiată pe asuprire și exploatare, pe morala burgheză care proclamă principiul **«dezbină și stăpînește»**, amplifică tendințele de îmbogățire prin orice mijloace, fie ele brutale, crude, sîngeroase. În capitalism, valoarea omului era și este măsurată în funcție de ceea ce stăpînește individul, de forța banului. Balzac exprima prin cîteva din personajele operelor sale starea de dependență a omului față de ban, stare care suprima tot ce era capabil să creeze pentru omenire acest geniu al naturii, reînnoitor și făuritor al tuturor valorilor ce cuprinde existența materială și spirituală. **«Dacă ai avea experiența mea de viață** — se destăinuia unul din aceste personaje — **ai ști că nu există decît un singur lucru a cărui valoare e destul de sigură pentru a merita ca omul să se ocupe de el. Acest lucru este... aurul. Aurul este întruchiparea forțelor omului».**

Ca o replică dată acestei concepții, bazată pe venalitatea deținătorului de capital, este solidaritatea în luptă a proletariatului și țărănimii, creatorii adevărați ai valorilor materiale. De altfel, în această luptă împotriva capitalului, a exploatării și asupririi ia naștere colectivismul sub forma unității, alianței celor ce muncesc, demonstrîndu-se că aurul adevărat se află în muncă și în gîndirea celor mulți, că fără ei se destramă orice mit al puterii banului. Doyada elocventă a oferit-o revoluția socialistă care, unind în luptă pe toți creatorii de bunuri materiale, a răsturnat clasele exploatatoare de la putere, le-a deposedat de mijloacele de producție și a trecut aceste mijloace în proprietatea celor ce le-au făurit. În noua orînduire, colectivismul s-a dezvoltat multilateral, devenind principiu de bază al moralei socialiste care definește relațiile reciproce dintre om și societate în ansamblu, dintre personalitatea umană individuală și colectivă. Avînd la bază proprietatea socialistă, care unește energiile întregului popor într-un singur șuvoi, colectivismul întruchipează noua concepție despre muncă și viață a oamenilor, pe fundamentul căreia se realizează unitatea de gîndire și acțiune, solidaritatea și colaborarea tovărășească, îmbinarea armonioasă a intereselor individuale cu cele colective, o înaltă conștiință a datoriei și responsabilității la toate nivelurile sociale și în toate compartimentele de activitate, înflorirea multilaterală a personalității umane. Se materializează în viață spusele lui Marx și Engels că **numai în cadrul colectivității individul capătă mijloacele care-i dau posibilitatea dezvoltării multilaterale a aptitudinilor sale.**

Formele de manifestare ale colectivismului sînt diverse, așa cum diversă este însăși viața. Înmănunchind în expresia **«toți pentru unul și unul pentru toți»** îndatoririle colectivului față de om și ale omului față de colectiv, aceste forme, începînd de la consultarea colectivă în toate organismele instituționalizate — adunări generale și populare, organe de conducere colectivă — și pînă la întrecerea socialistă, stimulează colaborarea și intrajutorarea, dezvoltă spiritul de răspundere, de ordine și disciplină, urmăresc să pună în valoare toate calitățile omului atît pe planul receptivității și promovării noului, cît și al atitudinii intransigente față de tot ceea ce este perimat și constituie o frînă în calea dezvoltării, a progresului social și moral.

DATORIA MORALĂ

Noțiunea de datorie apare în tot ceea ce întreprindem și ea implică și solicită prezența activă a omului sub toate aspectele care privesc devotamentul și dăruirea sa pînă la sacrificiu pentru îndeplinirea obligațiilor față de societate, colectiv, familie. Cicero, vorbind despre datorie, spunea că **în nici o parte a vieții, fie în activitatea publică sau privată din for sau de acasă, fie că faci ceva pentru tine sau în legătură cu ceilalți oameni, nu poate lipsi îndatorirea și, în cultivarea ei, sălășluiește cinstea vieții, iar în nesocotirea ei, toată necinstea.**

Pentru noi toți cei care participăm la înfăptuirea socialismului și comunismului pe pămîntul României a devenit o datorie de onoare slujirea cu credință a partidului, poporului și patriei. Este, de fapt, conștiința răspunderii la cel mai înalt grad al exigenței partinice exprimată în această noțiune fundamentală a eticii socialiste care sintetizează cerințele Angajamentului solemn al comunistului: **«îmi voi consacra întreaga viață slujirii devotate a intereselor poporului, voi pune întotdeauna mai presus de orice cauza înfloririi patriei, a bunăstării și fericirii națiunii noastre socialiste, a apărării independenței și suveranității Republicii Socialiste România, voi acționa neobosit pentru înfăptuirea idealurilor nobile ale socialismului, pentru solidaritatea oamenilor muncii de pretutindeni, prietenia, colaborarea și pacea între popoare».** De altfel, toate normele de conduită și comportare se raportează la datoria morală care cuprinde toate sferele vieții sociale, relațiile familiale și particulare ale oamenilor.

DEMNITATEA

Gînditorii au privit și au conceput demnitatea în funcție de interesele clasei pe care o reprezentau și de poziția pe care ei o dețineau în societate. În sclavagism, demnitatea era considerată un privilegiu al stăpînilor de sclavi. Ei se socoteau beneficiari de drept a tot ce oferea societatea și trăiau cu sentimentul că fără aportul lor nu se poate înfăptui nimic, că chiar viața oamenilor depinde tot de ei. Platon susținea că meșteșugarii și cultivatorii pămîntului sînt incapabili de virtuți prea înalte. Noaptea întunecoasă a feudalismului a lăsat urme adînci asupra demnității omului. Biserica făcea tot ce era posibil pentru a-l desprinde pe om de realitate și a-l afunda în imperiul viselor deșarte, al vieții pasive de apoi, al deznădejdii. Îndrăzneala, curajul de a afirma ceva. în afara dogmelor teologiei, erau plătite cu viața. În capitalism, monstruozitatea s-a așezat în scaunul demnității. Pe burghez nu-l preocupă decît profitul. Demnitatea pentru el — banul. În numele banului a dictat și dictează, în numele banului condamnă la mizerie pe cei lipsiți de mijloace de producție și de forță de apărare.

În socialism, omul este eliberat de asuprire și exploatare, stăpîn pe destinele sale, pătruns de înalta sa menire socială, animat de sentimentul datoriei și al răspunderii

față de patrie și popor, avînd conștiința că el nu este numai un individ oarecare, ci țara în care muncește și trăiește. Tot ce se înfăptuiește este destinat lui, pentru că el este creatorul valorilor materiale și spirituale. Dreptul său la muncă, la odihnă, la învățămînt, dreptul de a-și spune cuvîntul în toate problemele vieții sociale și de stat exprimă umanismul societății socialiste, care recunoaște valoarea și posibilitățile nelimitate de creație ale ființei umane și creează condiții pentru ca acestea să se afirme în toate sferele vieții sociale.

Ca o trăsătură a conștiinței, demnitatea umană exprimă aprecierea societății, a colectivului, precum și a omului însuși despre propria sa valoare morală.

Munca este izvorul demnității. Aici își realizează omul gîndurile, ideile sale înnoitoare pentru care este onorat și stimat de către societate. Mărturii ale răsplătirii muncii sale sînt stimulentele materiale și morale exprimate în creșterea remunerației, în acordarea de distincții, în alegerea în organele de conducere ale partidului și statului ca reprezentant de încredere al maselor.

ECHITATE SOCIALISTĂ

Marx și Engels au conceput echitatea în sensul poziției egale a oamenilor atît față de mijloacele de producție, cît și față de modalitățile de repartiție. În condițiile societății noastre de astăzi, cînd oamenii muncii sînt producători ai bunurilor materiale și proprietari ai mijloacelor de producție, noțiunea de echitate înseamnă instaurarea principiilor de dreptate, de obiectivitate și principialitate în toate sferele vieții sociale. Codul normelor vieții și muncii comuniștilor, ale eticii și echității socialiste subliniază că menirea comuniștilor este aceea de a milita pentru **«promovarea în întreaga viață socială a principiilor echității, a relațiilor specifice societății socialiste de colaborare și întrajutorare în muncă, de solidaritate, stimă și respect reciproc. Ei trebuie să fie dușmani neîmpăcați ai individualismului mic burghez, ai tendințelor de subordonare a intereselor generale ale colectivității unor interese înguste, egoiste, ai tendințelor de a da societății cît mai puțin și de a-i lua cît mai mult.»** Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii stabilește ca un principiu esențial asigurarea echității socialiste în retribuirea muncii, statuînd că nimeni nu poate fi retribuit fără o muncă socialmente utilă, nimeni nu poate avea mai mult de o retribuție tarifară, fiecare este retribuit nu în primul rînd după titlu, ci după munca efectiv prestată, nimeni, din nici un sector de activitate nu poate fi retribuit decît în limita retribuției maxime ce poate fi obținută pentru o muncă asemănătoare în sectorul de stat. Se interzice, de asemenea, cu desăvîrșire realizarea de venituri prin însușirea muncii altora.

Echitate înseamnă, în ultimă instanță, înțelegerea de către fiecare cetățean al țării a necesității muncii pentru crearea valorilor materiale și spirituale, care să ridice societatea la un grad înalt de civilizație și, în același timp, să asigure bunăstarea tuturor oamenilor muncii. Această înțelegere presupune, însă, o conștiință înaintată și o responsabilitate sporită în judecarea faptelor, datoria morală de a întreprinde numai ceea ce e util și corespunde cerințelor sociale, ceea ce este în interesul omului, al societății. Pentru că a munci bine, a-ți fructifica gîndirea, inteligența, a pune suflet în tot ceea ce faci, a manifesta exigență și combativitate față de lipsuri, a-ți aduce contribuția la soluționarea problemelor sau la ajutorarea colectivului în care lucrezi, nu înseamnă altceva decît a înțelege imperativele vieții și a acționa în spiritul eticii și echității.

EGOISMUL

Această tară opune individul celorlalți oameni; interesele lui primează față de cele ale societății. În contradicție cu altruismul, care acționează în mod dezinteresat pentru binele altuia sau al întregii colectivități, egoismul se caracterizează prin lașitate, fățărnicie, slugărnicie, invidie, ambiții meschine. Pentru a-și satisface cu orice preț poftele ariviste, pentru obținerea unor avantaje personale mai deosebite decît ale altora, a unei funcții pe care nu o merită, pentru dobîndirea unor bunuri pe căi în afara prevederilor legale, egoistul recurge la tot felul de metode incorecte, inumane, la înșelăciune, falsuri. În lupta acerbă pentru a-și impune persoana sa, egoistul calcă în picioare prietenii sincere, își reneagă copiii, părinții, frații, persiflează sentimentele de dragoste, de familie, ignoră succesele obținute în știință, în tehnică, în producție, în artă de către alții. Pentru a-și dovedi în fața șefilor, meritele, performanțele la care a ajuns în comparație cu alți colegi, el nu se dă în lături de la denaturarea adevărului. Împotriva acestei racile trebuie dusă o luptă neîncetată. Noi toți avem datoria să luăm atitudine fermă împotriva favoritismului, nepotismului, servilismului, a manifestărilor de căpătuială și carierism, a atitudinilor de aroganță și boierie, expresii ale egoismului.

FERICIREA

Nu există om să nu-şi fi pus vreodată problema fericirii. În decursul istoriei, filozofii au reflectat mult asupra acestei valori morale. Întrebările care i-au solicitat s-au referit la izvoarele fericirii, la mijloacele şi căile pentru a ajunge la fericire. Răspunsurile au venit după înţelegerea de către fiecare, într-un anumit fel, a acestei categorii etice. Unii i-au văzut izvorul în stările afective, alţii în raţiune, înţelepciune, ştiinţă, alţii în faptele sociale sau în condiţiile de trai. Filozoful Petre Andrei, care s-a ocupat într-o carte numai de explicarea valorii morale a fericirii, spunea: **«Este greu de găsit un criteriu unic al fericirii, căci sufletul omenesc e complicat şi variază de la individ la individ. Ceea ce provoacă fericirea unuia, nu este uneori pentru altul nici măcar un motiv de mulţumire trecătoare, ceea ce descreţeşte o frunte şi înveseleşte un chip poate produce altcuiva durere, căci un soare ce răsare într-o parte apune altundeva».** Pornind de la această frământare a omului, de la faptul că există un întreg complex de factori care determină fericirea cuiva, Petre Andrei sublinia că **«mobilul tuturor acţiunilor omeneşti, în ultimă instanţă, este eternul dor de mai bine, este tendinţa către o stare de mulţumire a vieţii, către fericire. Mersul vieţii individuale şi evoluţia vieţii sociale sînt o necontenită goană după fericire».** Şi aceasta pentru că **«trebuinţele şi dorinţele omeneşti sînt nelimitate, căci niciodată satisfacerea lor nu pune capăt impulsului nostru interior de a dori».** Continuînd şi dezvoltînd concepţiile despre fericire ale gînditorilor progresişti, marxismul consideră că fericirea poate fi realizată numai prin luptă, ceea ce inseamnă înlăturarea exploatării şi construirea socialismului şi comunismului care asigură bunăstarea materială şi spirituală a maselor, înflorirea personalităţii umane, înfăptuirea idealurilor sale de viaţă.

Oamenii, prin munca şi activitatea lor, sînt capabili, în condiţiile orînduirii noastre, să învingă greutăţile şi să cucerească imperiul fericirii, care e deschis fiecăruia. Depinde de concordanţa dintre idealuri şi posibilităţi. Aceasta cu atît mai mult cu cît fericirea nu este posibilă decît în cadrul condiţiilor create şi disponibilităţilor intelectuale şi sufleteşti. Premise pentru ca posibilitatea fericirii să se transforme în realitate există, deoarece societatea a creat condiţiile materiale necesare, iar omul dispune de capacitatea şi libertatea de a alege dintre toate şansele pe cea mai bună. Însă înainte de toate, idealul său de viaţă este legat de contribuţia pe care o aduce la progresul continuu al societăţii, pentru că nu este posibilă fericirea personală decît în contextul făuririi fericirii întregului popor.

IDEALUL UMAN

Idealul se naşte în fragedă tinereţe şi îl preocupă pe om toată viaţa. Cîte frămîntări şi cît consum de energie nervoasă şi intelectuală nu cuprinde în el acest «chinuitor» destin de-a lungul anilor! Căci fiecare dintre noi avem în viaţă un ideal şi fiecare, după posibilităţi, luptă pentru realizarea acestuia. Nu există om care să-şi trăiască viaţa fără să se gîndească la viitorul său, la împlinirea unor dorinţe. Depinde însă de aprecierea justă a ceea ce vrem să întreprindem, să realizăm. Se impune ca o necesitate obiectivă să ţinem cont de realitate, de condiţiile pe care le avem, de disponibilităţile psihice şi intelectuale. Dacă ne propunem, de exemplu, să devenim actori sau pictori trebuie să ştim precis dacă avem aptitudini, talent pentru aceste profesii. Altfel ne trezim în situaţia de oameni rataţi, fără ca, pe deoparte, societatea să poată valorifica investiţia făcută, iar pe de alta, fără să fim satisfăcuţi noi înşine.

Condiţiile create în ţara noastră permit tuturor celor ce muncesc să-şi pună în valoare iniţiativele şi talentele, să realizeze, aşa cum spunea Marx, **«emanciparea totală a tuturor sentimentelor şi calităţilor umane...»** Căci idealul, fiind conştiinţa unei valori superioare către a cărei realizare tindem, poate fi atins numai prin muncă, fiindcă numai aşa omul capătă calităţi noi, îşi realizează toate bucuriile. Dar pentru aceasta trebuie să învăţăm continuu, să manifestăm receptivitate faţă de nou, spirit revoluţionar în tot ceea ce facem, fidelitate faţă de ideile înaintate de care depinde realizarea idealului pe care ni l-am propus. În acelaşi timp, trebuie înţeles că nu poate fi înfăptuit idealul personal fără a milita pentru dezvoltarea generală a ţării şi ridicarea bunăstării materiale şi spirituale a poporului.

Conştiinţa umană este influenţată de ideal. Şi aceasta pentru că idealul reflectă interesele şi cerinţele sociale ale oamenilor care tind tot timpul spre progres. De aceea, acceptarea unui ideal presupune o atitudine morală avansată, un comportament adecvat scopului propus. În aceste condiţii, individul este solicitat să adopte o concepţie care să promoveze ceea ce e bun şi să nege laturile negative ale procesului de determinare a idealului îmbrăţişat. Pentru că idealul moral înaintat impune scopuri şi speranţe, proiecte şi visuri, perfecţionarea continuă a omului ca să poată pune în valoare noi forţe, în vederea împlinirii aspiraţiilor sale şi ale societăţii, să declanşeze atitudini şi dorinţi superioare, care să direcţioneze idealurile individuale către cele sociale.

INDIVIDUALISMUL

Revers al colectivismului, care promovează relaţiile de colaborare şi întrajutorare între oameni, individualismul consideră individul ca o personalitate care stabileşte, independent de societate, legile moralităţii sale şi acţionează în virtutea libertăţii concepute de el. Deşi este un principiu al moralei burgheze, el îşi păstrează anumite caracteristici şi în societatea noastră, acţionînd mai ales în sfera socialului şi avînd implicaţii politice care afectează relaţiile dintre oameni. Individualistul, ros de ambiţii personale, considerîndu-se înzestrat cu calităţi deosebite, nu împărtăşeşte nimic din părerile şi punctele de vedere ale altora, respinge cu brutalitate orice i se pare că afectează personalitatea sa şi acţionează cu insolenţă pentru a impune tot ceea ce îi convine. Orice individualist manifestă mult subiectivism şi arbitrariu în ceea ce face, ignoră principii, teze, hotărîri, dispoziţii. El aduce mari prejudicii societăţii deoarece încalcă normele colective de muncă, ţese tot felul de intrigi cu scopul de a ridica un om împotriva altuia, de a dezbina colectivul, de a-l slăbi pentru a-şi face loc, a-şi croi drum spre rangurile superioare, acolo, mai sus, de unde poate acţiona în voie, pune pumnul în gură altuia care-l deranjează prin a-i aduce la cunoştinţă anumite nereguli, deficienţe. Sentimentul puterii este pentru individualist sentimentul care îl împinge să săvîrşească orice pentru satisfacerea intereselor personale, pentru a domina şi a-şi menţine ceea ce a cîştigat prin abuz, violenţă, acte antiumane şi antisociale.

Dezrădăcinarea acestei racile din conştiinţa celor care o au cere o muncă politico-educativă permanentă şi diversă. Promovînd colaborarea şi întrajutorarea între oameni, echitatea şi dreptatea socială, legalitatea în tot ceea ce se întreprinde, devotamentul şi abnegaţia, unitatea de voinţă şi acţiune, disciplina şi ordinea, partidul nostru urmăreşte să aşeze relaţiile din societate pe principiile unei morale sănătoase, care afirmă solidaritatea, încrederea în om, în virtuţile sale. Codul principiilor şi normelor muncii şi vieţii comuniştilor, ale eticii şi echităţii socialiste cere comuniştilor să fie duşmani neîmpăcaţi ai individualismului mic burghez, ai manifestărilor de egoism, de subordonare a intereselor generale unor interese individuale înguste, ai tendinţelor de a pretinde de la societate mai mult decît s-ar cuveni pe baza principiilor socialiste de repartiţie.

Grupaj realizat de
GHEORGHE DIACONU

PRÎMUL, PRÎMA, PRÎMELE

Rememorăm pagini din trecutul culturii, științei, tehnicii și industriei românești. Încercăm să oferim cititorilor cîteva documente de arhivă — texte și fotografii — privind primele realizări pe care înaintașii noștri le-au împlinit în principalele domenii de activitate, aflate la început de drum, în vremuri vitrege, cînd fiecare inițiativă era o performanță. Asemenea rememorări nu pot să stîrnească în inimile cititorilor decît sentimentul mîndriei; pentru că noi, cei ce realizăm mult astăzi, sîntem descendenții unor bravi care, cu multe decenii în urmă, s-au străduit să țină pasul progresului. Și au reușit în efortul de a nu rămîne niciodată în urma nimănui; am fost printre primii în lume, în multe domenii de activitate. Filele de arhivă pe care le răsfoim o dovedesc.

«ÎNTÎIA CÎȘTIGARE A LUMINEI»

Acum o sută cincizeci de ani, cînd învățămîntul era o raritate — pretutindeni, nu numai la noi — s-a înființat școala de la Goleşti, una dintre primele din țară. Dinicu Golescu, la întoarcerea sa din călătoria făcută prin Europa, dîndu-și seama că «peste putință este de a dobîndi un neam bun, năravuri întemeiate, îmbunătățiri, și în scurt, prefaceri din rău spre bine, făr de întîia cîștigare a luminei, care îș ia începere de la învățătură», se hotărăște să întocmească, la moșia sa din Goleşti, «o școală slobodă obștească, unde pot merge fiii noblesei, ai norodului, și măcar robi, pămînteni și străini, pentru limba românească, nemțească, grecească, latinească și italienească». Școala aceasta. concepută ca gimnaziu-internat, și-a început cursurile la 1 mai 1826. Avea plan de studii pe șase ani, în două cursuri — gimnasticesc și filosofi-cesc. Elevii învățau «făr de nici o plată; așișderea și fetele, care pe lîngă învățătură mai deprindeau și cîte lucruri sînt trebuincioase a ştie o muiere, cum de a împleti, de a coase și cîte asemenea».

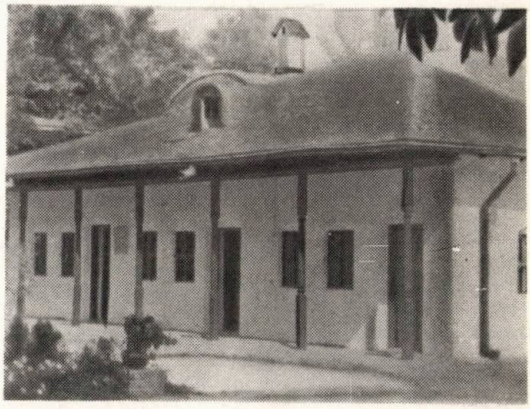

CORABIA MARIȚA

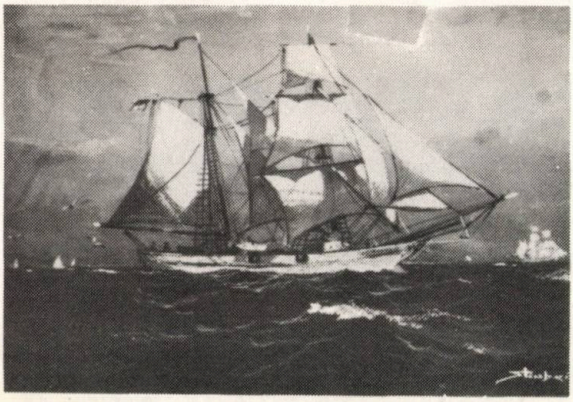

Se află la Arhivele Statului din București jurnalul de bord al primei noastre corăbii care a ieșit în apele internaționale cu tricolorul patriei. Aflăm din acest jurnal că hatmanul Alexandru Vilara a construit la Giurgiu, în vara anului 1834, o corabie cu pînze căreia i-a dat numele MARIȚA și «a aruncat-o la apă» în septembrie 1834, iar la 5 decembrie a plecat pe mare, «cu bandiera românească înălțată și ducînd cu sine, de la Brăila la Constantinopol, 300 chile mari de grîu, atît cît este de încăpătoare corabia» — deci, după măsurătorile de azi, cam 2500 de saci, în greutate de 150 000 de kg. Bandiera — cum i se spunea atunci drapelului — «avea fața roșie, albastră și galbenă, și stele și la mijloc pasăre albastră». Acest întîi drum în apele internaționale al unei nave românești a durat 18 zile, iar înapoi, de la Constantinopol la Sulina, 16 zile, «lovită fiind de furtuni aspre și la dus și la întors».

În imagine: corabia MARIȚA, pictură de Dim Știubei.

(Continuare în pag. 54)

Caratele unui unicat mondial:

COMBINATUL APICOL AL ASOCIAȚIEI CRESCĂTORILOR DE ALBINE

Amplasat în mijlocul unui frumos parc dendrologic, în zona spațiilor verzi din nordul Capitalei, Combinatul apicol al Asociației Crescătorilor de Albine din România reprezintă un unicat mondial, atît sub aspectul soluțiilor constructive, cît și prin volumul și diversitatea producției sale, puse în slujba asigurării bazei tehnico-materiale a apiculturii și valorificării multilaterale a produselor apicole românești.

Conceput și realizat după proiectele unui colectiv de arhitecți și specialiști condus de prof. dr. ing. *V. Harnaj*, președintele Asociației Crescătorilor de Albine din țara noastră și președinte al APIMONDIEI, Combinatul apicol și-a inaugurat producția cu zece ani în urmă, cu ocazia celui de-al XX-lea Congres jubiliar al Apimondiei, care a avut loc la București, în august 1965.

În cele aproape 20 de construcții cu funcționalități și soluții arhitectonice diferite, inspirate din apicultură — faguri, rame, stupi, plante melifere etc. — se produc astăzi peste 180 de sortimente-mărfuri, reprezentînd o gamă variată de unelte apicole din lemn, metal, mase plastice, utilaje, instalații și linii tehnologice, precum și numeroase produse și derivate apicole — cosmetice și concentrate alimentare — apreciate pentru calitățile lor, în țară și peste hotare. Cîteva cifre sînt edificatoare. *În actualul cincinal, îndeplinit în patru ani și cinci luni, în Combinatul apicol s-au realizat peste 200 000 stupi sistematici, utilajul de bază al stupinei, peste 5 000 de extractoare de miere și mai bine de 800 de tone de faguri artificiali.*

O dovadă a calității muncii depuse de colectivul de muncitori și specialiști o constituie faptul că *produsele obținute sînt tot mai intens solicitate, exportîndu-se în aproape 30 de țări ale lumii, precum și acela că, la diferite concursuri internaționale, acestea au fost distinse cu peste 20 de premii, medalii și diplome*, ceea ce situează țara noastră la loc fruntaș în lume, privind producția și exportul de utilaje, instalații și produse apicole.

Explicații mai ample în legătură cu activitatea desfășurată în diferitele sectoare de producție ni le dă ing. *Ștefan Săvulescu*, directorul combinatului.

În sectorul unelte și utilaje, format din două secții specializate, de tîmplărie și metalurgie, se produc unelte și utilaje apicole din lemn și metal: stupi în 4 tipodimensiuni, accesorii apicole din lemn, cabane, rame, colectoare de polen, nuclee pentru împerecherea mătcilor și transportul roiurilor, elemente prefabricate pentru stupi la pachet și alte utilaje care însumează 26 de sortimente din lemn. La secția de metalurgie se produc accesorii pentru lucrul în stupină, într-o diversitate de 40 de tipodimensiuni: centrifuge manuale și electrice, cu 4 pînă la 32 de rame, topitoare de ceară cu aburi, utilaje pentru descăpăcirea fagurilor, recipienți de stocaj, de diferite capacități, linii industriale pentru condiționarea și îmbutelierea mierii, cu capacități de 600—7 000 de tone anual, stații complexe de extracție a mierii, pentru stupini de mari dimensiuni — 100—10 000 de stupi etc. Aici se realizează, de asemenea, ambalaje metalice pentru livrarea mierii.

Sectorul de condiționare și îmbuteliere a mierii, cu o capacitate anuală de 7 000 de tone, în care mecanizarea și automatizarea ating un nivel destul de avansat, asigură o desfacere de produse corespunzătoare necesităților pieții interne, precum și disponibilități pentru export.

În *sectorul de condiționare a cerii și de prelucrare a fagurilor artificiali*, activitatea, organizată în flux industrial, se caracterizează, de asemenea, printr-un înalt grad de mecanizare și automatizare. Se produc anual circa 180 de tone de faguri artificiali, simpli sau armați cu sîrmă, precum și 30—40 de tone de ceară industrială. În cadrul acestui sector funcționează o modernă stație de solventare, pentru extracția cerii din boștină.

În sfîrșit, *sectorul de produse și derivate apicole*, cu două secții, de preparate cosmetice și concentrate alimentare, specializate pe aceste două profile, realizează o gamă diversificată de sortimente, valorificînd superior calitățile mierii, cerii, polenului, lăptișorului de matcă și propolisului.

—Sprijinul permanent de care ne bucurăm din partea partidului și statului, entuziasmul și dăruirea colectivului nostru de muncitori și specialiști calificați multidisciplinar — zootehniști, agronomi, mecanici, biologi, farmaciști, industrie alimentară, chimiști, economiști etc. — ne spune ing. Săvulescu, *au făcut ca ritmul anual de creștere a producției combinatului să fie de 11 la sută, înscriindu-se în cotele înalte caracteristice dezvoltării întregii noastre economii naționale. Ne-au rămas vii în memorie cele două vizite de lucru, făcute de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU în combinat, pe parcursul actualului cincinal. Și tot atît de vii ne-au rămas*

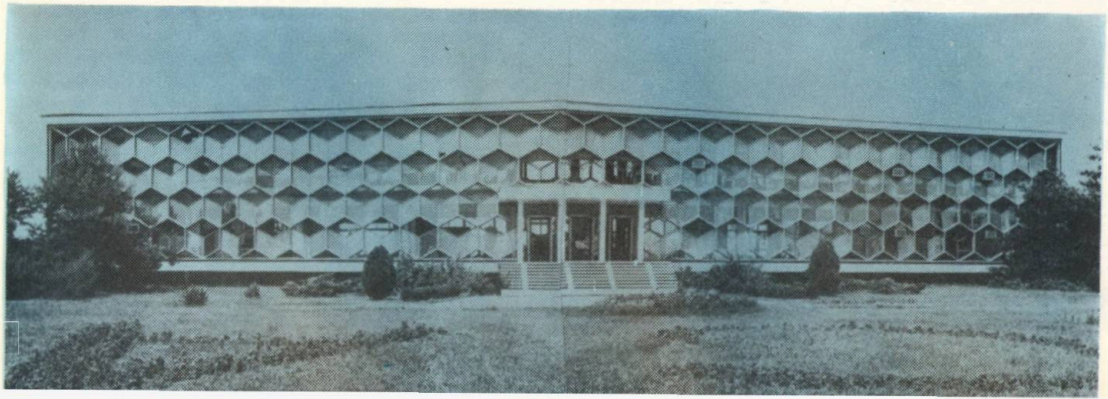

prețioasele sale îndrumări privind ridicarea pe o treaptă superioară a întregii noastre activități. Unele dintre aceste îndrumări s-au referit la integrarea pe o singură platformă a activității de producție, cercetare și învățămînt, în vederea realizării unei legături mai strînse și mai eficiente cu întreprinderile socialiste agricole și silvice cu profil apicol, precum și cu cei peste 60 000 de apicultori, membri ai Asociației crescătorilor de albine din țara noastră.

PRODUSE REALIZATE ÎN COMBINATUL APICOL

Printre realizările deosebite ale laboratoarelor Combinatului apicol al Asociației Crescătorilor de Albine din România, obținute prin valorificarea superioară a calităților mierii, cerii, polenului, lăptișorului de matcă și propolisului — ca elemente biogene — se numără și *produsele cosmetice*, destinate întreținerii și înfrumusețării pielii, precum și *concentratele alimentare* cu rol important în fortificarea organismului uman.

Toate produsele cosmetice, cu o mare putere de pătrundere și de hidratare a epidermei, stimulează metabolismul celular, contribuind activ la regenerarea naturală a pielii. Eficiența acțiunii lor vitalizante și regeneratoare pentru ten este relevată și apreciată de știința cosmetică modernă. Mai mult chiar: experimentările efectuate în clinici, într-o serie de afecțiuni — printre care și cele dermatologice — au permis evidențierea efectelor biologice și farmacodinamice ale produselor apicole, îmbogățind gama preparatelor cosmetice realizate și utilizate astăzi în proporții tot mai mari.

PRODUSE COSMETICE

FLORAMIN — cremă de față, hrănitoare și emolientă, este preparată cu ceară și miere de albine, cetaceu, stearină și alte ingrediente de uz general în cosmetică. Are o acțiune regeneratoare asupra proceselor vitale ale pielii, preîntîmpinînd formarea ridurilor.

FLORAMIN — demachiant cu miere, folosit pentru îndepărtarea fardului și a impurităților depuse pe față, este un produs cosmetic tonic, hidratant, cu acțiune hrănitoare și emolientă pentru orice fel de ten.

ANTIRID — emulsie nutritivă și demachiant al tenului, este un bun înlocuitor de cremă. Datorită conținutului său bogat în substanțe grase și lăptișor de matcă întreține și hrănește pielea, imprimîndu-i un aspect neted, catifelat.

FLORAL — cremă de față cu extract moale de propolis, are acțiune regeneratoare asupra proceselor vitale ale pielii cu un pronunțat caracter antiseptic și dezinfectant.

MATCA — cremă recomandată pentru tenurile grase și după bărbierit, acționează ca dezinfectant și cicatrizant al pielii, ajutînd la normalizarea tenului, reducînd formarea grăsimilor și stimulînd circulația sîngelui.

APIDERMIN — cremă de față cu lăptișor de matcă, are calitatea de a cuprinde într-un volum mic numeroase substanțe proteice, lipide, glucide, vitamine, hormoni și alți factori vitali care mențin echilibrul biologic al pielii.

TENAPIN — loțiune nutritivă de față cu acțiune demachiantă, de îngrijire și hrănire a tenului, datorită conținutului său în lăptișor de matcă, polen, colesterină etc.

DERMAPIN — loțiune de păr cu lăptișor de matcă și polen, bogată în vitamine, mai ales din grupa B, hormoni, glucide, aminoacizi și alți factori cu rol nutritiv și stimulator în regenerarea părului.

DEPILATORUL «PRACTIC» — este un produs pe bază de ceară de albine, propolis și ingrediente de uz cosmetic, care asigură o depilare ușoară, cu îndepărtarea de la rădăcină a părului.

FLORAL — apă de gură cu propolis, are un miros plăcut, aromatic. Balsamurile și uleiurile eterice, inhibinele și acizii rezinici din propolis îi conferă proprietăți dezinfectante și cicatrizante. Are acțiune dezodorizantă persistentă stimulînd secreția salivară și împiedicînd fermentațiile.

CONCENTRATE ALIMENTARE

LĂPTIȘOR DE MATCĂ LIOFILIZAT, în flacoane de 1 și 2 g, se folosește în cazurile de oboseală, surmenaj, astenie și pierderea poftei de mîncare, în convalescență și anemii.

DRAGEURI CU LĂPTIȘOR DE MATCĂ, se prezintă în flacoane de cîte 20 de drageuri cu un gust dulce, plăcut.

LĂPTIȘOR DE MATCĂ OMOGENIZAT ÎN MIERE, prezentat în borcane cu un conținut de 200 g miere și 2 g lăptișor de matcă.

POLENOVITAL, prezentat sub formă de tablete conținînd substanțe naturale concentrate din polen și lăptișor de matcă, cu acțiuni vitalizante și de reglare a metabolismului.

VITADON, tablete de culoare albgălbuie, conținînd lăptișor de matcă liofilizat, zahăr și ingrediente cu rol important în reglarea metabolismului și în creșterea rezistenței la boli.

MELCALCIN, produs granulat, preparat cu lăptișor de matcă, miere și calciu, indicat în cazuri de oboseală și surmenaj; în cazul fracturilor, grăbește vindecarea și consolidarea oaselor fracturate.

POLEN GRANULE, prezentat în borcane de 100 g are un conținut bogat în aminoacizi esențiali — histidină, triptofan, metionină, leucină, lisină, acid glutaminic și cistină — precum și în vitaminele grupului B, vitamina C, provitamina A, acid folic și vitamina P. Se folosește în doze zilnice de 15—20 g, simplu sau în amestec cu miere.

POLENAPIN, tonifiant pe bază de polen, prezentat în tablete a cîte 0,250 g; se folosește în doze zilnice a 4—6 tablete.

L. MICU

PRIMUL, PRIMA, PRIMELE

(Urmare din pag. 51)

ACADEMIA MIHĂILEANĂ

Prima școală superioară din Moldova a fost inaugurată la 16 iunie 1835. S-a numit Academia Mihăileană, după numele domnitorului care a sprijinit înființarea ei: Mihail Sturza. «Ajungînd tinerimea scolastică la grad de a învăța științele filozofice — spune domnitorul în mesajul de deschidere — noi am poruncit a se înființa Academia». Începutul acesta s-a făcut cu patru clase în care se predau: «Sintaxul român, gramatica latină, gheografia, limba grecească, aritmetica, filozofia românească, cronologia istorică și lecturile extraordinare despre inginerie, zugrăvitură istorică, limbile franceză, rosiană, italiană, germană, apoi desenul liniar și caligrafia». Printre primii profesori ai școlii s-au aflat: Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu, Ion Ionescu, Gheorghe Asachi și Eftimie Murgu.

PLUGUL CU VÎRTEJE

În cea de a doua jumătate a secolului trecut, cînd plugul de fier înlocuise în multe locuri ciotul de lemn folosit la «arat», au fost încercate tot felul de procedee pentru obținerea randamentelor optime la pregătirea solului. Printre acestea trebuie amintit și așa numitul plug cu vîrteje, experimentat în aprilie 1850, în Teleorman. Utilajul era format din plugul propriu-zis, cu un cuțit, și din două vîrteje instalate de o parte și de alta a fîșiei de pămînt ce trebuia arată. Vîrtejele erau montate pe cîte patru roți, pe șine care se fixau provizoriu din loc în loc. Cînd plugul era pus «în linie», cei doi cai

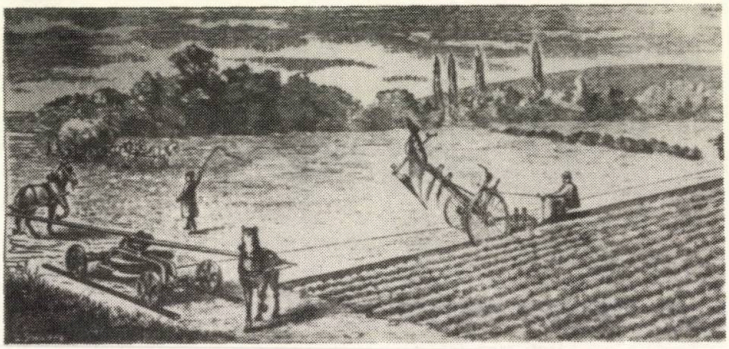

de la unul din vîrteje învîrteau toba pe care se înfășura sîrma legată de plug, astfel că acesta înainta încet, răsturnînd brazdele. La terminarea cursei, plugul era întors și cealaltă pereche de cai îl trăgea înapoi.

LA «ARDE PĂMÎNTUL»

Înainte de 1850, exploatarea petrolului în țara noastră nu se făcea decît direct de la sursele apărute la suprafață — acolo unde se formau acele curioase «clocoticiuri de apă neagră.» Țăranii colectau păcura în gropi de pămînt și de acolo o cărau cu butoaiele prin toată țara, pentru vînzare Unele dintre aceste clocoticiuri luau foc, din te miri ce, și atunci căpăta denumirea de «La arde pămîntul». După 1850 s-a trecut la căutarea păcurei în adîncuri. Pentru aceasta se instala la locul potrivit o hegnă primitivă — adică un fus uriaș pe care se înfășura un cablu, la capătul căruia era legată o găleată de lemn. «Puțarul», cum era numit muncitorul respectiv, săpa un puț, coborîndu-se cu găleata din ce în ce mai adînc, pînă ajungea la izvorul păcurei. Mii și mii de puțuri au fost săpate în felul acesta pînă prin anul 1930. Dar între timp — după 1880 — au apărut și sondele echipate cu motoare și cu instalații mecanice menite să înlocuiască săpatul manual.

În fotografie: o hegnă primitivă, la Bușteni, în anul 1925.

«VAPORUL LUI ASSAN»

Dumnealui, industriașul Gheorghe Assan, din București, face cunoscut, prin ziare, în mai 1857: «Subînsemnatul am onoarea a aduce la știința onoratului public că am pornit lucrarea fabricii de făină cu vapor în care se produce astăzi cea mai fină calitate de făină și griș». Era vorba de moara cu aburi instalată la Colentina, pe șoseaua Mihai Bravul. Instalațiile fuseseră aduse de la Viena, pe Dunăre pînă la Giurgiu și apoi cu niște căruțe speciale, pe drum, pînă la București. Vaporul lui Assan, așa cum s-a numit la început această primă moară cu aburi, măcina pînă la cinci care de grîu pe zi «făr de a arde măcar un bob», cum se credea la început.

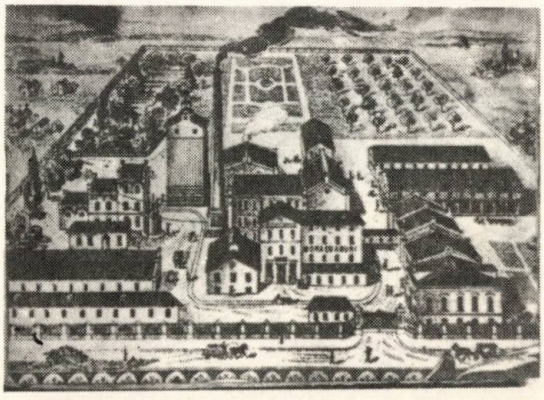

CONCURSURILE AGRICOLE

Ministerul Agriculturii publica, în iulie 1867, regulamentul primelor concursuri agricole din țara noastră. Trei luni mai tîrziu, aceste concursuri se desfășurau în toate județele țării, cu participarea cîtorva mii de săteni antrenați cu entuziasm în competiții pentru obținerea titlului de cultivator fruntaș. La 1 octombrie s-au prezentat la «start» concurenții din județul Ilfov. Erau 84 de plugari care și-au arătat priceperea la arat, trăgînd brazde adînci și regulate pe cîmpul de la Pantelimon al Școlii de agricultură. La prezentarea bucatelor au cîștigat întrecerea țăranii din Radovanu, iar la prezentarea vitelor, crescătorii din Copăceni. Concursurile acestea s-au desfășurat în 31 de județe pentru plugari, în 22 de județe pentru vite și în 32 de județe pentru produse. În anii următori au intrat în competiție și mașinile de secerat fabricate la Pantelimon.

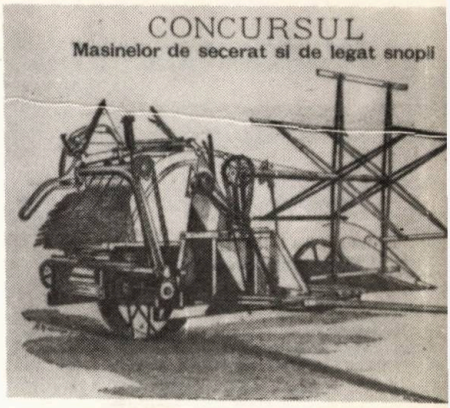

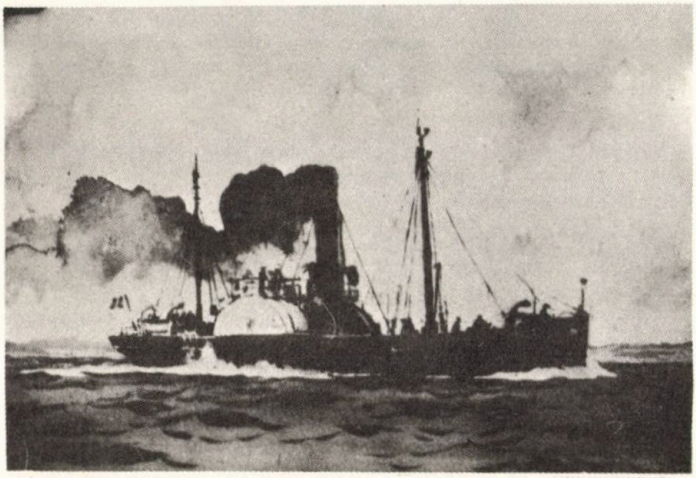

STRĂBUNUL DE LA 1858

În primele zile ale lunii aprilie 1858, și-a început cursele pe apele Siretului, cea dintîi navă românească acționată cu aburi. Un negustor bucureștean, Ciocan, o achiziționase de la Viena, pentru a o folosi la transportul sării de la depozitul principal, Vadul Roșca, pînă la Galați. În anul 1862, remorcherul acesta — care s-a numit «Prințul Vogoride», a fost preluat de stat și transformat în navă militară, dîndu-i-se numele «România». Gabaritele acestui prim vapor românesc: 35 de metri lungime, 4,75 metri lățime, 0.95 metri pescaj. Forța motrică a mașinilor sale: 240 CP. Chiar așa mic cum era, vaporul trăgea după el patru șlepuri încărcate cu sare.

PLUGUL CU ABURI

Închipuiți-vă un cazan mare de abur, avînd forma uneia din vechile locomotive de cale ferată. La 200 de metri depărtare de el se află un plug cu patru cuțite. Între plug și cazan, un cablu de oțel, care este înfășurat pe un tambur, trăgînd astfel plugul după el. O pereche de boi duce plugul înapoi și din nou cablul îl trage spre cazan. Acesta era plugul cu abur din secolul trecut. În anul 1891 aveam și noi 11 (4 în județul Putna, 2 la Botoșani, 2 la Roman și cîte unul la Teleorman, Neamț și Mehedinți). Dovedindu-se costisitor și fără randament optim, plugul acesta a fost abandonat, alte mașini mai perfecționate luîndu-i locul. În 1905 și-a făcut apariția tractorul cu benzină. La 24 iunie 1907 un astfel de tractor a fost experimentat pe un teren de lîngă gara Ciulnița (în fotografie). Fiind economicoase (consumau 7—8 litri de benzină pe ora de lucru) aceste tractoare au fost declarate ideale pentru agricultură și adoptate în toată lumea. Introducerea lor a întîmpinat o mare dificultate: prețul de achiziție al unui exemplar era egal cu costul a 27 de vagoane de porumb.

În prezent numărul tractoarelor care lucrează pe ogoarele noastre a ajuns la aproape 116 000 — toate de fabricație românească.

PÎNĂ ÎN INIMA PĂDURII

Primul tren-funicular de la noi a fost pus în funcție în anul 1892. Calea ferată respectivă avea un kilometru și jumătate și deservea exploatarea forestieră Mălini-Suceava. În vremea aceea luase ființă prima exploatare forestieră modernă de la noi, înzestrată cu gatere cu aburi «ce tăiau sutimi de butuci pe zi», după cum menționează un raport al administrației, care ne dă și un bilanț impresionant: «Se tăiau cu herăstraiele cam 150 000 de metri cubi de cherestea, în fiecare an, copacii avînd pînă la 60 m înălțime și 1,50 metri grosime, așa încît fiștecare copac da vreo 30 de metri cubi de buștени». Linia aceasta se afla în legătură cu o altă cale ferată, cu ecartament îngust, care străbătea pădurea pe o distanță de 20 de km.

DRUMUL INVENTIVITĂȚII LA ASOCIAȚIA ECONOMICĂ INTERCOOPERATISTĂ CU PROFIL INDUSTRIAL VITOMIREȘTI-OLT

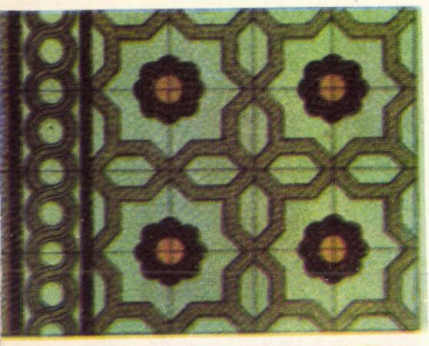

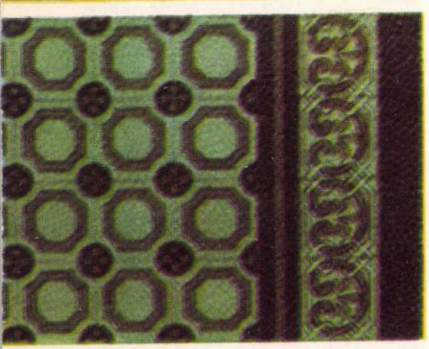

Hărnicie și inventivitate. Iată două dintre principalele atribute ale colectivului de muncă de la Asociația economică intercooperatistă cu profil industrial din Vitomirești, județul Olt.

Creată în septembrie 1974, în baza Decretului nr. 113 al Consiliului de Stat, unitatea și-a propus, așa cum, de altfel, se precizează în statutul de organizare a asociațiilor intercooperatiste, să asigure valorificarea superioară a resurselor locale, o mai bună utilizare a forței de muncă și, totodată, să contribuie la consolidarea din punct de vedere economic a cooperativelor agricole asociate. În scurt timp, ea a dovedit că este capabilă să răspundă din plin la aceste cerințe. Cum? Să-l ascultăm pe directorul ei, subinginerul Nicolae Șerban:

— În primul rînd, în stabilirea profilului asociației am pornit de la existența în zonă a unor surse de materii prime nevalorificate. Este vorba, în principal, de șlamul — sau noroiul de var, cum i se mai spune — provenit din procesul de fabricație al Combinatului chimic din Rm. Vîlcea, reziduu care, formînd o adevărată «mare albă» în zona amintitei întreprinderi industriale, nu numai că nu-și afla nici o utilizare, dar contribuia chiar la poluarea apelor Oltului. De asemenea, în imediata vecinătate a comunei Vitomirești se află mari zăcăminte de tuf dacitic, deponii de origine vulcanică, și ele nefolosite încă pînă acum. Aceste două surse de materii prime stau la baza principalelor noastre produse.

— Despre ce produse este vorba și care sînt calitățile lor?

— Să începem cu «Radicalul», un praf de curățat, cu o mare putere detersivă. «Radicalul» dizolvă sărurile de oxid de fier, uleiurile, curățind atît obiectele de uz casnic, cît și piesele puternic ancrasate și ruginite. Folosirea lui pentru curățirea pieselor de tractoare și mașini, în sectoarele de reparații ale unităților agricole, ar aduce, după părerea noastră, o importantă economie de benzină, întrebuințată încă în scopuri detersive.

— Ce-l deosebește de produsele similare, de tipul «Tix»-ului, să spunem?

— Datorită gradului mare de finețe, «Radicalul» nu zgîrie obiectele curățate. Celor sanitare le dă chiar un luciu. Silicea din compoziția sa, activată de rezinatul de sodiu îi conferă însușirea de a absoarbe grăsimile și de a curăța sărurile de rugină. În plus, produsul nu poluează apa și, lucru deosebit de important pentru gospodine, nu atacă pielea. Dimpotrivă, o emoliază dîndu-i, după clătire cu apă, un aspect de catifelare. Faptul că este nepoluant îl face apt să fie folosit pe scară largă în cantinele și restaurantele ale căror reziduuri menajere sînt valorificate în hrana animalelor.

— Alte întrebuințări ale celor două materii prime amintite!

— În sectorul materialelor de construcții. Se știe, bunăoară că, deși industria noastră face eforturi pentru a asigura nevoile gospodăriilor țărănești și ale celor din mediul urban cu var, produsul este încă deficitar, datorită în bună parte cantităților mari pe care le folosesc întreprinderile constructoare. Pe de altă parte, procedeul de prelucrare a varului obișnuit, prin stingere, este dificil pentru gospodăriile populației. Avînd în vedere acest aspect, ne-am gîndit să punem la dispoziția populației un var care să nu mai necesite stingerea. Este vorba de varul hidratat, sub formă de praf, pe care îl livrăm în saci de 5 kg. Prin tehnologia noastră de fabricație, în ingredienta produsului am introdus un accelerator de priză și întărire, care-i conferă superioritate în realizarea unor lucrări de finisaje interioare și de tencuieli în mediu umed. De remarcat că varul respectiv nu produce «împușcături». Calitățile superioare îi sînt date tocmai de șlamul și tufuul dacitic din compoziția sa.

Pe baza acelorași două surse am realizat și betonul microporos. El prezintă avantajul că este un material cu proprietăți hidraulice bune, avînd un grad de impermeabilitate superior betonului obișnuit. Fabricat sub formă de dale, își găsește o largă întrebuințare în sectorul de irigații, pentru căptușirea canalelor. De asemenea, prin prepararea lui sub formă de mortar, poate fi întrebuințat pentru îmbrăcarea taluzelor în sistemele de irigații din zona nisipurilor.

Tot din gama materialelor de construcții, am dori să mai menționăm dalele mozaicate, cu desene artizanale, folosibile pentru placarea holurilor, teraselor, băilor. În baza de producție pe care asociația și-a creat-o în satul Treteni studiem introducerea în fabricație și a altor materiale de construcție, astfel încît unitatea să răspundă într-o măsură și mai mare scopurilor pentru care a fost făcută. Avem create toate condițiile ca, în următorii 2—3 ani, valoarea producției globale care în 1975 a fost de 23 milioane de lei să se dubleze.

P. VĂRĂȘTEANU

ASIGURAREA BUNURILOR DIN GOSPODĂRIE

Pentru a înlesni înlăturarea urmărilor unor evenimente neprevăzute care se pot întîmpla într-o gospodărie (incendiu, o infiltrație de apă sau un scurt-circuit, trăsnet sau ploaie torențială) care pot provoca pagube materiale importante, accidentarea unor persoane etc., ADAS pune la dispoziția cetățenilor o formă de asigurare convenabilă și eficientă. Este vorba de **«Asigurarea facultativă complexă a gospodăriilor persoanelor fizice»**.

Aceasta este de fapt o asigurare combinată întrucît în unul și același contract se cuprind:

—asigurarea bunurilor casnice;

—asigurarea de accidente produse la domiciliul asiguratului;

—asigurarea de răspundere civilă.

1. **Asigurarea bunurilor**

Important de reținut este faptul că în această asigurare sînt cuprinse aproape toate bunurile existente într-o gospodărie: mobilier, obiecte casnice, îmbrăcăminte, aparate de radio, televizoare, produse agricole, viticole și altele. De asemenea, sînt asigurate nu numai bunurile care se află în locuință, ci și acelea care se află în curtea locuinței, precum și unele bunuri din afara gospodăriei, ca, de exemplu, uneltele agricole, viticole, pomicole etc. aflate la locurile de muncă. În afară de bunurile proprietatea asiguratului și a familiei acestuia, sînt cuprinse și cele ale altor persoane, dacă sînt lăsate în folosința sau în păstrarea asiguratului ori a membrilor familiei sale.

Administrația Asigurărilor de Stat plătește despăgubiri în cazurile de deteriorare sau distrugere a bunurilor asigurate provocate de o multitudine de riscuri, ca de exemplu: incendiu, trăsnet, explozie, ploaie torențială, inundație, grindină, furtună, uragan, cutremur de pămînt, prăbușire de teren, alunecare de teren, greutatea stratului de zăpadă sau de gheață, stricăciuni accidentale produse la instalațiile de gaze, apă, canal sau încălzire, furt prin spargere etc.

2. **Asigurarea de accidente**

Aria de protecție a acestei asigurări este largă. Sînt asigurate pentru cazurile de accidente întîmplate la domiciliul asiguratului următoarele persoane: asiguratul, soția asiguratului, precum și părinții și copiii asiguratului dacă în mod statornic locuiesc și gospodăresc împreună cu asiguratul. Sînt cuprinse în această asigurare accidentele cauzate de o serie de evenimente subite, provenite din afară și fără voința asiguratului sau a vreuneia din celelalte persoane asigurate, dintre care amintim: incendiu, trăsnet, lovire, cădere, alunecare, acțiunea violentă a unei persoane, acțiunea curentului electric, arsură, degerare, înec, intoxicare subită, cele întîmplate ca urmare a circulației mijloacelor de transport etc.

3. **Asigurarea de răspundere civilă**

În aceeași asigurare sînt cuprinse și cazurile de răspundere civilă, pentru despăgubiri datorate de asigurat, în calitate de locatar și de soția (soțul) asiguratului sau persoane care se află în întreținerea asiguratului, față de proprietar pentru pagube produse de incendiu sau explozie, precum și pentru cele datorate terților pentru accidentarea persoanelor și avarierea bunurilor la domiciliul asiguratului.

PRIMA DE ASIGURARE

este de numai 2 lei pe an la fiecare 1 000 de lei sumă asigurată.

*
* *

Stimați cititori! Încheiați la ADAS asigurarea complexă a bunurilor din gospodăria dv.! Pentru a beneficia pe deplin de avantajele asigurării, apreciați cît mai just valoarea bunurilor pe care doriți să le asigurați.

Pentru încheierea asigurării, vă puteți adresa responsabililor cu munca ADAS din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități teritoriale ADAS.

ADRESAȚI-VĂ CALCULATORULUI ELECTRONIC!

Informatică. Ordinator. Modelare matematică. Calcul electronic. Sînt termeni noi intrați în vorbirea curentă. Sînt expresii ale revoluției tehnico-științifice. În fapt sînt mijloace moderne, devenite indispensabile pentru o informare rapidă, obiectivă, pentru luarea unor decizii prompte și, în același timp, eficiente. Sînt pîrghii ale conducerii moderne, utilizate într-o măsură tot mai mare și în agricultură, potrivit programului aprobat de conducerea de partid și de stat.

Aplicațiile metodelor moderne ale matematicii și ale tehnicii de prelucrare automată a datelor în ramura agriculturii, în industria alimentară și în gospodărirea apelor sînt tot mai numeroase. Tot mai multe cadre înțeleg necesitatea trecerii de la conducerea bazată pe rutină, empirică, la conducerea fundamentată științific, la luarea unei decizii optime din multe variante posibile. Complexitatea proceselor economice obligă la culegerea, selectarea, stocarea și prelucrarea unui volum mereu mai mare de date. Operativitatea în cunoaștere și promptitudinea în luarea unor hotărîri a căror eficiență este evaluată impun apelul la serviciile calculatorului electronic, acest instrument prețios, în stare să înmagazineze în memoria sa un enorm volum de informații și să le prelucreze într-un timp altădată inimaginabil de scurt.

Să ne referim, bunăoară, la zonarea producției agricole. Este una dintre lucrările care fundamentează desfășurarea unei activități rentabile. La nivelul fermei, dar mai ales al microzonelor sau județelor, elaborarea ei implică o mare serie de date, întocmirea a numeroase variante. Calculul contabilicesc nu mai poate ține pasul iar timpul presează. Calculatorul, căruia i se dă un program adecvat, execută operațiunile cu o foarte mare economie de timp. O asemenea lucrare privind zonarea producției, care s-a bazat pe aplicarea programării matematice (liniare) s-a efectuat în județul Bihor, ea conducînd la o mai judicioasă utilizare a fondului funciar, la o structură mai rațională a culturilor, în final la creșterea puterii economice a unităților din județ. O asemenea lucrare a fost abordată și în județul Sibiu și este în curs de realizare în alte județe. Se pregătește, de asemenea, tot cu ajutorul calculatorului electronic, lucrarea de zonare a producției agricole pe plan național.

Una din instituțiile care acționează perseverent pentru extinderea aplicațiilor metodelor matematicii moderne și a tehnicilor de prelucrare automată a datelor este Centrul informațional și de calcul (C.I.C.) al M.A.I.A. Ca și în alte centre similare, care servesc diferitele ramuri ale industriei aici au fost abordate numeroase probleme specifice economiei agricole. Bunăoară, au fost elaborate metode și programe pentru amplasarea optimală a obiectivelor de investiții, cu aplicație la fabricile de nutrețuri combinate. În urma calculelor a rezultat că, numai la nivelul unui județ, pot fi economisite 1,5—2,5 milioane lei, prin amplasarea mai judicioasă a unităților producătoare. Tot la C.I.C. s-au proiectat sisteme de conducere cu mijloace de prelucrare automată a datelor pentru «Fructexport», I.I.L. București, Centrala pentru legume și fructe, Întreprinderea de preparate și conserve de carne București etc.

Cuvîntul la ordinea zilei este economicitatea. Cîte materiale, materii prime, piese în sute și mii de repere trebuie aduse? Cînd trebuie aduse, pe ce itinerarii și cu ce mijloace de transport? Care este ritmicitatea producției și a livrărilor de mărfuri către diverși beneficiari? Se poate ști, la un moment dat, cu precizie, cîte din facturi au fost încasate și cîte nu s-au încasat? Se pot calcula mai repede retribuțiile cuvenite oamenilor? Unde va fi mai bine așezată și ce dimensiuni trebuie să aibă o nouă investiție etc? Șirul întrebărilor poate continua. Dar răspunsul nu-l poate obține astăzi repede și exact, nici o conducere fără să «consulte» calculatorul electronic, fără să utilizeze tehnicile cercetării operaționale.

Cîștigul este considerabil. La C.L.F., de exemplu, s-a pus problema transportării și distribuirii raționale a cartofilor, cepei, verzei, rădăcinoaselor, fructelor etc. Nu este, în fond, decît o problemă de optimizare a rutelor, de utilizare mai judicioasă a mijloacelor de transport, de aprovizionare mai rațională a diverșilor beneficiari. Calculatorul a arătat variantele optime, economiile la fiecare produs fiind de 1—2 milioane lei. Asemenea soluții au fost date și în ceea ce privește transportul zahărului, uleiului, peștelui și altor produse de masă. Alt exemplu. Calculul privind amplasarea și dimensionarea optimă a depozitelor de produse agricole aparținînd Centralei pentru valorificarea cerealelor și producerea nutrețurilor combinate au arătat că pot fi făcute economii, în cadrul unui județ, de circa 20 de milioane lei pe an.

O foarte utilă aplicație pe calculator este determinarea unor indicatori finali la producția vegetală și la producția animală din cooperativele agricole de producție. Astfel pot fi urmărite, pe ansamblu, o serie de indicatori foarte importanți: producția medie, prețul de cost, cheltuielile pe hectar sau animal furajat, cheltuielile la 1000 lei producție globală, producție netă etc.

Tot cu ajutorul calculatorului au fost prelucrate datele pentru cadastrul funciar. Un volum imens de date utile a fost oferit organelor de decizie. În plus s-a asigurat o diminuare cu circa 75% a muncii de birou, respectiv o economie anuală de aproximativ 2,5 milioane lei.

C.I.C. și unitățile interesate au pus la punct un sistem de prelucrare automată a datelor pentru selecția păsărilor din rase grele (beneficiar Centrala pentru producția avicolă), precum și un sistem de prelucrare automată a datelor pentru selecția și reproducția taurinelor (beneficiar Centrul republican pentru reproducția și selecția animalelor). Alte programe sînt în curs de elaborare sau aplicare, pentru selecția porcinelor sau ovinelor etc. Prelucrarea datelor cu ajutorul calculatorului electronic permite specialiștilor să urmărească evoluția unor mari efective, lucru greu de făcut în alte condiții. Cheltuielile, în cazul sistemelor pentru taurine, porcine și ovine, reprezintă doar o treime din cele necesare prelucrării datelor cu mijloace mecanografice.

An de an, în noi și noi domenii economice, de cercetare, proiectare sau învățămînt, ordinatorul și metodele matematice moderne pătrund cu repeziciune. El, calculatorul electronic asigură precizia și rapiditatea maximă în zborurile omului prin cosmos. Tot el, treptat dar sigur, așază conducerea agriculturii, industriei alimentare și apelor pe noi coordonate, acelea ale eficienței economice tot mai înalte.

V. STANCU

20-30 de viței pe an de la o vacă!

FANTEZIE SAU REALITATE

Ne-a devenit destul de familiară, în ultima vreme, noțiunea de transplant. Transplantul de țesuturi și chiar de organe cu importanță vitală pentru organism, cum ar fi cel al inimii, a devenit o tehnică chirurgicală curentă, tot mai frecvent răspîndită pe meridianele globului. Lucrurile însă nu s-au oprit aici. Oamenii de știință au reușit să transplanteze de la un organism la altul însuși germenele vieții, ovula fecundată, sau zigotul, deschizînd perspective nebănuit de mari sub aspect științific și practic. Aceasta a permis studiul primelor faze de dezvoltare embrionară și a primelor anomalii care ar putea apărea în această perioadă, precum și a metodelor de prevenire și combatere a anomaliilor respective. Sub aspect practic, transplantul de zigoți permite grăbirea procesului de ameliorare genetică a animalelor, de la o femelă de mare valoare zootehnică putîndu-se obține anual 20—30 de viței, față de numai 7—8, cîți îi produce în întreaga sa viață economică.

În ce stadiu se află folosirea acestei metode, ce perspective i se deschid în viitor? Iată temele care au făcut subiectul discuției purtate cu dr. VASILE OȚEL, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice, șef de laborator la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor din Corbeanca, județul Ilfov, care, împreună cu colectivul format din dr. ing. T. FEREDEAN și dr. C. DRUMEA, a obținut în anii 1962—1963, pentru prima dată în țara noastră, purcei și miei viabili, prin transplantarea de zigoți.

— De la primele cercetări și rezultate obținute pe animale de laborator în 1905 de către *Heape* — S.U.A., ne spune *interlocutorul*, și de la studiile lui Umbaugh — S.U.A., care a realizat primele patru gestații la animale de fermă, lista oamenilor de știință care au contribuit la perfecționarea continuă a tehnicii de lucru este destul de lungă. Contribuția cea mai substanțială, însă, în acest domeniu și-a adus-o savantul englez *L.E.A. Rowson*. El a și obținut, în premieră mondială, un vițel normal prin transplantul unui zigot conservat prin congelare timp de șase zile la temperatura de —196° C, în azot lichid.

— Vă rugăm să vă referiți, pe scurt, la tehnica de lucru pe care se bazează această metodă.

— În esență, este vorba de recoltarea pe cale chirurgicală, de la un animal donator, în speță de la o vacă de mare productivitate, a ovulelor fecundate, după o prealabilă poliovulație provocată hormonal. Operația, efectuată sub anestezie totală, durează 30—60 de minute. Ovulele fecundate — respectiv zigoții — sînt introduse apoi, tot pe cale chirurgicală, în vaci «primitor» de la care nu se cer decît bune calități materne. Reușita operației este condiționată de stadiul sincron obligatoriu al căldurilor la animalul donator și cel primitor. Dacă operația de recoltare a zigoților se desfășoară perfect, ea poate fi repetată pînă la de trei ori pe același animal, creîndu-se premiza obținerii într-un an a 20—30 de viței de la un singur animal donator.

În prezent se cercetează intens posibilitatea folosirii unor metode nechirurgicale de recoltare și transplant a zigoților. Specialistul japonez *T. SUGIE* a și imaginat un aparat. Deocamdată, însă, rezultatele se mențin încă mediocre.

— Cum sînt valorificate în prezent cuceririle științei în acest domeniu?

— Prin organizarea unor laboratoare care folosesc curent, în practică, transplantul de zigoți. Asemenea laboratoare funcționează, sau sînt în curs de organizare, în S.U.A., Anglia, Canada, R.F.G., Noua Zeelandă, Australia, Danemarca, Irlanda, Brazilia și în alte țări exportatoare de animale, totalizînd peste 50 de echipe specializate.

— Ce noutăți rezervă viitorul în transplantul zigoților?

— Pe linia accelerării ritmului de ameliorare genetică se deschide perspectiva scurtării intervalului dintre generații de la 30—32 la numai 12 luni. Concret, de la vițele în vîrstă de 3 luni, în urma unui tratament hormonal special, se pot obține ovule fecundate-zigoți — care, transplantate în organisme primitoare adulte, permit obținerea unor produși viabili, normali. Va fi posibilă, de asemenea, obținerea de ovule de la vacile de mare valoare destinate abatorului în urma unor accidente neprevăzute. Tehnica respectivă se bazează pe recoltarea ovarelor de la aceste animale, extragerea ovulelor prin puncție foliculară, realizarea fecundației «in vitro» și transplantul lor la organisme primitoare. Ca să nu mai vorbim de gemenii realizați «la comandă».

Sintetizînd discuția purtată, în continuare, cu dr. Vasile Oțel, am reținut că posibilitatea conservării nelimitate a zigoților la temperaturi scăzute simplifică mult tehnica de lucru, facilitînd corelarea fazelor sincron de călduri între animalele donatoare și primitoare. În afara azotului lichid, pentru transportul și conservarea de scurtă durată a zigoților a și început să se utilizeze iepuroaicele, al căror uter constituie un termos viu pentru 50—100 de «viței».

...Argumente, suficiente după părerea noastră, care deschid transplantului de zigoți perspectiva unei metode de mare eficiență, cu implicații evidente în ameliorarea genetică a animalelor, în sporirea unor surse de hrană indispensabile în alimentația omului.

Lucian ROȘCA

PRIN OPT ȚĂRI

Cu cei 2 848 de km ai săi, Dunărea — **fluviul celor opt țări** — *cum i se mai spune, este al doilea, ca lungime, din Europa (primul fiind Volga). Cele opt țări care au dat noul nume Dunării sînt: R.F. Germania, Austria, Cehoslovacia, Iugoslavia, România, Ungaria, Bulgaria și U.R.S.S.*

Suprafața apelor Dunării: 805 000 km². Debitul apelor: brațul Chilia — 4 340 mc pe secundă; brațul Sulina — 1170 mc/s și brațul Sf. Gheorghe — 1490 mc/s. Viteza apei: 0,80 metri pe secundă la Sulina; 0,50 m la Chilia și 0,36 m la Sf. Gheorghe.

Delta Dunării are suprafața de 4 500 km².

Convenția Dunării, *semnată la Belgrad în anul 1948, acordînd acces de navigație tuturor pavilioanelor, a dus la o dezvoltare continuă a transporturilor pe această cale, astfel că de la 9 000 000 tone de mărfuri transportate în 1950, s-a ajuns la 34 000 000 de tone în 1964, cifră care în prezent tinde să se dubleze. Este de menționat faptul că numai prin ecluza românească de la Porțile de Fier, trec în prezent 2 000 de nave pe lună.*

Acum 150 de ani, traficul pe Dunăre era de... 4 nave cu aburi și mai puțin de o sută de oorăbii pe lună.

ALGOCULTURA- SOLUȚIE POSIBILĂ A ECUAȚIEI DEMOGRAFIE-NUTRIȚIE

● *Comori vegetale în universul subacvatic*

● *Din raza soarelui și apa mării, algele pot produce mari cantități de materii prime utile omenirii*

● *«Chlorella» — instrument în cucerirea cosmosului și în lupta cu poluarea*

În mod sigur, în timp, oamenii își vor îndrepta tot mai mult privirea spre mări și oceane. În aceste imensități lichide, ei vor găsi uriașe posibilități de hrănire, astăzi doar parțial cunoscute. După unele aprecieri, numai planctonul ar putea hrăni miliarde de oameni. Alături de resursele piscicole și de nevertebratele comestibile, zonele acvatice oferă o altă bogăție: algele.

Minusculele plante constituie un univers marin impresionant. Algologia, știința despre alge, aflată în plină dezvoltare, a descris deja numeroase tipuri morfologice și răspîndirea lor, a cercetat valoarea acestora, a căutat, cu sprijinul biologiei și biochimiei, să accelereze procesul fotosintezei și să-i mărească randamentul.

Oceanul, mările sînt de pe acum apreciate ca uriașe comori. Nu ne vom referi la minerale, la hidrogenul din apă, care va asigura energia viitorului și nici la zooplancton, pește sau alte animale marine. Ne vom opri doar la comorile vegetale. Mările și oceanele oferă cu dărnicie plancton, acest «miraculos» generator de materie organică, creatorul producției primare a apelor. Apoi au alge — verzi, albastre sau roșii. Chimiștii au calculat că 100 de grame de substanță uscată de diatomee asigură 130—160 calorii, iar de alge albastre circa 400 de calorii. «Pășunea» submarină are o creștere rapidă și dă recoltă mare. Un hectar de fund de mare poate furniza o cantitate de 15 tone de masă verde de alge, față de 4—5 tone de iarbă, cîtă se obține de pe un hectar de pășune terestră.

Algele, în special cele cu talul mare, constituie o hrană excelentă pentru vite. În țări vecine cu marea — Japonia, Islanda, Filipine, Norvegia, Noua Zeelandă — se utilizează din ce în ce mai larg algele netoxice în hrana animalelor. Se apreciază că 750 grame de alge au aceeași valoare nutritivă ca 1 kg de ovăz. Făina de alge intră, de asemenea, tot mai mult în hrana păsărilor.

Dar nu numai prin transformarea indirectă a acestei biomase poate beneficia omul de alge. Ele pot fi consumate și direct, după preparări adecvate. Valoarea lor nutritivă este importantă. O serie de alge, bunăoară, au o cantitate de substanțe proteice care reprezintă 40—60 la sută din substanța uscată. Totodată, ele conțin uleiuri în proporție de 20—30% și au un procent ridicat de vitamine, tiamină, acid nicotinic, carotină (precursoare a vitaminei A) și multe altele. Alga «Laminaria», de culoare brună, conține de 30 000 de ori mai mult iod decît apa de mare, de 300 de ori mai mult cupru și de 500 de ori mai mult fosfor. Conținutul de fier în alge este cam tot atîta cît este în lapte. Algele au multe oligoelemente, pe care organismul uman le găsește rar în alte alimente. S-a calculat că aproximativ 250 grame de substanță uscată de alge acoperă pe deplin necesarul de proteină și de vitamine pentru un om, în 24 de ore.

Algele pot fi consumate de om în diferite moduri. În Japonia, de pildă, se cultivă în grădini subacvatice alge roșii, care se servesc la masă, condimentate. Ele mai sînt utilizate la prepararea ciocolatei și înghețatei. În anumite cantități sînt folosite la fabricarea pîinii, prăjiturilor sau a bomboanelor. Irlandezii consumă, de asemenea, o algă roșie. Alte alge intră în meniul zilnic al oamenilor din China, Coreea și Indonezia. Francezii consumă alga «Laminaria» iar unii dintre locuitorii de pe țărmurile Mării Negre au gustat «Ulva lactuca» — o algă bună de salată.

Industria găsește în alge o prețioasă sursă de materii prime. Laboratoarele bunăoară, extrag ioduri din «Laminaria». Agar-agarul, atît de util pentru creșterea ciupercilor și bacteriilor necesare cercetărilor științifice, este scos din alge roșii. Același agar-agar se utilizează în industria plăcilor fotografice și chiar în construcții, ca izolator termic și fonic. Din alte alge se extrag uleiuri precum și acidul alginic, foarte întrebuințat în patiserii și cofetării, pentru păstrarea prospețimii produselor. Amidonul și alginații (care sînt buni fixatori ai culorii) se utilizează larg în industria textilă. Alcoolul etilic, acetona, alcoolul butiric pot fi obținute și din alge. Dintr-o tonă de alge se pot obține

circa 35 litri de spirt de cea mai bună calitate.

Medicina apelează la efectele binefăcătoare ale unor substanțe extrase din alge. Deoarece conțin vitamine A, D, B1, B12, C și au microelemente, algele pot contribui la menținerea sănătății, a rezistenței organismului uman și la combaterea unor boli. Varza de mare (alga «Laminaria») este, de pildă, utilizată pentru tratarea unor boli de inimă. Sulfatul de laminarină este un bun anticoagulant. Alte alge sînt folosite în vindecarea unor maladii renale, a gușii, a unor tulburări gastrice, a viermilor intestinali etc. Din alga «Chlorella» s-a extras un antibiotic. Alte specii de alge pot fi folosite la combaterea unor microorganisme dăunătoare omului.

Numărul varietăților de alge din apele saline sau dulci este considerabil. Dar numărul celor consumabile, depistate pînă acum, este de circa 70. Între cele mai luate în considerație se numără «Chlorella». Această algă microscopică se înmulțește cu o viteză apreciabilă. În numai o jumătate de lună, 1 kilogram de algă poate să ajungă la o biomasă uriașă. Iată de ce, în multe țări s-a trecut de la pescuitul algelor la algocultură, în stații pilot și mai apoi în adevărate fabrici de făină de alge. Japonezii au,

(Continuare în pag. 63)

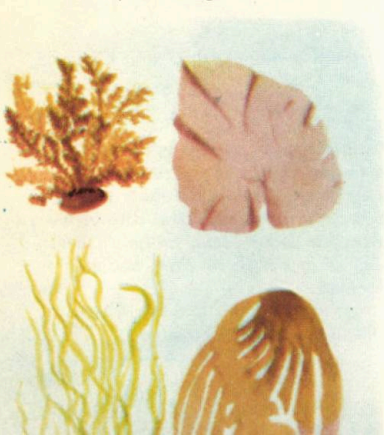

Realizați economii substanțiale de timp, folosind avantajele pe care le prezintă utilizarea formelor moderne de comerț practicate de «Universalcoop» București prin unitățile sale specializate.

Astfel librăria «Cartea prin poștă» str. Serg. Nuțu Ion nr. 8—12, sector 6, București **pune la dispoziția unităților agricole socialiste, tuturor celor care trăiesc și lucrează în mediul rural, un bogat sortiment de titluri din literatura politică, agrozootehnică, medicală, beletristică etc.**

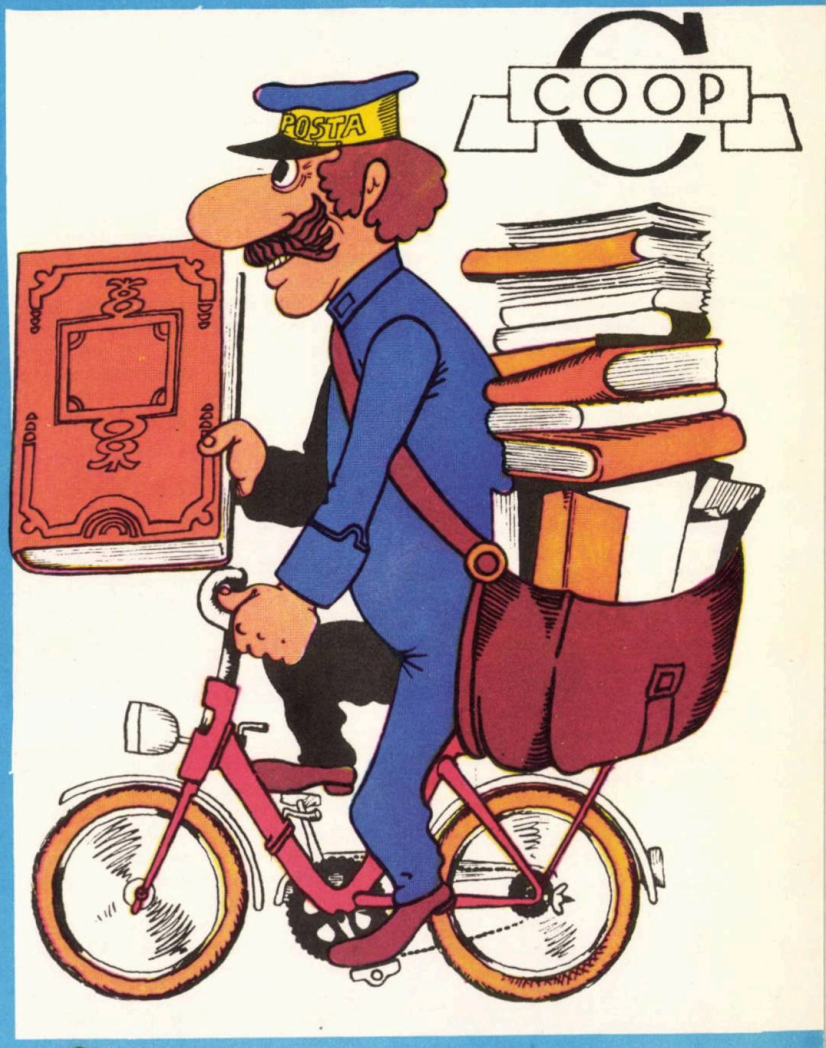

Pe lîngă un bogat sortiment de carte, unitatea comercializează o gamă variată de discuri de muzică populară și ușoară.

Subliniem faptul că se pot face rețineri anticipate la titlurile în curs de apariție.

Pentru consultarea titlurilor existente și a celor în curs de apariție cereți Buletinul de Informare al unității, care este gratuit.

Magazinul «Comerț prin coletărie», str. Vulturilor nr. 31, sector 4, București **oferă cumpărătorilor de la sate o serie de articole de uz caznic și gospodăresc printre care: electropompe tip Kama, uruitori, batoze, semănători, perne umplute cu fulgi de găină, aparate manuale de tricotat etc.**

Puteți consulta lista produselor comercializate, în baza cărora să înaintați comenzi ferme, pe care întreprinderea o expediază gratuit, la cerere.

Plata comenzilor se face la primirea coletului. **Adresa exactă, codul poștal al localității, trecute în scrisoarea pe care o expediați pe adresa de mai sus va urgenta expedierea coletului.**

Întreprinderile agricole de stat, școlile pot procura cazarmamentul necesar căminelor și internatelor, uniforme școlare și echipament de protecție, plata făcîndu-se prin virament, iar expediția cu mijloacele de transport ale întreprinderii.

Vă prezentăm:

INTREPRINDEREA DE FORAJE

Întreprinderea de foraje din cadrul Departamentului de îmbunătățiri funciare și construcții agricole realizează o gamă variată de lucrări, de la faza de proiectare pînă la execuția obiectivelor, pentru diverși beneficiari. Dotată cu utilaj modern, întreprinderea, care în decursul anilor a acumulat o bogată experiență, își desfășoară activitatea pe întreg teritoriul țării. Cinci șantiere de construcții-montaj, două în București și trei cu sediul la Galați, respectiv Constanța și Timișoara, efectuează, la solicitarea unităților interesate,

- **FORAJE pentru:**
  - **— alimentări cu apă**
  - **— desecări**
  - **— irigații**
  - **— studii hidrogeologice**

Cu utilaje de concepție și construcție modernă, întreprinderea execută, la cerere, foraje pentru alimentări cu apă, de diverse adîncimi și diametre, pentru captarea surselor de apă potabilă sau industrială. Astfel de lucrări au fost executate în diferite județe ale țării. Pentru Municipiul Satu Mare, de exemplu, s-a făcut un număr important de foraje, în zona Mărtinești, care asigură debite suficiente de apă necesară populației și industriei. Lucrări de acest fel au permis alimentarea cu apă a orașului Vaslui, precum și a orașului Hunedoara și a litoralului. Cu promptitudine s-au realizat numeroase foraje în mediul rural, pentru unități agricole de stat și cooperatiste precum și pentru consilii populare județene sau comunale. Cooperativele agricole de producție Tămașda, județul Bihor și Răuți, județul Timiș, Întreprinderea de stat pentru creșterea și îngrășarea porcilor, din Arad, S.M.A. Blejești, județul Teleorman, I.L.F. Vrancea (depozitul Focșani), Complexul intercooperatist Movileni, județul Galați, Întreprinderea avicolă de stat Bacău, Întreprinderea de valorificare a cerealelor Brăila (siloz Dudești), cooperativele agricole Dorobanțu și Cobadin, județul Constanța, sînt doar cîțiva din beneficiarii la care Întreprinderea de foraje a asigurat, prin lucrări de calitate, necesarul de apă solicitat de obiectivele cu caracter productiv.

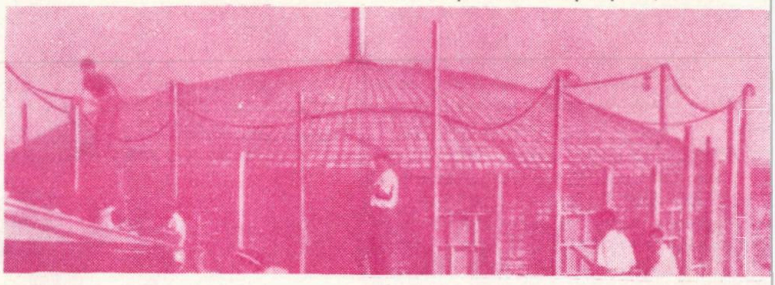

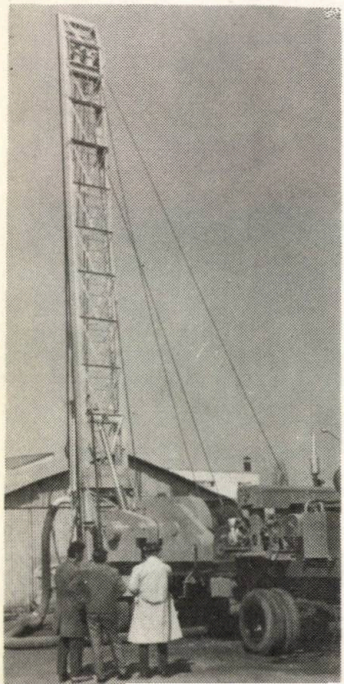

Întreprinderea este în măsură să execute foraje și pentru desecări. Astfel de lucrări au fost făcute în bazinul carbonifer de la Rovinari, ele permițînd coborîrea pînzelor de apă freatică, pentru extracția nestingherită a cărbunelui.

Cu forțele și mijloacele sale, Întreprinderea de foraje participă la realizarea amplului program de irigații, aprobat de conducerea de partid și de stat. În sistemele Damienești și Secuieni, județul Bacău, de pildă, specialiști și lucrători cu înaltă calificare au pus în funcțiune stații de pompare, canale de aducțiune, rețele de irigații. În prezent, întreprinderea participă la realizarea unor lucrări similare, în cadrul sistemului de la Giurgiu-Răzmirești, județul Ilfov, în sistemul de la Sinoe, județul Constanța etc.

În profilul întreprinderii intră și alte lucrări de specialitate:

- **Subtraversări de căi ferate și șosele;**
- **Ecrane (pereți etanși) din beton simplu sau beton armat;**
- **Piloți forați, de mare adîncime, în sistem hidraulic sau sistem uscat, din beton, simplu sau armat;**
- **Lucrări de construcții pentru alimentări cu apă cum sînt:**
  - — înmagazinări de apă
  - — stații de pompare
  - — rețele

Iată cîteva lucrări de acest gen realizate de Întreprinderea de foraje: la Alexandria au fost construite un rezervor de mare capacitate, stația de pompare și rețelele de distribuție. Un asemenea rezervor se execută acum pentru aprovizionarea cu apă a orașului Tulcea. Multe alte rezervoare de capacități mai mici sau mai mari s-au montat în numeroase unități agricole de stat și cooperatiste, între care amintim: I.A.S. Cotești, județul Vrancea, C.A.P. Mărăcineni, Voitin și Joița, din județul Buzău. În sistemele de irigații de la Lipnița-Ostrov și Movila Vulpii, județul Prahova s-au pus în funcțiune stații de pompare, de mare capacitate.

Alte lucrări pe care le realizează Întreprinderea de foraje:

- REPARAȚII DE POMPE SUBMERSIBILE
- STUDII ȘI PROIECTE PENTRU ALIMENTĂRI CU APĂ

Pentru orice informații privind condițiile de executare a lucrărilor, solicitanții se vor adresa la:

ÎNTREPRINDEREA DE FORAJE BUCUREȘTI, CALEA CĂLĂRAȘI, nr 5, sectorul 4, Telefon 16 64 00 sau la șantierele:

Șantierul nr. 1 București, Calea Moșilor nr. 132, Telefon 16 41 95 — 14 79 45

Șantierul nr. 2 Galați, str. Vadu Cărăbuș nr. 3, Telefon 1 18 55 — 4 37 58

Șantierul nr. 3 Constanța, str. I. Gh. Duca nr. 9 Telefon 6 57 31 — 6 56 62

Șantierul nr. 4 Timișoara, str. Demetriade nr. 1. A. Telefon 3 36 41 — 3 07 81

Șantierul nr. 5, București, str. Doctor Felix nr. 111 Telefon 50 74 30 — 17 14 73

DE CÎȚI DINȚI ARE OMUL NEVOIE?

32! Așa știu toți dentiștii și pînă și școlarii. Că pe parcurs rămîn mai puțini, și cine nu-i mai are se mulțumește cu cîți are, e altă poveste. Dar un stomatolog englez, dr. Tate, afirma recent că de fapt cei 32 sînt un vestigiu străvechi, de pe cînd omul se hrănea numai cu alimente tari, ca să nu zicem dure. Azi în schimb, după același medic, omului îi sînt suficienți, în total, 24 de dinți (cu măsele cu tot!), ba chiar și numai 20. El susține că cei de prisos trebuie extrași în primii ani ai copilăriei.

CÎTE CALORII SE CONSUMĂ?

E interesant de citit tabelul pe care-l dăm mai jos, cu privire la consumul de calorii pentru efortul deplasării, întrucît cifrele sînt contrare așteptărilor (numărul de calorii e calculat pe fiecare kilogram din greutatea vietății respective:)

șoarecele	40—50
albina	13
cîinele	1,2
porumbelul	1
oaia	1
calul	0,5—0,7
biciclistul	0.15

UN BĂRBAT CARE NU SE TEME DE FULGER

Cine nu se teme, cînd fulgerul trăznește, putînd carboniza, putînd omorî? Nu se teme americanul Roy Sullivan, care a fost lovit de trăznet de 4 ori și n-a pățit absolut nimic. Recent, a cincea oară, trăznetul i-a pîrlit puțin părul de pe creștetul capului. Să fie un rău conducător de electricitate? Anual în S.U.A. mor de trăznet 600 de oameni.

NU TUȘIȚI: E CONCERT!

Da, dar cum s-o fi întîmplînd, că tocmai cînd e partitura mai delicată și orchestra mai încordată, publicul meloman începe să tușească în sală și muzica încorporează sunete noi, pe care nu le-a prevăzut compozitorul. Ce ce de făcut? Nimic. Și totuși marelui dirijor Herbert von Karajan i-a venit o idee: de la o vreme, înainte de începerea concertului, el distribuie ascultătorilor — prin oameni special angajați — tablete contra tusei.

7 000 DE AISBERGURI

Aisbergurile sînt blocurile uriașe de gheață care plutesc pe mări și oceane, luni de zile, pornite mai cu seamă din golful Bafin (la vest de Groenlanda). În fiecare an se formează cam 7 000 de astfel de blocuri, ceea ce înseamnă mai mult de zece mii de kilometri cubi de gheață. Cel mai mare aisberg cunoscut a fost identificat în anul 1860: măsura 85 de km în lungime și 48 de km în lățime. Înălțimea medie a aisbergurilor este de 70 de metri deasupra nivelului apei. În zilele noastre se studiază problema folosirii acestor munți de gheață pentru aprovizionarea cu apă a regiunilor în care seceta bîntuie în permanență. S-a emis ideea ca să se «pescuiască» aisbergurile mici ($100 \times 100 \times 100$ m), spre a fi duse în regiunile respective înainte de topire.

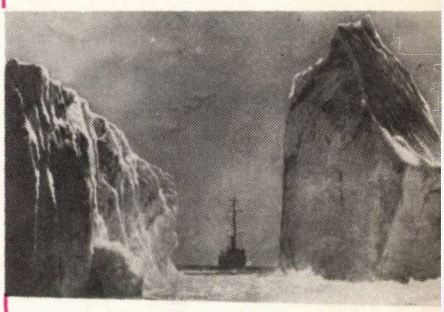

Folosind calculatoarele electronice, specialiștii au ajuns la concluzia că volumul total de gheață existent în calotele polare este de peste 30 000 000 de km^3 — aceasta reprezentînd 99% din toată apa dulce de pe planetă. Dacă această gheață s-ar topi brusc, nivelul tuturor mărilor și oceanelor ar crește cu 80 de metri.

(Urmare din pag. 60)

în acest domeniu, un important avans. Aici, ca și în Marea Britanie ori S.U.A., o importantă cantitate de alge este strînsă și transformată în îngrășăminte chimice pentru fertilizarea solurilor. S-au creat, de asemenea, instalații pentru producerea algelor în flux continuu, pe mari suprafețe amenajate. La institutul de cercetări privind algele microscopice de lîngă Tokio s-au obținut, anual, pe un hectar, 32 tone de biomasă. Aceasta înseamnă că substanța proteică obținută este mai mare de 23 de ori decît la cereale și de 260 de ori față de aceea pe care o pot asigura animalele hrănite cu vegetalele recoltate de pe un hectar. Asemenea cercetări s-au făcut și în R.S. Cehoslovacă și R.P. Polonă. În condiții optime, cantitatea de biomasă poate ajunge pînă la 150 tone la ha.

Tema a fost abordată și de cercetătorii români, la Centrul de cercetări biologice din Cluj-Napoca și la Institutul de biologie «Traian Săvulescu». Se fac cercetări pentru selecționarea celor mai productive specii de alge, în vederea cultivării lor în masă. S-au experimentat, de asemenea, o serie de instalații și medii de cultură obținîndu-se unele rezultate promițătoare (6—10 kg de biomasă pe metru pătrat, adică 60—100 tone la hectar). Biomasa obținută de la alga cultivată «Chlamydomonas» a avut un conținut de 45% substanțe proteice. Dată în hrana puilor, această biomasă, în care laboratoarele au depistat peste 10 aminoacizi, a fost digerată în proporție de circa 70 la sută, sporurile de creștere în greutate fiind bune. Așadar, o virtuală economie de concentrate din cereale!

Într-o primă etapă, deci, algele s-ar putea dovedi o sursă prețioasă de proteine pentru hrana animalelor. Dar chimia modernă va transforma această proteină în «carne vegetală». Omul va beneficia de noi și noi produse, astăzi necunoscute, bazate pe materia primă furnizată de alge. Algele conțin pînă la 50% proteină, în timp ce grîul are 12—14%. Diferența este izbitoare și ea reține atenția oamenilor de știință.

Algele au însoțit și vor însoți omul chiar și în cosmos. «Chlorella» a consumat bioxidul de carbon din navele cosmice și a furnizat cosmonauților oxigenul necesar. Și tot algele sînt astăzi folosite ca «detector» în lupta cu poluarea apelor.

În timp, omenirea va aborda algocultura industrială. Va fi vorba, în fapt, de o bioindustrie, care, chiar dacă în momentul de față nu este rentabilă, va deveni, grație cercetărilor ce se întreprind, o variabilă importantă în rezolvarea ecuației demografie-nutriție la scară planetară.

V. STANCU

„BANCA DE GENE" DE LA BALOTEȘTI

Situat în imediata apropiere a Capitalei, la Balotești — kilometrul 18, pe șoseaua București-Ploiești — *Centrul republican de reproducție și selecție a animalelor* reprezintă principala instituție prin care Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare acționează pe linia ameliorării efectivelor de animale din țara noastră.

Pe lîngă organizarea și efectuarea lucrărilor curente, privind reproducția și selecția animalelor, aici se asigură și se conservă genele cele mai valoroase ale viitoarelor generații de animale. În «banca de gene», în containere cu azot lichid, la temperatura de −196°Celsius, se păstrează substanța vie de legătură între generații, materialul seminal recoltat de la cei mai valoroși tauri reproducători — din țară și de peste hotare.

În paiete din masă plastică, genele sînt distribuite în toate colțurile țării, după un program științific fundamentat, pentru a fi folosite la însămînțarea artificială a vacilor de mare randament — viitoare mame de tauri — constituind baza biologică a obținerii descendenților plasați în vîrful piramidei procesului general de ameliorare a taurinelor.

— *Este interesant de știut*, ne spune inginerul *GAVRIL COLTĂU*, directorul Centrului republican de reproducție și selecție a animalelor, *că, prin munca migăloasă și perseverentă a colectivelor noastre de lucrători, realizată la înalt nivel, reproducătorii masculi sînt valorificați maximal, asigurîndu-se posibilitatea obținerii unui număr de 5 000—10 000 de descendenți anual, de la fiecare, față de doar 50—60, cît se obțin curent prin monta naturală. Numai în laboratorul nostru central, fără să mai luăm în calcul și pe cele din țară, se realizează anual peste un milion de doze de material seminal congelat, destinat însămînțărilor artificiale, fapt care îl situează printre cele mai mari din Europa.*

Dacă la acest număr impresionant de descendenți «distribuiți» în paiete, de la cîmpie și pînă la poalele munților — continuă interlocutorul — *mai adăugați și valoarea lor genetică, atestată prin calitățile ereditare ale părinților, aveți dimensiunile progresului genetic ce se realizează prin angrenajul complex al rețelei de reproducție și selecție din țara noastră, începînd cu centrul republican, continuînd cu oficiile județene și terminînd cu cel mai îndepărtat și modest punct de însămînțări artificiale.*

Într-adevăr, un angrenaj complex care, în 1975, are sarcina să extindă însămînțările artificiale la un efectiv de aproape 2 milioane de vaci și juninci, reprezentînd circa 74 la sută din totalul efectivului crescut în țara noastră.

Lucrătorii din rețeaua Centrului republican de reproducție și selecție la animale și-au mai propus să extindă însămînțările artificiale la încă 300 000 de ovine și să le generalizeze în toate cele 56 de complexe intercooperatiste pentru creșterea și îngrășarea porcinelor. De asemenea, pentru grăbirea procesului de ameliorare, complexele intercooperatiste pentru exploatarea vacilor cu lapte vor fi asigurate cu material seminal congelat provenit din import sau de la cei mai valoroși tauri crescuți în țară.

În domeniul selecției, se va extinde controlul oficial al producției pînă la 191 000 de taurine, 190 000 de ovine și 44 000 de porcine, ceea ce va asigura identificarea la un nivel calitativ superior a necesarului de reproducători masculi pentru toate sectoarele agriculturii. Prin comisii centrale, se va organiza bonitarea tuturor reproducătorilor din rețeaua de însămînțări artificiale și a efectivelor de animale din toate fermele de elită și se va trece la generalizarea testării tuturor taurilor și berbecilor folosiți la însămînțările artificiale.

Un program complex care, ilustrat de aceste cîteva fapte, își va aduce o contribuție esențială la ameliorarea genetică a efectivelor de animale în țara noastră.

R. LUCIAN

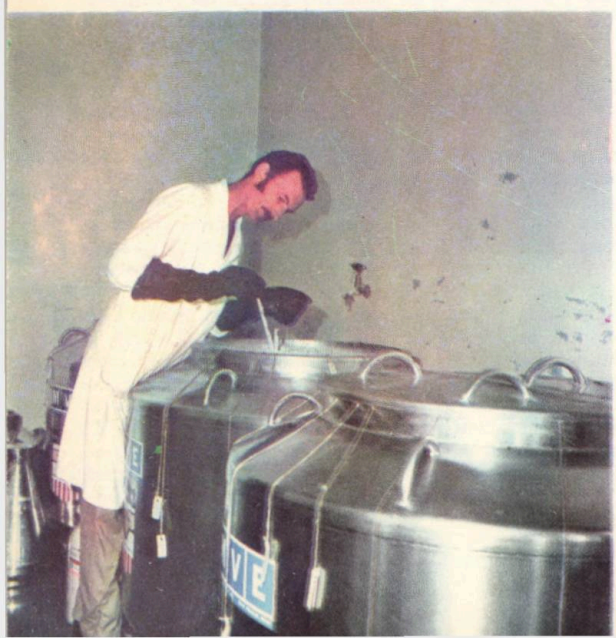

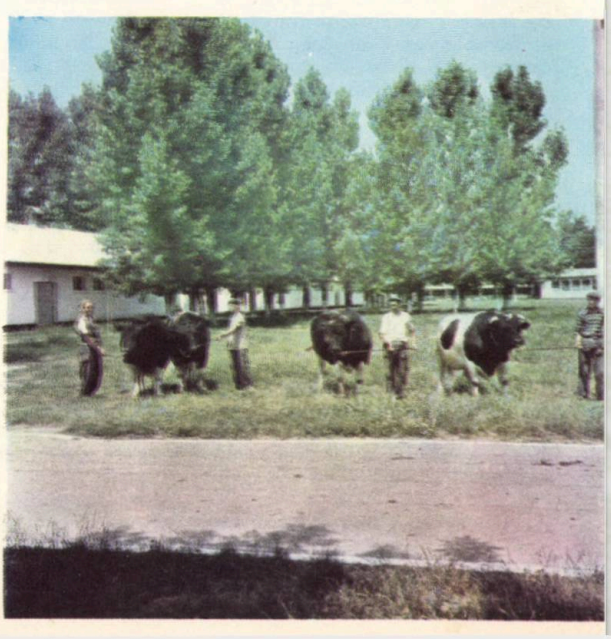

plante medicinale
denumiri și folosințe

În țara noastră cresc peste 300 de specii de plante tămăduitoare, dintre care mai mult de jumătate sînt culese din flora spontană. Ele intră în compoziția multor medicamente sau în amestecul a aproape 30 de feluri de ceaiuri puse la dispoziția publicului prin magazinele de specialitate.

Dar, deosebit de aceasta, fiecare poate culege, păstra și folosi un mare număr de plante de leac pe care le întîlnim adesea în drumurile noastre, fără a le acorda importanța pe care o merită. În special în timpul călătoriilor de vacanță sau în excursiile de sfîrșit de săptămînă putem profita din plin pentru a cunoaște și a ne aproviziona cu plante... direct de la sursă. Despre unele din ele am scris în Almanahul pe 1974. Prezentăm în cele ce urmează alte asemenea plante — așa cum ne-au cerut-o numeroși cititori. Pentru cuvintele mai puțin uzuale, citiți micul dicționar de la pagina 87.

a. PLANTE DE LA CARE SE FOLOSESC FLORILE

Denumirea plantei	Întrebuințări
Arnica (Flores arnicae)	stimulent al sistemului nervos; aplicații în contuziuni (comprese)
Nalba (Fl. malvae arboreae)	emolient, în bolile aparatului respirator, în prepararea apei pentru gargară, colorant în industria alimentară
Soc (Fl. Sambuci)	sudorific în cazuri de răceală, bronșită. Provoacă o transpirație puternică contribuind la slăbirea persoanelor obeze. Aromatizant pentru băuturi alcoolice.
Tei (Fl. Tiliae)	sudorific și expectorant, în răceli, gripe cu temperaturi ridicate, tuse, bronșite și stări nervoase.
Gălbenele (Fl. Calendulae)	cicatrizant în ulcere stomacale, sedativ și colagog.
Albăstrele (Fl. Cyani)	astringent și diuretic, folosit în boli de rinichi, iar extern în boli de ochi.
Nalbă de pădure (Fl. Malvae silvestris)	emolient în afecțiunile căilor respiratorii (tuse, bronșite, laringite), precum și în tulburări gastro-intestinale.
Porumbar (Fl. Pruni spinosae)	ușor laxativ și slab diuretic. Folosit și în afecțiunile căilor respiratorii.

b. PLANTE DE LA CARE SE FOLOSESC FRUNZELE

Mătrăgună (Fol. Belladonnae)	în medicina umană și veterinară ca spasmolitic, antiastmatic și parasimpaticolitic.
Lăcrămioare (Fol. Convallariae)	se folosesc pe scară întinsă în tratamentul bolilor de inimă, avînd o acțiune mai rapidă, însă mai puțin durabilă decît a frunzelor de digitală.
Păducel (frunze cu flori) (Fol. Crataegi cum floribus)	toate părțile plantei au acțiune sedativă. Preparatele din păducel au însușirea de a regla tulburările nervoase ale inimii, exercită o acțiune calmantă asupra sistemului nervos și scad tensiunea arterială.
Degețel lînos (Fol. Digitalis lanatae)	în tulburările aparatului circulator, datorită proprietăților cu acțiune cardio-tonică a numeroșilor glicozizi conținuți în frunze
Podbal (Fol. Farfarae)	frunzele și florile au acțiune emolientă și sînt folosite în tuse, bronșite și în general în afecțiunile căilor respiratorii.
Frag (Fol. Fragariae)	datorită fragarinei au proprietăți bactericide. Sînt folosite în tratamentul diareei și în diferite boli de rinichi.
Mentă (Fol. Menthae piperitae)	infuzia făcută din frunze are o acțiune liniștitoare asupra durerilor de stomac, calmînd spasmele. Folosită în tulburări digestive și hepatice, mărește secreția bilei. Recomandată de asemenea în redresarea stomacului, dureri reumatice, răceli.
Pătlagină îngustă (Fol. Plantaginis lanceolatae)	expectorant, emolient, astringent. Fluidifică secrețiile bronșice, ajutînd la eliminarea lor. Calmează tusea și astma. Are acțiune cicatrizantă, conținînd fitoncide care le conferă proprietăți antibiotice.

Plămînărică (Fol. Pulmonariae)	în bolile căilor respiratorii, uşurînd expectoraţia, calmînd tusea. În unele afecţiuni ale rinichilor prin acţiunea diuretică pe care o produce.
Smeur (Fol. Rubi idaei)	pentru acţiunea lor astringentă, sînt folosite în afecţiunile aparatului digestiv. În amestec cu frunze de mur sînt folosite la obţinerea unui ceai alimentar cu gust foarte plăcut.
Urzică (Fol. Urticae)	ceaiul are acţiune diuretică. Opreşte hemoragiile datorită vitaminei K, micşorează flora microbiană din traectul aparatului digestiv şi reduce zahărul din sînge.
Vîsc (Fol. Visci)	vasodilatator, hipotensiv, antispastic.

c. PLANTE DE LA CARE SE FOLOSEŞTE „HERBA" (partea supraterestră)

Pelin (Herba Absinthii)	tonic, stimulator al apetitului, măreşte secreţia stomacului şi a bilei, îndepărtează viermii intestinali.
Ruşcuţa de primăvară (Herba Adonidis)	în tratamentul bolilor de inimă, în stimularea şi regularizarea activităţii cardiace.
Turiţa mare (Herba Agrimoniae)	în tulburările gastrointestinale, ale căilor biliare şi în combaterea diareei.
Coada racului (Herba Anserinae)	are acţiune astringentă şi hemostatică, folosindu-se în tratamentul diareei şi colitei. Are şi o acţiune antispasmodică asupra intestinului şi uterului.
Busuioc (Herba Basilici)	uleiul de busuioc are proprietăţi bactericide. Este folosit ca stomahic şi carminativ în gastrite, enterite, colici intestinale, flatulenţă, meteorism, boli de piept, nefrite şi cistite.
Traista ciobanului (Herba Bursae pastoris)	în combaterea durerilor abdominale, în hemoragiile uterine, reglează presiunea sîngelui.
Anghinare (Fol. Cynarae)	în afecţiunile ficatului (măreşte secreţia biliară şi scade colesterolul), în nefritele acute şi cronice, favorizează eliminarea substanţelor toxice din ficat şi rinichi. Ceaiul dă rezultate bune şi în bolile tubului digestiv, manifestate prin enterite, colite, fermentaţii.
Coada calului (Herba Equiseti)	datorită conţinutului bogat în siliciu, are proprietăţi remineralizante. Diuretic în boli de rinichi şi vezică urinară. Combate aciditatea crescută în tulburările digestive.
Sunătoare (Herba Hyperici)	în afecţiunile aparatului digestiv: colite cronice, diaree, boli de ficat. Antiseptic şi cicatrizant extern.
Talpa gîştii (Herba Leonuri)	în reglarea afecţiunilor cardiace de origină nervoasă şi a dezechilibrului nervos.
Maghiran (Herba Majoranae)	stomahic, carminativ şi antispasmodic. Condiment în bucătărie şi în prepararea anumitor băuturi spirtoase
Coada şoricelului (Herba Millefolii)	are proprietăţi antispastice, asemănătoare cu ale muşeţelului; se recomandă în bolile aparatului digestiv (gastrite, enterocolite). Stimulează activitatea ficatului şi pofta de mîncare. Calmează durerile.
Măturicea (Herba Sarothamni)	foarte apreciat în afecţiunile aparatului circulator, mai ales în tahicardii şi aritmii.
Cimbrişor de cîmp (Herba Serpylli)	Linişteşte spasmele căilor respiratorii (tuse, bronşite, răguşeli), are acţiune antiseptică fiind folosită în tratamentul enterocoliteIor şi dispepsiilor. Tonic în anemii, stimulînd activitatea stomacului şi ficatului.
Cimbru (Herba Thymi)	foarte apreciat în bolile aparatului respirator, manifestate prin tuse. Datorită timolului are proprietăţi antihelmintice.
Trei fraţi pătaţi (Herba Violae arvensis)	ceaiul are proprietăţi depurative, folosit mai ales în eczeme, urticare, coşuri, furunculoză. Adjuvant în: reumatism, arterioscleroză, boli ale sîngelui şi ale rinichilor, răceală, tuse.
Saschiu (Herba Vincae)	are acţiune hipotensivă, manifestată prin excitarea cordului, a respiraţiei şi a peristaltismului intestinal, fără a manifesta efecte toxice.

d. PLANTE DE LA CARE FOLOSIM RĂDĂCINA

Tubere de omag (Tubera Aconiti)	tinctura este folosită în nevralgii faciale, intercostale, dureri de cap, de

	dinți, ale articulațiilor, reumatismale, calmant al tusei.
Rădăcini de nalbă (Radix Althaeae)	în afecțiunile căilor respiratorii; mai rar în tulburări gastrointestinale.
Iarbă mare (Radix Inulae)	expectorant, în bronșite acute, ușurează tusea, calmează nervii. Are și acțiune diuretică, eliminînd toxinele din corp și avînd o influență favorabilă asupra stărilor reumatice.
Ciubotica cucului (Radix Primulae)	are proprietăți expectorante și o ușoară acțiune diuretică.
Păpădie (Radix Taraxaci)	în boli de ficat, mărind secreția biliară și ca tonic aperitiv datorită principiului amar.
Valeriană (Radix Valerianae)	bun sedativ, recomandat în stări de excitație, manifestate prin insomnii, nervozitate și tulburări cardiace de origine nervoasă. Antispasmodic.
Rizomi de ferigă (Rhizoma Filicis maris)	vermifug, în special împotriva teniei. În medicina veterinară se folosește contra teniei la păsări și gălbezei la vitele cornute

e. PLANTE DE LA CARE FOLOSIM FRUCTELE—SEMINȚELE

Ienupăr (Fructus Juniperi)	au proprietăți diuretice și sudorifice, iar prin uleiul volatil au acțiune carminativă. Se mai folosesc în stări reumatismale și drept condiment alimentar sau la prepararea unor băuturi alcoolice.
Anason (Fr. Anisi vulg.)	carminativ (împotriva greutăților digestive de după mese — balonări etc.), antidispeptic; ușor expectorant, corectiv al gustului și mirosului substanțelor.
Chimion (Fr. Carvi)	carminativ, antidispeptic.
Brîndușă de toamnă (Semen Colchici)	intră în compoziția unor ceaiuri folosite în tratamentul gutei, artritelor
Fenicul (Fr. Foeniculi)	carminativ, expectorant, galactagog, (stimulent al secreției laptelui)

Fructe de consumat crude

Se consumă periodic — o dată sau de două ori pe săptămînă — cîte două kg de fructe, în cîte cinci porții. După masa de prînz, se poate face o cură de cireșe, piersici, prune, caise, struguri, pepeni verzi sau galbeni. Consumul fructelor va fi însoțit de ceai sau ape minerale. Cura de fructe se recomandă în cazuri de anemie, debilitate, denutriție, deshidratare, afecțiuni renale, nervozitate, insomnii.

caisele	tonice, sedative; indicate în anemie la copii și bătrîni.	conțin: vitamina A, 8,7% zahăr, 86% apă
afinele	mineralizante, astringente; indicate în diabet, enterocolite, diaree.	conțin: 3% zahăr, 55% apă, vitaminele A și C.
căpșunile	mineralizante, antidispeptice; indicate în reumatism, afecțiuni gastrointestinale.	conțin: 9,7% zahăr; calciu, fier, fosfor, 83% apă.
cireșele	diuretice, laxative; indicate în boli de rinichi, tulburări urinare, obezitate.	conțin: 11,7% zahăr, vitamina A, 83% apă.
coacăzele	aperitive, laxative; indicate în constipație, obezitate.	conțin: vitamina C, 90% apă.
merele	alcalinizante, depurative; indicate în reumatism, artritism, gută.	conțin: 10% zahăr, pectină, 83% apă.
pepenele galben	laxativ, diuretic; indicat în afecțiuni renale, obezitate.	conține: 5,7% zahăr, celuloză, 92% apă.
perele	ușor laxative, digestive; indicate în constipație, enterite.	conțin: 8,3% zahăr, tanin, substanțe astringente, 83% apă.
piersicile	laxative, diuretice; indicate în boli de rinichi, constipație.	conțin: 8,8% zahăr, substanțe mineralizante, 88% apă.
prunele	laxative, digestive; indicate în constipație.	conțin: 8,4% zahăr, vitamina B_1, 85% apă.

Emblema „COOP" garantează O SERVIRE PROMPTĂ, EXEMPLARĂ

Prestări de servicii. Iată o activitate pe care uniunile județene ale cooperației de consum, considerînd-o ca pe o îndatorire firească a lor față de membrii cooperatori, au dezvoltat-o permanent, în ritmuri tot mai înalte.

A fost o perioadă în care unitățile cooperatiste au acordat prioritate acțiunii de înființare a atelierelor de prestări cu profile tradiționale pentru populația rurală. Atrăgînd pe cei mai buni meseriași din sectorul particular și calificînd numeroși tineri, conducerile cooperativelor, intreprinderilor economice județene și de producție-prestări au reușit ca, în decursul cîtorva ani, să înființeze foarte multe ateliere de croitorie, cizmărie, frizerie, coafură, montat geamuri și înrămat tablouri, fierărie, sifonărie, foto, boiangerie etc. Programul întocmit de conducerea CENTROCOOP ca în fiecare comună să funcționeze cel puțin trei ateliere de prestări, cu profile așa numite clasice — croitorie, cizmărie și frizerie — coafură — a fost în scurt timp îndeplinit. Acest program răspundea necesităților izvorîte din situația existentă în acea perioadă în mediul rural. An de an, însă, la sate, au pătruns tot mai mult elementele vieții urbane. A sporit considerabil numărul aparatelor de radio și al televizoarelor, al mașinilor de spălat și al frigiderelor, s-a trecut la construirea de locuințe moderne, cu încălzire centrală, apă curentă, instalații sanitare și electrice.

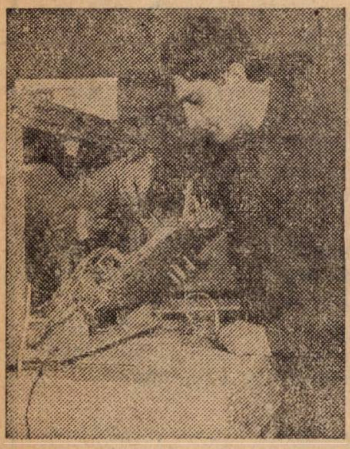

În 1973, la recomandarea Consiliului pentru coordonarea și îndrumarea activității de aprovizionare și prestare de servicii către populație, cooperația de consum a trecut la înfăptuirea programului complex de înființare în fiecare comună a minimum 10-15 profile. Încă de pe acum, locuitorii din aproape 1000 de comune beneficiază de o gamă de servicii care depășește uneori profilele stabilite.

Dezvoltarea și diversificarea rețelei — aspect esențial al activității de prestări — s-a împletit strîns cu acțiunile de modernizare a atelierelor, de dotare a lor cu mobilier și îndeosebi cu utilaje moderne, de perfecționare și policalificare a meseriașilor — toate aceste măsuri vizînd îmbunătățirea continuă a lucrărilor executate. Au fost luate și alte măsuri în sprijinul populației ce apelează la serviciile atelierelor cooperației de consum: organizarea unor puncte de lucru sau de primire-predare a comenzilor (în satele mici în care nu se justifică, economic, înființarea de ateliere permanente), crearea de ateliere mobile, executarea de confecții la proba a doua sau după metoda „crolux" pe bază de comandă individuală, plata în rate a unor lucrări de valoare mare, acordarea de garanții la o serie de lucrări de reparații etc. În felul acesta s-a ajuns ca în actualul cincinal volumul prestărilor de servicii către populație să crească de trei ori față de cel realizat în perioada 1966—1970.

Preocuparea tuturor organelor și organizațiilor cooperatiste privind îmbunătățirea continuă a prestărilor pentru populație a făcut din emblema *„COOP"*, existentă pe firma atelierelor de la sate, o emblemă de prestigiu, o garanție a calității lucrărilor executate, a promptitudinii și atenției cu care sînt serviți clienții.

Ștefan SÎRBU

NUMĂRUL ATELIERELOR PRESTATOARE DE SERVICII CĂTRE POPULAȚIE

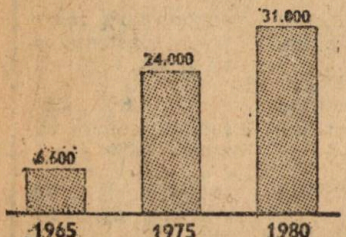

MINI DIALOGURI

— Tăticule, vreau să cresc și eu repede, ca un pește!

— Nu înțeleg, cum, adică?

— Peștișorul cît degetul pe care l-ai pescuit ieri, cînd i-ai povestit astăzi despre el lui nenea Georgică, crescuse pînă la cot!

●

— O s-o pățești: te-a văzut lumea că ai fost în sat cu tractorul după țigări.

— Nu-i adevărat, n-am fost după țigări, am cumpărat chibrituri.

●

— Vă rog, nu fumați! Nu vedeți afișat, acolo, sus, „Fumatul oprit"?

— Iartă-mă, n-am văzut din cauza fumului!

EPITAFURI

Unui pescar amator

Căzu în rîu! (Doamne ferește,
Că te și miri cum de se poate!)
Și neștiind deloc să-noate
Muri cam cît ai zice... pește!

Unui mîncăcios

Sînt aici fosilele
Unuia gurmand ce-am fost,
Că mîncînd și fără rost
Mi-am mîncat și... zilele!

ZOOLOGIE

ORIZONTAL: 1. — Pasăre tropicală multicoloră care imită vorba omului, putînd atinge vîrsta de un secol! — Dintre păsările de pe lîngă casa omului, aceasta bate recordul în ce privește longevitatea, ajungînd uneori la 40 de ani!; 2. — Cel mai mare șarpe de pe glob, trăiește în regiunile mlăștinoase ale fluviului Amazon — La războiul de țesut; 3. — Ambarcațiune propulsată pe vremuri de sclavi — Tub gol! — Este considerat cel mai mare dintre mamiferele carnivore, trăiește la poli, redutabil înotător și alergător; 4. — Diviziuni de timp — Găina-mamă; 5. — Treapta a șasea a scării muzicale — Vietuiește pe continentul negru și cîntărește aproape 6 000 de kilograme! — Sofia Dumitrescu; 6. — Specie europeană de șopîrlă căreia dacă i se înlătură cristalinul ochiului îi crește altul la loc!; 7. — Salutare — Taur în devenire. 8. — Mîngîiere — Insectivor-trăind într-o continuă noapte (pl.); 9. — Stîrv — Prenumele lui Newton — Zburător legendar; 10. — Epocă istorică — Specie de pește — Acest... moldovean; 11. — Animal grațios și suplu, considerat cel mai mic carnivor de pe glob — Usturoi în Transilvania; 12. — Corp chimic alb, cu funcțiune fenolică — Arsă... la mijloc! — Pasăre denumită și buhaiul de baltă, care în caz de pericol, ia o poziție verticală nemișcată, cu ciocul în sus, părînd un fir de trestie; 13. — Pasăre care poate imita la perfecție fluieratul locomotivei! — Bucată muzicală... agricolă!

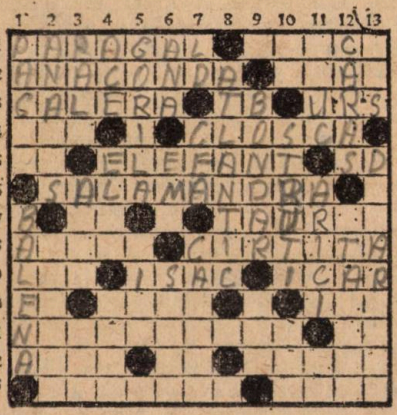

VERTICAL: 1. — Sectă religioasă din India ai cărei membri își fac rugăciunea zilnică stînd cinci minute în cap! — Cea albastră este socotită cel mai mare animal de pe pămînt, putînd atinge lungimea de 35 metri și greutatea de 150 tone!; 2. — Fruct din țările calde, cu gust dulce-acrișor, foarte aromat și plin de suc — Voinic și arătos; 3. — A se schimba la față de frică — Nu-i un bou ca toți boii — A dori; 4. — Arme de atac în lumea unor ființe — Rumegător din regiunile nordice, cu coarne late, ramificate — Hîrtie transparentă utilizată în desenul tehnic; 5. — Specie de maimuță, înrudită cu omul, trăiește 50—60 de ani! — Creangă stufoasă pe care se clădesc căpițele de fîn; 6. — Cunoscut lac alpin în apropiere de Tușnad — Pasăre din Australia care, ca și Kiwi (Noua Zeelandă), struțul (Africa), nandul (America de Sud), nu poate zbura — Sălașuri; 7. — Luca Dumitrescu — Centrul de fizică atomică — Parazit care pătrunde prin pielea animalelor, unele specii putînd rezista și șapte ani fără hrană; 8. — Oceanul cu cea mai sărată apă de pe glob; 9. — Insectă polenizatoare — Om de teatru, la televiziune; 10 — Cusături cu faimă — E cea mai mare pasăre, dar nu poate zbura (pl.) — Trece prin urechile acului; 11. — Mortar din ipsos amestecat cu praf de piatră și cu clei — Mamifer mult simpatizat de copii — Pomada moldovencei; 12. — Pește înrudit cu crapul — Alăturări; 13. — Păcălit (fig.) — Regiuni sterpe, puțin populate (adj).

Mircea IORDACHE

SATUL ÎN ARTĂ

ORIZONTAL: 1) Pictor clasic român, creator al tablourilor „Țăran cu căciula în mînă" și „Peisaj cu case la țară" — Sentiment frecvent întîlnit în lirica lui George Coșbuc „inegalabilul poet al țărănului și satului; 2) Particulă lexicală ardeleană — Eroul din titlul unui foarte cunoscut roman rural de Liviu Rebreanu — Adevărat; 3) „...greu" tablou de Nicolae Grigorescu — Mare prozator și poet român, între operele căruia se află: „Desculț", „Rădăcinile sînt amare", „Ce mult te-am iubit"; 4) Partenerul Saritei Montiel în filmul „Carmen de la Ronda" — Interjecție pentru rațe; 5) Genialul poet, autor al poemelor: „Freamăt de codru", „Ce te legeni..." și „Sara pe deal" — Cufere! 6) Doi piepteni! — Mare regizor român de film, între ale cărui opere sînt „Mitrea Cocor," „Moara cu noroc" — Comună în Marea Britanie; 7) Stînga (abr.) — Construcție specială în navigație; 8) Cuc în casă — Merge cu capra — Capăt, la marmă! ;9) Tînăr poet comunist autor al poeziei „Pămîntul" — Garanție; 10) „Țăranca din Muscel" a lui N. Grigorescu — Poet român autor al bucății „Pîrîul și floarea" 11) Operator român de film din ale cărui pelicule am ales: „Cînd primăvara e fierbinte" și documentarul „Scoarțe populare" — Institutul de Documentare Tehnică (abr.)

VERTICAL: 1) Pictor clasic român autor al pînzelor: „La arat" și „Copil de țăran". 2) Numele țăranului înțelept, eroul unui roman de Marin Preda — Jumătate dintr-o fotă! 3) A lega — Autorul romanului „Bărăgan", 4) Nici unul — Localități în temă. 5) Prefix familiar astăzi și în casele țărănești — Instrument muzical. 6) O perscană oarecare — A bate pe cineva la cap! 7) Mare pictor român, autor al unui apreciat „Interior țărănesc". 8) Tînăr regizor român de film, semnatar al scurt metrajului documentar „În iureș de joc" — Irig. 9) Monede japoneze — În poză! — Cer de toamnă, întîlnit în lirica bacoviană. 10) Crustaceu — Unul dintre atributele eroilor poeziei lui George Coșbuc „Noi vrem pămînt!" 11) Poet francez, autor al poeziei „Libertate" — „La...", tablou inspirat de munca cîmpului, al lui Ion Andreescu.

Cuvinte rare: OLD, IENI.

Toma MICHINICI

Peste 13 milioane de locuitori ai țării sînt invitați:

POFTIȚI ÎN MAGAZINELE COOPERAȚIEI DE CONSUM!

Cooperația de consum reprezintă, în cadrul comerțului socialist, al doilea sistem, din punct de vedere al volumului desfacerilor. Rețeaua comercială cooperatistă cuprinde 2 658 de comune și se ramifică în peste 13 000 sate, în 188 centre muncitorești și 36 stațiuni balneo-climaterice; de asemenea, în mediul urban, comerțul cooperatist este prezent în 97 de orașe și 126 comune suburbane.

Printr-o rețea comercială diversificată, cuprinzînd 32 606 unități de desfacere, se asigură aprovizionarea a 13,6 milioane de locuitori, adică a cca 2/3 din populația țării.

Comerțul cooperatist, ca și comerțul de stat din țara noastră, se află într-o permanentă și intensă transformare determinată, în mod obiectiv, de cuceririle tehnico-științifice spectaculoase ale vremurilor noastre. Se află în faza finală generalizarea metodelor moderne privind vînzarea în rețeaua cu amănuntul, extinderea tehnicii noi de organizare interioară și expunere a mărfurilor, dinamizarea relațiilor dintre furnizori și comerț, în conducerea și gestionarea întreprinderilor și unităților comerciale.

În localitățile în care își desfășoară activitatea comercială, cooperația de consum a construit pînă în prezent cca 6 500 de unități de desfacere, din care 650 în construcții dintre cele mai moderne. La începutul anului 1975, comerțul cooperatist dispunea de 2 321 supermagazine, magazine universale și complexe comerciale, 9 164 magazine sătești. Privite pe profile de servire, funcționează 4 716 magazine alimentare, 4 731 nealimentare, 538 de restaurante, 6 688 birturi, bodegi, ospătării, 1 552 cofetării, patiserii, plăcintării și gogoșerii.

Desfacerea produselor într-un număr însemnat de unități, îndeosebi în cele din construcțiile noi, este organizată pe principiul formelor moderne de vînzare — autoservire și alegerea liberă a mărfurilor. Multe magazine (îndeosebi supercoopurile, supermagazinele, magazinele universale, complexele comerciale) au fost dotate an de an cu mobilier și utilaje moderne, care asigură o folosire intensivă a spațiilor comerciale și o suprafață de expunere mult sporită.

Acțiunea de modernizare a rețelei comerciale a cooperației de consum, începută cu scopul de a adapta cît mai eficient rețeaua la posibilitățile noi oferite de progresul tehnic și trebuind să răspundă exigențelor sporite ale cumpărătorilor, a cuprins un număr tot mai însemnat de unități de desfacere, îndeosebi a celor care desfac mărfuri nealimentare. Accentul, în această direcție, s-a pus pe schimbarea concepției funcționale a unităților, în așa fel încît să se asigure servirea cît mai multor cumpărători într-un timp cît mai scurt.

O activitate susținută desfășoară cooperația de consum și în domeniul turismului. Cele 224 de unități de servire turistică (printre care un sat de vacanță la Mamaia, cu unități specifice multor județe), hanuri, cabane, hoteluri, moteluri și campinguri, au o capacitate de 36 172 locuri la mese și 6 859 locuri de cazare. Amplasate pe principalele trasee turistice, ele se bucură tot mai mult de aprecierile turiștilor din țară și de peste hotare.

În etapa actuală, în cadrul eforturilor generale de creștere și modernizare a întregii economii naționale, au fost luate și sînt în curs de aplicare o serie de măsuri pentru îmbunătățirea în continuare a activității comerciale. Precum se știe, în documentele Congresului al XI-lea al Partidului Comunist Român, cu privire la planul cincinal 1976—1980, se prevede ca, în concordanță cu dezvoltarea teritorială a industriei, agriculturii și a celorlalte ramuri ale economiei naționale, să se extindă și rețeaua de desfacere cu amănuntul; se prevede, de asemenea, că în aceeași perioadă, circa 100 de comune se vor transforma în centre-social-economice cu caracter urban. Corespunzător cerințelor ce decurg din aceste obiective, cooperația de consum va lua măsuri de sporire a numărului unităților de desfacere; atenția va fi îndreptată spre realizarea, într-o proporție mai mare decît pînă acum, de spații comerciale la parterul blocurilor de locuințe, pentru a da posibilitate cumpărătorilor să găsească repede mărfurile de care au nevoie. Aici, la parterul locuințelor, vor fi organizate magazine de desfacere a confecțiilor, articolelor electrice și electrotehnice, de fierărie, menaj, pentru uz casnic, de chimicale, articole cultural-sportive, mobilă etc. În localitățile rurale care se vor transforma în orașe se are în vedere construirea de supercoop-uri, supermagazine, magazine specializate, unități de alimentație publică, acordîndu-se principala atenție celor cu profil culinar (restaurante, birturi, ospătării, cofetării, unități tip gospodina, patiserii etc.).

Concomitent cu construirea de noi obiective comerciale, se intensifică acțiunea de modernizare a unora dintre unitățile de desfacere existente, așa încît și acestea să se încadreze în orientarea generală de modernizare. Astfel, numai în cursul anului 1975 se modernizează peste 1 400 unități de desfacere, majoritatea reprezentînd-o cele destinate comercializării mărfurilor nealimentare.

Sînt obiective pentru realizarea cărora organizațiile cooperatiste, de la cooperativa de consum comunală — verigă de bază — pînă la Centrocoop, vor acționa ferm, corespunzător marilor răspunderi ce revin întregii economii naționale în următorul cincinal.

REZISTENȚA VIEȚUITOARELOR LA ÎNFOMETARE

Foamea, senzația nevoii de a mînca, este cel mai puternic instinct, determinînd animalele înfometate să reacționeze violent și să se agite continuu pînă găsesc hrană.

Din cele mai vechi timpuri, foamea a îngrozit omenirea, fiind numită de Hesiod (poet grec care a trăit probabil în secolul al VII-lea sau al VIII-lea î.e.n.) „fiică a nopții" iar poetul latin Virgiliu a așezat-o la „porțile iadului", alături de alte divinități „blestemate".

Animalele rezistă în mod diferit la foame, în funcție de specie, sex, vîrstă, anotimp etc., rezistența fiind cu atît mai mică cu cît cantitatea de apă administrată este mai redusă.

Fără un antrenament special, omul rezistă cel mult 17-26 de zile fără hrană și fără apă, în condițiile unui repaus absolut. Excepție de la această regulă fac fachirii și yoghinii, care pot rezista peste trei luni, fără să mănînce. Naufragiații au o rezistență foarte scăzută la foame, datorită stării psihice în care se află.

Dintre animalele superioare, calul poate trăi 25 de zile fără hrană, însă avînd apă la discreție; fără apă, numai cu hrană, calul nu rezistă mai mult de 5 zile.

Pisica rezistă la înfometare 20-30 de zile numai dacă primește apă, iar cîinele, în aceleași condiții, poate trăi 35-40 de zile.

Fără hrană, șobolanul moare după 2-3 zile, cobaiul după 6 zile, iepurele de casă după 15 zile, porcul de mare după 6 zile, iar cîrtița suportă înfometarea peste un an.

Rezistența păsărilor la foame este mai mare la cele carnivore, fără însă a li se slăbi prea mult forțele din această cauză. Astfel, șoimii pot trăi cîteva săptămîni, iar vulturul depășește cu ușurință 30-40 zile de înfometare. În schimb, vrabia nu depășește două zile de înfometare, puii de turturică 3 zile, porumbelul 11 zile, găina 14 zile, rața 15 zile.

Animalele inferioare sînt mai bine adaptate la înfometare putînd rezista perioade îndelungate de timp, ca de exemplu: rechinul 112 zile, lipitoarea — 500 de zile, șopîrla 2 ani etc.

Rezistența insectelor este și mai mare, acestea putînd suporta cu ușurință un regim de înfometare impresionant, ca, de exemplu: păianjenul — 17 luni, iar ploșnița 6 ani, fără întrerupere.

METEOROLOGIE FĂRĂ GREȘEALĂ

Animalele, păsările, insectele prevăd schimbările vremii cu multă precizie, uneori chiar înainte ca aparatele să semnalizeze ceva. Observînd comportarea lor și învățînd cum trebuie s-o interpretăm, putem și noi să facem unele previziuni meteorologice.

Astfel, vremea se va înrăutăți: dacă pisicile se „piaptănă" pe urechi, dacă vacile se strîng pe cîmp unele lîngă altele, dacă rîndunelele vor zbura aproape de suprafața pămîntului, dacă păsărelele nu mai cîntă, dacă albinele se vor refugia ziua în stupi, dacă găinile se scaldă în praf, dacă peștii sar peste suprafața apei, dacă porumbeii se întorc în columbar înainte de vreme etc.

E semn sigur că se apropie o furtună: dacă mușteie sau țînțarii înțeapă deosebit de agresiv fără să se ferească de om, dacă licuricii și viermii luminoși strălucesc seara în vîrful ierburilor, dacă animalele dau semne de nervozitate etc.

Va fi timp frumos: dacă privighetoarea va cînta toată noaptea, dacă rîndunelele vor zbura în înaltul cerului, dacă mușteie vor zbura grupate în mici roiuri ce se învîrtesc, dacă șopîrlele ies să se încălzească la soare.

De altfel, la țară, mulți bătrîni știu să „ghicească" cum va fi vremea folosindu-se tocmai de astfel de semne, pe care tradiția populară le-a observat și le-a transmis din tată-n fiu.

FLORILE DIN JURUL NOSTRU

Este bine să se evite folosirea vaselor de porțelan drept ghivece, întrucît pereții acestora nu lasă să intre aerul necesar pentru rădăcini. De asemenea, nu este bine să se vopsească ghivecele de lut în culori de ulei sau să se folosească vase de fier (cutii de conserve); acestea ruginesc și, totodată, împiedică pătrunderea aerului. În general, ghiveciul se alege, ca formă, în armonie cu exteriorul plantei. Unele plante de apartament (ficusul, lămîiul, portocalul, leandrul etc.) necesită vase mai mari. În acest caz se folosesc ciubere și lăzi de lemn. Pentru ca planta din asemenea vase să nu aibă prea multă umiditate la rădăcină, în fundul cutiilor de lemn se prevăd găuri cu diametrul de 2 cm, iar ciuberele se așează pe picioare. În felul acesta, apa în plus din ciubere se scurge în suport, de unde o putem pune la loc.

Pentru plantele agățătoare se folosesc cutii lungi, la care se montează scărițe pentru sprijinirea plantelor.

Pentru plantele cu ramuri aplecate se folosesc vase suspendate. Vara, ghivecele se scot din locuință și se păstrează în balcon, pe fereastră sau pe terasă. În acest caz sînt indicate coșurile de sîrmă, care se pot suspenda, decorînd astfel terasa sau balconul.

EPIGRAME

Unui student

La cursuri ești o raritate...
(Și ai o sumbră perspectivă!)
Dacă urmezi o facultate
Nu-seamnă că-i... facultativă

Unui bărbos

De ce, oare, să te mire
Că mai nimeni nu te crede?
Ai obraz subțire, poate,
Dar de barbă
Nu se vede.

PRECURSORI AI ȘTIINȚEI AGRICOLE ROMÂNEȘTI

CONSTANTIN SANDU-ALDEA

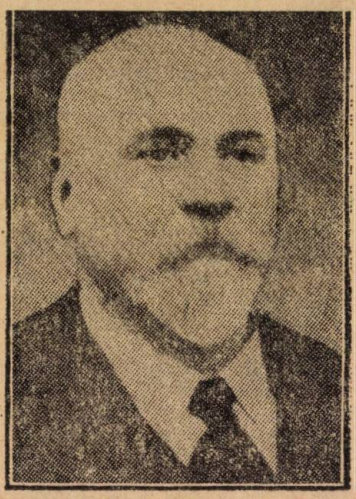

Din seria înaintașilor care și-au consacrat viața propășirii agriculturii noastre, scoțînd-o din domeniul empiric și îndrumînd-o pe făgașul științific, face parte și *Constantin Sandu-Aldea*, fondatorul ameliorării plantelor în România.

Absolvent al Școlii de agricultură de la Herăstrău, este trimis în Franța unde face practică agricolă, viticolă, horticolă și studiază mai ales ameliorarea plantelor.

După ce, pentru o mai temeinică pregătire, a urmat și cursurile Școlii superioare de agricultură din Berlin, revine în țară unde este numit, în 1908, conferențiar de agricultură practică și director al Școlii de la Herăstrău. La 1 aprilie 1913, luînd ființă catedra de ameliorarea plantelor agricole, lui Sandu-Aldea îi revine meritul de a fi primul profesor care a condus această catedră, deosebit de importantă.

Avînd și remarcabile însușiri literare a scris, printre altele, nuvele și romane ai căror eroi fac parte din lumea Bărăganului și a bălților Dunării. Născut și trăit la țară, el cunoaște temeinic viața țăranului, din scrierile lui se simt aevea pămîntul, apele, soarele — într-un cuvînt, acea atmosferă specifică satului nostru.

A scris și multe cărți destinate popularizării cunoștințelor agricole și educării țăranilor: *Scrisori pentru plugari*, *Cărticica plugarului*, *Sfaturile unui plugar luminat* etc.

În iunie 1919, Academia Română l-a ales membru corespondent.

Activitatea științifică a lui Sandu-Aldea începe cu cîteva traduceri, printre care: *Selecțiunea și efectele ei asupra plantelor cultivate*, de Henri de Vilmorin, o conferință a lui Corens: *Despre legile hereditătii* și un *Program pentru selecțiunea grîului românesc*, întocmit, în 1913, de suedezul Herman Nilsson-Ehle, specialist chemat în țară pentru a fi consultat în această proplemă.

Lucrările originale ale savantului român sînt în majoritate din domeniul ameliorării plantelor agricole: *Selecțiunea metodică a cerealelor și bazele științifice ale selecțiunii*, *Ameliorarea plantelor agricole*, *Variabilitatea cîtorva însușiri ale spicului grîului românesc*, *Organizarea lucrărilor științifice în vederea producerii de semințe selecționate*, referat susținut la Congresul agricol din 1924 și *Cîteva idei fundamentale din ameliorarea plantelor agricole*, conferință rămasă clasică, ținută, în 1925, la Casa școalelor.

Lucrarea lui de căpetenie rămîne însă *Ameliorarea plantelor agricole* (1915), *primul tratat românesc care se ocupă de această problemă*.

Numele lui Sandu Aldea este strîns legat de Școala de agricultură de la Herăstrău — „Bătrînica", cum îi spunea savantul — care, sub conducerea lui, a progresat, a căpătat prestigiu și autoritate, stînd la temelia actualului Institut agronomic „Nicolae Bălcescu".

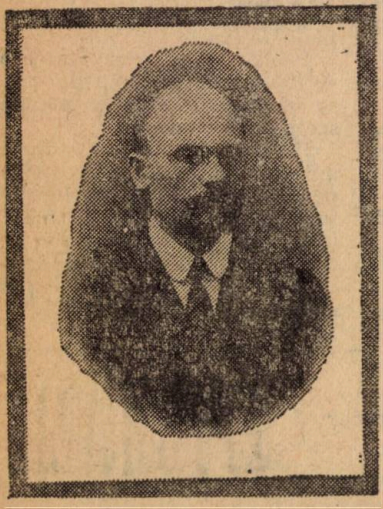

IOAN ATHANASIU

După ce termină studiile de medicină veterinară la București, obținînd o bursă pentru specializare în fiziologie, Ioan Athanasiu pleacă în 1894 la Paris, unde solicită profesorului Charles Richet permisiunea de a lucra în laboratorul lui.

În cartea sa intitulată **Amintirile unui fiziolog**, apărută la Paris în 1933, Richet descrie astfel prima lui întrevedere cu tînărul solicitant român: „Înainte de a vorbi despre experiențele mele, trebuie să spun cîteva cuvinte despre elevii mei, adică despre amicii mei, amici foarte scumpi care au frecventat laboratorul meu. Mai întîi a fost un român, Athanasiu, care a venit să-mi ceară să lucreze la mine. El era foarte timid și abia vorbea franceza. Fie, i-am zis, veniți la mine, dar vă previn că nu tolerez **amatorii**". Athanasiu, prin activitatea desfășurată, l-a convins pe Richet că nu era un amator. Savantul francez scrie mai departe: „De fapt, nimeni nu a fost mai puțin amator ca acest foarte laborios Athanasiu. El făcu o carieră destul de rapidă. După o ședere de cîțiva ani în laboratorul meu din Paris, el intră în laboratorul lui Marey, unde se inițiie în toate finețele metodei

grafice, făcînd foarte frumoase experienţe asupra vibraţiei nervoase (...)".

Revenit în Bucureşti, în 1898, Athanasiu este numit profesor suplinitor la catedra de fiziologie şi histologie de la Şcoala superioară de medicină veterinară; în 1902, pleacă din nou în Franţa pentru a lucra de data aceasta în Institutul internaţional de fiziologie de la Boulogne-sur-Seine, sub conducerea marelui fiziolog Jules Marey, iniţiatorul metodei grafice în fiziologie.

Prestigiul de care se bucura deja Athanasiu a făcut pe Marey să-l numească subdirector al Institutului şi să-i încredinţeze sarcina de a-i verifica propriul său sfigmograf (aparat pentru înscrierea pulsului).

La rîndul său Richet, apreciind deosebitele calităţi de om de ştiinţă ale lui Athanasiu îl ia colaborator la redactarea marelui său **Dicţionar de fiziologie**, alături de cei mai renumiţi fiziologi din acel timp.

Revenind la „Amintirile" lui Richet, celebrul fiziolog, distins cu premiul Nobel în 1913, rîndurile rezervate lui Athanasiu se termină astfel: „Am avut durerea să-l văd revenind la Paris atins de un rău incurabil, un cancer al gîtului a cărui durere o suporta curajos. Neputînd să fie operat, el revine în ţara sa natală pentru a muri după cîteva săptămîni."

Moartea prematură a lui Athanasiu, întîmplată la 20 iulie 1926, a constituit o grea pierdere, atît pentru ştiinţa română, cît şi pentru cea mondială, marele fiziolog Gley afirmînd: „Noi am pierdut unul dintre cei mai mari fiziologi ai noii generaţii, care promitea aşa de mult".

Pe plan naţional, prof. I. Athanasiu a fost membru corespondent al Academiei Române şi unicul medic veterinar rector al Universităţii din Bucureşti.

În 1968, cu prilejul centenarului naşterii sale profesorul Ioan Athanasiu, fondatorul fiziologiei experimentale româneşti a fost sărbătorit prin U.N.E.S.C.O.

CONSTANTIN VASILESCU

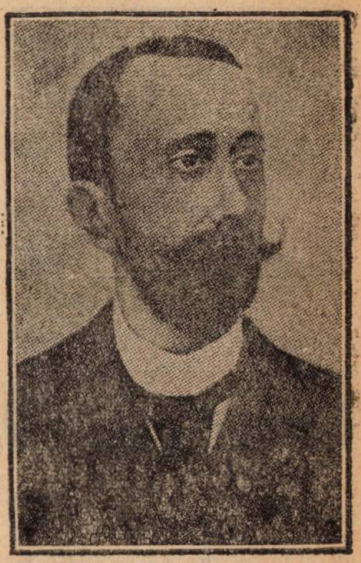

Transmiterea caracterelor pe cale ereditară a preocupat timp îndelungat pe savantul austriac Gregor Mendel care, studiind pe plante, a emis în 1865 cunoscutele legi ce-i poartă numele şi l-au consacrat drept fondatorul geneticii şi precursor al introducerii calculului statistic în biologie.

Publicate în 1866, „legile lui Mendel" au fost repede uitate şi abia în 1900, trei botanişti — H. de Vries din Amsterdam, C. Correns din Tübingen şi E. Tschermack din Viena — independent unul de altul, experimentînd tot pe plante, au ajuns la aceleaşi concluzii, fiind socotiţi „redescoperitorii legilor mendeliene".

Cercetînd însă literatura veche de specialitate, s-a stabilit că medicul veterinar Constantin Vasilescu, profesor de zootehnie la Şcoala superioară de medicină veterinară din Bucureşti, fără să cunoască lucrările lui Mendel, a întreprins şi el cercetări similare cu ale acestuia, experimentînd însă pe porci, care prezentau „sindactilie" — anomalie congenitală constînd din sudarea degetelor între ele. Cercetările lui Vasilescu, întocmai ca şi cele efectuate de Mendel, au fost trecute cu vederea la vremea lor, neacordîndu-li-se importanţa cuvenită.

Urmărind să stabilească modul de transmitere ereditară a sindactiliei, între 1889—1895, Vasilescu a urmărit acest fenomen la mai multe generaţii, pornind de la încrucişarea unui vier sindactil cu trei femele normale. El ajunge astfel ca, la 3 decembrie 1895, să obţină la a zecea generaţie numai produşi sindactili — **homozigoţi** —fixînd, deci, caracterul dominant al sindactiliei.

Cercetarea lui Vasilescu — care trimisese, încă din 1891, Şcolii veterinare de la Alfort, de lîngă Paris, două exemplare sindactile — un vier şi o femelă — a fost relevată de revista pariziană **Le Progrès médical** în care, în nr. 24 din iunie 1891 se apreciază că **„experienţa este extrem de interesantă"** şi că **„la Muzeul de istorie naturală din Paris, unde ar fi trebuit deja să se realizeze sau cel puţin să se încerce o mulţime de experienţe de acest gen, chiar se ocoleşte a fi întreprinse".**

Sub titlul „Scurtă privire asupra existenţei porcilor monodactili" Vasilescu publică lucrarea la Lyon, în **Journal de médecine vétérinaire et de zootechnie** din mai 1896, apoi uitarea o acoperă.

Din analiza celor relatate rezultă clar germenele legilor lui Mendel, ceea ce-i dă drept lui Vasilescu să fie recunoscut, după Mendel, primul cercetător în domeniul geneticii, avînd şi prioritatea că a experimentat pe animale.

Folosind calculul statistic, el devine şi un precursor al introducerii matematicii în studiile biologice, motive pentru care, în istoria geneticii, Vasilescu trebuie să figureze imediat după cercetătorul austriac Mendel şi înaintea celor trei botanişti, consideraţi „redescoperitori ai legilor mendeliene".

Pentru a încheia, citãm definiţia eredităţii, dată în 1896, de Vasilescu, în termenii următori: **„Ereditatea nu este, în definitiv, decît un apendice al reproducţiei şi elementele reproducătoare nu sunt decît aparate de înregistrare ale tuturor modificaţiilor biologice suferite de indivizii care le-au produs".**

Din această definiţie mai rezultă că Vasilescu întrezărea şi existenţa „genelor", ca suport al eredităţii, atunci cînd încă nu se formulase teoria cromozomică a eredităţii, bazată pe prezenţa DN — acidul dezoxiribonucleic — în structura genelor.

EUGEN BROTE

Un înaintaș, din păcate destul de puțin cunoscut, față de meritele sale, este Eugen Brote, înflăcărat militant pentru cauza românilor din fostul imperiu Austro-Ungar.

S-a născut la 19 noiembrie 1850, la Rășinari. După ce studiază agronomia la Viena, revine în Transilvania pentru a se stabili la Sibiu unde, pe lîngă munca profesională, desfășoară și o susținută activitate politică în cadrul Comitetului central al Partidului Național Român, al cărui vicepreședinte a fost de la 1890.

În 1888, preia conducerea ziarului Tribuna din Sibiu, înființat în 1884 de Ion Slavici. Fiind cel mai răspîndit cotidian românesc de peste Carpați, Tribuna a contribuit, pe de o parte, la formarea limbii noastre literare iar, pe de alta, la susținerea revendicărilor legitime ale românilor transilvani.

Tot ca ziarist, Brote a colaborat la Foișoara telegrafului român din Sibiu și la Economul de la Blaj.

În 1894, fiind urmărit ca participant de frunte la acțiunea „Memorandumului", s-a refugiat în Moldova, lîngă Tecuci, unde a desfășurat o susținută activitate de specialist agricol.

A scris mai multe lucrări cu subiect agricol: Ținerea vitelor, Trifoiul, precum și o remarcabilă lucrare politică, cuprinzînd o serie de documente și extrase din diferite publicații, redactată în limba germană cu titlul: Die rumänische Frage in Siebenbürgen und Ungarn (1895). Tradusă în limba română, cu titlul: Despre chestiunea românilor din Transilvania și Ungaria, lucrarea a fost premiată de Academia Română.

Un merit deosebit al lui Eugen Brote este că el a întemeiat, în 1880, Reuniunea agricolă română, prima asociație de acest gen din Transilvania, al cărui președinte a fost pînă în 1888; a înființat sindicate și bănci populare în mai multe comune românești.

Reîntors în Transilvania, a încetat din viață la Brașov, în 1912

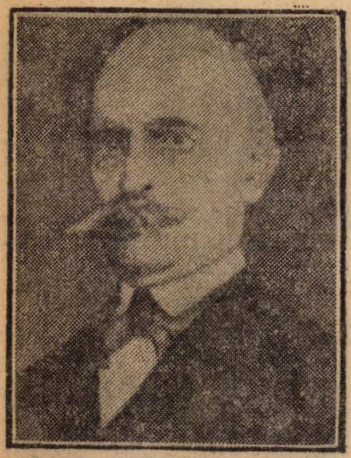

Prioritatea descrierii actului rumegării aparține magistrului în chirurgie Wolfgang Lucaci (1806—1890), pionier și animator al medicinei veterinare în țara noastră.

WOLFGANG LUCACI

Venind din Transilvania în 1835, după ce absolvise cursuri medicale umane și veterinare la Pesta, se stabilește în București unde va deveni „protoveterinar" al Țării Românești și primul profesor de medicină veterinară la diferite școli din Capitală, printre care și Școala veterinară, înființată în 1861, de Carol Davila.

În această dublă calitate, Lucaci nu va înceta să lupte pentru promovarea medicinei veterinare, în perioada de început a afirmării ei, editînd chiar și o carte — Manual de epidemicele boale ale dobitoacelor — apărută în 1855, în București. Manualul descria, printre altele, actul fiziologic specific mamiferelor rumegătoare și era destinat „pentru învățătura elevilor de această spețialitate și folosul agronomilor".

Mai înainte de a se ocupa de actul rumegării, el enumeră cele patru compartimente stomacale, caracteristice aparatului digestiv al rumegătoarelor: rumenul, rețeaua, foiosul, ca prestomacuri și cheagul, stomacul propriu zis, glandular, menționîndu-le deci în ordinea lor corectă.

Cu toate că Lucaci omite existența jgheabului esofagian, care face legătura între cardia — deschiderea esofagului în rumen — și orificiul de comunicare dintre rețea și foios, descrierea a servit, în bună măsură, elevilor la înțelegerea complicatului act al rumegării.

Astăzi, descrierea făcută de prof. W. Lucaci poate să pară de o importanță relativ minoră, dar acum 120 de ani cînd a fost enunțată și cînd nivelul cunoașterii era destul de scăzut, ea și-a atins din plin scopul instruirii viitorilor practicieni.

Grupaj realizat de dr. Constantin SIMIONESCU *profesor emerit*

IULIU PRODAN

S-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Iuliu Prodan (1875—1959), ilustru biolog, membru al Academiei Republicii Socialiste România, savantul care a pus temelie științifică botanicii agricole în țara noastră. Prodan a îmbinat în chipul cel mai armonios activitatea de cercetare cu cea didactică; a elaborat peste 100 de lucrări științifice, multe dintre ele avînd caracter fundamental aplicativ; în același timp a pregătit 22 de generații de ingineri agronomi, dintre care sînt astăzi peste 40 de profesori universitari, membri ai Academiei Republicii Socialiste România sau ai Academiei de Științe Agricole și Silvice.

Cea mai mare parte din lucrările elaborate de savant au la bază documentarea făcută cu rîvnă și migală pe teren; el a folosit totdeauna excursiile științifice, la care antrena colegi și studenți nu numai pentru a descoperi noutăți, dar și pentru a dezvolta raționamente, a verifica ipoteze, a interpreta complexele fenomene ale naturii.

Toată viața sa, Iuliu Prodan s-a condus după aforismul *„În știință — bună credință și adevăr înainte de toate"*, al marelui său înaintaș Dimitrie Grecescu.

Numele lui Iuliu Prodan se înscrie în galeria marilor naturaliști, el avînd o profundă putere de analiză și o largă concepție de sinteză, înalte calități de cercetător și patriot.

Dr. **I. RESMERIȚĂ**

SALBA DE MEDALII A UNEI UNITĂȚI AGRICOLE CU FAIMĂ

- Cooperativa agricolă din Salonta — Erou al Muncii Socialiste
- De la an la an tot mai sus
- Zootehnia asigură 52 la sută din totalul veniturilor bănești
- Un atelier de mături care aduce anual 14 miloane de lei

Cooperativa agricolă de producție Salonta a împlinit în vara lui 1975 un pătrar de veac de existență. Localnicii mai în vîrstă își amintesc tot ce s-a întîmplat atunci, în ziua aceea însorită, cînd au hotărît să-și unească pămînturile pe calea belșugului. Își amintesc și versurile vizionare ale lui Arany János, recitate de o tînără la acea adunare. Poetul, care s-a născut și a creat cu un veac în urmă la Salonta, spusese inspirat:

„Văd secolul în care voi, salontenii mei,
Veți sorbi din cupa belșugului,
Munca și pămîntul rodind înmiit"...

Adevărul adînc al versurilor lui Arany János avea să li se dezvăluie mai cu seamă în ultimii ani cînd unitatea a devenit una din cele mai mari și mai puternice din țară, cînd producțiile record și semnele înalte ale prețuirii muncii au prins să se adune, nestemate. De la 90 mii de lei avere obștească în 1950 la peste 130 milioane lei în 1975 este drumul de împliniri al cooperativei, străbătut în cei 25 de ani de existență. Și alte date ilustrează acest drum al belșugului. 1950 — la o sută de hectare, veniturile bănești realizate erau de 360 mii lei, iar valoarea producției globale atingea 415 mii lei; 1974 — la aceeași o sută de hectare, veniturile bănești au ajuns la cca. 800 000 lei, iar valoarea producției globale la peste un milion lei. **1950 — structura veniturilor bănești realizate de unitatea pe sectoare era: producția vegetală: 98 la sută, animalieră: 2 la sută; activități industriale: nimic; 1975: producția vegetală: 26 la sută, zootehnică — 52 la sută, activități industriale: 22 la sută. De altminteri, în prezent, ponderea producției animale în valoarea producției globale atinge 49 la sută, cu tendința ca în cincinalul viitor să devină precumpănitoare.**

Cooperativa agricolă din Salonta și-a cucerit o adevărată faimă pentru producțiile medii record pe județ sau pe țară, la unele produse vegetale și animale. Pentru asemenea producții medii realizate în 1974 (71 000 kg sfeclă la ha, în teren irigat, 8,1 kg lînă de la fiecare oaie tunsă și 265 ouă de la fiecare pasăre), ea a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste, titlu pe care-l deține și președintele, de peste 15 ani al unității, tovarășul Alexandru Czégé, membru al C.C. al P.C.R. Trei ani la rînd — 1972, 1973 și 1974 — unitatea a ocupat primul loc pe țară la produsele de lînă și carne de oaie, în întrecerea socialistă dintre cooperativele agricole, ea cucerind astfel definitiv drapelul de unitate fruntașă la produsele respective. Locuri de frunte pe țară și premii a mai cîștigat unitatea și la alte produse și indicatori: premiul I la creșterea animalelor pentru carne, în 1971; premiul II la cultura legumelor, în 1972; locul I

pentru principalii indicatori economico-financiari realizați la producția de carne de pasăre și la sfecla de zahăr și locul II la producția de lapte, în 1973. Dinamica producțiilor medii la lapte și la alte produse animale și vegetale este și ea cît se poate de elocventă. **Lapte:** 1950 — 1 800 l; 1960 — 2 190 l; 1970 — 2 700 l; 1972 — 3 295 l; 1973 — 3 740 l; 1974 — 3 850 l. **În 1975, se depun eforturi pentru depășirea a 4 000 l, producție medie la un efectiv de 784 vaci de lapte. Sfeclă de zahăr:** 1950 — 20 400 kg; 1965 — 28 000 kg; 1970 — 32 500 kg; 1971 — 46 000 kg; 1972 — 55 500 kg; 1973 — 65 500 kg; 1974 — 71 000 kg (s-au livrat statului 24 000 de tone).

În 1975, cu 80 tone la ha, se speră ca această producție să fie record absolut pe țară! **Lînă** merinos transilvănean: 1965 — 5,31 kg; 1972 — 7,37 kg; 1973 — 7,60 kg; 1974 — 8,1 kg — de la un efectiv de 14 380 oi. **Grîu:** 1950 — 1 646 kg; 1960 — 1 950 kg; 1974 — 4 034 kg; în 1975 am realizat o producție medie de 5003 kg.

Care sînt „secretele" acestor realizări cu care se mîndresc, pe bună dreptate, cooperatorii din Salonta? În primul rînd trebuie vorbit de **cointeresarea materială** în creșterea continuă a producțiilor a celor peste 1 600 de cooperatori. Venitul mediu pe cooperator a fost în 1974 de 21 000 lei, ridicîndu-se în zootehnie la 27 000 lei. În același an, 600 de cooperatori care au realizat cîte 300 zile calendaristice de muncă au primit concedii de odihnă plătite, suma totală fiind de peste o jumătate de milion lei. 117 cooperatori au beneficiat de bilete de tratament, refăcîndu-și sănătatea și forța de muncă pe litoral, la Herculane sau la Borsec. La Herculane a fost și ciobanul Gheorghe Major. El a realizat în 1974 un venit mediu zilnic de 140 lei, iar pentru cele 16 zile de concediu i s-au acordat 1 824 lei. Rusalim Mihalcea este cooperator la secția I vegetală. Venitul lui pe zi în 1974 a fost de 114 lei; în concediul de odihnă, 15 zile, a primit 1 560 lei.

Stimulentele morale au și ele un foarte mare rol în creșterea spiritului de responsabilitate a cooperatorilor pentru destinul unității. Titlul de cooperativă Erou al Muncii Socialiste, cele trei Ordinul Muncii clasa I primite de unitate sînt privite de întreaga obște ca răsplată pentru fiecare dintre oamenii ei. Înalte distincții au primit cooperatorii și individual — Alexandru Szabo, Ștefan Molnar, Emeric Halasz și Ioan Laza au fost distinși cu Ordinul Muncii clasa a III-a, iar ciobanul Gheorghe Major — cu Ordinul „Meritul agricol" clasa a IV-a.

Am fost la Salonta în zilele cînd o echipă de cineaști din Cluj turna un film ai cărui eroi sînt toți cei 1 600 de cooperatori. Un amănunt deosebit de semnificativ veți afla vizionînd filmul: în ultimii patru ani nu s-a ivit nici măcar un caz de cooperator care să fi lipsit sau să fi întîrziat de la programul de lucru. Este un exemplu despre ce înseamnă activitatea celor 9 organizații de partid din unitate, despre influența în rîndul obștei a celor 300 de comuniști de aici.

Un rol determinant în obținerea realizărilor menționate l-a avut, de asemenea, **preocuparea susținută pentru continua dezvoltare a bazei tehnico-materiale a unității, valoarea investițiilor anuale fiind, de regulă, de ordinul milioanelor de lei.** În 1975, spre exemplu, s-a trecut la introducerea bateriilor în halele complexului avicol, ceea ce va dubla capacitatea acestuia — de la 105 000 găini ouătoare, la 210 000. Această investiție se ridică la 13,5 milioane lei; prin plusul de producție ce se va obține, investiția va fi recuperată foarte curînd. De menționat că toate construcțiile și lucrările de montaj din ultimul deceniu au fost realizate la termen, de bună calitate și la un preț de cost redus, de cei 240 de meseriași ai unității. Firește că unitatea are numeroase secții și sectoare de lucru. Printre altele, ea stăpînește o fabrică de nutrețuri combinate, un atelier în care se confecționează anual pînă la 800 000 de mături, ce aduc un venit bănesc de circa 14 milioane lei, un atelier mecanic, un altul de reparat mașini și utilaje agricole, 34 autocamioane, 40 de rutiere cu 60 de remorci, 54 agregate de aspersiune etc., etc.

Aplicarea unor tehnologii avansate constituie o altă explicație a succeselor cooperativei din Salonta. În 1975, pentru a se realiza 80 tone sfeclă de zahăr la hectar, s-au aplicat în medie pe cele 450 de ha, cîte 50 tone de gunoi de grajd și 1 600 kg îngrășăminte chimice (superfosfat, potasiu și azotat de amoniu), în substanță brută. Este un exemplu din multe altele, de grija pentru soarta producției. Tot la cultura sfeclei de zahăr s-au executat 5 prașile mecanice și 6 manuale Amplasarea culturii s-a făcut după păioase, leguminoase și alte culturi care eliberează de vreme terenul. S-a asigurat o densitate de 85—90 mii plante la ha, în teren irigat.

Aplicarea riguroasă a tehnologiilor avansate trebuie pusă în legătură și cu faptul, nu lipsit de importanță, că **toți cei unsprezece specialiști sînt localnici.** Nouă dintre ei s-au născut și au crescut în Salonta; ceilalți doi s-au așezat de vreo șapte ani și s-au căsătorit aici. Patru dintre cei nouă specialiști născuți la Salonta și anume inginerii agronomi Alexandru Szóke, fiul mulgătorului cu același nume, Stefan Molnar și Stefan Szabo și medicul Alexandru Dekany au prins dragoste față de profesie chiar în cooperativă, unde munceau cîte o lună-două, în timpul vacanței lor, pe vremea cînd erau elevi de liceu. Tradiția se continuă. Am găsit muncind în sera legumicolă douăsprezece eleve din clasa a XI-a a liceului „Arany Janos". Printre ele — și fiica președintelui, Tünde Czégé. Pînă acum trei ani, ea se visa actriță de cinema. De cînd lucrează în fiecare vacanță cîte 5—6 săptămîni în seră, a îndrăgit această muncă și a hotărît ferm că va deveni ingineră horticolă!

Acestea sînt cîteva însemnări făcute la împlinirea unui pătrar de veac de existență a cooperativei agricole fruntașă din Salonta, unitate ale cărei succese confirmă întru totul versurile vizionarului poet.

Traian DUMITRESCU

multe și de toate

ALICE... COMESTIBILE

S-a constatat că, în Canada, cele mai multe rațe sălbatice mor răpuse nu de gloanțele vînătorilor, ci nimicite de cele care... nu le nimeresc: anual cad în apă pînă la 6 mii de tone alice. Scotocind mîlul din apropierea malurilor în căutarea hranei, rațele găsesc alice pe care le înghit. Fiind foarte toxice alicele provoacă moartea păsărilor.

De curînd printre alte măsuri de protecție, a fost fabricată prima serie de alice a căror suprafață este acoperită cu un strat izolator, inoxidabil. În ce privește iscusința vînătorilor, nu s-a luat nici o măsură.

LA DISPENSARUL PENTRU PLANTE

În R.F.Germania s-a deschis recent prima policlinică din lume pentru tratamentul plantelor. Ținîndu-și cu grijă în brațe plantele bolnave, diverși cetățeni descriu doctorilor apariția și desfășurarea bolii la gladiola, cînd bobocii nu i se desfac, la cactusul atacat de insecte parazite, la arborele de cauciuc care are pete de culoare închisă. Clinica tratează ambulator, dar și internează la staționar, după caz, diferiți pacienți. În sera-staționar sînt în permanență controlate temperatura și umiditatea aerului, se respectă cu strictețe tratamentul prescris. La însănătoșire, plantele sînt înapoiate proprietarilor cu indicații amănunțite de îngrijire, în continuare.

STÎNĂ DE OI CAUTĂ... LUP

Dacă nu se iau măsuri urgente, lupii din preeriile americane vor dispărea total în viitorul apropiat. Un grup de zoologi reflectează cu toată seriozitatea asupra problemei cum să mențină efectivul actual de lupi. Pentru aceasta trebuie să li se dea lupilor posibilitate „să-și cîștige existența". Și zoologii au găsit o „ocupație" corespunzătoare pentru lupi: să păzească turmele de oi. Dar cum? În acest scop este necesară nu numai o dresură specială, dar și condiționarea aversiunii față de carnea de oaie. Pentru aceasta, timp de cîteva săptămîni lupilor li se va arunca o momeală constînd din carne de oaie impregnată cu o cantitate foarte mare de sare, care le va provoca vărsături puternice. Mîncînd de cîteva ori carnea sărată lupii vor ajunge în final să nu mai fie ispitiți s-o mănînce. Și, atunci, pot să-și ia posturile în primire.

CUM I-AU ÎNARMAT OAMENII PE GREIERI

Într-o regiune din S.U.A. există greieri care, atunci cînd sînt atacați, secretă o doză puternică de venin, suficientă pentru a-și omorî adversarii. Analiza chimică a spumei secretate a arătat că aceasta conține o întreagă gamă de fenoli și chinină. Un interes deosebit l-a suscitat prezența în acest lichid a diclorfenolului, combinație inexistentă în alte produse naturale. S-a constatat că în regiunea unde au fost prinși greierii s-a folosit pe scară largă un ierbicid conținînd tocmai substanțele prezente în veninul secretat de aceste insecte. În alte regiuni unde ierbicidul nu a fost utilizat, greierii nu secretă diclorfenol. Se știe că insectele împrumută pentru autoapărare substanțe chimice de la alte organisme. Pînă acum însă nimeni nu a știut că unele insecte pot folosi în acest scop substanțe chimice fabricate de om.

„S.O.S. ALBINE!"

Albinele au destui dușmani — șoareci, urși, pe care nu-i sperie mușcătura și veninul unei singure albine. Dar unei singure albine îi vine în ajutor un roi întreg și dușmanul atacat fuge cît îl țin picioarele. Dar cum reușește albina să comunice la distanță semenilor ei că se află în primejdie? Biologii iugoslavi au constatat că albina prin înțepătura ei introduce în corpul animalului înțepat nu numai veninul, dar și o substanță aromată cu un miros asemănător celui al uleiului de banane și aceasta are rolul de semnalizator și astfel numai în cîteva minute albinele sînt alarmate.

UNDE E IZVORUL LAPTELUI?

O anchetă întreprinsă de sociologi americani la școlile din Boston a arătat că aproape jumătate din numărul copiilor interogați consideră că laptele este fabricat artificial, ca și berea ori coca-cola. Au fost organizate vizite la ferme, grădini zoologice pentru ca școlarii să vadă cu propriii lor ochi izvorul natural al laptelui.

CÎND 18 CHIRURGI LUCREAZĂ 6 ORE ÎN ȘIR

În ultimii ani, la spitalul orășenesc din Cleveland s-au executat mai multe transplanturi de capete de la o maimuță la alta. La ultimele transplanturi s-a reușit ca timp de o săptămînă capetele transplantate să-și păstreze intacte toate funcțiile: animalele au continuat să aibă miros, văz, auz, să simtă durere, să se miște. Deși destul de perfecționată, metoda este atît de complicată încît intervenția chirurgicală necesită participarea a 18 chirurgi și durează 6 ore.

FLUTURI INVENTARIAȚI

Nu numai păsările sînt marcate cu inele pentru a li se putea urmări zborurile la distanță. Specialiști de la un institut din Bonn au lansat în diferite regiuni ale R.F.Germania mii de fluturi de corpul cărora au fixat plăcuțe minuscule confecționate din foiță subțire de aluminiu, avînd imprimate numere de ordine și denumirea institutului. Specialiștii speră că în felul acesta vor putea afla multe lucruri noi despre zborurile și viața fluturilor. Plăcuțele de aluminiu, lucind în bătaia razelor solare, permit observarea imediată a fluturelui marcat.

I.P.T.M.A. Galați
O MARCĂ ȘI UN COLECTIV DE PRESTIGIU

„Fabricat de Întreprinderea de piese pentru tractoare și mașini agricole — Galați". O inscripție pe care o citim pe multe utilaje și mecanisme destinate producției agricole. Este marca unei unități industriale care, pusă în slujba agriculturii, și-a cîștigat un binemeritat prestigiu, atît prin calitatea produselor cît și prin continua diversificare a producției. În această din urmă privință, a diversificării, Gheorghe Niță, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, ne-a furnizat un amănunt deosebit de elocvent: anual, produsele noi și modernizate reprezintă circa 80 la sută din valoarea producției unității. Prin ea însăși, cifra vorbește despre capacitatea de a inova a colectivului de muncă, despre grija ce se acordă noului în întreprinderea gălățeană.

— De altfel, remarca ing. Tănase Velea, directorul intreprinderii, într-un anumit fel am putea spune că însuși profilul unității s-a înnoit. Trecerea uzinei din cadrul agriculturii în ramura industriei constructoare de mașini grele — trecere efectuată, cum se zice, din mers — a pretins reașezări pe diverse planuri, între care cele organizatorice și tehnologice au primat.

Ne interesăm de principalele produse ale intreprinderii.

— Utilajul cel mai important pe care îl fabricăm la ora actuală — precizează directorul — este **Granulatorul GM-500** folosit pentru producerea nutreturilor combinate și a brichetelor furajere. Avînd o capacitate de granulare de 3 tone pe oră, el este elementul de bază în ansamblul mecanismelor și instalațiilor care compun unitățile producătoare de nutreturi combinate și stațiile de uscat furaje verzi. Pînă nu demult utilajul era procurat din import. Se înțelege că asimilarea lui în fabricație de către intreprinderea noastră, care este singura producătoare din țară, a însemnat, între altele, și o importantă economie de valută. Produsul realizat este rodul eforturilor unui harnic colectiv de muncitori, tehnicieni și ingineri, dintre care amintim pe Liviu Palaghian, Ștefan Dumitru și Constantin Bordei, al căror aport, atît în etapa de asimilare și omologare, cît și în cea de pregătire a fabricației de serie, a fost deosebit. Deocamdată, producem anual 50 de asemenea granulatoare, dar, ca urmare a noilor dotări cu utilaje și fluxuri tehnologice, avem posibilitatea să dublăm capacitatea de fabricație a produsului respectiv.

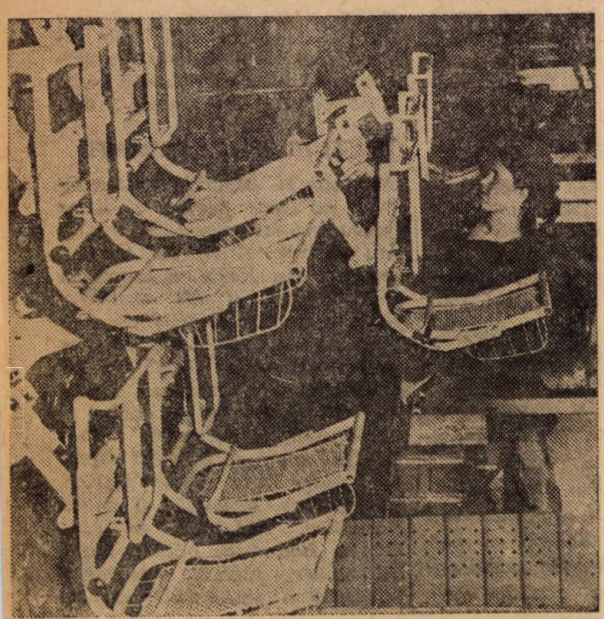

Notăm și cîteva dintre produsele de mai mare serie ale intreprinderii. Între altele, aici se execută toate tipurile de **scaune pentru tractor, inclusiv scaunul hidropneumatic cu arc și amortizor.** De asemenea, de curînd a fost însușit și introdus în fabricație **scaunul pentru autobuzul MAN,** atît pentru conducător cît și pentru taxator. De remarcat că întreaga pregătire pentru asimilare și fabricație s-a efectuat în cadrul întreprinderii, o contribuție de seamă în etapa respectivă aducînd-o comuniștii Radu Palade, șef de atelier, Gheorghe Abdulama și Gheorghe Tesaligoglu, muncitori, precum și maistrul de atelier Aurel Stîrcu.

Tot ca realizări de dată recentă se înscriu și trecerea la fabricația de serie a servodirecțiilor pentru tractoare și mașini agricole, precum și omologarea a circa 20 de tipuri de cilindri hidraulici necesari utilajelor agricole. Semnificativ pentru procesul de continuă înnoire a produselor ni se pare și faptul că, deși întreprinderea produce de ani de zile, cu bune rezultate, ridicătorul hidraulic pentru tractorul de 65 C.P., ea a asimilat și definitivat, în ultima vreme, fabricația de serie a unui nou tip de ridicător hidraulic, de 80 C.P. utilizabil pentru toate tipurile de tractoare.

Realizările de ordin tehnologic, după cum este firesc, se subsumează celor privind producția, rezultatelor economice de ansamblu ale întreprinderii. Și, din acest punct de vedere, se cuvine consemnat faptul că, încă de la 11 mai, unitatea a înfăptuit prevederile de plan, la producția globală, pentru întregul cincinal; pînă la sfîrșitul anului 1975, ea va realiza, suplimentar, produse în valoare de 130,9 milioane lei la producția globală și 107,9 milioane lei la cea marfă. Sînt roade ale unei munci spornice, ale spiritului de inițiativă și de disciplină, ale activității neobosite depuse de un colectiv de lucru aflat într-un permanent proces de autodepășire.

V. POMPILIU

I.A.S. VARIAȘ-TIMIȘ: UNA DIN CELE CINCI UNITĂȚI AGRICOLE EROU AL MUNCII SOCIALISTE DIN COMUNA CU ACELAȘI NUME

Comuna Variaș se mîndrește cu o performanță de-a dreptul excepțională: cinci unități agricole de pe teritoriul ei și anume întreprinderea agricolă de stat, stațiunea pentru mecanizarea agriculturii și trei cooperative agricole — Variaș, Gelu și Sînpetru Mic au cucerit, pentru producțiile medii record de porumb boabe, înaltul titlu de **Erou al Muncii Socialiste** și medalia de aur **Secera și Ciocanul.** Locuitorii Variașului — români, sîrbi, germani și maghiari — și-au demonstrat cît se poate de grăitor puterea de muncă, abnegația și priceperea. În aceste rînduri, prezentăm cîteva aspecte din activitatea și succesele întreprinderii agricole de stat, una din cele cinci eroine. Întreprinderea a primit înaltul titlu pentru 7 937 kg porumb boabe, producție realizată în 1974 pe fiecare din cele 1 234 ha neirigate. Prin aceasta, ea devine prima întreprindere agricolă de stat din țară care cucerește titlul de Erou al Muncii Socialiste la cultura mare, după ce în 1961, tot Variaș fusese prima întreprindere agricolă de stat distinsă cu Ordinul Muncii clasa I. În 1964 și 1965, ea a cucerit Steagul roșu de întreprinderea agricolă de stat fruntașă pe țară în întrecerea socialistă, iar în 1972 a cîștigat pentru a doua oară Ordinul Muncii clasa I pentru producția medie de 2 306 kg soia.

Toate acestea le aflăm de la directorul întreprinderii ing. **Ion Agiu** care muncește aici de peste 15 ani.

Terenurile întreprinderii sînt situate pe cernoziom ciocolatiu progradat, cu mare fertilitate naturală. Această fertilitate a fost sporită cu 20 000 de tone de gunoi de grajd care, după opinia inginerului șef al întreprinderii, **Ioan Covrig,** echivalează cu nu mai puțin de 500 de tone îngrășăminte chimice substanță activă.

Un alt factor care a contribuit la realizarea producției menționate a fost hibridul folosit pe mai bine de o mie de hectare. Este vorba de H.S.400, al cărui creator, dr. ing. **Titus Suba,** de la Stațiunea agricolă experimentală Lovrin, este des prezent în unitate, urmărind starea de vegetație a culturii, de la răsărire și pînă la recoltare. Faptul că nu întreaga suprafață a fost ocupată de acest hibrid, cu mare capacitate de producție, rezistent la boli, valorificînd superior îngrășămintele, se explică prin necesitatea eșalonării culesului. Pe 200 de hectare a fost însămînțat H.S.200, avînd capacitate de producție apropiată lui H.S. 400, dar cu maturizare mai timpurie, el putînd fi deci recoltat mai devreme.

Revenind la hibridul creat de dr. ing. Suba el și-a dovedit mai ales valoarea pe parcelele aflate la Drumul Biledului aparținînd fermei vegetale nr. 2, condusă de inginerul **Ioachim Rădac.** Mecanizatorii și ceilalți lucrători ai fermei, organizați în două echipe și retribuiți în acord global, au executat „ca la carte" toate lucrările: fertilizări cu îngrășăminte organice, superfosfat și azotat de amoniu, prașile mecanice și manuale cîte a fost nevoie — pe unele parcele 5,6 și chiar 7 — densitate mare — 44 000 plante recoltabile la hectar — în teren eliberat de bune premergătoare — soia, grîu și orz —, recoltare la timp și fără pierderi. Drept urmare, recolta medie a fost aici de 11 000 kg boabe la hectar. „Acolo, la Drumul Biledului, cu cele 15 tone știuleți la hectar, ne-am întărit și mai mult convingerea — ne spunea secretarul comitetului de partid al întreprinderii, **Traian Martin** — că avem putința să realizăm adevărate recorduri de producție".

— 1974 ne-a adus nu numai satisfacția recoltei de porumb pentru care ni s-a conferit titlul de Erou al Muncii Socialiste — ne-a declarat contabilul șef al întreprinderii, **Valter Wilber.** Recolte bune și foarte bune am obținut și la alte culturi: grîu, 5 155 kg la ha pe 900 hectare; orz, 4 200 kg la hectar; lapte, 3 300 litri de la fiecare din cele 1 650 de vaci. Planul producției-marfă al întreprinderii a fost depășit cu 14 la sută. Am livrat suplimentar la fondul central produse în valoare de 6 milioane lei: 500 tone de grîu, 200 tone porumb de sămînță, 4 200 hl lapte, 130 tone carne taurine și 110 tone carne porc.

În continuare, contabilul șef — om de cifre —, ne-a prezentat alte exemple care vorbesc de succesele în producție ale întreprinderii. Față de un plan de 816 lei cheltuieli la o mie lei producție-marfă, unitatea a cheltuit 752 lei. A fost mai mic cu 0,6 kg consumul de carburanți la hectarul de arătură normală. Prețul de cost a fost mai mic decît cel planificat, după cum urmează: la tona de grîu, 400 lei în loc de 458 lei; la tona de porumb boabe, 495 lei în loc de 544; la hectolitrul de lapte 153 lei, în loc de 166 lei ș.a.m.d.

Ce rezultate se vor obține în 1975? Oamenii sînt convinși că producțiile vor fi la fel de bune. Ne-au vorbit încrezători despre aceasta și mulgătoarea Ana Fișcu, decorată cu Ordinul Muncii clasa I, care de la lotul de vaci pe care îl are în grijă realizează, an de an, o producție medie de peste 5 000 litri lapte, și Isaia Iagăr, Milorad Stepanov, Iosif Herzberger și Kosz Ludovic — cum se vede, un român, un sîrb, un german și un maghiar —, toți mecanizatori fruntași ai întreprinderii.

Pe asemenea oameni, harnici și pricepuți, se bazează întreprinderea agricolă de stat din Variaș cînd se angajează să depășească astăzi realizările de ieri, să depășească mîine realizările de astăzi.

Tudor DUMITRU

Copiii nu glumesc

— Te-am prins, spune grădinarul; ce cauți acolo în pom?
— Zău, nene, m-am urcat să pun la loc un măr care căzuse!

★

— Anișoara, pleacă de acolo, ai să strici barometrul!
— Atunci, aranjează-l tu, mămico; mîine știi că e ziua mea și vreau să fie timp frumos.

★

— Tata face foarte mult pentru deșteptarea oamenilor — e profesor.
— Al meu face și mai mult — este maistru la fabrica de ceasornice deșteptătoare.

★

— Nelutule, de ce n-o săruți pe tanti Georgeta?
— Mi-e frică, mămico; tata a sărutat-o cînd nu erai matale aici și tanti l-a pălmuit.

Copilul vine acasă cu cămașa plină de găuri
— Ce-i cu tine, Gicule, ce-ai făcut cu cămașa?
— Mămico, ne-am jucat de-a Alimentara și eu am fost șvaițerul.

★

— Să presupunem că aș băga mîna în buzunarul unui om și i-aș lua banii. Ce ar însemna că sînt, în cazul ăsta? — întrebă profesoara.
— Soția lui, răspunse, repede, Mioara.

★

— Spune tu, Ionescu Mihai, care lichid nu îngheață?
— Apa fiartă, tovarășe profesor.

★

Inspectorul, care a asistat la lecție, pare mulțumit și se adresează elevilor:
— Este cineva care dorește să-mi pună vreo întrebare?
— Eu, tovarășe inspector.
— S-auzim.
— La ce oră pleacă trenul dumneavoastră?

HAZ DE NECAZ

— Am constatat că femeile sînt mult mai rezistente la suferințele fizice decît bărbații.
— Sînteți medic?
— Nu. Sînt vînzător de încălțăminte.

★

— Ce mai face familia Ionescu?
— Bine. Fata cea mare pictează; cea mică studiază canto; băiatul face poezii; nevasta ia lecții de artă dramatică și el, cum îl știi, îi ține pe toți.

★

— E adevărat, Gogule, că oaia este cel mai prost animal din lume?
— Da, mielușica mea.

★

— Nu știu ce să mă mai fac cu copilul ăsta; toată ziua vorbește și mereu întreabă ceva.
— Tu ești de vină, dragul meu. Ți-aduci aminte cît m-ai bătut la cap să-l învăț să vorbească? Acum învață-l tu să tacă.

★

Îndrăgostitul scrie: „Iubito, sînt în posesia buclei pe care mi-ai trimis-o, dar mi se pare că nu e din părul tău; prea e blondă".
Iubita răspunde: „Ai dreptate, dar nici versurile pe care mi le-ai dedicat nu sînt din capul tău; prea sînt bune".

SUNETE FOTOGRAFIATE

Holografia acustică, ce ne permite să vedem cu ajutorul sunetelor, a intrat deja în arsenalul obișnuit al metodelor științifice și tehnice de investigare. O serie de experiențe întreprinse în ultimii ani ne oferă posibilitatea să vedem chiar sunetele și să obținem imagini de o stranie frumusețe ale acțiunii lor. Astfel, cele trei imagini alăturate demonstrează efectul pe care-l produc fenomenele ondulatorii și vibratorii. Dacă facem să vibreze o bulă de săpun cu ajutorul unei diafragme, aceasta pare să „respire"; pe măsură ce sunetul devine mai ascuțit, numărul zonelor de pulsație se mărește (fotografia A).

Fenomenul se aplică la fel de bine și materialelor solide. Pilitura de fier așezată pe o diafragmă care vibrează într-un cîmp magnetic nu mai aderă total la suportul ei, ci se ridică formînd mici piscuri (fotografia B). Acest dans al pilituri demonstrează și intensitatea cîmpului magnetic.

Ciudatul „schelet de pește" din fotografia C nu este altceva decît imaginea unei pelicule fine de glicerină, care a fost supusă acțiunii undelor ultrasonore.

A

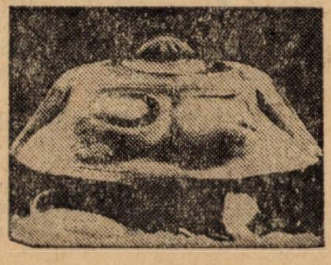

B

C

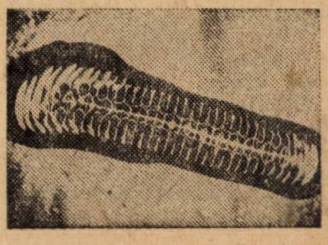

Un boboc de fată, REGINA TRANDAFIRILOR

În fiecare an, în Republica Populară Bulgaria, la sfîrșitul lunii mai sau începutul lunii iunie, are loc tradiționala **„Sărbătoare a trandafirilor"**. La Kazanlîk sau Karlovo, orașe din două județe diferite, stăpîne pe valea care a dat nume sărbătorii și care găzduiesc, alternativ, manifestările ce au loc cu acest prilej, culegătoarele de petale așteaptă cu mare emoție... balul de sîmbătă seara. Aceasta deoarece, în timpul balului are loc concursul de frumusețe și inteligență care decide cine va fi regina trandafirilor; prin urmare, cine va fi aceea care va avea dreptul să deschidă, a doua zi, sărbătoarea.

Una dintre frumoasele văii, care a cucerit în 1975 rîvnitul titlu, este **Katia Bakoeva** (în fotografie). Născută și crescută aici, pe valea trandafirilor, ce se întinde bogată între lanțurile munților Balcani și Sredna gora, „regina din Kazanlîk" este studentă la Sofia. Cunoștințele ei despre cultura trandafirului, levănțicăi și mentei — florile care dau valoare de aur pămîntului pe care cresc — s-au dovedit trainice, făcînd cinste coroanei pe care o va purta, timp de un an pînă ce o nouă sărbătoare a trandafirilor „va da naștere", în valea rîului Tungea, unei noi regine.

S. AMARIȚEI
Sofia 1975

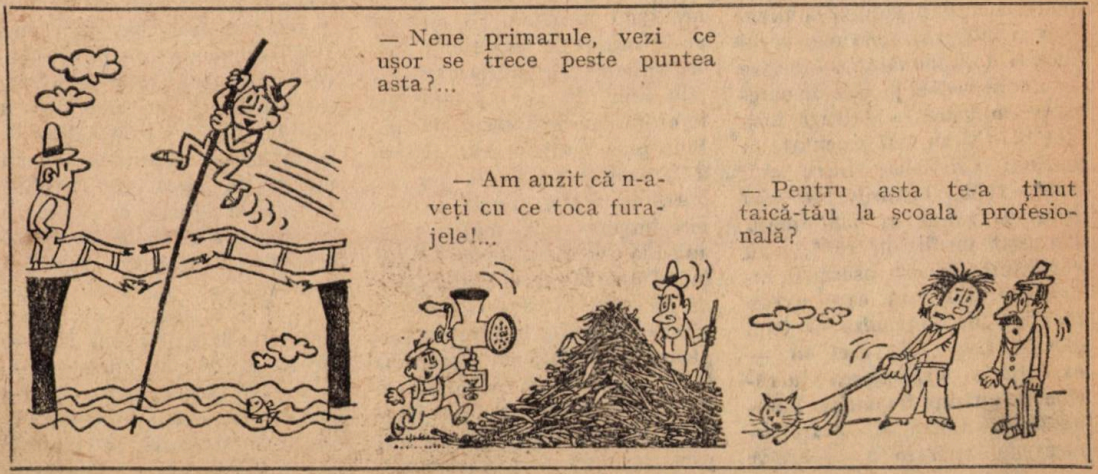

TRADIȚII STRĂVECHI ȘI PERSPECTIVE ÎN DOMENIUL ÎMBUNĂTĂȚIRILOR FUNCIARE

—Interviu cu ing. *Marin Budur*, directorul Trustului de Construcții pentru Îmbunătățiri Funciare — Oradea

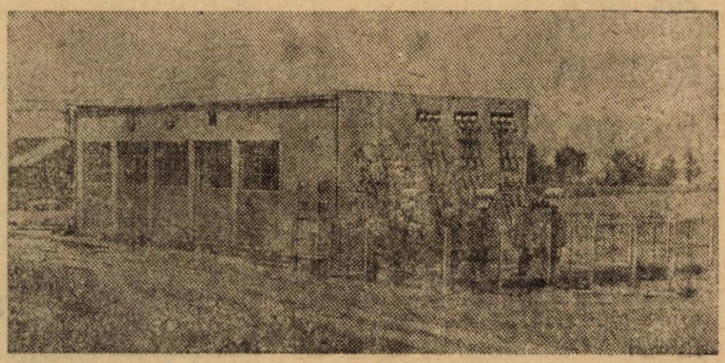

Stația de pompare de la Moftin, județul Satu Mare...

— Din cîte știm, pe plaiurile bihorene există o veche tradiție în domeniul îmbunătățirilor funciare...

— Una din cele mai vechi din țară. Natura l-a obligat pe om din timpuri străvechi să depună eforturi extraordinare pentru a transforma nesfîrșitele mlaștini pînă s-a ajuns la ogoarele fertile de azi pe care se obțin producții record. Cel puțin la trei ani odată, viiturile acopereau șesul bihorean, distrugînd recolte și multe așezări omenești. Istoria a înscris asemenea pagini dramatice într-un șir de ani — 1746 și 1750, 1774 și 1777, 1787 și 1788, 1816 și 1830, 1855 ș.a.m.d. Din cele 479 138 hectare, cît reprezintă suprafața agricolă a județului, amplasată în general în bazinul hidrografic al Crișurilor Repede și Negru și al rîului Barcău, mai mult de jumătate — aproape 270 000 de hectare — au avut în permanență de suferit de pe urma revărsărilor, a înmlăștinirii terenului. Această împrejurare impunea susținute acțiuni de desecări și îndiguiri. Cele mai vechi lucrări de îmbunătățiri funciare — am în vedere pe cele de oarecare amploare — datează încă din 1613 și au fost executate în bazinul Crișurilor. Între anii 1836—1855, lucrările de aici s-au dezvoltat și mai mult. Un fapt inedit: în 1855, s-au constituit primele asociații hidraulice din țară care aveau menirea „**de a organiza** — cum glăsuia Legea din acel an — **execuția și exploatarea lucrărilor de apărare împotriva inundațiilor**". Lucrările hidrotehnice de apărare a ogoarelor și așezărilor împotriva excesului de umiditate și a inundațiilor, începute în 1613 au fost finalizate abia în 1896, după aproape trei veacuri; unele din acestea există și astăzi, altele, nefiind întreținute, au dispărut sau au devenit inutilizabile. De aceea, în ultimele decenii a trebuit să se depună eforturi susținute, să se investească sute de milioane de lei, energie și inteligență tehnică pentru apărarea satelor și recoltelor de inundații și bălțiri.

— Tocmai despre această activitate v-aș propune să ne vorbiți mai departe...

— Drumețul ce străbate astăzi mănoasa zonă de cîmpie a județului nostru, întinsele lanuri de cereale și satele mari, înfloritoare, cu greu poate să-și imagineze — unora nici nu le vine să creadă — că odinioară în locul acestei cîmpii era o nesfîrșită mlaștină. Ca director al Trustului de construcții pentru îmbunătățiri funciare Oradea știu bine tot ce s-a înfăptuit în ultimii ani în această direcție. Sînt prea multe lucrări pentru a le aminti pe toate. Mă voi opri, de aceea, numai la cele mai importante și mai recente, adică la cele realizate de T.C.I.F în județele din nord-vestul țării, în cei șase ani de existență a trustului. Prima lucrare de amploare, executată de mecanizatorii, muncitorii, inginerii și tehnicienii noștri, a fost desecarea și îndiguirea văii Ierului, prin care au fost amenajate, scoase de sub influența negativă a inundațiilor și excesului de umiditate, peste 54 000 de hectare din județele Bihor și Satu Mare. Valea a fost reprofilată și îndiguită pe nu mai puțin de 85 de kilometri. Tot în această zonă am realizat o vastă rețea de canale, am construit trei mari baraje — la Galoș Petreu, Andrid și Simian și am înălțat stația de pompare de la Dindești. Din bilanțul bogat în relizări al celor șase ani, mai amintesc lucrările de desecări și îndiguiri în zona Someș-Crasna, unde s-au amenajat 37 000 de hectare și au fost construite două stații de pompare de mare capacitate — cea de la Moftin avînd un debit de 22,5 mc pe secundă și cea de la Bereni — 17 mc pe secundă; lucrările de pe malul drept al Someșului, prin care s-au redat agriculturii peste 25 000 de hectare și unde au fost construite cinci stații de pompare pentru desecări, cu un debit total de 25 mc/sec; înălțarea pe rîul Tur a marelui baraj de la Călinești, baraj unde se acumulează un volum de circa 25 milioane metri cubi de apă, ce pot folosi la irigarea a 2 000 de ha, preîntîmpinînd totodată pericolul inundării pe terenurile riverane. Tot în această zonă s-au îndiguit afluenții rîului Tur — lucrare pe 200 de kilometri — și au fost desecate 20 000 de hectare. S-au mai executat lucrări de desecări în diferite zone (Iojib-Seini, Terebești-

Gelu, Crasna mal stîng și altele, în județele Satu Mare și Maramureș), totalizînd peste 50 000 hectare. În alt județ din aria de activitate a trustului nostru, Cluj, și anume în Lunca Arieșului și în zona Cîmpia Turzii-Mihai Viteazu s-au amenajat pentru irigații, cu conducte îngropate sub presiune, circa 4 300 de hectare.

— Toate acestea sînt realizări de seamă, care ilustrează grăitor eforturile tînărului dumneavoastră colectiv. Ce ne puteți spune despre lucrările în curs de execuție și despre cele de perspectivă?

— În prezent, eforturile noastre sînt îndreptate spre combaterea excesului de umiditate pe o suprafață destul de întinsă de teren.

Evacuarea apelor în exces din această zonă se va face prin stația de pompare de la Ant cu un debit record, față de alte stații din țară, de 27 metri cubi/sec. De menționat că această stație de pompare ca, de altfel, toate cele peste 20 construite de trustul nostru, funcționează automatizat pe bază de energie electrică, deci mai economicos și cu mai mare randament față de cele anterioare, care foloseau energia termică. Lungimea canalelor la această lucrare va depăși în final 2 000 de kilometri, volumul lucrărilor de terasament va fi de peste 10 milioane metri cubi, iar numărul construcțiilor hidrotehnice va fi de peste 500, înglobînd și alte patru stații de pompare în afara celei menționate.

Dintre celelalte lucrări pe care le executăm în prezent, mai menționez refacerea și supraînălțarea digurilor de pe Someș (cu efect pozitiv, chiar de la începutul anului viitor, pentru 52 000 de hectare, protejînd de inundații și municipiul Satu Mare atît de afectat în 1970). Tot în județul Satu Mare s-a amenajat o suprafață piscicolă pe 640 ha.

Lucrările de îmbunătățiri funciare ce au fost sau vor fi realizate de aici încolo se reflectă pozitiv în activitatea unităților agricole din zonele respective. După cum am mai spus, pe Valea Ierului am executat importante lucrări de îndiguiri și desecări. Urmarea? Ca să dau un singur exemplu, cooperativa agricolă din Căuaș — Satu Mare, situată în zonă, obține cu regularitate la cereale producții medii ridicate. În 1974, ea a realizat 5 600 kilograme porumb știuleți la hectar. Înainte dacă obținea 1 000, maximum 2 000 kilograme.

— Ce anume considerați că a concurat, în principal, la realizarea în termen și de bună calitate a lucrărilor de îmbunătățiri funciare?

— Așa cum am mai subliniat, în primul rînd trebuie relevate eforturile și calificarea întregului nostru colectiv. Merită o evidențiere aparte pentru munca deosebită, muncitorii constructori **Teodor Petrușan, Alexandru Lőrinț, Ștefan Goardo, Ioan Raț, Petru Olteanu și Gheorghe Ursuț, maiștrii Dumitru Petrușan și Mihai Ferke, tehnicienii Gheorghe Tigan, Alexandru Enache, Ioan Bădu și Jurcă Petru și inginerii Silviu Țeposu, Cornel Mincic și Ioan Șerban.** Tehnica avansată de mare randament cu care sîntem dotați — dragline, buldozere, screpere etc. — și-a spus și ea cuvîntul. 95 la sută din lucrările de terasament se execută mecanizat. Aplicarea unor soluții tehnice adecvate, buna organizare a punctelor de lucru și aprovizionarea ritmică a lor cu materiale au contribuit de asemenea la realizarea unui ritm susținut de muncă.

Lucrările de îmbunătățiri funciare ce revin de executat trustului nostru în actualul și viitorul cincinal creează posibilități agriculturii din nord-vestul țării să atingă marile randamente pe care le îngăduie condițiile de sol și climă, pe care ni le cere sarcina trasată de partid privind dezvoltarea puternică a avuției naționale.

Interviu de
Traian DUMITRESCU

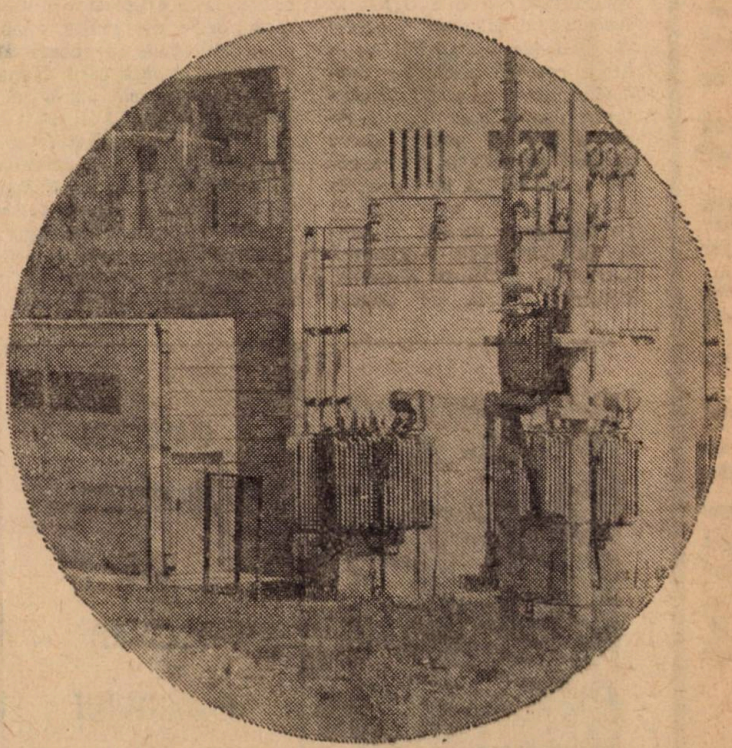

...și cea de la Berveni, același județ

Tipărim cărți agricole în limba română de 190 de ani, iar ziare și reviste, de 135 de ani. Aceasta se datorește cîtorva învățați și publiciști români care s-au străduit să pună la îndemîna agricultorilor cărți și reviste absolut trebuincioase muncii lor. Au apărut astfel, în limba română, pînă la sfîrșitul secolului trecut, peste 30 de titluri (manuale, cărți, calendare) și aproape 20 de reviste care s-au ocupat exclusiv de problemele agriculturii. Cifrele acestea sînt, evident, mici. Totuși, întregul care s-a realizat în această direcție merită admirație și recunoștință, pentru că este opera unor oameni care, deși lipsiți cel mai adesea de sprijinul oficialităților, au înțeles să facă sacrificii spre a contribui la ridicarea nivelului științific al agricultorilor țării.

ECONOMIA STUPILOR

Denumirile vechi date unor locuri și sate din țara noastră — Albina, Albinari, Mierea, Miericeanca, Prisaca, Stupari, Știubeiele și altele —, stemele unor județe (o albină la Mehedinți, un știubei la Vaslui), atestă faptul că albinăritul a fost una dintre cele mai vechi preocupări ale țăranului român. Cunoștințele despre meșteșugul acesta s-au transmis din generație în generație, pe cale orală, neexistînd, pînă acum două sute de ani, nici o lucrare de specialitate, în nici o limbă. Abia către sfîrșitul veacului al XVIII-lea s-a tipărit și în limba română o carte — *Economia stupilor* — scrisă de doctorul Ioan Molnar-Piuariu. Aceasta a fost prima carte agricolă apărută în limba română. S-a tipărit la Viena, în anul 1785. Un exemplar ni s-a păstrat și se află în fondurile Bibliotecii Academiei Republicii Socialiste România. Volumul poartă pe copertă — cu litere chirilice — următorul titlu: *Economia stupilor, acum întîi izvodită și dată de Ioan Molnar, doftorul de ochi în Marele principat al Ardealului.* În prefața cărții, autorul menționează: „Iubite cititorule... iubitor de albine, iată ce văzînd eu și cunoscînd cum trec țiitorii de stupi preste bunătatea acestei economii, cu ochi vicleni și cum iau ei albinele sub pază numai pînă atunci, pînă cînd le umplu coșnițele de bunătăți iară mai pre urmă le pedepsesc cu moarte, am simțit datorie ca să arăt lîngă alte învățături ce se cuvin stuparilor a ști, o mijlocire din multe probe dovedite, cum să scoată albinele din coșniță, care voiește a lua toți fagurii, afară de a omorî albinele. Că doară s-ar dezrădăcina și din părțile noastre acest obicei fără de milă. Deci rog citește fieștece învățătură, adeseori, ca să pricepi și ca să poți deștepta și pe alții". Înțelegem din aceste cuvinte ale doctorului Molnar că în vremea aceea și în țara noastră

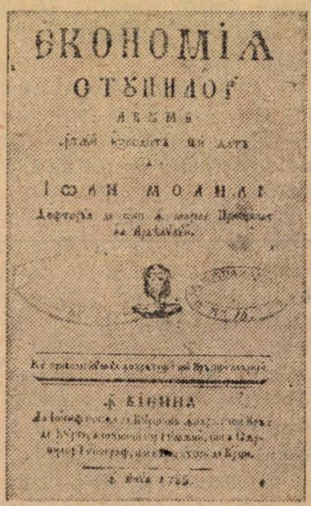

se mai practica obiceiul de a sacrifica albinele la recoltatul mierei. Cartea *Economia stupilor* e un adevărat manual de creștere științifică a albinelor, dovadă fiind înmulțirea continuă a stupilor sistematici în țara noastră, după anul 1800 Doctorul Molnar și-a retipărit cartea în anul 1806, la Sibiu.

OARECARI SECRETURI ALE LUCRĂRII PĂMÎNTULUI

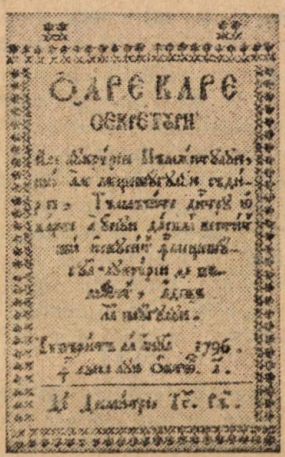

„Scrie istoria că în vremea lui Neron i-au trimis ispravnicul unei eparhii din Africa o tufă de grîu, care avea trei sute patruzeci de spice răsărite numai dintr-un grăunț de grîu [...] Iară plugarii noaștri nu au nici o știință de meșteșugul lor [...]. Aceasta este pricina care m-au îndemnat de a aduna aceste secreturi folositoare și le-am scos în limba neamului nostru". Așa își începe Dimitrie Tipograful cartea sa *Oarecari secreturi ale lucrării pămîntului și ale meșteșugului sădirii*, apărută în București, în anul 1796. Deci este vorba de prima carte agricolă tipărită în țara noastră, în limba română. Volumul cuprinde numeroase sfaturi pentru plugari și pentru pomicultori. Între altele se află enunțată în carte ideea hrănirii plantelor cu silitră — anticipare îndrăzneață a chimizării agriculturii de mai tîrziu. Cartea se încheie cu sublinierea autorului: „[...] că aceste secreturi ce am pus într-această cărțulie nădăjduesc că se va îndemna istețimea oamenilor celor iscoditori a afla altele cu nevoința lor, fiindcă firea este un noian și meșteșugul este o comoară nesfîrșită".

POVĂȚUIREA CĂTRE ECONOMIA DE CÎMP

Cărturarul și istoricul Gheorghe Șincai (1754—1816) a fost unul dintre primii autori români de manuale școlare. Dintre lucrările lui face parte și **Povățuirea către economia de cîmp.** *Manualul, care însumează 224 de pagini, începe cu o tîlcuire: „Prin economie se înțelege învățătura care arată cum trebuie lucrat pămîntul, ca să sporească cîte ne sînt spre hrană, spre îmbrăcăminte și spre alte folosuri". Autorul menționează în mod special fertilizarea culturilor: „Dacă se va gunoi pămîntul după datină lui, nu are lipsă de odihnă, ci tot anul se poate agonisi cu mare folos, măcar de ar și trebui schimbată semănătura bucatelor în fiește-care an". Apoi recomandă folosirea uneltelor, pentru muncile agricole, între care: „Cilindrul sau Tăvala, pînă acum puțin cunoscut între plugari".*

Economia *lui Șincai este împărțită în 7 capitole: 1— Despre pămînt; (pămînt rece sau greu, pămînt cald sau moale, negru sau murg), amestecarea pămînturilor, gunoirea; 2—Despre lucrarea pămînturilor celor arătoase; 3—Despre livezi sau lucrările cele de cosit; 4 — Despre prășirea dobitoacelor celor de casă; 5—Despre grădini; 6 — Despre agonisirea viilor; 7 — Despre goangele cele de folos oamenilor — albinele și gîndacii sau viermii cei ce fac mătasea.*

Povățuirea către economia de cîmp *astfel concepută și pusă la îndemîna elevilor de școală, a fost primul manual complet de agricultură tipărit în limba română. A apărut în anul 1806 la Buda.*

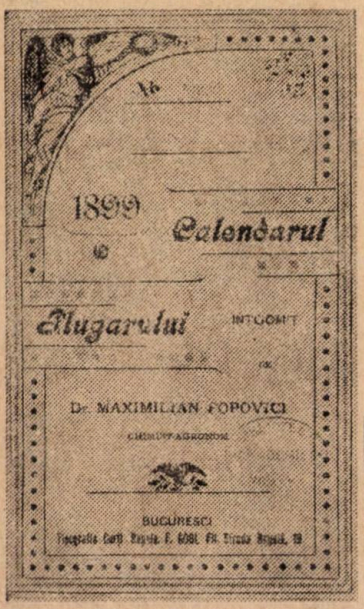

„JURNALUL DE AGRICULTURĂ" ȘI "AGRONOMIA"

Doi oameni de seamă — Mihail Kogălniceanu și doctorul C. Vîrnav — au încercat să introducă în publicistica românească primele periodice destinate agriculturii și călăuzirii săteanului. În lunile aprilie-decembrie 1840, Kogălniceanu a redactat la Iași *Foaia pentru agricultură, industrie și negoț*, un supliment la *Foaia sătească a Principatului Moldovei*, care a apărut din 1839 pînă în 1851. Doctorul Vîrnav a publicat, din februarie 1844 și pînă în iulie 1845 (24 de numere), *Povățuitorul sănătății și a economiei*, subintitulat: foaie periodică pentru poporul românesc.

Condițiile politice și materiale de atunci au făcut ca aceste două publicații să nu se poată menține, așa încît abia în anul 1857 avem ceea ce se poate numi primul periodic agricol: *Jurnal de agricultură*, apărut tot la Iași, sub conducerea lui Ion Ionescu de la Brad (lunar, de la 1 august 1857 pînă la 1 decembrie 1859). În cuvîntul introductiv publicat în primul număr, redactorul explică rostul jurnalului: „Cu scoaterea la lumină a acestei foi nu facem alta decît prindem firul cel rupt al publicației *Foaia sătească*, pentru nevoia cea mare ce o simțim de a ne lumina unii pe alții și a ne ajuta spre a dobîndi o viață mai fericită și mai îmbogățitoare [...]". Un specialist se ocupa de „Agricultura, știința agricolă și știința econo-

ÎNTÎIUL ALMANAH

Agronomul Ion Ionescu de la Brad a deschis drumul almanahurilor noastre agricole, tipărind la 1845 întîiul **Kalendar pentru bunul gospodar,** în care explică pe înțelesul tuturor lucrările agricole ce trebuie executate lună de lună și cu aceasta justificînd rostul volumului publicat: „Trebuința ce fiecare simțește de a nu rămînea înapoi de înaintările făcute în gospodăria altor țări".

Un **Calendar industrial,** apărut la Craiova în anul 1866, publică nu mai puțin de 250 de „secrete din ramura agriculturii, grădinăritului și economiei casei" (prepararea vinului din smeură, coacăze și agrișe; prepararea murăturilor). În 1872 apare la Roman un **Calendar al Cultivatorului,** iar în 1899, **Calendarul Plugarului,** scos „mai cu osebire pentru țăran, care formează cea mai numeroasă clasă a agriculturii, sînt părți în acest calendar pe care copilul lui de școală i le poate citi în zilele de sărbători și le va înțelege și-i vor fi de folos". Acesta a fost cel mai complet calendar agricol apărut la noi în secolul trecut.

miei". Alt inginer relata despre „Cultura păpuşoiului la Nei-York". Pe lîngă probleme agricole însă „Jurnalul de agricultură", aborda şi numeroase „treburi casnice" ca de exemplu „Cum să se facă apa de puţuri bună de băutu" şi „Cum să se facă ghiaţa vara".

În fiecare număr, erau incluse ştiri cu privire la preturile curente ale cerealelor, iar foaia se încheia cu numeroase înştiinţări. De asemenea, un loc important în fiecare număr era rezervat ştirilor în legătură cu problemele noi de agricultură din alte ţări. Astfel, în nr. 1, era publicată o dare de seamă asupra adunării generale a „Societăţii imperiale agricole din Paris", în care, intre altele, se discutau următoarele probleme: drenajul ogoarelor, îngrăşarea acestora, vindecarea rîiei la oi, bolile viermilor de mătase, ale cartofilor, fertilizarea ogoarelor.

În ceea ce priveşte rubrica de corespondenţă şi sfaturi, se precizau următoarele: „Sub acestu titlu, vom respunde la tote întrebările ce ni se voru face şi a cărora respunsu ni se va părea că poate să intereseze pe cei mai mulţi din cetitorii noştri. Din toate foile periodice, cea mai bună va fi aceea care de la începutu pînă la sfîrşitu nu ar face altă decîtu se respundă la întrebările ce ar face însuşi publicu. În acestu chipu, poate fi încredinţatu cineva că nu scrie despre lucruri care nu intereseauă pe nimeni, afară numai decîtu pre acel ce le scrie. În adevăru, jurnalurile şi revistele a cărora izbîndă este mai aevincă, sînt acele care găsesc mai bine a ceea ce poate fi dorul şi aşteptarea publică..."

Foarte interesant este articolul despre creşterea calului arab reluat după o lucrare a generalului Donosu, reproducîndu-se o scrisoare a lui Abd-El-Kader, în care se dădeau amănunte „curioase" asupra acestei rase de cai. La întrebarea „De cîte zile poate să meargă calul arab fără să se odihnească şi fără să tînjească?" Abd-El-Kader răspundea: „Unu calu teafăru de toate picioarele şi care mănîncă a tot orzu cîtu-i ia stomahu poate să facă tot ce vrea stăpînu său. De aceea arabii şi zic: „Dă-i orzu şi apoi duşmăneşte-l!" „Însă fără a întrebuinţa rău calu, cineva poate să facă în toate zilele 100 de kilometri de la Mascara pînă la Aghelizanu. Un cal ce face acestu drumu în toate zilele şi care mănîncă orzu cîtu vrea, poate să tie, fără să se ostenească, trei şi chiar patru luni, fără să stee măcar o singură zi". La întrebarea „cîtu drumu poate să facă un calu *într-o zi*" se răspundea că „nu se poate şti cu hotărîre, însă se apropie de 240 de kilometri, adecă de la Tleseh pînă la Mascara. Mulţi cai fac într-o zi drumul între aceste două puncturi. Cu toate aceste, calu a doua zi nu mai poate merge atît de iute. Cei mai mulţi din caii arabi merg într-o zi de la Mascara pînă la Oran, şi pot face două sau trei zile una după alta calea aceasta."

La „Buletinul comerţial" din acelaş număr, între altele se anunţa că „recoltele sînt înaintate în toate părţile şi mai ales în Moldova, şi vor să fie îmbelşugate în anul acesta. De pretutindene auzimu ştiri bune şi avem nădejde că în anul acesta să se curme şirul nenorocitu al lipsei în care ne aflămu de la 1853. În cursu acestoru patru ani de scumpete — continua ştirea — suferinţele clasei muncitoare şi nevoile au fostu mari şi nespuse. Preţurile pînilor s-au tot suitu pînă ce au ajunsu în a fi îndoite, întreite şi împătrite. În lunile trecute însă, au începutu preţurile a da înapoi şi în această de pe urmă lună, pretutindenea în Europa se înseamnă o scădere simţitoare. Anu se arăta bogatu în pîne şi în vinu. Cartofele n-au putut însă scăpa de grozăvia boalei ce le perde de zece ani, însă boala viei au începutu a da înapoi. În multe locuri, via au trecutu cu norocire minutu cel criticu al înfloririi, încîtu în multe părţi viile în care anu trecutu au fostu stricatu, sîntu acum în deplină sănătate şi pretutindene se bagu de seamă o slăbire şi micşorare a boalei, aşa încîtu putem zice, că şi vinu vom ave în anul acesta mai eftinu decît în anii trecuţi."

În încheierea fiecărui număr exista o rubrică de publicitate cu vignete foarte frumos realizate în care se anunţa, de pildă, vinderea unei trăsuri, a unei case cu cinci odăi şi grajduri etc.

În alte numere ale „Jurnalului de agricultură", erau înserate note asupra economiei rurale în diferite ţări ale Europei, se tratau probleme de morală, de igienă casnică, erau date reguli dietetice şi, ca de obicei, buletinul comercial, preţurile curente, sfaturi veterinare.

"Agronomia" — ziar de agricultură şi economie rurală, a apărut la Bucureşti, de la 15 martie 1859 pînă la 15 iulie 1861. P. Buescu, redactorul ziarului, s-a străduit — şi a reuşit în mare măsură — ca în cei doi ani de apariţie bilunară, să pună la îndemîna agricultorilor o adevărată colecţie de sfaturi privind: cultura porumbului, cultura celorlalte plante agricole cunoscute atunci la noi: îmbunătăţirea creşterii vitelor; explicarea funcţionării maşinilor şi instrumentelor agricole; cultura viilor şi fabricarea vinului; distilarea alcoolului; creşterea viermilor de mătase; stîrpirea dăunătorilor semănăturilor.

Publiciştii din secolul trecut n-au neglijat nici celelalte ramuri de activitate înrudite cu agricultura. O publicaţie intitulată „Revista pădurilor" a apărut la Bucureşti în perioada ianuarie 1881—iulie 1882 şi apoi din noiembrie 1886 pînă în martie 1916; o alta, *„Apicultorul şi economul român"* care a apărut la Sînnicolaul Mare în anii 1889—1890. La Bucureşti a apărut prima *Revistă Viticolă* (din 1896 pînă în 1915) şi prima *Revistă hortico-agricolă* (1899—1906).

Grupaj realizat de
Ion MARDARE şi Al. RAICU

(Urmare din pagina 67)

MIC DICȚIONAR DE TERMENI MEDICALI

Analgezic	care calmează temporar durerea.
Antiastmatic	împotriva astmei.
Antibiotic	substanță organică solubilă, produsă de organisme vegetale sau animale, ori pe cale sintetică, ce are proprietatea de a distruge anumiți microbi sau de a le inhiba creșterea.
Antihelmintic	împotriva viermilor intestinali.
Antimitotic	substanță utilizată în tratamentul unor forme de cancer.
Antiseptic	care combate dezvoltarea microbilor patogeni.
Antispasmodic	care combate spasmele.
Astringent	care are proprietatea de a contracta țesuturile organismului. Substanță care combate secrețiile exagerate.
Avitaminoză	boală care constă în insuficiența sau lipsa din organism a uneia sau mai multor vitamine.
Bactericid	substanță cu acțiune distrugătoare asupra bacteriilor.
Cardiotonic	care stimulează inima, întărindu-i forța de contracție și normalizează ritmul bătăilor.
Carminativ	care calmează durerile abdominale și favorizează evacuarea gazelor intestinale (ex. anasonul, menta).
Cicatrizant	care vindecă rănile.
Colagog	care provoacă evacuarea bilei în intestin.
Dispepsie	stare bolnăvicioasă caracterizată prin digestie grea și dureroasă.
Emenagog	care favorizează menstruația.
Emolient	care are proprietatea de a muia și a destinde țesuturile congestionate sau înăsprite.
Expectorant	care ușurează expectorația (secreție a căilor respiratorii, eliminată prin tuse; spută, flegmă).
Fitoncide	substanțe volatile produse și eliminate de anumite plante superioare, cu acțiune puternic bacteriostatică și uneori bactericidă.
Fungicid	substanță care distruge ciupercile dăunătoare.
Hemostatic	care oprește hemoragia.
Hipotensivă	substanță care provoacă scăderea tensiunii arteriale.
Parasimpaticolitic	care are acțiune de inhibiție asupra sistemului nervos parasimpatic (ex. atropina).
Sedativ	calmant.
Sudorific	care provoacă transpirație.
Spasmolitic	care suprimă spasmele musculaturii netede din diferite organe
Tonic	care stimulează funcțiunea sistemului nervos, a celui cardiac, a organelor hematopoetice (măduva osoasă, țesutul limfoid și sistemul reticulo-endotelial).
Vermifug	care distruge viermii intestinali.

POFTĂ BUNĂ!

ORIZONTAL: 1. Produs apicol cu mare valoare nutritivă — Produs de grădină, bun cu miel sau ouă; 2. „Fabrică de produse agricole" (abr.) — Preparați la cuptor din făină, brînză de vaci și ouă; 3. Fruct cleaginos, folosit în compoziția cozonacilor și a unor prăjituri — Ține vinul în butoi; 4. Deliciu pescăresc, pregătit la temperatură înaltă (trei cuv.); 5. E numai mușchi — Acest (pop.) — Matei Basarab; 6. Se scoate din sotă! — Se ocupă de alimentație pe plan mondial (abr.) — Nu mai sînt sarmale!; 7. Deliciul piftiei — Leguminoasă alimentară; 8. În ei se transportă cartofii — Tos golit!; 9. Legumă pregătită pentru mîncare — Grăsime animală inferioară; 10. Fruct alpin din care se prepară o băutură specifică — Pămînt gata de cultivat; 11. Foi de salată! — Obiectiv urmărit la darea focului — Egal cu zero!; 12. Pentru tăiat mămăliga — Felii de carne fripte pe jeratec.

VERTICAL: 1. S-a terminat! — Fierătură de orez, produs al vechii bucătării românești; 2. Produs lactat; — Cu carne de miel e delicios; 3. Cel mai bun e cu ciuperci — În brînză și ridichi!; 4. Stîrnește pofta de mîncare (adj.); 5. Cap fără cap! — În peltea! Prăjitură cu frișcă; 6. Jumătate de acadea! — Conjuncție — Nota redacției; 7. Preparat făcut după rețetă proprie, constituind faima listei de bucate (pl.); 8. „Porumbelul" fiert (mold.) — Pus între foi de viță (pop.); 9. Unitate de timp — Pete — În vînătă!; 10. Face cafeaua slabă — Rest de zăț! — Erbacee cu frunze comestibile, întîlnită și în borș; 11. Puțin gulaș! — Mîncare din ouă în amestec simplu sau cu șuncă, brînză etc. (pl.) — Produs alimentar... de duzină; 12. Felul întîi (pl.) — Sărată, afumată sau împănată cu usturoi, se pune la păstrare (pl.).

Gabriel DUMITRIU

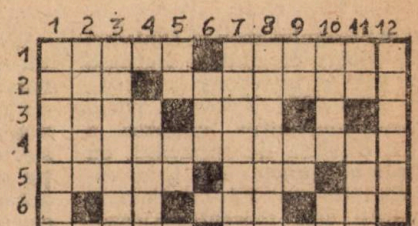

UN ETALON AL PERFORMANȚELOR ȘI EFICIENȚEI ECONOMICE ÎN ZOOTEHNIE

In cadrul agriculturii de stat, unitățile etalon au rolul de a demonstra eficiența metodelor și tehnologiilor moderne, pe bază de fapte, de rezultate concrete. O asemenea unitate etalon, vizitată de numeroși specialiști este I.S.C.I.P. Beregsău, din județul Timiș. Vizitatorii sînt atrași de experiența acestei mari unități a zootehniei românești, care numai în anul 1974 a dat peste plan 2 245 tone de carne, iar beneficiile suplimentare s-au ridicat la 15,7 milioane lei. An de an, toți indicatorii tehnici și economici au fost depășiți, ceea ce a permis înfăptuirea cincinalului 1971—1975, înainte de termen. O răsplată binemeritată pentru aceste performanțe este acordarea înaltului titlu de **Erou al Muncii Socialiste** și a Steagului roșu și Diplomei de onoare de unitate fruntașă pe țară în întrecerea socialistă pe anul 1974. Pentru a patra oară consecutiv, unitatea a fost distinsă de asemenea, cu **Ordinul Muncii** clasa I, iar directorului acestei prestigioase unități, ing. **Florențin Cîrpan**, i-a fost conferit titlul de **Erou al Muncii Socialiste.**

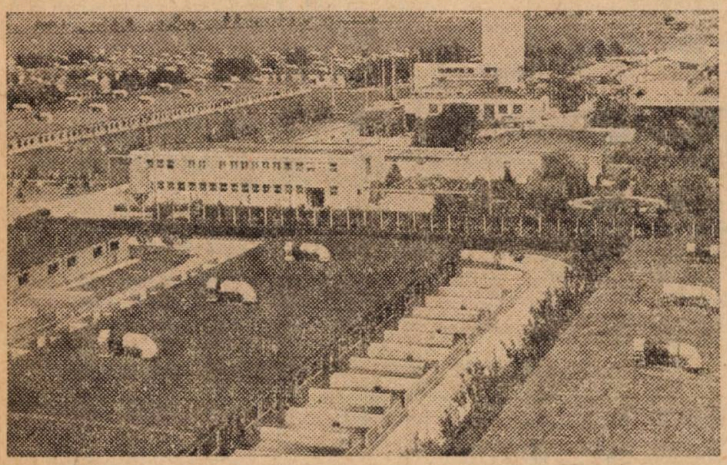

Cei peste 500 de muncitori și specialiști din Beregsău sînt mîndri de rezultatele lor. Ei lucrează într-o unitate caracterizată printr-un înalt grad de mecanizare și, parțial, de automatizare a lucrărilor. De altfel, pe lîngă îngrijitori ca **Emil Bîldeanu, Livia Căpățînă, Vasile Cozma, Ana Seleși** ș.a. în complex lucrează numeroși mecanici, electricieni, șoferi. Mulți dintre aceștia provin din rîndul îngrijitorilor, ei fiind calificați la locul de muncă. Diversificarea meseriilor asigură buna funcționare a utilajelor și instalațiilor și executarea multor lucrări care țin de specificul biologic al producției.

Ce relevă experiența acestui colectiv, care este „cheia" rezultatelor de prestigiu pe care le-a obținut? Este de remarcat că aici se aplică cu rigurozitate regulile de igienă, pentru menținerea unui microclimat corespunzător, care nu lasă prin nimic să se întrevadă că, pe un spațiu relativ restrîns se cresc anual zeci de mii de porci.

Prin numeroase experimentări și testări pentru perfecționarea tehnologică, în sectorul de reproducție s-au conceput noi tipuri de boxe, redimensionate și reamenajate în funcție de cerințele fiziologice ale animalelor. Aceasta a permis ca, pe același spațiu construit, să se amenajeze 2 400 boxe în loc de 1 200, ceea ce permite să se întrețină un număr dublu de scroafe de prăsilă. Ca urmare, numărul total de purcei obținuți de la intrarea în funcțiune a complexului și pînă la jumătatea anului 1975 a depășit pragul unui milion.

Un apreciabil efect are manifestarea plenară a spiritului gospodăresc, preocuparea asiduă pentru modernizarea constructivă și tehnologică. O remarcabilă inițiativă și anume extinderea canalelor subterane asigură eliminarea deplină a dejecțiilor la toate categoriile de porcine, menținerea unor condiții optime de igienă.

Pentru punerea mai deplină în valoare a fondului genetic al raselor de porci s-a organizat selecția și testarea materialului de prăsilă, ceea ce a permis depistarea celor mai valoroase exemplare de vieruși și scrofițe. In mod curent se practică metisarea industrială între trei rase valoroase — Marele alb, Landrace și Durok — pentru a se obține mai mulți purcei și a se îmbunătăți calitatea cărnii.

Conducerea I.S.C.I.P.-ului Beregsău a întreprins inițiative valoroase pentru modernizarea unor ferme de tip gospodăresc preluate de la alte unități agricole de stat integrate în circuitul productiv al complexului. Aceste ferme care, în dese cazuri, își încheiau activitatea economico-financiară cu pierderi și abia livrau cîte 300—400 tone de carne de porc pe an, au ajuns să producă anual 1 500 tone de carne. Una dintre acestea este ferma de la Jimbolia, condusă de Gheorghe Bandula, care livrează 17 000 de porci pe an față de 4 000 în trecut. Aici, toate padocurile asfaltate, destinate plimbării animalelor, au fost acoperite, creîndu-se spații suplimentare pentru creșterea unui număr de 7 000 de porci.

Numeroșii vizitatori care vin la complexul din Beregsău au multe de învățat în ce privește perfecționarea tehnologiei de creștere a porcilor și aplicarea metodelor științifice. Dar mai presus de orice, ei apreciază marele efort creativ al specialiștilor și muncitorilor, preocupați permanent de introducerea noului.

R. BORDEA

COOP

modern, promptitudine, varietate

— Convorbire cu tovarășul *Gheorghe Ardeleanu*, președintele Uniunii Județene a Cooperativelor de Consum — Bihor.

— V-am ruga să ne vorbiți mai întîi despre realizările din ultimii ani pe linia dezvoltării, modernizării și reprofilării rețelei comerciale și de alimentație publică din satele județului.

— Satele județului Bihor beneficiază astăzi de o rețea de magazine și unități de alimentație publică dezvoltată, cu un mare număr de profile și modernă. De exemplu, în cele 350 de sate și comune avem circa 1300 de unități comerciale și de alimentație publică, cu o suprafață comercială utilă de peste 105 000 mp. Cu excepția a vreo douăzeci de cătune, fiecare avînd între 80—150 de locuitori, în toate celelalte așezări rurale cooperația de consum are cel puțin un magazin mixt și un bufet. Avem magazine chiar și la gurile de exploatare forestieră — la Burda, Huta, Sohodol, Roșia, Rîpoasa și altele, chioșcuri alimentare în incinta unor întreprinderi ca, de exemplu, întreprinderile agricole de stat Valea lui Mihai, Salonta, Tulca, Curtunișeni și Tarcea, S.M.A.-urile Săcueni și Cighid, fabrica de conserve Valea lui Mihai, minele de bauxită din Dobrești și Răcari etc. Spațiile comerciale construite în ultimii ani nu diferă cu nimic de cele de la oraș. Sînt construcții moderne, care au schimbat fața satelor, ca supercoop-ul din Diosig, supermagazinele din Suplacu de Barcău, Vadu Crișului, Sălacea, Pădurea Neagră, Dobrești și Beiuș. Anual, rețelei noastre i se adaugă circa 40—50 de noi unități cu o suprafață comercială utilă de aproape 5 000 mp. Într-un singur an au fost investite în construcții și utilaj comercial circa 11,5 milioane lei. Rețeaua de unități este amplasată concentric pe sat, comună și centru zonal, în așa fel încît pe aceste centre gravitează un mare număr de așezări rurale. Avem 18 centre zonale, 173 comunale și 258 sătești. Pentru pătrunderea cărții la sate, pe lîngă cele 52 de librării și 423 de puncte de desfacere a presei și cărții, dispunem și de o autolibrărie care vizitează periodic cele mai îndepărtate cătune.

În buna aprovizionare a populației cu cele mai diverse mărfuri alimentare și industriale un rol notabil îl au comerțul activ și formele moderne și rapide de comerț. Participăm cu regularitate la bîlciuri și tîrguri, la serbările cîmpenești tradiționale de la Bulz și Vadu Crișului, de la Tinca și Ceica etc. În 1975 la aceste tîrguri și serbări, precum și la cele circa 80 de expoziții de mărfuri industriale preliminăm, după datele de pînă acum, o desfacere de peste 16 milioane lei. Funcționează în satele noastre și sistemul avansat al autoservirii — 53 magazine și raioane alimentare și 26 de unități care desfac produse chimice, articole de menaj și cărți. Expunerea deschisă a mărfurilor se practică în 316 magazine și raioane cu textile-încălțăminte, mobilă, articole de menaj și electrotehnice.

Dispunem și de o amplă și modernă rețea de alimentație publică. An de an, numărul unor asemenea unități a sporit cu circa 20—30, accentul punîndu-se pe cele cu profil culinar. În prezent avem 8 cantine — restaurant, 8 birturi și ospătării, două unități și 8 secții „Gospodina", 61 de cofetării, 23 restaurante și braserii, dintre care trei restaurante cu linie de autoservire, mai multe bufete și bodegi.

Sectorul de alimentație publică s-a dezvoltat în ultimii ani printr-o serie de unități reprezentative, în care modernul se îmbină cu specificul local. Am în vedere, de exemplu, complexele turistice (hotel și restaurant) de la Poiana Florilor amenajat într-un castel medieval, de la Piatra Craiului care are și cramă, restaurantele și căsuțele camping de la Inand și Săcădat, restaurantul „Lotus" de la Băile Felix, braseria Stîna de Vale, restaurantul și cofetăria din Tileagd.

Pe linia sporirii desfacerilor de produse culinare, pe lîngă reprofilarea rețelei, accentul punîndu-se pe birturi, ospătării, pe restaurante cu autoservire, cantine-restaurant etc, mai trebuie evidențiată amplificarea, în ultimii doi ani, a bazei de producție a preparatelor. Au fost construite, de pildă, un complex de

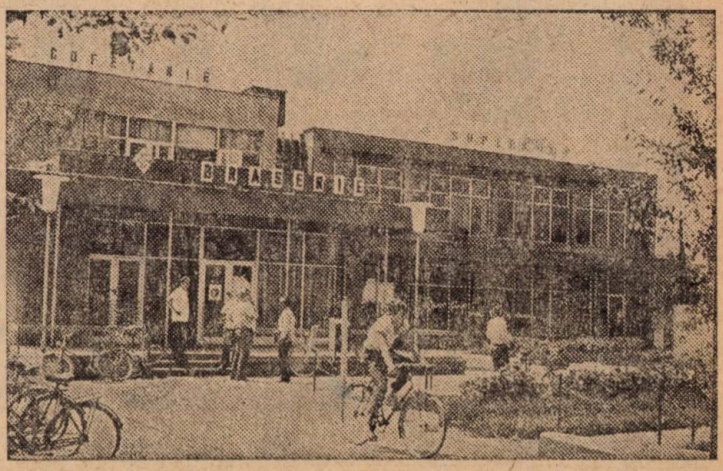

producție, la Biharia, laboratoare de cofetărie la Aleșd și Salonta și s-au amenajat încă 16 bucătării la unitățile noastre din Tileagd, Săcădat, Inand, Poiana Florilor, Suplacu de Barcău, Săcuieni, Sălard etc. Un accent deosebit se pune pe prepararea de mîncăruri specifice bihorene, printre care cele preparate din ciuperci de cîmp, legume de sezon și carne de pasăre. Toate unitățile cooperației de consum sînt permanent aprovizionate cu o gamă variată de mărfuri de bună calitate — alimentare și industriale — sătenii ne mai trebuind să meargă la orașe, mulți kilometri, ca odinioară. Numai în anul 1975, prin unitățile cooperației de consum din județul nostru se prelimină vînzarea la sate a 4 400 televizoare, 4 800 aparate de radio, mobilă în valoare de peste 55 milioane lei, materiale de construcții — peste 65 milioane lei, 2 900 de frigidere, peste 1 400 mașini de cusut, 2 900 mașini de spălat electrice, 700 aspiratoare de praf, 6 850 biciclete etc. Valoarea, preliminată, a produselor alimentare desfăcute în satele bihorene, prin magazinele cooperației de consum, va ajunge la circa 800 milioane lei. Toate acestea demonstrează nu numai creșterea puterii de cumpărare a țăranilor cooperatori și a celorlalți locuitori ai satelor ci și activitatea fructuoasă depusă de lucrătorii noștri, dintre care evidențiem pe gestionarii de magazine Ioan Molnar, din Popești, Alexandru Bardi din Aleșd și Ștefan Marc din Suncuiuș, pe responsabilii de restaurante Aurel Văleanu, din Inand, Constantin Vlad din Băile Felix și Ștefan Ivaniuc, din Piatra Craiului, precum și pe Ioan Trif, responsabilul complexului de alimentație publică din Poiana Florilor.

— Locuitorii satelor și turiștii sînt desigur interesați să cunoască și surprizele ce le rezervați în viitorul apropiat, perspectivele dezvoltării și modernizării pe mai departe a comerțului bihorean...

— Mai întîi despre perspectivele dezvoltării și modernizării rețelei comerciale și de alimentație publică, a formelor de comerț. În viitorul cincinal vom construi printre altele, complexe comerciale la Tinca, Ceica, Tileagd, Remet și Bulz, un complex de alimentație publică la Marghita, magazine universale cu etaj la Bratca, Tarcea, Popești și Simian, magazine universale cu bufet la Căbești, Almașu Mare, Buntești, Timiș, Ineu de Criș, Pietroasa, Boianu Mare și altele, magazine la parterul blocurilor de locuit din Tinca, Valea lui Mihai, Aleșd, Beiuș, Salonta, Suplacu de Barcău etc. Bineînțeles că în toate aceste noi unități, ca și în multe altele care vor fi modernizate — în medie, 30 pe an — se vor practica formele avansate de comerț ca autoservirea și alegerea liberă de către client a mărfurilor. Vom dezvolta, de asemenea, comerțul activ, mobil, stradal, vom intensifica participarea la tîrguri și serbări cîmpenești, inițiind și unele forme, aflate acum în studiu, prin care să aprovizionăm chiar la cîmp cu gustări și băuturi răcoritoare, pe țăranii cooperatori aflați la prașilă sau la recoltat.

Sporirea și diversificarea sortimentului de mărfuri va sta permanent în atenția noastră. De asemenea, vom pune accentul pe creșterea ponderii producției proprii în totalul desfacerilor. În acest scop, se vor mai înființa pînă la sfîrșitul anului viitor încă 15 birturi, 6 cofetării, 13 braserii și restaurante și se va reduce cu 15 numărul unităților care desfac mai mult băuturi. Aceste 15 bufete vor fi reprofilate în birturi, plăcintării și cofetării, în care scop vom organiza lucrul în două schimburi în laboratoarele de preparate culinare și de cofetărie. De altminteri, în 1975, față de 1974, se prelimină desfacerea cu 80 la sută a mai multor preparate culinare și de cofetărie.

Convorbire consemnată de
Tudor DUMITRU

CALEIDOSCOP sportiv

● *DEBUT PROMIȚĂTOR ÎN ANUL PREOLIMPIC.* Seria performanțelor din anul preolimpic, 1975, a fost deschisă de handbaliști, care și-au înscris în palmares o nouă victorie de prestigiu. Reamintim că între 4 și 12 ianuarie, în șase localități din România s-au disputat jocurile Campionatului mondial universitar de handbal, reunind 12 echipe de pe trei continente. După o suită de meciuri pasionante, selecționata studențească a țării noastre, avînd în componența ei pe maeștrii emeriți Radu Voina, Adrian Cosma și „tunarul" Ștefan Birtolam, a reușit să urce pe prima treaptă a podiumului învingătorilor. Handbaliștii români au cîștigat confruntările cu puternicele formații ale Poloniei (22-21), Iugoslaviei (22-14) și U.R.S.S. (18-17). Astfel, selecționata României și-a păstrat trofeul de campioană, pe care l-a cucerit în anul 1973, în Suedia.

● *ÎNVINGĂTORI ȘI LA BUENOS AIRES.* La sfîrșitul lunii martie, lotul republican de handbal de tineret s-a deplasat la Buenos Aires (Argentina), unde avea să participe la cea de-a 7-a ediție a *„Cupei țărilor latine"*. Și „cadeții" noștri au cîștigat toate meciurile, cucerind, pentru a 5-a oară, consecutiv, trofeul pus în joc.

● *O PERFORMANȚĂ UNICĂ ÎN ISTORIA J.O.* Maestra emerită a sportului, atleta *Lia Manoliu*, care a stabilit un record de longevitate... olimpică, a trăit, în ziua de 6 iunie 1975, un moment de mare satisfacție. La Palatul UNESCO din Paris, în cadrul unei festivități, i s-a decernat un prețios trofeu, Cupa Fair-Play „Pierre de Coubertin", care avea să-i răsplătească excepționala comportare și activitate sportivă desfășurată în decurs de 20 de ani. În aceste două decenii, valoroasa noastră discobolă a participat la șase ediții ale J.O. de vară: 1952 — Finlanda 1956 — Australia, 1960 — Italia, 1964 — Japonia, 1968 — Mexic și 1972 — R.F. Germania (avea 40 de ani în 1972). Fără îndoială, este o performanță unică în istoria Jocurilor Olimpice. La aceste întreceri, Lia Manoliu a obținut o serie de rezultate remarcabile, dintre care amintim: două medalii de bronz (1960 — Roma, 1964 — Tokio) și cea mai frumoasă performanță dobîndită la vîrsta de 36 de ani, cînd a cucerit, la J.O. din Mexic — 1968, medalia de aur și titlul de campioană olimpică.

● *PATRU SPORTIVI DE LA SATE ÎN LOTUL OLIMPIC DE HANDBAL.* Printre componenții lotului republican masculin de handbal, care se pregătește pentru J.O. din Canada — 1976, se află și patru jucători din mediul rural. Este vorba de campionii mondiali *Ghiță Licu* — născut la 1 decembrie 1945, în comuna Fierbinți (Ilfov), *Liviu Bota* — născut la 25 mai 1949, în comuna Cristian (Brașov), *Gavril Chicid* — născut la 2 aprilie 1948, în comuna Imeni (Covasna) și *Dan Marin* — născut la 19 august 1948, în comuna Ștefănești (Ilfov).

● *SALBA DE TROFEE A ATLEȚILOR.* La Katowice (Polonia) s-a desfășurat, în zilele de 8 și 9 martie 1975, cea de-a 6-a ediție a Campionatelor europene de atletism „indoor" (pe teren acoperit), la care s-au înregistrat o serie de rezultate de seamă. Tînăra atletă *Dorina Cătineanu* a obținut titlul de campioană continentală, cîștigînd proba de săritură în lungime, iar craioveanca *Natalia Andrei* a cîștigat — de o manieră extraordinară — cursa de 1 500 m., cucerind al 2-lea titlu de campioană europeană pentru delegația noastră. De asemenea, tînărul fondist *Gh. Ghipu*, din comuna Dascălu-Creața (Ilfov), a cîștigat medalia de bronz, ocupînd locul 3 în proba de 1 500 m. La ediția jubiliară, a 20-a, a „Crosului Balcanic", desfășurată la Băile Felix — Oradea (duminică 30 martie), sportivii români au cules un șirag de medalii; au cîștigat trei probe la individual, prin junioara *Elisabeta Bakalar*, *Natalia Andrei* (proba de senioare), *Gh. Ghipu* (locul 1 în cursa de 6 000 m. — tineret), precum și patru titluri de campioni balcanici pe echipe. Așadar, fondiștii noștri au fost la înălțime!

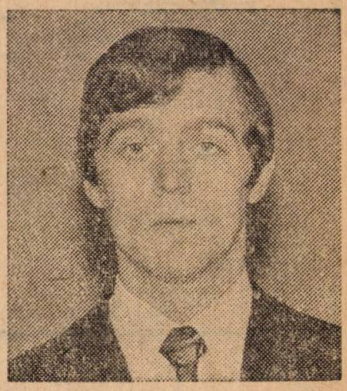

● *DAN GRECU CONFIRMĂ.* În toamna anului 1974, la C.M. de gimnastică de la Varna, sportivul român *Dan Grecu* avea să se impună la cea mai dificilă probă din programul acestei competiții, proba de inele. Cu o evoluție impecabilă, el a reușit să cucerească o prețioasă medalie de aur și titlul de campion mondial. A fost prima victorie repurtată de un sportiv român în cea mai importantă competiție internațională de gimnastică. La o distanță de cîteva luni, respectiv la 1 mai 1975, Dan Grecu a realizat o nouă victorie. La "europenele" de gimnastică de la Berna (Elveția), reprezentantul nostru s-a situat, din nou, pe primul loc. Cîștigînd titlul de campion continental la proba de inele, el a luat o serioasă opțiune pentru J.O. de la Montreal — 1976.

● *FOTBALISTUL DUDU GEORGESCU PREMIAT CU „GHEATA DE AUR".* După încheierea stagiunii fotbalistice 1974-1975, iubitorii sportului cu balonul rotund au aplaudat succesul repurtat de golgeterul campionatului diviziei A, dinamovistul *Dudu Georgescu*. Marcînd 33 de goluri, el s-a dovedit cel mai productiv atacant de pe continent din acest sezon. Astfel, Dudu Georgescu este primul român care a reușit să cîștige tradiționalul concurs dotat cu „Gheata de aur", inițiat de revista de specialitate, „France Football".

LA CE ȘCOLI ALE COOPERAȚIEI DE CONSUM VĂ PUTEȚI ÎNSCRIE

— Convorbire cu Alexandru Dinulescu, directorul Direcției organizare și învățămînt din CENTROCOOP —

Școlile cooperației de consum au o îndelungată tradiție, primele forme ale învățămîntului cooperatist din țara noastră datînd de la sfîrșitul secolului trecut. Pe măsura dezvoltării activității cooperației de consum, s-a diversificat și perfecționat și învățămîntul cooperatist. În prezent există 17 școli proprii ale cooperației de consum în 17 orașe: Alba Iulia, Bistrița, Buzău, Brăila, Botoșani, Caracal, Corabia, Constanța, Gherla, Huși, Oradea, Ploiești, Rm. Vîlcea, Sibiu, Sf. Gheorghe, Timișoara și Tîrnăveni. Aceste școli dispun de o bază didactico-materială prin care se asigură condiții bune pentru întărirea prin practică a caracterului aplicativ al învățămîntului: 62 de ateliere-școală, cu 13 profiluri diferite, 7 laboratoare de depanare a aparatelor de radio și televizoarelor, 6 magazine-clasă, 9 laboratoare de fizică și chimie, numeroase cabinete de științe sociale etc. De asemenea, școlile dispun de 3 220 de locuri de cazare în internate și 2 361 de locuri la cantine (într-o serie). Programul de instruire teoretică și practică al elevilor se realizează de către 300 de profesori și maiștri-instructori. În anul școlar 1974—1975, învățămîntul cooperației de consum a pregătit 4 894 de elevi.

Pentru a afla cine poate urma o asemenea școală, ce meserie poate învăța, ce condiții oferă aceste unități școlare — am purtat o discuție cu Alexandru Dinulescu, *directorul Direcției organizare și învățămînt din CENTROCOOP.*

— Mai întîi, vă rugăm, tovarășe director, să ne spuneți ce forme de pregătire există în aceste 17 școli ale cooperației de consum?

— Avem școli de specializare postliceală la Constanța, Buzău, Brăila, Oradea, Ploiești și Rm. Vîlcea. În astfel de școli se pregătesc — la Brăila și Constanța — depanatori de aparate de radio și televizoare, iar la Buzău, Oradea, Ploiești și Rm. Vîlcea — lucrători în specialitatea tehnologie în alimentația publică, adică șefi de unități, șefi de sală, tehnologi etc. Ponderea o au însă școlile profesionale, profilate pe diverse meserii.

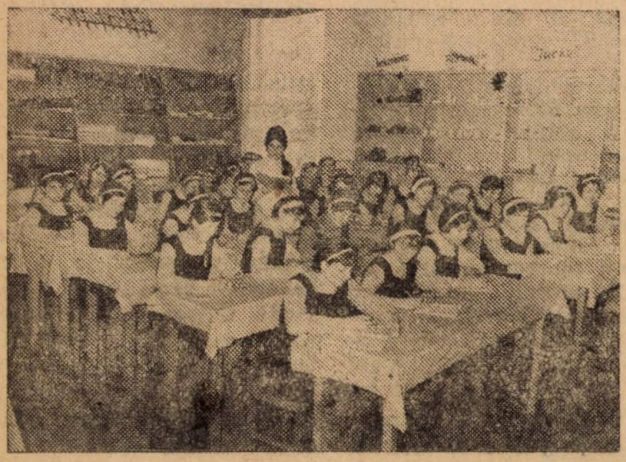

— Cred că ar fi util să precizați care sînt aceste meserii și la ce școli se pot învăța...

— Sînt multe meserii. Pregătim ceasornicari-bijutieri, precum și lăcătuși - mecanici - sudori - tinichigii — la Oradea; tricoteri și țesători covoare — la Gherla, Corabia și Huși; croitori pentru confecții femei — la Buzău, Caracal, Corabia, Huși și Boto-

șani; brutari-preparatori produse făinoase — la Sibiu; cizmari-marochineri — la Gherla și Tîrnăveni; croitorii confecții pentru bărbați — la Gherla, Sf. Gheorghe și Tîrnăveni; mecanici auto-moto — la Rm. Vîlcea și Oradea; cofetari-patiseri, bucătari, ospătari — la Ploiești, Constanța, Timișoara și Oradea; vînzători — la Bistrița, Alba Iulia, Oradea și Buzău; tapițeri-tîmplari — la Tîrnăveni; preparatori conserve de legume — la Botoșani; preparatori conserve de carne — la Buzău; electro-mecanici pentru obiecte de uz casnic — la Gherla și Constanța; zidari-zugravi-mozaicari-faianțari — la Sf. Gheorghe. După cîte observați, se pune accent pe policalificarea lucrătorilor, fapt ce rezultă din meseriile enunțate: ceasornicar-bijutier, lăcătuș - mecanic - sudor-tinichigiu etc. Aceste meserii nu sînt limitate și, în funcție de cerințele unităților cooperatiste, se pot învăța și alte meserii cuprinse în nomenclatoarele aprobate de Ministerul Educației și Învățămîntului și Ministerul Muncii. În cadrul atelierelor-școală și al laboratoarelor, elevii realizează o producție de peste 4 milioane de lei în fiecare an școlar. Dar să revenim la formele de școlarizare. În afara celor amintite, CENTROCOOP-ul organizează și *cursuri de specializare postliceală* cu absolvenți de liceu, care au diplomă de bacalaureat, cursuri cu durata de 3—8 luni, în funcție de complexitatea meseriei.

— *Pentru ca cineva să dea examen de admitere la una din aceste școli, ce condiții trebuie să îndeplinească?*

— Pentru școlile de specializare postliceală, condiția de bază este să fie absolvent al unui liceu, cu diploma de maturitate sau bacalaureat și cu stagiul militar satisfăcut. Candidatul trebuie să aducă recomandarea unității cooperatiste care l-a recrutat și l-a trimis pentru școlarizare. În ceea ce privește școlile profesionale, ele pot fi urmate de băieți și fete care nu au depășit vîrsta de 18 ani și care sînt fie promovați ai clasei a 8-a cu vîrsta împlinită de 16 ani pînă la 15 iunie, fie absolvenți sau promovați ai clasei a 8-a din serii vechi, fie absolvenți ai școlii generale de 10 ani din anul respectiv sau din serii vechi. Recrutarea candidaților se face din mediul rural și din localitățile în care cooperația de consum are unități (magazine de desfacere cu amănuntul, unități de alimentație publică, unități de producție și de prestări de servicii etc.).

— *Pe ce bază se face înscrierea la școală?*

— Înscrierea se face pe baza următoarelor acte: a) fișă de înscriere (cerere) sau foaia matricolă eliberată de școala generală unde candidatul a absolvit 8 clase sau certificatul de absolvire a școlii generale de 10 ani — în original; b) certificat de naștere în original și copie (copia se certifică de către școală, iar originalul se restituie); c) adeverință medicală eliberată potrivit instrucțiunilor Ministerului Sănătății; d) recomandarea organizației sau a întreprinderii cooperatiste. Desigur, aceste condiții pot suferi modificări de la an la an, dar se pot lua informații fie la școală, fie la IJECOOP-ul din județul în care se află școala.

— *Dar pentru a urma un curs de specializare postliceală, ce condiții trebuie să îndeplinească un candidat?*

— Recrutarea se face în aceleași condiții arătate mai sus, cu singura deosebire că nu se dă concurs de admitere.

— *Cel care reușește la examen trebuie să semneze un angajament. De ce și ce obligații își asumă?*

— Toți cei care au reușit la examenul de admitere încheie un angajament cu unitatea cooperatistă pentru care se școlarizează; prin acesta se obligă că, după absolvirea școlii, vor lucra, cel puțin 5 ani, în cooperația de consum. Cei care părăsesc sistemul cooperației de consum înainte de expirarea celor 5 ani sau dacă, în această perioadă, contractul de muncă va fi desfăcut din vina lor, vor suporta cheltuielile de școlarizare.

— *Ce avantaje oferă elevilor școlile de cooperație?*

— Toți elevii școlilor noastre beneficiază de drepturile materiale prevăzute în normele în vigoare (întreținere, cazare, transport gratuit în vacanțele școlare, echipament de protecție, uniforme școlare etc.). Bineînțeles, elevii care rămîn repetenți pierd aceste drepturi pentru anul pe care îl repetă.

— *Important de știut mai este și faptul dacă cel care a absolvit o școală a cooperației de consum are îndată asigurat locul de muncă..*

— Tocmai această precizare doream s-o fac. După absolvire, elevii primesc un certificat pe baza căruia au asigurată încadrarea, la organizațiile cooperației de consum, în specialitatea sau meseria pentru care s-au pregătit. Ca lucrători ai cooperației de consum, absolventii au posibilitatea să-și perfecționeze, în mod permanent, pregătirea profesională prin cursuri de reciclare. În funcție de rezultatele obținute, ei pot fi promovați în munci de răspundere, în diferite sectoare de activitate ale cooperației de consum. Numeroși tineri, absolvenți ai școlilor noastre, dețin astăzi funcții de răspundere în toate verigile sistemului, începînd de la cooperativă și pînă la Uniunea Centrală a Cooperativelor de Consum. Totodată, absolvenții care îndeplinesc condițiile de studii își pot continua pregătirea la nivel superior, la cursurile de zi sau fără frecvență, ceea ce le deschide noi perspective de promovare în muncă.

Convorbire consemnată de
Traian CRĂESCU

PARALELĂ ÎN TIMP LA CEACU

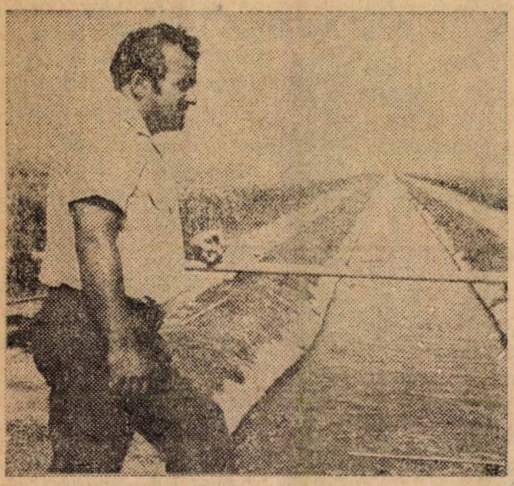

Ceacu. Margine de Bărăgan. Poposim în această așezare ialomițeană la vremea cînd pe ogoarele cooperativei agricole — înființată printre primele din țară — aurul holdelor curge, în rîuri, în buncărele combinelor. În urma „lebedelor roșii", paiele sînt adunate în grabă, iar tractoriștii **Constantin Cernea, Nicolae Oană, Vasile Crețul, Aurel Botea** și **Zaharia Călin** pregătesc pămîntul pentru o nouă cununie cu bobul. Admirînd ritmicitatea cu care se execută lucrările, reporterul nu-și poate ascunde emoția unei aduceri aminte. Cu aproape un pătrar de veac în urmă, elev fiind, participasem la o campanie de strîngere a grîului aici, la Ceacu. Parcă-i aud pe țăranii cooperatori cum se minunau cînd au văzut pătrunzînd în lanuri primele secerători-legători.

— Îți mai amintești? îl întreb pe **Ion Năstase,** directorul S.M.A. Cuza Vodă, care de pe atunci și-a legat viața de pămînturile acestea de pe malul Dunării.

— Cum să uit? îmi întoarce el întrebarea. Ceea ce se întîmpla atunci se cheamă istorie. Iar istoria nu se uită niciodată.

Împreună cu inginerul **Vasile Neagu,** președintele cooperativei, specialist destoinic care și el și-a unit de mult rosturile vieții cu destinul acestor locuri, încercăm o retrospectivă, sau mai bine zis o paralelă în timp.

În 1949, cooperativa și-a început activitatea prin unirea pămînturilor a 168 de familii țărănești, dispunînd de 705 hectare de teren arabil. Astăzi, cele 802 familii de țărani din Ceacu lucrează laolaltă 3 917 hectare de pămînt, întreaga suprafață beneficiind de irigații, în cadrul marelui sistem Călărași-Gălățui. Prin munca susținută a cooperatorilor, ca și cu sprijinul substanțial primit din partea statului, cooperativa și-a dezvoltat puternic baza tehnico-materială. Dela 176 000 lei, cît reprezentau fondurile fixe în primul an după constituire, în prezent valoarea acestora a ajuns la peste 26 de milioane de lei. A sporit considerabil gradul de mecanizare a lucrărilor, la unele culturi, cum este grîul, fiind de sută la sută. A luat o mare amploare, de asemenea, chimizarea. În 1974, bunăoară, cooperativa a utilizat 435 tone de îngrășăminte chimice, în substanță activă (circa 100 Kg la hectar), pentru ca în 1975, cantitatea totală să fie de 937 de tone (240 Kg substanță activă, în medie, la hectar).

Mecanizării, chimizării, irigațiilor li s-a adăugat continua perfecționare a sistemului de organizare și retribuire a muncii. Întreaga activitate a cooperativei se desfășoară în prezent în cadrul a patru ferme de cîmp, pentru cultura cerealelor și a plantelor tehnice, două legumicole, trei zootehnice și a unui sector de construcții și prestări de servicii. Munca este organizată pe formații de lucru mixte, alcătuite din cooperatorii și tractoriști, plata făcîndu-se în cadrul sistemului de retribuire în acord global. Pe această bază, producțiile au înregistrat o continuă creștere. La grîu de exemplu, de la 1 389 Kg cît a fost producția medie în 1949, s-a ajuns, în medie pe ultimii cinci ani, la 2 681 Kg la hectar. La porumb, media producției în acest cincinal a fost de 3 ori mai mare decît cea realizată în primul an de existență a cooperativei. Tot de 3 ori (de la 13 800 Kg la 38 193 Kg) a sporit producția pe unitatea de suprafață la cultura legumelor. Creșteri apreciabile s-au înregistrat și în sectorul zootehnic, atît sub aspectul efectivelor de animale cît și al producțiilor. Iar ca o consecință directă a tuturor acestor împliniri, retribuția membrilor cooperatori a cunoscut și ea același permanent urcuș. Azi, cîștigul anual realizat de mulți dintre membrii cooperativei se situează la 25 000—30 000 lei, față de 4 500 lei cît a fost în anul înființării unității. De remarcat că, pentru producțiile mari obținute, pentru dezvoltarea sa de ansamblu și contribuția adusă la constituirea fondului centralizat de produse agricole al statului, cooperativa a fost distinsă cu **Ordinul Muncii** clasa I.

— Înalta apreciere de care ne bucurăm, releva ing. Vasile Neagu, ne obligă să țintim tot mai sus. În ultimii ani, pe unele suprafețe am obținut producții cu mult peste media pe cooperativă. La porumb, de exemplu, pe 200 de hectare am realizat, în 1974, o recoltă medie de 12 500 Kg boabe, iar la floarea-soarelui, pe 100 de ha, cîte 3 000 Kg. Aceste realizări ne indică rezervele de care dispunem, reprezentînd producțiile către care tindem în cincinalul pe care ne pregătim să-l începem. Avem toate condițiile necesare pentru ca „vîrfurile" de azi să devină în următorii ani medii pe întreaga unitate. Ne bizuim atît pe baza tehnico-materială de care dispunem, cît și pe priceperea și nivelul tot mai înalt de calificare și de conștiință ale minunaților noștri cooperatori și mecanizatori.

P. VĂRĂȘTEANU

bioindustriile și belșugul

Din lumea invizibilă a microorganismelor

Șirul «armelor» pe care știința le pune la îndemîna practicienilor crește continuu. Paralel cu preocupările pentru descifrarea secretului fotosintezei sau eredității și variabilității speciilor se dezvoltă, tot mai mult, cercetările în sfera microbiologiei. Studiind lumea invizibilă, mărită la microscopul electronic, microbiologii, sondînd inaccesibilul aparent, găsesc noi soluții menite să determine o ridicare mai substanțială a randamentelor și să apere integritatea recoltelor.

Ce înseamnă un sol mănos, știe toată lumea. Puțini știu însă că într-un gram de pămînt există milioane; iar uneori miliarde de microorganisme, fără de care viața nu ar fi posibilă; o microfloră și o microfaună ascunsă ochiului, în interrelație sau antagonism, generatoare de procese utile sau de toxicități mortale. Între acestea se numără bacteriile fixatoare de azot. «Rhizobium» — bacterii care umplu nodozitățile plantelor leguminoase sau «Azotobacter chroococcum», microorganisme care posedă capacitatea de a lua azotul din aer, «Bacillus megaterium, varietatea phosfaticus», care desface compușii organici ai fosforului în produse simple, asimilabile de către plante, «Bacillus mucilaginosus, subspecia siliceus», o silicobacterie care transformă alumino-silicații și pun la dispoziția plantelor potasiul sau «Pseudomonas calcis», microorganisme care pot descompune fosfații greu solubili sînt doar cîteva din multele serii de ființe microscopice ce populează solul, ființe care lucrează pentru om, atunci cînd li se creează conditii optime de dezvoltare. Știți cît azot poate fixa «Azotobacter chroococcum»? Între 50—80 kg substanță activă la hectar, adică echivalentul a 100 150 kg de azotat de amoniu produs în uzinele chimice.

În prezent, virtuțile acestor microorganisme sînt, în parte cunoscute. Dar nu se știe absolut exact ce se află în «cutia neagră». Totuși ele sînt folosite. Se prepară «Nitragin» (la noi se realizează în ferma Mogoșoaia, din cadrul Institutului de cercetări pentru legumicultură și floricultură-Vidra, județul Ilfov). E un biopreparat obținut din culturi pure de Rhizobium, în care se umectează semințele de leguminoase, pentru a germina mai repede. Se oferă, de asemenea, agricultorilor «Azotobacterin», biopreparat care, pe lîngă fixarea azotului atmosferic, lasă în stratul arabil substanțe ce stimulează creșterea și sporesc randamentul culturilor.

Amonificarea proteinelor din sol, a ureei, nitrificarea sau denitrificarea, formarea unor sulfați (prin oxidarea hidrogenului sulfurat), creșterea procentului de humus în stratul fertil etc, sînt alte procese la desfășurarea cărora microorganismele sînt prezente.

Studiul atent al acestei lumi invizibile va deschide, fără îndoială, perspective nebănuite. Astăzi o industrie de bacterii fixatoare de azot pentru administrat pe scară largă este abia în formare. Există însă toate semnele că ea se va dezvolta curînd. Este, totodată, posibil ca miraculoasele ființe microscopice să provoace o «revoluție» în industria de îngrășăminte chimice. Cel care, pornind de la bacterii, va descoperi secretul fixării azotului din aer la temperatura și presiunea normală (deci fără gaz metan și energie ridicată) va binemerita recunoștința omenirii. Soluția va fi, probabil, una din cele mai ieftine, eficace și nepoluante arme din arsenalul mijloacelor pentru creșterea rodniciei pămîntului.

Lista prietenilor minusculi ai agricultorului este continuu lărgită de cercetători. Micorizele, bunăoară, care nu sînt altceva decît o asociație dintre ciupercile filamentoase și rădăcinile plantei, pot asigura, grație aparatului lor enzimatic, o creștere accelerată a semințelor, răsadurilor, butașilor. Culturile de Bacillus subtilis» au capacitatea de a combate «oboseala solului» provocată de toxinele eliminate de Bacilus Cereus». Bacterii micolitice din genul «Pseudomonas» înlătură ciuperca parazită, care dă «rîia neagră» la cartof și tot ele, alături de cele din genul «Bacterium», pot elimina fuzarioza la grîu, provocată de ciuperca «Fusarium» etc.

Microorganismele din jurul rădăcinilor furnizează multe substanțe bioactive: gibereline, auxine, vitamine, antibiotice, care își găsesc aplicații diverse, eficiente. Auxinele produse de «Azotobacter chroococcum». contribuie la mai rapida înrădăcinare a puieților de păr, măr, cireș, prun, butașilor de viță, coacăz etc. Tot ele fac posibilă apariția fructelor partenocarpice (fără semințe) la pepeni, castraveți sau roșii. Giberelina, fitohormon produs de o ciupercă, are o acțiune puternic stimulatoare asupra creșterii tulpinelor și frunzelor plantelor. Tratate cu giberelină, soia, cînepa, sfecla porumbul, pomii fructiferi realizează o masă foliara puternică, dau recolte mai mari. Antibioticul extras din actinomiceta «Streptomyces griseus» distruge foarte repede ciupercile parazite (făinarea) de pe frunzele plantelor. Streptomicina și auromicina sînt azi mijloace terapeutice valoroase în combaterea bolilor la păsări și animale. Alte microorganisme produc vitamine.

În ultimul timp sînt intens studiate bacteriile insecticide. Se știe că pierderile anuale din producția agricolă se ridică pînă la 35 la sută. Circa jumătate din aceste pagube sînt provocate de dăunătorii animali, îndeosebi de insecte și acarieni fitofagi. În practica agricolă se utilizează, împotriva lor, o diversitate de pesticide. Insecticidele organice de sinteză distrug o mare parte din dăunători. Dar ele au și dezavantaje. În fructe, rădăcini etc., rămîn o serie de reziduuri care pot dăuna organismului uman sau animalelor. Combaterea biologică permite apărarea plantelor cu ajutorul bacteriilor, ciupercilor, virusurilor etc, fără aceste impedimente. Cercetările au depășit de mult faza de laborator, rezultatele lor intrînd în producția curentă. «Bacillus thuringiensis», de pildă, dat sub formă pulverizată pe plante, poate distruge larvele a 80 de specii de lepidoptere. Mari perspective are, de asemenea, combaterea biologică prin autocidie (sterilizarea masculilor), care asigură diminuarea densității dăunătorilor, protecția plantelor și, în final, o recoltă mai bogată.

Microbiologia, știință în plină afirmare, ne rezervă noi descoperiri. Ea, cu sprijinul geneticii, al biofizicii și biochimiei, va pune la punct metode noi de obținere a proteinei, vitaminelor, antibioticelor, hormonilor etc. Va pregăti teren pentru noi tehnologii de vîrf, ale viitorului, va pune bazele multor bioindustrii care astăzi abia se conturează la orizontul practicii.

V. STĂNCIULESCU

RĂDĂCINILE MÎNDRIEI

DE A FI CONSTRUCTOR

Dispunem, în epoca pe care o trăim, de suficiente forțe tehnice și materiale necesare realizării oricăror genuri de construcții arhitectonice. Avem de pe acum în urma noastră, o tradiție a construcțiilor, impusă prin miile de puncte de lucru în care muncitorii noștri, arhitecții, inginerii și proiectanții și-au cîștigat renume, așa încît, în ultimii ani, colective de creație cărora le spunem constructori, au trecut granițele țării, răspunzînd tot mai deselor solicitări. Construim la noi acasă, construim în Europa, Africa, Asia. Și nu avem încă o sută de ani de practică în acest pretențios sector. În prima jumătate a secolului trecut, numărul arhitecților și inginerilor români nu era mai mare de o duzină, iar școlile noastre tehnice superioare și-au dat primele promoții de titrați începînd abia din anul 1879 (Școala națională de poduri și șosele). Primele lucrări în beton armat realizate la noi datează din anul 1888 — silozurile din portul Constanța, construite de inginerul Anghel Saligny.

Reamintim cîteva dintre construcțiile mai importante ridicate la noi în a doua jumătate a secolului trecut.

Grupaj realizat de Ion MUNTEANU

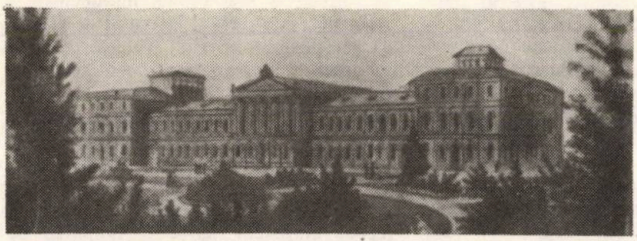

PALATUL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

Printr-un decret al guvernului provizoriu, la 14 iulie 1848 arhitectul Alexandru Orăscu «*se întărește în postul de arhitect al Capitalei, pe lîngă onorabila Municipalitate...*» Orăscu studiase arhitectura la München și-și luase diploma la 20 martie 1847. Prima lui mare lucrare a fost Palatul Universității din București. Acest început de arhitectură monumentală românească a necesitat douăsprezece ani de muncă — de la 10 octombrie 1857 pînă la 14 decembrie 1869. Numai zidăria a însumat 1471 de stînjeni cubici. S-a pornit de la un deviz inițial de două milioane de lei, dar în final construcția a costat aproape dublu, deoarece multe dintre materialele folosite au fost importate (de la Viena, bunăoară, au fost aduse 350 de care cu marmură). «Cetatea Culturii», cum a fost denumită construcția, a servit, la început, ca sediu al mai multor instituții publice: Senatul, Biblioteca Centrală, Societatea Academică, Muzeul de științe naturale, Muzeul de antichități și Universitatea care, în cele din urmă, extinzîndu-se prin înființarea de noi facultăți, a rămas singură pe toate etajele.

PRIMUL MONUMENT

Citim în ziarul «Trompeta Carpaților»: «8 noiembrie 1874. Bulevardul pare o pădure de drapele. Se inaugurează statuia celui mai falnic român — Mihai Viteazul. Pe balcoane sînt întinse frumoase covoare naționale. Peste tot sînt flori. Turnul Colții pare un triplu ghirland de curioși. Corpul diplomatic se află pe marele balcon al Academiei. Entuziasmul publicului nu poate fi descris...». Era vorba de dezvelirea primului monument ridicat în Capitală în memoria unui domnitor. Monumentul se afla acolo, în fața Universității, de șase luni, dar inaugurarea fusese tărăgănată din pricina unor eventuale complicații diplomatice. Inscripțiile de pe soclu, amintitoare ale victoriilor voievodului de la Călugăreni, Șelimbăr, Guruslău, ar fi putut mînia pe turci și pe austrieci — deci statuia

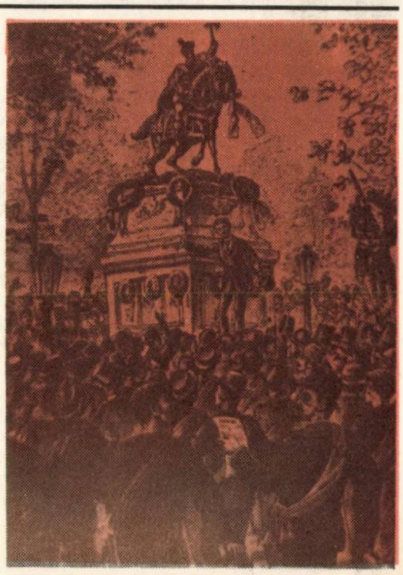

«sta acolo, acoperită cu un zăblău ce-o împiedică să fie văzută de trecători». La 3 noiembrie 1874, studenții și școlarii bucureșteni organizaseră o «răzmeriță», încercînd să dezvelească ei statuia, sfidînd astfel nehotărîrea guvernanților care, de teama unor manifestații și mai drastice, se vor decide să dea Capitalei monumentul mult dorit. Partea sculpturală a lucrării (calul și chipul lui Mihai) este opera artistului francez Carrier Belleuse, iar soclul și inscripțiile fuseseră executate la noi. În anul 1877, decorul monumentului a fost îmbogățit cu două tunuri luate de la turci, în bătălia de la Plevna.

MARELE DOMN AL MOLDOVEI

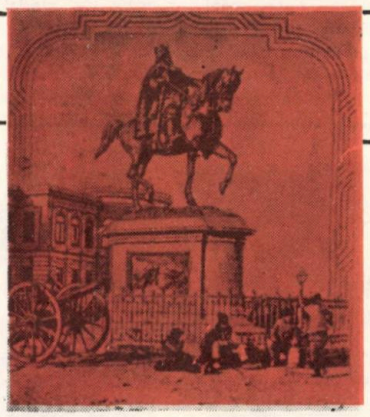

La 5 iunie 1883 Iașul era în sărbătoare — se inaugura statuia celui mai vrednic și mai renumit domn al Moldovei: Ștefan cel Mare. Treizeci de mii de oameni veniseră din toate colțurile țării pentru a asista la solemnitate: «Rareori s-a văzut în țara noastră o serbare mai impunătoare și mai strălucită ca aceasta ... N-a rămas colț din țara românească de unde să nu fi venit delegați» — scriau ziarele timpului. Monumentul era opera sculptorului francez Emmanuel Fremiet și fusese realizat din fonduri strînse prin liste de subscripție publică. «Poetul Vasile Alecsandri — mai spun ziarele — a publicat poezia **Odă la statuia lui Ștefan cel Mare,** făcînd ca un fior patriotic să treacă prin inimile tuturor, iar seara s-au făcut focuri de artificii și în grădina Copou s-a făcut mare iluminație cu un soare electric» — deci întîia apariție a electricității la Iași.

SOLEMNITATE PE SPLAI

La 7 octombrie 1890 se punea piatra fundamentală a celei mai mari lucrări de construcție din București: Palatul Justiției. După cinci ani — la 15 octombrie 1895 — monumentala clădire, care întrecea în proporții Palatul Universității — era inaugurată. Planurile acestei clădiri aparțineau arhitectului francez A. Ballu, dar pe parcurs au fost îmbunătățite de arhitectul Ion Mincu, acesta fiind conducătorul lucrărilor și proiectantul tuturor decorațiilor interioare. Pentru a ne da seama de proporțiile lucrării, menționăm cîteva cifre din registrele antreprizei: pentru grinzi și legături au fost folosite 84 de tone de oțel, iar pentru pardoseli s-au folosit 3 600 mc de cherestea numai esență tare. Din condițiile generale contractuale: «Toate materialele ce se vor folosi să fie produse în țară; toți lucrătorii angajați să fie români; lemnul folosit să fie tăiat de cel puțin doi ani, să fie bine uscat, să dea, la ciocănire, un sunet clar, să fi plutit pe apă, să fie drept, sănătos, cu muchii regulate; fierul să fie tot de bună calitate, dulce, să

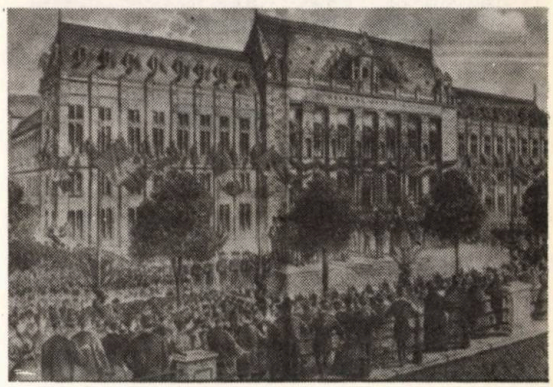

nu se spargă, să se lucreze lesne, să se îndoaie la rece și la cald...».

Mărețul Palat al Justiției (pe care îl vedem în desenul alăturat, surprinzînd solemnitatea inaugurării) înfruntă vremurile, dovedind puterea creatoare a constructorilor români, afirmată într-o vreme lipsită de posibilități tehnice deosebite.

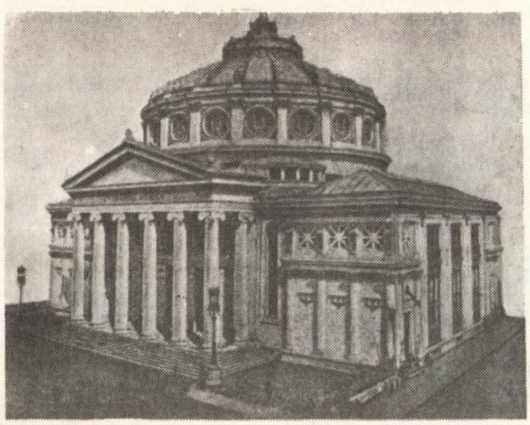

ATENEUL ROMÂN

Societatea Ateneul Român, a cărei activitate luase o mare amploare acum nouă decenii, a luat inițiativa construirii unui local propriu, folosind în acest scop obișnuita metodă din vremea aceea, de a colecta fonduri prin liste de subscripție publică. Primăria Capitalei i-a pus la dispoziție terenul de pe Calea Victoriei, abandonat de Societatea ecvestră, care încercase să clădească acolo un manej de călărie. Cum fundațiile erau turnate, pentru economisirea de fonduri s-a hotărît folosirea lor, deci planul viitorului palat al Ateneului (arhitect francezul Albert Galeron) a fost trasat după forma circulară a

acestora. Lucrările au început la 26 octombrie 1886 și darea în folosință a imobilului s-a făcut, parțial, la 19 martie 1889, cînd s-a ținut prima conferință publică în sala cea mare. Lucrările de finisare au continuat, abia în 1897 fiind definitiv terminate. Între anii 1963–1969 bătrînu palat a fost complet renovat, dîndu-i-se o nouă strălucire și adăugîndu-i-se noi instalații tehnice. Cîteva amănunte asupra construcției: interiorul are, la parter, rotonda, care este sprijinită de 12 coloane. Patru scări construite în spirală duc la sala principală, de la etaj. Aceasta are 16 metri înălțime și 29 metri în diametru. Poate primi 775 de spectatori în loji și în staluri. Cupola se află la 41 de metri deasupra solului. Sala are 20 de ferestre ornamentate, iar plafonul bolții este împodobit cu medalioane în care sînt scrise denumirile ramurilor științelor, ale îndeletnicirilor de seamă și numele unor fruntași ai neamului românesc. Din anul 1937 marea sală a Ateneului este îmbogățită cu frumoasa frescă, realizată de pictorul Costin Petrescu, evocatoare a 25 de mari etape din istoria neamului nostru, de la Traian (colonizarea Daciei) și pînă în epoca modernă de întregire a neamului.

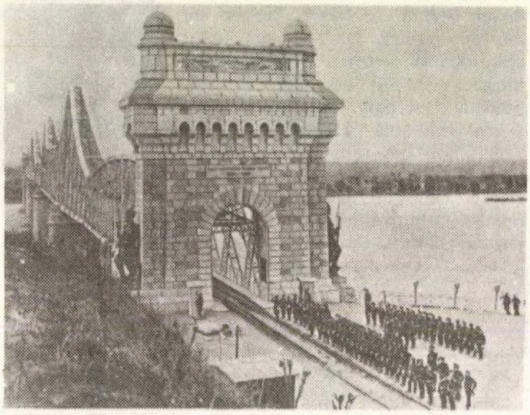

URIAȘUL DE PE DUNĂRE

Podul de cale ferată de la Cernavodă a împlinit 80 de ani. Construirea acestui uriaș a durat cinci ani – din 1890 pînă în 1895, fiind realizat după planurile inginerului Anghel Saligny. La darea lui în folosință (14 septembrie 1895) era cel mai mare pod metalic din Europa și unul dintre primele patru din întreaga lume. Actul de terminare a lucrărilor, zidit într-unul din picioarele podului, menționează: «Această grandioasă lucrare, concepută și condusă de ingineri români, face față neamului românesc și va fi pururi un îndemn puternic pentru urmașii noștri spre a purcede pe calea muncii, a civilizației și a măririi». Era un omagiu adus constructorilor care au lucrat cinci ani în condiții foarte grele. Este concludent numai să reamintim că lucrul în chesoane se făcea la lumina lumînărilor, ziua și noaptea, fără întrerupere.

Podul de la Cernavodă are 470 de metri lungime, iar înălțimea peste apă, 30 de metri. În continuarea podului s-au construit mai multe viaducte și podul de peste Borcea. Pentru acest complex de construcții s-au folosit 17 000 tone de oțel. Și astăzi mărețul edificiu continuă să stea în rîndul marilor realizări tehnice mondiale. Un calcul aproximativ arată că în cei 80 de ani, au trecut peste umerii viguroși ai podului circa 15 000 000 milioane de vagoane.

NAȚIONALUL IEȘEAN

La vremea inaugurării sale (14 decembrie 1896), Teatrul Național din Iași, «ultramodernul monument arhitectonic», cum l-a numit presa, era unul dintre cele mai mari din Europa și dispunea de instalații rar întîlnite: «Este încălzit cu aparate calorice acționate în continuă pulsație; are rețea de lumină electrică peste tot și are un pulverizator de apă rece care, vara, introduce aer răcoros în sală; iar o perdea de fier împiedică focul — dacă ar fi — să treacă de pe scenă în sală, sau invers». Citind aceste relatări făcute de presa de atunci, ai credința că se vorbește de o construcție modernă din zilele noastre. Cu atît mai mult cînd afli și proporțiile sălii: 14 metri înălțime, 21 de metri lățime, 23 de metri lungime, 1100 de locuri. Construcția, realizată în decurs de doi ani, a costat peste două milioane de lei. Primul spectacol găzduit: **Fîntîna Blanduziei** *de Vasile Alecsandri.*

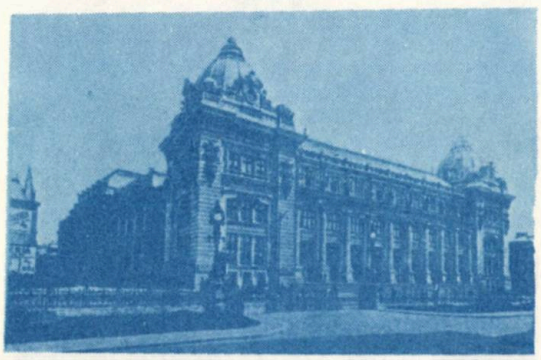

BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

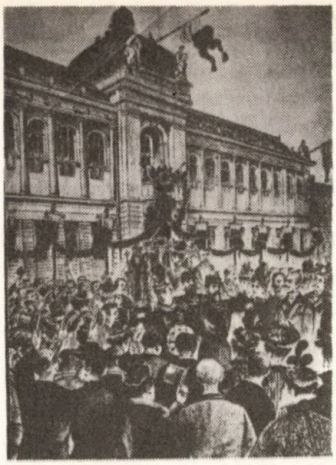

„PRIMUL ROD BINECUVÎNTAT AL UNIRII..."

Datorită stăruințelor domnitorului Alexandru Ioan Cuza și ale lui Mihail Kogălniceanu, Universitatea din Iași a luat ființă la 26 octombrie 1860. După 37 de ani de existență, înaltul for de învățămînt ajunge a avea localul său propriu, Palatul Universității, existent și astăzi. Inaugurarea i s-a făcut la 21 octombrie 1897, în cadrul unor festivități și manifestații patriotice de mari proporții, la ele participînd «toată intelectualitatea românească, din toate provinciile» — cum scriau ziarele. În cuvîntările ținute s-a subliniat că acest impunător palat este, împreună cu instituția pe care o adăpostește, «primul rod binecuvîntat al Unirii Principatelor; cea dintîi manifestare a redeșteptării intelectuale și naționale, mult dorită și împiedicată, Universitatea din Iași răspunzînd la înalta-i menire, împreună cu sora sa din București — aceste două făclii luminoase ce vor răspîndi știința asupra întregului neam românesc». În stampa pe care o reproducem: aspect de la inaugurarea «templului care-și deschide ușile în fața tinerilor iubitori de lumină, de știință, dornici a deveni urmași ai bărbaților nemuritori care au lucrat pentru ridicarea României».

CEL MAI MARE IMOBIL DIN ȚARĂ

La începutul acestui secol — în anul 1900 — cea mai mare clădire din țară era Palatul Poștelor din București (astăzi sediul Muzeului de Istorie al Republicii Socialiste România). Începută în anul 1894, vasta construcție ocupă o suprafață de 8 064 mp. Volumul lucrărilor executate au însumat: 36 000 mc săpături; 33 000 mc zidărie; 69 000 mp tencuieli; 16 000 mp pardoseli; 3 700 mc pietrărie; 25 000 mp dulgherie; 8 000 mp acoperiș; 4 500 mp uși și ferestre; 63 000 mp vopsitorie. Planurile construcției au fost făcute de arhitectul Al. Săvulescu, care a avut și dirigenția lucrărilor pe toată durata lor. Reținem din caietul de sarcini al antreprizei: zidăria să se execute numai în perioada martie-noiembrie; piatra folosită să aibă greutatea de cel puțin 2 000 kg la metrul cub; cărămida să fie de mașină, arsă bine, sonoră și tare; varul hidraulic să fie de Prahova; lemnul să fie de stejar, de pin și de brad, să nu aibă degerături și noduri; acoperișul să fie din foi de zinc.

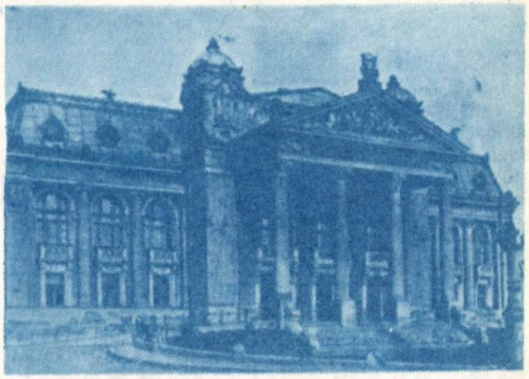

Terenul pe care s-a construit acest palat fusese ocupat, între anii 1690—1847, de Hanul lui Constantin Vodă Brîncoveanu, apoi, între anii 1871—1877, de circul Hütterman și de circul Sühr. Din 1878, terenul redevenind liber, se va numi Piața Constantin Brîncoveanu.

MAI INDISCRET DECÎT RAZELE ROENTGEN

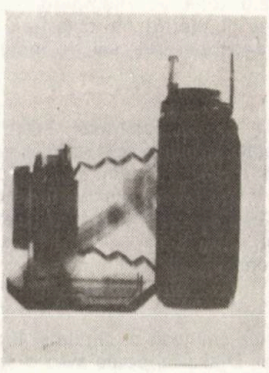

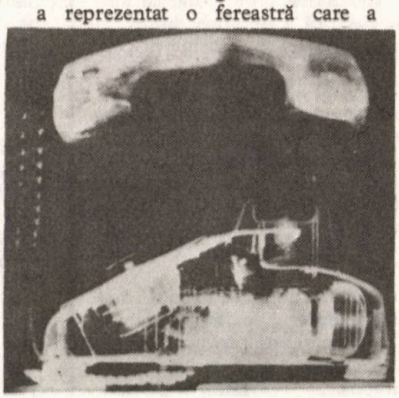

Prima radiografie realizată cu ajutorul razelor Roentgen în anul 1895 a reprezentat o fereastră care a deschis perspective noi spre natura intimă a materiei.

Astăzi, razele Roentgen sînt indispensabile studierii vieții și au o mare valoare în medicină și industrie. Dar aceste raze nu ne pot arăta totul. De aceea a fost căutată și găsită o nouă tehnică de a «privi în interiorul obiectelor». Acest procedeu, numit radiografie neutronică, a stîrnit un mare interes deoarece poate dezvălui aspecte inedite, pe care razele Roentgen nu le pot «vedea».

Neutrografiile alăturate reprezintă lentilele și piesele obturatorului unui aparat de fotografiat, precum și mecanismul care se găsește într-un aparat de telefon.

Cel mai vechi șofer englez, Herbert Warren, azi în vîrstă de 100 de ani, nu este împiedicat în conducerea automobilului, așa cum s-ar crede, de slăbirea auzului, a văzului sau a reflexelor, calități indispensabile pentru practicarea profesiunii sale. Motivul transformării lui în pieton, după cum a declarat la aniversarea centenarului și a 50 de ani de cînd șofează, este «prețul fantastic al benzinei»....

* * *

Inventivitatea scoțienilor pentru a evita cheltuielile este dovedită și de inițiativa bibliotecarilor din localitatea scoțiană Selkirk. Pentru mutarea bibliotecii orășenești în alt local, ei au hotărît să recurgă la «rezerve interne»: locuitorii orașului au fost invitați să împrumute cel puțin cîte cinci cărți. În trei săptămîni, fondul bibliotecii s-a epuizat, după care cititorii au fost rugați să restituie la noul sediu cărțile împrumutate.

Direcția poștelor din Göteborg (Suedia) a invitat locuitorii orașului la vizionarea, în premieră, a unui film de reclamă, care vorbea, convingător, despre promptitudinea și siguranța serviciilor poștale. Premiera n-a avut însă loc. Motivul — filmul a întîrziat la expedierea prin poștă!

* * *

În vitrina cu trofee a celebrului fotbalist brazilian Pele se află, alături de cupe și plachete sportive, «Medalia de aur» a Ministerului brazilian al Învățămîntului, decernată pentru merite deosebite în combaterea analfabetismului. Pe volumul său autobiografic intitulat «Eu, Pele» au învățat să citească un mare număr de neștiutori de carte.

CÎTE NU SE-NTÎMPLĂ ÎN LUME!

Vînătorii cehoslovaci n-au motive să se plîngă de lipsă de activitate. Aflată pe unul din primele locuri în Europa în ce privește bogăția și varietatea faunei, Cehoslovacia obține de pe urma valorificării vînatului, în țară și în străinătate, venituri egale cu cele pe care le realizează 400 de ferme zootehnice. Pe primul loc în clasamentul «țintelor vii» se află iepurii, din cele 3 milioane de exemplare fiind vînate anual circa 140 000. Fazanii, în număr mare atît în stare liberă — circa 1,1 milioane — cît și în cele 148 de crescătorii — au o pondere însemnată în fondul de vînătoare al țării, alături de cerbi, căprioare, cerbi lopătari, mufloni.

* * *

Cel mai tînăr absolvent al unui institut de învățămînt superior este Elmar Eder, din München, în vîrstă de 18 ani. Tînărul matematician a început studiul materiei preferate la 6 ani, încheind programa pentru cursul mediu la 12 ani, virstă la care a fost admis, ca o excepție, la Universitatea din München.

* * *

Timp de 2 000 de ani, oamenii au excavat 5 miliarde tone de pămînt, piatră, nisip, pietriș pentru a extrage 230 tone de diamante, acest «strop de eternitate» cum l-au numit descoperitorii săi — indienii.

* * *

Din cele aproximativ 3 000 de varietăți de plante comestibile existente pe glob, unele avînd înalte valori nutritive, oamenii nu consumă decît 200—300 de varietăți drept hrană — afirmă revista «Science et vie».

* * *

Orice cetățean al capitalei Indoneziei, Djakarta, poate avea o stradă care să-i poarte numele. Condiția pe care o pune municipalitatea

(continuare în pag. 113)

„GLASUL" MILIARDELOR DE VOLȚI

Fiecare zgomot — de la cel provocat de căderea unui ac, pînă la cel provocat de explozia unei bombe — este perceput de creier prin intermediul unui semnal electric. Pentru prima oară, existența acestui semnal a fost demonstrată grație unui aparat ultrasensibil pus la punct la Universitatea din California de profesorul Arnold Starr. Acest aparat permite înregistrarea unui potențial electric de ordinul miliardimilor de volți, cu ajutorul unor amplificatori care primesc impulsurile electrice ale creierului și le amplifică de o sută de mii de ori. Un sistem de filtre înlătură semnalele străine fenomenului studiat — cum ar fi cele emise de pielea capului —, iar un mic ordinator calculează și transpune în valori numerice înregistrările făcute. Acestea se prezintă sub forma unui grafic cu ajutorul căruia poate fi urmărită activitatea electrică a fiecăruia dintre cei șapte centri nervoși pe care îi străbate impulsul aflat la originea perceperii sunetelor.

După cum a declarat prof. Starr cu ajutorul aparatului creat de el, se pot obține informații provenind direct din centrii auditivi și stabili o relație obiectivă între fenomenele electrice din creierul uman și perceperea sunetelor. Aceasta înseamnă că este cu putință urmărirea cursului influxului nervos în timp ce impulsul străbate creierul. Urmărirea se face la suprafața pielii capului, după un principiu asemănător cu cel al electrocardiogramei. Deosebirea esențială constă în faptul că semnalele recepționate de noul aparat sînt de un milion de ori mai slabe decît cele emise de inimă.

Creația prof. Starr este importantă pentru studiul fundamental al creierului omenesc și al organelor de simț. Cu ajutorul aparatului amintit se poate stabili, de pildă, dacă surditatea unui copil este provocată de un defect al urechii medii și, ca atare, poate fi tratată sau dacă derivă dintr-o leziune a urechii interne, fiind astfel incurabilă. De asemenea, el permite executarea unor studii pe animale, studii de un înalt grad de precizie și obiectivitate.

OMUL A PRIVIT ÎN JUR ȘI A NĂSCOCIT DIVINITĂȚI

Ce sînt zeii? Răspunsul cel mai exact, vorbind științific, este unul singur: nu sînt **nimic!** Cu zeci de mii de ani îndărăt, omul primitiv, începînd să descopere lumea înconjurătoare, se izbea într-una de enigme care depășeau activitatea modestului său creier (fenomenele naturii dezlănțuite, ca trăznetul sau puhoaiele de apă, cutremurele, frigul și arșița, viața și moartea, somnul care nu era moarte sau moartea care nu era somn, visele); cum observau încă autorii din antichitate (filosofii greci, ca Democrit sau Xenophanes, ori cei romani ca poetul Lucretius), dominat de asemenea fenomene, atunci fără explicație, omul sălbatic le-a însuflețit; apoi le-a dat nume, închipuindu-și-le niște forțe superioare lui; după aceea, socotindu-le în închipuirea lui zei, adică niște ființe care crează, conduc și distrug universul, animalele, plantele, oamenii, după bunul lor plac, a început să le clasifice, să le acorde atribute de specialitate (adică meserii), și continuînd să li se închine și să le aducă sacrificii, a ajuns să constituie din zei așa-numitul panteon, baza oricărei religii. Ceva mai tîrziu, teologii unor popoare au socotit că e mai convenabil să se închine unui singur Dumnezeu (în religiile monoteiste), spre deosebire de cei care rămîneau cu vechiul panteon complex, dar imaginea religiei nu s-a schimbat, fiindcă de fapt acel zeu unic era un zeu totalitar, care avea divinități subalterne, fie zei, fie sfinți, îngeri, demoni etc. astfel că atributele existau în continuare. Dar ce fel de atribute? Religiile mai complexe au reflectat întotdeauna preocupările de existență cotidiană a populațiilor respective, după specificul geografiei locale, după obiceiurile triburilor sau popoarelor. Iată deci că ajungem la definiția esențială: nu zeul l-a creat pe om după chipul și asemănarea sa, ci omul și-a creat, după chipul și asemănarea sa, a animalelor și plantelor sale, a imaginilor fanteziei sale, pe zei.

Dacă am face o statistică absolută din punct de vedere atributiv a divinităților din mitologia generală a lumii, am vedea că nu există meserie sau îndeletnicire cît de particulară, cît de rară, a unui grup uman care să nu aibă un «patron» printre zei. Omul străvechi, chiar ajungînd la performanțe profesionale (tragerea cu arcul, vitejia în războaie, navigația pe mări sau țesătoria), ori la cunoașterea în oarecare măsură științifică timpurie a fenomenelor naturale (ploaia, creșterea vegetației de primăvară, somnul), încă nu îndrăznea să se dispenseze de zeii născociți de el, deoarece considera că de fapt ei, acești zei, dispun de succesul unei bătălii, de o stofă bine țesută, de venirea la timp pentru semănături a ploii, de succesiunea regulată a zilelor și nopților ș.a.m.d.

O CĂMARĂ ELASTICĂ: MITOLOGIA

Zeii adunîndu-se cu vremea din ce în ce mai mulți, în funcție de înmulțirea observațiilor omului primitiv asupra naturii și în funcție de sporirea numărului îndeletnicirilor lui zilnice, mitologia — care e o cămară elastică — a ajuns să cuprindă la un moment dat un număr asa de mare de divinități încît nici chiar teologii, nici chiar preoții cultului respectiv nu-i mai știau pe toți, nu-i mai puteau calcula cu exactitate. De pildă, în China antică se adunaseră atîția încît un împărat chinez dăduse un edict prin care numărul zeilor recunoscuți oficial de stat, acum cîteva mii de ani, se limita la 600, conform unor liste ținute riguros la curent. Popoarele din America, mai exact de pe teritoriul Mexicului actual, pînă la venirea lui Columb, ajunseseră la un panteon de 2000 de zei, iar în India arhaică, pe vremea Vedelor, cifra era cu mult mai precisă: 3399. Romanii, care avuseseră obiceiul de a împrumuta zei de la toată lumea, în special de la greci, dar și de la toate popoarele cucerite, ajunseseră, împreună cu propriii lor zei autohtoni, după cum scria Marcus Terentius Varro, la peste 30 000 de zei și zeițe. Dar această cifră pare derizorie față de numărul de 8 milioane de zei pe care-i are panteonul japonez.

Firește că un asemenea imens «popor divin» trebuia administrat de teologi cu rigoare, cu grijă: nimeni n-ar fi admis zei fără funcții, altminteri ce rost ar mai fi avut pentru credincioși toată religia?

Îndeletnicirile zeilor oglindeau perfect organizarea unui trib, a unui stat, a unui imperiu, după gradul de dezvoltare economică și socială, ca și după epocă, după specificul local geografic, ca și după înclinațiile sufletești ale populației respective. Dar, oricum, existau în primul rînd în conștiința fidelilor fiecărei religii niște zei supremi, atotputernici, deobicei socotiți creatorii lumii, cum era la egipteni Re, la perși Ahura-Mazdao, la greci Zeus sau la scandinavi Odin; e drept, unele popoare își compuneau o trinitate egală în putere și drepturi, cum a fost în India vedică grupul zeilor Șiva, Indra, Vișnu, iar alte popoare doreau să aibă unul singur, ca evreii pe Iahve (care s-a numit însă, de la o epocă la alta, cînd Șadai, cînd Adonai, cînd Sabaot, fiind de fapt de fiecare dată alt zeu). Unele popoare credeau însă și în cîte o zeiță primordială, numită «marea mamă divină», socotită născătoarea tuturor zeilor și uneori identificată cu haosul dintru început din care lumea crezuse că a luat ființă universul. Pe de altă parte, cum omul observase de timpuriu prezența răului, ticăloșiei, distrugerii și-a închipuit îndată o categorie de divinități pe care să poată da vina (ca Șarpele biblic sau diavolul, ca Belzebut sau Asmodeu în epoca biblică, sau Ahriman (Angra Mainyu) la vechii perși, ajungîndu-se și la cazuri excepționale cînd un popor se închina numai diavolului (ca un trib al kurzilor din Asia) al căror zeu suprem este Malik-Taus, identificat cu diavolul.

ALBIA FLUVIULUI TIMP

După aceea, omul a examinat, încă superficial, manifestările naturii în mediul căreia trăia, muncea și

Zeul egiptean Thot simbolizînd înțelepciunea

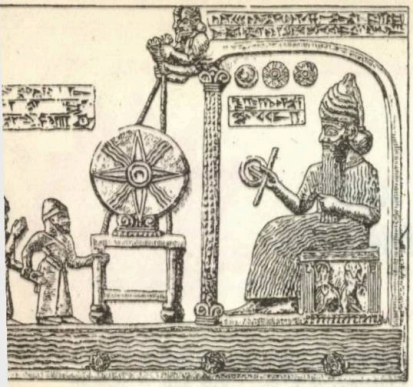

Zeul asiro-babilonian Şamaş patronul soarelui, în timpul naivei sale manevrări a astrului zilei.

murea, astfel că fiecare fenomen se credea că e produs de zeul specialităţii cosmice respective. Era lesne de înţeles de ce multe popoare au pus la obîrşia panteonului religiei lor adesea pe zeii timpului: şarpele Ananta în India, Zurvan Akarana la perşi, Kronos la greci, de vreme ce omul băgase de seamă că toate se petrec şi se scurg în albia timpului, văzut adesea ca un puhoi sau ca un fluviu care nu se opreşte niciodată. Legat de timp, era destinul (cu zeii respectivi: Tyche şi cele trei Moire la greci, Fortuna şi Fatum la romani, Camaxtli la azteci). Dar importanţi deveniseră în toate cultele zeii cărora li se atribuia forţa vitală a naturii care mereu renaşte primăvara, dînd viaţă plantelor, animalelor, oamenilor: Hnum în Egipt, Xipe Totec la azteci, Attys la frigieni.

Fenomenele naturale permanente erau patronate în credinţe de zeii de prim rang, în primul rînd soarele, ca izvor esenţial al vieţii planetei noastre (Şamaş în Babilon, Re la egipteni, Helios la greci, Mithra în Iran); iar derivat din acesta, era zeificat focul în general, fie şi focul produs prin frecarea a două lemne uscate, atît de necesar existenţei omeneşti (ca Agni în India sau Huehueteotl la olmecii din America centrală, pînă la zeiţa romană Vesta, patronînd focul vetrei casnice). Firesc, existau şi zei ai luminii (ca Hemere la greci, sau Arjuna la indieni şi Eos tot la greci, aceştia doi simbolizînd zorile) şi ai întunericului (grecul Erebos şi Gaunab la hotentoţi), zei ai pămîntului (Ki la sumerieni, Gaia la greci, Zemelo la traci) şi ai cerului (ca vechiul zeu indian Dyaus Pitar, de unde a derivat romanul Jupiter, sau chinezul Tien-Şen), zei ai aerului (Şu în Egipt) şi ai apei (Nun la egipteni, Varuna la indieni, Apam-napat în Iran).

Cea mai numeroasă categorie de zei în toate mitologiile popoarelor vechi sau triburilor primitive o alcătuiesc însă zeii, cum spuneam la început, ai specialităţilor profesionale, mergînd pînă la cele mai mărunte.

CÎTE ÎNDELETNICIRI AGRICOLE ATÎŢIA ZEI ŞI... CHIAR MAI MULŢI

Agricultura a fost îndeletnicirea care, în preajma erei neolitice, a revoluţionat pretutindeni viaţa societăţii omeneşti, cînd individul părăsea traiul rătăcitor al culegătorilor de rădăcini şi poame şi al vînătorilor, începînd să cultive grîne, plante tehnice, viţă de vie, de aceea zeii agrari erau şi cei mai numeroşi, iar la unele popoare căpătau, în religie, o importanţă colosală, deoarece conducătorii triburilor, împreună cu preoţii, voiau să asigure introducerea agriculturii care aducea după sine statornicirea populaţiei şi gruparea ei în sate, adică realizarea unuia dintre primii paşi fundamentali în făurirea civilizaţiei omeneşti, sedentarismul.

Zeii agrari, ca zeiţa Demeter la greci sau Ceres la romani, Ashnan în Mesopotamia ori Sampsa Pellervoinen la finlandezi, erau completaţi cu zeii turmelor şi cirezilor (Pan la greci, Veles la slavi), ai viţei de vie (Dionysos) sau ai porumbului, atît de cultivat în America precolumbiană (unde fiecare soi îşi avea zeul lui: porumbul tînăr, cel alb, cel galben, numindu-se cu nume simbolice de zei — Xilonen, Cinteotl, Yum Kaax ş.a.); tot acolo exista şi o divinitate, Xcacau, patronînd arborele de... cacao. Romanii aveau o zeiţă a cailor şi măgarilor (Epona), în Mexic erau zei ai cartofului (Axomama), ai ciupercilor (Teonanacatl) şi ai chininei (Quinumama). Erau însă şi zei de specialitate foarte strictă: chinezii se închinau şi unui zeu al bucătăriei (Tsao Ciun). Tot în China era un zeu al literaturii (Wen Ciang Ta-ti), precum şi unul al funcţionarilor (Lu Sing). Bineînţeles, din aria de interese economice ale omului nu lipseau zeii peştilor (Akkruva, la eschimoşi), ai secetei (Apaoşa, la perşi), ai vîntului (Ehecatl în Mexic, Huracan în Yucatan, Tawhiri în Polinezia, Eragal în Mesopotamia), chiar şi un zeu al şoarecilor (Ninkilim, în Babilon).

Dacă un ţinut folosea la construcţie şi la scrisul cuneiform cărămida, era firesc ca acolo, în Mesopotamia, să fi fost şi zei ai cărămizilor (Kabta, Kulla), iar în nordul înzăpezit, unde schiurile erau un mijloc rapid de deplasare a oamenilor, se născocise şi un zeu al schiurilor şi vitezei: scandinavul Ullr. Mulţi, foarte mulţi zei patronau războiul (fie cel violent: Ares la greci, Marte la romani, Indra la indieni, Kukailimoku în Polinezia, fie strategic: zeiţa greacă Pallas Athena), dar alţii patronau victoria (Nike) sau pacea (Eirene) şi chiar frica (Nehbet în Egipt, Bhaia în India).

Sănătatea preocupase demult omenirea, de aceea au fost zei ai bolilor (Kaumpuli) ca şi ai medicinei (Imhotep în Egipt, Asklepios la greci, Dhanvantari în India, Belenus la romani). Dacă pe de altă parte existau (mai ales la romani) zei ai hoţilor, Mercur, Furina, Laverna, erau multe divinităţi ale justiţiei (Maat, în Egipt, Dike, la greci). Ploaia era necesară oricărei populaţii agricole, şi la cultivatorii sudamericani ai porumbului, zeii ploii erau printre cei mai importanţi (Tlaloc, Cocijo, Xtoh), dar nu lipseau nici din alte mitologii (Parjanya, la indieni, Tistrya, la perşi). Comerţul era dat în grija zeilor Hermes (Grecia), Yacatecuhtli (Peru) Aye Şaluga (Africa), dar în India exista şi un zeu al jocului de zaruri (Dvapara).

Observaţii mai subtile asupra existenţei omeneşti, încă neinterpretate cu discernămînt ştiinţific, au fost puse în seama divinităţilor: Oniros la greci (visele), Minerva la romani, Mimir la scandinavi, Viraj la indieni, Borebore la africani (inteligenţa), Afrodite în Grecia, Kamadeva în India, Freyja la scandinavi (dragostea), cele 9 Muze, Apollon — la greci sau Ogmios la gali (artele); de asemenea, sentimentele, bune şi rele, cum sînt speranţa (zeiţa greacă Elpis), vrajba (zeiţa romană Discordia), prudenţa (zeul roman Consus), răzbunarea (zeul indian Adeva sau zeiţa greacă Nemesis). Şi dansul îşi avea zeii lui: Huitaca (America), Laka (insulele Pacificului), muza Terpsihore (Grecia), ba chiar şi memoria (Mnemosyne, în Grecia) ca şi uitarea (Lethe); pînă şi ironia şi gluma (Bes, la egipteni, Momos la greci). Erau zeite moaşe (Eileithyia, la greci) şi zei ai noroculuI (Tai făn, China); nordul finlandez cunoştea o zeiţă a ceţii (Utu), iar popoarele meridionale aveau zei şi zeiţe ale florilor (Flora, Xochiquetzal), după cum mînia era reprezentată de Aeşma (Persia) iar mila de Kuan Yin (China). În Africa, unele triburi se închinau unui zeu al fierului (Gu) iar romanii, unui zeu al cuptoarelor (Fornax).

Cum erau imaginaţi toţi aceşti zei? În fel şi chip. Ca animale, ca oameni, ca figuri monstruoase cu trup omenesc şi capete de şoimi, de crocodili, de peşti, sau ca plante. Adică din tot ce vedea omul în jurul său.

Victor KERNBACH

ZBORUL INSECTELOR- O MINUNE A TEHNICII DIN... ERELE GEOLOGICE

Un entomolog din R.F. Germania, profesorul Werner Nachtigall, a avut curiozitatea să studieze zborul insectelor cu toate implicațiile lui... tehnice și tehnologice. Rezultatul a fost uimitor. El dovedește că insectele au «inventat» cu milioane de ani înaintea omului multe dintre minunile tehnice contemporane.

ARIPI DE INSECTĂ — ARIPI DE AVION

Studii foarte amănunțite au arătat că zborul insectelor nu are aproape nimic comun cu cel al păsărilor. În schimb el este foarte apropiat de cel al avioanelor sau al elicopterelor. Cu excepția cîtorva specii, aripile insectelor sînt formate din membrane foarte subțiri, uneori transparente, armate cu nervuri. La nașterea insectei, aripile sînt mototolite, informe. Insecta își injectează atunci în nervurile, care sînt goale pe dinăuntru, un fel de material plastic sub presiune. La căldura soarelui, acesta se întărește în cîteva minute sau în cîteva zeci de minute. Aripile astfel modelate au forme și dimensiuni felurite. Structura aripilor este foarte rafinată. Pe alocuri, nervurile se subțiază ceea ce permite aripii să se îndoaie sau să se răsucească potrivit unei geometrii variabile foarte bine precizate, după cum o cere situația. Aripile insectelor sînt plate, dar prezintă întotdeauna o ușoară curbură întocmai ca și aripile de avion.

Pentru a putea studia în cele mai mici amănunte zborul insectelor, prof. Werner Nachtigall a construit o suflerie asemănătoare cu cele folosite în cercetările de aerodinamică, în care a plasat tot felul de insecte într-un curent de aer mergînd pînă la viteza de 10 m/sec. În acest curent, insectele, lipite pe un schelet special conceput, și-au dezvăluit toate secretele.

NU «MOTORUL» S-A OPRIT CI ARIPILE S-AU PREFĂCUT ÎN ZDRENȚE

Care este «motorul» folosit de insecte pentru a zbura?

După cum se știe, insectele nu au schelet. În interiorul toracelui lor, mușchii zborului ocupă 85% din spațiul disponibil, într-o cutie bine întărită asupra căreia se exercită efoturile musculare și de care sînt fixate aripile. În ceea ce privește randamentul «motorului», el este uimitor. Mușchii omului, așa cum se știe, consumă mult oxigen — de pildă în cursul unei alergări un om consumă de 5 ori mai mult oxigen decît în stare de repaus. În timpul efortului, respirația se accelerează, schimbul de gaze la nivelul plămînilor crește. Ritmul cardiac se intensifică, iar sîngele, prin intermediul globulelor roșii, aduce mai mult oxigen mușchilor aflați în efort. Spre deosebire de om, inima insectei este situată în partea superioară a abdomenului, ea bate încet și face sîngele să circule nu printr-un sistem de artere și vene, ci îl difuzează prin tot organismul, trecîndu-l dintr-o zonă în alta prin niște găurele echipate cu valve.

În timpul zborului, consumul de oxigen pe care îl realizează o insectă crește de 14 ori (la coleoptere de 100 de ori), ceea ce dezvoltă o forță mare în timpul scurt cît durează zborul. În aceste momente însă ritmul cardiac nu se schimbă aproape deloc, și aceasta deoarece sîngele insectei, lipsit de globule roșii, nu este vehicolul oxigenului necesar mușchilor, ci intervine doar pentru a hrăni celulele și a elimina deșeurile. Oxigenul ajunge la mușchii insectelor direct prin tuburi — trahee. În același fel este evacuat bioxidul de carbon. Acest sistem este deosebit de eficace. Dacă un alergător pe o sută de metri ar respira ca un fluture, el ar consuma nu mai puțin de 500 de m.c. de aer pe oră, adică de 140 de ori mai mult decît consumul lui normal.

UN FLUTURE SAU UN ALERGĂTOR?

Minusculul «motor» al insectei funcționează cu două tipuri mari de carburanți: zaharuri și grăsimi. Cele dintîi prezintă avantajul de a fi disponibile în orice clipă, deoarece se pot găsi în soluția care scaldă musculatura insectei. Dar solventul, apa în cazul de față, constituie un balast pe care insecta nu-și poate permite să-l transporte în orice condiții. De aceea, insectele migratoare care execută zboruri de lungă durată utilizează drept carburant grăsimile, folosindu-le în proporție de 0,8% din greutatea proprie pentru fiecare ora de zbor.

Fie că folosesc zaharuri, fie că folosesc grăsimi, «motoarele» insectelor se dovedesc a fi foarte rezistente. O muscă dăunătoare a pomilor fructiferi fixată în sufleria prof. Nachtigall a arătat că poate zbura timp de cinci ore fără întrerupere. La capătul acestui răstimp, frecvența bătăilor de aripi scade, iar musca sfîrșește prin a se opri complet epuizată. Dar o injecție cu o soluție zaharoasă face ca motorul insectei să pornească din nou, la... sfert. Realimentată la 4 sau 5 ore, musca a putut zbura fără încetare timp de șase zile. Experiența a trebuit să fie întreruptă nu pentru că «motorul» ar fi dat semne de oboseală, ci, pur și simplu, pentru că aripile mușteI se prefăcuseră în zdrențe.

RĂZBOIUL TĂCUT AL UNDELOR

Însușirile insectelor ca zburătoare nu se mărginesc însă la zborul propriu-zis. Ele îl folosesc pentru a se hrăni, pentru a se reproduce, dar și pentru a se apăra și aceasta adesea cu o șiretenie care i-ar face invidioși pe mulți strategi militari. Există în acest sens un exemplu foarte interesant pe care îl oferă lupta dintre lilieci și fluturii de noapte — prada lor favorită.

După cum se știe, liliecii localizează obiectele care îi interesează cu ajutorul unui «radar» cu ultrasunete, creîndu-și în acest fel o adevărată viziune sonoră asupra mediului înconjurător, tot atît de bună și precisă ca și percepția vizuală. La

rîndul lui, fluturele de noapte dispune de un «echipament de bord» foarte rafinat care-l ajută să dejoace atacurile liliacului. În primul rînd, solzii cu care îi sînt acoperite aripile și perii de pe corp deformează ecoul ultrasunetelor emise de liliac care recepționează din această cauză, un semnal reflectat cu totul imprecis. La aceasta se adaugă faptul că zborul fluturelui de noapte este ultrasilențios. Totuși, emisiunile radar ale liliacului detectează prezența fluturelui. Acesta însă dispune la rîndul lui de celule sensibile care îi permit să recepționeze undele emise de liliac și să-și dea seama de primejdie. În aceeași clipă, fluturele trebuie să ia măsuri de apărare: fie că se lasă la pămînt ca o frunză uscată, fie că încearcă să iasă din fascicolul radarului inamic, fie că recurge la un al treilea mijloc, și anume, bruiajul. De îndată ce detectează impulsurile emise de liliac în frecvența de cîțiva kiloherți, repetate cam la 12 secunde, el reemite pe aceeași lungime de undă grupuri de impulsuri incoerente care perturbă cu desăvîrșire aprecierile de distanță și viteză pe care liliacul trebuie să le facă pentru a-și putea ataca prada. Acesta este un război al undelor pe care insectele l-au «inventat» cu zeci de milioane de ani în urmă și pe care oamenii îl cunosc abia de la ultimul război mondial încoace. Cît despre distanța, în timp, dintre «motorul» insectelor și cel al avioanelor, lucrurile se prezintă cam în același fel; doar în ceea ce privește eficacitatea există o diferență calitativă simțitoare: aceea a insectelor este mult mai mare!

AUREL COSTIN

SĂ SE POATĂ SPUNE CĂ SÎNTEM BINE CRESCUȚI

- **Nu numai să cunoști ceea ce se cuvine, ci să și urmezi după cum se cuvine.**
- **Cei mai mulți din neștiință greșesc la cele de cuviință.**

(Proverbe românești)

Grija pentru felul cum vă îmbrăcați este o manifestare a grijii pentru felul în care vă prezentați în fața celorlalți.

— Nu deschideți aparatul de radio cu tranzistori în locurile publice sau în vehiculele de transport în comun, ci numai acolo unde sînteți convinși că nu impuneți sunetele lui cu sila și altor persoane care, poate, preferă liniștea.

— Stăpînirea la nepolitețea altora dovedește adesea adevărata politete.

— Nu uitați «legile priorității» bazate pe bun simț:
femeile au prioritate față de bărbați;
vîrstnicii au prioritate față de tineri.
primul salută bărbatul;
primul salută cel mai tînăr.

— Răspunsul la salut este, pentru un om cu bun simț, strict obligatoriu.

— Răspunsul corect la salutul noului venit, în cazul cînd ești așezat, cere să te ridici în picioare.

— Persoanele în vîrstă oferă primele mîna celor mai tineri.

— Niciodată, un tînăr nu oferă primul mîna unei persoane mai în vîrstă, nici bărbatul unei femei.

— La coborîrea dintr-un vehicul, primul coboară bărbatul sau cel mai tînăr, care oferă mîna femeii sau celui mai în vîrstă, sprijinindu-i.

— Dați mîna deschis și direct, evitați să întindeți o «mînă moale», parcă fără articulații.

— Se întinde totdeauna mîna dreaptă.

— Dacă o situație excepțională vă obligă să dați mîna stîngă (dreapta, de pildă e murdară, sau ocupată), sînteți obligat să vă cereți scuze.

— Nu se reține mîna care ți s-a oferit și nici nu se strînge «voinicește».

— La intrarea într-o încăpere salută totdeauna noul venit.

— Nu vă lăsați așteptat.

— Răspundeți cînd sînteți întrebați.

— Fiți atenți la ceea ce se întîmplă în jur și interveniți cînd puteți fi de folos.

— Spuneți întotdeauna adevărul, chiar atunci cînd supără; nu confundați însă sinceritatea cu brutalitatea, cu lipsa de tact, cu grosolănia.

— E rău să-ți pierzi timpul, dar e și nepoliticos să risipești timpul altuia.

— O masă civilizată se desfășoară fără zgomote inutile, fără «sorbituri», «clempăneli» și alte sunete care trădează mestecatul; nu se suflă în mîncarea fierbinte.

— Nu se «încarcă» gura peste măsură.

— A mînca în grabă, repede și nervos e tot atît de neigienic pe cît e de nepoliticos.

— Nu se bea și nu se vorbește cu gura plină.

— Este urît să te piepteni la masă.

— Nu vă aplecați peste masă, nu puneți coatele pe masă, nu încercați să cîștigați «spațiu» întinzînd picioarele pînă dați de ale altuia.

— Pe stradă și cu atît mai puțin în încăperi, nu se scuipă; nu se aruncă hîrtii decît în locurile indicate, în coșurile de hîrtii.

— A acosta necunoscuți (sau necunoscute) pe stradă este un act absolut reprobabil.

— Pe stradă, locul de cinste în ordinea priorității este întotdeauna la dreapta.

— Cînd doi bărbați merg cu o femeie, o lasă la mijloc. Bărbatul care însoțește două femei trebuie să stea la mijloc.

— Eleganța nu constituie o plăcere strict personală, ci și semnul atenției față de alții.

— La bărbați nu sînt apreciate podoabele; purtarea lor nu e un semn de «adolescență» ci de prost gust.

— Invitația la dans se face prin exprimarea decentă a dorinței de a dansa. Semnele făcute «băiețește», chemările strigate de la celălalt capăt al camerei sînt de prost gust.

— În timpul dansului nu se fredonează și nu se fluieră; conversația nu este interzisă.

— Pozițiile de dans care exteriorizează «patimi nestăpînite» sînt de prost gust.

— Politețea cere să asculți pe altul cel puțin cu același interes cu care aștepți să fii ascultat.

— Nu faceți paradă de cunoștințe apelînd la citate și nume de autoritate, care să vă arăte cît sînteți de «cult».

— Nu confundați complimentele cu lingușala.

— Nu întrerupeți; așteptați, pentru a interveni, sfîrșitul frazei celui ce o pronunță.

— Într-o adunare, se rîde cu decență. Cînd se rîde nu se acoperă gura cu mîna.

— În timpul spectacolului, șușotelile, comentariile — chiar strecurate la ureche — nu-s politicoase, deranjează spectatorii. La fel zgomotele staniolului, foițelor, alimentării...

— Un gest de impolitețe este fuga spre garderobă înainte de lăsarea definitivă a cortinei. Rămîneți pe locuri, aplaudați sau nu, și părăsiți sala după terminarea spectacolului.

MULTE TREBUIE SĂ ȘTIE OMUL MODERN!

Lumea este preocupată astăzi într-un grad major de valurile informaționale, deopotrivă de nevoia de a absorbi informație și de capacitatea omului de a o înmagazina în depozitul creierului său, care e un depozit limitat de oboseli, de uitare, de concentrarea intereselor la un moment dat asupra unui anume obiectiv, sau mai ales în depozitele tehnice, de la bibliotecă la memoria electronică. Firește că, de cînd a început să existe ca om, omul a avut nevoie de informație; dar pe vremea cînd era numai vînător și pescar, cantitatea necesară era redusă la un nivel minim; trecerea sa la agricultură, apoi la metalurgia primitivă a lărgit mereu aria de interese informaționale. Apariția orașelor și inventarea scrisului a adus deodată o cu totul nouă optică în acest domeniu, chiar dacă acum 5 milenii sau chiar acum cinci veacuri, memoria omenirii, cantitatea posibilă atunci de informații înregistrată grafic era derizorie față de cantitățile de azi și totodată accesibilă numai unor grupuri foarte mici de inițiați, admiși la ispititoarele izvoare.

În antichitate, una din primele mari biblioteci în care se adunase un fel de sumă a cunoștințelor epocii și teritoriului controlabil din punct de vedere cultural (bineînțeles, pe tăblițe arse de argilă, scrise în cuneiforme) a fost aceea întemeiată de regele asirian Assurbanipal (urcat pe tron în anul 668 î.e.n.), la care nu aveau acces însă, pe lîngă rege, decît preoții și scribii aleși. Un pas următor, sub cel puțin trei unghiuri de vedere mai avansat, a fost marea bibliotecă din Alexandria, întemeiată de Ptolemaios Soter în Egiptul helenizat, și care sub directorul ei, savantul antic Eratostenes, ajunsese să conțină peste 700 000 de manuscrise; avantajele ei erau: numărul mult mai mare de unități informaționale, materialul pe care era înregistrată informația — «cărți» (suluri) de papirus și piele cu scrisul cu cerneală durabilă, și în fine accesul unui «public cititor» mult mai larg, bineînțeles și de numeroși laici, învățați și învățăcei ai vremii. Au existat, în aceeași epocă, multe alte biblioteci, în genere ceva mai mici, dar similare ca tip: la Pergam, apoi în India, în China, la Roma — unde împăratul Traian ajutase fundarea marii biblioteci Ulpia ș.a.

Dificultatea totuși, în ciuda faptului că se angajau numeroși scribi copiști care realizau dintr-o carte zeci, uneori chiar sute de exemplare nu era de neglijat: aceste biblioteci erau perisabile, fiind supuse oricînd inundațiilor, incendiilor și risipirii. Din marea bibliotecă de la Alexandria, pe frontispiciul căreia sta scris grecește în litere de aur «Biblioteca este un spital pentru minte», s-a pierdut, prin două incendii succesive puse la cale de diverși năvălitori care nu știau și nu se interesau de rostul informației și al înțelepciunii lăsate în scriitură durabilă (poetul latin Horațiu zicea: monument mai durabil ca bronzul) lăsate moștenire veacurilor viitoare. Abia invenția tiparului (în China antică, un preludiu, dar efectiv în Germania, acum cinci secole, din geniul și strădania lui Gutenberg) a asigurat, prin creșterea tirajelor și posibilitatea răspîndirii exemplarelor în lumea întreagă, fuga cărții de pieirea voită sau accidentală. Mijloacele de stocare a informației omenirii au intrat apoi, în secolul nostru, într-o fază cu totul nouă. De la amplificarea nebănuită a posibilității transmiterii informației (radio, cinematograf, presă, televiziune etc.) se ajunge la crearea marilor depozite ale memoriei electronice.

O «pagină» conținînd informație în text și imagini, din biblioteca lui Assurbanipal

Bibliotecile lumii au ajuns în zilele noastre la cifre uluitoare: de pildă, Biblioteca Muzeului Britanic din Londra posedă 6 500 000 volume, dar e depășită de altele: Biblioteca Lenin din Moscova are peste 26 000 000 cărți, iar Biblioteca Congresului S.U.A. din Washington a depășit cifra de 62 000 000 volume. Aceste mari cifre sînt însă mici față de nevoile totale de rulaj a informației de care dispune societatea contemporană, ca și de cantitatea mondială a informației. Iar în acest caz, numai stocajul eletronic mai poate face față. Nu e vorba de nevoile individului, ci ale societății luate global.

Căci un individ are — oricît de capabil ar fi — o posibilitate de absorbție a informației foarte limitată. În primul rînd să ne gîndim la ritmul tipăriturilor, care a cunoscut în tehnica imprimării tipografice un salt uriaș numai în ultimele două decenii; dacă acum nici un sfert de veac se tipăreau doar între 150 și 1 000 de rînduri pe minut, introducerea sistemului electronic de viteză în tipografii tinde să sporească uluitor această viteză, în puțini ani, la 60 000 de rînduri pe minut. Dar cît de repede poate citi omul? Se pare că ascultătorii medii ai unui conferențiar pot înregistra în mintea lor informație comunicată cu vireza cam de 9 000 de cuvinte rostite pe oră, spre deosebire de superioritatea lecturii (la oamenii care citesc mult și au antrenamentul necesar), unde viteza de înregistrare de care e capabil cititorul se ridică la 27 000 cuvinte pe oră.

Azi, însetată de o informație cît mai rapidă și, firește, cît mai eficientă, lumea caută să descopere noi mijloace; există școli (sau cursuri) speciale de învățare a sistemului lecturii rapide, după care cititorul ar ajunge la o viteză de citire pînă la cel mult 100 000 cuvinte pe oră. Nu punem la socoteală pe indivizii înzestrați natural cu o capacitate surprinzătoare (unde concordă atenția, inteligența, cultura, memoria, bineînțeles un deosebit antrenament și stăruința puterii de concentrare) care ar putea

citi cu viteze mult mai mari, de ordinul unei pagini de carte pe minut, aceştia cum s-ar zice «fotografiind» din ochi deodată cîte un pasaj întreg; se spune că aşa citeau, de pildă la noi, Mihai Eminescu şi Nicolae Iorga. Dar sînt cazuri de excepţie, iar lumea e interesată mai ales de ceea ce e bun, prin mijloace obişnuite, pentru toţi.

O problemă a informaţiei este şi aceea de limbaj: limbajul se schimbă de la o epocă la alta, mai ales revoluţia ştiinţifică şi tehnică introduce în graiul zilnic al unor arii de vorbitori din ce în ce mai largi tot mai mulţi termeni noi. Un lexicograf din vremea noastră, Stuart Berg Flexner, afirmă că din tot tezaurul actual al limbii engleze, ridicîndu-se la 450 000 cuvinte, marele scriitor Shakespeare, considerat autorul cu limba literară cea mai bogată, nu ar putea să înţeleagă decît... 250 000 de cuvinte. Dar să nu uităm că omul obişnuit, în conversaţia zilnică cu familia, cu prietenii, la magazine şi pe stradă sau pe ulita satului, din toate cuvintele pe care le ştie şi care nici ele nu reprezintă, la nivel mediu, o cifră prea mare, nu întrebuinţează mai mult de cîteva sute uzuale, iar într-o conversaţie de oarecare nivel, prelungită, poate cîteva mii.

Dintre cărţi, din timpuri mai vechi şi de o valoare informaţională de prim ordin, întrucît oferea suma rezumativă a cunoştinţelor unei zone şi a unei epoci, era enciclopedia. Un gen, mai modest, de enciclopedii a existat şi în Babilon şi în China antică... Acum vreo mie de ani, în China se publicase o enciclopedie conţinînd 853 450 pagini. Să privim însă una din cele mai vaste şi mai reputate enciclopedii din timpul modern: Enciclopedia britanică; prima ei ediţie, apărută în 1771 în 3 volume, însumase 2 659 pagini, fireşte compacte, tipărite cu litere mărunte. De atunci ea s-a reeditat de 14 ori, iar ultima ei ediţie, din 1973, are 30 volume, acestea conţinînd în total 33 141 pagini, 41 milioane de cuvinte, 20 634 fotografii, 1 200 hărţi, iar la alcătuirea ei au lucrat 4 207 autori şi 360 redactori; costul editării s-a ridicat la 32 milioane de dolari. (Numărul imens de pagini al enciclopediei din China poate lăsa impresia că ea ar fi mai cuprinzătoare decît cea britanică. În realitate, datorită sistemului de imprimare, în epoca noastră posibilităţile de a cuprinde foarte mult text în foarte puţin spaţiu sînt infinit mai mari).

Ochiul şi urechea circuitului informaţional al zilelor noastre

Bineînţeles că nici acest monument de informaţie care este Enciclopedia britanică (cu toate că fiecare termen mai important are şi trimiteri bibliografice spre alte lucrări pentru cei care vor să afle mai mult) nu acoperă nevoia mondială, oricît de rezumativă, de informare. Aşadar, vorbind din nou despre biblioteci, trebuie să luăm în seamă părerile contemporane despre viitorul lor: tendinţa de a deveni simple muzee, toată cantitatea de informaţii cuprinse urmînd să fie «citită», «înregistrată» şi «stocată» de maşinile electronice care să adune şi să centralizeze, într-un sistem de clasificare şi deci de posibilitate de consultare mai precisă şi mai rapidă, toate cunoştinţele omeneşti pe care le-a produs omenirea de la începutul culturii pînă azi, urmînd ca acest munte informaţional să fie retradus de calculatoare, la cerere, într-o formă accesibilă omului.

Atunci, se presupune că fiecare om interesat, aşa cum are azi telefon şi televizor, va putea avea acasă la el un calculator conectat la depozitul electronic centralizat, primind la nevoie orice informaţie pe ecran sau în text dactilografiat de maşina sa casnică, aceasta la rîndul ei «vorbind» în codul electronic şi cu viteza uluitoare specifică, cu centrul-mamă, cu marele depozit electronic de stocare informaţională.

De ce are nevoie omul de azi de atîta informaţie? Încetinirea informării în orice domeniu de activitate înseamnă încetinirea progresului omenesc, iar ce este progresul nu mai trebuie lămurit, ştie oricine. Să spunem numai că acum cincizeci de ani televizorul, la care se uită oricine cu naturaleţe, fără să se mai mire, era un vis fantastic în care nu credeau decît cei care se pregăteau să-l construiască. Şi să nu mai vorbim de ultimele decenii, cînd omul a realizat energia nucleară, zborurile în cosmos şi plimbarea pe suprafaţa Lunii, nylonul şi radioul transistorizat de buzunar, avioanele cu pilotaj automat şi atîtea altele care, numai cu ceea ce era scris pe tăbliţele de cărămidă ale bibliotecii lui Assurbanipal, nu s-ar fi putut, bineînţeles, înfăptui.

Victor KERNBACH

PENTRU COPII • PENTRU COPII • PENTRU COPII • PENTRU COPII

ŞAPTE ANI DE ACASĂ

— Respectarea muncii şi odihnei părinţilor înlătură o seamă de neînţelegeri între copii şi părinţi.

— Ţipetele şi strigătele nu sînt pentru jocurile din casă, ci numai pentru cele din aer liber — în special, în parcuri şi locuri anume amenajate pentru joacă.

— Uşa se închide şi se deschide încet, cu mîna, nu se trînteşte.

— A-ţi şterge bine încălţămintea înainte de a intra în casă, e un gest de igienă şi care uşurează munca mamei.

— Talentele se exersează pe caiete şi foi de hîrtie şi nu pe pereţii apartamentului sau imobilului.

— Ambalajul bomboanelor, cotoarele de măr, cocoloaşele de hîrtie nu se aruncă pe fereastră, ci în găleţile de gunoi din casă.

— Ordinea este un principiu al regulilor de bună purtare valabil pentru copii ca şi pentru adulţi.

— Deprindeţi-vă a vă aranja micile voastre lucruri fără să aşteptaţi ca alţii s-o facă pentru voi.

— Grăbiţi-vă să ridicaţi un obiect căzut pe jos, căci pentru agilitatea voastră nu înseamnă nici un fel de osteneală — şi nu aşteptaţi s-o facă cineva mai în vîrstă, pentru care acest gest constituie un supliment de efort.

JOCURI SIMPLE ȘI PALPITANTE

Jocurile recomandate mai jos pot fi lesne organizate între colegi, în familie sau la diferite manifestări școlare, printre care, firește, la carnaval.

FULG DE ZĂPADĂ

Concurenții vor participa în echipe compuse din doi sau trei membri.

La joc, condus de un arbitru, iau parte deodată două echipe.

Membrii fiecărei echipe se așază la dreapta și la stînga arbitrului. Acesta are pregătit în fiecare mînă cîte «un fulg de zăpadă», adică o bucățică de vată bine scămoșată. Amîndoi fulgii vor fi de greutate și mărime egale. Arbitrul numără: unu, doi, trei după care înalță mîinile cît mai sus și dă drumul «fulgilor» deasupra capetelor membrilor celor două echipe. Aceștia trebuie să încerce a menține cît mai mult timp fulgul în aer, *numai prin suflat cu gura*. Sînt liberi să facă orice mișcări: să se aplece, să se culce pe iarbă sau pe jos, să se răsucească în orice poziție, dar să nu atingă fulgul cu mîna. Cîștigă echipa care ține fulgul cît mai mult în aer.

Jocul este deosebit de vesel: rîd și participanții direcți, dar mai ales spectatorii. Cum totul se termină repede, jocul poate fi repetat de cîteva ori, cu acei și sau cu alți participanți.

IUTE DE... GURĂ

«Materialele» necesare acestui joc constau într-un pachet cu grisine sau cîteva cornuri drepte.

Toți concurenții se așază în linie dreaptă, iar arbitrul jocului îi introduce fiecăruia în gură capătul grisinei sau cornului. După aceasta toată lumea încrucișează mîinile la spate și la comanda arbitrului, se începe mîncatul. Este declarat cîștigător cel care se dovedește a fi... cel mai iute de gură. Cel care scapă vreo bucățică de grisină sau corn este eliminat din joc.

PIRAMIDĂ DIN... CHIBRITURI

În echipe de cîte doi concurenții vor avea la îndemînă cîte o cutie cu chibrituri și cîte o sticlă de 1 litru. Se cere ca timp de două minute să se așeze pe gura sticlei cît mai multe bețe, indiferent în ce mod și ce formă, dar fără a le lipi sau a le lega cu ceva. Este permis să fie repuse la loc bețele căzute, dar, firește, numai în timpul celor 120 de secunde.

Cînd timpul a trecut, concurenții fac un pas înapoi, iar arbitrul numără bețele din «piramidă». Este cîștigătoare echipa sau concurentul care a pus cel mai mare număr de bețe. Jocul poate fi repetat, luîndu-se în considerare suma celor două runde.

MINTEA LA CONTRIBUȚIE!

1) ȘTIȚI SĂ ADUNAȚI PÎNĂ LA... 7?

Cine nu știe să adune cifrele de la 1 pînă la 7? Este tocmai ce vă propunem noi, dar... cu respectarea unor condiții speciale. Așadar, căutați să adunați cifrele 1234567, luate separat sau pe grupe, dar fără a le schimba ordinea, în așa fel încît suma lor să fie egală cu 100.

Sînt posibile două soluții.

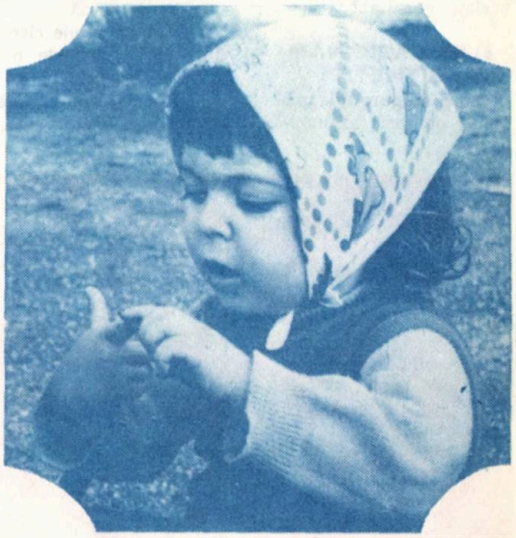

2) CUM VĂ E MAI LESNE?

1. Încercați să obțineți numărul 31 cu ajutorul a cinci cifre 3, deci folosind de cinci ori numai cifra 3. Dacă nu reușiți, încercați mai întîi să obțineți numărul 34 folosind patru cifre 3, care este un lucru mult mai ușor și care vă va pune pe drumul bun al găsirii soluției primei probleme.

3) SIMPLU ȘI MAI PUȚIN SIMPLU

a. Vă oferim numărul 123... Fără să schimbați ordinea cifrelor, puneți între ele semnele aritmetice pe care le socotiți necesare, în așa fel încît, după efectuarea operațiilor respective totalul să fie egal cu... 1. Pe scurt: 123 = 1.

b. Dacă ați reușit să rezolvați acest exercițiu, destul de simplu, înseamnă că v-ați antrenat pentru a putea rezolva unul mai dificil:

Între cifrele numărului 123456789 — luate fiecare numai separat — așezați semnele aritmetice necesare pentru a rezulta un total egal tot cu 1. Nu este permisă schimbarea ordinei cifrelor.

4) ÎN JURUL UNUI TRIUNGHI

Desenați un triunghi cu toate laturile și unghiurile egale, apoi alegeți trei dintre cifrele cuprinse între 1 și 9 și scrieți-le în cîte un vîrf al triunghiului. După aceasta, scrieți restul de șase cifre (tot de la 1 la 9) pe lungimea

fiecărei laturi, astfel încît suma, pe oricare latură, să fie egală cu 17. Bineînțeles că cifra din vîrfurile triunghiului va fi adunată pe două laturi. Fiecare cifră va fi înscrisă numai o singură dată.

Dacă ați reușit să dezlegați problema de mai sus, încercați acum una ceva mai dificilă: scrieți din nou cîte o cifră în fiecare vîrf, apoi dispuneți restul cifrelor dintre 1 și 9 astfel încît suma obținută pe fiecare latură să fie, de astă dată, egală cu 20.

Ținem să vă spunem că sînt posibile mai multe soluții.

5) ȘTIȚI ÎMPĂRȚIREA?

Puteți împărți numărul 45 în patru părți diferite, astfel încît, dacă la prima parte veți adăuga 2, din cea de a doua veți scădea 2, pe cea de a treia o veți înmulți cu 2, iar pe a patra o veți împărți la 2, să obțineți mereu același rezultat?

6) SĂ RAȚIONĂM ARITMETIC!

Găsiți răspunsul la problema de mai jos numai pe calea unui raționament aritmetic, fără a face apel la calcule algebrice.

Aflați numărul cel mai mic care, împărțit:

— la 2 să dea ca rest 1
— la 4 să dea ca rest 3
— la 6 să dea ca rest 5
— la 8 să dea ca rest 7?

7) FĂRĂ ALGEBRĂ

Încercați să rezolvați problema de mai jos în memorie prin raționament.

Există un număr pe care dacă-l mărim cu 3, obținem un alt număr din care putem extrage exact rădăcina pătrată, adică este un pătrat perfect. Dacă o vom extrage vom obține un al treilea număr mai mic cu 3 decît numărul inițial.

Care este acest număr?

8) LUAȚI-O PE ÎNDELETE!

Nicușor se juca în parc cu o bilă de sticlă, cînd a apărut un băiat, ceva mai mare, care avea în mînă o cutie cu multe bile frumoase de sticlă.

— Dă-mi și mie cîteva din cele o sută de bile ale tale, se rugă Nicușor.

— N-am o sută de bile, îi răspunse băiatul. Dacă aș avea încă pe atîtea cîte am, plus încă o jumătate și încă un sfert din cîte am acum și mi-ai da și bila ta, aș avea exact o sută de bile. Însă, cu toate că am mai puține, îți făgăduiesc să-ți dau jumătate din ele dacă vei reuși în 3 minute să afli exact cîte bile am acum în cutia mea.

Firește că pe Nicușor l-a bucurat promisiunea, dar va reuși el să rezolve problema în trei minute? N-ați vrea să-l ajutați voi?

9) CUM S-A PĂCĂLIT PETRICĂ?

Petrică vrea să cumpere o minge de fotbal, dar nu avea decît o mică sumă de bani. Pentru a o spori el se adresează fraților săi.

— Cornele, spuse el primului frate, dublează-mi, te rog, suma pe care o am și, drept mulțumire, îți voi dărui 6 lei din total.

Cornel i-a îndeplinit rugămintea.

Apoi s-a adresat lui Paul, cu aceeași rugăminte și în aceleași condiții. Paul a fost și el de acord.

În sfîrșit, s-a adresat și lui Marin, exact la fel. Acesta din urmă i-a îndeplinit, la rîndul său, dorința. Petrică s-a ținut de asemenea, de cuvînt și i-a dat cei 6 lei promiși. Numai că, după această ultimă operație..., Petrică s-a trezit că... nu mai avea nici un ban.

Cîți bani avusese la început?

10) CÎND VA PLECA TUDOREL?

Deși are numai 6 ani, Tudorel e plin de idei năstrușnice. Astfel, într-o zi, el s-a adresat tatălui său cerîndu-i să-i cumpere o mașină cu care să facă un voiaj în jurul lumii.

Amuzat, acesta i-a dat un răspuns care lui Tudorel i s-a părut plin de speranțe. Iată și răspunsul:

— Eu am acum 42 de ani, în timp ce tu ai numai 6. Cînd vîrsta mea va fi de zece ori mai mare decît a ta, îți voi dărui mașina pe care mi-o ceri.

Foarte satisfăcut, Tudorel așteptă să vină termenul. Cînd va pleca în voiajul dorit?

Verificați-vă răspunsurile la pag. 192.

„OUL LUI COLUMB"

Propuneți colegului un joc de întrebări și răspunsuri la care dacă va răspunde tot timpul numai da, *va cîștiga, iar dacă va răspunde* nu *o singură dată, va pierde.*

— Ești de acord? îl veți întreba.

— Da, va răspunde el, probabil, fiind decis să zică numai «da» la orice întrebare oricît de caraghioasă.

— Perfect: atunci să începem.

Veți căuta patru obiecte oarecare pe care începeți să le așezați pe o masă (sau jos, pe iarbă, nisip etc.) în formă de pătrat. La un moment dat, vă opriți și îi cereți colegului un obiect pe care știți că-l posedă: o batistă, monedă, chibrit etc. Cînd vi-l oferă, îl priviți fix și-l întrebați:

— Mi se pare mie sau tu cunoști jocul și vrei să rîzi de mine?

Fiți sigur că în peste 90 la sută din cazuri vi se va răspunde:

— Nu.

Firește, zicînd NU, respectivul a pierdut jocul și eventualul pariu.

Nu e... «**Oul lui Columb**»?

„MISTERE" LA ÎNDEMÎNĂ

Să fii scamator? De ce nu! Citiți cele de mai jos și veți putea dobîndi cîte un secret la fiecare deget. Apoi, cu puțină îndemînare din partea dumneavoastră și ceva mai multă neatenție din partea spectatorilor... totul poate merge strună. Cu o condiție: repetați fiecare truc de cîteva ori înainte de a-l prezenta în societate.

NU E VORBA DE UN NOD ÎN PAPURĂ...

ci de unul într-o țigară lungă (sau chiar într-una obișnuită).

Prezentați țigara de la cel puțin doi metri distanță, în lumină indirectă (care să nu bată pe mîinile dumneavoastră), o îndoiți și-i faceți un nod pur și simplu. Dacă cineva nu crede că este o țigară adevărată, o desfaceți, o rupeți în două și-i presărați tutunul în palmă.

Rugați apoi pe oricine să încerce a vă repeta scamatoria. Nimeni nu va reuși dacă nu va cunoaște trucul extrem de simplu: țigara în cauză trebuie să fie mai întîi învelită într-o foiță de celofan. Aceasta este invizibilă de la oarecare distanță.

PÎNĂ NU FACI FOC...

...nu iese fum, spune un proverb; dar el nu este valabil și pentru scamatori.

Ridicați mîna dreaptă în aer, către o lumină puternică, de data aceasta. Frecați degetul mare de cel arătător și... va ieși fum!

Nu, oricît ar încerca altcineva, nu va reuși decît să-și facă bătături (dacă stăruie îndeajuns), fiindcă acela nu știe că e nevoie totuși să se țină seama de proverb. Numai că scamatorul procedează astfel: rade pasta, pe care se aprind chibriturile, de pe ambele părți ale unei cutii, o așează pe o tablă și (da, da!) îi dă foc. In substanța rămasă pe tablă după ardere își înmoaie bine cele două degete amintite și așteaptă momentul cînd socoate că e cazul să dezmintă proverbul, scoțînd fum fără foc.

DACĂ TOT FUMUL DIN AER...

ar putea fi colectat într-un borcan s-ar rezolva lesne una din problemele poluării. Desigur, nimeni nu poate afirma că va reuși să adune **tot** fumul, dar nu strică să încerce. Culmea este că fumul va pătrunde singur într-un borcan astupat!

Se prezintă asistenței un borcan gol cît mai mare. Recipientul este neacoperit. El va fi așezat la înălțime, pe un suport, apoi scamatorul va pronunța o formulă «magică» prin care va invita fumul să intre în borcan. După aceea va lua capacul, îl va așeza pe gura borcanului și... de necrezut! acesta va fi invadat de un fum alb, dens și abundent.

Trucul?

O banală experiență de chimie. În borcan erau 2—3 picături de amoniac diluat, iar capacul (care poate fi și de lemn) era uns cu alte cîteva picături de acid clorhidric diluat. Astfel fumul era clorura de amoniu — cunoscutul țipirig.

CU OCHII BINE LEGAȚI...

puteți «vedea» și ghici o serie de mai multe obiecte introduse de cineva într-o cutie. Obiectele pot fi cinci mosorele identice, dar pe fiecare se găsește înfășurată ață de altă culoare. Ele sînt prezentate spectatorilor de un ajutor al dumneavoastră — urmînd ca la cererea unei persoane din public, acesta să introducă în cutie unul sau două dintre ele. Cutia vă este apoi prezentată, iar dumneavoastră — deși legat la ochi — veți ghici culoarea ației de pe fiecare mosorel.

Pentru aceasta este suficient să fi făcut mai înainte pe o latură a fiecăruia cîte un mic semn discret, pe care să-l identificați prin pipăit. De exemplu: pe cel cu ață albă o crestătură; pe cel cu ață roșie cîte o crestătură pe ambele laturi; ața neagră va fi pe un mosorel care are crestătura pe marginea orificiului interior etc. Trucul poate rămîne astfel secret chiar și pentru cel care vă ajută. Există însă și posibilitatea de a renunța complet la semne, urmînd să «ghiciți» după cîteva cuvinte pe care vi le adresează ajutorul dv. În această variantă — mult mai spectaculoasă — nici nu veți mai atinge obiectele și puteți sta chiar întors cu spatele. Ajutorul va lua în mînă mosorelul ales de un spectator și vă va întreba:

— Poți acum să indici culoarea?

— Albă! — veți răspunde dumneavoastră — și nu veți greși.

— Dar mosorelul acesta?

— Are ață maron! veți afirma cu aceeași exactitate.

— Vei ghici oare și acum?

— Galbenă!

Ați înțeles în ce constă trucul?

Culoarea este indicată de prima literă a celui de al doilea cuvînt cu care sînteți întrebat, astfel: Acum = albă, Mosorelul = maron, Ghici = galbenă etc.

În cazul scamatoriei cu mosorele este bine să «ghiciți» la început de două-trei ori după prima metodă și apoi — pentru a spori suspansul — prin cea de a doua.

Natural, aceasta din urmă vă dă posibilitatea să lucrați și cu 8-10 obiecte diferite, care încep însă fiecare cu altă literă: briceag, creion, ochelari etc.

Se va avea grijă ca partenerul să-ș pregătească dinainte frazele cu care întreabă, în așa fel încît acestea să fie cît mai firești în cazul respectiv.

CU MIROS DE CARAMEL...

Este scamatoria pe care o puteți face cu o bucățică de zahăr cubic. Oferiți-o unei persoane, împreună cu o cutie de chibrituri sau o brichetă — și propuneți-i să încerce a-i da foc, în așa fel încît să ardă singură pînă la sfîrșit.

După ce va încerca de cîteva ori, va constata, probabil, că experiența propusă nu este realizabilă; zahărul se va topi, se va înnegri, dar nu va arde.

Este momentul să interveniți. Luați aceeași bucățică de zahăr sau alta pe care v-o poate alege oricine dintr-o cutie, o așezați puțin pe masă, aprindeți liniștit un chibrit, șoptiți în flacără ceva «nemaipomenit de magic» — apoi ridicați zahărul și-i dați foc la un colț. Ei bine, acum va arde liniștit, răspîndind un miros plăcut de zahăr caramelizat.

Secretul este extrem de simplu: cînd așezați zahărul pe masă, aveți grijă să-l puneți... din întîmplare, peste puțin scrum de țigară, iar cînd îl ridicați, apăsați puțin astfel ca scrumul să se fixeze în porii zahărului.

Acesta-i tot trucul și — ca de obicei — rezultatele cele mai bune le obțineți atunci cînd operați cu cît mai puține mijloace.

STICLA SPUMIGENĂ...

se pregătește din vreme și se pune la păstrat pînă cînd îi vine rîndul să intre în scenă.

Într-o sticlă goală, groasă, cum sînt cele de șampanie sau vin spumos, turnați o soluție obținută prin dizolvarea în 250 ml de apă a 100 g bicar-

bonat de sodiu. Pregătiți un dop de plută care să intre fix în gura sticlei. De acest dop (cu un ac cu gămălie) fixați un săculeț de pînză în care turnați 15 g de acid tartric (sare de lămîie). Lungimea săculețului va fi astfel calculată încît să nu atingă lichidul atunci cînd sticla se află în poziție verticală. Așezați bine dopul în gura sticlei și astfel ea devine gata de «tragere». Pentru a o pune în funcțiune este suficient s-o așezați în poziție orizontală. Soluția de bicarbonat de sodiu va intra în reacție chimică cu acidul tartric și va produce rapid o mare cantitate de bioxid de carbon, care, în cîteva secunde — va face ca dopul să țîșnească la mare distanță — ca un obuz — cu puterea și zgomotul caracteristice deschiderii unei sticle de șampanie înfuriate.

Atenție!

Executați experiența numai în aer liber, deoarece imediat după dop, din sticlă vor ieși valuri de lichid spumigen, ca cel produs de extinctoarele de incendiu.

Acidul tartric poate fi înlocuit cu acid clorhidric (soluție diluată cu 50% apă) sau oțet concentrat turnat într-o eprubetă sau o sticluță îngustă. Aceasta va fi fixată de dop cu ajutorul unei sîrmulițe. În acest caz, dopul va țîșni împreună cu eprubeta, care, firește, se va sparge.

Sticla poate fi ținută în mînă sau așezată pe două bețe rotunde sau pe două creioane. În acest fel veți putea să observați și reculul sticlei năzdrăvane.

Claudiu VODĂ

CUNOAȘTE-TE PE TINE ÎNSUȚI

Acest binecunoscut dicton, pus în valoare de filosoful Greciei antice Socrate, ar fi fost scris pe frontonul templului lui Apollon din Delphi. Dar cum se putea face această coborîre a omului în fîntîna propriei sale ființe spirituale? Socrate folosea o metodă a întrebărilor, numită maieutică, ce trebuiau să urmeze în așa fel încît, după un anumit plan, să facă pe interlocutor să scoată la iveală un adevăr despre sine. În cele peste două milenii care au urmat, filosofii au fost adesea preocupați de problemă. Abia psihologia modernă a izbutit să perfecționeze aparatul de sondaj, în mintea și sentimentele omului, numit *test*. Azi ne întîlnim cu fel de fel de teste: în școală, la angajările în serviciu, la alegerea meseriei, la controlul capacității de zbor a piloților etc. Noțiunea de «test» există din 1890, cînd termenul și procedeul au fost lansate de americanul Mc. K. Cattell, și abia în 1905 psihologii francezi Binet și Simon au compus, pe baza unor investigații în cunoștințele generale ale omului testat, o așa-zisă «scară metrică a inteligenței», care preceda vestitul «QI» menit să stabilească «coeficientul de inteligență», exprimat într-o ecuație:

$$QI = \frac{Vm\ (vîrsta\ mentală) \times 100}{VR\ (vîrsta\ reală)}$$

Aici, prin vîrstă mentală se înțelege vîrsta medie a copiilor care au obținut aceeași notă la același test. E interesant că potrivit acestui test (folosit din 1912, de cînd a fost introdus de Stern) zona admisibilă a rezultatelor pentru indivizii socotiți normali este între 80 și 120; sub 80 se consideră debilitate mintală, peste 120 — inteligență excepțională.

Afară de acesta, există teste de cunoștințe, teste de aptitudini, teste de personalitate, dar și numeroase altele vizînd detaliile activității umane.

Iată un test pentru elevi.

Sînteți îngrijit?

Răspundeți numai prin DA sau NU (dar cu deplină sinceritate) la fiecare dintre cele 12 întrebări de mai jos; notați răspunsul chiar în dreptul întrebării.

1. Vă lustruiți pantofii cu cremă (sau îi curățați de praf) în fiecare zi?
2. Îmbrăcați cămăși sau haine care au găurele sau pete?
3. Vă pieptănați de cel puțin două ori pe zi?
4. Riscați să vă fie puțin frig, decît să plecați de acasă îmbrăcat cu multe haine groase... pentru orice eventualitate?
5. Vă cumpărați pantofi sau ghete cu un număr mai mic, care să vă strîngă puțin, numai pentru a da impresia că aveți piciorul mic?
6. Vă tăiați unghiile în fiecare săptămînă?
7. Vă schimbați ciorapii sau șosetele la cel puțin trei zile?
8. Vă călcați pantalonii sau fusta cel puțin o dată pe săptămînă?
9. Vă spălați pe dinți zilnic și faceți baie cel puțin o dată pe săptămînă? (aici puteți da, la nevoie, două răspunsuri)
10. Vă parfumați în fiecare zi?
11. Vă faceți ordine zilnic în ghiozdan sau servietă?
12. Aveți totdeauna o batistă curată asupra voastră?

Acum faceți aprecierile marcînd cîte un punct pentru fiecare DA.

Dacă veți avea în total 12 puncte, sînteți cam exagerat, preocupat chiar de cochetărie.

Pentru 11 puncte vă pîndește primejdia caracterizării de mai sus; puteți renunța la parfum, ori purtați încălțăminte comodă.

La 9—10 puncte sînteți îngrijit și vă prezentați corect în societate.

Pentru 7—8 puncte, e necesar să fiți mai atent cu ținuta și curățenia voastră. Încercați ca, pe viitor, să puteți răspunde DA la mai multe întrebări, cu excepția celor de la punctele 5 și 10.

Pentru 5—6 puncte, regretăm, dar sînteti... neglijent.

Sub 5 puncte, nu prea sînteți agreabil de privit și poate nici nu... mirosiți prea bine. E timpul să vă ocupați mai mult de corpul și ținuta voastră. Întrebările de mai sus vă pot fi un prim îndreptar.

(Urmare din pag. 102)

orașului cetățenilor doritori de glorie: să paveze respectiva stradă pe cheltuială proprie.

* * *

Una din măsurile luate pentru combaterea efectelor fumatului se dovedește la fel de periculoasă ca și fumatul. Profesorul Shetter de la clinica vestitei Universități din Heidelberg (R.F. Germania) consideră că nocivitatea rășinei întrebuințate la confecționarea țigărilor fără nicotină (foarte răspîndite în țările occidentale) dăunează sănătății ca și nicotina.

* * *

Alarmată de amploarea pe care o ia furtul de mașini în marea metropolă, poliția parizianăa creat un serviciu special — «Serviciul pentru căutarea mașinilor pierdute», care are serios de lucru. De la căutarea autoturismelor, noua organizație a trecut la investigarea furturilor de autocamioane, pentru ca, apoi, aria sa de cercetări să se lărgească. Polițiștii afectați acestui serviciu n-au reușit încă să descopere ascunzătoarea unui... buldozer și a două macarale furate de pe unul din șantierele de construcții ale Parisului..

* * *

Pe unele cursuri mici de apă din U.R.S.S. sînt folosite baraje prefabricate din cauciuc, ușor de demontat și de transportat cu camionul. În spatele unui astfel de baraj, nivelul apei poate crește cu 2 metri, permițînd irigarea a cîtorva sute de hectare.

* * *

Laureatul din 1961 al Premiului Nobel pentru chimie, americanul Melvin Calvin, a construit o baterie solară din clorofilă și oxid de zinc. Noua sursă de energie electrică furnizează, pe o suprafață de 10 m , curent cu o putere de 1 kw.

* * *

Criza energetică a adus în actualitate o serie de cercetări ale specialiștilor bulgari vizînd folosirea unei bogății încă neexploatate la reala capacitate — «combustibilul termal». Fără să necesite instalații costisitoare, captarea și utilizarea celor 100 de zăcăminte și 400 de izvoare de ape termale, avînd temperaturi de pînă la 102 grade Celsius, pot asigura economiei bulgare o capacitate de încălzire care ar atinge aproape 124 milioane kcal. Începutul a și fost făcut, în orașul Velingrad. Aici o «cascadă termoenergetică» asigură încălzirea unei mari sere de legume, a unei băi minerale pentru tratament, a cîtorva hoteluri și a Palatului sporturilor.

* * *

Preocupările pentru salvarea celebrului Turn din Pisa, construit între 1174 și 1350 și avînd o înălțime de 54,5 metri și o înclinație față de poziția inițială de 4,24 metri, au adus în fața comisiei de conservare constituite în acest scop o mulțime de soluții tehnice, unele năstrușnice. Astfel, comisia a respins o soluție care preconiza redresarea turnului cu ajutorul aerostatelor, o alta care sugera oprirea înclinării turnului prin legarea lui de un munte, cu ajutorul unui cablu. Motivul respingerii acestei din urmă soluții, la prima vedere valabilă, a fost simplu: în apropierea orașului nu se află... nici un munte!

Dar în voluminosul dosar cu proiecte se găsesc și planuri care vor putea duce — pînă la sfîrșitul anului 1976, apreciază specialiștii — la oprirea înclinării turnului și chiar la redresarea lui. Printre ele — ancorarea monumentului sau pietrificarea solului cu ajutorul unor substanțe anorganice și alte materiale, consolidarea solului de la baza turnului cu un strat de material sintetic. Soluția finală — probabil o combinație între mai multe proiecte — se cere a fi rapid găsită, pentru că un seism puternic ar putea determina, în orice moment, prăbușirea vestitului monument.

* * *

Acum aproape doi ani, Universitatea din Moscova (catedra de cartografie a Facultății de geografie) elibera primele diplome ale unei noi profesiuni, cea de cartograf cosmic. Noii cartografi folosesc, pentru alcătuirea hărților, fotografiile aduse din cosmos de navele spațiale. Fotografiile sînt descifrate prin procese automatizate, putînd da informații privind, de pildă, starea semănăturilor, topirea zăpezii. Ele ajută și la corectarea unor greșeli făcute de geografi. Astfel, în Munții Altai a fost descoperit un număr mai mare de ghețari decît se credea.

* * *

În urma cercetărilor făcute la catedrala catolică din Albi (orășel din sudul Franței), s-a stabilit că, pentru a lega mortarul folosit la zidăria edificiului, constructorii au folosit în loc de apă... vin. Podgoriile din preajma orășelului au produs, spun cercetătorii, recolte excelente în acel timp, ceea ce a făcut, desigur, să rămînă cantități suficiente de vin și pentru... clasica întrebuințare.

Recordul mondial al producției de lapte:
PESTE 23 000 DE KG ÎN 365 DE ZILE

Între exponatele prezentate la Salonul Internațional de Agricultură — Paris, martie 1975 — s-a numărat și Mowry Prince Corinne, o vacă în vîrstă de 10 ani aparținînd lui Clarence și Kenneth Mowry, din Roaring Spring, statul Pennsylvania.

Aflată în controlul producției, ea a dat în 365 de zile 23 024 kg de lapte cu 3% grăsime. Cantitățile zilnice de lapte muls au oscilat între 81,8 litri și 45 litri, media zilnică fiind de 63 kg. În acest fel, Corinne a depășit vechiul record mondial, de 20 534 kg de lapte în 365 de zile, care aparținea vacii Breezewood Pasty Bar Pantiac 6314402, proprietatea fraților Gelbke, din Vienna, Statul Ohio.

Pentru a da producția sa record, Corinne a primit, în medie pe zi, 32 kg de fîn de lucernă de cea mai bună calitate și 23 kg de furaje concentrate, cu 18% proteină, alcătuite dintr-un amestec de porumb, șroturi de soia și supliment vitaminic. Ea a fost furajată de trei ori pe zi, ajungînd, în unele zile, la un consum de pînă la 45 kg de fîn. A fost ținută într-o boxă individuală și a fost mulsă cu regularitate la orele 5 și 17.

JENȘENUL — „RĂDĂCINA VIEȚII"

I se spune «Rădăcina vieții» deoarece are prioprietăți terapeutice deosebite, secole de-a rîndul considerate chiar miraculoase. Bunăoară, în China, Coreea, India, Indochina și Japonia localnicii o foloseau sub formă de ceaiuri, vinuri, pastile și unguente care alinau durerile de cap ori combăteau oboseala și simptomele de îmbătrînire, încă acum 3 000 de ani.

Ca membră a familiei araliaceelor, jenșenul se prezintă ca un tufiș înalt de 30—60 cm, cu frunze divizate în trei sau cinci lobi, cu flori mici, de culoare albă sau roz, care apar în luna iulie, cu rădăcina (de fapt, tubercul) lungă de aproximativ 20 de cm, foarte asemănătoare trunchiului unui om. Calitățile terapeutice incontestabile ale acesteia din urmă, ca și o reclamă exagerată, lesne de înțeles, au făcut din jenșen, la un moment dat, o marfă extrem de căutată. Atît de căutată încît prețul de cumpărare — și așa foarte ridicat — se plătea numai în aur. Urmarea? Secole în șir jenșenul a fost adunat tufă cu tufă, pînă și din cele mai inaccesibile locuri. Și cum planta se dezvoltă foarte încet — în condiții naturale, sălbatice, îi trebuiesc zeci de ani pentru a ajunge la maturitate — ea a ajuns din ce în ce mai rară.

Ultimele decenii au relansat, dacă este corect spus, jenșenul. Stimulați de posibilitatea utilizării lui largi în terapeutică, avizi să-i cunoască bine, pînă la amănunt, proprietățile, să studieze dacă nu-i posibil ca, din plantă sălbatică, să-l transforme în plantă cultivată, specialiștii din unele țări (bunăoară, din Franța, U.R.S.S., Elveția, Bulgaria, Japonia, România, Suedia, Canada) l-au supus celor mai diverse încercări și teste. Rezultatul? În primul rînd, cultivarea cu succes a jenșenului, după o migăloasă muncă de cercetare și selecție, în unele țări. Spunem «cu succes», avînd în vedere cel puțin două considerente. Primul: în condițiile cîmpului experimental, sporul în greutate al rădăcinilor este mult mai rapid, ceea ce permite recoltarea acestora după numai șase ani. Al doilea: jenșenul cultivat are proprietăți terapeutice la fel de prețioase ca și cel sălbatic. Fapt este însă că cultivarea jenșenului e foarte greoaie, pretențioasă. Mai precis: pe o parcelă, planta nu poate fi cultivată decît o singură dată deoarece epuizează pămîntul de fosfor, sulf, potasiu, calciu, magneziu, sodiu, fier, aluminiu, siliciu, titan, bariu, stronțiu și de alte elemente rare.

Sînt cunoscute mai bine, în urma studiilor riguroase din ultimul deceniu mai ales, efectele pe care le au asupra organismului diferitele extracte de jenșen. Cîteva, credem, merită să fie reținute:

— Măresc mult capacitatea de efort a organismului (după unii cercetători, administrarea unei singure doze de jenșen determină creșterea capacității de efort timp de cîteva zile, fapt reflectat de randamentul sporit în muncă al subiecților, de starea generală bună a acestora; sau un alt exemplu: în vreme ce șoarecii antrenați timp de două luni au înotat 46—61 de minute, cei cărora

OAMENI CU MEMORIE IEȘITĂ DIN COMUN

Istoria omenirii a consemnat, de-a lungul mileniilor indivizi cu memorie prodigioasă care, prin capacitatea de asimilare a creierului, s-au detașat net de semenii lor. Despre filozoful roman Seneca, bunăoară, se spune că putea să repete uimitor de ușor peste 2 000 de cuvinte, neavînd vreo legătură unul cu altul, și aceasta în condițiile în care le auzea rostite o singură dată. La rîndul lui, K.Fr. Gauss (1777—1855), renumit astronom, fizician și matematician, putea spune, din memorie, primele zecimale ale tuturor logaritmilor, iar alt matematician — englezul John Wallis (1616—1703) — să extragă, în minte, rădăcina pătrată a unui număr format din 53 de cifre. Performanțe similare i se atribuie și matematicianului și fizicianului elvețian Leonard Euler (1707—1783), capabil să rețină primele șase puteri ale absolut tuturor numerelor pînă la o sută.

O memorie de-a dreptul prodigioasă se afirmă că a avut marele poet german J.W. Goethe. Printre argumente figurează următorul: la vîrsta de opt ani, Goethe învățase foarte bine — rețineți, în paralel! — latina, franceza, italiana și engleza și aceasta în condițiile în care, în același timp, mai lua lecții de pian, flaut și violoncel.

Printre oamenii cu memorie ieșită din comun și, în plus, foarte precoce figurează muzicieni celebri ca: J.S. Bach, G.F. Haendel și W.A. Mozart, marele pianist și compozitor Fr. Liszt etc. Se cuvine spus că și George Enescu se bucura de o memorie remarcabilă. Între altele, el putea să reconstituie, din memorie, bună parte din literatura muzicală clasică: opere, simfonii, sonete etc.

Și o ultimă performanță: celebrul arheolog german Heinrich Schliemann, descoperitorul Troiei, a învățat limba engleză în șase luni, iar limbile olandeză, portugheză, spaniolă și italiană în cîte o lună și jumătate.

DE LA TUNSUL MECANIC, LA „TUNSUL" CHIMIC

În milenara practică de creștere a ovinelor, noutatea a fost, pînă aproape de timpurile noastre, destul de rară. Același sistem de pășunat, de obținere și pregătire a produselor etc, a dăinuit peste veacuri. Deși în timp a fost operată o anume selecție a animalelor, abia tîrziu s-au creat noi rase mai prolifice, care dau cantități mai mari de lapte sau de lînă fină ori semifină.

Tunsul, lucrare de sezon efectuată, de regulă, după 20 mai, cînd mercurul termometrului urcă mereu, s-a făcut, iar în unele locuri mai continuă încă, cu binecunoscuta foarfecă. Se poate și așa. Dar necesitatea reducerii efortului fizic, a cheltuielilor, ca și cerința industriei de a i se livra o lînă de cît mai bună calitate au impus găsirea unor soluții noi, mai avantajoase. A fost născocită mașina de tuns, apoi agregatele de tuns, acționate electric, care fac posibilă o ridicare simțitoare a productivității muncii.

Cu un asemenea instrument, intrat de acum în practica curentă,

li s-a administrat jenşen, mai multe zile la rînd, au reuşit să înoate 96—117 minute).

— Stimulează sistemul nervos (subiecţii care au primit jenşen au citit textele cifrate ce li s-au pregătit într-un timp mai scurt cu 12 la sută decît cel înregistrat în cazul indivizilor martor, netrataţi şi cu 51 la sută mai puţine greşeli decît aceştia.

— Cu toate că acţionează ca un stimulent pentru sistemul nervos, nu provoacă insomnii, stări de surescitare.

— Poate combate efectele diferitelor forme de intoxicări, inclusiv ale celei cu plumb.

— Administrat preventiv, jenşenul întîrzie apariţia unor manifestări patologice de genul ulcerului gastric, hipertensiunii, bolii coronarelor etc. — manifestări consecutive stressului, această maladie a secolului pe care îl parcurgem. În cazul în care acestea s-au şi instalat în organism, tratamentul cu jenşen poate duce la atenuarea lor, iar uneori chiar la dispariţie.

Aşadar, jenşenul îşi merită cu prisosinţă numele, căci la urma urmei, combătînd unele din cauzele care scurtează viaţa, el nu face altceva decît s-o prelungească. Numai că, astăzi, acest nume nu mai este învăluit de misterul cu care l-au înconjurat secolele, mileniile. Puterea jenşenului — într-adevăr miraculoasă — stă, aşa cum demonstrează cercetarea, ştiinţa, în înşişi ţesuturile sale, în compoziţia sa chimică, în marea varietate de substanţe utile pe care le conţine.

Radu ATANASESCU

— Zîmbiţi, vă rog!

un om va tunde, firește un număr mare de ovine. Un tunzător experimentat poate tunde cu foarfeca, într-o zi, 20—25 de oi cu lînă fină, 50—60 de oi cu lînă semifină şi 70—80 de oi cu lînă groasă. Cel care utilizează maşina va tunde însă, în acelaşi timp, de 2—2,5 ori mai multe animale. Lîna obţinută este de mai bună calitate, iar efortul fizic se reduce simţitor. Avantajul cel mai mare este însă economia de timp. Pentru tunderea unui kilogram de lînă, cu maşina acţionată electric se consumă, potrivit unor experienţe făcute la Staţiunea Centrală de creşterea ovinelor–Palas, judeţul Constanţa, numai 3 minute, faţă de 7 minute, în cazul tunsului manual. Printr-un asemenea procedeu se obţine mai multă lînă (100—200 de grame în plus, de la fiecare ovină), iar firul este mai lung cu circa 0,5 cm. Cîştigul este astfel sporit atît pentru producător cît şi pentru industria prelucrătoare.

În timp, s-a văzut că nici acest procedeu nu este îndeajuns de satisfăcător, mai ales cînd este vorba de mari efective de ovine. Apoi, neatenţia, în cazul tunsului mecanic, poate duce la tocarea lînii, deci, implicit la o valorificare inferioară a produsului etc. Iată de ce cercetătorii au căutat alte metode mai bune, din punct de vedere economic. Astfel s-a ajuns la tunsul chimic.

Practic s-a pornit de la o observaţie banală, făcută în Australia. Nişte ovine care au consumat fructele unui arbust-Leucaena glauca — îşi pierdeau, după un timp, lîna. Întîmplarea a dat ideea de a se întreprinde studii pentru găsirea unor substanţe chimice capabile să asigure recoltarea rapidă a lînii de la efective mari de ovine.

S-au făcut încercări cu multe substanţe menite să «stranguleze» firul de lînă, fără însă să-i oprească creşterea. După îndelungi căutări cercetătorii s-au oprit la ciclofosfamidă, o substanţă care are proprietatea de a reduce total rezistenţa lînii la smulgere.

Iată rezultatele unui experiment întreprins în S.U.A. S-au luat oi din rasele Hampshires, Suffolks şi metişii lor. Li s-au administrat doze diferite de ciclofosfamidă. După maximum 18 zile, lîna a putut fi strînsă rapid, cu deosebită uşurinţă.

Asemenea experienţe s-au efectuat şi în ţara noastră, la Staţiunea Centrală de Cercetări pentru creşterea ovinelor–Palas, judeţul Constanţa. Ciclofosfamida s-a dizolvat în ser fiziologic. Ea a fost administrată intravenos sau intra gastric (cu o sondă specială). S-a încercat şi administrarea sub formă de caşete etc. Au fost mai multe variante, cu doze de 20, 23, 25 şi 30 miligrame de substanţă pe kilogramul de greutate corporală. Experienţele au arătat că la o doză de 20 miligrame au fost suficiente numai 10—11 zile pentru ca efectul să se producă. La doza ceva mai mari, lîna se poate recolta cu mare uşurinţă, după un interval mult mai mic, utilizînd o simplă spatulă de lemn. Ovinele rămîn însă nude, fapt care obligă la luarea unor măsuri pentru apărarea animalelor de insolaţie, de ploi sau oscilaţii de temperatură. De notat că nu s-au observat modificări în ceea ce priveşte pofta de mîncare şi comportamentul ovinelor. După tratament, lîna începe să crească normal.

Tunsul chimic este, evident, foarte operativ şi uniform. Producţia de lînă este mai mare. Noutatea aceasta tehnică are însă, deocamdată, şi unele aspecte controversate. După unele cercetări făcute în Cehoslovacia, bunăoară, ciclofosfamida ar avea, totuşi, unele influienţe nefavorabile asupra unor indici hematologici şi biochimici.

Cercetătorii noştri au tema, în continuare, pe agenda lor de lucru. Noi experienţe vor conduce la perfecţionarea acestei tehnologii. Este deci de aşteptat ca, nu peste mult timp, metoda «tunsului» chimic să iasă învingătoare în competiţia cu mijloacele «clasice».

V. STÎNCĂ

Cu mîna streașină la ochi

-microfabule de Vasile BĂRAN-

POLITEȚE

Pentru mine este foarte limpede că, vizitînd grădina zoologică, omul n-ar fi trebuit să arunce cu cotoare de mere în maimuța Kety; tot atît de necuviincios, mi se pare și gestul maimuței care, iritată peste măsură, i-a aruncat omului asemenea cuvinte jignitoare:

— Nu uita că din mine te tragi. Măgarule!

REABILITARE

Locuiam pe aceeași stradă și-l vedeam adesea în haina lui de piele și pălăria puțin trasă pe ochi, călcînd cu pași duri, pînă la mașina care-l aștepta de fiecare dată lipită de caldarîm, fără să vadă și fără să audă nimic, de parcă întreg pămîntul ar fi fost un deșert.

Nu-mi plăcea, n-am intrat niciodată în vorbă cu el, deobicei, îl ocoleam.

Oamenii spuneau că-și izgonise mama de acasă și, din această pricină, îl socoteam lipsit de orice sensibilitate.

Dar, iată că un fapt îmi dovedea că mă înșelasem: De unde-aș fi putut să știu că omul pe care-l credeam atît de rău la suflet creștea, cu toată dragostea pe lîngă casă, o mulțime de porumbei?

RECONSTITUIRE

— Vă fac cunoștință cu tovarășul director general.

— Vă mulțumesc, dar ne cunoaștem. Mai bine zis, eu îl cunosc pe dumnealui. Dumnealui nu știu dacă își mai amintește de mine, dar eu îl știu perfect de bine. A venit prin sat cînd era încă elev de liceu.

— Nu, nu cred, deși mi-ar fi părut bine. Dar n-am fost prin sat cînd eram elev de liceu.

— Atunci, student. A, iertați-mă, student erați.

— Nu, nu cred, deși mi-ar fi făcut plăcere să vă fi cunoscut și eu. Dar în timpul studenției n-am fost niciodată prin sat. Am fost pe unde vreți și pe unde nu vreți, dar prin sat n-am trecut.

— Atunci, inginer. V-am cunoscut pe timpul cînd erați inginer. Da, da, tînăr inginer. Erați exact după absolvire...

— N-am fost în sat nici pe timpul acela.

— Atunci director! Formidabil! Țin minte ca acum...

— Iertați-mă, dar nu țineți minte nimic. De ce să nu fim drepți? Mie mi-a plăcut totdeauna sinceritatea: nu m-ați văzut decît, probabil, în școala primară. Sper să fi fost colegi. De atunci, n-am mai trecut prin sat. De ce să nu fim drepți?

SOLUȚIA

Pe terasă omul și-a făcut o adevărată grădină. Creșteau acolo tot felul de flori, fără ca efortul să-i fie prea mare: primăvara semăna semințele și, în cîteva zile, florile răsăreau singure.

Numai cu pămîntul a fost ceva mai complicat fiindcă nu treceau oricînd căruțele acelea cu pămînt de flori. Ba, într-o vreme, n-au mai trecut de loc și omul intrase în panică: «De unde să iau eu pămînt de flori?»

In cele din urmă soluția a fost găsită: s-a dus la un magazin de legume și fructe și a cumpărat cartofi. La 10 kg de cartofi, 5 erau ceea ce căutase.

NEDUMERIRE

În sfîrșit, după o călătorie pe Marte se întoarse în orașul său, așteptat cu o mare nerăbdare.

— Spune, îl întrebară oamenii, abia ținîndu-și respirația, ai fost acolo, există viață?

El își scoase carnețelul, își notă întrebarea, îl vîri înapoi în buzunar și se ridică cerîndu-și politicos scuze:

— Problema mă depășește. Trebuie să mă consult cu șeful de echipaj.

CONDIȚIE

Nu-i nimic neobișnuit să vezi cu urechile și să auzi cu ochii, să mergi cu mîinile și să stai în cap.

Dar pentru asta trebuie să ai neapărat urechi, ochi, mîini și cap.

Mai ales cap.

SCHIMB DE OPINII

Deși lucrează împreună de puțină vreme au schimbat între ei atîtea idei încît dacă ar fi fost stenografiate ar fi ieșit o carte de sute de pagini.

Întîi au vorbit despre fotbal.

Apoi despre fotbal.

Pe urmă au trecut la fotbal.

Și după aceea la fotbal.

Au atacat apoi controversata problemă a fotbalului.

Bineînțeles că a rămas deschisă și au discutat puțin și despre fotbal.

Asta ca relaxare.

După aceea au trecut la fotbal, apoi la fotbal.

Se întîlnesc și duminica. Mai ales duminica le place să discute despre fotbal. În schimb, la serviciu trec la alte teme cum ar fi, de exemplu, fotbalul.

PALMA

Seara, nu știe nici el de ce, i-a dat o palmă și ea a fugit acasă. Dimineața, el a cumpărat flori de 400 de lei, adică o mașină de flori și l-a rugat pe șofer să i le ducă și șoferul i-a dus florile cu brațul și după fiecare braț de flori, el îl întreba pe șofer ce a zis ea? Șoferul îi spunea că n-a zis nimic și după ce i-a dus și ultimul braț, el l-a întrebat pe șofer ce-a zis totuși ea, și șoferul i-a spus că i-a mulțumit și că el, șoferul, și ea

s-au logodit.

CAFENEA

— Pe unde ai mai fost?

— Pe glob.

— Și ce mai face globul?

— Se învîrtește.

— Alte noutăți?

— Am văzut o țară în care absolut toți locuitorii vorbesc limba somaleză.

— Formidabil! Ce țară-i asta?

— Somalia!

— Ai un chibrit?

— Am. Poftim.

— Nu, mersi, nu-mi trebuie. Voiam numai să știu dacă ai un chibrit.

*

PAZĂ

— Mă, care ești acolo? strigă din foișor paznicul și coborî într-o clipită și alergă în bostănărie și se apleacă și luă un harbuz cît un butoi și-l așeză cu grijă în șareta președintelui, bolborosind:

— M-ați făcut să-mi bată inima.

Credeam că cine știe ce pungaș veni!

RECORD

În numai doi ani de la absolvirea facultății, el a prins pe o peliculă specială îmbibată cu ulei, trei mii patru sute opt zeci și trei de muște, trei sute de bondari și patruzeci de fluturi, adică mai mult cu o dată și jumătate decît în toată perioada studenției.

BLANA

Pînă și anchetatorii au rămas îngroziți:

Cum de-a avut curajul această oaie și cum de-a izbutit să rupă zăbrelele grădinii zoologice și să dea buzna-n turma de cerbi și căprioare, umplînd potecile cu-atîta sînge?

Cum de nu i-a fost teamă acestei nebănuite fiare c-ar fi putut rămîne, în cele din urmă, ea însăși fără blană?

La reconstituire s-a constatat că blana nu era a ei.

ANTROPOGENEZĂ

Este mai mult decît limpede că oamenii se trag din animale, dar ar mai fi de știut: cine din leu, cine din vulpe, cine din viezure, cine din șacal?

DARWINISM

Dacă n-ar fi muștele, n-ar fi nici păsările, dacă n-ar fi păsările, n-ar fi nici vulpile, dacă n-ar fi șoarecii, n-ar fi nici pisicile, dacă n-ar fi peștii cei mici, n-ar fi nici Peștii cei Mari.

CONFORMISM

Unul s-a sculat de dimineață, celălalt — tîrziu, dar a ajuns acolo cu mult înaintea celui care se sculase de dimineață; fiindcă cel care s-a sculat tîrziu dormise chiar acolo unde trebuia să ajungă cel care se sculase devreme.

SOCOTEALĂ SIMPLĂ

10 + 10 = 20

Dar mai bine să ai doi cai a cîte zece ani, decît unul de douăzeci de ani.

PREMIUL

Cei doi schiori erau gata de plecare, dar cînd se dădu startul unul porni în sus.

Și ajunse-n creastă exact atunci cînd celălalt fu jos.

Premiul I-a luat, firește, cel care-a coborît.

PĂLĂRIA

Se spune că vina e a pălărierului fiindcă pălăria pe care i-a dat-o era atît de strîmtă, încît, o vreme, a purtat-o mai mult pe creștet, iar cînd, nervos, a tras-o peste frunte, pălăria s-a-nfipt în carne ca cercul în lemnul butoiului și el s-a obișnuit cu ea ca și cu părul;

Astfel că, întîlnindu-și șeful, și uitînd această stare specială, a scos-o, salutîndu-l, cu cap cu tot.

PRECEDENT

Dacă e să stricăm proporțiile, atunci
n-avem decît să luăm un microscop
și dintr-o spinare de omidă
vom face o pădure deasă
de pini și de stejari,
iar dintr-un purice,
așa cum s-a mai făcut de-atîtea
ori,
un elefant.

PRESIMȚIRE

Coborînd pe serpentine, șoferului i s-a arătat acea chemare caldă cu vin de la gheață, vin roșu și vin alb, vin sec și demisec: «La kilometrul 150, restaurant».

N-a oprit și bine a făcut fiindcă nu prea departe a mai văzut un anunț: «La kilometrul 155, cimitir».

AMINTIRE

Pe atunci Eva era o fetiță sperioasă; altfel ar fi luat mărul și l-ar fi aruncat, ca pe o piatră, în fruntea diavolului acela cu barbă.

Mai tîrziu chiar așa a și vrut să facă, dar bărbosul, care nu-i lipsit de inteligență, n-a mai ademenit-o, precum odinioară, cu mere, ci cu lucruri noi dintre care țigările și coniacul i-au trezit Evei o atît de mare curiozitate încît nici astăzi nu se poate stăpîni să nu exclame copleșită:

— Orice, dar cu dracul nu te poți pune!

LOGODNĂ

— Ea e cu altul?

— Da, cu altul. Iată cum s-a întîmplat: ea își are casa dincolo de mlaștini și nu e, într-acolo, niciun drum. Băiatul taie și acum hățișuri și cară pietre să facă șoseaua.

Pe cînd celălalt i-a ieșit în cale cu helicopterul.

Cerințele asigurării tuturor condițiilor menite să contribuie la sporirea eficienței economice în producția animală — investiții specifice reduse în construcții, intensificarea mecanizării și automatizării lucrărilor, reducerea la minimum a suprafețelor scoase din circuitul agricol ș.a.m.d. — determină în lumea întreagă căutarea soluțiilor optime de realizare a obiectivelor zootehnice ale viitorului. Aceasta deoarece, după cum se știe, termenele de funcționare a majorității clădirilor cu o asemenea destinație, construite cu mijloace moderne, vor fi de 20 de ani, iar schemele tehnologice, utilajele și instalațiile luate drept bază pentru proiectele lor nu se uzează, moral, în decurs de numai 5—10 ani. Pe de altă parte, prin progresele geneticii se scontează pe obținerea de animale pretabile creșterii în sistem industrial, cu randamente înalte: îngrășarea porcilor în numai 100 de zile; obținerea de la fiecare găină a cîte două ouă pe zi, de la fiecare vacă a 13 mii litri de lapte pe an, iar de la o vacă de carne — doi viței anual. Totodată, furajele necesare s-ar putea produce în condițiile optime ale unităților mecanizate și automatizate care intră în componența complexelor specializate.

ZOOTEHNIE PE VERTICALĂ

În asemenea condiții, tot mai mulți specialiști consideră că unitățile de creștere a animalelor ar putea fi amplasate, în perspectiva anului 2 000, nu numai la suprafață, ci și subteran sau în clădiri multietajate.

Vorbind despre construcția la suprafață, se consideră că pentru amplasarea, de exemplu, a unei unități proiectate cu o capacitate de 52 milioane de pui de frigare (broiler) pe an este necesar un teren de aproximativ 160 de hectare. Ferma se prezintă ca un complex specializat cu un ciclu tehnologic perfect, în care se urmărește totul, începînd de la desfășurarea activității științifice și de cercetare a problemelor de selecție și pînă la livrarea producției finite din calculul de un milion de pui broiler pe săptămînă.

S-a emis însă și teoria că realizarea fermelor de păsări subteran ar putea rezolva, într-o oarecare măsură, problemele legate de creșterea numerică rapidă a populației. La alegerea unei astfel de soluții se poate adăuga posibilitatea asigurării în încăperile subterane a unei dirijări precise a parametrilor microclimei.

Cele mai multe prognoze se referă însă la ridicarea pe verticală a noilor obiective zootehnice. Ele se bazează pe înalta eficiență a unor asemenea construcții realizate într-o serie de țări, România fiind deschizătoare de drumuri în acest domeniu. Sînt binecunoscute combinatele avicole amplasate mai în toate județele în care, pe baza unor tehnologii moderne, se realizează o înaltă eficiență a producției de ouă și carne de pasăre. Institutul de studii, cercetări și proiectări pentru agricultură și industrie alimentară (ISCPAIA) a proiectat, de asemenea, complexe de creșterea și îngrășarea porcilor în construcții de trei nivele, care, nu peste multă vreme, se vor materializa.

Literatura de specialitate mondială prezintă specialiștilor care proiectează construcțiile anului 2 000 clădiri multietajate atît pentru producerea furajelor necesare, cît și pentru creșterea taurinelor. Într-o construcție de 3—5 etaje, bunăoară, s-ar putea realiza, în fiecare ciclu de 60 de zile, cîte 28 tone de furaje la hectar. Pentru creșterea taurinelor se preconizează construcții multietajate, tip turn, de formă rotundă în plan, cu capacitatea de 600 de locuri. Rezerva de furaje săptămînală sau zilnică, în aceste construcții, se va administra prin sistemul lifturilor de marfă în depozitul de la etajul superior, iar la etajele inferioare, furajele vor fi repartizate prin cădere pe conducte la iesle. Construcția va fi prevăzută cu calculatoare electronice pentru stabilirea rațiilor furajere, controlul producțiilor de lapte, depistarea caldurilor etc, precum și cu sistem de televiziune industrială internă pentru controlul proceselor tehnologice.

Prezintă interes și informațiile despre prognoza construcțiilor complexelor de vaci pentru lapte, multietajate, în formă de T. Una din variante prevede ca partea centrală a grajdului cu boxe să fie ocupată de clădirea centrului de calcul, grupul de muls automatizat și secția de prelucrare și preambalare a laptelui, iar părțile laterale — secțiile de întreținere a vacilor. Altă variantă prezintă complexe de 30—40 mii de vaci, cu o producție de 10—15 mii litri de lapte pe vacă și an. În componența unui astfel de complex ar urma să intre un grup de 8 clădiri cu 4 etaje — secții ale grajdurilor, fabrica de nutrețuri combinate, sistemul de evacuare, prelucrare, dezinfectare, transportare și folosire a dejecțiilor, fabrica de prelucrare a laptelui etc. În asemenea construcții, vacile urmează să fie crescute în cărucioare-boxe mobile care, în concordanță cu programul dat, se deplasează automat de la parter la etaj, ajungînd, pe parcursul unei zile, la ore fixe, la platforma de muls de gabarit mare de tipul «Unicar». Și aici programul ar urma să se desfășoare pe bază de comandă de la calculatorul electronic, întregul proces fiind urmărit prin televiziune internă.

Em. ALBULESCU

La propunerea mai multor cititori care doresc să fie sfătuiți cu privire la ceea ce au de făcut atunci cînd constată o stare de boală la ei sau la semenii lor, publicăm cîteva recomandări medicale pentru boli mai frecvente.

Firește că măsura cea mai înțeleaptă este ca omul bolnav să se arate medicului, singurul în măsură să stabilească diagnosticul și tratamentul cel mai potrivit. În împrejurări deosebite, însă, cînd venirea specialistului întîrzie, el fiind la o depărtare mai mare sau la alt bolnav, se poate interveni cu primul ajutor pentru a reduce suferințele bolnavului și complicațiile bolii, care întotdeauna îngreunează însănătoșirea. A-și însuși fiecare om o elementară educație sanitară este atît în folosul lui, cît și al colectivității în care trăiește.

Gripa

Gripa este o boală infecțioasă acută cauzată de microbi de dimensiuni foarte mici, numiți «viruși», de diverse tipuri: A, A1, A2, B și C.

Dintre infecțiile virotice umane, gripa rămîne una din cele mai de temut, care de secole se abate periodic asupra omenirii, avînd o contagiozitate extrem de mare și determinînd epidemii, care cuprind de fiecare dată un număr mare de țări, de pe tot globul.

Sezonul cel mai prielnic apariției epidemiei de gripă este cel friguros-umed (toamna, iarna, primăvara). Ea apare, chiar și vara, e drept, mai rar.

Sursa și rezervorul de infecție le constituie persoanele infectate sau purtătoare, care transmit boala prin contact direct cu persoanele sănătoase (prin sărut), sau prin picăturile de salivă infectată, pe care bolnavul le proiectează în timp ce vorbește, ori în timpul accesului de strănut sau tuse.

Astăzi, cînd legăturile între localități și țări sau continente se fac cu multă ușurință, transmiterea gripei se face cu mare repeziciune.

Aspectul bolii este aproape tipic, deși poate varia de la caz la caz, în funcție de o mulțime de factori care țin de tipul de virus, de organismul uman, vîrstă, starea de sănătate anterioară, existența unor boli debilitante (hepatita cronică, de exemplu) sau mediul de viață (aglomerație, stare de nutriție). Începutul bolii este de regulă brusc, cu frisoane urmate de creșterea rapidă a temperaturii pînă la 39 —40°, astenie, dureri de cap, dureri în tot corpul (fapt care duce la afirmația bolnavului că «este bătut»), dureri la încheieturi, în globii oculari și cu lipsă de poftă de mîncare. La aceste simptome generale se adaugă tulburări ale aparatului respirator: bolnavul strănută des, îi curge nasul, îl doare în gît, tușește, lăcrimează și acuză răgușeală. Apar uneori și tulburări ale aparatului digestiv: greață, dureri abdominale difuze și lipsă de poftă de mîncare.

Boala durează 3 pînă la 6 zile, terminîndu-se deobicei prin vindecare. Sînt însă și cazuri cînd gripa se poate complica cu afecțiuni grave pulmonare (bronșită, pneumonie), afecțiuni nervoase (encefalită, meningo-encefalită) sau poate da complicații cardiace și digestive.

Diagnosticul bolii trebuie precizat de medic care, chemat, va stabili și tratamentul. Pînă la venirea medicului, familia poate acorda primajutor izolînd bolnavul de restul familiei, într-o cameră curată, bine încălzită și bine aerisită. În felul acesta se evită îmbolnăvirea și a altor membri din familie. Se vor da bolnavului ceaiuri fierbinți (de tei, mușețel), i se poate face frecție și da 3—4 comprimate de aspirină (în 24 ore), 1—2 comprimate codenal, 3—4 comprimate faringosept (care se sug). În cazul cînd bolnavul are frisoane, i se vor pune sticle cu apă caldă la picioare.

Medicul este cel care va da indicații de tratament în continuare, iar în cazul apariției unor complicații, după caz, tot el va face internarea bolnavului sau va recomanda tratamentul necesar.

Prevenirea gripei nu este pe deplin rezolvată, deși vaccinurile antigripale au întărit, evident, arsenalul profilactic.

În caz de epidemie, trebuie luate următoarele măsuri, în vederea prevenirii răspîndirii bolii:

— izolarea la domiciliu a bolnavilor cu semne de gripă, pentru a se evita contactul cu cei sănătoși;

— prin control medical sever și carantina colectivităților de copii (maternități, creșe, cămine, internate, școli, tabere), pentru a nu se introduce cazuri de infecție gripală din afară;

— evitarea utilizării obiectelor de toaletă în comun (batiste, prosoape);

— educația sanitară a populației: evitarea aglomerărilor (teatre, cinematografe, transport în comun), mai ales de către copii și bătrîni.

Cefaleea

Durerea de cap este un simptom destul de frecvent întîlnit în cabinetul medical, fiind legată de foarte multe cauze (boli). Ea poate însoți boli ușoare ca: oboseala, insolația, indigestia, dar și boli grave, ca: hemoragia cerebrală, cancerul cerebral. Toate bolile febrile au ca simptom și durerea de cap, însă celelalte simptome care însoțesc aceste boli ne ajută să precizăm diagnosticul (viroză, pneumonie, boli infecțioase) și deci cauza cefaleei. Durerea de cap o găsim de asemenea prezentă în boli grave ca tumori, abcese, hemoragii, tromboze sau în cazul migrenelor, a modificării presiunii lichidului cefalo-rahidian. Nu este rară situația cînd durerea de cap se datorează unei afecțiuni localizată la nivelul nasului (sinuzită), a urechii (otită), la coloana vertebrală cervicală (spondiloza) sau este cauzată de nevralgii (trigeminale, orbitale). Unele boli cu caracter general ca hipertensiunea arterială, bolile cardiovasculare, cele alergice, renale, ca și intoxica-

ţiile alimentare şi traumatismele cerebrale sînt însoţite de durere de cap. Munca intelectuală prelungită, efectuată fără respectarea unui repaus compensator suficient, supărările repetate, duc cu timpul, la oboseala sistemului nervos (astenie nervoasă), avînd ca simptom principal durerea de cap.

Din enumerarea acestor afecţiuni care pot fi însoţite de durere de cap, ne dăm seama de importanţa precizării diagnosticului. Atitudinea, care se impune atunci cînd ne doare capul, este deci, prezentarea la medic, care, prin examinări clinice şi prin probe de laborator poate preciza cauza şi prescrie tratamentul adecvat.

Toxiinfecţia alimentară

Toxiinfecţiile alimentare sînt boli acute digestive, caracterizate printr-o simptomatologie gastro-intestinală bruscă, cu fenomene toxice generale, care apar în colectivităţi sau la o singură persoană, în urma ingerării de alimente contaminate cu diverse bacterii. Boala apare cu predominanţă vara, dar nu exclusiv în sezonul cald.

Alimentele pot fi contaminate cu bacterii înainte de pregătirea culinară, în timpul pregătirii sau după aceea. Dintre alimente, cele mai frecvent implicate sînt: laptele şi derivatele lui, oul (în special cel de raţă), carnea (sub diferite forme), icrele, maioneza, îngheţata dar şi alimente de origine vegetală ca: fasole, cereale, cartofi, fructe.

Sursele de infecţii, care duc la contaminarea alimentelor sînt multiple: şobolani, şoareci, cîini, pisici, bovine, păsări de curte, porumbei, păsări sălbatice, reptile, broaşte ţestoase; toate acestea reprezintă un rezervor natural de microbi.

Boala apare la scurt timp după ingestia alimentului contaminat (1—24 ore), debutînd brusc, cu frisoane repetate, febră 39—40°, stare de rău general, durere de cap, ameţeli, astenie, greaţă şi chiar vărsături (care la început sînt alimentare, apoi lichide) şi dureri abdominale. După aceea apar scaune diareice, apoase, dese.

Starea generală a bolnavului se alterează foarte repede, el are limba uscată, îi este sete, este foarte obosit, tensiunea arterială scade, iar febra se menţine ridicată.

În faţa unor astfel de întîmplări, nu trebuie să ascultăm de «doctorii» amatori, de vecini sau prieteni, care se întrec în a ne da sfaturi incompetente şi pe deasupra fac să se întîrzie tratamentul corespunzător.

Diareea acută, avînd cauză infecţioasă, dacă nu este tratată la timp şi competent poate duce la moartea bolnavului.

De aceea, familia bolnavului este obligată să-l prezinte la medic, singur în măsură să aprecieze dacă se impune internarea în spital sau tratament la domiciliu. Tot medicul va cerceta alimentele contaminate care au declanşat boala (epidemia), şi va lua măsuri pentru scoaterea acestora din circulaţie.

Înţepături otrăvitoare

Înţepăturile sînt produse uneori de animale sau insecte, care astfel introduc, local, şi substanţe otrăvitoare. O ştim cu toţii, plaga (înţepătura de şarpe, albină, insecte, ţînţar, păianjen etc.) este mică, nesemnificativă, dar pericolul constă în otrava pe care şarpele sau insecta o lasă.

Dacă am fost muşcaţi (înţepaţi) de insecte, în locul respectiv apar durerea, umflătura (edemul), înroşirea zonei şi mîncărime.

Înţepăturile nu duc la accidente grave, în schimb sînt neplăcute, îndeosebi cînd sînt localizate la nivelul feţii, al pleoapelor etc. Se indică să se aplice, în zona respectivă comprese reci, repetate de mai multe ori pe zi — un comprimat feniramin, dacă avem la îndemînă.

Este însă mai grav dacă muşcătura (înţepătura) a fost făcută de şarpe, care lasă substanţe otrăvitoare (hemoragină, cu efect local, şi neurotoxină). În acest caz, la locul muşcăturii apar fenomene inflamatorii (edem, cianoză, durere), iar bolnavul acuză greaţă, vărsături, diaree, tremurături, uscăciunea gîtului, sete, delir, somnolenţă. Moartea poate surveni prin paralizie respiratorie, comă sau asfixie. Pentru a împiedica un asemenea deznodămînt tragic se impune *de urgenţă*, să legăm deasupra muşcăturii membrul afectat; din 15 minute în 15 minute, legătura se aplică mai sus cu cîţiva centimetri; se suge rana (fără a se înghiţi) sau se aplică o ventuză.

Bolnavul trebuie transportat cît se poate de repede la un serviciu spitalicesc.

Plăgile

Prin **plagă** înţelegem rana produsă organismului de diverşi agenţi (cauze de ordin mecanic (tăieturi, izbiri, căderi etc.), de ordin chimic (substanţe diverse ca sodă caustică, acid azotic sau sulfuric), de ordin termic (arsuri produse de foc ori de apă fiartă) sau de ordin electric (electrocutare).

În viaţa de toate zilele şi în complexitatea ocupaţiilor sale, omul este pîndit de accidente aproape la fiecare pas. O dată cu diversificarea ocupaţiilor, plăgile au ajuns la un număr impresionant. Ele pot fi simple rosături (escoriaţii) care interesează numai partea superficială a pielii, tăieturi care afectează straturi profunde ale ţesuturilor, sau, în cazul unor accidente grave, plăgi cu distrugere mare de ţesuturi, interesînd nu numai părţile moi (piele, muşchi, tendoane), ci şi oasele din zona respectivă, cu fracturi concomitente.

Fireşte, ori de cîte ori se produce o plagă, transportarea bolnavului la policlinică sau dispensar (spital), se recomandă cu necesitate. Primul ajutor este totuşi foarte important. Sînt mulţi cei care stiu să-l acorde, îndeosebi absolvenţii cursurilor de cruce roşie.

Dacă plaga este superficială (arsură, eroziune, înţepătură sau tăietură) se va face o uşoară dezinfecţie cu apă oxigenată, după care se aplică un pansament. În cazul unei plăgi mari, cu hemoragie, se va aplica un pansament compresiv care să oprească hemoragia. Dacă plaga cu hemoragie mare este la unul din membre, oprirea hemoragiei se va face cu ajutorul unui garou pus în amonte (deasupra) de plagă, cînd hemoragia este arterială, şi în aval (dedesubt) cînd este vorba de plagă venoasă. Apoi bolnavul va fi transportat de urgenţă la spital.

Încă o dată, oricare ar fi situaţia, orice plagă, mică sau mare, trebuie arătată medicului, care va face pansamentul şi tratamentul corect şi va stabili dacă este necesară vaccinarea antitetanică. Plăgile netratate se pot suprainfecta, pot duce la complicaţii, cea mai gravă fiind tetanosul care, necombătut, duce de cele mai multe ori la moarte.

Boli digestive cronice

În afară de diareea acută, de natură infecţioasă, sînt şi situaţii cînd unii bolnavi au deranjamente intestinale cronice — diaree sau constipaţie.

Diareea se manifestă prin eliminarea mai multor scaune într-o zi (2—5), scaunele fiind moi, uneori apoase, însoţite de zgomote abdominale (ghiorăituri), crampe.

Cauza diareii cronice este un defect de digestie căpătată în urma unei diaree acute ce nu a fost tratată

corespunzător, nu a fost păstrat timp suficient regimul alimentar indicat. Acești bolnavi rămîn sensibili la ingestia unor alimente care produc în intestin fermentație excesivă (de exemplu lapte sau dulciuri, zarzavaturi crude, fructe etc.). Mult mai rar, diareea poate fi urmarea unei suferințe hepatice biliare, gastrice sau pancreatice. Sînt și oameni care fac diaree cînd sînt în situații de tensiune, au emoții puternice (examene etc.).

Cînd diareea apare la un om sănătos fără o cauză bine determinată, pentru stabilirea diagnosticului și tratamentului trebuie consultat, obligatoriu, medicul.

În cazul unei diaree provocate de consum exagerat de alimente care fermentează, bolnavul trebuie să evite aceste alimente și să consume din cele predominant proteice (brînzeturi de toate felurile, carne, ouă, pește).

Constipația poate fi cauzată de lenevirea intestinului gros, stare care apare în special la bătrîni, sau de nerespectarea reflexului normal de eliminare (scaunul este amînat din pudoare sau din lipsă de timp). Ea poate fi cauzată și de folosirea nerațională a laxativelor. Sînt persoane care la cea mai mică întîrziere a scaunului folosesc laxative, administrîndu-le după cum cred de cuviință. Laxativul rezolvă pentru un moment problema, dar, cu timpul, intestinul se obișnuiește, se lenevește și apare constipația permanentă. În cazul unei constipații fără o cauză bine determinată la o persoană cu un tranzit intestinal normal, aceasta trebuie să se prezinte la medic, fiind posibilă o leziune organică pe intestin.

Constipația banală are ca tratament un regim cu alimente bogate în celuloză (fructe, zarzavaturi, consumate crude) și ajutat de laxative ușoare (oleo parafină, sămînță de in, ceai laxativ etc). Toate acestea se vor administra numai după recomandarea medicului.

Grupaj realizat de
dr. Eugen STOICA
medic primar

Curiozitățile crabului-potcoavă

În apele din apropierea țărmului estic al S.U.A. trăiesc așa-numiții crabi-potcoavă care constituie un pericol mortal pentru înotători: cu coada lor tăioasă ca o lamă, crabii spintecă nu numai țesuturile moi, dar chiar și oasele. În afară de aceasta sînt foarte lacomi și devorează midiile și stridiile din apropierea țărmului. Administrația Statului Massachusetts a instituit premii în bani pentru metode de distrugere a crabilor-potcoavă. De curînd, însă problema distrugerii lor a căzut, deoarece s-a constatat că acești crabi, neschimbați de peste 200 milioane de ani, sînt foarte utili oamenilor de știință: crabii au devenit prototipul unor instalații pentru obținerea energiei și luminii, pentru controlul mediului ambiant, pentru aparate medicale.

Interesul energeticienilor a fost suscitat de ochii crabilor, fiecare din ei fiind format din 500 de conuri alungite. Pe baza structurii ochilor acestor crustacee, fizicianul Riccardo Lewy Setti a elaborat un acumulator de căldură care, după cum arăta calculele matematice, este mai eficace decît orice altă instalație. După părerea acestui savant, ochii crabului-potcoavă pot servi de asemenea ca prototip pentru construirea acumulatorilor de energie solară. Însă cel mai mare interes l-a suscitat sîngele albastru al crabului-potcoavă. Un grup de farmaciști a stabilit că sub acțiunea unor substanțe otrăvitoare, cum sînt endotoxinele, sîngele crabului se coagulează. Pe baza acestei proprietăți, firme de produse farmaceutice au început să folosească sîngele crabului pentru depistarea endotoxinelor existente în produsele fabricate. Oceanografii folosesc sîngele crabului-potcoavă pentru depistarea diferitelor bacterii și a poluanților în apă și în aer. La spitalele din Los Angeles si Washington, sîngele crabului se folosește pentru descoperirea în sîngele bolnavilor a bacteriilor care provoacă meningita.

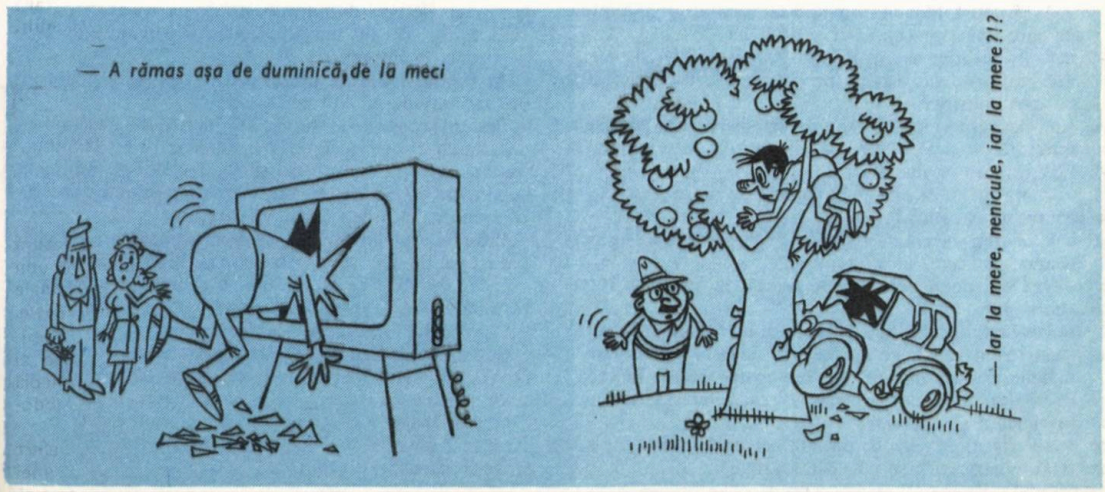

VĂ PROPUNEM TREI TESTE

AVEȚI SIMȚUL UMORULUI?

Răspundeți prin DA sau NU la întrebările de mai jos:

1. Rămîneți calm cînd vi se face o farsă, gîndind că acesta este mijlocul cel mai bun de a-l dezamăgi pe farsor?
2. Rîdeți cînd citiți o întîmplare amuzantă?
3. Găsiți că aspectul fizic al unor persoane poate fi prilej de glume sau farse?
4. Uitați toate preocupările cînd vizionați un film comic?
5. Credeți că este nimerit ca tinerii să glumească cu persoane mai în vîrstă?
6. Socotiți că multe dintre persoanele pe care le cunoașteți se poartă prea serios?
7. Izbucniți în rîs la teatru sau cinematograf cînd o scenă dramatică vi se pare ridicolă?
8. Rîdeți sincer cînd vi se face o farsă izbutită?
9. Sînteți de părere că ar fi rău dacă simțul umorului ar fi în scădere?
10. Găsiți că actorii comici de odinioară nu aveau prea mult haz, ci mai mult se maimuțăreau?
11. Oamenii prea veseli vi se par prea zgomotoși și obositori?
12. Cînd vi se telefonează din greșeală de către o persoană necunoscută profitați de ocazie pentru a-i spune ceva neplăcut?
13. Obișnuiți să repovestiți anecdotele pe care le auziți?
14. Credeți că o glumă e cu atît mai bună cu cît e mai scurtă?
15. Găsiți că a pune o pioneză pe o canapea în tren sau pe un scaun este o farsă amuzantă?
16. Profitați de întuneric pentru a vă speria cunoscuții?
17. Rîdeți cînd o persoană alunecă și cade pe gheață?
18. Ar fi bine ca toate ziarele și revistele să aibă cîte o rubrică de umor?

Acordați-vă cîte un punct pentru fiecare răspuns DA dat la întrebările nr. 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 18 și pentru fiecare răspuns NU la întrebările nr. 3, 5, 10, 11, 12, 15, 16, 17.

Apreciați astfel:

Pentru cel puțin 15 puncte, aveți un excelent simț al umorului, dar fiți atent la cei din jur pe care uneori i-ați putea supăra cu expansivitatea dumneavoastră.

Între 11—14 puncte, vă amuzați doar atunci cînd socotiți că «e necesar», dar aveți și zile cînd sînteți deosebit de bine dispus.

Sub 10 puncte, aveți o fire închisă, posacă și rîdeți exagerat de rar.

SÎNTEȚI CURIOS?

Răspunzînd sincer prin DA sau NU la întrebările de mai jos, veți putea trage concluzii la întrebarea din titlul acestui test.

Așadar,

1. Vă duceți, de obicei, să aflați despre ce este vorba cînd vedeți un grup de oameni pe șosea?
2. Priviți prin ferestrele caselor cînd treceți seara pe drum?
3. Cînd medicul vă prescrie un medicament, îl luați după indicații, fără să vă interesați din ce este compus și ce efect a avut asupra unor persoane care știți că l-au folosit?
4. Sînteți totdeauna amator să ascultați confidențele pe care unii cunoscuți vor să vi le facă?
5. În autobuz sau în tren vă aruncați privirea pe ziarele, revistele sau cărțile pe care le citesc cei de lîngă dumneavoastră?
6. Ați citit vreo ilustrată sau scrisoare, care nu vă era adresată — și fără știrea destinatarului sau... înaintea lui? (sincer — nu uitați!).
7. Vă zăriți, de obicei, cunoscuții pe drum mai înainte ca ei să vă vadă?
8. Sînteți curios să aflați ce au în pachete unele persoane pe care le cunoașteți?
9. Cînd două persoane se ceartă, încercați să interveniți între ele?
10. Dați ușor sfaturi, chiar dacă nu vă sînt solicitate?
11. Cînd vedeți pe cineva care încearcă să repare o mașină rămasă în pană sau un aparat defect, încercați să-i dați sfaturi cum să procedeze; vă interesați de cauza ori natura stricăciunii?
12. Ascultați ceea ce discută persoane cunoscute sau străine care vorbesc cu voce scăzută?
13. Vă interesează cum și din ce este gătit un fel de mîncare care v-a plăcut?
14. Vă place să discutați în tren sau autobuz cu persoane pe care nu le cunoașteți? (fie chiar și pe teme de sport).
15. Atrageți atenția unor cunoscuți asupra felului cum arată? (de exemplu: «pari obosit» sau «unde te-ai zgîriat?»).
16. Cînd ieșiți de la cinematograf, puteți descrie, chiar sumar, cum arătau persoanele pe care le-ați avut alături, în afara celor cunoscute?
17. Ați privit vreodată prin... gaura cheii sau ați tras cu urechea la o ușă, dornic să aflați despre ce-i vorba?
18. Vă place să aflați secretele unor persoane cunoscute sau necunoscute?
19. Vă plac povestirile polițiste?
20. Sînteți interesat să aflați indirect părerea unor persoane despre dumneavoastră?
21. Citiți sfîrșitul unei cărți atractive înainte de a o fi parcurs în întregime?

Acordați-vă cîte un punct pentru fiecare DA dat la oricare întrebare. Apreciați astfel:

Peste 18 puncte aveți un bun spirit de observație, dar sînteți exagerat de curios. Vă amestecați în multe treburi care nu vă privesc și uzați chiar de mijloace nepermise pentru a vă satisface excesiva dumneavoastră curiozitate. Încercați să fiți mai reținut.

Între 13—17 puncte, sînteți bun observator, normal preocupat de ceea ce se petrece în jurul dumneavoastră și înclinat să fiți de folos celor din jur. Dacă însă ați răspuns DA și la întrebările cu nr. 2, 5, 6, 12, 17 și 20, fiți atent! Încălcați reguli ale bunei cuviințe.

Sub 13 puncte, sînteți relativ pasiv și neatent la ceea ce vă înconjoară. Vă interesați prea puțin de întîmplările unor persoane cărora, poate, le-ați putea fi de folos. Sînteți probabil o fire singuratică, căreia îi place să fie lăsat în pace și să nu fie amestecat în nimic care nu-l privește direct și imediat.

AVEȚI MEMORIE BUNĂ?

Memoria se poate încerca de către fiecare în numeroase feluri, care sînt un fel de autoteste, dar fără pretenții: bunăoară, alegeți un text și încercați să-l învățați pe de rost, notînd timpul care v-a fost necesar; sau priviți o tavă cu obiectele cele mai diverse (eventual puse de altcineva) și notați ce ați memorat (obiectele, formele, culorile, poziția etc.). Dar iată și un test oferit de noi. E o snoavă, dacă vreți, împărțită în 25 de elemente informaționale. Citiți-o o singură dată (sau ascultați-o citită de altcineva), apoi constatați ce ați ținut minte, luînd în seamă că fiecare element se notează cu un punct.

1. Un dulău
2. mops
3. s-a smuls
4. din lanțul cu care era legat
5. de un copil neîndemînatic.
6. Era sărbătoare
7. și gazdele aveau mulți oaspeți;
8. aceștia au fugit speriați care încotro
9. urcîndu-se pe acoperișul casei
10. și în copaci.
11. Unul dintre musafiri vru să se dea jos
12. fiindcă trebuia să plece negreșit
13. cu autobuzul de ora 8,17.
14. El coborî foarte atent
15. însă cîinele veni mîrîind
16. chiar lîngă tulpină.
17. Oaspetele zise: «Hai, cuțu, cuțu...»
18. și atunci cîinele, în loc să mîrîie, zise:
19. «Hai, cuțu-cuțu?»
20. și se îndepărtă
21. dînd batjocoritor din coadă.
22. Oaspetele coborî tremurînd
23. și se uită la cîinele care tăcea.
24. «Să fi vorbit cîinele? își zise oaspetele. Parcă nu cred!"
25. și o rupse la fugă.

Testul nostru, cum ați văzut, totalizează 25 puncte. Controlîndu-vă prin el memoria, trebuie să știți că, dacă răspunsurile dv. ating 20 de puncte, aveți o memorie excelentă; la peste 15, memoria e bună, între 12—15 este acceptabilă, sub 10, din păcate, numai mediocră, iar sub 7 puncte, n-avem încotro. vă spunem deschis: nu prea aveți memorie!

ACASĂ LA IANCU JIANU

Pe una dintre colinele de sud ale orașului Caracal, în apropiere de catedrală, ctitorie a boierilor jieni se află casa unde a locuit, cea mai mare parte a vieții sale, căpitanul de haiduci, Iancu Jianu.

Construită la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, așa cum se deduce din materialul ce o alcătuiește și din arhitectura clădirii, casa este compusă din parter, etaj și pivniță. La etaj se găsesc trei camere de locuit și un cerdac cu geamlîc de unde se poate admira cu ușurință întreaga panoramă a orașului din vale.

Aici au locuit pînă în anul 1945 urmașii în linie directă ai lui Iancu Jianu, ultimul proprietar fiind Gică Dobruneanu, fiul Zincăi, unica fiică a lui Iancu, stinsă din viață în anul 1906, în vîrstă de 71 ani.

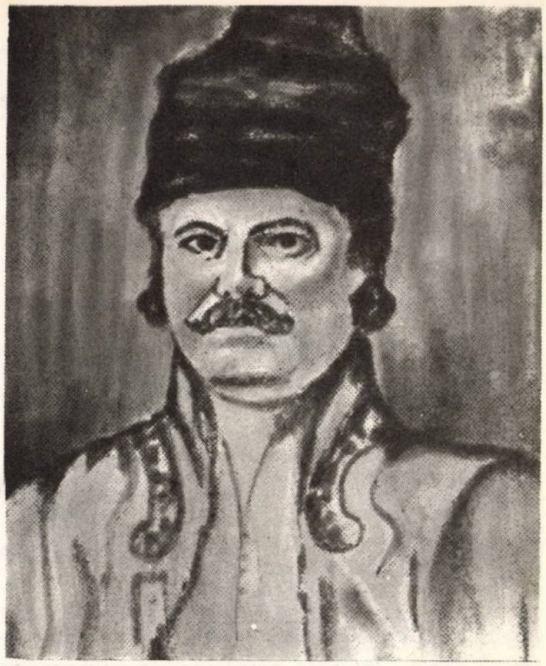

Renovată în anii puterii populare, casa lui Iancu Jianu — (născut în 1787 și decedat în 1842 — fiind înmormîntat în tinda bisericii pomenite mai sus) este astăzi monument istoric și de arhitectură și adăpostește secția memorială și etnografică a muzeului din Caracal. Miile de vizitatori care se perindă prin casa-muzeu pot vedea piese autentice care au aparținut lui Iancu Jianu ca: arme de diferite tipuri și obiecte de uz personal, precum și tablouri, fotografii care evocă momente din viața și lupta căpitanului de haiduci.

Faptele lui pline de curaj și bărbăție, de revoltă neînfricată împotriva exploatării țăranilor de către slujbașii domnești și boieri n-au fost date uitării și cîntăreți anonimi ai satelor, în numeroase creații folclorice, înfățișează pe Iancu Jianu ca pe un luptător pentru dreptate socială, împotriva impilatorilor și un apărător dîrz al oamenilor săraci și chinuiți de boieri. Trăsătură principală a chipului său, așa cum ni se înfățișează din poeziile populare, este altruismul. În piesa — anonimă — «Banda lui Jianu», unul din personaje, întrebîndu-l ce face cu banii luați de la boieri, primește răspunsul răspicat al Jianului, anume că îi îngroapă **«pe la fagi — pe la copaci — să-i găsească cei săraci — să-și cumpere boi și vaci»**.

Fugărit continuu de poterele domnești, Jianu își găsea loc de refugiu prin pădurile din Lunca Oltului, a Dunării, precum și în casele țăranilor care îl apărau ca pe propriul lor fiu.

Numeroase creații folclorice culese din satele Olteniei vorbesc elocvent de legătura ce a existat între haiduci și țărani. Astfel, într-una din balade, culeasă dintr-o comună din apropiere de Caracal, se spune: **«El cu gazda că vorbea: — ține, gazdă nu mă da — c-am să-ți fac de-o malotea — cu florile cît palma — de poteră de-oi scăpa»**. Și potera care-l urmărea nu-l putea prinde deoarece gazda se dovedea a fi aliată lui împotriva exploatării și asupririi.

Lupta dusă de Iancu Jianu și cetașii lui a avut un puternic răsunet atît în conștiința oamenilor din popor cît și în conștiința unor oameni de artă care au creat opere valoroase inspirate din viața și lupta haiducului oltean.

GH. DĂBULEANU

CERNELURI PENTRU SCRIS „SECRET"

Există numeroase rețete de cerneluri cu care se poate scrie fără să se observe ceva, în mod obișnuit; scrisul apare clar numai în anumite condiții... «secrete».

Iată cîteva rețete:

1. Folosind o pensulă nouă, scrieți pe orice foaie de hîrtie albă cu suc (zeamă) de ceapă, sare de lămîie ori portocală. Scrisul apare prin încălzirea hîrtiei la un bec electric.

2. Scrieți cu o soluție de nitrat de argint, stînd într-o cameră slab luminată. Expunînd apoi textul la lumina soarelui, mesajul apare într-o culoare brună-neagră.

3. Folosind drept cerneală o soluție de fenolftaleină, puteți face scrisul vizibil prin tamponarea foii cu o bucată de vată muiată într-o soluție de amoniac sau hidroxid de sodiu. Firește, puteți proceda și invers, adică să scrieți cu amoniac și să tamponați hîrtia cu fenoalftaleină. Scrisul va apărea colorat în roșu.

4. Scrieți cu o soluție diluată de sulfat de fier. Faceți vizibil scrisul prin tamponare cu o soluție de ferocianură de potasiu.

5. Scrieți cu o soluție de clorură de cobalt. Dacă veți încălzi apoi hîrtia la căldura unui bec de 60 W., scrisul va apărea în albastru, dar... va dispărea din nou cînd hîrtia se răcește. Operația poate fi repetată de mai multe ori.

— Uite cum a înțeles el să pună proptele la pomi.

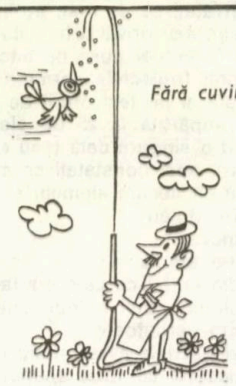

Fără cuvinte.

O ERĂ ÎNTR-UN SARCOFAG

Cairo. Muzeul de egiptologie. În această clădire impozantă, aflată nu departe de Nil, în plin centrul orașului, ai senzația — nu lipsită de temeiuri — că timpul și spațiul dobîndesc alte dimensiuni. Primul se condensează, se comprimă parcă, permițîndu-ți să parcurgi în cîteva minute — secole, milenii. Al doilea se dilată, crește într-atît încît la distanța de doi, trei pași poți străbate arii geografice amețitor de întinse.

Ai această senzație privind «tezaurul lui Tutankhamon», îngemănare de fast, ingeniozitate, rafinament și sobrietate. Resimți același lucru cînd treci prin «sala mumiilor», ori prin cea a sarcofagelor căci, cum spunea Th. Gautier: **«fiecare generație, după ce s-a agitat cîtva timp sub soare, coborîndu-se sub pămînt, a scris, pe zidurile locuinței sale funebre, cuvîntul adevărat al civilizației contemporane»** și: **«Ceea ce memoria oamenilor n-a mai reținut, ceea ce bibliotecile au pierdut, mormîntul a păstrat cu credință»**. Mai simți încă și încă acest lucru, în fața sutelor, a miilor de alte relicve — statui de zei și faraoni, instrumente casnice și muzicale, mobilă, bijuterii și papirusuri — care te poartă prin tot Egiptul antic, de-a lungul a mii și mii de ani.

Aici aurul, podoabele scumpe, pietrele prețioase sînt la ele acasă. Cum este cazul în sala ce găzduiește tezaurul lui Tutankhamon.

...1923. Pe la începutul anului, ziarele vremii publică o știre de senzație: descoperirea, în noiembrie 1922, în Valea Regilor, a mormîntului lui Tutankhamon, adică a unuia dintre cei mai enigmatici faraoni ai Egiptului (despre el se știa doar că avea 9 ani cînd a urcat pe tron și 18 cînd a murit). Descoperitor — arheologul Howard Carter. Iată cum relatează acesta evenimentul, în jurnalul publicat în 1972.

«Acum, cînd toată ușa era degajată — la 1 noiembrie 1922 Carter descoperise, în peretele stîncos, o intrare abruptă, apoi niște trepte ce coborau în adînc, iar la capătul lor o ușă pe care se afla sigiliul lui Tutankhamon — se putea vedea că mai fusese deschisă și din nou zidită și sigilată. Deci, înaintea noastră fuseseră acolo niște hoți, și încă de mai multe ori. Speram însă că nu jefuiseră chiar totul.... 26 noiembrie a fost cea mai frumoasă zi din viața mea. Pe la amiază am mai dat de o ușă sigilată. Am făcut, cu mîna tremurătoare, un orificiu în colțul ușii. Am aruncat o privire înăuntru, am început să deslușesc niște animale ciudate, statui și aur... Trei sau patru milenii trecuseră de cînd picior de om nu mai călcase pe podeaua pe care ne aflam noi, acum. Drept în fața noastră se aflau trei nișe aurite, în formă de animale cu capete hidoase. La dreapta noastră, două statui negre, identice, care-l reprezentau pe faraon. Dar nici o urmă de sarcofag sau mumie. În fund, mai era o ușă sigilată... A doua zi am desfăcut ușa și am intrat. Eram uluit. Căci se aflau acolo, înghesuite unele într-altele, zeci de obiecte, dintre care fiecare putea încununa cu succes un întreg sezon de săpături... Pe la mijlocul lui februarie 1923 lucrările la anticameră (mortuară n.n.) fuseseră terminate.... Acum, între noi și ceea ce se afla îndărătul ușii sigilate se interpuneau mileniile. De aceea, cînd am aplicat, cu grijă, prima lovitură la tencuială, mîna mi-a tremurat. În sfîrșit, după ce au fost înlăturate ultimele lespezi am constatat că eram în pragul camerei mortuare a faraonului, iar obstacolul care ne bara drumul era, de fapt, marginea unui uriaș baldachin aurit. Un fel de baldachin-capelă în care se afla sarcofagul lui Tutankhamon. Construcția era atît de mare (5,20 m lungime, 3,40 lățime și 2,50 m înălțime) încît ocupa toată suprafața camerei, atingînd aproape tavanul. Pe latura estică a baldachinului-capelă erau niște uși

mari, cu canaturi, închise cu zăvor, dar fără pecete.... Îndărătul lor se afla o altă capelă, copie fidelă a celei dintîi. Pe ușile ei, închise tot cu un zăvor, se putea vedea un sigiliu intact: numele lui Tutankhamon. Acest sigiliu neatins era o dovadă că hoții nu intraseră înăuntru, deci nu vătămaseră mumia.

Lîngă sarcofag a fost adusă o macara și am dat ordin să se ridice capacul. Într-o tăcere de gheață, uriașa lespede de peste o tonă a fost desprinsă de sarcofag. Lumina a răzbit astfel înăuntru. Și, în timp ce capacul era suspendat în aer, am îndepărtat unul după altul giulgiurile de mătase scumpă; cînd l-am luat și pe ultimul, am scos exclamații de umire: tot sarcofagul era ocupat de o statuie de aur a tînărului faraon, care ascundea, desigur, în ea, alte cîteva sicrie... Acum urma să deschidem capacul sicriului exterior, fără să-l scoatem din sarcofag. În al doilea sicriu era un al treilea care, turnat din aur curat, era extrem de greu... În sfîrșit, ocupînd tot spațiul acestui al treilea sicriu de aur, aveam acum în față mumia lui Tutankhamon, acoperită de unsori, împietrită și înegrită de vreme. Apăsătoarea impresie produsă de mumie era oarecum atenuată de splendida mască de aur care acoperea fața și pieptul faraonului....»

Acestor imagini, care aveau să-l determine pe Carter să exclame, uimit: «Ce bogății imense erau îngropate odată cu vechii faraoni!», cel ce trece pragul muzeului poate să le alăture altele ce întregesc, ce dimensionează și pe alte planuri epoca respectivă. Bunăoară, imaginea unui car de luptă, aurit, predecesor, incontestabil, al carelor de luptă folosite mult mai tîrziu, peste secole, de către greci și romani, căci prea izbitoare este asemănarea. Sau imaginea patului de campanie al faraonului, cu rama din lemn dur, aurită, și somiera din fibre de bambus răsucite iar, apoi, împletite regulat, ca o plasă, pat care — rețineți! construit cu aproximativ 3 500 de ani în urmă! — putea fi pliat cu ajutorul... balamalelor metalice. Ori imaginea pîinii coapte acum trei milenii și jumătate, a semințelor de grîu și de bumbac ce datează de tot atîta vreme, a celorlalte articole alimentare găsite în mormînt — gîște fripte, șunci afumate, pești pietrificați de vreme etc., etc. — toate atestînd că, cu mii de ani în urmă, erau înfloritoare aici, în Valea Nilului, agricultura, pescuitul, creșterea animalelor. Sau, în sfîrșit, imaginea rafinată — evidentiind o mare iscusință și dragoste de frumos — a incrustațiilor, desenelor și scrierii de pe cupola-baldachin și sarcofag, a zecilor și zecilor de podoabe care, se știe, în Egiptul antic au fost la foarte mare preț: inele, cercei, brățări, vase pentru parfum, statuete, instrumente pentru fard ș.a.m.d.

Fabuloasă bogăție, așadar! Bogăție prin ea însăși, dar și prin ceea ce comunică. Fiindcă relicvele ce ți se perindă prin fața ochilor — și sînt mii și mii — înseamnă, prin reconstituire, istoria pămînturilor de la gurile Nilului, înseamnă cultura, știința și arta unei civilizații care, cu mii de ani în urmă, a strălucit ca o stea de primă mărime pe firmamentul lumii și ale cărei ecouri s-au auzit departe, foarte departe, atît sub raportul întinderilor geografice, cît și al timpului.

A. RADU

APELOR ȚĂRII- LIMPEZIMEA IZVOARELOR!

Să nu poluăm solul! Să nu poluăm aerul! Să nu poluăm apele! Să păstrăm Terra curată! Aceste semnale, care se fac auzite din mai toate colțurile lumii, sînt adevărate imperative ale vieții moderne, datorii elementare ale tuturor celor patru miliarde de locuitori ai planetei noastre. Cunoaștem și învățăm să stăpînim din ce în ce mai bine natura. O facem, desăvîrșind civilizația secolului XX și pregătind-o pe cea a secolului următor, prin ritmuri de industrializare încă nebănuite. Dar turlele și coșurile uzinelor cresc și se înmulțesc mai repede decît pădurile! Beneficiem pe toate căile, direct și indirect, de produsele industriei, dar obligăm aerul, apa și pămîntul să îi primească deșeurile! Și cînd puterea lor de «înghițire» e depășită, apare poluarea! Este cea de a doua față a civilizației noastre, pe care nu trebuie să o uităm. Pentru ca poluarea să nu oprească însăși viața!

Trăim într-o țară pentru care dezvoltarea industrială reprezintă însăși condiția progresului. Ea se înfăptuiește însă cu adînc respect pentru natură. Protecția mediului înconjurător este, la noi, astăzi, nu un simplu deziderat ci o obligație, un obiectiv important înscris în însuși Programul Partidului Comunist Român. Mijloacele de acțiune se stabilesc în unități de cercetare, proiectare sau de execuție și, o dată elaborate, capătă putere de lege. Printre cei care, luptînd pentru protecția mediului, ne protejează propria noastră viață, se află, în primele rînduri, specialiștii Institutului de cercetări și proiectări pentru gospodărirea apelor. Obiectivul atenției lor: APA. Din rîuri, din lacuri sau izvoare, apa pe care o bem, cu care potolim setea animalelor, cu care udăm grădinile, apa așa cum *intră* și cum *iese* din uzine, apa — leagăn și izvor al vieții.

CE APĂ BEM?

Sînt mulți cei care veghează ca apele să nu sufere modificări nedorite. Analizele sînt numeroase și trebuie

repetate mereu. Dar dacă apare o poluare accidentală? Pentru a semnala din timp asemenea situație, controlul calității apei trebuie făcut continuu, ceea ce cu mijloacele clasice este extrem de greu. Iată însă că rețeaua de control a calității apei, realizată pe rîul Argeș, în cadrul programului PNUD, asigură, prin instalațiile sale complexe, măsurarea a 7—8 parametri de calitate a apei. Controlul este nu numai automat ci și continuu, prezența omului fiind necesară doar periodic pentru supraveghere. Orice alarmă este urmată de măsuri operative de protecție a calității apei. Paralel cu instalarea acestei prime rețele, la ICPGA s-a trecut la realizarea integrală a unor astfel de stații de control automat, pentru extinderea procedeului și pe alte cursuri de apă. Primele instalații au fost puse în funcție încă în primele luni ale anului.

APĂ MOARTĂ — APĂ VIE

Pentru a fi potabilă sau, pur și simplu, pentru a permite peștilor să trăiască, o apă, curgătoare sau nu, trebuie să conțină oxigen — minimum 4—5 mg la litru. Pericolul de a nu se atinge această limită este destul de frecvent; el apare în apele cu o prea mică viteză de înaintare, în apele «stătute», «moarte» dar și în cele poluate prin diferite intervenții ale activității umane. Cercetătorii au găsit soluția «învierii» lor: aerarea artificială. Au pus la punct, în acest scop, un *aerator* — instalație formată dintr-un electromotor care, printr-un ax vertical, acționează niște palete. Se crează astfel posibilitatea ca o masă mare de apă să intre în contact mai bine cu aerul atmosferic și, pe această cale, să se oxigeneze. În funcție de mărimea cursului de apă și de gradul poluării se montează un aerator sau mai multe — în baterie. Acest tip de aerator, de concepție și construcție românească, brevetat, a fost utilizat pe canalul Bega. Rezultatele sînt spectaculoase: conținutul de oxigen dizolvat în apa rîului crește cu 1—2 mg la litru, asigurîndu-se deci, pe această cale aproape jumătate din minimul necesar! Costul redus al investiției și exploatării recomandă instalația și procedeul tuturor celor interesați de calitatea apei pe care o consumă.

Dar cînd adîncimea apei nu permite instalarea aeratorului? Cercetătorii au reușit aerarea artificială cu ajutorul pragurilor de fund: mici baraje, de 30—40 cm înălțime care silesc apa că-cadă în cascade și să intre astfel mai bine în contact cu aerul atmosferic. Sistemul s-a aplicat, cu aceleași bune rezultate, pe Bahlui. Iată deci că «apa vie» a depășit cadrul basmelor din copilărie. Ea se cucerește și se păstrează cu mijloace științifice.

DIN DEȘEU — MATERIE PRIMĂ

Din procesul de epurare biologică a apelor uzate rezultă, neapărat, mari cantități de nămol reprezentînd culturi mixte de microorganisme. Pînă la un punct, el este necesar deoarece realizează procesul de mineralizare a materiei organice. Dar cantitățile de nămol care se formează depășesc nevoile și devin, la rîndul lor, surse de poluare. Cum poate fi întrerupt circuitul? Cercetătorii au examinat diferitele posibilități de utilizare a acestor nămoluri și au elaborat cîteva procedee care au depășit faza experimentală. Iată două dintre ele, care interesează, îndeosebi, agricultura.

Nămolul — îngrășămînt organic. Calitățile nămolului în această ipostază au fost demonstrate de experiențe efectuate în cadrul unui program special, la care au luat parte și Institutul Agronomic Nicolae Bălcescu, I.C.C.P.T. Fundulea, Institutul de cercetări pedologice și agrochimice, Institutul de sănătate publică și cercetări medicale Cluj etc. A fost studiat nămolul provenit de la stațiile de epurare din complexele de creștere a porcilor, deshidratat pe paturi de uscare și stocare, timp de 4—6 luni. S-au stabilit dozele de nămol utilizat ca îngrășămînt: 10—30 tone/ha, dacă se aplică anual sau la doi ani; 60 tone la hectar, dacă se aplică la patru ani. Eficiența: **producții egale sau mai mari decît în cazul fertilizării cu aceleași doze de gunoi de grajd; produse cu valoare proteică superioară.** Cu cantitatea de nămol care rezultă din epurarea apelor la un complex industrial de 150 000 de porci, se pot fertiliza 300—800 hectare. Prin compostarea cu diverse biopreparate, capacitatea de fertilizare a acestui nou îngrășămînt care este nămolul poate fi considerabil amplificată.

Nămolul — furaj proteinat. Bogat în proteine — 25—47 la sută — și glucide — 12—25 la sută, importantă sursă de vitamine — în special B_2 și B_{12}, un kilogram de nămol activ excedentar rezultat din epurarea biologică a apelor are valoarea nutritivă a 450 grame de lapte! Iată un bilanț care a declanșat și la noi în țară o serie de experimentări efectuate împreună cu Institutul de cercetări pentru nutriția animalelor.

Pot fi folosite în acest scop nămolurile active obținute pe ape uzate provenite din crescătoriile de animale, din unități ale industriei alimentare (fabrici de bere, de spirt, de zahăr, glucoză, distilerii, centre de vinificație), ale industriei ușoare (fabrici de prelucrare a lînei, a lemnului, inului și cînepii) precum și din unele unități ale industriei chimice, cu condiția ca ele să nu conțină substanțe toxice.

Încorporat în nutrețurile combinate utilizate la furajarea puilor, purceilor și tineretului porcin, acest nămol poate înlocui ingrediente foarte valoroase ca drojdiile furajere, făina de lucernă, făinurile de carne și oase. Rezultatul: se reduc importurile, asigurîndu-se un furaj proteic la un cost mai redus cu aproximativ 40 la sută față de costul, de pildă, al drojdiei furajere. Se apreciază totodată că veniturile ce se obțin prin valorificarea acestui nămol biologic pot acoperi cheltuielile de exploatare ale stației de epurare care îl realizează.

SURSĂ DE GAZ METAN

Un procedeu cunoscut de prelucrare a nămolurilor rezultate din epurarea apelor este și fermentarea anaerobă a lor, la o temperatură de circa 35 C. Procesul de mineralizare se realizează cu degajare de gaze bogate în metan, proporția acestuia putînd ajunge pînă la 70 la sută. El se captează și se utilizează pentru nevoile proprii ale stațiilor de epurare, care își autofurnizează astfel o bună parte din energia necesară desfășurării activității. Cheltuielile se reduc deci simțitor. Procedeul se poate aplica peste tot acolo unde este vorba de ape uzate și de nămoluri cu un conținut mare de substanțe organice.

NU 4 HECTARE, CI 30 METRI PĂTRAȚI

Deshidratarea naturală a nămolurilor din stațiile de epurare pe paturi de uscare se face cu mare consum de teren, de cele mai multe ori agricol și cu mare cheltuială de forță de muncă. Cercetătorii au pus la punct un procedeu de deshidratare mecanică, cu ajutorul unor instalații de vacuum — filtre și filtre-presă — utilaje asimilate din tehnologia industrială și produse în țară. Operația efectuîndu-se în spațiu acoperit, o baracă, se elimină și influența factorilor climatici și poluarea aerului. În acest mod, pentru deshidratarea nămolurilor excedentare ale unei stații de epurare de la o crescătorie de porci nu mai sînt necesare, ca pînă acum, 2—4 hectare de teren, ci dor 30 metri pătrați! De o mie de ori mai puțin!

Sonia DIRADURIAN

PENTRU CA PĂMÎNTUL,

ACEASTĂ BOGĂȚIE DE NEÎNLOCUIT...

În ultimii ani, știința solului a făcut mari progrese în țara noastră. Aceste progrese sînt impuse de necesitățile agriculturii, aflate în plin proces de modernizare și reprezintă una dintre contribuțiile oamenilor de știință la împlinirea acestui proces.

MARILE HĂRȚI PEDOLOGICE

Pentru ca pămîntul — această bogăție de neînlocuit — să poată fi folosit cu cea mai mare chibzuială, pentru a-i spori rodnicia, el trebuie să fie cît mai bine cunoscut. De aceea au fost elaborate hărți pedologice de sinteză, la nivelul întregii țări, între care harta solurilor cu exces de umiditate, harta solurilor sărăturoase, cea mai recentă creație fiind «*Harta eroziunii solului în România*». De asemenea, a fost întreprins un vast studiu privind însușirile hidrofizice ale solului — necesar executării lucrărilor de irigații și desecări. O altă lucrare amplă privește inventarierea solurilor acide, lucrare care conține și soluții pentru ameliorarea acestor soluri. Nu demult s-a încheiat bonitarea solurilor la scara 1:200 000, lucrare de mari proporții, care a servit la zonarea, la această scară, a tuturor terenurilor agricole ale țării. Pentru unele județe, această lucrare a fost transpusă la o scară redusă, ceea ce a permis optimizarea repartiției culturilor, pe alocuri, pînă la nivel de unitate și chiar de tarla.

ÎN LOCUL SĂRĂTURILOR — OREZĂRII

Studierea și inventarierea diverselor tipuri de sol reprezintă o muncă nu dintre cele mai ușoare și simple, dar absolut necesară. Cu toate acestea, ea este doar un început. Pasul următor îl constituie măsurile de îmbunătățire a însușirilor solurilor care necesită asemenea măsuri. In această direcție, oamenii noștri de știință au obținut rezultate interesante în ameliorarea terenurilor sărăturoase. Lucrările executate de ei fac posibilă valorificarea, în cursul cincinalului următor, a unor mari suprafețe de astfel de soluri. De altfel valoarea acestor lucrări s-a vădit și în Lunca Dunării unde metodele propuse de cercetători au dus la folosirea sărăturilor ca orezării.

O altă tehnologie creată de oamenii de știință este aceea a afînării adînci a solurilor podzolite și pseudogleizate, tehnologie care interesează, numai într-o primă etapă, peste 600 000 de hectare și care poate asigura sporuri de producție de 15—25%.

Împreună cu alte institute de specialitate, cercetătorii din cadrul Academiei de științe agricole și silvice au elaborat ghiduri de fertilizare pentru cele mai importante plante de cultură, a căror introducere în practică în fiecare județ este menită să sporească mult rodnicia pămîntului.

DRAMATICA BĂTĂLIE ÎMPOTRIVA EROZIUNII

O luptă dramatică, deși nu întotdeauna foarte vizibilă, se dă împotriva degradării solurilor. S-a văzut că fenomenul atît de păgubitor poate fi combătut, de aceea oamenii de știință se ocupă intens de această problemă. Paralel cu elaborarea hărții eroziunii solului, au fost stabilite sezonul critic în care se produce fenomenul, intensitatea, frecvența și durata ploilor torențiale, contribuția la combaterea eroziunii a sistemelor de culturi în fîșii și cu benzi înierbate etc. Alte cercetări au fost consacrate unor probleme la fel de importante ca organizarea terenurilor în pantă, lungimea optimă a parcelelor, posibilitățile de exploatare a mașinilor agricole la principalele culturi practicate pe terenuri în pantă. De asemenea, a fost stabilit sortimentul de plante cu mare efect antierozional sau care dispun de un potențial ridicat de refacere a fertilității solurilor erodate, dimensiunile teraselor cu teren arabil, asolamentele, felul îngrășămintelor, dozele necesare etc. Experiența acumulată și concluziile cercetărilor științifice întreprinse pe solurile erodate se află în curs de transpunere în practica combaterii eroziunii solurilor.

A PROIECTA ȘI A EXPLOATA CORECT SISTEMELE DE IRIGAȚII

Cum, cînd, unde trebuie create sistemele de irigații? La aceste întrebări, cercetătorii au răspuns, în ultimii ani, printr-un important volum de lucrări cu privire la extinderea irigațiilor în sisteme mari — oferind în acest sens un șir de soluții moderne. Totodată ei au elaborat metode de calcul pentru dimensionarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare, precum și tehnologii de execuție a acestor lucrări.

Pentru corecta proiectare și exploatare a marilor sisteme de irigații a fost nevoie ca oamenii de știință să cerceteze bilanțul apei pe terenurile irigate și corelația dintre producția agricolă și consumul de apă. În acest fel s-au obținut rezultate utile tehnicii udărilor, perfecționării și diversificării echipamentelor de irigație, automatizării udărilor prin brazde, prognozei și avertizării udărilor — toate devenite astăzi elemente ale activității curente.

F. LEREA

DE LA SECȚIA ÎNFIINȚATĂ DE CAROL DAVILLA LA CELE PATRU FACULTĂȚI DE ASTĂZI

Învățămîntul medicinei veterinare a fost organizat în țara noastră de *Carol Davilla*, ca o secție a școlii naționale de medicină și farmacie înființată de el la București în anul 1857. După anumite documente s-au predat la această școală chiar de la înființare și cursuri de medicină veterinară. În anul 1861, prin decretul dat de domnitorul Alexandru Ioan Cuza, a început să funcționeze o secție de medicină veterinară de sine stătătoare.

În urma legii din 1864, absolvenții școlii au fost obligați să susțină o teză. Primele teze au fost susținute în ziua de 10 februarie 1869 și aparțin medicilor veterinari *Dimitrie Preoțescu*, cu subiectul peripneumonia contagioasă bovină, și *Ion Popescu* despre pesta bovină.

Pornind de la școala lui *Carol Davilla*, învățămîntul și știința veterinară s-au dezvoltat vertiginos în țara noastră. Devenită curînd școală superioară de medicină veterinară și apoi facultate a universității din București, cursurile ei au fost frecventate și de numeroși studenți din alte țări ca Bulgaria, Iugoslavia, Grecia, Albania și altele, țări în care nu se înființaseră încă astfel de școli.

Știința veterinară românească și-a adus contribuția la progresul științei universale prin profesori ca Ion Locusteanu, Gh. Udriski, I. Poenaru, Paul Riegler, C. Motaș, Ion Athanasiu, Ioan Ciurea, Alexandru Ciucă, Nicolae Filip, Gh. K. Constantinescu, Radu Vlădescu, Nicolae Teodoreanu și mulți alții.

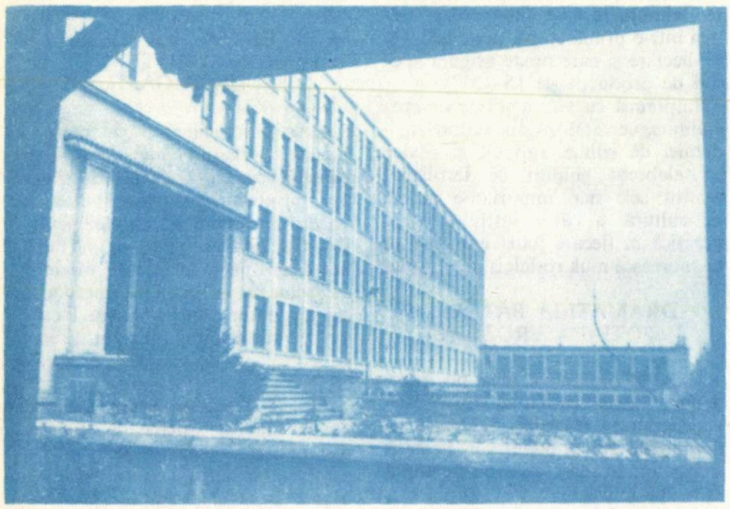

Institutul de cercetări veterinare și biopreparate «Pasteur» din București.

Vom cita o parte din contribuția oamenilor de știință români. Este demn de amintit în primul rînd, marele fiziolog, profesor *Ioan Athanasiu* (1868—1926). După ce obține în țară diploma de medic veterinar în anul 1891, pleacă în străinătate unde lucrează cu cei mai mari fiziologi ai timpului, aducînd contribuții deosebit de apreciate în fiziologia animală. Între anii 1902—1905 este numit subdirector al Institutului Internațional de Fiziologie «Marey» de la Paris și este distins cu Legiunea de onoare a statului francez. A fost membru corespondent al Academiei Române și de două ori rector al Universității din București, între anii 1915—1920.

Un alt reprezentant al științei veterinare mondiale a fost parazitologul prof. *Ioan Ciurea* (1878—1944). După ce a făcut în țară numeroase descoperiri în domeniul parazitologiei la animale, a lucrat în cele mai vestite laboratoare din Germania și a fost ales membru al Academiei Leopoldiene din Halle. A fost și el membru corespondent al Academiei Române.

Un aport deosebit a adus știința veterinară română în domeniul microbiologiei și imunologiei prin prof. *Paul Riegler* (1867—1936). Elev și colaborator al lui *Victor Babeș*, cu care a publicat lucrări de renume mondial asupra morvei, a reprezentat țara noastră la numeroase congrese mondiale. Împreună cu *Victor Babeș* și *Ion Cantacuzino*, Paul Riegler a preparat primele seruri și vaccinuri de uz uman și veterinar în țara noastră. Un alt reprezentant ilustru în domeniul microbiologiei a fost medicul veterinar prof. *Alexandru Ciucă*. El s-a acoperit de glorie în laboratoare din Anglia prin lucrările privind febra aftoasă și s-a făcut cunoscut pe plan mondial prin contribuția la tratamentul durinei.

Opera prof. *Riegler* și *Ciucă* a fost continuată în mod strălucit în anii noștri de prof. *Ilie Popovici* și prof. *N. Stamatin* și de școala formată de ei la Institutul de Cercetări Veterinare și Biopreparate Pasteur din București.

O mare contribuție științifică a fost adusă de asemenea, în domeniul zootehniei, de prof. *N. Filip* (1864—1922) și prof. *Gh.K. Constantinescu* (1888—1950) ale căror lucrări au fost apreciate de cei mai mari savanți ai lumii și sînt citate și azi în tratatele de zootehnie. Și în acest domeniu opera a fost continuată cu mare avînt de prof. *N. Teodoreanu*, prof. *Virgil Gligor*, prof. *A. Fortunescu*, prof. *I. Fișteag* și școlile formate de ei.

Tradițiile științifice ale bătrînei facultăți de medicină veterinară din București sînt duse astăzi, cu și mai mult elan de reprezentanții celor 4 facultăți de zootehnie și medicină veterinară din țară și numeroasele institute și stațiuni de cercetări.

Prof. univ. dr. doc. **V. TOMESCU**
Institutul Agronomic Timișoara

— Ce te sperii, bade? Cu avionul încă n-ai umblat??

— Eu sînt grădinar, dar m-a rugat îngrijitorul să-i țin locul!

Autorul caricaturilor din acest almanah: Nic. NICOLAESCU

COOPERATIVE AGRICOLE DE PRODUCȚIE !!!

Încheiați contracte cu întreprinderile de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice, pentru vînzarea unor cantități cît mai mari de cereale, leguminoase-boabe și semințe oleaginoase.

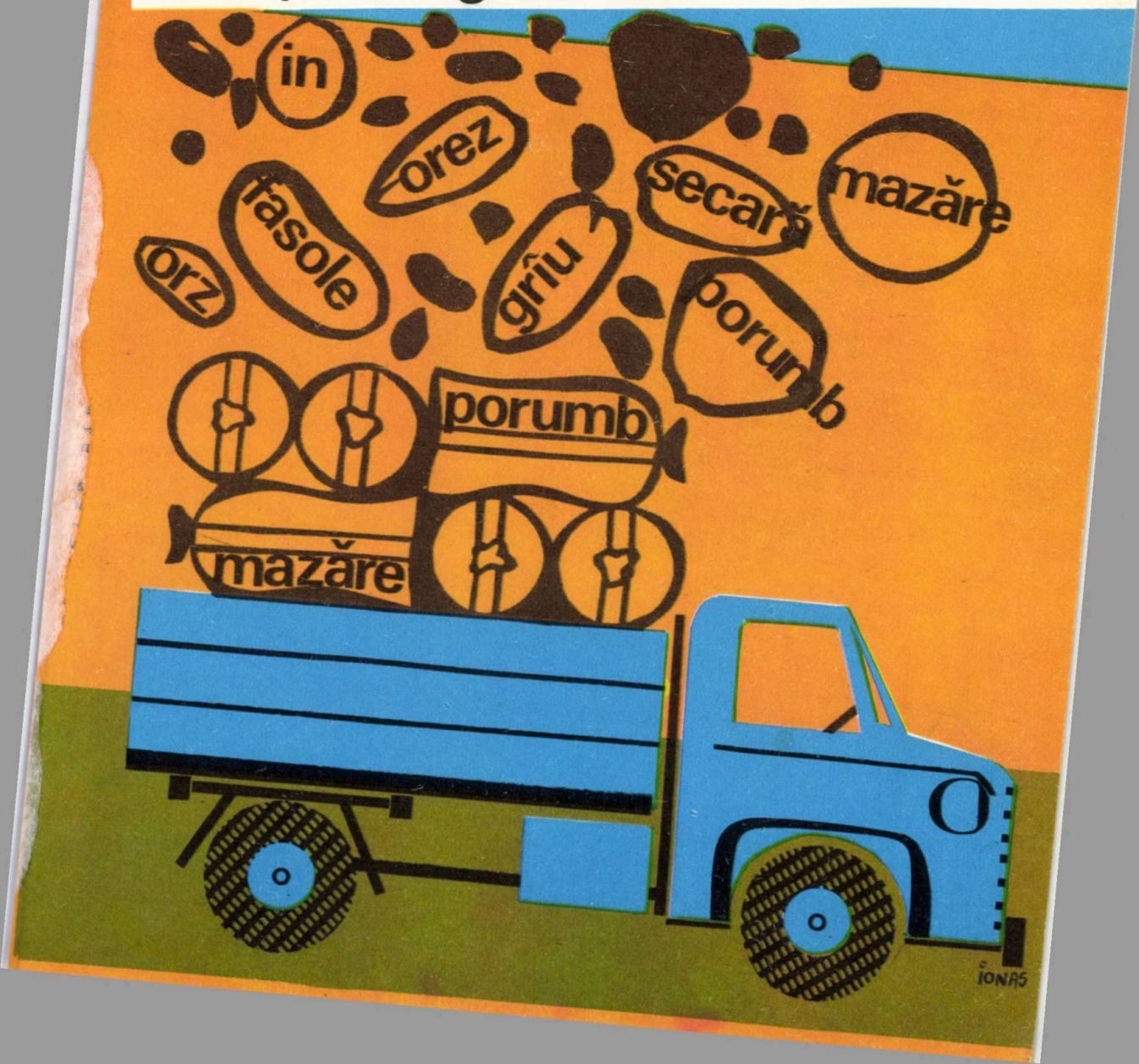

BILANȚUL FRUCTUOS AL ACTUALULUI CINCINAL NE OBLIGĂ LA AUTODEPĂȘIRE

— Convorbire cu ing. APOSTOL FLEȘARU, director general al Centralei pentru valorificarea cerealelor și producerea nutreturilor combinate —

După cîte știm, cincinalul 1971—1975 s-a încheiat cu un bilanț pozitiv și pentru centrala și întreprinderile dumneavoastră...

— Într-adevăr, în cincinalul care se încheie peste puțin timp, media anuală a cantităților de cereale și culturi tehnice preluate de întreprinderile noastre la fondul de stat a fost de 1,3 ori mai mare decît media anuală a cantităților de produse atinse în cincinalul anterior. Aceasta reflectă direct creșterea producției agricole, ca urmare a intensificării ei și, în aceeași măsură, sporirea participării unităților producătoare la formarea fondului central, prin livrări la contracte și prin masive depășiri ale prevederilor acestora. Unități cum sînt cele distinse cu titlul de Erou al Muncii Socialiste, precum și multe altele, deasemenea fruntașe, au livrat an de an grîu și porumb de două ori și chiar mai mult decît dublu față de obligațiile contractuale. Acestei orientări i-a corespuns creșterea substanțială a veniturilor bănești realizate de unitățile producătoare și, implicit, creșterea cîștigurilor obținute în acord global de țăranii cooperatori și de lucrătorii întreprinderilor agricole de stat și ai S.M.A.-urilor. Cooperativele agricole Dor Mărunt — Ialomița, Scornicești — Olt, Comlosu Mic — Timiș, I.A.S. Variaș și multe, multe altele au realizat prin livrări suplimentare la fondul de stat de cereale și plante tehnice venituri bănești de sute de mii și chiar milioane de lei. Prin hărnicia și abnegația lor în muncă, lucrătorii ogoarelor din mii de unități ne dau, astfel, un sprijin deosebit de prețios în asigurarea fondului central al statului de cereale și culturi tehnice.

S-au dobîndit rezultate bune și în sectorul producției industriale de furaje combinate, precum și în domeniul investițiilor destinate dezvoltării și diversificării bazei tehnico-materiale a sectorului. *Putem spune astăzi, potrivit datelor preliminare, că pe întregul cincinal planul producției globale al centralei noastre se va realiza în proporție de peste 128 la sută, iar planul producției marfă în proporție de aproape 128 la sută. Planul cincinal a fost realizat de altfel încă din primele patru luni ale anului 1975, spre cinstea și mîndria lucrătorilor noștri și a celor de pe ogoare. Demn de subliniat este și faptul că la o mie lei producție-marfă, cheltuielile se prelimină a fi cu 14,40 lei mai mici decît prevederile de plan.*

În sectorul investițiilor, planul cincinal 1971—1975 se va realiza în propor-

Folosirea mijloacelor mecanice sporește productivitatea muncii în bazele de recepție și silozuri.

ție de 147,8 la sută. Prevederile întregului plan cincinal la investiții al centralei era realizat încă la finele lui 1974.

Toate aceste realizări oglindesc răspunsul dat printr-o muncă exemplară, plină de abnegație, de lucrătorii ogoarelor și cei din întreprinderile noastre, chemării partidului nostru, sarcinii trasate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a face totul pentru sporirea producției agricole și asigurarea fondului central al statului — bază a dezvoltării și diversificării producției alimentare și a celei ușoare, a creșterii prosperității întregului popor.

— Aveți de făcut unele evidențieri de întreprinderi județene fruntașe?

— Pe linia sporirii fondului de stat de cereale și plante tehnice, țin să remarc activitatea întreprinderilor județene de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice IALOMIȚA, DOLJ, CONSTANȚA, ILFOV, TELEORMAN și OLT care în acest cincinal au obținut, an de an, rezultate constant bune în realizarea sarcinilor. La obținerea acestor realizări merită menționat și sprijinul permanent și concret acordat de specialiștii și ceilalți lucrători ai întreprinderilor noastre și ai centralei, unităților cooperatiste, de la însămînțare și pînă la preluarea produselor. În ceea ce privește sectorul producerii nutreturilor combinate, se cer evidențiate fabricile de profil din *Beregsău-Timiș, Săhăteni-Buzău* și *Galați* care au obținut rezultate meritorii de-a lungul întregului cincinal. Aceasta, ca urmare a măsurilor aplicate pentru folosirea la maximum a capacităților de producție și reducerea consumurilor specifice.

— Ce ne puteți spune în legătură cu preocuparea centralei și întreprinderilor pentru dezvoltarea bazei tehnico-materiale, factor determinant în amplificarea și perfecționarea activității sectorului ce-l conduceți, după cîte știm, încă de la înființare, de peste un sfert de veac?

— În cincinalul 1971—1975, ne-am concentrat eforturile în vederea dotării tehnico-materiale a sectorului, luînd în considerare patru direcții prioritare: 1) dezvoltarea și diversificarea spațiilor de depozitare, prin construirea de noi silozuri și magazii care să asigure condiții optime de păstrare a produselor, în perioada menționată spațiul de depozitare fiind mai mare cu circa 35 la sută; 2) intensificarea operațiunilor de mecanizare a muncii în magazii, pentru preluarea produselor prin basculare mijloacelor de transport și pentru transportul intern mecanizat, în vederea depozitării; preliminăm ca la sfîrșitul anului 1975 numărul magaziilor cu mecanizări complexe să se dubleze, comparativ cu cel de la începutul anului 1971; 3) construirea de fabrici de nutrețuri combinate cît mai aproape de locul de consum, urmărindu-se, pe cît posibil, ca fiecare județ să aibă cel puțin o fabrică de nutrețuri combinate; 4) creșterea capacităților de condiționare a produselor. Menționez, legat de aceasta, că numai față de 1974, capacitatea de condiționare la magazii și silozuri a crescut în 1975 cu peste 40 la sută, prin introducerea în fluxurile tehnologice și darea în exploatare a unor instalații moderne, de mare randament.

În acțiunea de dotare, dezvoltare și modernizare a bazei noastre tehnico-materiale, au dobîndit rezultate deosebite întreprinderile de valorificarea cerealelor și plantelor tehnice din județele: CONSTANȚA, GALAȚI, TELEORMAN, IALOMIȚA, DOLJ, BRAȘOV și altele.

— În ce direcții principale apreciați că se va dezvolta, moderniza și perfecționa activitatea centralei și întreprinderilor dumneavoastră în cincinalul 1976—1980?

— În viitorul cincinal, potrivit programelor elaborate, ne propunem următoarele direcții prioritare de acțiune: *dotarea tehnico-materială, în continuare, a tuturor întreprinderilor, astfel încît la sfîrșitul celor 5 ani să fim în măsură să primim produsele în ritmul și pe măsura recoltărilor, substanțial sporite; dezvoltarea automatizărilor la silozuri, generalizînd controlul automatizat al temperaturii în celule; continuarea mecanizărilor la magazii, astfel încît să realizăm un flux continuu complet mecanizat, de-a lungul întregului proces de recepție, condiționare și depozitare; dezvoltarea fabricilor de nutrețuri combinate corespunzător cu necesarul sporit de furajare a efectivelor mai mari de animale; crearea de centre moderne, specializate, pentru pregătirea și păstrarea semințelor; optimizarea tehnologiilor de producție la silozuri.*

— Ce preconizați în direcția perfecționării conlucrării cu unitățile agricole furnizoare?

— Perfecționarea activității sectorului nostru, pentru a răspunde cît mai bine sarcinilor ce ne-au fost încredințate, cerințelor pieței interne și externe, este de neconceput fără o cît mai strînsă și mai activă conlucrare cu unitățile producătoare. Consider că, împreună cu conducerile întreprinderilor agricole de stat și cu cele ale cooperativelor agricole de producție, va trebui să acționăm hotărît, cu consecvență, pentru: *folosirea unui fond de semințe valoros, din care o bună parte va fi asigurat prin centrele noastre; aplicarea diferențiată a tehnologiilor avansate de lucru, în funcție de cultură și de situația concretă a fiecărei unități; depistarea din timp a eventualelor atacuri ale dăunătorilor, în vederea aplicării în lan a celor mai eficiente tratamente; respectarea graficelor de transport a produselor destinate preluării, în vederea eliminării staționărilor. Unitățile producătoare vor trebui, de asemenea, să-și amplifice preocupările pe linia livrării unor produse de cea mai bună calitate, știind că aceasta este în primul rînd în avantajul lor, prețul obținut variind după calitate. Ce trebuie făcut pentru a livra numai produse de cea mai bună calitate? Aici ar fi multe de spus. În primul rînd, recoltarea va trebui să se facă diferențiat, în funcție de stadiul de coacere a culturilor. Pentru livrările la bazele de recepție este bine ca unitățile agricole cooperatiste să recolteze întotdeauna de pe acele tarlale în care producția este de calitate bună, are o umiditate scăzută și un conținut redus de corpuri străine. Nu trebuie uitat niciodată faptul de maximă importanță că cu cît conținutul de corpuri străine este mai mic și umiditatea mai scăzută cu atît greutatea hectolitrică sporește, crescînd corespunzător prețul obținut. La recoltare, combinele trebuie să fie reglate cu cea mai mare grijă astfel încît să se elimine cu desăvîrșire impuritățile din masa produsului și să se evite spărturile. Direcționînd-și eforturile mai mult decît pînă acum în aceste direcții principale, unitățile producătoare vor realiza venituri tot mai însemnate, cu efecte din cele mai pozitive asupra eficienței activității lor, a cîștigurilor realizate de țăranii cooperatori și ceilalți lucrători ai ogoarelor. Mai solicităm cooperativelor agricole de producție cultivatoare de fasole, care au încheiat contracte la acest produs cu întreprinderile noastre, conlucrarea pentru pregătirea fasolei de export, operație care să se realizeze chiar în unitățile respective. Aceasta conduce la valorificarea mai completă a forței de muncă disponibilă în unități, la asigurarea unor venituri suplimentare pentru țăranii cooperatori și unități*

Cu eforturi conjugate, lucrătorii centralei și întreprinderilor noastre și cei ai ogoarelor, vor amplifica și perfecționa pe toate căile, în cincinalul 1976—1980, activitatea de valorificare a cerealelor și plantelor tehnice, de producere a nutrețurilor combinate. Este angajamentul nostru ferm, luat în pragul noului cincinal.

Convorbire consemnată de
Traian DUMITRESCU

hărnicia la ea acasă

- *De 5 ori Ordinul Muncii clasa I și apoi titlul de Erou al Muncii Socialiste*
- *Legume din Tomnatic — în zeci de țări ale lumii*
- *Vrednicia și iscusința unui colectiv disciplinat, țintind tot mai sus*

Faima de neîntrecuți legumicultori a cooperatorilor din satul Tomnatic, județul Timiș, a trecut de mult hotarele țării. Nu numai prin tomatele, castraveții și ardeii produși aici, pe care-i consumă în plină iarnă francezii de la Falaise ori Argentan, germanii din München ori Leipzig, englezii ori luxemburghezii, ci și prin vizitele de schimb de experiență pe care le-au făcut în unitate specialiști în legumicultură din Cipru și Ghana, din Franța și Peru, din Columbia și Anglia, din Portugalia și Cuba, din peste 40 de țări ale lumii. Fiindcă într-o cooperativă agricolă care, începînd din 1965, a cucerit de șapte ori Steagul roșu de unitate fruntașă pe țară în legumicultură și două **Ordinul Muncii** clasa I pentru producții record — 51 200 kg legume la hectar în 1971 și 52 660 kg în 1974 —, într-o unitate unde pe 14 ha se coc roșiile sub sticlă și pe alte zeci sub polietilenă, vizitatorii străini și cei din țară au ce admira și de ce se minuna.

Tovarășul Petru Feneși, argat pînă la eliberarea țării, este astăzi unul din cei mai capabili și experimentați președinți de cooperative agricole din țară. Cu judecată de inginer și economist, bazată pe experiența milenară a țăranului, tovarășul Feneși este un om plin de inițiativă, mereu preocupat de introducerea noului în producție.

Ca legumicultori din tată-n fiu, cooperatorii din Tomnatic știu că legumele sînt cele mai însetate dintre toate culturile agricole. Și, o dată cu hotărîrea de a extinde legumicultura în cooperativă, pe zeci, apoi pe sute de hectare — adică de prin 1950 — au început și frămîntările tuturor pentru asigurarea apei — «că doar nu-i drept să gîndească Feneși pentru toți».

DE LA CALUL LEGAT LA OCHI LA ELECTROPOMPE

Cîte n-au mai născocit ei din 1950, încoace, în această direcție! Știind că pînza de apă freatică se află doar la 6—8 metri adîncime, cooperatorii au început prin a înfige țevi din loc în loc în grădină pînă au ajuns la apa freatică. De aici, apa era scoasă cu o pompă «tip Tomnatic», realizată de mecanicii unității. Cît era ziua de mare, un cal legat la ochi învîrtea roata care acționa pompa. Așa au fost irigate, cinci ani la rînd, 31 ha de grădină. Apoi, prin 1955, pe lîngă

roata învîrtită de calul legat la ochi, pe alte 30 de hectare a mai apărut o născocire a acestor țărani plini de fantezie: roata cu cupe, acționată manual. Se săpau gropi adînci pînă la pînza de apă freatică, iar din groapă, apa era scoasă de cupele roții și îndreptată spre parcelele cultivate cu tomate. Cinci ani mai tîrziu, prin 1960, calul legat la ochi a fost înlocuit de un motor cu ardere internă, care, vreo 10 ani, a acționat între una-patru pompe. Treptat, treptat, începînd din 1970, roata cu cupe și motorul alimentat cu motorină au fost înlocuite cu electropompe și motopompe de ultimul tip; pe 95 ha — atît cît se întinde grădina — a fost realizată, pentru electropompe, o ingenioasă rețea electrică. Și astfel «setea» în legumicultură a fost stinsă, ceea ce a asigurat producții mari și constante la toate culturile de legume. De amenajările făcute, cu ingeniozitate și spirit gospodăresc a profitat și cultura mare: din cele 983 de hectare teren arabil al cooperativei, 339 au fost amenajate pentru irigat. Lor li s-a adăugat premiera anului 1975 — amenajări prin conducte îngropate — pe 144 de hectare. Pe suprafața respectivă a fost realizată o rețea subterană de conducte, prevăzută cu hidranți, distanțați unul de altul la 180 metri. La fiecare hidrant, sau la mai mulți deodată, se branșează conducte cu aspersoare, care pot fi mutate lesne de la un hidrant la altul. Iată cum, prin căutări continue, cooperatorii din Tomnatic au rezolvat una din cele mai grele probleme, fără de care legumicultura nu s-ar fi putut dezvolta, și anume problema apei.

Dacă acestor oameni harnici și întreprinzători li s-a dus vestea de neîntrecuți legumicultori, mai puțin cunoscut este, poate, faptul că ei se dovedesc mari meșteri și în alte sectoare ale producției vegetale. Pentru cele 56 900 kg sfeclă de zahăr la hectar, realizate în 1972, unitatea a primit **Ordinul Muncii** clasa I; un an mai tîrziu, unității i s-a decernat aceeași distincție pentru producția medie de lapte de vacă — 3 417 litri. În 1974 și această producție a fost depășită, s-a realizat 3 673 de litri; să mai amintim că tot în 1973 cooperativa agricolă din Tomnatic a fost distinsă cu mențiunea de unitate fruntașă pe țară în întrecerea socialistă, pentru producția de 4 576 kg grîu în medie la hectar. De altfel, primul Ordin al Muncii clasa I l-a primit cooperativa în 1966, pentru producții agricole mari și pentru vînzările către stat, în 1965, a unor însemnate cantități de produse. Faptul că, într-un deceniu, cooperativei i s-a decernat de cinci ori Ordinul Muncii clasa I spune multe despre vrednicia oamenilor care o compun, despre înalta lor conștiință.

«SURPRIZELE» PORUMBULUI

Am lăsat la urmă, și nu întîmplător, porumbul. Pe teren neirigat, unitatea a obținut în 1974, în medie 7 363 de kilograme boabe la hectar. Această performanță i-a adus cea mai înaltă distincție a țării — titlul de **Erou al Muncii Socialiste** și medalia de aur **Secera și Ciocanul.** Este convingerea unanimă a cooperatorilor de a considera această producție ca reprezentînd numai o etapă spre mai mult. Speranțele lor țintesc, chiar pentru 1975, la o producție de 10 000 kg boabe la hectar! Și au suficiente argumente pentru a-ți demonstra că așa va fi. Pe 51 de hectare, irigate prin conducte îngropate, la punctul Grădini, s-a stabilit un plan de producție de 14 000 kg boabe la hectar. Distanța pe rînd și între rîndurile de plante, în această parcelă, unde președintele lucrează în acord global un hectar, este de 45 cm. Pe sola Porumbiște, distanța dintre plante este de 60 cm, între rînduri și 35 de cm pe rînd. Aici inginerul șef, Iosif Schummer lucrează în acord global un hectar. În sfîrșit, pe o a treia solă, să-i spunem cea a secretarului de partid, fiindcă acesta, pe nume Dumitru Oprea, care, deși muncește în zootehnie, lucrează aici un hectar, densitatea între rînduri de plante fiind de 70 cm, au fost stabilite ținîndu-se seama de caracteristicile solului, de dozele de îngrășămînt aplicate, pentru folosirea cît mai rațională a spațiului nutritiv, astfel încît pe nici o solă producția să nu fie mai mică de 10 000 kg porumb boabe la hectar. Iar felul cum arăta cultura la vremea legatului, viguroasă, fără buruiană, dovedește că agrotehnica și-a spus aici din plin cuvîntul.

Firește că toate succesele pe care le-am schițat se reflectă nemijlocit în retribuirea cooperatorilor, răsplată binemeritată a muncii lor spornice.

Cooperativa își dezvoltă an de an baza tehnico-materială, țintind să ajungă tot mai sus, pe scara producțiilor mari, aducătoare de belșug și bunăstare.

Tudor DAN

Combinatul chimic Craiova îndeamnă producătorii agricoli să folosească

ÎNGRĂȘĂMINTE COMPLEXE CU APLICARE FOLIARĂ

LA COMBINATUL CHIMIC CRAIOVA, unul din marii producători de îngrășăminte chimice din țară, se fabrică un îngrășămînt complex care conține azot, fosfor, potasiu și microelemente complexe cum sînt: fier, cupru, zinc, molibden, bor, sulf. La cererea beneficiarilor se pot introduce și alte elemente ca: mangan, calciu, magneziu, cobalt etc.

Îngrășămintele foliare au o mare eficacitate în completarea și echilibrarea nutriției plantelor, aducînd sporuri de producție de 10—35%. Se recomandă a fi folosite pentru fertilizare foliară (extraradiculară) la tomate: în sere, solarii cîmp, la vii și la unele culturi de cîmp (cartofi, sfeclă, porumb, pe pajiști naturale etc.)

Produsele se livrează sub formă lichidă și se aplică cu aparatura destinată pesticidelor lichide, în asociere cu acestea sau separat. Nu sînt toxice și nu ridică probleme deosebite pentru transport, manipulare și păstrare, iar ambalajele pot fi reutilizate după spălare.

COMBINATUL CHIMIC CRAIOVA TRANSMITE, LA CERERE, BENEFICIARILOR INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A FIECĂRUI TIP DE ÎNGRĂȘĂMÎNT ȘI CULTURILE UNDE EFICIENȚA LOR ESTE MAXIMĂ.

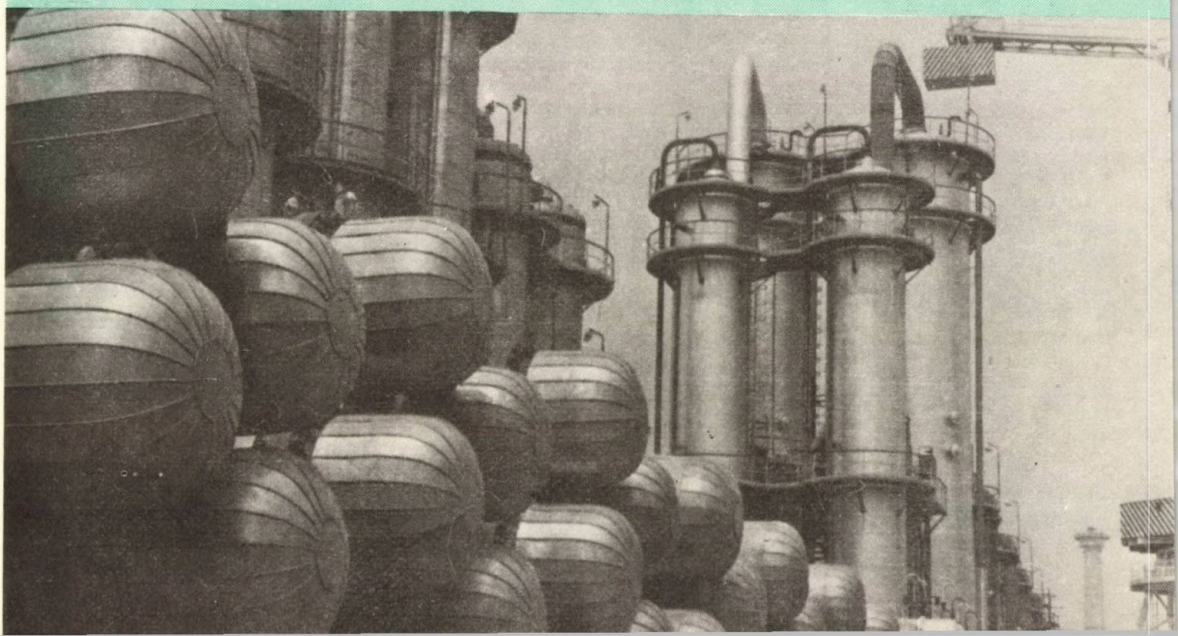

CENTRALA BERII, SPIRTULUI ȘI AMIDONULUI VĂ RECOMANDĂ:
CULTIVAȚI PE SUPRAFEȚE CÎT MAI MARI SOIURILE DE CARTOFI CU DESTINAȚIE INDUSTRIALĂ!

Cartoful este un aliment deosebit de important pentru toate vîrstele, fapt care îl face nelipsit din orice gospodărie, în tot cursul anului. În același timp este și o însemnată materie primă pentru industrie. Din recolta anului 1974, aproape 370 000 tone cartofi au fost utilizați ca materie primă în industria spirtului și amidonului.

Și în țări cu tradiție în această cultură, cantități importante de cartofi sînt destinate, de asemenea, industriei. Așa de exemplu, în S.U.A. pe aproape 50 la sută din suprafețele cultivate cu cartofi se folosesc soiuri industriale pentru a se produce spirt, amidon, făină sau fulgi. În R.F. Germania, Belgia, Olanda, Franța, Elveția, Republica Democrată Germană, suprafețele cultivate cu cartofi destinați industrializării sînt cuprinse între 10 la sută și 30 la sută, culturile de cartofi fiind specializate în funcție de produsul ce urmează să fie obținut prin prelucrare.

Așa cum o arată cifrele menționate la începutul acestor rînduri, în țara noastră s-a acordat în ultimii ani o importanță crescîndă cultivării cartofului pentru industrializare. Începînd din anul 1973, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, prin centralele de specialitate, a elaborat un program concret de organizare a producției de cartofi în culturi specializate, pentru aprovizionarea fabricilor de spirt și amidon cu materie primă de calitate corespunzătoare.

Ce trebuie să înțelegem prin **calitate corespunzătoare** a cartofilor destinați industrializării?

În industriile prelucrătoare a cartofului, substanța utilă pentru producție este amidonul. Deci, conținutul de amidon al tuberculilor trebuie să fie cît mai ridicat, adică să se situeze între 18 la sută și 24 la sută. Cu alte cuvinte, **rezultate superioare obțin cultivatorii, dacă folosesc acele soiuri care să asigure din aceeași cantitate de cartofi, produși pe aceeași suprafață, o cantitate mai mare de substanță utilă, respectiv amidon.**

Tuberculii trebuie să fie sănătoși, neatacați de boli criptogamice sau de alți dăunători (rozătoare, insecte etc.), pentru a rezista la o conservare de lungă durată, în vederea prelucrării lor ulterioare.

În țara noastră sînt deja în cultură unele soiuri de cartofi industriali cu mare capacitate de producție și avînd un conținut ridicat de amidon, cum sînt soiurile Ora și Eba. Prin grija direcțiilor generale agricole din județele cultivatoare de cartofi, materialul de plantare din aceste soiuri este îndreptat către unitățile agricole specializate în cultura cartofului industrial, unități amplasate în apropierea fabricilor de spirt și amidon .

În prezent, soiurile de cartofi pentru industrializare sînt încă în cantități insuficiente. Se depun însă eforturi prin grija direcțiilor generale agricole și a Centralei de specialitate ca, pînă în anul 1980, cultura lor să se extindă pe suprafețe mereu mai mari, astfel ca necesarul industriei să poată fi asigurat în proporție de 80 la sută cu cartofi din aceste soiuri. **Este nevoie,** pentru a realiza obiectivul propus, **ca unitățile Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, interesate în cultura**

cartofului industrial, să depună tot interesul, de la alegerea seminței și pînă la intrarea în fabricile prelucrătoare din industria spirtului și amidonului, pentru creșterea producției.

Firește, un rol deosebit de important în această acțiune îi revine Institutului de cercetări pentru cultura sfeclei de zahăr și a cartofului, de la Brașov, chemat, prin munca de cercetare ce o desfășoară să obțină noi soiuri valoroase de cartofi industriali. Introducerea acestor soiuri în cultura mare, va asigura, pe de o parte, industriei obținerea unor rezultate superioare, pe măsura investițiilor alocate, iar pe de alta — unităților agricole producătoare venituri bănești mari.

Gheorghe CARACALEANU
director comercial în Centrala berei, spirtului și amidonului

La I.A.S. Andrășești

LA ÎNGEMĂNAREA

Și în Bărăgan, ca pretutindeni în țara noastră, înfăptuirea obiectivului de importanță națională: **«Cincinalul înainte de termen!»** a fost urmărită cu perseverență și rîvnă, de toți lucrătorii ogoarelor, de acei ce asigură pîinea poporului. Această realitate a zilelor noastre se evidențiază cu pregnanță la **Întreprinderea agricolă de stat din Andrășești, județul Ialomița,** unitate al cărui harnic colectiv de muncă a îndeplinit prevederile cincinalului 1971—1975 în patru ani la trei indicatori principali: la **producția marfă,** la **grîu** și la **beneficii.** Odată cu strîngerea de pe cîmp a ultimului bob de porumb din recolta lui '75, cincinalul se îndeplinește înainte de termen și la ceilalți indicatori.

De fapt, aici, la I.A.S.-Andrășești, cele două cincinale se îngemănează. O privire de ansamblu asupra drumului străbătut de această unitate cerealieră în anii de după reorganizarea ce a avut loc în 1971 ne dă posibilitatea să consemnăm depășiri deosebit de substanțiale față de prevederile inițiale: la producția globală, 16,4 milioane lei, la producția marfă, 37,6 milioane lei, iar la beneficii 7,5 milioane lei, concomitent cu reducerea cheltuielilor la mia de lei producție marfă, cu aproape o sută de lei.

Chiar dacă cifrele nu pot înfățișa întrutotul eforturile umane și materiale depuse aici pentru îndeplinirea în avans și în condiții optime a sarcinilor încredințate să ne fie permis să mai insistăm asupra lor.

La I.A.S.-Andrășești, grîul ocupă primul loc în producția de cereale. Tocmai de aceea se prevăzuse ca unitatea să aducă în anii 1972—1975 în hambarele țării 24 660 tone de grîu, din care aproape jumătate pentru sămînță. Or, datorită amplasării culturii pe cele mai propice terenuri, fertilizării solului și aplicării unor tehnologii de lucru moderne, întreprinderea a produs în acești ani, în condiții de neirigare, 35 182 tone de grîu, adică cu 10 522 tone peste prevederile planului. Mecanizatorii și specialiștii întreprinderii își fac un titlu de glorie din faptul că aproape 4 000 tone de grîu produs de ei în ultimul an al cincinalului pe loturile semincere vor intra în toamnă sub brazdă.

Fiind principala unitate din județul Ialomița care asigură în fiecare an mari cantități de sămînță din soiurile cele mai productive, I.A.S.-Andrășești nu se rezumă numai la grîu. În 1975, aici au mai fost produse, 400 tone de sămînță de mazăre, 200 tone de sămînță de fasole, 250 tone de sămînță de floarea-soarelui și peste 1 000 tone de sămînță de porumb din soiurile HS 330 și HD 405, cantități care, de asemenea, iau drumul spre alte unități agricole din Bărăgan.

Paralel cu creșterea producției vegetale, la Andrășești s-a urmărit și dezvoltarea producției zootehnice. Cele peste 1 000 taurine, 9 500 ovine și 60 000 găini pentru carne, constituie un puternic nucleu zootehnic. La ferma de taurine, Bălțata românească este pe cale de holsteinizare totală, ceea ce a făcut ca, în medie, producția de lapte să se tripleze în perioada 1972—1975 de la 4 060 la 12 800 hectolitri. În cei patru ani, s-au realizat 37 459 hectolitri lapte, față de 30 455 cît era planificat. Datorită furajării raționale a vacilor, îngrijirii lor atente de la montă și pînă la fătare, se reușește ca în fiecare an să se obțină produși valoroși, care, ajunși la maturitate contribuie la sporirea efectivului matcă.

Ne-am interesat și de modul cum se asigură «masa» și «casa» pentru animale. Deși întreprinderea nu a intrat încă în perimetrul sistemului de irigații ce se construiește în Bărăgan, s-au creat condiții ca 200 de hectare cultivate cu lucernă să fie irigate printr-un sistem local de aspersiune, ceea ce asigură anual 4—5 coase de lucernă, de bună calitate. O sută de hectare sînt cultivate cu sfeclă furajeră și alte plante de nutreț, în așa fel încît întregul efectiv de animale primește fînuri, siloz și semisiloz din abundență. Numai pentru perioada de stabulație 1975—1976, în depozitele de furaje ale fermei se găsesc 800 tone fîn, 6 600 tone suculente și peste 1 500 tone de grosiere; s-au luat măsuri ca în primăvară să se producă peste 6 600 tone de masă verde.

În privința adăposturilor, majoritatea au fost construite din nou, cu iesle de beton și sistem de evacuare hidraulică a dejecțiilor, luminate electric și cu o bună aerisire, dotate cu instalații de muls mecanic. Aceste condiții au permis ca, față de cantitatea de lapte prevăzută pentru 1975, să se producă în plus 1 500 de hectolitri, sub prețul de cost planificat.

Ferma de păsări a luat ființă în urmă cu șapte ani prin reamenajarea cîtorva grajduri vechi. De la început s-a creat un nucleu de găini de reproducție din rase grele care, pe lîngă că în perioada 1972—1975 a asigurat fondului pieții peste 530 tone carne, datorită stației de incubație proprii, se produc anual între 550 000 și 800 000 pui de o zi. În acest fel, I.A.S.-Andrășești a devenit principala furnizoare de pui de o zi pentru cooperativele agricole ialomițene. Iată cum, în clădiri care urmau să fie dezafectate, prin simțul gospodăresc al oamenilor și cu investiții modeste se reușește să se ajungă la o productivitate anuală pe muncitor de peste 300 000 lei și implicit, la beneficii suplimentare.

Știna întreprinderii a repurtat de asemenea, succese meritorii. Statisticile pe ultimii patru ani consemnează că în această perioadă s-au produs 5 118 hectolitri lapte de oaie, 320 tone carne și peste 130 tone lînă. În 1975 de exemplu, în loc de 6 150 de miei cîți se prevedea s-au obținut 6 330, din care 2 470 mieluțe ce au fost reținute în turmă pentru prăsilă și 3 540 berbecuți trimiși la îngrășătorie și de la care s-a realizat un spor în greutate de 7 080 kg peste cel planificat.

Cine sînt cei care au dat tot ce au avut mai bun — hărnicie, pricepere și talent — pentru obținerea acestor rezultate, și care sînt perspectivele întreprinderii în cincinalul 1976—1980?

Ing. Ilie Mitrache, directorul I.A.S.-Andrășești, ne răspunde concis: «Toți, toți lucrătorii permanenți și sezonieri

RITMURI, REALIZĂRI ȘI PERSPECTIVE

A DOUĂ CINCINALE

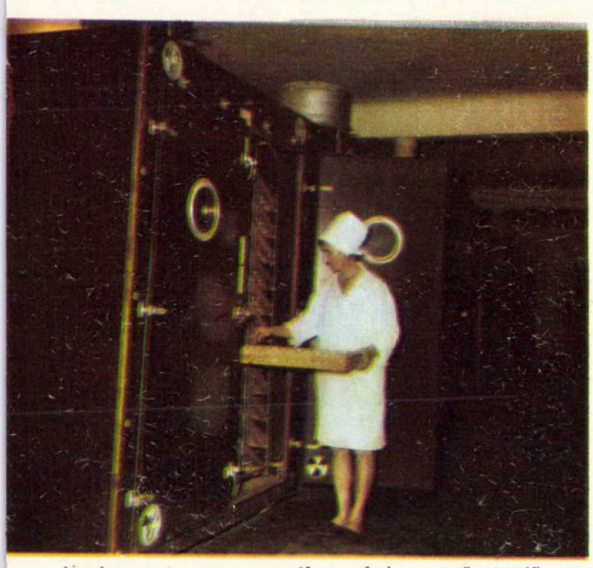

Incubatoarele vor scoate în curînd o nouă «șarjă» de pui

Grajduri cu mecanizare complexă

Se pregătește grîul de sămînță pentru viitoarea recoltă

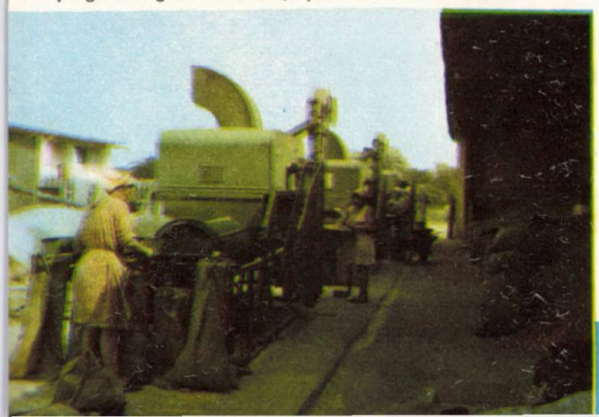

toți specialiștii noștri, care muncesc cu mult simț de răspundere și pricepere pentru a obține producții cît mai mari la ha și pe animal.» Consemnăm totuși numele celor ce s-au dovedit fruntași între fruntași: Mihai Cimpea, șeful fermei vegetale nr. 5, care an de an obține depășiri substanțiale de plan, mecanicii agricoli Murgu Alexe, Alexandru Necula, Ion Comșa, Marin Stănică, Vasile Dumitra, Ion Ionescu, oameni cu o temeinică pregătire profesională și cu o deosebită competență în mînuirea întregului set de tractoare, combine și mașini agricole, mulgătorii Mihai Stanciu și Dumitru Moldoveanu, care de 18 ani lucrează cu rezultate dintre cele mai bune la ferma de taurine, îngrijitorii de animale Ilie Vasile, Gheorghe I. Ștefan, Victoria Stanciu și Dușan Poenaru, ciobanii Ion Raicu, Gheorghe Dinu și Nicolae Dinu, medicul veterinar Virgil Caltofeanu, șeful fermei avicole și Lucreția Deteșeanu, operatorul stației de incubație.

— **Ce perspective vom avea în cincinalul 1976—1980?** se întreabă, răspunzîndu-și directorul. Pînă în 1979 vom avea 2 725 hectare amenajate pentru irigat; în structura producției va crește ponderea porumbului și a plantelor tehnice. Grîul, în sistem neirigat, va ajunge la o producție de 4 350 kg/ha, la porumb producția va fi, la început, de 6 100 kg/ha; la celelalte culturi, sporurile vor fi de 5—6 la sută pe an. În zootehnie, efectivele de taurine aproape că se vor dubla; de aceea vom construi o nouă fermă pentru încă 600 vaci de lapte. De la ambele ferme vom livra în 1980 peste 33 600 hectolitri de lapte la fondul de stat. Stîna va ajunge la 12 500 de oi-mame și va constitui o fermă separată. Pentru aceasta, vom mai construi trei saivane. Producția de lapte de oaie va spori de la 1 500 la 2 400 hectolitri, iar cea de lînă de la 32 la 38—40 de tone.

Se va îmbunătăți și dotarea întreprinderii cu mașini și utilaje de mare capacitate. Vom fi înzestrați cu tractoare de 180 CP, cu combine autopropulsate de mare productivitate, cu masini și instalații moderne pentru fertilizat, ierbicidat și pentru irigații, în valoare de peste 15 milioane de lei. Alte 13 milioane de lei vor fi investite în celelalte sectoare productive. Paralel cu noile capacități de producție și cu modernizarea mijloacelor de lucru se vor crea condiții tot mai bune de muncă și viață pentru lucrătorii întreprinderii. Se vor ridica 30 de apartamente spațioase și confortabile, iar copiii lucrătorilor vor beneficia de o grădiniță cu 90 de locuri.

Acestea sînt, schematic, condițiile care vor permite întreprinderii să sporească producția globală în ultimul an al noului cincinal la peste 62 milioane lei și producția marfă la mai mult de 46 milioane lei, să devină, așa cum se prevede în Programul partidului, întreprindere model de organizare socialistă, modernă a agriculturii, o bază tot mai puternică pentru realizarea fondului central al statului, de produse agroindustriale.

AL. ȘTEFĂNESCU

CÎȘTIGĂTORI

AI UNUI TITLU DE EROU AL MUNCII SOCIALISTE

ȘI COAUTORI AI ALTORA TREI

- Mecanizatorii de la S.M.A. Variaș, județul Timiș, sînt cei care au reușit această performanță -

Mureșul plumburiu, numai bulboană, gata să-și sară din matca firească, devenise tot mai amenințător. Țăranii din Periam, județul Timiș, cărau tăcuți, în spinare saci grei cu pămînt și nisip cu care supraînălțau malurile rîului aprig. Pînă aici se-ntindeau lanurile de grîu ale cooperativei agricole de producție Igriș. Zeci de combine treierau de zor, combinerii înaintau cu toată puterea în lanuri pentru a pune cît mai grabnic la adăpost grîul: comandamentul județean de combatere a inundațiilor anunțase ca iminent pericolul revărsării Mureșului.

Nu toți combinerii erau de la S.M.A. Periam, care servește cooperativa Igriș. Petru Fănățean, Pojar Iosif, Milan Roicov și Iosif Bürger — un român, un maghiar, un sîrb și un german — înfrățiți și la bine și la rău veniseră de la S.M.A. Variaș în sprijinul tovarășilor de muncă de la Periam și a cooperatorilor igrișeni. «Am scos 12 combine Gloria din lanurile neamenințate ale cooperativelor Variaș și Gelu și le-am adus aici, la Igriș, pentru a recolta cît mai repede cu putință grîul amenințat de ape» — ne-a informat directorul S.M.A. Variaș, Bucur Ceamburu.

Așa i-am găsit pe mecanizatorii din Variaș, la datorie, cum le stă bine lucrătorilor unei stațiuni de mecanizatori fruntașă, oameni care au participat nemijlocit la obținerea în 1974 a unei producții medii de 6 465 kg porumb boabe la ha, calculat pe cele șase cooperative agricole servite: *Bărăteaz*, *Variaș*, *Sînpetru Mic*, *Gelu*, *Hodoni* și *Satchinez*. Pentru această realizare remarcabilă, S.M.A. Variaș a fost răsplătită cu titlul de *Erou al Muncii Socialiste* și cu medalia de aur *Secera și Ciocanul*.

Firește că mecanizatorii de aici se mîndresc cu înaltul titlu prin care țara întreagă le-a recunoscut priceperea și dăruirea în muncă. Privită mai la amănunt, această muncă înseamnă arături și prașile de calitate, grăpat, fertilizat și semănat asemenea, recoltat fără nici o pierdere, grijă neslăbită pentru tractor și agregate, economii de combustibili și de piese de schimb. Și se mai bucură mecanizatorii Variașului cu o performanță neatinsă încă de vreun colectiv din țară. Este vorba de faptul că *patru din cele șase cooperative agricole ale căror pămînturi le lucrează S.M.A. Variaș au primit și ele titlul de Erou al Muncii Socialiste pentru producțiile medii de porumb boabe realizate în 1974 — Bărăteaz, 7 450 kg; Variaș, 7 420 kg; Sînpetru Mic, 7 324 kg; Gelu, 6 557 kg!* Dacă ținem seama că la cultura porumbului, cu excepția prașilelor manuale și a recoltatului, celelalte lucrări — transportul, împrăștiatul și încorporatul îngrășămintelor organice și minerale, aratul, grăpatul, prășitul mecanic — s-au făcut de către mecanizatorii stațiunii, înțelegem cît de importantă este contribuția acestor oameni la creșterea producțiilor și întărirea economică-financiară a unităților agricole respective.

Adevărați maiștri în profesie, ei au și primit în dotare mașini de la an la an mai bune, mai perfecționate. Numai în 1974, stațiunea a investit în tractoare, mașini și alte utilaje peste 6 000 000 de lei. Ea exploatează în prezent 150 tractoare pentru lucru la cultura mare, în legumicultură și viticultură, 26 combine Gloria și tot atîtea combine C.3, 24 prese de balotat paie, 46 semănători pentru culturile prășitoare și alte 24 pentru culturile păioase, 81 de remorci etc., etc.

Cu oameni harnici și înzestrați, folosind o asemenea dotare, stațiunea dobîndește an de an însemnate realizări. Exprimat valoric, volumul lucrărilor mecanizate executate celor șase unități agricole a fost în 1974 de 13,5 milioane lei, preliminîndu-se în 1975, 15 milioane de lei. Producția medie de sfeclă de zahăr realizată de cooperativele din consiliul intercooperatist pe ale căror terenuri lucrează mecanizatorii stațiunii, a fost în 1974 dublă față de 1973. La cele trei cooperative agricole servite de S.M.A. Variaș în raza comunei de reședință — Variaș, Gelu și Sînpetru Mic — dinamica producțiilor medii de porumb boabe realizate în ultimii ani este mai mult decît grăitoare: 1971 — 4 983 kg; 1972 — 5 353 kg; 1973 — 5 757 kg; 1974 — 7 101 kg. În 1975, printr-un volum de lucrări mecanice caracterizate printr-o mare diversitate, se prelimină, după cum a ținut să ne informeze contabilul șef al S.M.A.-ului, Jichici Zlatomir, beneficii de cîteva milioane de lei, reducerea la 800 lei a cheltuielilor la o mie lei producție, scăderea cu 0,4 kg față de 1974, a consumului de carburanți pe hectar arătură normală și realizarea în cadrul consiliului intercooperatist respectiv a unor producții medii ridicate: grîu — 3 830 kg, porumb boabe — 6 122 kg, sfeclă de zahăr — 36 937 kg, floarea-soarelui — 2 134 kg. «Producții faine» — este de părere tovarășul Bucur Ceamburu, decorat cu Ordinul Muncii clasa a II-a, care tocmai atunci cînd l-am cunoscut la Igriș, pe malul Mureșului, împlinea 17 ani de cînd era director al S.M.A. Variaș, exemplu de statornicie și dragoste de locurile natale.

De la dînsul am aflat și cîteva din proiectele de viitor ale mecanizatorilor din S.M.A. Variaș: asigurarea în raza consiliului intercooperatist respectiv a mecanizării tuturor lucrărilor agricole, inclusiv în zootehnie și în domeniul irigațiilor, exploatarea cu randament și mai ridicat a mașinilor și utilajelor proprii și ale cooperativelor servite, S.M.A.-ul urmărind să se integreze ferm și cît mai eficient în activitatea cooperativelor agricole de producție din zonă.

T. BRANIȘTE

Munca - principala explicație a unui succes de prestigiu

DE LA 1 500 LA 7 316 KG PORUMB BOABE LA HECTAR

Vasile Ilieș, președintele cooperativei agricole Gottlob, județul Timiș, păstrează un ziar din 1953 în care sînt consemnate producțiile medii ale unității, realizate la ha în 1952: 1 500 kg porumb boabe, 865 kg grîu și 1 892 kg cartofi. În 1974, producțiile la hectar ale aceleași unități, dacă le comparăm cu cele din 1952 ... nu suferă comparație: s-au obținut 7 316 kg porumb boabe, producție pentru care unitatea a primit înaltul titlu de **Erou al Muncii Socialiste** și medalia de aur **Secera și Ciocanul;** s-a recoltat, de asemenea, nu 865 kg de grîu, ci 4 688 kg; nu 1 892 kg de cartofi, ci 13 500 kg.

Despre căile prin care s-au obținut producții de 5—6 ori mai mari s-ar putea scrie foarte multe pagini. Vom menționa aici doar cîțiva din factorii care au determinat, în principal, performanța cooperatorilor din Gottlob. Mai întîi trebuie subliniat faptul că ei au considerat porumbul ca fiind cultură agricolă de bază și, ca atare, i-au acordat toată atenția. Este grăitoare în acest sens dinamica producției: 1952 — 1 500 kg boabe; 1960 — 3 289 kg; 1970 — 3 556 kg; 1971 — 5 144 kg (producție pentru care cooperativa a fost distinsă cu **Ordinul Muncii** clasa I); 1972 — 5 517 kg (din nou aceeași înaltă distincție); 1973 — 6 995 kg; 1974 — 7 316 kg, producție care a adus unității, pe lîngă titlul de Erou al Muncii Socialiste, și Diploma, cu mențiune, de unitate fruntașă pe țară la cultura porumbului, în întrecerea socialistă.

Un aport deosebit în obținerea producțiilor medii tot mai ridicate l-a avut **cointeresarea materială a membrilor cooperatori.** În medie, fiecăruia îi revine anual, în acord global următoarele suprafețe de culturi prășitoare: 1,80 ha cu porumb, 0,50 ha sfeclă de zahăr, 0,30 ha cînepă pentru fuior și 0,06 ha tutun. Interesul oamenilor pentru parcelele angajate în acord global se face din plin simțit nu numai la prășit și recoltat. Pe Hilde Schneider ori Maria Druță, pe Elisabeta Costea ori Irina Rausch, marea majoritate a cooperatorilor, îi poți vedea adesea pe parcele îndată după răsăritul porumbului; descoperind greșurile, ei însămînțează cu sapa boabele lipsă pentru a asigura o densitate cît mai ridicată a culturii. Nici iarna nu stau /oculUi, ies la cîmp și împrăștie gunoiul de grajd adus cu tractoarele și remorcile de la ferma de peste o mie de bovine a unității, ba chiar din gospodăriile personale. Cointeresarea materială realizată prin aplicarea acordului global își spune din plin cuvîntul. Ca să dăm un singur exemplu, Hilde Schneider, pentru fiecare lună muncită în cooperativă anul trecut a primit, în medie, bani și produse în valoare de 2 490 lei.

Printr-o telegramă adresată Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, cooperatorii din Gottlob s-au angajat să recolteze în 1975, în medie, 8 000 kg porumb boabe la hectar. Pentru a-și respecta angajamentul, ei au făcut tot ceea ce se cuvenea: au asigurat o densitate de plante recoltabilă mai mare ca pînă acum, au fertilizat cu îngrășăminte chimice întreaga suprafață de 540 de ha. Aceasta, pentru că hibridul folosit, HS 400, permite o densitate mare și răspunde foarte bine la îngrășăminte. Cu o singură condiție, pe care cooperatorii au respectat-o cu strictețe: să nu dai toată doza odată, ci în etape, în funcție de necesitățile plantei. Așa au fost aplicate în toamnă cîte 400 kg de superfosfat, substanță brută, iar înaintea celei de-a doua prașile mecanice cîte 120 kg azotat de amoniu. De subliniat că, în toamnă, pe fiecare hectar destinat porumbului s-au încorporat și 30 tone de gunoi de grajd.

În ceea ce privește densitatea, a fost lăsată între rîndurile semănate o distanță de 70 cm, ceea ce a asigurat un plus de 10 000 plante recoltabile la hectar, față de cultura cu distanța între rînduri de 80—100 cm.

Hibridul simplu 400 a fost extins nu întîmplător pe întreaga suprafață. El, cum spuneam, valorifică foarte bine îngrășămintele, dă sporuri parcă fără limită. A fost o șansă în plus pentru cooperatorii din Gottlob că realizatorul acestui excelent hibrid, dr. ing. Titus Suba, este cercetător la Stațiunea experimentală Lovrin, vecină Gottlobului. De mulți ani, tovarășul Suba, care

Această imagine întregește textul reportajului: zooteh nia devine un sector tot mai puternic al cooperativei.

este și membru în comitetul de partid al comunei Lovrin, urmărește permanent, direct în lanurile cooperativei vecine, modul cum se comportă hibridul al cărui creator este. Se poate spune fără exagerare că de activitatea cercetătorului sînt nemijlocit legate sporurile de producție realizate an de an de cooperativa din Gottlob. Împreună cu președintele Ilieș și cu inginerul șef al unității, Ion Belciu, ambii în conducerea unității de peste două decenii, el este văzut adesea pe tarlalele cultivate cu porumb făcînd prețioase recomandări: «Aici, la următoarea prașilă, va trebui să mai dați ceva îngrășăminte chimice, dincolo nu mai e nevoie»...

...Ar mai fi multe de spus despre răspunderea cu care sînt executate prașilele mecanice și manuale, despre rotația culturilor, despre rostul cartării chimice a solului etc. Ne-am propus însă aici doar o sumară prezentare a modului în care cooperatorii din Gottlob, oameni vrednici și pricepuți, au ajuns să culeagă în 1974 de pe fiecare hectar de aproape cinci ori mai mult porumb boabe decît în 1952. Și care sînt hotărîți să nu se oprească aici...

Marin CRÎNG

Direcții-cheie în creșterea producției de sfeclă de zahăr

– Dr. ing. *Gheorghe Rizescu*, director tehnic în Centrala producției și industrializării sfeclei de zahăr –

Cultura sfeclei de zahăr are o mare importanță în economia țării noastre. Ea asigură materia primă necesară fabricării zahărului și însemnate cantități de furaje pentru hrana animalelor — frunzele și codițele, tăițeii umezi și uscați, melasa.

Datorită multiplelor avantaje pe care le oferă această cultură, documentele Congresului al XI-lea al partidului prevăd obținerea, la nivelul anului 1980, a unei producții de un milion de tone de zahăr, concomitent cu creșterea suprafețelor și a capacităților de fabricație, ceea ce înseamnă în fapt, dublarea actualei producții de zahăr și a celei de sfeclă.

Producțiile de sfeclă obținute în anul 1974, de numeroase unități agricole, demonstrează grăitor că se pot realiza peste 50 tone la ha în condiții de neirigare și peste 60 tone la ha în condiții de irigare, *dacă se aplică la timp și în bune condiții toate măsurile agrotehnice recomandate prin tehnologia de cultură a acestei plante.* Astfel, în condiții de neirigare, s-au realizat următoarele producții medii la cooperativele agricole fruntașe în producerea sfeclei de zahăr: Bucecea-Botoșani, 59 tone la ha; Cășei-Cluj, 51 tone la ha; Crăciunelul de Jos-Alba, Sînzieni-Covasna și Comlosu Mic-Timiș, peste 50 tone la ha, iar în condiții de irigare: Înainte-Dolj, 70 tone la ha; Salonta-Bihor, 71 tone la ha; Traianu-Brăila, 66 tone la ha.

Dintre măsurile determinante ale acestor creșteri însemnate ale producției de sfeclă menționăm: *introducerea și extinderea în cultură a soiurilor monogerme; asigurarea substanțelor pentru combaterea buruienilor, bolilor și dăunătorilor; folosirea unor cantități sporite de îngrășăminte; mecanizarea în proporție mai ridicată a lucrărilor și extinderea culturii în condiții de irigare, concomitent cu folosirea asolamentului de patru ani și amplasarea culturii pe terenuri adecvate.*

Iată cîteva recomandări legate de aceste direcții-cheie în creșterea substanțială a producției de sfeclă de zahăr. *Mai întîi despre introducerea și extinderea soiurilor monogerme.* La sfecla de zahăr, soiurile trebuie să satisfacă cerințele agricultorului, avînd capacitate de producție ridicată, să fie rezistente la boli, să aibă plasticitate ecologică mare, precum și însușirile cerute de mecanizare, cît și cele ale industriei zahărului: conținut ridicat de zahăr și scăzut de elemente minerale și azot, fibrozitate mică etc. Toate aceste însușiri se întîlnesc la soiurile monogerme, create în ultimii ani, care, pe lîngă producții ridicate de rădăcini și zahăr, permit și o reducere substanțială a muncii manuale, favorizînd mecanizarea culturii în proporții ridicate. Iată de ce se prevede și va trebui să se insiste și mai mult de acum înainte, pe extinderea folosirii acestor soiuri de pe 5 000 ha, cîte s-au semănat în anul 1975, la cel puțin 150 000 ha în anul 1980. În acest fel, prin folosirea soiului Monorom (românesc poliploid monogerm) și a altor soiuri monogerme, se exclude lucrarea de rărit, însămînțarea realizîndu-se la 18—20 cm între plante pe rînd, cu o normă de sămînță scăzută, pînă la 2,5 kg la ha.

În al doilea rînd, trebuie spus că se impune ca *lucrările să fie executate întotdeauna la un nivel agrotehnic cît mai corespunzător.* Folosirea unor norme mici de sămînță la hectar (10—11 kg sămînță șlefuită și 4—5 kg monogermă genetic) conduce la răsărirea unui număr redus de plante la unitatea de suprafață (190 000—350 000 la ha). De aici, necesitatea stringentă a respectării cu toată grija a tuturor recomandărilor prevăzute în tehnologia de cultivare și, în primul rînd, a celor care crează condiții optime unei bune germinări și răsăriri. Procedîndu-se astfel putem asigura o densitate corespunzătoare, de circa 90 000—100 000 plante recoltabile la ha., recolte mari și de bună calitate de sfeclă. O atenție deosebită se cere a fi acordată calității lucrărilor solului. Aceasta, cu atît mai mult, cu cît ținem seama de modificările intervenite în tehnologia culturii, atît în ceea ce privește sămînța, cît și distanțele de semănat pe rînd.

Folosirea unor doze sporite de îngrășăminte are și ea o importanță cu totul deosebită. După cum bine se știe, sfecla este mare consumatoare de elemente nutritive din sol, fapt care impune utilizarea unor doze sporite de îngrășăminte organice și chimice. Dozele de 20 tone gunoi de grajd la ha, în zonele mai secetoase și de 20—30 tone la ha, în zonele mai umede, s-au dovedit a fi cele mai eficiente. Dacă gunoiul este mai păios, dozele recomandabile urmează a fi cu 20—30 la sută mai mari. Multă atenție se cere acordată și folosirii raționale a îngrășămintelor chimice, care dau un randament corespunzător, îndeosebi atunci cînd se folosesc împreună cu doze moderate de gunoi de grajd. Dozele optime de îngrășăminte chimice se stabilesc în funcție de natura solului și de gradul de fertilitate naturală a acestuia, astfel încît normele de îngrășăminte, în condiții de neirigare, să fie de 230—340 kg la ha substanță activă, raportul mediu între elementele fertilizante fiind de 1:0,6:0,5, după cum reiese și din tabelul 1.

În condiții de irigare, dozele se măresc la 340—400 kg la ha, substanță activă, menținîndu-se același raport.

În menținerea curată, fără buruieni a culturii sfeclei de zahăr, un rol notabil îl are *folosirea erbicidelor*, lucrare care se cere completată cu executarea unei prașile manuale pe rînd și a uneia sau două prașile mecanice printre rînduri, mai ales atunci cînd cultura este infestată cu costrei ori pălămidă. O combatere eficientă a buruienilor presupune aplicarea erbicidelor în amestec, în proporții diferite, în funcție de natura solului, după cum se vede și din tabelul 2.

Tabelul 1

Zona	Tipul de sol dominant	Doza de îngrășăminte — kg/ha s.a.				
		N	P_2O_5	K_2O	Raport	Total
Sud	Cernoziom ciocolatiu	100	80	40	1:0,8:0,4	220
	Cernoziom levigat	150	96	60	1:0,6:0,4	306
	Brun-roșcat de pădure	180	80	80	1:0,4:0,4	340
Vest	Cernoziom freatic umed	100	96	20	1:1:0,8	276
Est	Brun de pădure cernoziomic și cernoziom levigat	120	96	80	1:0,8:0,7	296
Nord-Est	Cernoziom levigat	120	96	120	1:0,8:1	336
Centru	Brun de pădure	100	96	120	1:1:1,2	316

Tabelul 2

Produsul	Tipul de sol			
	Nisipos cu 0,5—10% humus	Luto-nisipos cu 1,0—1,5% humus	Luto-argilos cu 1,5—2,0% humus	Argilo-lutos cu 2,0—4,0% humus
Ro-Neet + Venzar	6 l/ha + 0,5 kg/ha	6 l/ha + 0,75—1,00 kg/ha	7 l/ha + 1,0 kg/ha	7—8 l/ha + 1,0 kg/ha
Ro-Neet + Pyramina	6 l/ha + 3 kg/ha	6 l/ha + 4 kg/ha	6 l/ha + 4 kg/ha	8 l/ha + 5 kg/ha
Ro-Neet + Betanal	6 l/ha + 6 l/ha	7 l/ha + 6 l/ha	7—8 l/ha + 6 l/ha	7—8 l/ha + 6 l/ha

Încă un fapt demn de reținut. La formarea amestecului Roven (Ro-Neet-Venzar), se pune în apă la început terciul de Venzar, după care se adaugă Ro-Neet, pentru a se evita precipitarea. Betanalul se aplică după răsărirea sfeclei, atunci cînd buruienile sînt în fază de rozetă, folosindu-se emulsie 2—3 la sută. La pregătirea soluției, apa se adaugă în vas, după Betanal.

În încheiere, cîteva recomandări privind *aplicarea irigațiilor*. Irigarea culturii constituie, după cum se știe, o condiție sine qua non în sporirea substanțială a producției de sfeclă de zahăr, mai ales în zonele din sudul țării, zone de regulă deficitare în precipitații.

Din rezultatele dobîndite în țara noastră, reiese că irigarea poate asigura obținerea unor producții de rădăcini între 50—72 tone la ha, necesitînd 485—596 litri de apă pentru un kg. de zahăr, în funcție de condițiile ecologice. Fiecare milimetru de apă dat plantelor asigură prin irigare creșterea recoltei cu 31—72 kg rădăcini la ha, în funcție de îngrășămintele aplicate și regimul de irigare folosit. Pentru a asigura producții maxime de rădăcini și a menține conținutul de zahăr ridicat, udările trebuie aplicate în perioada optimă, adică între 20 iunie și 10 august, atunci cînd plantele au consumul maxim de apă. În această perioadă, este foarte important ca umiditatea solului să se mențină la peste 50 la sută din umiditatea activă pe adîncimea de 80 cm, ceea ce corespunde, pe cernoziomurile cu textură bună din sudul țării, cu o normă de udare de 60—80 milimetri la ha. În restul perioadei de vegetație, se aplică irigarea atunci cînd umiditatea în sol ajunge la 30 la sută din umiditatea activă. În acest fel, în funcție de condițiile anului, se aplică în general 4—7 udări, care totalizează norma de irigație de 4 000—5 600 mc la ha, în stepă, 2 800—4 200 mc la ha în silvostepă și 2 400—3 600 mc la ha în zona pădurilor de cîmpie. Este important să se mențină în sol umiditatea necesară, știindu-se că orice exces de umiditate provoacă apariția în rădăcină a unor țesuturi noi, care nu acumulează zahăr, iar în deficit de umiditate, ele dezechilibrează procesele fiziologice, fapt ce are ca urmare stagnarea creșterii rădăcinii și a acumulării zahărului.

Dînd viață tuturor acestor recomandări, creăm condițiile necesare obținerii unor producții ridicate și constante la această cultură, atît de importantă, atît pentru economia națională și aprovizionarea cu zahăr a populației, cît și pentru export.

Atributele modernizării comerțului cooperatist sibian:

SERVIRE PROMPTĂ, MĂRFURI MULTE ȘI DE CALITATE

Am adresat tovarășului **Romul Cosman**, director cu probleme comerciale la IJECOOP SIBIU, cîteva întrebări legate de acțiunea de modernizare a rețelei cooperației de consum din această parte a țării.

— Pentru început, v-am ruga să ne prezentați, succint, rețeaua comercială a cooperației de consum sibiene.

— Poate ar trebui să precizăm mai întîi că prin cele 8 cooperative zonale aprovizionăm aproape un sfert de milion de locuitori, din trei mari orașe (Agnita, Dumbrăveni și Ocna Sibiului), trei centre muncitorești importante (Avrig, Tălmaciu și Orlat), patru zone forestiere și peste cincizeci de comune cu numeroase sate. Această diversitate a populației a impus, poate mai mult decît oriunde în țară, diversificarea rețelei comerciale, adaptarea profilelor magazinelor și unităților de alimentație publică potrivit solicitărilor, pentru o servire mai bună și mai promptă a cetățenilor. Îndreptar al întregii noastre activități sînt cuvintele tovarășului **Nicolae Ceaușescu** rostite la cel de-al V-lea Congres al cooperației de consum: «**Organizațiile cooperatiste au datoria să manifeste mai multă atenție față de cumpărători, să asigure un serviciu prompt, civilizat, să dea dovadă de mai multă inițiativă în promovarea unor forme noi, mai mobile și eficiente de desfacere a mărfurilor, ținînd seama, totodată, și de o serie de tradiții existente în țara noastră.**»

— Ce s-a făcut, concret, pentru ca aceste sarcini să fie traduse în viață în județul Sibiu.

— Am început prin a intensifica munca politico-educativă în rîndul lucrătorilor din sectorul comercial, în vederea schimbării acelei optici de care secretarul general al partidului a vorbit la Congresul nostru: «**Lucrătorii din cooperația de consum să țină seama de faptul că ei sînt în serviciul cooperatorilor și nu cooperatorii în serviciul lor, că stăpînii cooperației sînt membrii cooperatori, țăranii care trebuie serviți ca atare**». Paralel cu această acțiune, căreia i-am imprimat un caracter permanent, am trecut la reorganizarea rețelei comerciale. Pe măsură ce suprafața de desfacere a mărfurilor sporea prin construcțiile noi ridicate — în anii 1971—1975 această suprafață a crescut cu 75 magazine — am trecut la specializarea unui mare număr de unități. În locul unor magazine mixte și universale au fost înființate unități profilate pe desfacerea produselor alimentare și industriale — mobilă, carte, articole electro-casnice și electro-tehnice, confecții, încălțăminte, tricotaje etc. În momentul de față, mai bine de jumătate din numărul de magazine de desfacere este specializat, în multe dintre ele practicîndu-se forme moderne și active de comerț: autoservirea, expunerea deschisă, accesul liber la raft, expoziția cu vînzare. În foarte puține magazine veți mai găsi tradiționala tejghea în spatele căreia se află vînzătorul.

— Ați amintit de construirea a 75 de magazine în decurs de numai cinci ani. Înseamnă aceasta că în toate comunele județului Sibiu există o unitate nouă care să polarizeze activitatea comercială a localității?

— Nu, încă nu. Am ținut seama de mulți factori în amplasarea construcțiilor: capacitatea spațiilor existente, perspectivele de dezvoltare și de urbanizare a localităților, necesitățile impuse de concentrarea și specializarea magazinelor. Avem comune în care funcționează cîte două și chiar trei noi magazine, dar și unele în care ne folosim de vechea bază tehnico-materială, clădiri proprietatea cooperației de consum sau închiriate. Dar și într-un caz și în altul, am inclus și aceste magazine în acțiunea de modernizare a rețelei. Poate nu ar fi lipsite de interes cîteva cifre. Valoarea utilajelor și mobilierului comercial cu care unitățile de desfacere și de alimentație publică au fost dotate în cursul anilor 1974 și 1975 se ridică la nu mai puțin de cca 6 milioane de lei din care 4 milioane pentru unitățile nou construite.

— De ce includeți și utilajele comerciale în acțiunea de modernizare?

— Deoarece nu se poate practica un comerț civilizat, la nivelul cerințelor de azi ale cumpărătorilor, fără vitrine și dulapuri frigorifice, congelatoare, linii de autoservire, mașini de îmbuteliat bere și sucuri, de gătit, de spălat vase, de rîșnit cafea, de făcut înghețată, fără laboratoare de coferărie și carmangerii dotate corespunzător.

— Acțiunea de modernizare a rețelei comerciale sibiene a cuprins și unitățile de alimentație publică?

— Am acordat aceeași atenție cofetăriilor, bufetelor, birturilor și restaurantelor ca și magazinelor de desfacere. Ba, poate chiar mai mare. Nu am uitat nici un moment că județul nostru este un centru de atracție turistică, vizitat de foarte mulți amatori de drumeție, unii veniți de peste hotare. «Miercurea Deal» și «Fîntînița Haiducului», unități reprezentative turistice, sînt gata oricînd să satisfacă cele mai exigente cerințe ale oricărui consumator, oricît de pretențios ar fi el. Și despre celelalte unități se pot spune lucruri bune. Am luat măsuri ca bucătăriile restaurantelor mari să funcționeze și ca bucătării centrale, în care se pregătesc preparate pentru aprovizionarea bufetelor sătești și raioanelor de tip gospodina. Preparatele bucătăriilor, alături producției celor trei laboratoare de carmangerie, asigură aprovizionarea cu mîncare a tuturor unităților de alimentație publică din județ. În ceea ce privește cofetăriile, dispunem de 56 de astfel de unități, aproape toate dotate cu utilaje și mobilier nou, aprovizionate foarte bine de cele trei laboratoare înființate pînă acum. Un amănunt pe care țin să-l subliniez: în toate cofetăriile se prepară și se servește micul dejun.

— În încheiere, v-am ruga să ne înfățișați perspectivele rețelei comerciale sibiene prin prisma modernizării ei în viitor.

— În cincinalul 1976—1980, toate unitățile vor cunoaște prefaceri înnoitoare și vom putea afirma că întreaga noastră activitate corespunde cerințelor unui comerț modern, într-o largă accepțiune: construcții noi, mobilier și utilaje adecvate, forme rapide de servire, fond de marfă la nivelul solicitărilor, atitudine plină de atenție a lucrătorilor față de cumpărători și consumatori.

Șt. GABRIELA

COOPERAȚIA DE CONSUM DIN JUDEȚUL ALBA

APROVIZIONARE BOGATĂ, COMERȚ CIVILIZAT

Angajați plenar în marea acțiune patriotică **Cincinalul înainte de termen,** lucrătorii cooperației de consum din întreaga țară au obținut rezultate demne de consemnat în cronica întrecerii socialiste desfășurată pentru înfăptuirea cît mai devreme, a indicatorilor economico-financiari pe perioada 1971—1975 și obținerea unei producții suplimentare cît mai substanțiale.

— *În calitate de președinte al uniunii județene, v-am ruga, tovarășe Ilie Topîrceanu, să ne prezentați cîteva aspecte din activitatea organizațiilor cooperatiste din județul Alba.*

— Trebuie să țineți seama de faptul că activitatea cooperației de consum însumează, e drept, la scară redusă, multe din ramurile economiei noastre naționale: producție industrială și neindustrială, panificație, prestări de servicii către populație, producție zootehnică, preindustrializarea legumelor și fructelor, achiziții de produse agricole și deșeuri, comerț, turism, construcții și multe altele. Județul nostru nu face excepție de la aceste activități multiple.

— *Se poate alcătui o ierarhie a importanței lor?*

— Eventual după volum, dar nu și după problemele pe care le ridică sau după rolul lor economic și social. Așa, de pildă, comercializăm, anual, mărfuri în valoare de circa un miliard de lei, realizăm o producție marfă de aproape o sută de milioane lei și prestări de servicii către populație — de treisprezece milioane lei; valoarea produselor achiziționate ajunge la douăzeci de milioane lei, a exportului, la circa cinci sute mii lei valută, desfacerile prin unitățile de alimentație publică — la o sută cinci zeci milioane lei, din care aproape o treime o reprezintă preparatele proprii de bucătărie.

Aceasta constituie un prim aspect al muncii desfășurate de organizațiile noastre. Cel de-al doilea — la fel de important — se referă la rețeaua de unități — comerciale, de producție-prestări și de achiziții — prin care realizăm indicatorii economici amintiți. Și pentru a întregi tabloul, voi prezenta această rețea tot prin prisma unor cifre, comparate însă cu cele din 1971. În momentul de față dispunem de 900 magazine de desfacere și unități de alimentație publică, însumînd 80 000 m.p., față de 700 unități, cu 60 000 m. p., existente în 1971. Creșterea cantitativă nu spune însă totul. Mai trebuie adăugate aspectele calitative ale schimbărilor petrecute: construirea de magazine noi, în clădiri elegante, multe cu etaj, amenajarea altora la parterul unor blocuri de locuit, modernizarea rețelei și dotarea cu mobilier și utilaje, introducerea formelor moderne și rapide de servire a cumpărătorilor și consumatorilor, înființarea unor complexe de alimentație publică pe traseele turistice și în zonele de agrement și multe altele.

— *Ce înseamnă pentru populația din județul Alba îmbunătățirea cantitativă și calitativă a rețelei comerciale?*

— Înseamnă desfășurarea unui comerț civilizat, la nivelul cerințelor membrilor cooperatori și îmbogățirea substanțială a fondului de marfă, pe măsura veniturilor sporite realizate de locuitorii satelor. Statistic, desfacerile de mărfuri au crescut în 1975, cu aproape 50 la sută față de 1971.

Și în sectorul de producție-prestări și panificație am obținut însemnate realizări. În decurs de cinci ani, numărul atelierelor a sporit cu 526 de noi unități și cu 810 lucrători. Acum, prin unitățile cooperativelor comunale se prestează o gamă de servicii în 83 profile față de numai 33 existente la începutul anului 1971. Și aici se poate vorbi de modernizare, dotare, diversificare a producției și a prestărilor, de executarea de

La parterul blocurilor din orașul Sebeș — cartierul garăfabrică — cooperația de consum a înființat moderne magazine de desfacere și unități de alimentație publică.

bunuri de larg consum destinate desfacerii lor prin unitățile comerciale proprii, dar și pentru export, de cooperarea cu unele întreprinderi la producerea de piese, ansamble și subansamble etc. Acțiunea noastră de valorificare a forței de muncă, nefolosită în tot cursul anului în activitatea agricolă, s-a soldat cu triplarea volumului producției marfă și a prestărilor de servicii în 1975 față de 1971.

— *A mai rămas să ne vorbiți despre sectorul de achiziții!*

— Nu chiar numai despre achiziții, dar să încep cu ele, cu faptul că în 1975, volumul produselor agroalimentare cumpărate din gospodăriile membrilor cooperatori a crescut cu aproape 150 la sută față de cel realizat în 1970. Am reușit ca în toate comunele mari să avem centre de achiziții. În această perioadă am trecut la organizarea, pe scară largă, a stupinelor, a crescătoriilor de gîște, porci, oi, berbecuți, iepuri (unele dintre aceste activități le desfășurăm în cooperare cu cooperativele agricole de producție); am creat în bazinele pomicole și legumicole centre de semiindustrializare a produselor.

Voi încheia această scurtă prezentare, amintind cîteva cifre referitoare la modul în care ne-am îndeplinit angajamentele asumate în întrecerea socialistă. La 31 august 1974, cooperația de consum din județul Alba a realizat sarcinile de plan pe întregul cincinal la indicatorii producție-marfă și prestări de servicii. Sarcinile de export și livrări la export ale cincinalului au fost realizate la 31 iulie 1975 și tot pînă la această dată am achiziționat întregul volum de produse agroalimentare prevăzut pentru perioada 1971—1975. Este aportul nostru, al lucrătorilor cooperației de consum din județ, la eforturile întregului popor de realizare a cincinalului înainte de termen.

S. GEORGESCU

CORNUL ABUNDENȚEI VA FI ȘI MAI... ABUNDENT

Ing IOAN RĂDULESCU, director general al Centralei pentru legume-fructe

Congresul al XI-lea al Partidului Comunist Român a adoptat un amplu program pentru dezvoltarea în ritm rapid a agriculturii, pentru accentuarea procesului de modernizare și de creștere intensivă a producției, atît în unitățile de stat cît și în cele cooperatiste, stabilind principalele orientări și obiective de bază, care să permită apropierea țării noastre de statele cu o agricultură avansată.

Caracteristica principală a noului cincinal o constituie ritmurile înalte prevăzute a se realiza în toate ramurile agriculturii. În acest context, sectorului de producție horticolă îi revin sarcini deosebit de importante, atît pe linia sporirii producțiilor la ha, cît și pe linia calității și valorificării superioare a legumelor și fructelor, spre satisfacerea deplină a consumatorilor.

În cincinalul care a trecut, legumicultura a înregistrat an de an, importante creșteri de producție. Concentrarea și specializarea producției în zone de mare favorabilitate pentru legume și cartofi, amplasarea fermelor pe terenuri cu condiții de irigare, îmbunătățirea permanentă a bazei tehnico-materiale, diversificarea producției au constituit obiectivele majore care au stat la baza activității în legumicultură.

Crearea cadrului organizatoric de lucru într-o concepție unitară, pentru coordonarea întregii activități de producție și valorificare prin întreprinderile județene pentru legume și fructe și complexele pentru producerea și valorificarea legumelor și fructelor au condus la importante creșteri de producție, la îmbunătățirea calitativă a acesteia, fapt ce a determinat creșterea corespunzătoare a consumului de legume pe locuitor.

În perioada 1971—1974 s-au obținut importante realizări pe toate verigile producției legumicole, începînd cu îmbunătățirea calității semințelor și pînă la folosirea celor mai eficiente forme de valorificare a produselor. Astfel, în privința producerii răsadurilor de legume, s-a trecut treptat la producerea acestora pe cale industrială în centre specializate, dotate cu sere înmulțitor și solarii încălzite. În prezent, deținem 86 ha sere înmulțitor și 233 ha solarii încălzite, concentrate în 58 ferme, capabile să furnizeze întregul necesar de răsad, atît pentru culturile protejate, cît și pentru culturile timpurii din cîmp.

Succese importante au fost înregistrate și pe linia concentrării producției de legume și cartofi, fapt care a permis introducerea treptată a tehnologiilor moderne de producție într-o corelare directă cu dezvoltarea bazei materiale, inclusiv amplasarea investițiilor într-o concepție nouă și unitară. Dacă în anul 1971, în cooperativele agricole se cultivau cu legume 125 000 ha răspîndite în 3 640 de cooperative, în prezent se cultivă 111 000 ha în 2 170 cooperative. Față de anul 1971, în 1974 s-au preluat cu 450 000 tone legume mai mult, deși suprafața cultivată a fost mai mică cu 11 la sută.

Este semnificativ faptul că în anul 1974 multe județe au reușit să realizeze și chiar să depășească livrările de legume la fondul de stat, să satisfacă integral nevoile proprii de consum și să creeze mari disponibilități pentru export. Evidențiem în această privință județele Constanța, Teleorman, Ialomița, Tulcea și Iași. Sînt județe — Ilfov, Olt, Timiș, Dolj și Argeș — care au realizat în 1974 cele mai mari producții de legume din ultimii 10 ani.

Un alt fapt demn de relevat. Unele cooperative agricole de producție au realizat producții deosebit de mari. Astfel, cooperativa Dărăști-Vlașca, județul Ilfov, a obținut la ceapă o producție de 20 000 kg la ha, pe o suprafață de o sută de hectare; cooperativa Bivolari, județul Iași, tot la cultura cepei, a realizat 18 000 kg la ha, pe suprafața de 70 ha. La cultura tomatelor în cîmp, cooperativa Vișina Veche, județul Olt, a obținut

44 tone la ha, pe suprafața de 35 ha, cooperativa Comana, județul Constanța 40 000 kg la ha, pe suprafața de 30 ha, cooperativa Tichilești, județul Brăila și cea din Gurbănești, județul Ilfov, cîte 30 000 kg la ha.

La cultura cartofului, în anul 1974, s-a consemnat cea mai mare producție din istoria țării, livrîndu-se cu peste 100 000 tone mai mult decît prevedea planul. S-a acoperit astfel integral necesarul de consum al populației și pentru industrializare, creîndu-se, totodată, mari disponibilități pentru furajarea animalelor.

Rezultate pozitive s-au dobîndit și în pomicultură. Suprafața livezilor cu pomi din speciile și soiurile valoroase a crescut cu peste 20 000 ha, din care aproape 9 500 ha sînt plantații moderne, în sistem intensiv de cultură. Corespunzător cerințelor noi, plantațiile au fost înființate în bazinele și masivele pomicole consacrate, în condiții de concentrare și specializare a producției în ferme.

A fost îmbunătățit, de asemenea, sistemul de organizare și aplicare a acțiunilor de combatere a bolilor și dăunătorilor, de organizare a producției și a muncii și a crescut gradul de mecanizare a lucrărilor din pomicultură. Suprafața de livezi cuprinsă în ferme este în prezent de peste 92 000 ha, față de 32 000 ha, la finele anului 1970. Numărul tractoarelor cu setul de mașini pentru pomicultură a crescut de la 954, la 1 638, gradul de mecanizare în pomicultură sporind cu mai mult de 47 la sută. Ca urmare a acestor măsuri, intrările la fondul de stat la fructe s-au situat, în general, pe o linie ascendentă.

Pentru realizarea parametrilor prevăzuți în viitorul cincinal în producția horticolă, încă din anul 1975 s-au întreprins o serie de măsuri menite să conducă la depășirea cantităților de legume prevăzute a se prelua în fondul de stat. În condițiile micșorării suprafeței cultivate cu legume în cooperativele agricole de la 111 000 ha, cît cultivăm în prezent la 96 000 ha în 1980, producția va crește în ultimul an al viitorului cincinal cu aproape 300 000 tone. Această creștere intensivă a producției se realizează prin concentrarea producției în ferme de producție specializate pe una sau două culturi. În prezent, avem 140 asemenea ferme specializate, ce dețin o suprafață de 12 560 ha. Va trebui să ajungem la cca 450 de asemenea ferme, astfel încît peste 50 la sută din fondul de stat să fie realizat de aici, iar pe cca 50 la sută din suprafața rezervată legumiculturii, în afara fermelor specializate, cultura legumelor să aibă loc în condiții de sarcină specială în care producția medie la ha să fie constant de 25 000—30 000 kg legume. Se va continua aplicarea sistemului de lucru adoptat, cu responsabilități pe programe de culturi, în care sînt integrate producția, cercetarea, învățămîntul. În acest sens, specialiștii centralei noastre vor analiza, pe programe, în fiecare județ, modul în care se realizează măsurile stabilite și vor urmări așezarea indicatorilor de plan prin contacte directe cu unitățile de producție pentru aplicarea cît mai corectă a tehnologiilor la posibilitățile maxime ale fiecărei ferme. Pentru producția industrială și export, eșalonarea producției prin soiuri și tehnologii se va face în conformitate cu programele pe culturi, adecvate fiecărei zone în parte. În acest scop se va întocmi la nivelul fiecărui județ graficul însămînțărilor și structura soiurilor, în funcție de destinația fondului de marfă, pentru fiecare unitate de producție în parte.

Începînd cu anul 1976, la cultura cartofului se prevede realizarea unei producții de peste cinci milioane tone.

Vom continua extinderea cu cca 3 000 ha față de 1974, a suprafețelor de cartofi în zona colinară și de cîmpie, astfel ca fiecare județ să-și creeze o bază proprie de producere a cartofilor destinați consumului populației. Se va extinde, de asemenea, cultura cartofului în condiții de irigare la cca 20 000 ha în județele din sudul țării — Constanța, Tulcea, Brăila, Galați, Ialomița, Prahova, Dolj și Olt, urmărindu-se în același timp, organizarea recoltării în flux continuu și asigurarea bazei materiale pentru condiționarea, transportul și păstrarea producției.

În sectorul de industrializare, ne vom concentra eforturile în direcția mecanizării operațiilor de încărcare, descărcare, transport, alimentării liniilor de prelucrare, pregătirii recipienților, depozitării produselor finite și pregătirii acestora pentru livrare, prin dotarea unităților cu motostivuitoare, electrostivuitoare, bene pentru transportul mazării și tomatelor. În atenția noastră va sta și extinderea prin autoutilare a sistemului de alimentare mecanizată a liniilor pentru curățat fasole, la douăzeci de unități și introducerea sistemului de depozitare, transport și alimentare hidraulică a liniilor de pastă prin bazine celulare etc.

Pentru îmbunătățirea continuă a servirii populației cu legume în tot timpul anului și în sortiment cît mai complet, în viitorul cincinal, vom dezvolta și moderniza rețeaua comercială cu peste o sută de unități noi, înființate la parterul blocurilor și în complexe comerciale, cu o suprafață comercială utilă de peste 15 000 mp. În același timp, vom ridica nivelul de prezentare a produselor în magazine și piețe și vom spori desfacerea produselor preambalate la peste 250 000 tone. O grijă deosebită vom acorda realizării întocmai a programelor privind constituirea rezervelor de iarnă, astfel încît să se asigure buna aprovizionare a populației pînă la noua recoltă. În toate unitățile de producție aparținînd centralei, vom lua asemenea măsuri încît vom reduce nivelul costurilor de producție planificate la o mie lei producție marfă, cu 25 lei, din care 18 lei cheltuieli materiale. Această reducere anuală se va realiza atît prin micșorarea normelor de consum la materii prime, materiale și combustibil, cît și prin îmbunătățirea tehnologiilor și extinderea folosirii de înlocuitori. Toate aceste măsuri vor contribui la sporirea continuă a producției de legume, la îmbunătățirea calității ei, spre satisfacerea cît mai deplină a consumatorilor și creșterea rentabilității acestei ramuri de producție.

Țărani cooperatori, oameni ai muncii de la sate!

În tot timpul anului, OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM vă oferă bilete pentru odihnă sau tratament în stațiunile balneoclimaterice de la munte sau mare.

În perioadele din afara muncilor agricole,
OFICIILE JUDEȚENE DE TURISM
organizează pentru dumneavoastră
excursii tematice,
profesionale sau pentru schimb de experiență,
precum și numeroase alte excursii interesante
și instructive
în zonele turistice
din județul dumneavoastră sau din restul țării.

PUBLITURISM

S.M.A. GRUIA – UN COLECTIV EROU AL MUNCII SOCIALISTE

Stațiunea de mecanizare a agriculturii Gruia, județul Mehedinți, a fost distinsă cu titlul de **Erou al Muncii Socialiste** și medalia de aur **Secera și Ciocanul.** Aceasta pentru că cele șapte cooperative agricole servite de stațiune — **Gîrla Mare, Vrata, Gruia, Izvoarele, Pătule I și II și Pristol,** toate din cadrul consiliului intercooperatist Gruia, au realizat, în medie, în 1974, 4 014 kg grîu la hectar.

Dacă ținem seama că este cultura la care toate lucrările s-au efectuat de către mecanizatorii S.M.A.-ului, înțelegem mai bine cît de mari sînt meritele acestui colectiv harnic și priceput.

Mecanizatorii unității au executat cu înaltă răspundere și de cea mai bună calitate arăturile, au pregătit patul germinativ, nu și-au precupețit timpul să termine semănatul în perioada optimă și fără să depășească 10 zile. În felul acesta au pus ei baza recoltei mari de grîu și au continuat cu fertilizarea, cu recoltarea fără pierderi a culturii.

Amintim într-una din paginile almanahului despre cooperativa agricolă Gîrla Mare care, pentru producția de grîu de 5 335 kg la hectar realizată anul trecut a primit titlul de **Erou al Muncii Socialiste.** Trebuie să spunem aici că în efortul care i-a asigurat succesul și acordarea înaltului titlu se află încorporat și cel al mecanizatorilor **Tudor Dumitru, Marin Stoica Gheorghe Popa,** a șefului sectorului de mecanizare **Constantin Leca** — toți de la S.M.A. Gruia, oameni cu o exemplară conștiință muncitorească. Marea majoritate a mecanizatorilor de la stațiunea din Gruia au, de asemenea, dreptul să se mîndrească și pentru producțiile dobîndite de celelalte cooperative, cu ajutorul lor direct. Printre acestea, cooperativa agricolă **Vrata** a recoltat 4 506 kg grîu, iar **Pristol II,** 4 150 kg la ha. De altminteri, despre sporurile de producție obținute și la alte culturi de cele șapte unități din raza S.M.A. Gruia, vorbește și faptul că ele au livrat anul trecut statului în plus, față de contracte, 1 900 tone porumb boabe.

Și în 1975, din prelimînările de recoltă făcute, la culturile de toamnă în cele șapte cooperative din cadrul consiliului intercooperatist Gruia, al cărui președinte este însuși directorul S.M.A.-ului, tovarășul **Ion Băleanu,** reiese că producțiile vor fi mari — circa 5 500 kg porumb boabe la hectar; în cooperativele Gruia, Vrata, Gîrla Mare și Pristol I se prelimină o producție medie ridicată de floarea-soarelui — peste 3 000 kg la hectar.

Bilanțul anului 1974, an al primirii titlului de Erou, a fost bogat la Gruia și pe alte planuri. Să subliniem mai întîi că **la toți indicatorii economici stațiunea și-a depășit prevederile planului,** înregistrînd rezultate economice remarcabile. Astfel, față de un plan de lucrări mecanizate în valoare de 13 650 000 lei, au fost executate în cooperativele agricole lucrări în valoare de 15 394 000 lei. Pentru obținerea a o mie lei, erau planificate cheltuieli de producție de 820 lei; s-a cheltuit cu 74 de lei mai puțin. În acest fel, planul de beneficii a fost depășit cu 1 200 000 lei.

Economii importante s-au realizat la carburanți — 154 000 de lei. În acest scop, a devenit o preocupare de seamă a tuturor mecanizatorilor asigurarea unei etanșeități perfecte a sistemului de alimentare a motoarelor, pentru ca nici o picătură de combustibil să nu se risipească. Totodată, înainte de fiecare campanie agricolă s-au centicubat toate pompele de injecție ale motoarelor, astfel ca fiecare tractor să se încadreze strict în consumurile specifice normate; au fost luate, de asemenea, măsuri să se evite uzarea prematură a elementelor pompelor de injecție și de refacere a jocului de montaj la pompe. «**Nici un fel de risipă la alimentare**» — a fost lozinca pe care au propagat-o permanent comuniștii, și cu vorba și cu exemplul personal.

Să mai precizăm că preocupările pentru o înaltă eficiență economică a activității nu au apărut surprinzător în 1974. Stațiunea a mai primit în 1973 și 1974 diploma de întreprindere evidențiată pe ramură în întrecerea socialistă.

1975 este un an de la care colectivul de mecanizatori, tehnicieni și ingineri ai S.M.A. Gruia așteaptă și mai mult. Organizarea muncii, disciplina, spiritul de întrecere, competența, cointeresarea materială — sînt factori care garantează realizări și mai prestigioase. Pentru prima dată în 1975, au fost organizate în cele 7 cooperative agricole de pe raza stațiunii, 39 de formații mixte de mecanizatori și cooperatori, formații conduse de cîte un mecanizator. La culturile prășitoare, unde lucrează aceste formații — la porumb boabe, floarea-soarelui și sfeclă de zahăr — se prelimină producții care dau deplin temei unor sporuri neatinse pînă acum.

Marin DUMITRAN

Adunînd bogăția lanurilor de grîu ale cooperativei agricole Gîrla Mare

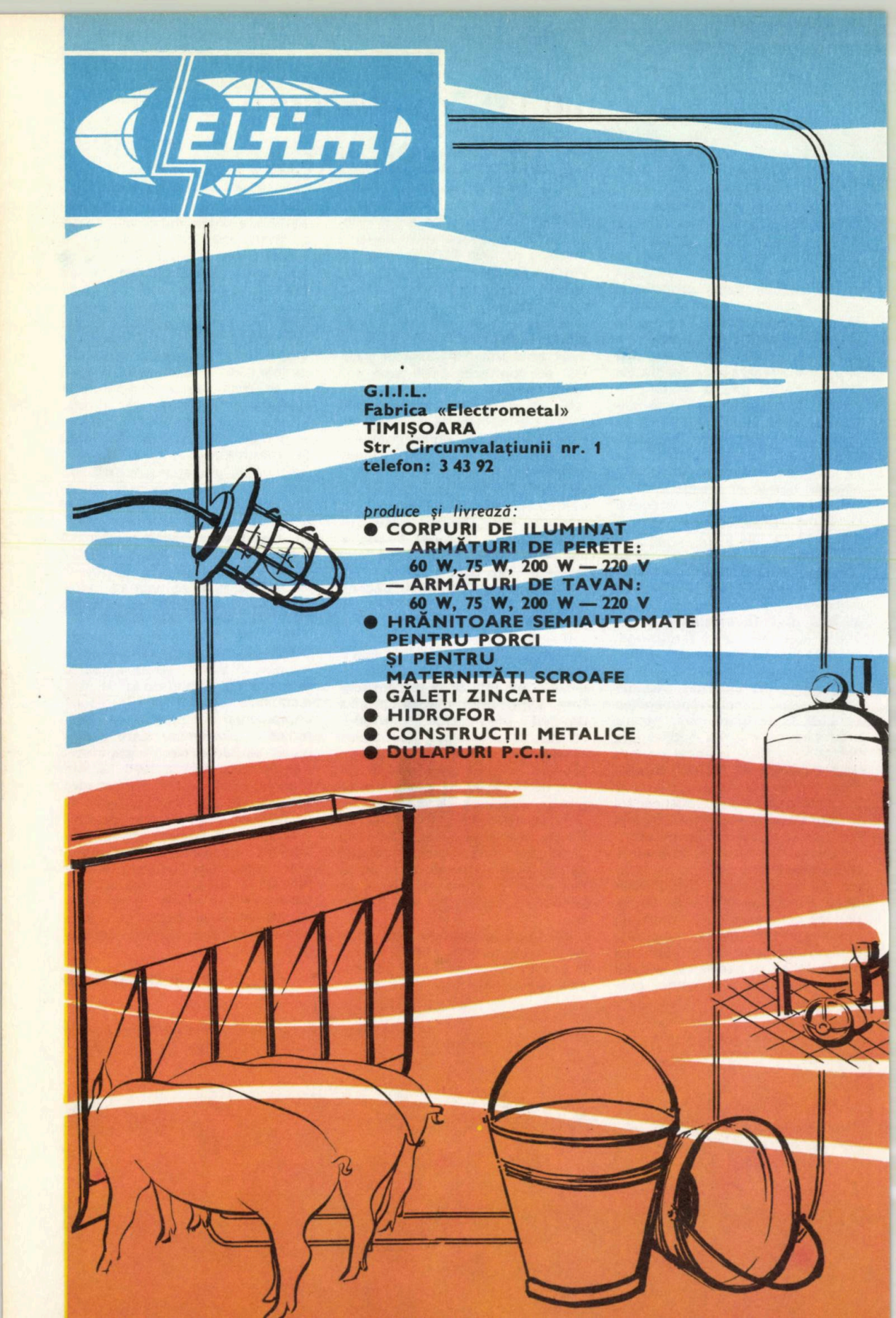

G.I.I.L.
Fabrica «Electrometal»
TIMIȘOARA
Str. Circumvalațiunii nr. 1
telefon: 3 43 92

produce și livrează:

- **CORPURI DE ILUMINAT**
  — ARMĂTURI DE PERETE:
  60 W, 75 W, 200 W — 220 V
  — ARMĂTURI DE TAVAN:
  60 W, 75 W, 200 W — 220 V
- **HRĂNITOARE SEMIAUTOMATE PENTRU PORCI ȘI PENTRU MATERNITĂȚI SCROAFE**
- **GĂLEȚI ZINCATE**
- **HIDROFOR**
- **CONSTRUCȚII METALICE**
- **DULAPURI P.C.I.**

STUDII ŞI PROIECTE DE AMENAJARE PENTRU IRIGAT ŞI DESECAT A MILIOANE DE HECTARE

Ing. Virgil DOBREA, director al Institutului de Studii şi Proiectări pentru Îmbunătăţiri Funciare —

Pe tot cuprinsul patriei se desfăşoară ample lucrări de îmbunătăţiri funciare, menite să sporească rodnicia pămîntului, să readucă în circuitul agricol importante suprafeţe de teren. Se înalţă diguri de-a lungul apelor curgătoare, se execută vaste lucrări de regularizare a rîurilor, de desecări şi combatere a eroziunii solului, se dau în folosinţă noi sisteme de irigaţii. Studii şi proiecte pentru toate aceste lucrări de mare amploare sînt realizate de inginerii, tehnicienii şi proiectanţii institutului nostru, specialişti care întocmesc studii geotehnice, topografice, hidrologice, hidrogeologice, economice ş.a. I.S.P.I.F. a luat fiinţă în 1966, prin unificarea unor organizaţii de studii şi proiectări în domeniul îmbunătăţirilor funciare. El s-a născut într-un moment cînd lucrările de irigaţii, cele de desecări şi de combatere a eroziunii solului au căpătat o amploare cu totul deosebită. Încă în primii doi ani de existenţă, institutul a trebuit să întocmească documentaţiile de fundamentare tehnico-economică, la nivelul tehnicii mondiale, pentru marile sisteme de irigaţii din întreaga ţară, printre care Carasu, Terasa Brăilei, Gălăţui-Călăraşi, Calafat-Băileşti, Jegălia. Aceste sisteme funcţionează, cu bune rezultate, de mai mulţi ani.

În deceniul 1966—1975, I.S.P.I.F. a executat studiile de specialitate şi tehnico-economice, precum şi proiectele de execuţie pentru aproape 70 la sută din investiţiile în domeniul îmbunătăţirilor funciare realizate în întreaga ţară. În cadrul acestei acţiuni, au fost terminate lucrările de apărare şi de desecare a terenurilor din lunca Dunării şi s-a trecut la atacarea unor obiective de însemnătate deosebită pentru economia ţării, situate în luncile rîurilor Someş, Mureş, Siret etc. Dintre acestea, menţionăm lucrările de apărare din zona oraşului Satu Mare, cele din zona Tudor Vladimirescu-Braniştе, pe Siret, precum şi cele de la Albiţa-Fălciu, Sculeni-Tutova, pe rîul Prut. Sînt apoi demne de relevat sistemele de desecare din zona de vest, dintre care cele din spaţiul Someş-Crasna — prevăzute cu staţii mari de pompare dimensionate pentru un debit de 17,5 şi, respectiv 22,5 mc/s.

Pentru absolut toate marile sisteme de irigaţii şi desecări, printre care cele de la Giurgiu-Răzmireşti, Mostiştea, Ialomiţa-Călmăţui, Vederoasa, Nedeia-Măceşu, documentaţiile tehnico-economice au fost elaborate de I.S.P.I.F. În total, în perioada menţionată institutul a întocmit documentaţia necesară amenajării pentru irigaţii a peste 1 300 000 hectare. De asemenea, au fost întocmite studii tehnico-economice pentru 600 000 hectare, cuprinse în programul de un milion de hectare prevăzute a fi amenajate pentru irigaţii în cincinalul 1976—1980.

Irigaţiile au ponderea cea mai mare în activitatea noastră. În perioada 1966—1975, cea mai mare parte a studiilor şi proiectelor s-au executat pentru sistemele de irigaţii şi desecări din Cîmpia Română, lunca Dunării şi Dobrogea, sursa principală de apă fiind aici Dunărea. În acest scop, au fost făcute eforturi deosebite pentru asimilarea, în vederea aplicării, a celor mai noi cunoştinţe înregistrate pe plan mondial în domeniul respectiv. Zeci de ingineri ai institutului au fost trimişi pentru specializare în ţări cu experienţă înaintată, ca Franţa, Italia, S.U.A., U.R.S.S., Olanda etc.

De-a lungul anilor, institutul, pentru a putea face faţă sarcinilor complexe şi dificile, printre care şi punerea în valoarea a terenurilor sărăturate, şi-a asigurat o dotare tehnică de calcul, de teren şi laborator de cel mai înalt nivel. Calculele de proiectare se realizează, în cea mai mare parte, cu ajutorul calculatoarelor electronice.

Nivelul tehnico-ştiinţific la care am ajuns acum, în pragul viitorului cincinal, poate fi ilustrat printre altele, prin: asimilarea în ţară a echipamentelor de automatizare hidraulică a canalelor, diversificarea tipurilor de pompe, proiectarea unor sisteme de irigaţii moderne automatizate, cu distribuţia apei prin conducte sub presiune şi exploatare de tip industrial a sistemelor de drenaj închis cu tuburi etc.

Datorită tehnicii moderne din dotare, a experienţei acumulate de specialiştii noştri, în 1976 cu acelaşi număr de proiectanţi vom realiza un volum de lucrări, exprimat valoric, cu 50 la sută mai mare decît în 1975. În cincinalul viitor, vom realiza, printre altele, studii şi proiecte în vederea extinderii suprafeţei amenajate pentru irigaţii cu încă un milion de hectare, pentru desecări cu 1 100 000 hectare şi de combatere a eroziunii solului pe alte 800 000 hectare.

În încheiere, ţinem să subliniem participarea a circa 130 de specialişti ai I.S.P.I.F. la acţiunea patriotică de prevenire şi combatere a inundaţiilor pe rîurile interioare, cît şi pe fluviul Dunărea. Aceştia, în momentele grele prin care am trecut în 1975, s-au deplasat în întreaga ţară; acţionînd în cadrul comandamentelor locale, au contribuit la stabilirea unor soluţii optime pentru apărarea şi consolidarea digurilor, pentru prevenirea deteriorării lucrărilor existente etc. În această acţiune, ca şi în întreaga noastră activitate s-au evidenţiat o serie de specialişti care, pentru competenţa şi rîvna dovedite în cei 10 ani de activitate a institutului, au fost răsplătiţi cu ordine şi medalii. Dintre zecile de specialişti decoraţi pentru merite deosebite menţionez din sectorul proiectări pe **Constantin Săraru, Eugen Cazacu, Mircea Roşca, Ionel Georgescu şi Mihaela Iulian,** iar din compartimentul de studii pe **Nicolae Derudian, Septimiu Schiau şi Modura Gavril.**

VOCI DE AUR, MÎINI DE AUR

Chizătău este o mică așezare în Cîmpia Banatului. Aici, în 1857, într-o perioadă de intensă trezire a conștiinței naționale a românilor, Trifu Sepetan a pus bazele primului cor de plugari din

țară. In scurt timp, corul, pe mai multe voci, se face cunoscut pe plaiurile întregii țări. In 1882, la 8 septembrie (aflăm din muzeul amenajat chiar la sediul cooperativei agricole), în Chizătău are loc o mare serbare populară prilejuită de împlinirea unui pătrar de veac de la înființarea corului de plugari români. Vin din toate colțurile țării dirijorii cororilor românești. Fiecăruia dintre aceștia, gazdele i-au dăruit o frumoasă cupă de argint plină ochi cu răchie. Pe una o dăduse de dușcă, urînd viață lungă corului românesc, marele Ciprian Porumbescu. Acesta a donat atunci corului o «**Colecțiune de cîntece sociale pentru studenții români**», pe care creatorul primei operete românești o tipărise pe cheltuiala sa la Viena. Unele din aceste cîntece au rămas și azi în repertoriul corului, alcătuit în exclusivitate din membrii cooperativei agricole Chizătău. Au figurat și în repertoriul corului în concursurile «Cîntare patriei» (1970—1971) care i-a adus locul întîi pe țară, și «Omagiu partidului», la a 50-a aniversare a P.C.R., cînd chizătenii cu voci de aur, printre care cooperatorii Constantin Șuman și Constantin Făgețan, din ferma vegetală, Gheorghe Opriș, valorificator, Petru Maghiar, inginerul șef al unității, Constantin Lazăr, Ileana Laichici, tot de la ferma vegetală și Ioan Pană, în vîrstă de 73 de ani, au ocupat locul II pe țară. Revenind la serbarea din 1882, să reamintim că Ciprian Porumbescu lăuda apoi în «Gazeta Transilvaniei» inițiativa plugarilor chizăteni de a-i strînge laolaltă pe toți delegații corurilor românești, el văzînd în sărbătoarea chizăteană — cum îi zice — o manifestare izbutită a românilor pentru afirmarea cîntecului lor popular. Se mărturisea totodată, încîntat la culme de acest cor, alcătuit din niște oameni din popor, din plugari ai țarinii. «**Cîntă fain!**» își încheiase el în grai bănățean consemnările entuziaste despre corul plugarilor din Chizătău.

UN CÎNTEC PENTRU IZBÎNDA LOR

În primăvara aceasta, coriștii din Chizătău au cîntat cum n-au cîntat parcă niciodată. Stăteau în băncile rînduite frumos în sala de ședințe a cooperativei, în straiele cu care prășiseră cu un ceas mai devreme porumbul și cîntau «Mulți ani trăiască». Participau cu mîndrie și emoție la festivitatea de decernare a înaltului titlu de **Erou al Muncii Socialiste** și a medaliei **Secera și Ciocanul,** acordate cooperativei lor. Diploma și Medalia treceau din mînă în mînă, doar le primiseră ei toți, ei care duseseră munca grea a belșugului, dovedind că e în firea românului și cîntul, și munca, și hărnicia. Ochii fiecăruia se opreau îndelung asupra rîndurilor de pe diploma ce purta semnătura fiului cel mai iubit al poporului, Nicolae Ceaușescu. Cuvintele le mergeau la inimă: «**Se decerne** — scrie acolo — **titlul de Erou al Muncii Socialiste cooperativei agricole de producție Chizătău, comuna Belinț, județul Timiș, pentru contribuția deosebită adusă la înfăptuirea politicii Partidului Comunist Român de dezvoltare a agriculturii socialiste și participare activă a țăranilor cooperatori, tehnicienilor și inginerilor la obținerea în anul 1974 a 8 062 kg porumb boabe la ha**».

Președintele cooperativei, Constantin Hațeg își amintește că bătălia cucuruzului a început în 1959 cînd a fost ales prima oară președinte. Pe atunci, cooperativa abia strîngea 2 000 de kg la hectar. Cum să scoți mai mult? Solul nu este din cel mai bun — e aluvionar, cu mare permeabilitate, parțial podzolit, unele sole sînt acide. Noroc că pînza freatică se află doar la 2,50—3 m. «Deci — a început președintele să convingă oamenii — chiar și în aceste condiții, nu prea prielnice, producția **trebuie** să crească». Iar oamenii nu s-au lăsat greu convinși. De îndată a început, ceea ce am putea numi

BĂTĂLIA PORUMBULUI

Au fost alese pentru porumb solurile aluvio-

al Muncii Socialiste: Chizătău, județul Timiș

nare cu aciditatea cea mai scăzută, pe Luncă, la Tîrșală, la Șanțul Nou — cum i se zice aici Timișului —, la Lozovacea și la Rîndul de mijloc. Cooperatorii au primit să lucreze în acord global porțiuni de teren în toate cele cinci tarlale. Ca să nu zică vreunul c-a fost nedreptățit. În medie, fiecăruia i-au revenit 3,75 ha. Aceeași suprafață, ca întindere, revine și astăzi pe un braț de muncă. Pentru realizarea unei tone de porumb boabe, cooperatorul primește 165 de lei, 54 kg porumb boabe și 32 kg grîu, el avînd datoria să execute prașilele, cele manuale, fierește, recoltatul și încărcatul, descărcatul porumbului la pătul sau boxă, tăiatul, încărcatul în remorcă, descărcatul și stivuitul cocenilor.

Pentru a spori cointeresarea mecanizatorilor, cooperativa a organizat trei formațiuni mixte — de mecanizatori și țărani cooperatori — formațiuni ai căror șefi sînt cei mai buni tractoriști — Tică Dimitrie, Semenic Barboni, Traian Vuichicè. Munca astfel organizată și retribuită corespunzător a contat în primul rînd în bătălia pentru recolte tot mai mari de porumb.

Încă din toamna primului an, întreaga suprafață destinată porumbului a fost ogorîtă, fiecărui hectar i s-au administrat 300 kg superfosfat. Înainte de însămînțare, terenul a fost fertilizat cu cîte o sută kilograme azotat de amoniu, iar mai tîrziu, în perioada de vegetație, s-a mai dat la hectar 120 kg (substanță brută) de azotat de amoniu. Aceasta, socotind în medie, fiindcă practic, superfosfatul și azotatul nu s-au distribuit uniform, ci strict după cerințele solului, stabilite de Laboratorul agrochimic Timișoara. Este cazul să precizăm aici că anual, după luarea unui mare număr de probe de sol, laboratorul înmînează cooperativei o detaliată cartare agrochimică a solului.

Oamenii de știință și-au făcut simțit aportul nu numai în determinarea necesarului de îngrășăminte chimice, ci și în problema atît de importantă, a alegerii celui mai productiv hibrid, corespunzător condițiilor pedoclimatice locale. Cu ani în urmă, Stațiunea experimentală Lovrin a livrat cooperativei hibridul simplu 400. La vremea respectivă, H.S. 400 «s-a luat la întrecere» cu o serie de hibrizi redutabili — H.D. 306, H.D. 405 și alții. În 1973, el a cîștigat cu succes disputa, de atunci rămînînd singurul hibrid cultivat pe întreaga suprafață. Și-a atras prețuirea cooperatorilor printr-o multitudine de calități: 1) Marea capacitate de producție. De la introducerea și extinderea lui H.S. 400 în cultură, dinamica producțiilor medii s-a vădit cît se poate de convingătoare: 1970 — 3 208 kg porumb boabe; 1971 — 5 115 kg; 1972 — 6 570 kg; 1973 — 6 718 kg; 1974 — 8 062 kg. 2) H.S. 400 s-a dovedit rezistent la secetă. Chiar și în 1974 care, în general, a fost un an ploios, lunile iulie și august au fost secetoase, fără ca aceasta să dăuneze cu ceva lui H.S. 400. 3) H.S. 400 s-a dovedit foarte rezistent la diverse boli, ca, de pildă, la aceea care la alți hibrizi duce la crăparea boabelor. Ierbicidarea în 1974 a întregii suprafețe cultivate cu porumb și-a avut, de asemenea, importanța sa...

OBIECTIV IMEDIAT: 8 500 KG LA HECTAR!

Este acesta, un bilanț foarte sumar al eforturilor și căutărilor care au așezat cooperativa în rîndul unităților agricole erou. N-am amintit nimic despre cîte greutăți au trebuit învinse. În toamna trecută, cu ploi reci, curgînd zile de-a rîndul, cooperatorii au lucrat fără întrerupere pe durata zilelor-lumină la cules. Li se aducea mîncare acolo, pe tarla, sub biciul ploii. Recolta le-a răsplătit din plin strădaniile. Față de un plan de 425 tone porumb boabe, pentru care s-ar fi primit 561 000 lei, unitatea a livrat 920 de tone și a încasat 1 114 400 lei... Cooperatorii au cîștigat și ei bine. Pentru a da un singur exemplu, vom menționa aici numele comunistei Florica Steici, una dintre cele mai harnice cooperatoare. Ca membră a unei echipe, din sei i-au revenit în acord global 3,75 ha cultivate cu porumb, 1,8 ha cînepă pentru sămînță, 50 ari cartofi și 70 ari legume. Drept răsplată a primit: 14 071 lei, 1 422 kg de grîu, 1 677 kg porumb boabe, 1 980 kg paie, 825 kg fîn și 1 320 kg coceni.

...La adunarea sărbătorească de decernare a titlului de Erou, în atmosfera aceea de bucurie, oamenii s-au angajat să depășească producția de porumb pentru care cooperativa a primit titlul de Erou al Muncii Socialiste. Iar angajamentul — 8 500 kg porumb boabe la hectar în 1975 — a fost cuprins în telegrama adresată Comitetului Central al Partidului Comunist Român, tovarășului Nicolae Ceaușescu...

Traian DUMITRESCU

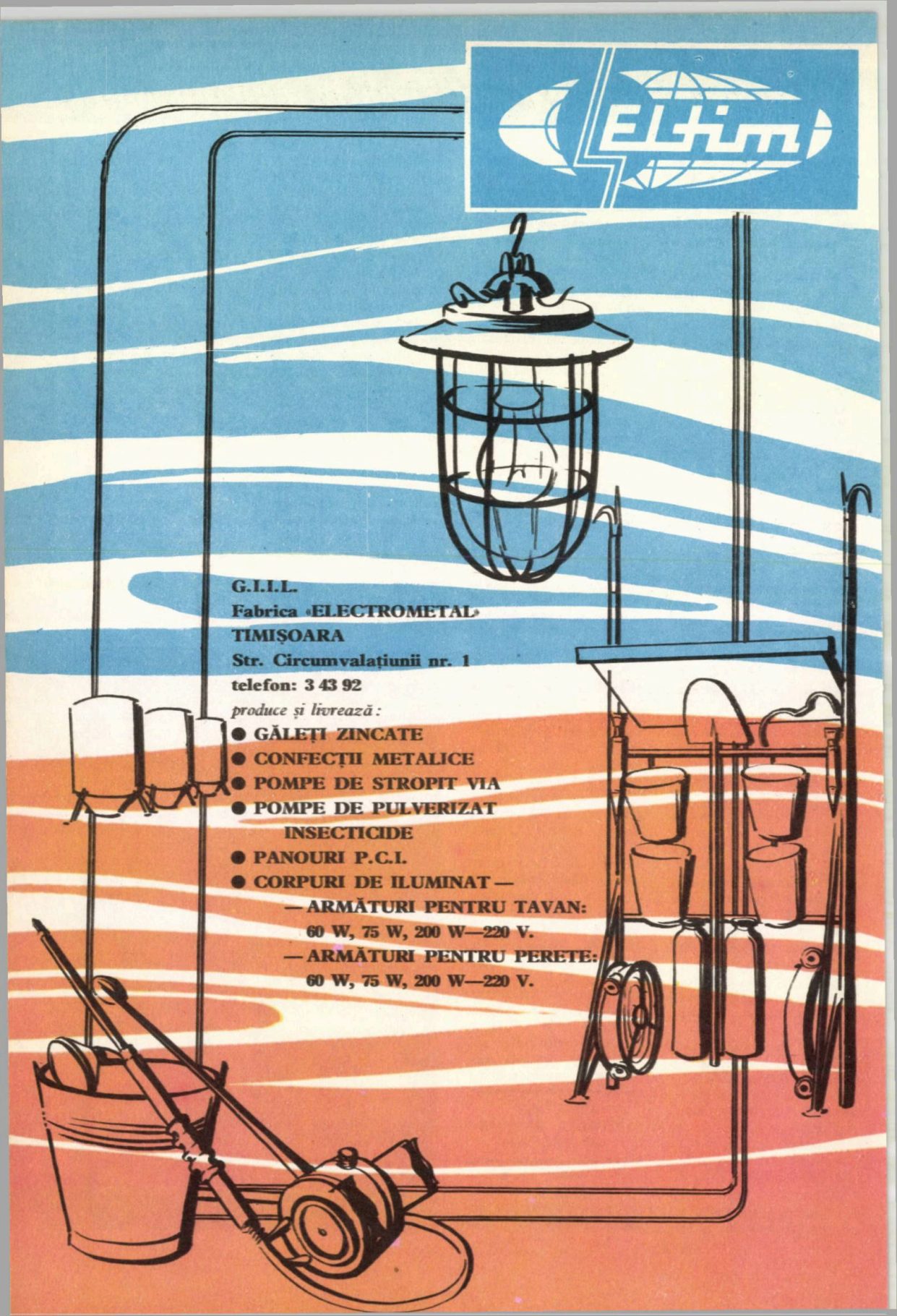

G.I.I.L.
Fabrica «ELECTROMETAL»
TIMIȘOARA
Str. Circumvalațiunii nr. 1
telefon: 3 43 92

produce și livrează:

- **GĂLEȚI ZINCATE**
- **CONFECȚII METALICE**
- **POMPE DE STROPIT VIA**
- **POMPE DE PULVERIZAT INSECTICIDE**
- **PANOURI P.C.I.**
- **CORPURI DE ILUMINAT —**
  — ARMĂTURI PENTRU TAVAN: 60 W, 75 W, 200 W—220 V.
  — ARMĂTURI PENTRU PERETE: 60 W, 75 W, 200 W—220 V.

Asociația economică intercooperatistă sere Bărcănești - Prahova

LOCUL I PE ȚARĂ LA PRODUCȚIA ÎN SERE

Unsprezece cooperative agricole de producție din cadrul consiliului intercooperatist Ploiești au pus, cu cîțiva ani în urmă, bazele Asociației economice intercooperatiste sere Bărcănești cu o suprafață de 70 ha. Unul din motivele principale ale constituirii acestei asociații a fost apropierea terenului respectiv de termocentrala Brazi care asigură, în condiții economicoase, apa supraîncălzită necesară culturilor.

Din 1970, primul an de producție și pînă în prezent, asociația s-a dovedit deosebit de rentabilă, cooperativele asociate realizînd an de an, beneficii nete substanțiale. Aceste beneficii au fost în 1974 cu peste 20 de milioane de lei mai mari decît cele realizate în 1970. În mod constant asociația a realizat indicatori de producție ridicați, după cum urmează:

Anul	1970	1971	1972	1973	1974
Valoarea producției globale (lei)	38 111 000	60 796 000	69 100 000	86 071 000	74 800 000
Venitul mediu realizat pe ha (lei)	744 000	906 000	1 041 000	1 308 000	1 127 000
Cheltuieli la o mie lei producție marfă (lei)	721	691	636	482	582
Preț de cost al unei tone legume (lei)	4 537	4 338	4 429	3 384	4 029
Productivitate pe lucrător (lei)	49 494	78 494	88 707	107 571	103 101

Nu trebuie să fii economisit ca să desprinzi din aceste cifre drumul, în general, ascendent al acestei asociații intercooperatiste, drum ilustrat și de alte date și fapte concludente. **Asociația a ocupat în ultimii doi ani locul I pe țară în întrecerea socialistă pentru producțiile record de legume seră realizate în cele două cicluri:** 1973 — 170 500 kg și 1974 — 163 400 kg. Pentru producția din 1974, asociația a primit **Ordinul Muncii** clasa I. De menționat că **producția globală planificată pe întregul cincinal 1971—1975 a fost realizată la data de 14 octombrie 1974.**

Care au fost factorii care au contribuit la dobîndirea acestor realizări? Îi redăm sintetizînd opiniile exprimate de directorul asociației ing. **Petre Niță,** inginerul șef **Marin Dinu,** contabilul șef **Gheorghe Duță,** șefii de ferme ing. **Antoaneta Gimbirea,** ing. **Aurel Dumitrescu,** ing. **Ioan Enache,** legumicultorii fruntași **Lazăr Barbu, Ioana Badea, Vasilica Oprea, Maria Olteanu** și **Aurelia Pastramă** și de secretarul comitetului de partid, maistrul termohidro **Petre Dumitru.**

Factorul **om** este reliefat de toți interlocutorii ca fiind cel mai important. Permanentizarea legumicultorilor (mai toți, în frunte cu cei 160 de comuniști, lucrează aici de la înființarea asociației) a condus la creșterea experienței și calificării lor, ei urmînd, an de an, cursuri de specializare. Dacă în 1970, șefii de fermă trebuiau să explice și să arate legumicultorilor cum se execută fiecare lucrare în parte — plantatul, copilitul, stimularea, tratamentele preventive și curative, cînd sînt tomatele bune de cules, acum este suficient oricărui lucrător să-i spui doar ce are de făcut și el execută lucrarea de cea mai bună calitate. Așa se explică de ce în 1970, cu 700—800 lucrători s-au lucrat 42 de ha seră, în timp ce acum aceiași oameni lucrează 70 de hectare, cu rezultate economice mult mai bune. Dacă în 1970 plantatul tomatelor s-a încheiat abia în februarie, în ultimii doi-trei ani el se realizează încă din ultima lună a anului anterior, timpurietatea în producția legumicolă de seră însemnînd prețuri mari de valorificare!

Buna dotare tehnico-materială a serelor intercooperatiste de la Bărcănești-Prahova își spune și ea cuvîntul. Serele au un laborator propriu pentru efectuarea analizelor agrochimice de sol, laborator care concură la realizarea unei fertilizări diferențiate a celor 70 hectare de seră. De asemenea, serele sînt dotate cu un mare atelier mecanic de întreținere și reparat instalații, tractoare și mașini agricole, autocamioane etc. Secretarul comitetului de partid Petre Dumitru și alți maiștri mecanici care lucrează la acest atelier complex — **Nicolae Chirilă** și **Ion Ionescu** — ca și mecanicii **Ion Neacșu, Gheorghe Radu** și **Dumitru Stoica** își fac un punct de mîndrie profesională din crearea, în acțiunea patriotică de autodotare, a unor mașini de concepție proprie, apreciate ca inovații și care ușurează eforturile fizice ale legumicultorilor și sporește substanțial productivitatea muncii. Dintre inovațiile lor, menționăm mașina de executat gropi pentru plantare, mașina de aplicat pesticide la dezinfecția de bază și mașina pentru șters și sortat ardei gras. Serele intercooperatiste de la Bărcănești dispun în prezent de cîte un tractor cu setul respectiv de mașini și utilaje, precum și de o spațioasă sală cu linii moderne, automate, de mare randament pentru sortarea tomatelor și castraveților.

Ca un factor-cheie al realizărilor menționate, subliniem aici perfecționarea continuă a tehnologiilor aplicate, prin acestea vizîndu-se în principal, obținerea unor legume cît mai timpurii și de o calitate mereu superioară. Pe lîngă plantarea mai devreme, de care depinde timpurietatea, menționăm atenția deosebită ce se acordă fertilizării. Fiecare hectar de seră primește într-un singur an în medie circa 130—140 tone de gunoi de grajd. Pentru producerea fiecărui kilogram de produs se mai dau 5—6 grame substanță activă de diverse îngrășăminte chimice — pe bază de fosfor, azot, potasiu, magneziu.

Cucerind doi ani consecutiv locul I pe țară la cultura legumelor de seră, îndeplinind cincinalul cu mai bine de un an mai devreme, legumicultorii din Bărcănești sînt ferm hotărîți să nu precupețească nici un efort pentru a realiza în continuare producții și mai mari de legume.

Trifu DUMITRAȘ

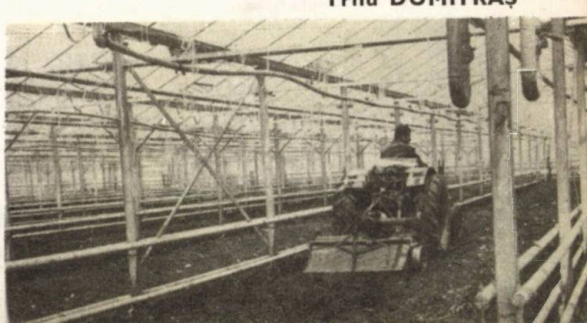

REPERE ALE BELȘUGULUI ÎN CÎMPIA BLAHNIȚEI

Printre cooperativele agricole din județul Mehedinți ale căror rezultate economice, mai ales din ultimii ani, le situează în rîndul unităților fruntașe se numără GRUIA, GÂRLA MARE și VRATA. Producțiile realizate de aceste cooperative, din care o parte le prezentăm mai jos, vorbesc de la sine despre ceea ce înseamnă *organizare superioară a muncii, vrednicie, ordine și disciplină, pricepere în aplicarea regulilor agrotehnice*. Adică acele atribute care condiționează direct sporirea necontenită a producțiilor și, indisolubil legat de aceasta, veniturile țăranilor cooperatori.

Au cuvîntul președinții celor trei unități fruntașe.

GRUIA:
DIN 1972 PÎNĂ ÎN 1975, PRODUCȚIA GLOBALĂ S-A DUBLAT

În 1972, valoarea producției globale a cooperativei a fost de 8 milioane lei, pentru ca în 1975, ea să se prelimine la circa 16 milioane lei. Despre factorii care au concurat, în principal, la acest succes ne-a vorbit președintele unității, tovarășul **Constantin Nedelcu:** «Am dublat pe aceeași suprafață arabilă, adică pe 1 582 ha, valoarea producției globale, prin mai buna **cointeresare** a membrilor cooperatori (valoarea normei de categoria întîi a sporit în 1975 față de 1972 cu 10 lei) și prin **aplicarea corespunzătoare a tehnologiilor avansate.** Intensificăm producția prin extinderea mecanizării, prin folosirea unor cantități mai mari de îngrășăminte chimice și ierbicide. Ne-am ocupat de creșterea pregătirii profesionale a cooperatorilor și mecanizatorilor, prin învățămîntul agrozootehnic de masă. În ceea ce privește organizarea superioară a muncii, la culturile prășitoare am constituit formațiuni mixte de mecanizatori și cooperatori, a căror răspundere pentru soarta producției a crescut astfel mult. Drept urmare, producțiile au crescut an de an. De exemplu, la grîu, în 1972 am recoltat 3 600 kg la hectar; în 1973 — 4 000 kg; în 1974 — 4 200 kg. Producția de porumb a crescut de asemenea constant: anul trecut s-a apropiat de 5 000 kg boabe la hectar. pentru ca în 1975 să preliminăm peste 7 000 kg. Și la floarea-soarelui realizăm constant producții medii bune: 1972 — 2 300 kg; 1973 și 1974: cîte 2 400 kg; prevedem în 1975 peste 3 000 kg la ha. La sfecla de zahăr, după evaluările făcute, ne așteptăm la o producție de peste 50 de tone la hectar. Reamintesc că S.M.A. Gruia, în a cărui rază de activitate ne aflăm, a primit titlul de Ecou al Muncii Socialiste, pentru producțiile de grîu ridicate obținute de cooperativele agricole ale căror pămînturi le lucrează. Toți cooperatorii noștri sînt hotărîți să cîștige și pentru cooperativa lor acest înalt titlu. Și muncesc ca atare. O dovedesc și veniturile cu care sînt retribuiți. Mulți dintre ei, realizează lunar, prin munca în cooperativă, bani și produse în jur de 2 000 de lei. Și încă un fapt pe care ne bizuim în convingerea noastră că vom spori în continuare producțiile: inginerul șef al unității, Călin Pantelie, este născut aici, în Gruia. Are numai 26 de ani și așteptăm mult de la el».

GÎRLA MARE: UN EROU AL MUNCII SOCIALISTE DESPRE O COOPERATIVĂ EROU AL MUNCII SOCIALISTE

Realizînd în 1974 o producție de 5 335 kg grîu la hectar, unitatea a fost distinsă cu titlul de Erou al Muncii Socialiste. Președintele ei, de la înființare, **Ilie Bărăitaru,** este de asemenea Erou al Muncii Socialiste. De la dînsul am aflat că, cu producția de grîu menționată, cooperativa din Gruia a ocupat locul doi pe țară în întrecerea socialistă. Cu un an în urmă, cînd realizase 5 009 kg, ea s-a situat prima pe țară și a fost distinsă cu **Ordinul Muncii clasa I.**

«Producția la această cultură a crescut — își amintește președintele — pe măsură ce am început să stăpînim tainele grîului. În 1970, am scos 3 000 kg grîu la hectar. După un an — 3 855 kg. În 1972, am depășit granița producției de 4 000 de kg la ha, am recoltat 4 005, pentru ca în 1973 să mai adăugăm o mie și patru kilograme, iar în anul următor încă 325 kg».

Cooperativa nu produce mult numai grîu. În 1972, cu 2 545 kg floarea-soarelui la hectar a cîștigat pentru prima oară **Ordinul Muncii** clasa I. «Dar credem — spune președintele — că tot la grîu ne pricepem cel mai bine. Lui îi dăm principala atenție. Nu-l cultivăm niciodată după grîu, ci numai după bune premergătoare — mazăre, în primul rînd, în orice caz după culturi care eliberează timpuriu terenul, ceea ce ne îngăduie ca pînă la jumătatea lui septembrie să-l avem bine pregătit pentru a primi grîul. Înainte de pregătirea terenului, fertilizăm cu 400 kg superfosfat la hectar; azotatul de amoniu îl dăm în cantități egale, în două reprize, odată înainte de semănat și a doua oară, iarna, cam prin februarie — cîte 200 de kg substanță brută. Folosim soiurile de grîu selecționate de noi de-a lungul anilor: Lovrin 10, Lovrin 231 și Amara. Punem în pămînt numai sămînță elită pe care o primim de la Stațiunea agricolă experimentală din Șimnic, județul Dolj, și sămînță din înmulțirea I, produsă de noi pe loturile semincere. În realizarea producțiilor bune de grîu, ne bucurăm de sprijinul permanent al oamenilor de știință. Directorul stațiunii din Șimnic, dr. ing. **Mihai Croitoru,** vine cel puțin o dată pe lună pentru a verifica cum se comportă sămînța de elită furnizată de stațiune; dînsul este cel care ne-a sfătuit să semănăm între 220—240 kg sămînță la hectar, pentru a realiza o densitate bună, de circa 600 000 de plante recoltabile la hectar. Mecanizatorii, care au primit, fiecare, în 1974, pentru depășirea producției drept retribuție suplimentară 800 kg de grîu, ne execută lucrări de cea mai bună calitate — arături uniforme, fără bulgări, discuiri repetate, prin care terenul este ținut curat ca-n palmă, fără urmă de buruiană. Acestea sînt, în mare, mijloacele prin care am reușit să recoltăm peste 5 000 de kilograme grîu la hectar. Ne gîndim să ajungem curînd la 6 000 de kilograme la hectar, adică la dublu față de cît am realizat cu cinci ani în urmă».

VRATA: „AMBIȚIA NOASTRĂ OLTENEASCĂ..."

Interlocutor, **Dumitru Ridiche,** președintele, de peste un deceniu, al cooperativei agricole: «În 1973, am obținut pe teren neirigat 6 104 kilograme de porumb boabe la hectar, producție pentru care am primit **Ordinul Muncii** clasa I și o mențiune de unitate fruntașă pe țară la cultura porumbului. Pentru 1975, preliminăm o producție de 7 000 kg porumb boabe la hectar. Și alte producții medii s-au realizat sau se anunță bune în 1975. La orz am recoltat 4 017 kg. De pe hectarul cultivat cu ceapă, am cules 17 tone. Via anunță 15 tone la hectar, iar la floarea-soarelui, avem temei să credem că vom trece pentru prima oară pragul recoltei de 3 000 kg.

În cincinalul viitor, prin noi lucrări din fondurile statului și ale cooperativelor beneficiare, unitatea noastră va avea amenajată pentru irigații o suprafață arabilă de 1 438 hectare. Firește că în teren irigat, pretențiile cresc. Cu ambiția noastră oltenească sîntem hotărîți să scoatem de pe fiecare hectar amenajat minimum 10 tone porumb boabe, sau 3 tone floarea-soarelui sau 50 tone sfeclă de zahăr. Odată cu producțiile cresc veniturile membrilor noștri cooperatori, ceea ce le va

stimula și mai puternic hărnicia, hotărîrea de a se autodepăși».

Trifu DUMITRU

O VIAȚĂ PENTRU DOUĂ ZILE DE FRUMUSEȚE

Am fost martor la un eveniment botanic rarisim. Am privit îndelung o floare care își profila pe cerul senin culoarea galben-verzuie. Am privit-o și cu o undă de melancolie, știam că peste o zi nu va mai fi. Tulpina plantei, înaltă de 6 metri, oferea soarelui un buchet floral de o neasemuită frumusețe. Era o ofrandă adusă astrului? Agavei americana, plantă exotică, originară din America Centrală, i-au trebuit 40 de ani ca să înflorească, iar floarea după numai 48 de ore, avea să moară. Sfîrșitul florii se produce odată cu sfîrșitul plantei, printr-un proces de gelificare pînă la dispariție.

Evenimentul înfloririi Agavei americana, pe care l-am surprins în imaginea alăturată, s-a petrecut la Timișoara, la Stațiunea republicană a tinerilor naturaliști. Profesorul Pavel Bordan, directorul stațiunii, mi-a spus că aici se mai găsesc 15 asemenea exemplare. Una dintre plante va înflori peste 3 ani, alta peste 15. Celelalte...

Nicolae BUICĂ

DE-ALE PORUMBEILOR

PORUMBELUL de casă face parte din marea familie a columbinelor, avînd ca strămoș porumbelul de stîncă și este răspîndit pe întreaga suprafață a globului. Domesticirea porumbelului a avut loc la sfîrșitul neoliticului, în Fenicia, fiind considerat ca întruchipare a zeiței Astarte. O dată cu peregrinările lor comerciale, fenicienii împrumută cultul porumbelului «sacru» și altor popoare din Orientul Apropiat, el fiind crescut în temple și considerat ca simbol al purității și blîndeții. Egiptenii au fost primii care, cu 5000 de ani în urmă, au apreciat cum se cuvine atît deliciul fripturii de porumbel, cît și calitatea de mesager a păsării. La fel ca alte popoare din antichitate, și grecii au înțeles să tragă foloase de pe urma creșterii porumbeilor poștași, pe care-i foloseau în mod frecvent pentru transmiterea rezultatelor întrecerilor olimpice, ale bătăliilor etc.

O dată cu diferitele mărfuri, navigatorii greci transportă pe corăbiile lor porumbei albi, pe care îi aduc în sudul Siciliei de unde sînt răspîndiți în întregul Imperiu roman. În scurtă vreme, creșterea porumbelului devine o ocupație rentabilă pentru romani, pasărea fiind folosită din ce în ce mai mult pentru carne, ca poștaș, și în scopuri religioase. Atît învățatul Varro (116-27 î.e.n.), cît și Pliniu cel Bătrîn (23-79 e.n.) au scris tratate speciale de creștere și exploatare a porumbeilor.

În Europa de nord și răsărit, porumbelul domesticit este răspîndit de către oștile romane, lucru confirmat de asemănarea denumirii sale la diferite popoare. În schimb, arabii îl introduc în Europa sud-vestică, unde în scurtă vreme se creează o mulțime de rase noi. Tot arabii, în secolele VII și VIII e.n., creează o veritabilă și eficace rețea de poștă, folosită pentru transmiterea în tot imperiul a mesajelor, rețea care a dăinuit pînă prin secolul al XVII-lea.

O dată cu alte superstiții și legende, creștinismul împrumută de la romani și cultul porumbelului, considerat ca simbol al nevinovăției și înțelepciunii. Pe tot timpul primei perioade a feudalismului, creșterea porumbelului era un drept absolut numai al seniorului sau al bisericii. Începînd din secolul al XVI-lea, multe orașe europene și-au creat, cu ajutorul porumbeilor, după exemplul arabilor, rețele poștale permanente. Dată fiind eficacitatea rețelei poștale cu ajutorul porumbeilor, în secolul al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea, majoritatea țărilor europene și-au organizat servicii speciale de transmisiuni militare, începînd cu războiul franco-prusac (1870—1871) și terminînd cu primul război mondial (1914—1918). Pînă la introducerea telegrafului și a emisiunilor de radio, porumbelul voiajor a fost folosit în navigație, de către reporterii ziarelor, alpiniști și chiar... la speculații bancare. Astăzi columbicultura a luat o deosebit de mare dezvoltare, crescătorii fiind constituiți în asociații și cluburi.

CEREALELE — PROBLEMA NUMĂRUL UNU

- Iată soluții pentru rezolvarea ei -

Cerealele, îndeosebi grîul și porumbul, ocupă locul principal în producția vegetală. Partidul nostru a subliniat în repetate rînduri importanța cerealelor pentru economia națională, ele avînd rolul de a asigura produse agroalimentare pentru populație, materii prime pentru industrie, precum și disponibilități pentru export.

Producția de cereale a înregistrat o evoluție mereu ascendentă în anii construcției socialiste. Astfel, dacă în perioada 1934—1938, producția medie anuală a fost de 8 milioane tone, în anii 1961—1965 ea a fost de 10,8 milioane tone, în anii 1966—1970 de 12,7 milioane tone, iar în anii 1971—1975 de peste 15 milioane tone.

Documentele Congresului al XI-lea al partidului subliniază că problema cerealelor constituie problema numărul unu a agriculturii noastre socialiste, urmărindu-se obținerea unei tone de produse pe cap de locuitor. «Planul cincinal 1976—1980, arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** *la Plenara comună a Comitetului Central al Partidului Comunist Român și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale a României, din 21-22 iulie 1975, acordă o importanță deosebită* **sporirii producției de cereale** *— aceasta reprezentînd obiectivul principal al dezvoltării agriculturii în perioada următoare. Pentru a se ajunge la o producție medie anuală de peste 21 milioane tone cereale, iar în ultimul an al cincinalului la circa 23 milioane tone, este necesar să fie luate măsuri hotărîte pentru asigurarea soiurilor și hibrizilor cu potențialul de producție cel mai ridicat, precum și pentru administrarea rațională a îngrășămintelor naturale și chimice și executarea la timp a lucrărilor de întreținere a culturilor. În felul acesta vom obține recolte care să asigure satisfacerea deplină a necesităților de cereale ale țării».*

Cercetarea științifică și experiența înaintată a unităților fruntașe demonstrează că agricultura noastră dispune, într-adevăr, de rezerve însemnate pentru sporirea producției de cereale. În prezent, avem o bază tehnico-materială puternică, cadre de specialitate competente, cu multă experiență în aplicarea tehnologiilor avansate de lucru. Pentru a veni în sprijinul lucrătorilor din agricultură, în cele ce urmează vom prezenta, pe scurt, cerințele de bază pentru obținerea unor recolte sporite de grîu și porumb — principalele culturi cerealiere din țara noastră. Ne propunem, de fapt, să rememorăm anumite date tehnologice pe care trebuie să le avem în vedere de la semănatul culturilor respective și pînă la recoltatul lor

GRÎUL DE TOAMNĂ

Lanuri care se legănau în bătaia vîntului și lanuri ce abia fuseseră secerate, de la o zare la alta, totul era galben, un galben cald, solar, dînd sentimentul unei uriașe bogății: — Aur! Aur!

Geo BOGZA

Ca particularitate biologică deosebită, grîul are o perioadă de vegetație lungă, de 240—286 zile, în funcție de zona de cultură: foarte favorabilă, favorabilă și mai puțin favorabilă.

Temperatura minimă de germinare a boabelor este de 1—3° C, iar cea optimă de 25—27° C. Semănat în epoca optimă, grîul reușește să înfrățească bine (2—4 frați) pînă la primul îngheț. În perioada înfloritului și formării bobului, în special soiurile tardive, nu suportă căldurile mari (boabele șiștăvesc).

Solurile potrivite pentru grîu sînt cernoziomurile și brun-roșcatele de pădure; solurile acide sau sărăturile trebuie neutralizate și fertilizate corespunzător.

Soiurile omologate și autorizate în cultură, precum și cele de perspectivă sînt raionate pe mai multe zone: Bezostaia și Aurora se pot cultiva în toată țara; Kaukaz — în Cîmpia Română, Moldova și Cîmpia de vest; Lovrin 10 — în Cîmpia de vest și de sud; Excelsior — în Bărăgan și Dobrogea; Dacia — în Cîmpia Română, zona subcarpatică, Cîmpia de vest, Podișul Moldovei, Cîmpia Transilvaniei și lunca Someșului: Favorit — în zona dealurilor din Transilvania, Moldova, Muntenia și Oltenia; Turda 195 — în cîmpia și pe dealurile Transilvaniei; Olt — în cîmpia și pe dealurile joase din Oltenia și Muntenia. Ca soiuri noi, amintim: Iulia — pentru sudul țării; Lovrin 13, Lovrin 23 și Ceres — pentru vestul țării. Se recomandă ca fiecare unitate să folosească trei soiuri cu perioadă de vegetație și cerințe agrobiologice diferite.

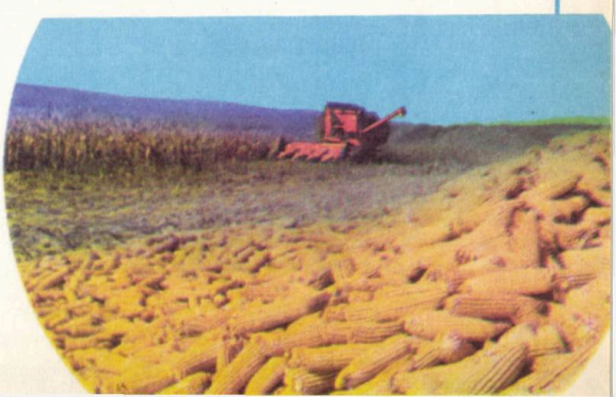

TEHNOLOGIA DE CULTIVARE

Plante foarte bune premergătoare pentru grîu sînt: leguminoasele timpurii pentru boabe, rapiţa, inul de ulei, borceagurile, trifoiul şi cartofii timpurii; bune premergătoare: leguminoasele tîrzii pentru boabe (fasolea, soia, năutul), porumbul de siloz, porumbul de boabe (hibrizii timpurii), inul şi cînepa de fuior, sfecla de sămînţă, tutunul şi grîul (anul I), cînd nu lasă terenul infectat cu boli (fuarioză, mălură pitică) sau infestat de buruieni. Plante mai puţin indicate ca premergătoare: sfecla de zahăr, care se recoltează tîrziu, porumbul (hibrizii tardivi), floarea-soarelui, lucerna, orzul şi ovăzul; neindicate: sorgul şi iarba de Sudan.

Ca îngrăşăminte pentru grîu se aplică 200—400 kg/ha superfosfat (vara sau toamna, sub arătura de bază) şi 150/350 kg/ha azotat de amoniu (50/60 la sută înainte de semănat şi 40/50 la sută în timpul iernii sau primăvara devreme). Pe terenurile slab productive (podzoluri) se recomandă fertilizarea şi cu gunoi de grajd, în doze de 20—30 tone la hectar.

Lucrările solului diferă în funcţie de planta premergătoare. După premergătoare timpurii, pe terenurile reavăne se face o arătură la 20—25 cm cu plugul în agregat cu grapa stelată; în caz de uscăciune, solul se lucrează cu grapa cu discuri, în agregat cu grapa cu colţi reglabili, la 7—10 cm adîncime. Arătura de vară se întreţine pînă la semănat cu grapa cu discuri sau cultivatorul, pentru menţinerea apei în sol şi distrugerea buruienilor. După premergătoare tîrzii, dacă terenul se prezintă curat de buruieni, se ară la 20—22 cm cu plugul în agregat cu grapa stelată; dacă pe teren rămîn resturi vegetale, acestea se mărunţesc bine înainte de arătură, prin 1—2 lucrări cu grapa cu discuri. În cazuri excepţionale, cînd terenul nu se poate ara, patul germinativ se pregăteşte numai prin 2—4 lucrări cu grapa cu discuri. Pregătirea patului germinativ se realizează prin lucrări diferenţiate, executate cu grapa cu discuri sau cultivatorul, grapa cu colţi reglabili şi tăvălugul inelar.

Sămînţa trebuie tratată cu substanţe fungicide (Criptodin) contra mălurii şi tăciunelui; cu insecticide cînd se însămînţează grîu după grîu sau cu acestea combinate.

Semănatul se efectuează în 8—10 zile, în perioada 15 septembrie—15 octombrie, pentru a rămîne timp suficient (20—30 zile) parcurgerii fazei de înfrăţire pînă la primul îngheţ. Epoca optimă de semănat diferă după zonele climatice: în partea de nord a ţării, cu climat umed şi rece, se va semăna mai devreme decît în partea de sud, cu climat cald şi uscat. De asemenea, în prima etapă, semănatul va începe cu soiurile tardive şi semitardive şi va continua cu cele timpurii, în funcţie de exigenţele fiecărui soi faţă de fertilitatea solului, planta premergătoare şi agrofondul asigurat. De reţinut, că prin întîrzierea semănatului peste epoca optimă, producţia de grîu scade cu 400—800 kg/ha.

Densitatea plantelor variază după soi: 450—500 plante pe metru pătrat la soiurile semiintensive (Excelsior, Dacia, Iulia, Ceres, Favorit, Olt) şi 500—550 plante pe metru pătrat la soiurile intensive (Bezostaia, Aurora, Kaukaz, Lovrin 10, Lovrin 13). Pentru realizarea acestor densităţi, cantitatea de sămînţă va fi mai mare cu 10—12 la sută, în condiţii de pregătire necorespunzătoare a terenului, semănat tîrziu, umiditate redusă în sol, calitate slabă a seminţei, atac de dăunători etc.

Adîncimea de semănat: 4—5 cm pe solurile grele şi umede din zonele cu ierni blînde şi 6—8 cm pe solurile uşoare şi medii din zonele cu ierni geroase.

Distanţa de semănat: 12—15 cm între rînduri.

Lucrările de îngrijire a culturilor de grîu constau în: scurgerea apelor ce băltesc, prin efectuarea de brazde, şanţuri sau puţuri absorbante, combaterea «descălţării» plantelor, prin tăvălugirea semănăturii, pentru ca rădăcinile să facă priză cu pămîntul; fertilizarea suplimentară cu 100—150 kg/ha azotat de amoniu, în timpul iernii, pe sol îngheţat, sau primăvara timpuriu, la reluarea vegetaţiei; distregerea buruienilor, prin folosirea erbicidului care se aplică primăvara, cînd grîul este în faza de înfrăţire şi durează pînă în faza de împăiere (la apariţia primului internod); prevenirea căderii plantelor prin tratarea cu Cicocel, care poate fi aplicat fie sub formă de praf, odată cu îngrăşămintele, fie dizolvat în apă odată cu erbicidele.

Irigarea grîului este necesară în zonele mai uscate şi în alte zone, în anii secetoşi. Udările de aprovizionare au un rol important în asigurarea rezervei de apă în sol. În cursul vegetaţiei se vor aplica udări, în normele stabilite, după caz: în aprilie, pentru alungirea paiului; în mai, pentru alungirea paiului şi înspicare; în iunie, pentru formarea bobului.

În afara măsurilor de prevenirea a atacului de boli şi dăunători, prin tratarea seminţelor, în timpul vegetaţiei grîului sînt necesare şi unele măsuri de combatere ca: eliminarea excesului de umiditate, care favorizează atacul de Cercosporella herpotrichoides (îngenuncherea plantelor); grăparea cu sapa rotativă şi aplicarea de îngrăşăminte complexe, cînd apare atacul de Fusarium nivale (mucegaiul de zăpadă); tratamente cu produse pe bază de H.C.H. (în doze de 30—35 kg/ha), cînd se semnalează atac de Zabrus (gîndacul ghebos); tratamente cu Dipterex (1—2 kg/ha în 50—100 l apă), cînd se înregistrează 5 larve sau 3 adulţi de ploşniţe (Eurigaster şi Aelia sp.) la metru pătrat. Pentru prevenirea atacului de boli, se va avea în vedere o rotaţie raţională a culturilor, îngrăşare echilibrată, irigare cu discernămînt şi o supraveghere permanentă a culturilor.

Recoltarea se face cu autocombinele C-12 (Gloria), cînd boabele din spic au ajuns la umiditatea de 16 la sută, pentru a se putea depozita şi păstra în bune condiţii. Paiele lăsate în brazde sînt strînse şi balotate cu ajutorul preselor mecanice tractate, după care terenul se pregăteşte fie pentru a doua cultură, fie pentru recolta anului viitor.

PORUMBUL

Ameţit, bucuros, fermecat, frecîndu-mă de celulele vii ale unei mase enorme, trasă în sus de soare, într-un flux continuu, într-o inimaginabilă maree verde — străbat lanul de porumb, unul din miile de lanuri de porumb din jurul Carpaţilor.

Geo BOGZA

Din punct de vedere biologic, porumbul se caracterizează prin sensibilitate la temperaturile scăzute. Astfel, pentru germinaţia boabelor este nevoie de 8—10°C. La plantele tinere, brumele uşoare distrug frunzele, iar temperatura de —4°C distruge întreaga tulpină. Pe măsură ce plantele înaintează în vegetaţie, cerinţele lor faţă de temperatură cresc.

Porumbul este o plantă iubitoare de apă. Deo-

sebită importanță prezintă rezerva de apă a solului în primăvară, atît pentru stabilirea densității plantelor, cît și pentru dezvoltarea vegetației. Consumul maxim de apă se înregistrează în perioada dinaintea înspicatului și pînă la începutul fazei de coacere în ceară.

Solurile profunde și fertile, cu textură mijlocie, sînt cele mai indicate pentru cultura porumbului. Se obțin producții sporite pe cernoziomuri și pe solurile de luncă, precum și pe solurile din regiunile umede, dacă se aplică îngrășăminte.

Hibrizii cultivați sînt repartizați pe zone, ținînd seama de factorii naturali: temperatură, precipitații, fertilitatea terenului, adîncimea apei freatice etc. În cadrul fiecărei zone, hibrizii timpurii se cultivă în partea mai răcoroasă și pe terenurile care urmează să se cultive cu grîu de toamnă. Se recomandă ca unitățile agricole să cultive doi hibrizi, cu perioadă de vegetație diferită, pentru a putea eșalona lucrările de recoltare și a elibera mai devreme o parte din terenuri, pentru grîul de toamnă.

TEHNOLOGIA DE CULTIVARE

Cele mai bune premergătoare pentru porumb sînt: leguminoasele timpurii, lucerna, cerealele de toamnă, inul, cînepa, cartoful, sfecla de zahăr și floarea soarelui. Sînt neindicate ca premergătoare: sorgul, iarba de Sudan și meiul. Porumbul suportă foarte bine monocultura, timp de 3—5 ani, cu condiția ca, în fiecare an, să se administreze îngrășăminte: 96 kg/ha azot și 32 kg/ha fosfor, sau 10—20 t/ha gunoi de grajd + 32 kg/ha azot și 32 kg/ha fosfor.

Gunoiul de grajd se aplică direct porumbului, în toate zonele de cultură, sub arătura de toamnă, în cantități de 15—20 t/ha.

Îngrășămintele minerale se administrează diferențiat, în funcție de natura solului și de regimul de precipitații. Sporuri mari de recoltă se obțin pe cernoziomurile din Transilvania și nordul Moldovei, precum și pe cernoziomurile freatic umede, folosindu-se 80—100 kg/ha azot și 50—60 kg/ha fosfor. În zona solurilor brune și brun-roșcate de pădure se aplică 60—80 kg/ha azot și 60—80 kg/ha fosfor, iar pe podzoluri 60—100 kg/ha azot și 50—60 kg/ha fosfor; pe podzoluri, efectul îngrășămintelor se mărește dacă se dau și amendamente de calciu (4—6 t/ha carbonat de calciu). Pentru a mări eficiența fertilizării, îngrășămintele fosfatice se aplică la arătura de toamnă, iar cele azotate — la pregătirea patului germinativ. La porumbul irigat, dozele de îngrășăminte trebuie să fie mai mari. La cultura a doua, doza de azot trece de 100 kg/ha, cînd miriștea este de orz sau de grîu.

Lucrările solului constau din arătura de vară — după plantele ce se recoltează timpuriu, sau de toamnă — după plantele ce se recoltează tîrziu. Adîncimea arăturii se stabilește în funcție de umiditatea solului: între 20 și 30 cm; arăturile de 30 cm sau 30 cm + 10 cm subsolaj determină sporuri de recoltă pe terenurile în pantă. Arătura de vară se lucrează pînă toamna cu grapa cu colți reglabili. În primăvară se pregătește patul germinativ cu grapa cu discuri sau cu combinatorul, în ziua sau preziua semănatului.

Sămînța hibridă trebuie să aibă puritatea fizică de cel puțin 98 la sută, iar germinația minimă de 90 la sută. Ea trebuie tratată cu T.M.T.D. (tetrametilthiurandisulfit). Uscarea și condiționarea semințelor de porumb se asigură de întreprinderi specializate.

Semănatul porumbului începe cînd temperatura solului, la 10 cm adîncime, este de 8—10 C, iar vremea este spre încălzire. Calendaristic, porumbul se seamănă în cursul lunii aprilie, mai întîi în zona de cîmpie din vestul, sudul și estul țării, apoi în cîmpia Transilvaniei și centrul Moldovei și, în sfîrșit, în zonele subcarpatice și cele din nordul țării. Îndată ce se atinge temperatura de germinație, semănatul trebuie terminat în 5—10 zile.

Densitatea plantelor la hectar este hotărîtoare pentru recoltă. Limitele densității optime depind, în primul rînd, de precocitatea hibridului: 45 000—70 000 plante la hectar, pentru hibrizii extratimpurii; 40 000—70 000 plante la hectar, pentru hibrizi timpurii; 35 000—60 000 plante la hectar, pentru hibrizii semitimpurii; 30 000—60 000 plante la hectar, pentru hibrizii semitardivi; 30 000—55 000 plante la hectar, pentru hibrizii tardivi. La fiecare grupă de hibrizi, limitele de variație sînt determinate de rezerva de apă a solului la semănat, regimul de umiditate, aplicarea irigației, fertilitatea naturală a solului, îngrășămintele folosite, nivelul lucrărilor de întreținere și frecvența îmburuienării. În condiții de irigare, densitatea optimă este cuprinsă între 60 000—70 000 plante la hectar, pentru hibrizii semitimpurii și timpurii, iar pentru hibrizii tardivi și semitardivi de 55 000—60 000 plante la hectar.

Cantitatea de semințe la hectar se calculează ținînd seama de densitatea optimă a plantelor recoltabile, la care se adaugă un plus de 5—20 la sută, pentru a se acoperi pierderile de plante în timpul răsăritului și la primele lucrări de îngrijire. Cu semănătoarea S.P.C.—6 se seamănă de obicei 10—13 kg/ha. La densități mai mari și cu semințe grele, cantitatea de semințe este mult mai mare, depășind 20 kg/ha.

Distanța între rînduri: 70—80 cm; la distanța de 70 cm se seamănă hibrizii mai timpurii, asigurîndu-se mecanizarea lucrărilor de îngrijire a culturii în bune condiții.

Adîncimea de semănat: 6—8 cm pe solurile de tipul cernoziomurilor și 5—6 cm pe solurile mai grele (lăcovișți, brun-roșcate de pădure, podzoluri).

Lucrările de îngrijire a culturii de porumb încep uneori cu grăpatul cu grapa cu colți reglabili, la 4—5 zile după semănat, dacă semințele nu au condiții corespunzătoare pentru răsărire. Cînd plantele au 4—5 frunze și buruienile au răsărit, sau sînt în curs de răsărire, se execută lucrarea cu sapa rotativă, pe timp frumos și uscat; această operațiune se repetă după 8—10 zile, cînd plantele nu sînt mai înalte de 15—20 cm. Apoi se aplică 3 prașile mecanice și 2—3 prașile manuale. Aceste lucrări se reduc mult prin folosirea erbicidelor. De reținut că erbicidul Argesin are efect remanent, ceea ce impune ca suprafața respectivă să se semene, în anul următor, tot cu porumb.

Irigarea porumbului este deosebit de eficientă, asigurînd sporuri mari de recoltă. Udarea de aprovizionare se execută toamna sau primăvara. În cursul vegetației se aplică udările necesare, în normele stabilite, avîndu-se în vedere stadiul de creștere și dezvoltare a plantelor: în iunie, pentru creșterea tulpinii; în iulie, pentru terminarea creșterii tulpinii + înflorit + fecundare + începerea formării bobului; în august, pentru formarea bobului și coacerea în lapte-ceară.

Alături de măsurile de prevenire a atacului de boli și dăunători prin tratarea semințelor, la începutul vegetației porumbului se recomandă combaterea rățișoarei (Tanymecus dilaticollis) cu substanțele indicate de specialiștii în protecția plantelor.

Recoltarea porumbului începe atunci cînd știuleții răsuciți în mînă produc un sunet caracteristic, iar boabele sar destul de ușor de pe ciocălău. Recoltarea se face fie mecanizat, cu ajutorul combinelor, fie manual. Înainte de depozitare, boabele trebuie aduse la umiditatea de 14 la sută. Cocenii se adună separat, după care terenul se ară, dîndu-se prioritate suprafețelor destinate însămînțării grîului de toamnă.

Ing. VASILE CIAUȘU

LA TOMNATIC, BOBOCII SE NUMĂRĂ TOT ANUL

Valorificarea superioară a pămîntului, prin sporirea producțiilor și ridicarea lor calitativă, situează **întreprinderea agricolă de stat Tomnatic** *în rîndul unităților fruntașe ale județului Timiș. Printr-o dotare tehnică de la an la an tot mai puternică, dar mai cu seamă prin creșterea calificării și a spiritului de răspundere a lucrătorilor săi, întreprinderea realizează constant, în ultimii ani, indicatori economico-financiari superiori; ea exploatează o suprafață arabilă de 4 480 de hectare, pe care cultivă grîu, porumb, sfeclă de zahăr, legume, cartofi; și-a dezvoltat, de asemenea, un puternic sector zootehnic cuprinzînd o fermă de 370 de vaci de lapte, o alta cu 300 de scroafe pentru reproducție și o a treia cu 3 500 de ovine.*

Directorul unității, ing. **Ion Rusu,** *ne-a vorbit cu multă plăcere despre una din culturile care a situat întreprinderea în fruntea competiției pentru producții mari. Este vorba de soia. Deși cultură nouă în unitate, prin aplicarea cu strictețe a cerințelor agrotehnice, s-a reușit să se obțină pe cele 600 de hectare cultivate cu această plantă o producție medie de 2 776 kg. Efortul depus și rezultatul dobîndit au fost răsplătite nu numai printr-un bilanț economic deosebit de pozitiv, ci și prin decernarea* **Ordinului Muncii** *clasa I.*

După cum ne-a informat inginerul șef **Liviu Falniță** *și contabilul șef* **Ion Müler,** *I.A.S. Tomnatic a realizat în toți anii cincinalului pe care îl încheiem curînd importante depășiri de plan, atît în producția vegetală, cît și în cea zootehnică. Semnificativ în acest sens este faptul că, în ultimii patru ani, întreprinderea a furnizat suplimentar fondului de stat mai bine de 10 000 de tone produse agroalimentare. Cu o producție atît de diversă, se livrează marfă din ianuarie pînă în decembrie, fără întrerupere.*

Interlocutorii noștri au ținut să remarce cu deosebire rezultatele din legumicultură, sector căruia îi este destinată suprafața de 105 hectare. Prin experimentări repetate, făcute în ideia de a fi cultivate soiuri și hibrizi cu capacitate de producție cît mai ridicată, specialiștii întreprinderii au reținut și extins în cultură asemenea soiuri cum sînt Ostara — la cartofi, Export 2 — la roșii, linia 27 Miniș — la ardei gras etc. Sînt soiuri care răspund cel mai bine condițiilor de timpurietate, de productivitate și calitate — într-un cuvînt unei eficiențe economice cît mai ridicate. 20 000 kg la hectar a devenit producție obișnuită la cartofii timpurii, după cum media de 40 000 kg roșii, în cultură de cîmp, realizată pe unele parcele, arată rezervele ce mai sînt încă de pus în valoare pentru ca întreaga suprafață cultivată cu tomate de cîmp să asigure producții mari. O mențione aparte merită cultura căpșunilor, care se practică doar de trei ani: în 1975 s-a realizat o producție de 5 500 kg la hectar, aceasta dovedindu-se deosebit de rentabilă.

Cu asemenea rezultate, acordînd atenție permanentă calității produselor, este de înțeles de ce întreprinderea, lucrătorii săi livrează pentru export o parte însemnată din producția legumicolă.

Bilanțul general al activității întreprinderii exprimă cum nu se poate mai bine realizările de producție: se estimează că acest ultim an al cincinalului se va încheia cu o depășire a beneficiului de peste două milioane și jumătate de lei, față de cel realizat în 1972.

Este de la sine înțeles că toți lucrătorii unității dovedesc hărnicie și disciplină în muncă, că ei depun mult suflet pentru a face față cît mai bine îndatoririlor ce le revin; numai așa, rezultatele pe care le-am amintit și altele asemănătoare au fost cu putință. Din rîndul colectivului întreprinderii se remarcă totuși cîțiva care constituie exemplu mobilizator pentru toți ceilalți tovarăși de muncă. Se cuvin menționați dintre aceștia ing. **Ion Haas,** *șeful fermei legumicole, medicul veterinar* **Walter Wolf,** *șef de fermă în zootehnie, muncitorii* **Ion Roth, Ștefan Mladin, Petre Frecot, Ștefan Secoșan, Francisc Schreiber;** *ei se bucură de prețuirea tuturor pentru exigența și dăruirea cu care muncesc.*

Iar dacă întregul colectiv înțelege să-și facă bine datoria, faptul se explică și prin aceea că oamenii sînt răsplătiți cum se cuvine pentru muncă și rezultate, iar condițiile lor de viață sînt tot mai bune: în ultima vreme a fost dat în folosință un bloc cu 10 apartamente pentru familiști, muncitorilor sezonieri le-au fost construite dormitoare confortabile, în întreprindere funcționează trei cantine.

Succesele înregistrate în acești ani de I.A.S. Tomnatic sînt valoroase prin ele însele, dar și prin ceea ce au dat muncitorilor care le-au dobîndit: convingerea că de strădania și priceperea lor depinde creșterea continuă a producțiilor și, implicit, a bunăstării tuturor.

Nicolae BUICĂ

HIDROAMELIORATORII BĂNĂȚENI HOTĂRÎȚI SĂ FIE MEREU FRUNTEA

Cu un pătrar de veac în urmă a luat ființă *Trustul de Construcții pentru Îmbunătățiri Funciare Timișoara*, actualmente cu rază de activitate în patru județe ale țării — Timiș, Arad, Caraș-Severin și Hunedoara. În acest răstimp, miile de muncitori, maiștri, tehnicieni și ingineri constructori hidroamelioratori au realizat vaste lucrări de irigații, desecări, îndiguiri, regularizări ale unor albii de rîuri, acumulări, de combatere a eroziunii solului, orezării.

Pentru ca cititorii noștri să poată înțelege mai bine amploarea lucrărilor executate, menționăm că, dacă în 1955 a fost nevoie, pentru realizarea planului de lucrări, să fie folosiți 3 000 de muncitori, în prezent același număr de oameni execută un volum de lucrări de 10 ori mai mare. Se poate spune deci, că, după două decenii, ei lucrează înzecit. Este ușor de înțeles că *tehnica introdusă puternic în dotarea constructorului a determinat, în primul rînd, hotăritor acest substanțial plus de randament.* Lopeții din 1955 i-a luat locul excavatorul, care sapă într-un an 125 000 mc de pămînt, draglina hidraulică, cu un randament anual de 200 000 mc excavați, buldozerul D-572 care sapă, împrăștie și nivelează pe an 176 000 mc; roaba și căruța folosite în primii ani au fost înlocuite cu autoscreperul P.S. 24, avînd o productivitate anuală de 156 000 mc.

Un alt factor determinant îl constituie *calificarea și experiența sporită a hidroamelioratorilor.* În anii dintîi, lucrările se executau cu muncitori în cea mai mare parte necalificați; în prezent, toți lucrătorii stăpînesc temeinic una sau mai multe meserii — de excavatoriști, draglinișți, buldozeriști, mecanici auto sau depanatori, fierari betoniști etc. etc.

Un rol important l-a avut de asemenea *perfecționarea organizării, planificării și conducerii activității.* Cu un pătrar de veac în urmă, organizarea unui șantier se făcea rudimentar. Oamenii erau cazați pe unde se nimerea, prin casele ori șurele localnicilor. Acum, în zona unui nou șantier se înalță baracamente cu încălzire centrală, cu dușuri cu apă caldă, săli de mese, cluburi și puncte sanitare. Au fost construite și cămine cu apartamente pentru muncitori. Prin organizarea superioară a muncii, prin funcționarea intensivă a tuturor utilajelor și mijloacelor de transport, productivitatea muncii a făcut adevărate salturi. Dacă în 1960 — pentru a da un singur exemplu — randamentul excavatorului era, în medie anuală, de 60 000 mc/1 mc cupă, în 1975, el a ajuns la 125 000 mc/1 mc cupă. În anii de început, volumul de date tehnico-materiale era prelucrat manual — își amintește directorul Trustului inginerul Nicolae Giba, de un mare număr de tehnicieni, sustrași producției. În prezent, sutele de mii de date necesare pregătirii, programării și urmăririi producției sînt prelucrate modern la Centrul de calcul electronic Timișoara. Trustul — primul dintre

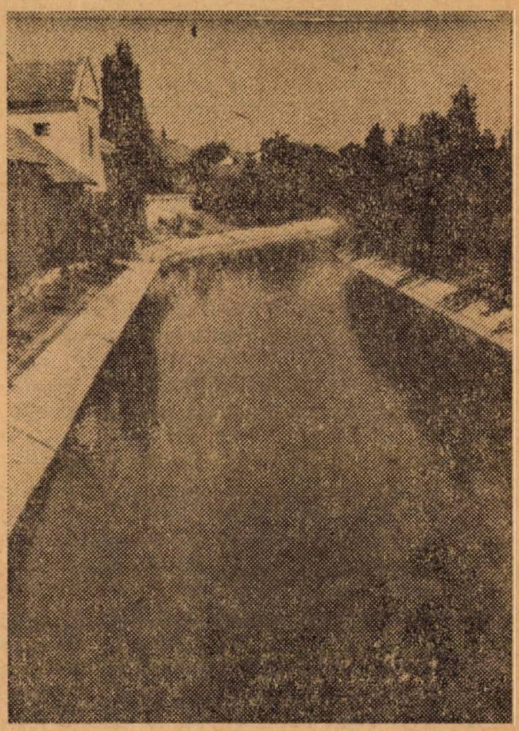

Canalul Aranca — Sînnicolau Mare a fost consolidat

T.C.I.F.-uri care a utilizat calculatoarele electronice — și-a înființat în 1975 și un oficiu propriu de calcul, care întocmește diverse programe de lucru menite să perfecționeze activitatea complexă de proiectare și execuție a lucrărilor. Din aceste programări, reținem pentru eficiența lor deosebită, gestionarea codificată a tuturor materialelor, evidențierea la zi a volumelor fizice și valorice realizate de fiecare utilaj în parte, de fiecare șantier sau secție, de trust.

Conștiința socialistă înaltă a fiecărui muncitor și maistru, a fiecărui tehnician și inginer s-a afirmat de-a lungul anilor, prin înfruntarea bărbătească a vieții aspre de șantier prin munca dîrză în ploaie și viscol în plin cîmp, la kilometri distanță de așezări omenești. Atunci cînd situația a impus-o s-a lucrat chiar și noaptea, la lumina reflectoarelor, pentru că turnarea betonului la unele stații de pompare are un flux

Post trafo la sistemul de irigații Fîntînele — Arad

tehnologic continuu, pentru că deplasarea digului pe Crișul Alb a impus-o, pentru că comuniștii, uteciștii și ceilalți lucrători țin întotdeauna să-și respecte cuvîntul de a realiza înainte de termen lucrările care contribuie la sporirea producțiilor agricole.

Strădaniile lor au fost răsplătite. În cincinalul 1971—1975 T.C.I.F.-Timișoara a cucerit de două ori steagul roșu de unitate fruntașă pe ramură, confirmînd binecunoscuta zicală că „tot Banatu-i fruncea". Pe pieptul multor lucrători ai întreprinderii strălucesc medalii și steluțe de fruntași în întrecerea socialistă. Trustul se mîndrește de ani și ani de zile cu muncitori ca Ioan Dan, Mihai Cazac, Pavel Niari și Viorel Străuț, fruntași an de an, de-a lungul întregului cincinal, cu maiștrii Vladimir Aliman și Ioan Balaș, tehnicienii Iosif Hut și Andrei Reis și inginerii Ioan Coman, șeful șantierului Checea-Jimbolia și Romand Mai, șeful șantierului Teuz. Eforturile colectivului de lucrători ai acestui trust fruntaș sînt răsplătite din plin și material, mai ales după introducerea, în ultimii doi-trei ani, a retribuirii muncii în acord global care stimulează hărnicia și pregătirea fiecăruia. Excavatoriștii Ioan Drăghici, Ion Dena și Unig Selim cîștigă lunar în medie circa 4 000 lei. Venituri lunare apropiate au realizat și buldozeriștii Petru Mateiaș, Ion Pascu și Stan Nicola.

Grătar și bazin de aspirație în livada irigată a C.A.P. Neudorf

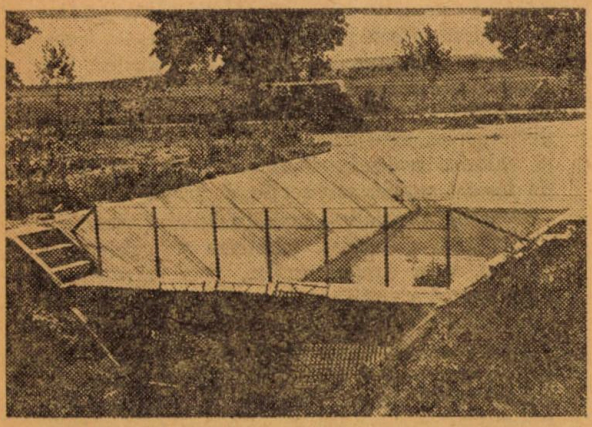

În ultimele două decenii, T.C.I.F. Timișoara, a realizat, contribuind la dezvoltarea și modernizarea agriculturii din sud-vestul țării, lucrări de peste un miliard 600 milioane lei. Au fost ameliorate prin lucrări de îndiguiri și desecări suprafețe agricole însumînd 539 227 ha. Suprafața amenajată pentru irigații în această perioadă se apropie de 30 000 de hectare.

Dintre lucrările de amploare, cu care se mîndresc oamenii trustului, menționăm: desecările de la Ier-Arad și Lunca-Birda-Timiș; îndiguirile și supraînălțările de diguri pe Mureș și Crișul Alb; barajele pentru acumulări de la Tăut-Arad și Vinga-Biled-Beregsău din Timiș: amenajările piscicole de la Dumbrăvița, pe pîrîul Behela și de la Ghirvola Nouă, din preajma Begăi; orezăriile de la Zăbrani-Arad și Banloc-Timiș și sistemele de irigații de la Fîntînele-Aradul Nou, Periam-Timiș și Geoagiu-Hunedoara. Hidroamelioratorii bănățeni au contribuit, prin construcțiile realizate și la înfrumusețarea peisajului. Cu măiestrie ei au durat din fier, sticlă și beton stații de pompare plutitoare pentru irigații, cum este cea de la Fîntînele-Aradul Nou; poduri dalate cu deschidere mare, de exemplu, cel de la Cigher-Arad; trasee de jgheaburi pentru irigații — la Neudorf-Arad, posturi trafo — la Vinga-Biled; turnuri de manevră a stăvilarelor — la barajul Tăut; canale intravilane dalate, la Sînnicolau Mare-Timiș; noduri hidrotehnice — la Dudeștii Vechi; subtraversări de cale ferată — la Șagu-Arad și multe altele.

Acolo unde s-au amenajat sisteme de desecări sau irigații, producțiile agricole au făcut salturi însemnate, veniturile țăranilor cooperatori au sporit firește și ele. Gîndurile de prețuire și de recunoștință ale acestora sînt cea mai mare răsplată pentru miile de lucrători ai trustului fruntaș din vestul țării.

Muncitorii, maiștrii, tehnicienii și inginerii trustului, mîndrindu-se cu tot ce-au făptuit într-un pătrar de veac, se gîndesc de pe acum la ceea ce au de înfăptuit în cincinalul viitor, cincinalul științei și tehnicii. Unele din lucrările prevăzute inițial pentru cincinalul 1976—1980 au fost începute mai devreme, adică încă în perioada 1971—1975.

Angajamentele constructorilor bănățeni, angajamente ale unor oameni care țin să fie totdeauna în frunte: capacitățile planificate să fie predate beneficiarilor în devans și de bună calitate. Unitățile agricole beneficiare vor ridica astfel și mai mult stacheta producțiilor agricole, spre folosul și bunăstarea țăranilor cooperatori, a lucrătorilor din întreprinderile agricole de stat și mecanizatorilor din S.M.A.-uri, spre folosul și bunăstarea întregului popor.

T. DUMBRAVĂ

Bunuri de consum şi obiecte artizanale
CALITĂŢI FUNCŢIONALE ŞI ESTETICE

La 10 septembrie 1971 în complexul expoziţional din Piaţa Scînteii s-a deschis cel de-al V-lea Pavilion de mostre de bunuri de consum. Deşi cel mai mic ca întindere, pavilionul „N"a cunoscut încă din primele zile o mare animaţie. Era pavilionul în care au fost expuse pentru prima dată la o expoziţie de o asemenea amploare, bunuri şi obiecte de artizanat executate prin unităţile cooperaţiei de consum. Cele mai multe dintre exponate au fost executate în atelierele întreprinderilor economice judeţene şi ale cooperativelor din centrele zonale. O parte dintre ele erau însă lucrate de întreprinderile CENTRALEI DE PRODUCŢIE—PRESTĂRI ŞI CONSTRUCŢII. Chiar şi numai simpla enumerare a bogatului sortiment de bunuri de consum şi articole de artizanat din ceramică şi sticlă metalizată, cusături naţionale şi covoare ţărăneşti, obiecte din fier forjat, răchită, papură şi paie, mic mobilier de uz casnic şi gospodăresc ar ocupa un spaţiu foarte întins.

Participarea la tîrg a fost un mare cîştig. Cu acest prilej, întreprinderile economice judeţene şi de producţie-prestări ale C.P.P.C. au încheiat numeroase contracte pentru executarea, în serie mică, a unei largi game din mostrele prezentate. Şi, fapt deosebit de semnificativ pentru varietatea gamei de produse prezentate şi pentru calitatea acestora, comenzile nu erau numai de la întreprinderile comerciale din ţară, ci şi de la numeroase firme de peste hotare. Rezultatul principal l-a constituit însă faptul că producătorii din cooperaţia de consum au prins încredere în forţele proprii, în priceperea şi măiestria meseriaşilor şi artizanilor păstrători de vechi tradiţii pe meleagurile patriei noastre. Drept urmare, volumul bunurilor de larg consum şi a obiectelor de artizanat executate prin întreprinderile de producţie-prestări ale CENTRALEI au sporit şi s-au diversificat an de an. Principalul mijloc l-a constituit acţiunea de înfiinţare a unor ateliere cu profile noi prin care au început să se execute unele articole într-o foarte mică serie, cu un mare grad de adaptabilitate la cerinţele pieţii şi ale clienţilor. Aşa a luat fiinţă, de pildă, sticlăria de la AVRIG, a ÎNTREPRINDERII DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI SIBIU, unde se produc obiecte artizanale pentru export. Într-un timp relativ scurt, ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI ARAD a profilat activitatea unei secţii pe executarea de lustre şi alte articole din fier forjat deosebit de mult solicitate cu prilejul contractărilor din 1974 şi 1975. ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI BAIA SPRIE, judeţul MARAMUREŞ, unde ani de-a rîndul s-au executat doar ambalaje din lemn a trecut la reorganizarea proceselor de producţie în vederea executării de mic mobilier şi mobilier comercial. Încă de la sfîrşitul anului 1971 de pe porţile acestei unităţi au început să plece — cu destinaţia ANGLIA, CANADA, R.F. GERMANIA zeci şi sute de garnituri de mobilă. Tot la sfîrşitul anului 1971 a luat fiinţă şi ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI TG. MUREŞ care, după numai un an de funcţionare a reuşit ca mai bine de jumătate din volumul activităţii să fie destinat exportului. Multe lucruri bune despre diversificarea producţiei şi despre calitatea acesteia se pot spune şi de ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE BUCUREŞTI. Liniile complexe de autoservire pentru restaurante, agregatele frigorifice de mică şi mare capacitate, utilajele comerciale executate aici se află în funcţiune în sute de unităţi ale cooperaţiei de consum şi ale comerţului de stat. În acelaşi timp însă la I.U.B. se produce şi o largă gamă de articole mărunte din metal, de uz casnic şi gospodăresc — fie la comanda fermă a clienţilor, fie în mică serie şi comercializate prin unităţile de desfacere ale cooperaţiei, cunoscute în momentul de faţă în întreaga ţară sub denumirea de „HERMES".

De la prima mare confruntare cu publicul, cu prilejul Pavilionului al V-lea de mostre, produsele organizaţiei au participat la numeroase tîrguri şi expoziţii din ţară şi de peste hotare şi pretutindeni s-au bucurat de o bună apreciere, privind calitatea şi varietatea lor.

Un bogat sortiment de bunuri de consum şi articole de artizanat din ceramică, sticlă metalizată şi fier forjat, cusături naţionale, covoare româneşti, cojoacepieptare, împletituri din răchită, papură şi paie, precum şi mic mobilier de uz casnic execută:

ÎNTREPRINDEREA DE UTILAJE BUCUREŞTI — str. Chiristigii nr. 8—10, sectorul 3, telefon 35. 17.70 şi 35. 10.51

ÎNTREPRNDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI ARAD — str. cpt. Ignat nr. 19—21, telefon 1.23.12

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI BAIA SPRIE — str. Cîmpului nr. 36, telefon 11

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI TG. MUREŞ — str. 7 Noiembrie nr. 150, telefon 1,39.47

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI TG.-OCNA — bd. Republicii nr. 35, telefon 278

ÎNTREPRINDEREA DE PRODUCŢIE ŞI PRESTĂRI ROMAN — piaţa 23 August nr. 1, telefon 25.63.

Produsele executate în unităţile cooperaţiei de consum se găsesc de vînzare la magazinele „HERMES" din întreaga ţară şi din Bucureşti: str. Şepcari nr. 16 sector 4; str. Exarcu nr. 1, sector 1; str. Cosmonauţilor nr. 7, sector 1; str. N. Golescu nr. 20, sector 1

UNITĂŢILE SOCIALISTE POT COMANDA LA ADRESELE ÎNTREPRINDERILOR DE MAI SUS MOBILIER ŞI UTILAJE COMERCIALE, CONTAINERE METALICE ŞI ALTE PRODUSE DIN LEMN ŞI METAL.

Ştefan LAURENŢIU

INVITAȚIE LA „POPASUL PESCARILOR“

La bifurcația drumurilor Dej-Bistrița și Dej-Năsăud, chiar lîngă podul de peste Someșul Mare, se află o atrăgătoare unitate turistică a cooperativei de consum din centrul zonal Beclean: **„Popasul pescarilor“.** De aici și pînă în orașul Beclean sînt doar 3 km. Pînă în orașele Bistrița, Dej și Năsăud distanța este aceeași: 30 km. Așezat la încrucișare de drumuri, deci într-un bun vad comercial, popasul de care vorbim este foarte des vizitat fie de turiști români, fie de cei străini.

Emblema unității îți lasă impresia că aici e un loc de întîlnire pentru pescari. Chiar așa și este. Numeroși pescari amatori își dau întîlnire în acest loc și organizează adevărate concursuri pentru pescuit scobar, elan și mreană. Cei din conducerea cooperativei de consum din Beclean s-au gîndit să le creeze condiții bune pentru asemenea întîlniri. Așa a apărut în anul 1973 „Popasul pescarilor“, adică o clădire atrăgătoare, cu o terasă mare și un salon de pe pereții căruia nu lipsesc pești și sirene din... fier forjat!

Dar emblema unității ridica o problemă foarte importantă: la un popas al pescarilor trebuie să se găsească și pește care să fie gătit după gustul și dorința acestora. S-a amenajat deci un bazin în care s-a adus pește viu, dar nu scobar, clean sau mreană, ci crap pe care nu aveau prilejul să-l prindă pescarii amatori.

Cîteva ore la „Popasul pescarilor“ înseamnă, în primul rînd, un ospăț cu pește. Crapul, acest pește cărnos și gustos, ți-l alegi singur din bazin sau chiar ți-l prinzi singur. Bucătăreasa ți-l prepară după cum poftești: îl face saramură sau îl pune la grătar, îl prăjește în tigaie sau îl face pané, îl pune la cuptor (cu roșii, condimente, lămîie, ardei iute verde — crapul la cuptor fiind, de fapt, specialitatea casei). Cine are puțină răbdare poate mînca și o plachie de crap.

„Popasul pescarilor“ a devenit o unitate turistică în toată regula. S-au construit aici și zece căsuțe, cu cîte două paturi, fiecare cu instalații de apă și grup sanitar aparte. Turiștii beneficiază de diferite servicii ca spălatul și călcatul lenjeriei, cumpărarea unor obiecte de strictă necesitate, a unor articole de artizanat cu specific local, vederi, timbre, plicuri; se dau cu împrumut jocuri de rem-my sau de șah. Există loc pentru parcarea autoturismelor, precum și pentru instalarea corturilor. La numai o sută de metri de unitate se află plaja de pe malul Someșului Mare. Există, așadar, toate condițiile pentru ca popasul făcut să dureze și cîteva zile.

Dacă la confortul creat adăugăm și ospitalitatea gazdelor, serviciul ireproșabil al ospătarilor, barmanilor, cameristelor, ajungem să afirmăm fără reținere că „Popasul pescarilor“ a devenit o unitate turistică model a cooperației de consum din județul Bistrița-Năsăud, un loc atrăgător pentru a ne petrece cîteva zile sau numai cîteva ore, un loc de

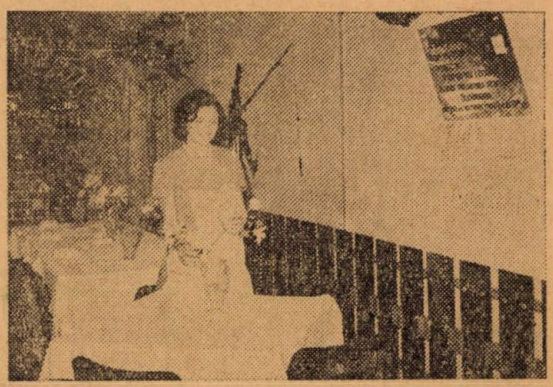

unde vom pleca cu amintiri plăcute și cu dorul bucatelor care au la bază acel crap cărnos și gustos despre care vorbeam mai sus. Sîntem încredințați că cititorul a înțeles că aceste rînduri sînt o caldă invitație la „Popasul pescarilor“ unitate turistică ce poartă cu cinste emblema „COOP“.

Tudor CREMENE

Pe Valea Bîrgăului vizitați

CABANA „VALEA STRĂJII"

Pe drumul ce leagă municipiul Bistrița de orașul Vatra Dornei, pe frumoasa Vale a Bîrgăului, acolo unde comunele și satele se țin de mînă și poartă toate nume din care nu lipsește cuvîntul „Bîrgău" (Susenii Bîrgăului, Mijlocenii Bîrgăului, Prundul Bîrgăului etc.). se află un minunat loc de popas: **cabana „Valea Străjii"**, unitate turistică a cooperației de consum din județul Bistrița-Năsăud. De aici, de la cabană, și pînă la Bistrița sînt 40 km, iar pînă la Vatra Dornei 46 km. Așezată la jumătatea drumului național 17, „Valea Străjii" îți face parcă semne să te oprești din drum. Și te oprești pentru că împrejurimile sînt pline de farmec, pentru că construcția e cochetă și primitoare și pentru că faima bucătăriei de aici a depășit de mult hotarele județului.

Cabana are o terasă cu 40 de locuri la mese, un salon cu 32 de locuri la mese, precum și două separeuri. Alături se află grupul de căsuțe unde în opt camere bine amenajate pot fi cazați 20 de oameni.

Atracția principală rămîn preparatele de bucătărie. Aici poți găsi oricînd păstrăvi. Ba ți-i poți alege singur dacă te duci la unul din cele două bazine și ai răbdare să-i prinzi în plasa ce ți se oferă. Tot aici ai să găsești sărmăluțe cu păsat, tocăniță de berbec, papricaș de pui, mămăliguță cu brînză. Specialitatea casei este balmoșul, făcut cu smîntînă, brînză, unt și iaurt.

Cine rămîne cîteva zile la cabana „Valea Străjii" poate face mai multe excursii în împrejurimi. Bunăoară, de aici se poate ajunge la izvorul Străjii. Nu departe de cabană se află pasul Tihuța, unde poți admira „regele bradului", o specie rară de conifere sub formă de candelabru. Pescarii amatori se pot duce pe malul rîului Tiha, în așteptarea lipanilor. La o distanță de 3 km de cabană se află Poiana Cicera cu o renumită stînă. Baciul și ciobanii te vor întîmpina cu bucurie și-ți vor oferi lapte, caș proaspăt, urdă dulce, ba îți vor face și balmoș la comandă.

La cabana „Valea Străjii" te simți bine nu numai pentru că împrejurimile sînt pline de farmec, dar și pentru că gazdele, adică întreg personalul de servire al unității, 90 la sută tineri, abia ieșiți de pe băncile școlilor profesionale ale cooperației de consum, te primesc cu multă amabilitate și grijă, te servesc frumos, cu atenție. Ospătarele îți prezintă mîncărurile casei, îți dau să guști din vinurile casei; bucătăreasa se oferă să-ți facă la comandă mîncarea dorită. Ți

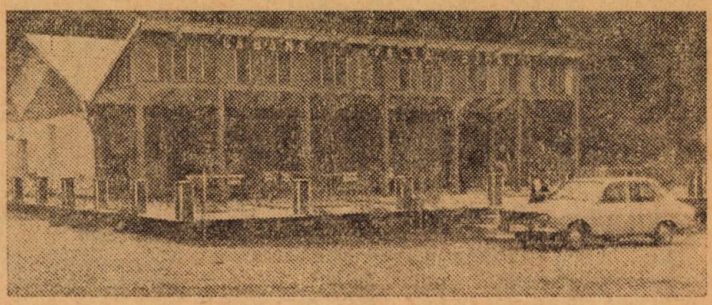

se vorbește despre împrejurimi și ți se explică cum poți ajunge în cutare sau în cutare loc. Atunci cînd vin grupuri mai mari, responsabilul unității turistice organizează excursii speciale.

Cine face o dată popas la cabana „Valea Străjii" va reveni cu plăcere pe aceste meleaguri. Va reveni pentru că de fiecare dată va fi primit cu bucurie de către aceste gazde ospitaliere. Întotdeauna va găsi unitatea bine aprovizionată cu tot felul de mîncăruri și băuturi. Camerele vor fi întotdeauna curate și dotate cu tot ce este nevoie să te simți bine. Poți beneficia aici și de unele servicii ca, de pildă, spălatul sau călcatul lenjeriei, servirea micului dejun în cameră, cumpărarea unor obiecte de strictă necesitate sau a unor articole de artizanat.

Nu știm dacă rîndurile noastre v-au convins să vizitați cabana „Valea Străjii". Dar dacă vreți să vă întîlniți cu o unitate turistică pe care nu o veți ocoli apoi niciodată, mergeți pînă acolo. Rețineți: DN 17. De la Bistrița aveți de mers 40 km, de la Vatra Dornei 46 km.

Tiberiu CRAINIC

Două noutăţi pentru toţi turiştii:

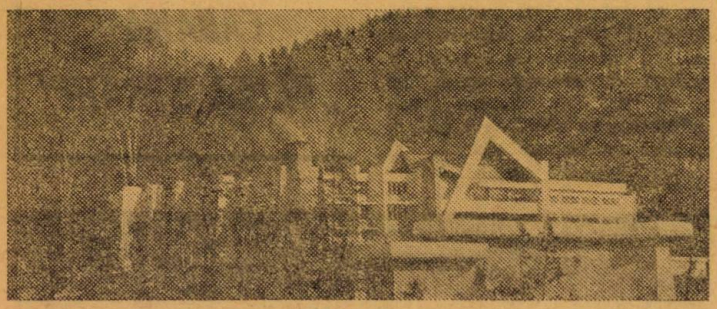

● Servicii: spălat, călcat, împrumut de jocuri (remmy, şah, table), bibliotecă cu cărţi de împrumut, radio, televizor.

● Obiecte de artizanat executate de meşteri locali.

Specialităţile casei

— Tocană măcelărească

— Sărmăluţe în foi de viţă, fierte în vin.

HANUL „POIANA UZULUI"

perlă a cooperaţiei de consum băcăoane.

Drumuri de acces:

— De la Bacău: pe şoseaua Moineşti-Dărmăneşti (67 km)

— De la Slănic Moldova: pe şoseaua Tg. Ocna-Dărmăneşti (50 km)

— De la Ghimeş: pe şoseaua Comăneşti-Dărmăneşti (42 km)

— De la Miercurea Ciuc: pe şoseaua Sînmartin-Dărmăneşti (62 km).

Reţineţi

● 24 camere cu 54 de locuri de cazare. Fiecare cu baie, apă caldă, grup sanitar.

● Restaurant cu 120 locuri la mese.

● Cofetărie.

● Bar de zi.

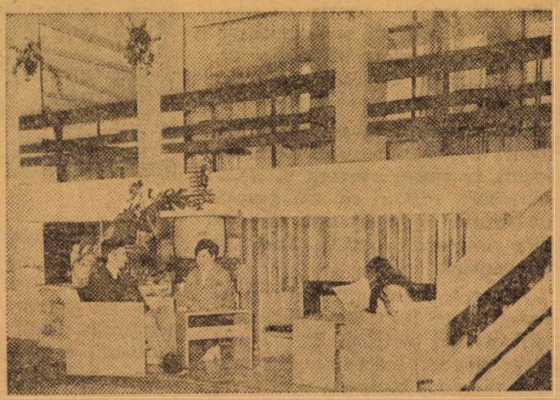

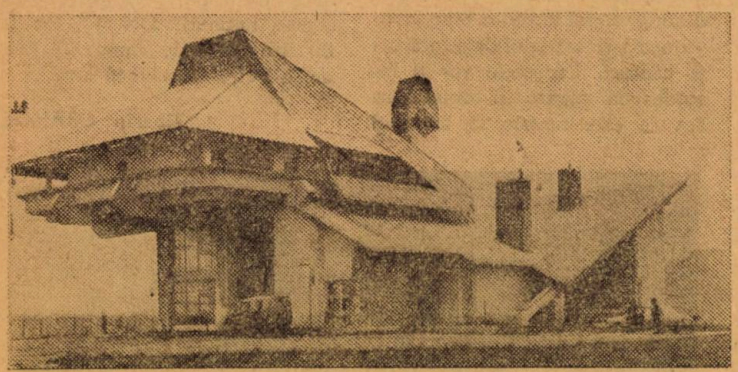

HANUL „MĂGURA"

o altă perlă a cooperaţiei de consum băcăoane.

Drum de acces:

— pe şoseaua Bacău — Gheorghe Gheorghiu-Dej la km 16.

Reţineţi

● 12 camere cu 34 locuri de cazare. Fiecare cu baie, apă caldă.

● Restaurant cu 80 de locuri la mese.

● două terase circulare cu 40 locuri la mese, fiecare.

● Bar de zi.

● Obiecte de artizanat executate de meşteri locali.

Specialităţile casei

— Borş cu tocmagi de casă, tochitură de pădure, plăcinte moldoveneşti.

HANUL este deservit numai de gospodine din partea locului.

În drumeție prin județul Buzău, găsiți cel mai agreabil loc — MOTELUL „MINA DE PETROL" MONTEORU

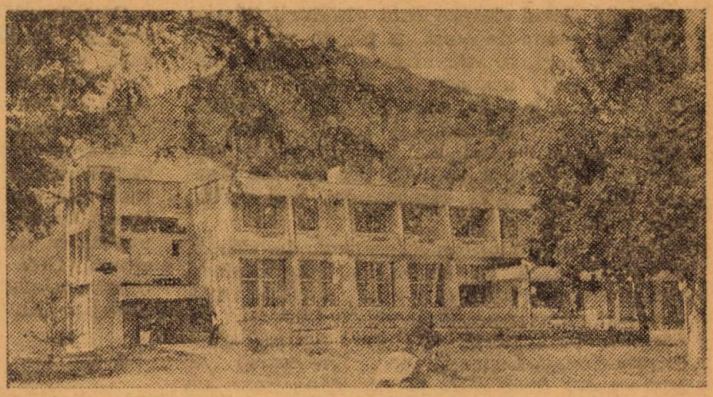

Cooperația de consum buzoiană își aduce o prețioasă contribuție la înfrumusețarea locurilor, la mai buna primire și aprovizionare a turiștilor. Pentru că Buzăul, cu mult cîntata vale a Siriului, cu pădurile întinse și dense, cu înnoirile întîlnite pretutindeni, a devenit o puternică zonă turistică.

Cel mai agreabil popas ni-l oferă Intreprinderea economică județeană a cooperației de consum din județul Buzău la Motelul **„Mina de petrol" Monteoru,** construcție modernă, care oferă condiții excepționale de confort, amplasată într-un cadru natural neasemuit de atrăgător. Totul s-a realizat aici din piatră, oțel și... bun gust, înscriindu-se în ritmul dinamic al acestei stațiuni balneo-climaterice cu deosebite efecte în tratamentul reumatismal.

Motelul **„Mina de petrol" Monteoru** se află la numai 9 km nord de drumul național 1 B km. 59, pe șoseaua Ploiești-Buzău, în localitatea Sărata Monteoru. Reliefiul montan, cu verdeață de jos pînă sus, la 1200 de metri, asigură vizitatorilor un climat favorabil pentru odihnă și destindere. Stațiunea dispune de bazine pentru înot, de teren nisipos, unde se poate face, în voie, plajă. Localitatea prezintă și un deosebit interes geografic și arheologic. Sînt binecunoscute descoperirile arheologice din cultura Monteoru. Tot aici se află și unica mină de petrol din Europa. Amatorii de drumeție pot face excursii odihnitoare și instructive la tabăra de sculptură în aer liber de la Măgura, precum și la Mănăstirea Ciolanu.

Motelul „Mina de petrol" Monteoru dispune de două saloane moderne cu 150 de locuri la mese, de o cofetărie cu 60 de locuri și o cramă în care pot fi serviți cel puțin 60 de consumatori. La toate acestea se adaugă terasele deschise spre munți în care pot lua masa cca. 240 de persoane. În încăperi, draperiile, tapițeria scaunelor, fețele de masă sînt, toate, în ton: în fiecare cameră o altă culoare.

Cazarea este asigurată de hotelul, aflat la etaj, care dispune de 20 de camere cu confort sporit (40 de locuri) și în căsuțele camping din apropiere (30 de locuri).

Unitatea asigură o servire ireproșabilă. Are personal specializat, experimentat. Diversitatea și calitatea produselor culinare satisfac cele mai exigente gusturi ale consumatorilor. La cerere, puteți servi meniu dietetic.

La Motelul Monteoru se organizează, la comandă, mese tovărășești, banchete, agape și chiar nunți. Turiștilor care se hotărăsc să rămînă aici mai multe zile (și nu puțini au fost aceia care au luat o astfel de hotărîre venind la Monteoru), unitatea I.J.E.C.O.O.P. Buzău le asigură servirea mesei în sistem meniu-pensiune. Deasemenea, cei ce doresc pot primi ori ce fel de mîncare pe bază de rețete proprii, cu condiția ca acestea să fie comunicate bucătăriei cu o zi înainte.

NU UITAȚI

Motelul „Mina de petrol" Monteoru se află într-o zonă montană foarte frumoasă, cu împrejurimi atrăgătoare și la o abatere de la șoseaua națională de numai 9 km.

ÎN ATENȚIA TURIȘTILOR:

Motelul Monteoru dispune de un hotel cu camere încălzite pe timp friguros, cu apă caldă permanent, cu sală-club-bar pentru vizionarea programelor de televiziune, pentru jocuri de șah, șubac, remmy.

Unitatea poate servi masa la cel puțin 400 de turiști. Găsiți aici cel puțin 10-12 feluri de mîncare și băuturi din cele mai renumite podgorii. Nu lipsesc răcoritoarele, berea. În sezon, la ori ce masă se servesc fructe de pădure.

Auraș ALBU

AJUNȘI ÎN ȚARA VRANCEI, NU OCOLIȚI

COMPLEXUL „COOP" SOVEJA

Soveja, locul despre care vînătorii îți pot vorbi, la vreme de seară, la foc de vreascuri, ceasuri întregi, se află undeva în inima munților Vrancei, aproape de izvorul Susiței, pîrîu ce duce la vale, către Siret, apă limpede și răcoare cu arome de fag și brad. Nu-s departe nici izvoarele Putnei, nici locul de confluență al Putnei cu Năruja, nici vîrfurile Zboina Neagră, Clăbucul, nici căprioarele, nici cerbii, nici urșii.

Soveja, zonă montană și stațiune de odihnă, unica din țară cu aer uscat (recomandată pentru tratamentul nevrozelor), zonă de vrajă și contemplare, se află la 80 de kilometri de Focșani, pe drumul asfaltat Focșani-Tișița-Panciu-Soveja-Lepșa-Brașov. Distanțele „se micșorează" însă cînd facem cunoștință cu frumusețea locurilor, liniștea oferită de peisajul de piatră și verdeață, dacă ne gîndim că străbatem plaiuri pe care feciorii Vrînceoaiei le-au străbătut, de nenumărate ori, cu piciorul, drumuri străjuite de sate de munte cu case mîndre, dispuse cu ferestrele spre lumină, cu oameni care-și păstrează nealterate graiul, obiceiurile din timpuri străvechi, cu vrînceni harnici, înalți, voinici, demni urmași ai lui Moș Ion Roată.

Ajunși aici, sus, pe cota înscrisă la peste 700 de metri, aerul tare, drumul, te îndeamnă la binemeritată odihnă și ospătare. Pentru împlinirea în cele mai bune condiții a acestor dorințe, cooperația de consum a ridicat în acest an „cetate" din piatră, adevărat palat vrîncean deschis pentru tot omul, cu saloane spațioase și somptuoase, cu terase, cu bucătărie haiducească, cu ospitaliere camere de hotel, cu cofetărie, cu laboratoare de carmangerie și patiserie, cu cuptor de pîine aurie, cu personal de înaltă calificare. Vrîncencele, îmbrăcate în frumoase costume specifice locului, poartă permanent zîmbet pe buze, o undă de veselie în privire, pe obrajii rumeni, transmițînd tuturor bună dispoziție.

„Bine ați venit la Soveja, ne vom strădui să vă creăm condiții pentru a vă simți ca acasă", — sînt cuvintele cu care sîntem întîmpinați la masă, la recepție, în camere, pretutindeni, iar la plecare nu poți decît mulțumi pentru deosebita ospitalitate cu care ai fost primit, promițînd că vei reveni cît mai curînd.

Complexul de alimentație publică **„Soveja"** realizat într-o arhitectură vrînceană stilizată, cu acoperiș în șarpantă (o combinație de șiță și tablă zincată ce imită solzii de pește), oferă 300 de locuri la mese și 54 de locuri în camere confortabile.

Cine a vizitat Soveja și a profitat de serviciile unității de alimentație publică a cooperației de consum vrîncene, părăsește aceste locuri minunate cu o urmă de regret că n-a putut sta mai mult, dar și cu dorința de a reveni. Cine dorește, poate reține locuri de cazare, telefonic, solicitînd **Complexul** „COOP" **Soveja,** județul Vrancea.

Laur MĂRGĂRINT

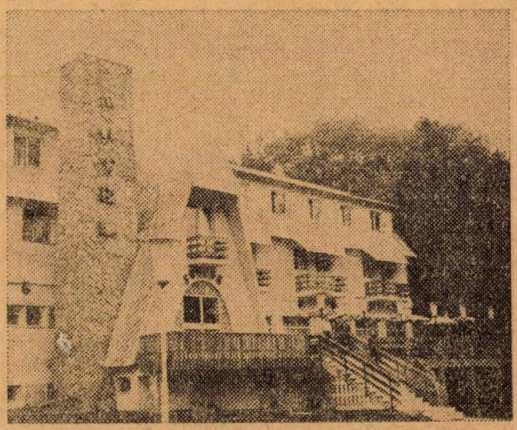

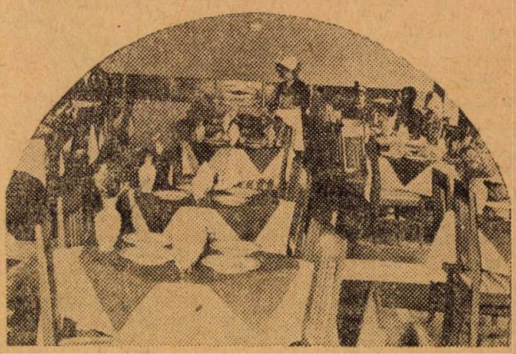

Bucătăria, specific vrînceană, pregătește mîncăruri ce pot satisface gusturile și preferințele tuturor turiștilor.

Cuptorul, moldovenesc, rumenește aproape fără întrerupere, alături de pîinițele crescute și rotunde, plăcintele poale-n brîu.

Cofetăria are în permanență siropuri din fructe de pădure și prăjituri cu arome de smeură, mure și afine.

Hotelul dispune de camere cu două paturi, mobilate în stil popular, cu duș, apă caldă, încălzire pe timp friguros.

EMBLEMĂ A TRICOTAJELOR DE CEA MAI BUNĂ CALITATE

ZIMBRUL

Cunoscute și apreciate în 35 de țări, de pe toate continentele, produsele acestei fabrici din cartierul Arini al Sucevei le întîlnim în toate unitățile comerciale de la orașe și în toate magazinele comerțului cooperatist de la sate. Se execută aici o gamă largă și variată de modele de tricotaje, în combinații coloristice multiple, rezultat al dotării tehnice superioare, al colaborării cu institutele de studiere a coloristicii din Viena și Paris, al calificării înalte a întregului colectiv de muncitori, tehnicieni și ingineri. Cămăși, pijamale, slipuri, maiouri, bluze, treininguri și numeroase alte articole de îmbrăcăminte și lenjerie de corp, pentru copii și adulți, ies zilnic pe porțile fabricii, în cantități impresionante.

În fiecare an, fiecare cetățean al României se poate îmbrăca cu cel puțin două produse ale fabricii de tricotaje „ZIMBRUL"

Tricotajele marca ZIMBRUL — Suceava sînt ATRACTIVE (croială modernă, contexturi diferite, colorit cu tonalități calde), IGIENICE (asigură o bună aerisire a epidermei), au un TUȘEU PLĂCUT (călduroase iarna și răcoroase vara), sînt PRACTICE (se spală ușor la 30 — 40°C, cu orice detergent, se storc prin presare, se usucă la umbră și se calcă la 200°C), NU-ȘI MODIFICĂ NICI FORMA NICI CULOAREA, sînt cele mai indicate la lucru în fabrici, uzine, pe șantiere sau pe ogoare.

Produsele pentru copii realizate la fabrica de tricotaje „ZIMBRUL" au un spor de rezistență la purtat și la joc, sînt plăcute datorită coloritului viu și desenelor atractive imprimate pe fața sau spatele produsului. Maiourile sau bluzele cu bentițe de contrast, tricourile cu desene sau numere colorate, pijamalele cu imprimeuri specifice vîrstei fac plăcerea celor mici.

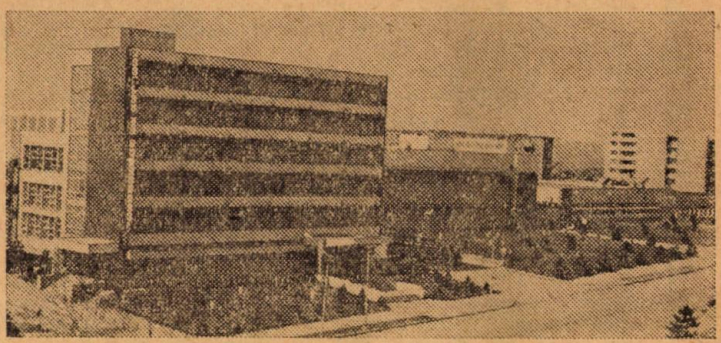

ATENȚIE, LUCRĂTORI AI COOPERAȚIEI DE CONSUM!

Popularizați calitățile deosebite ale tuturor produselor fabricii de tricotaje „**ZIMBRUL**" din Suceava. IJECOOP-urile pot adresa comenzi direct la fabrică pentru aprovizionarea de toamnă, iarnă, primăvară, vară. Notați-vă adresa:

Fabrica de tricotaje „ZIMBRUL"
str. Arini nr. 5
SUCEAVA
TELEFOANE: 1 46 23 și 1 06 97
TELEX: 02 32 43

ATENȚIE, CUMPĂRĂTORI!

Cereți la toate magazinele cooperației de consum produsele cu marca „ZIMBRUL"-Suceava! CALITATE GARANTATĂ!

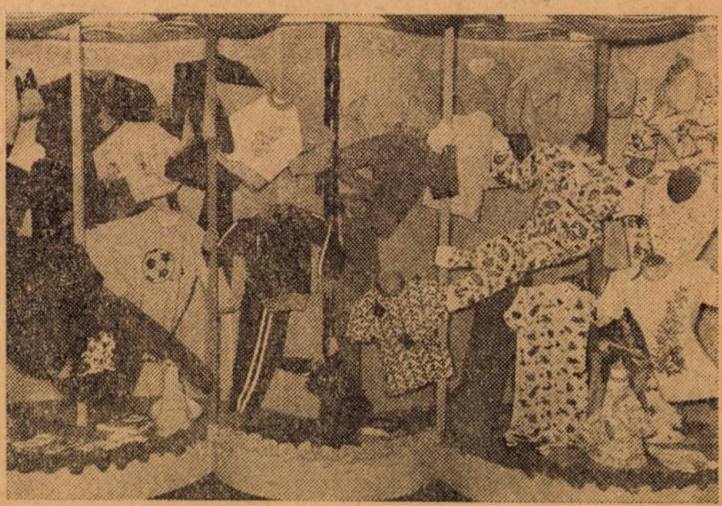

PROFILAXIE SI ECONOMIE

Rozătoarele — șobolanii și șoarecii — animale foarte prolifice, cu un dezvoltat instinct de conservare, de regulă cu activitate nocturnă sau crepusculară sînt, în multe privințe, dușmani direcți ai omului. Adaptați la viața în galerii săpate adînc în pămînt, sub locuințe, adăposturi de animale, magazii de furaje etc., acești dăunători constituie un pericol permanent pentru om și animale. Cine n-a auzit despre îngrozitoarele epidemii de ciumă din Evul Mediu? Nu o dată au fost consemnate migrații ale unor populații mari de șobolani, care au invadat unele zone în căutare de refugiu și hrană și au provocat adevărate calamități.

Șobolanii și șoarecii — preciza dr. Eugen Văcaru, directorul Intreprinderii de dezinfecție, deratizare și dezinsecție din București — datorită mobilității și înmulțirii lor uneori excesive, sînt purtători de germeni infecțioși, vectori principali în difuzarea a numeroase boli infecto-contagioase deosebit de grave ca: tularemia, leptospiroza, turbarea, bruceloza, trichineloza și altele, dintre care unele sînt transmisibile la om.

Dăunătorii respectivi provoacă mari pagube economice. Caracteristicile lor biologice fac ca aceste pierderi să fie enorme. După cum se știe, rozătoarele în cauză au o maturitate sexuală timpurie (la 1,5—2 luni), numărul anual de fătări este de 4—8, prolificitatea la o fătare fiind de 6—12 pui. O singură pereche, în condiții avantajoase, poate avea anual circa 900 de descendenți.

Știți cît consumă zilnic un șobolan? Cel puțin 60 grame de alimente. El poluează cu dejecțiile sale și împrăștie o cantitate de alimente de 10 ori mai mare decît cantitatea ingerată. O pereche de șobolani poate distruge anual circa 40 kg de cereale, iar împreună cu descendenții săi aproximativ 20 tone de produse. Într-o perioadă de trei ani, urmașii unei singure perechi de șobolani, al căror număr poate ajunge la 250 000, pot distruge 5 000 de tone de cereale și alte bunuri materiale.

Potrivit unor cifre comunicate de F.A.O. pagubele provocate de șobolani pe Terra reprezintă 33,5 la sută din producția de cereale ce se obține pe glob, adică o cantitate care, pusă într-un șir de vagoane, s-ar putea înconjura pămîntul, la Ecuator, de 52 de ori.

Împotriva acestor rozătoare — arată dr. Barbu Tepordei, inginer șef la I.D.D.D. — trebuie dusă o acțiune energică. Mijloacele străvechi de combatere — capcane mecanice, gropi capcane, inundarea cu apă a galeriilor etc. — nu dau rezultate. Succesul în bătălia cu rozătoarele, pentru apărarea sănătății oamenilor și animalelor și evitarea pierderilor mari de produse îl asigură numai combaterea cu ajutorul raticidelor de natură chimică. Iată cîteva dintre ele: oxicumarina, warfarina, racumin, A.N.T.-ul, phostoxin.

Oricare ar fi însă mijlocul de combatere **trebuie luate măsuri severe de protecție a oamenilor și animalelor.** Deratizatorii specializați sînt în măsură să asigure această protecție. Întreprinse periodic, sistematic, acțiunile de combatere chimică, la care este necesar să se adauge măsurile radicale de curățenie, dau rezultate bune. Condițiile improprii create duc la dispariția dăunătorilor.

Pentru combaterea eficientă a rozătoarelor, Întreprinderea de dezinfecție, deratizări și dezinsecție realizează, la cerere, acțiuni judicios conduse, cu oameni specializați. Unitățile interesate se pot adresa, deci, la:

I.D.D.D., București, strada C.A. Rosetti nr. 5, sector 1, telefon 13 10 71, 16 31 85; 14 95 03.

În județe, unitățile se vor adresa **secțiilor județene de dezinfecție, deratizare și dezinsecție, care își au sediile pe lîngă Inspectoratele sanitar-veterinare județene.**

Din punct de vedere economic, acțiunea este avantajoasă pentru toate unitățile interesate, pentru economia națională. Iată un calcul sumar. În perioada 1971—1975, I.D.D.D. a efectuat combaterea rozătoarelor pe cale chimică pe o suprafață totală de 133 458 000 mp, la obiectivele agrozooindustriale și pe diverse terenuri cu invazie mijloacie de dăunători (adică cu 10—15 orificii exterioare ale galeriilor de șobolani la 1 000 mp). Pe această suprafață au existat circa 320 000 cuiburi de rozătoare, cu aproximativ 962 000 dăunători care ar fi putut consuma zilnic 58 tone de alimente și ar fi putut degrada alte 578 tone. În cele 1 626 zile în care I.D.D.D. a acționat pentru combaterea rozătoarelor, tonajul de alimente ce se putea pierde s-ar fi ridicat la impresionanta cantitate de aproape 620 000 tone (uruieli și furaje combinate) a căror valoare se apropie de 1 miliard de lei. Date în hrana animalelor din îngrășătorii, aceste furaje permit obținerea unei cantități de peste 124 000 de tone de carne.

Deratizarea chimică este, așadar, eficientă. Prin serviciile sale, I.D.D.D. asigură atît profilaxia, care împiedică declanșarea și transmiterea unor boli cît și un plus considerabil de bunuri agroalimentare pentru societate.

St. VASILESCU

VALORIFICAȚI PENELE PRIN UNITĂȚILE COOPERAȚIEI DE CONSUM

Creșterea păsărilor în gospodăriile populației, îndeletnicire de tradiție, este o activitate ușoară și rentabilă. Produsele avicole asigură, pe lîngă ncesarul de consum, și o sursă de venituri suplimentare. Alături de producția de ouă și carne, **penele** prezintă o valoare economică incontestabilă.

Astăzi penele și puful constituie un articol care se cere la export la prețuri de revenire foarte convenabile. Există și o întreprindere specializată — o adevărată uzină modernă — PENCOOP TIMIȘOARA, care sortează și prelucrează penele după solicitările beneficiarilor: **pentru decor, pe sortimente de puf** (cel puțin 5), după destinații etc. Totul se măsoară aici — așa cum declara directorul întreprinderii — în valută forte. De aceea și prețurile de achiziții variază între 5—110 lei/kg, în raport cu calitatea produsului.

Recoltarea, strîngerea și valorificarea penelor duce la rentabilizarea activității de creștere a păsărilor și mai cu seamă a palmipedelor. De această sursă suplimentară de venituri pot beneficia toate gospodăriile în care se cresc și se sacrifică păsări. Gospodinele se pot adresa, pentru valorificarea penelor, cooperației de consum (centre de achiziții, centre specializate în cumpărarea penelor, magazine, achizitorilor care se deplasează la domiciliul producătorilor), existente în toate comunele și satele și care cumpără orice cantități de pene, la prețuri avantajoase. Prețurile de achiziție pe sortimente și calități se află afișate la toate cooperativele de consum.

CE TREBUIE SĂ ȘTIM DESPRE PENE

După formă și structură, penele se împart în trei grupe principale:

A. — PUFUL — **care se găsește situat sub fulgi, alcătuit din pene mici și foarte fine, fiind caracteristic păsărilor de apă (gîște și rațe), produs avicol al cărui preț este cel mai mare;**

B. — FULGII — **sau penele mici care acoperă spatele, abdomenul, pieptul, și părțile laterale ale păsării;**

C și D — PENELE MARI — **adică penele de la aripi și coadă**

Un amănunt important, penele albe sînt calitativ superioare celor colorate. Și încă ceva ce trebuie știut: după ce trec prin diferite faze de dezvoltare, penele ajunse la maturitate întrerup legătura cu vasele de sînge din piele și cad (are loc fenomenul de năpîrlire), existînd, deci, pericolul de a le pierde.

GOSPODINE! Fulgii sînt bani, nu-i lăsați să se piardă pe izlazuri și pășuni! Nu aruncați nici penele de pe păsările sacrificate! Păstrați puful, fulgii și penele și valorificați-le prin unitățile cooperației de consum!

AVANTAJE

Deosebit de avantajoase sînt prețurile la penele, fulgii și puful de gîște și rațe, recoltate prin jumulirea pe viu și după sacrificare (smulgerea penelor se face fără opărire). Iată un exemplu concludent: **de la 20 de gîște jumulite de două ori (în perioada 15 mai — 30 iulie) se pot obține cca. 4 kg pene care, valorificate la un preț mediu de 65 lei/kg, aduc un venit de 260 lei, sau 13 lei de fiecare gîscă jumulită.**

GOSPODINE! Practicați jumulirea pe viu a gîștelor și rațelor. Recoltați, fără opărire, penele de la păsările sacrificate. Valorificîndu-le prin unitățile cooperației de consum vă asigurați importante venituri suplimentare.

Jumulirea pe viu a gîștelor se face în perioadele de năpîrlire, între 15—30 mai, 15 iulie—30 iulie și 15—30 septembrie. Bobocii de gîscă se jumulesc între 15—30 iulie și 15—30 septembrie. Rațele se jumulesc în lunile iulie și septembrie. Bobocii de rață în luna septembrie.

Încă o indicație de folos: penele, fulgii, puful trebuie păstrate separat pe feluri de păsări și proveniență (de la jumulirea pe viu sau după sacrificarea păsărilor), în încăperi curate, bine aerisite, ferite de umezeală și lumină.

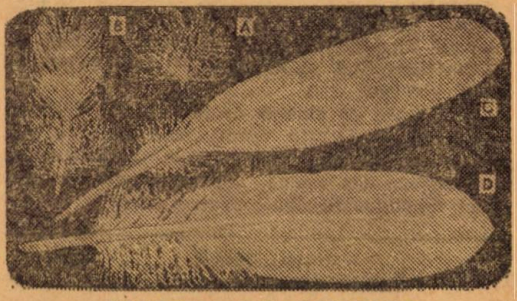

CONDIȚII DE CALITATE:

— Penele să fie întregi, dezvoltate normal, fără spărturi ale rahisului;

— să fie curate, elastice, fără mirosuri străine;

— să nu prezinte umezeală;

— să fie clasate pe specii, culoare și proveniență;

— să nu conțină reziduuri sau corpuri străine.

STUPĂRITUL

ÎNDELETNICIRE PLĂCUTĂ ȘI BĂNOASĂ

Albinăritul se practică în țara noastră de multe secole. Este o îndeletnicire deosebit de plăcută și mai cu seamă aducătoare de importante venituri. În scrierile lui Herodot — considerat părintele istoriei — se pomenește de **îngrijirea cu folos a albinelor** și se scoate în evidență **cantitatea și calitatea mierii** obținută pe meleagurile **de la stînga Dunubiului,** precum și **faima comercială** de care se bucură produsele apicole de aici **în rîndurile negustorilor străini.**

În ultimele decenii, stupăritul a cunoscut o permanentă dezvoltare și modernizare. S-au perfecționat metodele de creștere și îngrijire a albinelor, de extragere a mierii, de strîngere a polenului și lăptișorului de matcă, de omogenizare a mierii etc.

Așa cum este cunoscut, venitul obținut din creșterea albinelor este neimpozabil și nu se percep nici un fel de taxe pentru amplasarea stupilor în masivele melifere. Se asigură atît aprovizionarea apicultorilor cu roiuri, mătci selecționate, familii de albine, biostimulatori, faguri artificiali, cît și preluarea întregii producții marfă de miere, ceară, boștină, polen, la prețuri sigure și avantajoase.

Mierea este apreciată de consumatori și, implicit, plătită la preluare, în funcție de **calitatea** sa. Cel mai bun preț se obține pe mierea **MONOFLORĂ** (provenită din nectarul florilor de tei, salcîm, smeură, izmă sau brad) — 16,50 lei/Kg; urmează în ordine, **mierea POLIFLORĂ** (amestec de nectar de la florile mai multor specii de plante melifere sau dintr-un cupaj); **mierea de MANĂ** (care provine integral, sau în cea mai mare parte, din sucurile dulci de pe alte părți ale plantei, în afară de flori).

Calea cea mai avantajoasă de valorificare a produselor apicole o constituie **CONTRACTELE.** Stupării care contractează producția apicolă cu **ORGANIZAȚIILE COOPERAȚIEI DE CONSUM** beneficiază de:

— un avans de pînă la 45 la sută din valoarea producției contractate, avans care-i ajută pe stupari în dezvoltarea producției și le dă posibilitatea să-și asigure, din vreme, mijloacele necesare pregătirii familiilor de albine pentru cules;

— repartiții la bazinele melifere și asigurarea mijloacelor de transport în pastoral (plata transportului făcîndu-se după recoltare);

— bidoanele necesare ambalării mierii (gratuit și, bineînțeles, înainte de a începe culesul);

— biostimulatori apicoli, faguri artificiali și alte materiale apicole;

— materiale și utilaje necesare întreținerii stupilor.

Pentru mierea valorificată prin UNITĂȚILE COOPERAȚIEI DE CONSUM, pe bază de contracte, se obține un preț mai bun decît pentru cea valorificată prin achiziții — cu 1,50 lei pînă la 2 lei/Kg.

În vederea realizării unor prețuri corespunzătoare, specialiștii recomandă ca mierea să fie recoltată, extrasă și valorificată pe sortimente de floră și calități. Stuparii mai experimentați știu cît de important este ca mierea din fagurii de culoare deschisă, în care albinele nu au crescut sau au crescut numai 2—3 generații de puiet, să fie extrasă separat de aceea din fagurii vechi, de culoare neagră. Procedîndu-se așa, se obțin venituri suplimentare.

UNITĂȚILE COOPERAȚIEI DE CONSUM cumpără toate cantitățile de produse apicole disponibile, prin contractări și achiziții, fie la bazinele melifere, la domiciliul stuparilor sau la centrele de achiziții.

APICULTORI!

Înainte de recoltare, controlați cu atenție dacă mierea este maturată și a început să fie căpăcită de albine. Mierea recoltată înainte de maturare conține mai mult de 20 la sută apă și fermentează ușor, pierzîndu-și din calitate.

STUPARI!

Folosind mijloacele de transport puse la dispoziție de UNITĂȚILE COOPERAȚIEI DE CONSUM, stupăritul pastoral poate fi practicat rentabil și de apicultorii cu stupi puțini.

Niciodată nu e prea devreme pentru un răspuns interesant la o întrebare care privește viitorul. De la acest adevăr nu se abat nici cei care — din ce în ce mai numeroși — se străduiesc să arunce o privire, pe cît cu putință lucidă, în viitorul agriculturii. O asemenea privire nu se poate baza, firește, decît pe cunoștințele acumulate de omenire pînă acum, adică pe cele rezultate dintr-o practică multimilenară. Totuși, pentru acest salt al imaginației mai e nevoie de ceva și anume de... imaginație, adică de acea putere de care omul dispune pentru a făuri în propria sa minte ceea ce mîinile lui nu sînt încă în stare să clădească. În acest fel, au fost elaborate, în ultima vreme, numeroase proiecte, metode și idei cu privire la agricultura mileniului al treilea, așa cum se presupune că o vor practica copiii și, mai degrabă, nepoții noștri. Această preocupare, care privește cultura plantelor, creșterea animalelor, tehnicile și tehnologiile care ar urma să fie folosite, a cuprins cercuri largi de specialiști din multe țări. Dovadă — articolele tot mai numeroase care apar în publicații de specialitate și chiar în altele care se adresează publicului larg, pentru că din ce în ce mai numeroși sînt cei care vor să știe

CINE, CE VA CULTIVA ȘI CU CE MIJLOACE, ÎN MILENIUL AL III–LEA

Reportaj din... viitor

Un articol apărut în ziarul londonez „Times" descrie „ferma viitorului", așa cum o concep specialiștii, pe baza unei sinteze a datelor de care dispun în momentul de față.

Agricultura — scrie ziarul citat, transpunîndu-l pe cititor în veacul următor — a devenit o problemă a unor spații vaste, deschise peste care trec mașini cu mult mai mari decît cele de azi. Unele sînt aeropurtate, nici nu ating solul sau cultura, altele sînt giganți pe roți care efectuează lungi secvențe de operații într-o singură trecere, ca, de pildă, strîngerea unei recolte, prelucrarea solului și introducerea semințelor pentru următoarea cultură, gata fertilizată și protejată împotriva bolilor și dăunătorilor.

În aceste mașini, care sînt totuși conduse de oameni, operatorul este complet protejat și asigurat dispunînd de un receptor de televiziune cu circuit închis care îl ține în permanentă legătură cu baza. Alte mașini sînt complet automatizate, programate pentru lucrările pe care le au de îndeplinit și dirijate din încăperea în care are loc conducerea lucrărilor agricole, agricultorul nemaifiind nevoit să iasă în cîmp. Dispozitivele electronice îl țin la curent cu desfășurarea tuturor operațiilor în curs. Serviciile naționale comunică buletine meteorologice corecte și analize ale pieții, răspund cu ajutorul calculatoarelor electronice la întrebările fermierului cu privire la raționalizarea rezervelor, momentul optim pentru vînzarea produselor etc.

Într-o asemenea fermă, adăposturile pentru animale sînt înzestrate cu sisteme automatizate de hrănire și îndepărtare a gunoiului. Ele se extind în înălțime și nu în lățime.

Culturile foarte valoroase vor fi acoperite pe întinderi mari cu cupole din material plastic care le vor oferi o protecție completă împotriva intemperiilor, bolilor și dăunătorilor.

Noile misiuni ale electricității

Electricității i se rezervă pentru viitor un rol extrem de important, care va depăși cu mult sarcinile ce îi sînt încredințate astăzi. După părerea specialiștilor francezi, în domeniul electrificării agriculturii va fi vorba de o adevărată revoluție. Iată cîteva exemple: operațiunile de distribuire a nutreturilor și de amestecare a componenților vor putea fi complet automatizate. De pe acum, există unele prototipuri de aparate care execută aceste amestecuri și distribuiri și care funcționează în legătură cu silozurile de boabe, de furaje umede și cu depozitele de adaosuri minerale. Un tablou de comandă primește instrucțiunile prin cartele perforate și le transmite diferitelor dispozitive de descărcare și de dozare, care trimit produsele respective în amestecător. Produsul preparat ajunge la animale pe bandă rulantă sau pneumatică.

În ceea ce privește mustul de grajd, se vor crea sisteme de dezodorizare după filtrare și centrifugare și se vorbește chiar de un procedeu de electroliză, actualmente în curs de experimentare.

Crescătorii de animale au și alte preocupări, legate de conservarea laptelui la temperaturi scăzute, în ferme și de transportul acestuia în cisterne izoterme. Electricitatea va da un mare impuls acestor tehnici ajungînd pînă la pasteurizarea laptelui chiar în momentul mulsului.

Pentru culturile de seră se vor realiza noi progrese în ceea ce privește încălzirea și răcirea cu ajutorul sticlei termosensibile care prezintă

dublul avantaj că pe de o parte ea devine opacă atunci cînd radiația solară este prea puternică și redevine translucidă atunci cînd intensitatea radiațiilor scade. Această sticlă are un coeficient de transmitere a căldurii mult mai mic decît cel al sticlei obișnuite.

Dar alimentația umană, ce noi foloase va obține de pe urma electricității? Prepararea zilnică a menu-urilor va dispărea în mare parte, iar gastronomia, cu felurile ei de mîncare rafinate, va deveni o ocupație de concediu. Pentru hrana de toate zilele, preparatele congelate vor fi depozitate într-un frigider, de unde vor fi dirijate automat, prin telecomandă, spre cuptoare cu raze ultrascurte, ceea ce va permite gospodinei să găsească masa gata pregătită cînd se întoarce acasă de la serviciu sau din excursiile de sfîrșit de săptămînă.

Aceste preparate culinare vor fi fabricate în unități mari, în care toate aparatele de prelucrare vor fi electrice.

Tot electrice vor fi și mașinile de gătit, dar cele mai mari progrese vor fi realizate probabil, în domeniul frigului în ceea ce privește atît o mai bună reglare a stocurilor cît și păstrarea alimentelor în stare proaspătă, optimă.

„Portretul" plantei ideale

Într-un articol apărut în cunoscuta revistă americană „Crops and Soils". amelioratorul C. Anderson schițează „portretele" a două importante plante destinate agriculturii viitorului. Astfel planta „ideală" de soia va avea toate păstăile pe tulpină, iar păstaia care înflorește se va afla la capătul superior al tulpinii.

Planta de soia din viitor va poseda, probabil, un mecanism care să-i limiteze înălțimea. Amelioratorii folosesc în acest scop o genă denumită „determinată". Plantele cu o asemenea genă își termină apexul cu o structură florală care împiedică, tocmai datorită acestui lucru, producția de noduri suplimentare.

O altă genă, „pedunculată" va provoca apariția păstăilor pe ramurile florale mai sus de sol. Noua plantă de soia va avea o coroană răsfirată de frunze mici distribuite tridimensional în mod egal.

În ce privește porumbul, cercetările au arătat că substanța uscată a acestuia crește pînă la desimi incredibil de mari, dar el devine steril atunci cînd desimea depășește o anumită limită. Aceasta demonstrează că planta poate fi cultivată în rînduri strînse și la desimi mari dacă se poate rezolva problema sterilității.E posibil ca o carență, de pildă în umiditate, să provoace o mătăsire întîrziată a știuleților care să nu mai fie receptivi la polen.

Creșterea lentă a știuleților este provocată de faptul că ei sînt așezați la partea inferioară a plantei și nu pot concura în lupta pentru substanțele nutritive cu vîrful activ. De aceea este nevoie de o plantă care să poată rezista la desimi mari fără să-și piardă fertilitatea. O asemenea plantă ar avea frunzele verticale, astfel încît, în cazul desimilor mari, să permită plantei utilizarea eficientă a luminii și a mișcării aerului în interiorul și în afara covorului vegetal. Ea ar fi înaltă de circa 1,50 m. și ar avea un panicul foarte mic. Schimbarea cea mai radicală urmează să o constituie amplasarea știuleților la vîrf pentru ca aceștia să se găsească la primul, la al doilea și la al treilea nod, aproape de panicul.

Viitorul medic veterinar

Noul tip de practică veterinară în ferme — au conchis participanții la un simpozion organizat sub auspiciile Colegiului regal de medicină din Londra, asupra sănătății animalelor — nu va mai necesita, în anul 2000, cinci sau șase medici stabiliți în aceeași regiune, care să îngrijească animale de specii și rase diferite. Ea va avea nevoie de medici cu specializare îngustă, de exemplu în problemele taurinelor pentru carne. Aceștia vor avea în echipele lor specialiști pentru vaci și viței, alții pentru nutriție, alții pentru baza furajeră. Medicina veterinară va fi cu precădere preventivă. Aceasta va crea nevoia de a avea specialiști în discipline cum sînt: imunologia, chirurgia, bolile de reproducție, de nutriție și epizootologia.

Creșterea animalelor se va desprinde de agricultură?

Specialiști reuniți la un colocviu internațional consacrat viitorului producției animale, care a avut loc nu de mult în Elveția și-au exprimat părerea că, grație ameliorării genetice, tehnicilor de creștere, controlului condițiilor de mediu, al condițiilor sanitare, performanțele și starea de sănătate a animalelor vor fi mult superioare celor cunoscute azi. Cercetările biochimice, fiziologice și de nutriție vor permite o creștere considerabilă a eficacității alimentației. Industria este de pe acum capabilă să producă proteine de o calitate excelentă. În ziua în care industria chimică va putea fabrica în condiții avantajoase alimente energetice, creșterea animalelor nu va mai fi nemijlocit dependentă de producția agricolă vegetală, deschizîndu-i-se perspective noi. Procedeele tehnologice se vor multiplica pentru a prezenta pe piață furaje mai diversificate, pentru a răspunde mai bine exigențelor fiziologiei animalului și contextului economic dat.

PERSPECTIVE LUMINOASE

ORIZONTAL: 1. Cel de-al XI-lea Congres al partidului a trasat sarcina ca în cincinalul 1976—1980 să se obțină peste o tonă, pe locuitor; Pentru sporirea producției acestui articol, se prevede creșterea a 18—20 milioane de animale și crearea unor rase cu talie mare; 2. Prin organizarea plantațiilor intensive, se vor asigura cantități îndestulătoare de asemenea produse — Luna cireșelor și căpșunilor; 3. Aspră la pipăit — Să nu lipsească din grădină; 4. „Vorba" puiului — Al nostru, în poezia lui O. Goga — Bun sau rău, depinde de munca noastră; 5. Începe centenarul! — Verbul existenței — Pentru sporirea producției la acest aliment, se vor amenaja și folosi deplin cele 400 000 hectare bălți de care dispunem; 6. Mai multă carne și mai multe ouă prin dezvoltarea acestui sector — Fecior frumos ca-n basme; 7. Radu Florescu — Începe alfabetul — Lucrător într-o mină; 8. Haină țărănească largă și lungă pînă

→

„DE BUCĂTĂREASĂ ESTE LIPSĂ"

Mult citita mică publicitate din zilele noastre își are începutul la 24 aprilie 1837 și ca părinte pe Zaharia Carcalechi. În ziarul „Cantor de avis și comers" acesta publica rubrica **Înștiințări,** cu cereri și oferte de serviciu de felul acestora: „Cui îi va trebui fecior de casă, să se îndrepte la ziar, că sînt destui, dar de bucătărese este lipsă, că fac nazuri și caută stăpîn după voia lor"; sau: „Un tînăr de 15 ani vrea să intre în slujbă la o boltă de lipscărie, ca ucenic. Are chezaș bun pentru purtarea lui".

După „Cantor" au apărut,

ceva mai tîrziu, primele ziare destinate exclusiv publicațiilor comerciale: „Anunțătorul român (1853); „Anunsătorul" (1856); „Anunțătorul general român" (1864). În aceste ziare, comercianții își anunțau specialitățile puse în vînzare: „Înalta nobilime și onorat public este înștiințat că au sosit mezelicuri proaspete, salam de Verona și Sibii, caizer de rîmători și icre negre"; sau: „Case de bani bune, sigure contra focului și a destrucțiunii prin furturi". Reclame însoțite cu chipuri și desene au început să apară în aceste ziare din anul 1857.

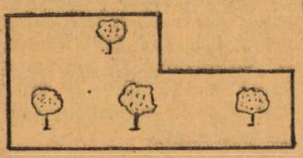

PERSPICACITATE

Împărțiți figura alăturată în patru trapeze astfel ca în fiecare să se afle cîte un copăcel.

(Dezlegarea în pag 192)

CUNOAȘTEȚI RĂSPUNSUL EXACT?

1. —Care este cel dintîi animal domesticit de om:calul porcul sau ciinele?
2. — Care este continentul de origine al caisului: Asia, Africa sau America?
3. — Din ce țară antică a fost adus grîul în Europa: Egipt, Mesopotamia sau China?
4. — Care insectă zboară cu viteza cea mai mare: Libelula, lăcusta sau cărăbușul?
5. — Care este continentul de origine al pepenelui verde: Africa, Australia sau Asia?
6. — Dar al pepenelui galben: Africa, Asia sau America?
7. — În ce țară se află arborele cel mai înalt din Europa: Spania, România sau Norvegia?

(Răspunsurile exacte la pag. 192)

UNUI CODAȘ

Despre el, dascălii zic:
„Nici cînd n-a-nvățat nimic;
În schimb, e adevărat,
Nici nu uită ce-a-nvățat".

UNEI SECRETARE

(După Topârceanu)

La slujbă a venit azi dimineață
La ora fixă, și se poate spune
Că-i pentru-ntîia oară în viață
Cînd i se-ntîmplă asemenea minune.

Ioan MARTIN

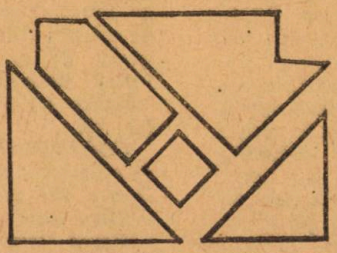

PATRATUL ASCUNS

Decupați, de preferință pe carton, fragmentele alăturate și plasați-le în așa fel încît să formați un pătrat perfect. Nu vă grăbiți să credeți că este așa de ușor...

Dacă v-ați pierdut răbdarea, și curiozitatea nu vă dă pace, găsiți dezlegarea în pagina 192.

la genunchi, făcută din dimie, tivită pe margini și pe la cusături cu șnur — Așa trebuie să te grăbești uneori pentru a face treabă cu temei; 9. Sau — Literă din alfabetul grecesc — La marginea unui pătul; 10 Mîndrie — Creșterea producției lor va trebui să asigure 2,1 milioane tone de carne în următorul cincinal; 11. Se prevăd mai multe și de randamente mai mari (sing.) — Udrea Borcea; 12. Din aceste produse se va realiza în viitorul cincinal o producție de peste 4 milioane tone — Umplu aria de treer.

VERTICAL: 1. Cale lungă, drum de fier! — Aliment la care producția va fi de peste 5 milioane tone în cincinalul 1976—1980; 2. A țîșni cu putere — Producerea lor în cantități sporite și de calitate condiționează dezvoltarea zootehniei; 3. Boală a cerealelor cauzată de o ciupercă parazită care atacă mai ales frunzele și tulpina — Principalul fluviu al Egiptului; 4. Răspunsul munților și văilor la chemarea omului. — Pe aici se trece mai ușor albia rîului — În acest moment... în Maramureș; 5. Fir de textilă — Se prevede o producție de peste 400 milioane tone numai din in și cînepă — Posed; 6. Un fel de plasă de pescuit — Mărește capacitatea de transport a motocicletei (pl.); 7. Alfa și Omega — În obcină! — Măsoară timpul; 8. Mal al unei ape, pietruit sau pavat — O persoană oarecare; 9. Produs din care vom obține în viitorul cincinal 52 milioane hectolitri — Lipsit de omenie; 10. Se mîră un transilvănean — Producția ei va fi de circa 50 000 kg la hectar; 11. Pentru a o obține, producția de gogoși va trebui să crească la peste 1 300 de tone — Își schimbă numai părul! 12. Loc acoperit cu un arbust montan, avînd fructe comestibile — Îndeletniciri.

I. APOSTOL

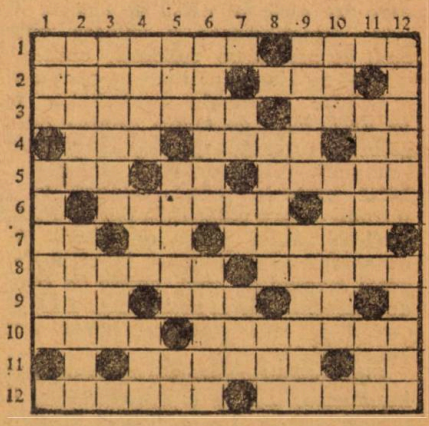

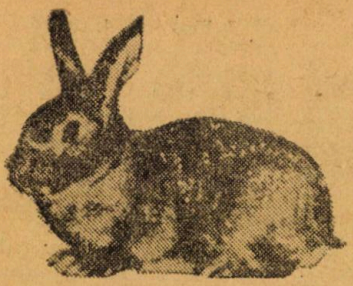

CUNICULICULTURA

— sursă de produse valoroase
— cîştiguri suplimentare în gospodărie
— obiectiv al activităţii COOPERAŢIEI DE CONSUM

Numai cine nu a crescut iepuri de casă nu poate şti ce sursă de produse valoroase, ce posibilităţi de sporire a veniturilor oferă această plăcută îndeletnicire. Fără eforturi deosebite, fără a se face cheltuieli mari, în fiecare gospodărie se găsesc condiţii de îngrijire a unui anumit număr de iepuri de casă. La sate, bunăoară, există grajduri, şuri, şoproane cărora li se poate da astfel o eficientă întrebuinţare; în plus, în fiecare gospodărie există diferite materiale din care se pot construi cuşti pentru adăposturi; sînt, de asemenea, produse vegetale, resturi alimentare de la bucătărie (morcovi, cartofi, verdeaţă, pîine), care altfel se irosesc şi care administrate în hrana iepurilor se pot transforma în carne gustoasă şi cu deosebite calităţi nutritive pentru oamenii de toate vîrstele.

Spuneam la început că această îndeletnicire — cuniculicultura — este o sursă însemnată de produse valoroase. Unul dintre principalele produse îl constituie *CARNEA*. Consumată în familia crescătorului se realizează economii (prin reducerea cantităţii de carne care altfel ar trebui procurată de la magazin). Rezultă însă şi un însemnat disponibil de carne de iepure care *poate fi vîndută oricînd, şi în orice cantitate prin UNITĂŢILE COOPERAŢIEI DE CONSUM, la preţuri bune, fie prin încheieri de contracte, fie direct la achiziţii.*

CARNEA DE IEPURE DE CASĂ, comparativ cu carnea care provine de la alte specii de animale, se situează la loc de frunte, conţinînd 40,15% substanţă nutritivă (32,62% carnea de găină, 27,11% carnea de porc, 24,61% carnea de viţel, 24,20% carnea de vacă), substanţă care cuprinde 70% proteine, 19% glucide, 17% lipide (grăsimi) şi 4% săruri minerale. Un kg de carne de iepure de casă are pînă la 1 820 de calorii. Ca aspect, gust, digestibilitate şi valoare nutritivă, ca mod de preparare culinară, carnea de iepure de casă se aseamănă mult cu carnea de curcan.

Printre produsele cunicule se numără şi *BLĂNIŢELE* de culori diferite (albă, neagră, galbenă, roşcată, argintie, „chinchilla", „aguti", „cangur", „fluture" etc.). *PĂRUL* (cea mai bună materie primă folosită la fabricarea fetrului pentru pălării şi a pîslei), *PIEILE* (care tăbăcite, imită pielea de şarpe, de crocodil, de şopîrlă şi se folosesc la confecţionarea de genţi, papuci de casă, curele de ceas, produse de marochinărie şi artizanat), *LÎNA DE ANGORA* (pentru pulovere, bluze, veste, fulare, bonete etc.).

Cuniculicultura constituie o sursă de venituri însemnate. *De la o iepuroaică se pot obţine, într-un an, la 4 — 6 fătări, minimum 25 de iepuraşi. Creşterea într-o gospodărie a numai 5 iepuroaice şi unui iepuroi aduce un venit, anual, de cca. 4 400 lei.*

Pentru a atinge performanţe maxime trebuie să ştim ce rasă de iepuri de casă să alegem. Experienţa a dovedit că cele mai bune rezultate se obţin de la iepurii de casă din rasele: *„NEOZEELANDEZ", „CALIFORNIA" „FLUTURE", „CHINCHILLA", URIAŞUL BELGIAN"* şi *„MARELE ALB"*, toate avînd o bună capacitate de înmulţire şi o greutate corporală între 4 şi 7 kg.

Iepurii-matcă din rasele de mare productivitate şi prolificitate se pot procura, în tot cursul anului, prin ORGANIZAŢIILE COOPERAŢIEI DE CONSUM. Se recomandă popularea crescătoriilor cu iepuri tineri (2 — 5 luni), care se adaptează mai uşor la condiţiile existente în gospodăriile personale.

Pentru creşterea iepurilor de casă, *adăpostul* cel mai indicat este *CUŞCA INDIVIDUALĂ*, lungă de 60 pînă la 100 cm. şi înaltă de 50 — 60 cm. Adîncimea cuştii nu trebuie să depăşească 60 cm. Aceasta poate fi confecţionată uşor din lemn, plasă de sîrmă, PFL. Fiecare cuşcă trebuie să fie prevăzută cu hrănitor şi adăpător.

Ce mănîncă iepurii de casă? Dar ce nu mănîncă! Ei consumă cu plăcere, resturi de legume, de zarzavaturi, de pîine din gospodărie, furaje verzi ca: lucernă, trifoi, sparcetă, iarbă de luncă, porumb, secară, frunză de varză, de sfeclă (pălite), spanac, salată, buruieni provenite de la plivitul grădinii sau culturilor. Iarna, hrana de bază o constituie fînurile asociate cu rădăcinoase şi seminţe puse la încoltit.

COOPERATIVELE DE CONSUM preiau la contract şi la achiziţii întreaga producţie de iepuri de casă. La încheierea contractului, pe lîngă avansuri în bani (pînă la 45 la sută din valoarea contractului), crescătorii pot primi furaje pentru iepuri la preţuri de stat, precum şi material de reproducţie din cele mai valoroase rase.

Preţurile de contractare şi achiziţionare, la iepurii de casă destinaţi sacrificării, variază între 13 — 15 lei/kg, în raport de greutate şi de perioada predării.

PRODUCĂTORI!
CREŞTEŢI IEPURI DE CASĂ ŞI CONTRACTAŢI DIN TIMP SURPLUSUL PRODUCŢIEI!
VALORIFICAŢI IEPURII DE CASĂ PRIN COOPERATIVELE DE CONSUM, ASIGURÎNDU-VĂ ASTFEL, ÎN TOT TIMPUL ANULUI, IMPORTANTE VENITURI SUPLIMENTARE!
ADRESAŢI-VĂ CU ÎNCREDERE COOPERATIVELOR DE CONSUM PENTRUA FI SPRIJINIŢI ÎN CREŞTEREA ŞI VALORIFICAREA IEPURILOR DE CASĂ!

1. **Obligații privind folosirea fondului funciar și a celorlalte mijloace de producție din agricultură.**

Avîndu-se în vedere faptul că pămîntul — principalul mijloc de producție în agricultură —, animalele și plantațiile pomi-viticole **reprezintă, indiferent de forma de proprietate, o avuție națională de mare preț**, în a cărei judicioasă utilizare este vital interesat întregul popor, prin Legea 4/1970 au fost stabilite un ansamblu de măsuri și răspunderi cu privire la organizarea producției și a muncii în agricultură.

Potrivit art. 8 din Lege, **conducerile unităților agricole socialiste, inginerii, tehnicienii și celelalte persoane încadrate în muncă pe bază de contract, membrii cooperativelor agricole de producție și producătorii agricoli individuali, toți deținătorii de terenuri agricole, au obligația de a pune în valoare întregul potențial productiv al pămîntului și al animalelor, de a folosi eficient toate mijloacele de producție de care dispun, de a executa toate lucrările agricole cu respectarea regulilor agrotehnice, zootehnice, fitosanitare și sanitar-veterinare.** Încălcarea îndatoririlor prevăzute în legea amintită atrage răspunderea disciplinară, contravențională, materială, civilă sau penală, după caz.

Potrivit Legii, specialiștii agricoli — cadrele tehnice și economice — din cooperativele agricole de producție, au un mare rol în organizarea și conducerea procesului de producție și al activității economice, în realizarea planurilor anuale și de perspectivă, în respectarea obligațiilor față de stat. În calitate de conducători tehnici ai procesului de producție, ei trebuie să asigure folosirea deplină a pămîntului și a celorlalte mijloace de producție, introducerea și generalizarea tehnologiilor moderne etc.

Inginerul șef, **ca reprezentant al statului în C.A.P.** a fost investit, prin Legea 4/1974, cu multiple drepturi, printre care și acela de a semna alături de președinte și contabilul șef, pentru angajarea patrimoniului unității.

Specialiștii agricoli, la nivelul formațiilor pe care le conduc **au dreptul de a da indicații tehnice obligatorii.** Acest atribut, conferit prin lege, dovedește în plus rolul și poziția specialistului în C.A.P.

Datorită tocmai acestui fapt, în art. 31 din statutul C.A.P. s-a prevăzut că specialiștii sînt membri ai colectivului de muncă cu drept de a participa la dezbaterea, în adunările generale, a tuturor problemelor cu privire la realizarea sarcinilor de producție, de a-și exprima părerea în orice problemă din activitatea C.A.P.; au de asemenea, dreptul să aleagă și să fie aleși în organele de conducere.

2. **Obligații privind folosirea, protecția și ameliorarea solului.**

În legea nr. 59/1974 cu privire la fondul funciar, se prevede printre altele că, **deținătorii de terenuri agricole sînt obligați să cultive întreaga suprafață de teren pe care o dețin și să ia măsurile necesare pentru amenajarea terenurilor prin lucrări de îmbunătățiri funciare, aplicarea de amendamente, de fertilizare și de prevenire și combatere a tuturor factorilor defavorizabili producției agricole.**

Protecția și ameliorarea solului se realizează în mod obligatoriu de către deținătorii de terenuri prin lucrări de prevenire și combatere a proceselor de eroziune, alunecări, inundații, înmlăștinire, sărăturare, poluare, cît și a altor procese de degradare, asigurîndu-se astfel nu numai menținerea actualei suprafețe agricole, ci mărirea ei continuă, îndeosebi a celei arabile.

JURISTUL NOSTRU LA DISPOZIȚIA DUMNEAVOASTRĂ

3. **Obținerea unor certificate.** Potrivit Decretului nr. 86/1950, organele puterii și administrației de stat, instituțiile, întreprinderile și organizațiile economice de stat cooperatiste și obștești sînt autorizate să elibereze, la solicitarea cetățenilor, certificate, indiferent de felul în care le intitulează — atestări, dovezi, adeverințe etc — în toate cazurile în care situațiile sau datele a căror adeverire se cere, rezultă din scriptele pe care le dețin în arhive.

Organele executive ale consiliilor populare locale, în circumscripția cărora domiciliază petiționarii, sînt autorizate să elibereze certificate și pentru atestarea unor situații care rezultă din actele prezentate de aceștia, dacă au fost emise legal, reținînd copii de pe actele respective.

La stabilirea unor situații care, în mod obișnuit nu se consemnează în scripte, nu se cer certificate de la persoanele în cauză — cu excepția celor medicale; documentul se întocmește și se eliberează pe bază de declarații privitoare la acele situații, sub răspunderea penală pentru fals.

Prin Decretul nr. 377/1960, organizațiile socialiste de stat și cooperatiste pot întocmi următoarele acte:

— legalizarea de copii de pe înscrisuri ce emană de la acele organizații;

— certificarea conformității cu originalul a copiilor întocmite de către persoanele fizice, pentru a le depune la organizațiile respective;

— legalizarea semnăturii declarațiilor de orice fel care se depun la organizațiile în cauză, pentru completarea unor dosare școlare, de ajutor pentru copii, pentru stabilirea vechimii în muncă sau de pensionare.

4. **Atribuirea locurilor de casă.** În vederea construirii de locuințe și anexe pentru gospodăriile țărănești, în temeiul art. 17 din Legea nr. 58/1974, organele executive ale consiliilor populare comunale sînt autorizate să atribuie în folosință cetățenilor — domiciliați ai comunelor — locuri din terenurile proprietate de stat, aflate în administrația comunelor, în suprafață de 200—250 mp. Asemenea terenuri pot fi atribuite și cadrelor

de specialitate și celorlalte persoane încadrate în unitățile socialiste de pe raza comunei.

5. **Dobîndirea terenurilor.** Potrivit art. 30 din Legea nr. 58 și art. 44 din Legea nr. 59 (ambele din 1974), dobîndirea terenurilor se poate face numai prin moștenire legală, fiind interzisă înstrăinarea sau dobîndirea prin acte juridice. În cazul înstrăinării construcțiilor situate în perimetrul construibil al localităților, terenurile aferente acestor construcții trec în proprietatea statului, cu plata unei despăgubiri stabilită potrivit art. 56 alin. 2 din Legea nr. 4/1973. Dobînditorul va primi din partea statului, în folosință, cu plata unei taxe anuale, terenul necesar, în limitele prevăzute de art. 8 și 17 din Legea nr. 58/1974.

6. **Scoaterea terenurilor din producția agricolă vegetală, în condițiile Legii nr. 59/1974,** se face cu aprobarea:

— a. Președintelui Republicii Socialiste România, pentru terenurile situate în afara perimetrului construibil al localităților;

— b. Ministrului agriculturii și industriei alimentare, pentru terenurile situate în perimetrul construibil al localităților;

— c. Organul agricol județean, face delimitarea terenurilor scoase temporar din producție, prin aprobarea estimativă dată la începutul anului de către organele menționate la literele a. și b., după caz, pentru terenurile necesare efectuării lucrărilor de prospecțiuni și exploatări geologice, geografice, hidrotehnice, foraje și lucrări legate de acestea;

— d. organul agricol județean, pentru terenurile necesare temporar amplasării liniilor de telecomunicații, de transport și distribuirea energiei electrice, conducte de transport pentru alimentare cu apă, canalizare, produse petroliere, gaze, precum și alte instalații similare;

— e. pe baza acordului posesorului, iar în lipsa acestuia, a aprobării președintelui comitetului executiv al consiliului popular județean, în cazul ocupării de pînă la maximum 30 zile, a terenurilor necesare remedierii deranjamentelor în caz de avarii și executarea unor lucrări de întreținere la obiectivele menționate la litera d.

7. **Schimbarea categoriei de folosință a terenurilor.** Schimbarea folosinței terenurilor arabile în alte categorii de folosință este interzisă. În caz cu totul deosebit, președintele Republicii Socialiste România poate aproba folosirea terenurilor arabile pentru completarea masivelor viticole și pomicole din zonele consacrate. Schimbarea celorlalte categorii de folosință a terenurilor agricole se poate face cu aprobarea ministrului agriculturii și industriei alimentare.

8. **Comasări și schimbări de terenuri.** Aceste operațiuni pot avea loc în temeiul art. 33 din Legea nr. 58 și art. 32 din Legea nr. 59, ambele din 1974, între diferiți proprietari ori deținători de terenuri și se aprobă de către organele prevăzute de lege, astfel:

— comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, cînd schimbul se face între cooperativele agricole de producție și persoane fizice, precum și între persoanele fizice;

— ministrul agriculturii și industriei alimentare, în toate celelalte cazuri, la propunerea comitetelor executive ale consiliilor populare județene și municipiului București;

— în vederea executării construcțiilor și lucrărilor prevăzute în planurile și schițele de sistematizare, comitetele executive ale consiliilor populare județene și al municipiului București, sînt autorizate să facă schimburi de teren proprietate de stat, aflat în administrarea unităților administrativ-teritoriale, cu terenuri proprietate a organizațiilor cooperatiste, al altor organizații obștești și persoane fizice.

9. **Condițiile răspunderii materiale.** Răspunderea materială pentru prejudiciul cauzat în patrimoniul unei unități socialiste intervine numai dacă sînt întrunite următoarele condiții:

— făptuitorul să fie încadrat în muncă în condițiile Codului muncii sau să aibă calitatea de membru al C.A.P. păgubite;

— să fi săvîrșit o faptă ilicită;

— prin fapta ilicită să fi produs un prejudiciu real în patrimoniul unității;

— să existe un raport de cauzalitate între faptă și prejudiciu;

— făptuitorul să fie vinovat, adică să fi săvîrșit fapta cu intenție sau din culpă.

10. **Răspunderea materială a specialiștilor agricoli față de C.A.P.** Specialiștii agricoli, se prevede în art. 20, lit. d din Legea nr. 4/1970, răspund direct față de C.A.P. pentru pagubele materiale create din vina și în legătură cu munca lor. Obligarea specialistului agricol la plata despăgubirii se face de către direcția generală a agriculturii și industriei alimentare, la cererea consiliului de conducere al cooperativei prejudiciate. Împotriva deciziei de obligare la plata despăgubirii, specialistul nemulțumit poate face contestație la organele de jurisdicție a muncii.

11. **Stimularea specialiștilor agricoli din partea C.A.P.** Prin Legea nr. 57/1974, s-a recomandat C.A.P. ca, pentru contribuția adusă la realizarea planului de producție, să acorde specialiștilor agricoli și contabililor șefi retribuiți de stat, o retribuție de 15% din valoarea normelor de muncă cuvenite președintelui. Inginerii șefi care îndeplinesc și funcția de președinte al C.A.P., potfi retribuiți cu 25% din valoarea normelor stabilite pentru funcția de președinte.

Pentru contribuția adusă la depășirea planului de producție, specialiștii agricoli retribuiți de stat pot primi retribuție suplimentară de la C.A.P. Mărimea acesteia poate fi de 95% pentru inginerul șef, 80% pentru ceilalți specialiști agricoli și 75—90% pentru contabilul șef, față de retribuția suplimentară ce se cuvine președintelui.

12. **Vechimea în muncă în C.A.P. și modul de calcul.** Potrivit instrucțiunilor de aplicare a Statutului Casei de pensii, vechimea în muncă a cooperatorului se compune din totalul anilor lucrați în C.A.P. și în asociația economică intercooperatistă, în care a executat volumul de muncă

stabilit. Pînă la sfîrșitul anului 1970, volumul de muncă a fost măsurat în zile-muncă.

Se consideră vechime în muncă și timpul în care cooperatorul: a fost internat în spital ori sanatoriu; perioadele în care s-a aflat în concediu medical; a urmat școli și cursuri de pregătire profesională; a îndeplinit obligații militare; timpul în care a fost deținut pentru cercetări, dacă ulterior a încetat urmărirea, a fost scos de sub urmărire sau a fost achitat, precum și timpul cît a fost privat de libertate, pe baza unui act administrativ.

La stabilirea vechimii în muncă, cooperatorului i se poate acorda, la oricare din anii lucrați pînă la împlinirea vîrstei de pensionare pentru bătrînețe, 10—30 norme, dacă prin această măsură poate fi încadrat într-o categorie superioară de vechime.

Acolo unde, din anumite motive, arhivele cooperativelor au fost distruse, adunarea generală poate aproba reconstituirea lor și astfel stabilirea vechimii în muncă.

13. **Pensia de invaliditate pentru cooperatorii agricoli.** Potrivit art. 12 din Statutul Casei de pensii, pensia de invaliditate a cooperatorilor este de două feluri:

— pensia de invaliditate cauzată de accident de muncă în C.A.P., și se acordă în procent de 80% pentru gradul I și 60% pentru gradul II de invaliditate, din cuantumul maxim al pensiei de bătrînețe, indiferent de vechimea în muncă;

— pensia de invaliditate cauzată de boală sau accident în afara muncii în C.A.P., care se acordă celor ce au cel puțin 5 ani vechime în muncă, dacă invaliditatea s-a produs în perioada activității în C.A.P., sau în cel mult 90 de zile de la încetarea acesteia, iar cuantumul ei este de 85 % pentru gradul I și 60% pentru gradul II de invaliditate, din pensia de bătrînețe, în raport cu vîrsta și vechimea în muncă.

14. **Pensia de urmaș pentru copiii cooperatorilor.** Au drept la această categorie de pensie copiii cooperatorilor, orfani de ambii părinți, dacă cel puțin unul din ei avea vechime în muncă în C.A.P., de minimum 5 ani. Pensia se acordă pînă la împlinirea vîrstei de 16 ani, iar celor care-și continuă pregătirea printr-o școală de orice grad, pînă la terminarea ei, dar numai pînă la împlinirea vîrstei de 25 ani. Peste aceste vîrste, beneficiază de pensie orfanii care au devenit invalizi de gradul I sau II, pînă la însănătoșire.

15. **Pensia suplimentară pentru cooperatori agricoli.** Pensia suplimentară, sau sporul la pensie, cum i se mai spune, se acordă cooperatorilor pensionați pentru limită de vîrstă sau invaliditate, care au cotizat cu 5 sau 10 lei pe lună, o perioadă de cel puțin 5 ani.

Pentru fiecare grupă de 5 ani cotizați se atribuie pensionarului 5 sau 10 lei pe lună, în raport cu mărimea cotizației. Ca urmare, cooperatorul care a cotizat 30 de ani, cu 5 lei pe lună, va primi 30 lei pe lună, iar cel care a cotizat aceeași perioadă, cu 10 lei pe lună, va primi o pensie suplimentară de 60 lei pe lună. Pensia suplimentară acordată timp de 10 ani, este de două ori mai mare decît cotizația plătită timp de 30 de ani de cooperatorul în cauză.

16. **Drepturile sociale ale cooperatorilor agricoli.** Conform art. 10 din Statutul C.A.P., cooperatorii beneficiază de anumite drepturi sociale, din fond centralizat, iar de altele de la cooperativă.

a. — Din fondul centralizat au dreptul la:

— ajutoare pentru incapacitate temporară de muncă. Acestea se acordă în bani, calculat pe zile, pe tot timpul incapacității temporare de muncă, cauzată de accidente, boli etc., în proporție de 50—85% din venitul mediu zilnic realizat în ultimele 12 luni premergătoare lunii în care s-a ivit incapacitatea, în funcție de vechimea în muncă. Astfel, pînă la 2 ani se acordă 50%, de la 2 la 5 ani, 65%, de la 5 la 8 ani, 75%, iar peste 8 ani, 85%. Cînd incapacitatea temporară este determinată de accident de muncă, cuantumul ajutorului este de 85%, indiferent de vechimea în muncă.

— concediu plătit pentru sarcină și lehuzie. Acest concediu se acordă cooperatoarelor pe timp de 60 de zile lucrătoare, din care 30 de zile înainte și 30 zile după naștere, sau în altă proporție, la recomandarea medicului. Pe timpul concediului, pe baza certificatului medical, cooperatoarele primesc zilnic între 50—90% din venitul mediu zilnic realizat în ultimele 12 luni, în funcție de vechimea în muncă. Astfel, pînă la 1 an vechime se acordă 50%, de la 1 la 2 ani, 70%, iar peste 2 ani — 90%.

— ajutor familiilor cu copii. La acest ajutor au dreptul familiile de cooperatori care au copii minori, în vîrstă de pînă la 16 ani, dacă cel puțin unul din părinții minorilor lucrează în C.A.P. Ajutorul de bază este de 50 lei pe lună pentru fiecare copil, sumă care la al 6-lea copil crește la 70 lei, la al 7-lea, la 80 lei, la al 8-lea, la 90 lei, iar pentru al nouălea și următorii la 90 lei pe lună, pentru fiecare copil.

— spitalizare și medicamente gratuite. Potrivit Decretului 246/1958, cooperatorii agricoli și membrii lor de familie sînt scutiți de 50—75% din plata cheltuielilor de spitalizare, medicamentelor și materialelor sanitare; din anul 1971, cei care lucrează în unitățile cooperatiste agricole și realizează volumul de muncă stabilit, cooperatorii pensionari și membrii de familie ai cooperatorilor, beneficiază de gratuitate completă pentru întreținere, medicamente și materiale sanitare pe tot timpul internării în spitale; cooperatorii pensionari și membrii lor de familie beneficiază de asemenea avantaje și pe timpul tratamentului ambulatoriu.

— tratament în stațiunile balneo-climaterice. Cooperatorii bolnavi, cei care lucrează în unitățile cooperatiste agricole și pensionarii, sînt scutiți, în proporție de 70%, de cheltuieli pentru cazare, masă și tratament pe timpul cît stau în stațiunile balneo-climaterice. Procentul de 30% din cheltuieli ce revine în sarcina cooperatorilor poate fi suportat de cooperativele agricole care dispun de fonduri.

b. — Din fondurile cooperativelor au dreptul la:

— concediu de odihnă plătit. Potrivit art. 12 din Statutul C.A.P. cooperativele care au fonduri, pot acorda cooperatorilor care au participat la muncă în ultimele 12 luni cel puțin 300 zile calendaristice, concediu de odihnă plătit, de pînă

la 22 zile lucrătoare, în raport cu vechimea în muncă, iar președinților pînă la 24 zile. Pentru tinerii cooperatori în vîrstă de pînă la 18 ani, concediul este de 12—15 zile lucrătoare.

— **ajutoare.** Cooperatorii bătrîni, bolnavi sau incapabili de muncă, precum și în caz de naștere, deces, orfanii și familiile cu mulți copii beneficiază de ajutoarele pe care le acordă cooperativa în condițiile stabilite de adunarea generală. Cooperatorii beneficiază și de înlesniri pentru pregătirea profesională.

— **alte avantaje.** Cooperatorii au dreptul să-și trimită copiii la creșele, grădinițele și căminele construite de cooperativele agricole de producție, singure sau în comun cu alte instituții. Adunările generale ale cooperativelor stabilesc, în funcție de posibilitățile financiare ale unităților respective, dacă părinții copiilor contribuie sau nu la suportarea cheltuielilor legate de funcționarea acestor instituții preșcolare.

17. Competența comisiilor de judecată din C.A.P.

Potrivit Legii nr. 59/1968, comisiile de judecată au competența să judece abaterile de la regulile de conviețuire socială săvîrșite la locul de muncă de către cooperatori și persoanele încadrate pe bază de contract; să încerce împăcarea în cazul unor infracțiuni prevăzute de legea penală și să rezolve litigiile de muncă dintre cooperative și cooperatori sau persoane încadrate în muncă pe bază de contract, cînd valoarea obiectului litigiilor nu depășește suma de 5 000 lei.

18. Persoanele care pot sesiza comisiile de judecată.

Potrivit art. 29 din Legea nr. 54/1968, comisiile de judecată se pun în mișcare pe baza sesizării făcute de o persoană competentă, astfel:

— în cazul abaterilor de la regulile de conviețuire socială, sesizarea o poate face persoana fizică vătămată și unitatea cooperatist-agricolă prejudiciată, în termen de o lună de la data cunoașterii făptuitorului, dar nu mai tîrziu de un an de la comiterea faptei;

— în cazul pricinilor care fac obiectul împăciuirii, persoana vătămată sau reprezentanții ei legali, în termen de două luni de la cunoașterea făptuitorului, dar nu mai tîrziu de 3 ani de la comiterea faptei;

— în cazul litigiilor de muncă, cooperatorul sau persoana încadrată în muncă pe bază de contract, care are pretenții față de cooperativă;

— cînd cooperatorul este nemulțumit de hotărîrea consiliului de conducere prin care i s-a rezolvat cererea cu privire la retribuirea muncii ori a fost obligat la plata unor despăgubiri, poate sesiza comisia în termen de 30 de zile; celelalte persoane, în toate cazurile cînd au pretenții materiale față de unitate, în legătură cu încheierea, executarea și încetarea raportului de muncă, în termen de 3 ani; cînd au fost obligate la plata despăgubirilor, în termen de 30 de zile.

19. Cumulul pensiei cu retribuția în unitățile cooperatiste agricole.

Potrivit art. 58 din Legea nr. 27/1966 (publicată în 1969), pensionarii pentru limită de vîrstă din sistemul asigurărilor sociale de stat (62 ani bărbați și 57 ani femei), au dreptul să primească pe timpul cît lucrează în C.A.P., pe lîngă retribuția tarifară, și pensia integrală.

Prin H.C.M. 334/1971, această reglementare s-a extins și la asociațiile economice intercooperatiste situate în mediul rural.

Aurel ȘTIRBU
consilier juridic principal la U.N.C.A.P.

● **REACTOARE... ÎN APĂ.** Sepiile și caracatițele — unele din cele mai interesante animale care trăiesc în apele oceanelor — înoată, obișnuit, prin mișcări lente, de șerpuire a unor părți ale corpului. În momentul apariției dușmanilor, însă, ele pot să imprime alunecării lor prin apă o viteză uimitoare, ceea ce le permite să dispară fulgerător. Cum? Folosind ca mijloc de deplasare forța apei, pe care o împroașcă, brusc, din corpul lor.

Un astfel de sistem de înot, bazat pe principii asemănătoare cu cele ale zborului avioanelor cu reacție, poate fi întîlnit și în cazul unor specii de scoici de mare. Închizînd cu mare iuțeală și cu o deosebită forță valvele, ele împroașcă apa dintre acestea, ceea ce le proiectează în direcția opusă. Scafandrii relatează că, la apariția lor, zeci, sute de asemenea scoici „zboară" pur și simplu de pe fundul apei, dispărînd cît ai clipi din ochi.

● **LA PLIMBARE, PE PEREȚI, PE TAVAN.** De cînd ne știm, ne-am obișnuit să vedem unele insecte (muștele, de exemplu) stînd lipite de tavan, plimbîndu-se agale pe acesta și pe pereți, ori deplasîndu-se cu rapiditate pe suprafața perfect netedă, lucioasă a geamului, adevărate performanțe acrobatice. Care este explicația lor? Picioarele muștei se termină cu un fel de perniță, care se lipesc de suprafața de sprijin (zid, sticlă etc.), ca niște ventuze. Și se lipesc atît de bine, încît greutatea insectei (circa o sutime de gram) este mult prea redusă pentru a le desprinde.

Fenomenul se întîlnește nu numai în cazul insectelor. Bunăoară, în țările calde, trăiește o șopîrlă care, datorită ventuzelor de la degete, reușește să se „plimbe" pe pereți în căutarea muștelor și țînțarilor, hrana de toate zilele.

O activitate deosebit de rentabilă
CREȘTEREA ȘI ÎNGRĂȘAREA ANIMALELOR

● Mijloc sigur de sporire a producției de carne și a veniturilor bănești ● Creșterea greutății de livrare sporește substanțial veniturile ● Calitatea — condiție de bază pentru valorificarea superioară a animalelor ● Contractele cu statul asigură producătorului avantaje certe

Așa cum se cunoaște, **Centrala industrializării cărnii** — din cadrul Departamentului Industriei Alimentare — prin întreprinderile județene specializate, are în atribuțiile sale realizarea fondului de stat pe calea contractării și achiziționării animalelor din gospodăriile populației și a preluării cantităților de carne planificate din cadrul unităților agricole socialiste. Totodată, între preocupările centralei, se numără prelucrarea și industrializarea materiei prime în vederea asigurării cantităților de carne și produse din carne pentru consumul intern și export.

Solicitat de redacție, dr. **Achile Mușat**, director tehnic în Centrala industrializării cărnii, s-a referit la cîteva din problemele care-i interesează în mod deosebit pe crescătorii de animale.

ÎNDELETNICIRE PUTERNIC STIMULATĂ

În cadrul marilor obiective prefigurate de Congresul al XI-lea al P.C.R. pentru cincinalul 1976—1980 și pentru următorul deceniu, dezvoltarea și modernizarea zootehniei — sector a cărui pondere în ansamblul agriculturii sporește de la un an la altul — ocupă un loc de primă importanță. Astfel, pînă la sfîrșitul viitorului cincinal, efectivele de animale urmează să sporească la peste 8 milioane de bovine, 14 milioane de porcine și la 18—20 de milioane de ovine, asigurînd concomitent o creștere substanțială a producției de carne, lapte, lînă și alte produse destinate consumului uman și industriei de prelucrare.

Căile de înfăptuire a acestor obiective, precum și măsurile ce se întreprind de la o etapă la alta, sînt cuprinse în vastul **Program de dezvoltare a zootehniei și de sporire a producției animaliere**, astăzi în plină realizare. În consens cu tendințele manifestate pe plan mondial, acest program pune un accent deosebit pe sporirea producției de carne pentru satisfacerea cerințelor interne, în continuă

Așa cum ne-a relatat dr. Ioan Goanță din Centrala industrializării cărnii, care ne-a trimis și fotografia de mai jos, producătorul **Ion Goșa**, *din comuna Lăpușnicul Mare, județul Caraș-Severin, vechi contractant de animale cu statul, a livrat în prima decadă a lunii mai 1975, la baza de contractare Bozovici a Întreprinderii de industrializare a cărnii Caraș-Severin — Reșița, un tăuraș în vîrstă de 2 ani și 7 luni, la greutatea vie de 1 000 kg. Pentru acesta, producătorul a primit 14 650 lei.*

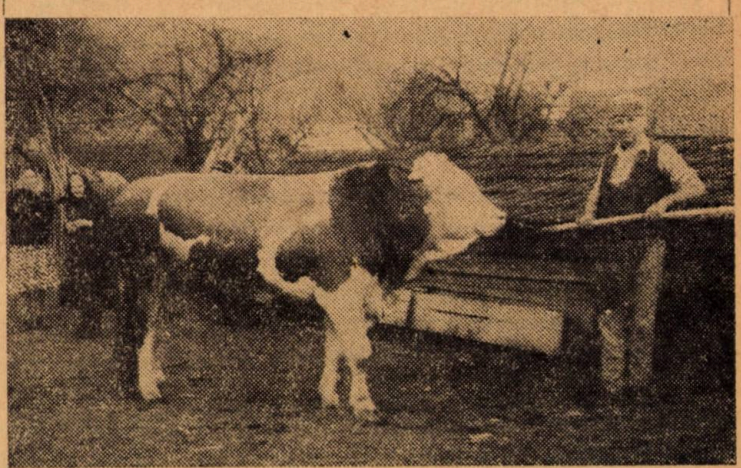

creştere, şi pentru asigurarea unor disponibilităţi cît mai mari pentru export, sursă valutară importantă pentru economia naţională.

Se întreprinde o vastă acţiune de ameliorare a raselor de animale din ţara noastră, în vederea sporirii potenţialului lor biologic şi de producţie, se generalizează tehnologiile moderne de alimentaţie, în scopul reducerii consumurilor specifice pe unitatea de produs, se extind metodele moderne de reproducţie, se intensifică tratamentele sanitar-veterinare preventive şi curative. Ca urmare a volumului mare de investiţii alocat de stat pentru dezvoltarea zootehniei, pe harta ţării apar, într-un ritm tot mai intens, unităţi zootehnice moderne de tip industrial, în care producţia de carne, lapte, ouă se realizează ritmic, în partizi mari şi în condiţii de eficienţă economică superioară.

Paralel cu sporirea numărului unor astfel de unităţi specializate, în cadrul întreprinderilor agricole de stat şi al cooperativelor agricole, statul asigură condiţii şi stimulează, în continuare, dezvoltarea creşterii animalelor în gospodăriile populaţiei care, la bovine şi ovine, deţin o pondere însemnată din totalul efectivelor existente. Aceste condiţii se referă la asigurarea cu reproducători de mare valoare zootehnică şi la extinderea însămînţărilor artificiale, la îmbunătăţirea păşunilor şi fineţelor, prin acţiuni organizate efectuate de întreprinderi specializate, la asistenţa sanitară veterinară gratuită etc.

Pentru stimularea şi cointeresarea producătorilor în sporirea numărului de animale şi a productivităţii acestora, statul acordă contractanţilor preţuri şi avantaje deosebit de stimulative.

Potrivit unor prevederi legale, la fel ca şi cooperativele agricole şi asociaţiile economice intercooperatiste, membrii cooperatori şi crescătorii individuali de animale beneficiază de premii în valoare de 300—500 lei, în funcţie de rasa şi calitatea animalelor, pentru junincile care la fătare nu au depăşit vîrsta de 36 de luni. Această măsură stimulează creşterea numărului de viţei în vederea sporirii efectivului matcă, pe de o parte şi, pe de altă parte, pentru asigurarea unor disponibilităţi cît mai mari pentru îngrăşare la greutăţi superioare şi valorificare prin contract.

Ca urmare a Hotărîrii C.C. al P.C.R. din iulie 1973 şi a Decretelor nr. 380 şi 410/1973, elaborate în spiritul acestei Hotărîri, statul oferă preţuri stimulative pentru producătorii care contractează şi valorifică animalele la greutăţi mari.

ÎNGRĂŞAREA BOVINELOR

Datorită produselor cu o mare valoare nutritivă pe care le asigură această specie, precum şi sortimentului bogat de materii prime furnizate industriilor prelucrătoare, creşterea şi îngrăşarea bovinelor constituie o sursă însemnată de venituri. Aceste venituri sînt favorizate şi de particularităţile de hrănire, bovinele şi în special cele puse la îngrăşat, folosind în modul cel mai economic paiele, cocenii şi alte subproduse vegetale, fără utilizare în hrana altor specii de animale.

Încurajînd sporirea numerică a efectivelor şi livrarea pentru sacrificare a unor animale de calitate superioară, statul acordă preţuri stimulative crescătorilor, diferenţiate în special după criteriul greutăţii la livrare a animalelor contractate, precum şi a calităţii acestora.

PENTRU TINERETUL BOVIN

Grupa de greutate în viu	Calitatea	Preţul pe kg
151—220 kg	I	9,00 lei
	a II-a	8,00 lei
	sub calit. a II-a	7,00 lei
221—280 kg	I	10,00 lei
	a II-a	9,00 lei
	sub calit. a II-a	8,00 lei
281—340 kg	I	12,25 lei
	a II-a	11,25 lei
	sub calit. a II-a	9,00 lei
341—400 kg	I	13,25 lei
	a II-a	12,25 lei
	sub calit. a II-a	10,25 lei
peste 400 kg	I	14,35 lei
	a II-a	13,25 lei
	sub calit. a II-a	11,00 lei

Pe lîngă aceste preţuri, deosebit de stimulative, crescătorii de animale beneficiază, în plus, de o primă de 300 de lei pentru fiecare viţel obţinut în gospodăria proprie şi contractat cu statul, sumă

care se achită prin organele locale ale Centralei industrializării cărnii, la data încheierii încontractului. **Pentru fiecare kilogram de carne în viu, livrată industriei cărnii, producătorul beneficiază de dreptul de a cumpăra porumb, la preț de stat, cu condiția ca animalul să fie predat la greutatea vie de peste 300 kg. În plus, pentru tineretul bovin predat în perioada 1 ianuarie—30 aprilie, se acordă și un spor de preț de 0,50 lei pe kg greutate vie.**

La data încheierii contractului, **crescătorii de tineret bovin pot primi un credit în bani,** pînă la 45 la sută din valoarea animalului la greutatea angajată prin contract.

În aceste condiții avantajoase și stimulative, un producător care contractează și valorifică, prin întreprinderile județene ale Centralei industrializării cărnii, un mînzat de 420 kg greutate vie, la calitatea I, în perioada 1 ianuarie—30 aprilie poate primi:

— 420 kg × 14,35 lei	= 6 027 lei
— Prima pentru vițelul obținut în gospodăria proprie	= 300 lei
— Spor de preț 420 kg × 0,50 lei	= 210 lei
Total	6 537 lei.

Prin avantajele materiale, acordate suplimentar la prețul de bază, rezultă că prețul mediu de vînzare către stat al unui astfel de animal revine la peste 15 lei pe kilogram greutate vie.

Dacă un producător contractează și livrează anual, întreprinderilor județene de industrializare a cărnii, cîte doi mînzați la greutatea medie de peste 420 kg, beneficiază de un venit de peste 13 000 lei.

Iată deci cum creșterea și îngrășarea tineretului bovin poate asigura venituri însemnate producătorilor contractanți, prin valorificarea superioară și rațională a resurselor de furaje și a forței de muncă existente în fiecare gospodărie.

PENTRU BOVINELE ADULTE

Prețurile de contractare, pe kilogram greutate vie, pentru această categorie revin la 10 lei, pentru animalele de calitatea I și 8,50 lei la cele de calitatea a II-a.

Este în interesul producătorului contractant să livreze bovinele adulte reformate, cît mai bine îngrășate și la o calitate superioară, deoarece diferența de preț între animalul de calitatea I și sub a II-a este de 3,50 lei pe kilogram greutate vie. Astfel, pentru un animal de 450 kg greutate vie, livrat la calitatea I, producătorul obține un plus de peste 1 500 lei, față de prețul pe care îl poate realiza de la un animal neîngrășat corespunzător.

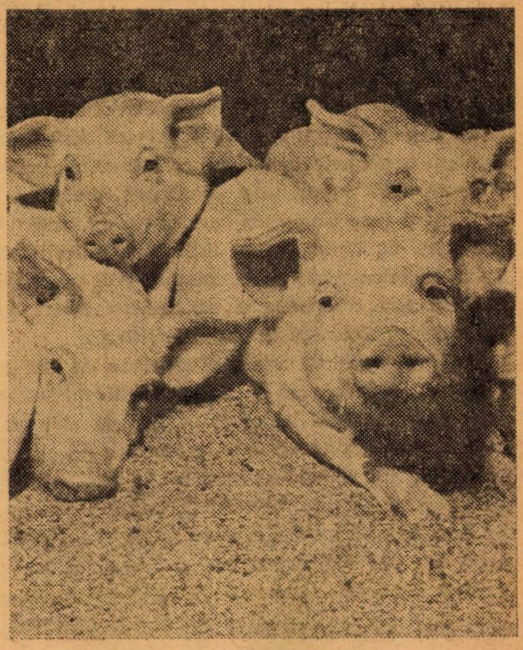

ÎNGRĂȘAREA PORCINELOR

Față de celelalte specii de animale, avantajele creșterii și îngrășării porcinelor rezidă în puterea lor mare de înmulțire, în precocitate, adică atingerea unei greutăți mari la o vîrstă relativ mică, în valorificarea superioară a hranei (3—4 unități nutritive pentru un kilogram de spor în greutate) și în randamentul mare la tăiere, care poate ajunge pînă la peste 80 la sută.

Pentru porcii vii, contractați cu statul, producătorii beneficiază, de asemenea, de prețuri deosebit de avantajoase: **8,50 lei — pentru grupa de greutate 80 — 89 kg; 10,50 lei — pentru grupa 90—100 kg; 12 lei — pentru grupa 101—120 kg și 10,50 lei — pentru grupa de peste 120 kg.**

Producătorii beneficiază, în plus, de dreptul de a cumpăra porumb la preț de stat pentru fiecare animal livrat la peste 90 kg, iar la încheierea contractului ei pot primi avans în bani.

Pentru un porc livrat în greutate vie de 110 kg, de pildă, contractantul primește 1 320 lei și contra cost, la preț de stat, 1,3 kg porumb pentru fiecare kilogram greutate vie.

ÎNGRĂȘAREA MIEILOR

Datorită valorii sale hrănitoare, calităților gustative și dietetice, carnea de miel îngrășat la greutatea de 30—35 kg a intrat în competitivitate, pe piața mondială, cu toate celelalte sortimente de carne. În comparație cu carnea de miel crud, carnea de miel îngrășat își sporește valoarea energetică de la 2 100—2 200 la 3 000—3 500 de calorii pe kilogram. În plus, față de carnea de vită și de porc, carnea de miel conține colesterină în cantități neglijabile, calitate care-i asigură desfacerea pentru toate categoriile de consumatori, inclusiv pentru cei supuși unei alimentații dietetice.

Ca țară care dispunem de efective de peste 14 milioane de ovine, avem datoria să valorificăm cît mai eficient potențialul acestora prin creșterea considerabilă a producției de carne realizată de la același număr de animale sacrificate.

Pe lîngă unitățile agricole socialiste de stat și cooperatiste care, prin îngrășarea mieilor în sistem intensiv, realizează beneficii de zeci de milioane de lei, amortizîndu-și într-un termen scurt investițiile, un important număr de miei provin din gospodăriile populației, deținătoare a mai bine de jumătate din efectivele de ovine. Pe această linie, un rol important revine întreprinderilor pentru industrializarea cărnii, atît în privința contractării și achiziționării mieilor la greutățile amintite, cît și a organizării de îngrășătorii proprii pentru aducerea animalelor la aceste greutăți.

Beneficii tot atît de însemnate, în raport cu numărul mieilor îngrășați, pot realiza și crescătorii de oi în gospodăriile lor personale.

Pentru tineretul ovin în vîrstă de pînă la 1 an, livrat viu la industria cărnii, la greutatea de 20—30 kg, prețul de contractare și de preluare este de 10 lei kilogramul. Pentru miei de lapte livrați, tot vii, în perioada 1 decembrie—1 aprilie prețul este de 11 lei kilogramul, iar după 10 aprilie — 10 lei kilogramul.

Pentru mieii îngrășați, în vîrstă de pînă la un an, livrați la greutatea minimă de 30 kg, producătorii primesc un preț de 9 lei pe kg greutate vie, la care se mai adaugă un spor de pînă la 4,50 lei pe kilogram, atunci cînd mieii îngrășați depășesc greutatea de 30 kg.

Iată deci că, pentru un miel în greutate vie de 30 kg, de pildă, un producător poate încasa peste 400 lei.

CONTRACTUL — FORMA CEA MAI AVANTAJOASĂ DE ANGAJARE ÎNTRE STAT ȘI PRODUCĂTOR

Prin încheierea de contracte cu statul, între ambele părți se creează raporturi de obligații și drepturi. Contractul atrage producătorii în acțiunea de creștere și îngrășare a animalelor prin cointeresarea materială a acestora, asigură condiții pentru menținerea și dezvoltarea efectivelor de animale, baza de aprovizionare cu carne a populației, disponibilități pentru export și materii prime pentru industria ușoară.

Prin contract, statul se obligă să preia animalele la termenele fixate, la calitățile și greutățile corespunzătoare, să le plătească la prețurile stabilite și să acorde producătorilor avantajele prevăzute.

După semnarea contractului, dreptul de proprietate a animalului contractat trece asupra statului, respectiv asupra întreprinderii contractante, iar pentru creșterea și îngrășarea animalului, în baza aceluiași contract, statul încredințează animalul producătorului contractant. Din acest moment, producătorul își asumă răspunderea adăpostirii, îngrijirii, creșterii și îngrășării animalului. În sprijinul îndeplinirii acestor obligații, statul acordă credite contractantului, precum și asistența sanitară-veterinară necesară.

La predarea animalului, conform angajamentului stabilit prin contract, producătorul primește prețul de contractare prevăzut pentru perioada respectivă, corespunzător calității și grupei de greutate în care se încadrează animalul.

Este neîndoielnic că această îndeletnicire rentabilă — creșterea și îngrășarea animalelor — poate deveni pentru fiecare gospodărie o sursă importantă de venituri sigure, contribuind la punerea în valoare a tuturor resurselor gospodărești și a forței de muncă din gospodării.

În unităţile „Coop" ale judeţului Prahova

COMERŢ MODERN, ÎN SPAŢII MODERNE

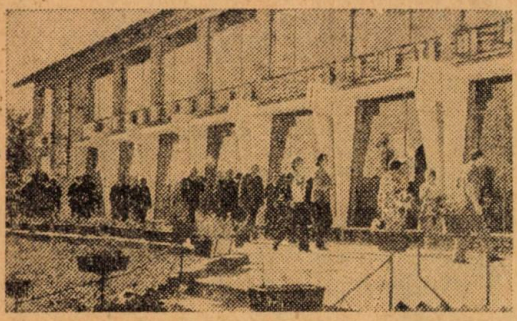

Abundenţă de mărfuri, afluenţă de cumpărători

Este cunoscut faptul că magazinul, ca mijloc de realizare a vînzării, trebuie să răspundă unor cerinţe funcţionale, să prezinte şi să vîndă cît mai multe mărfuri, să deservească cît mai mulţi cumpărători în aceeaşi unitate de timp şi cu cheltuieli cît mai mici. Tovarăşul *A. Radulian*, preşedintele U.J.C.C. Prahova, informîndu-ne despre mersul acţiunii de organizare şi modernizare a magazinelor cooperaţiei de consum din judeţ, sublinia că această acţiune a cuprins toate laturile principale ale activităţii comerciale: aprovizionarea, repartizarea sortimentelor pe tipuri de magazine şi localităţi, organizarea interioară a unităţilor, introducerea tehnicii avansate şi a formelor rapide de vînzare etc.

Este urmarea firească a transpunerii în viaţă a sarcinii date de secretarul general al partidului, tovarăşul *Nicolae Ceauşescu* la cel de al V-lea Congres al cooperaţiei de consum, cînd a precizat: *„Lucrătorii din cooperaţia de consum, începînd cu cei din Consiliul Uniunii Centrale a Cooperativelor de Consum, din Comitetul său Executiv şi terminînd cu cei din fiecare unitate sătească au datoria să depună toate eforturile pentru ridicarea activităţii acestui sector la nivelul cerinţelor etapei actuale de dezvoltare a societăţii noastre socialiste"*.

Prin unităţile sale amplasate pînă în cele mai îndepărtate aşezări rurale, cooperaţia de consum prahoveană desface un volum sporit de mărfuri ce reprezintă 32 la sută din comerţul total al judeţului; execută o gamă crescută de servicii pentru populaţie; asigură cantităţi importante de produse agroalimentare la fondul central al statului. Dezvoltarea circulaţiei mărfurilor la sate într-un ritm accelerat, diversificarea cererii pentru un sortiment de mărfuri din ce în ce mai larg, continuarea tot mai pronunţată a procesului de apropiere a cererii de mărfuri a satului de cea de la oraş, au impus cooperaţiei de consum prahovene noi măsuri pe linia perfecţionării şi modernizării comerţului în mediul rural.

Astăzi, mergînd pe oricare drum ce străbate acest judeţ, veţi întîlni emblema „COOP" pe foarte multe clădiri moderne. Acolo unde nu sînt clădiri noi, veţi găsi însă interioare noi, amenajate după ultimele cerinţe ale unui comerţ modern. S-a terminat acţiunea de modernizare a unităţilor în toate localităţile de pe Valea Prahovei **(Breaza, Comarnic, Floreşti, Băicoi)**, de pe Valea Teleajenului **(Cheia, Mîneciu, Văleni de Munte, Scăieni)**, şi din toate celelalte localităţi ale judeţului (dintre care amintim: **Valea Călugărească, Urlaţi, Mizil, Slănic**). Mari supercoop-uri, magazine universale, magazine specializate, birturi şi ospătării, unităţi turistice reprezentative au fost date în folosinţă. **Hanul Păuleşti,** supermagazinele din **Potigrafu, Şirna, Ceptura, Starchiojd, Brebu, Drăgăneşti, Poienarii Burchii, Cornu, Izvoarele, Drajna** sînt alte cîteva din noile unităţi inaugurate în ultimii ani, mîndrie a localităţilor respective.

La 90 la sută dintre unităţile alimentare se practică autoservirea, metodă modernă şi ultra-rapidă de servire; la 70 la sută dintre unităţile specializate în produse industriale s-a introdus expunerea deschisă şi accesul liber la raft pentru cumpărători; în toate localităţile întîlnim comerţ stradal; în bîlciuri şi oboare, în locuri de agrement, ori unde este o aglomeraţie de oameni veţi întîlni unităţi mobile ale cooperaţiei de consum.

Expunerea deschisă şi accesul liber la raft oferă posibilitatea de alegere a mărfii după dorinţă. Cîştig de timp pentru cumpărători şi vînzători!

Locuitorii, comunelor şi ai oraşelor servite de cooperaţia de consum prahoveană au la dispoziţie o reţea modernă de unităţi bine aprovizionate în care oricine intră cu plăcere. Mulţi dintre cei care merg la magazin numai pentru a vedea ce noutăţi au apărut în rafturi nu rezistă tentaţiei de a-şi procura un lucru util, devenind cumpărători. Modernizarea, organizarea interioară a magazinelor au dus la creşterea volumului vînzărilor, răspunzîndu-se din ce în ce mai bine cerinţele populaţiei.

Locuitorii judeţului Prahova cunosc bine toate acestea. Noi ne adresăm însă tuturor acelora care nu locuiesc în acest judeţ, dar care sînt în trecere prin oricare dintre localităţile deservite de I.J.E.COOP Prahova: *intraţi şi vizitaţi magazinele cooperaţiei de consum! Veţi fi, cu siguranţă, cumpărători!*

Gh. ANGELESCU

T.C.I.F. Craiova: DE UN DECENIU ÎN

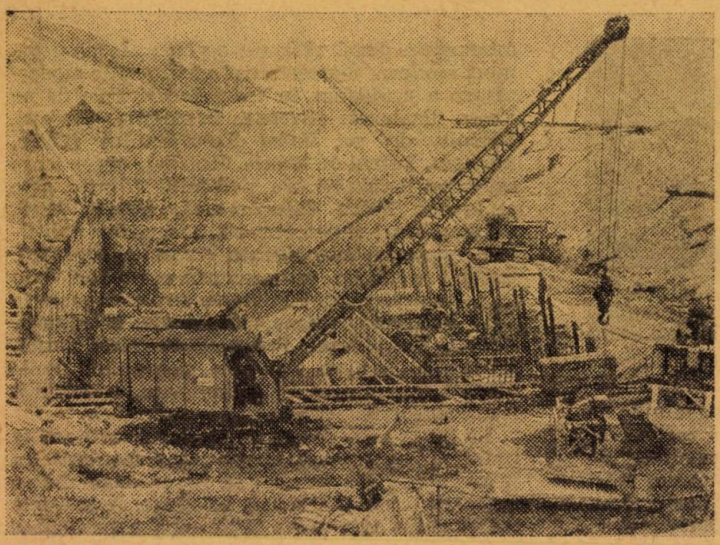

Cu un deceniu în urmă, a luat ființă **Trustul de construcții și îmbunătățiri funciare Craiova** al cărui scop este realizarea unor ample lucrări de irigații, desecări, regularizări ale cursurilor de apă și amenajări piscicole pe aria mai multor județe: Dolj, Olt, Mehedinți, Gorj, Teleorman, Argeș și Sibiu.

O succintă trecere în revistă a realizărilor din cei zece ani evidențiază eforturile muncitorilor, inginerilor și tehnicienilor T.C.I.F. Craiova, depuse în slujba modernizării agriculturii de pe aceste plaiuri.

CÎT DEBITUL JIULUI

Mai întîi, cîteva cuvinte despre unele din cele mai mari și mai importante sisteme de irigații amenajate de T.C.I.F. Craiova. Începem cu sistemul **Calafat-Băilești,** din județul Dolj, sistem cu o suprafață amenajată de aproape 50 000 ha, pe teritoriul a 24 cooperative agricole și 3 întreprinderi agricole de stat — Băilești, Moțăței și Giubega. Pentru a ne da mai bine seama de amploarea lucrării, vom menționa că ea cuprinde canalul de aducțiune ce pornește de la Calafat și se întinde dincolo de Băilești, avînd o lungime totală de 44 km și un debit similar celui mediu pe timp de vară al Jiului — 42 mc/secundă. Sistemul are 18 canale distribuitoare, cu o lungime totală de 126 km și o mare stație de pompare de bază, la Basarabi, printre cele dintîi dotate cu utilaj de mare capacitate, realizat în țara noastră. Dovadă a performanțelor utilajului românesc, în final stația de pompare de la Basarabi a funcționat cu un debit mai mare cu 6 mc decît cel proiectat, ceea ce a permis distribuirea apei pe o suprafață mai mare cu 15 000 de ha față de cea prevăzută inițial. Sistemul mai cuprinde: 30 stații de pompare, repompare și punere sub presiune și peste o mie km rețele de conductă premo, metal și azbociment care, puse cap la cap ar acoperi distanța Constanța-Arad! La construirea canalelor, s-au executat mecanizat în numai doi ani, doar cu circa 200 muncitori, peste 15 milioane mc terasamente. Același volum ar fi fost realizat manual, în cei doi ani, de peste 5 000 muncitori! Pentru impermeabilizarea canalelor, s-a dalat o suprafață de aproape un milion mp!

La toate unitățile agricole beneficiare, producțiile medii la culturile irigate au făcut salturi impresionante, exemplul cel mai concludent constituindu-l cooperativa agricolă de producție „Viața Nouă" din Poiana Mare-Dolj care, în 1974, pentru cele peste 76 tone sfeclă de zahăr la hectar, a fost distinsă cu înaltul titlu de Erou al Muncii Socialiste.

ACOLO UNDE ERA USCĂCIUNE, AU VENIT PĂSĂRILE DE APĂ

Un alt mare sistem de irigații, intrat integral în funcțiune în 1975, este cel, de asemenea doljan, **Cetate-Galicea Mare.** Suprafața amenajată în cadrul acestui sistem, de care beneficiază 21 cooperative și trei întreprinderi agricole de stat, este de peste 47 000 ha. Amploarea sistemului de irigații Cetate-Galicea Mare poate fi reliefată printre altele, și de faptul că el cuprinde un canal de aducțiune lung de 52 km, prin care apele Dunării sînt împinse departe, de la Cetate și pînă în preajma Segarcei. Acest canal este de fapt prima apă curgătoare creată prin partea locului, ea contribuie nu numai la irigarea culturilor agricole, ci și la schimbarea peisajului, mediului și vieții oamenilor. Pe aici, unde odinioară uscăciunea crăpa pămîntul, pîrjolind lanurile, unde forarea unui puț sau a unei fîntîni era un adevărat eveniment, canalul înseamnă apă, răcoare și verdeață; ba, spre încîntarea oamenilor, au sosit și primele păsări de apă! În fîntîni, după ce a fost creat acest rîu artificial, apa s-a ridicat de la 60 la 30 de metri...

Cele două sisteme de irigații menționate mai sus au cam aceeași suprafață, totuși, cel de-al doilea — după cum ne informează directorul trustului, ing. **Emil Marghitu** — a fost realizat într-o perioadă mai scurtă cu un an, deși volumul de lucrări, îndeosebi terasamentele și impermeabilizările au fost aici cu mult mai mari. Ritmul înalt al

SLUJBA MODERNIZĂRII AGRICULTURII

execuției lucrărilor la sistemul Cetate — Galicea Mare evidențiază creșterea substanțială a productivității muncii, îndeosebi prin folosirea unor utilaje moderne, de mare capacitate la terasamente (autoscrepere, compactoare, taluzatoare etc.), sporirea gradului de mecanizare în dalarea canalelor, folosirea pe scară largă a prefabricatelor de mare suprafață, perfecționarea și specializarea muncitorilor (o echipă de montare, care la primul sistem monta 200-300 m conductă azbociment, la cel de-al doilea sistem a montat, în același timp peste 600 m conductă!).

O altă caracteristică a sistemului Cetate-Galicea Mare o constituie modul de reglare a distribuirii apei. Dacă la primul sistem, stăvilarele sînt reglate cu consum electric, de agenții hidro, care trebuie să constate în permanență nivelul apei, la celălalt, reglarea se face automat, nemai fiind necesară prezența agenților hidro, iar consumul electric este eliminat — stăvilarele „AVIO" — (realizare a științei și tehnicii românești) acționează prin forța apei de pe canal. Tot aici, irigarea unei suprafețe de 19 000 de ha se face în sistem bivalent, adică prin aspersiune și brazde.

În deceniul ce s-a scurs de la înființarea trustului, a fost amenajată pentru irigat după datele furnizate de directorul tehnic al trustului, ing. **Mihai Panait,** o suprafață de 170 000 ha, cuprinzînd, pe lîngă cele două, alte multe sisteme importante de irigații: Stoenești-Vișina și Terasa Corabia, județul Olt, Lița-Turnu Măgurele, județul Teleorman, Cătească, județul Argeș, Halinga, județul Mehedinți ș.a.

În aceeași perioadă, s-a redat agriculturii, prin lucrări de desecare și îndiguiri de amploare, o suprafață de 85 000 ha, din care 22 000 ha în incinta Bistreț-Nedeia Jiu, județul Dolj, 11 300 ha în incinta Coman — Lița, județele Olt și Teleorman, 8 000 ha în incinta Murta-Lișteava, județul Dolj, 14 500 ha la Potelu-Corabia, județul Olt, 2 800 ha pe Valea Hîrtibaciu, județul Sibiu.

O MARE AMENAJARE PISCICOLĂ

O realizare deosebită în primul deceniu de activitate a trustului o constituie și marea amenajare piscicolă de la Bistreț, județul Dolj. Șeful sectorului producție, **Vinerian Ștefănescu,** ne relata că ea are o suprafață de 2 050 ha, pe care Întreprinderea piscicolă Calafat realizează intensiv o producție dublă de pește, față de cît realiza în trecut, pe fosta baltă Nedeia, ce se întindea pe circa 10 000 de hectare. Amenajarea de la Bistreț este prevăzută cu pepiniere moderne de creștere a puietului, cu heleșteie de iernat și cu crescătorii de pește, diferențiat pe vîrste.

Acumularea de la Fîntînele, pe pîrîul Desnățui, la 25 de kilometri de Craiova, reprezintă un alt punct de mîndrie pentru colectivul trustului. Ea are menirea de a preîntîmpina inundațiile în zonă și de a asigura rezerva necesară de apă pentru irigarea a peste 3 000 de hectare constituind, totodată, sursa de alimentare cu apă a amenajării piscicole de la Bistreț, prezentată mai sus. Edilii municipiului Craiova intenționează ca, în perspectivă, să dea acestui obiectiv și o utilizare turistică, de agrement.

Printre realizările din acest deceniu ale trustului, mai figurează amenajări de orezării, la Tîmburești și Nedeia — Dolj, regularizări de rîuri și pîrîuri (Oltul, Jiul, Albacul și Blahnița), amenajarea unei cariere de exploatare a cărbunelui la suprafață, la Motru — Ploștina, județul Gorj, alimentări cu apă la cooperative agricole și întreprinderi agricole de stat și construirea de blocuri de locuințe pentru specialiștii unităților agricole și lucrătorii trustului.

La înfăptuirea tuturor acestor obiective, care au dat o față nouă agriculturii și locurilor, merite egale au toți cei peste 6 000 de muncitori, ingineri și tehnicieni ai trustului craiovean. Iată totuși cîțiva fruntași între fruntași menționați de secretarul comitetului de partid, tehnicianul **Constantin Țecu** și de președintele comitetului sindicatului, tehnicianul **Haralambie Lungu: Ion Crețu, Tudor Ștefan, Gheorghe Panaite, Stelian Ioniță, Titu Moldoveanu, Marin Stoica, Roman Neacșu, Iulian Pican, Gheorghe Rogoz, Marin Dore, Tadeum Mocioacă, Florian Tudor, Emil Opran, Virgil Tutunaru** și **Alexandru Surugiu,** muncitori, purtători ai steluțelor de fruntași în întrecerea socialistă, **Vladimir Bundalescu, Traian Drăgănești, Ion Zdrîncă,** ingineri, șefi de șantiere, care lucrează aici de la înființarea trustului, **Viorel Anghelescu, Lucian Todică** și **Nicolae Opriceanu,** ingineri mecanici, șefi de secții, **Petre Dogaru, Vasile Diaconescu, Alexandru Crudu** și **Gheorghe Stan,** tehnicieni, șefi de loturi, și ei lucrînd cu toții în trust încă din prima zi de activitate a acestuia.

Cei peste 6 000 muncitori, ingineri și tehnicieni ai trustului craiovean de construcții pentru îmbunătățiri funciare, în frunte cu cei aproape o mie de comuniști care muncesc aici, sînt ferm hotărîți să realizeze obiectivele prevăzute. menite să contribuie la dezvoltarea și modernizarea în continuare a agriculturii din cele șapte județe.

Titu DAN

REZULTATE DEOSEBITE PRIN STABULAŢIE LIBERĂ

Complexul de vaci de lapte din Băicoi, al Întreprinderii agricole de stat Movila Vulpii, judeţul Prahova, ne fusese recomandat ca subunitate fruntaşă de factorii de conducere ai întreprinderii — directorul ing. *Toma Drăghici*, inginerul şef *Vladimir Stratu* şi contabilul şef *Nicolae Moisescu*. Argumente? Complexul a cîştigat în 1973 locul I între complexele şi fermele întreprinderilor agricole de stat, cu 3 611 litri lapte în medie pe vacă furajată, iar în 1974 locul II, cu 4 043 litri. Unitatea din Băicoi a obţinut bune rezultate la toţi indicatorii economico-financiari, atît în 1974, cît şi în primul semestru al anului 1975. De exemplu, veniturile planificate au fost depăşite în 1974 cu peste două milioane lei, iar în primul semestru 1975 cu o jumătate de milion lei; economiile la cheltuielile de producţie au însumat în 1974, 830 000 lei, iar în semestrul I 1975, 493 000 lei; anul trecut, preţul de cost al unui hl de lapte a fost cu 13 lei mai mic decît cel planificat şi s-au livrat suplimentar, 127 800 litri de lapte; în primul semestru al lui 1975, au fost livraţi suplimentar 96 400 litri.

În contextul sporirii continue a rentabilităţii complexului, consemnăm amenajarea în 1974 a unui atelier propriu de prelucrare a laptelui în care se realizează cantităţi comerciabile de caşcaval „Dalia" şi „Penteleu", brînză telemea şi de burduf, lapte pasteurizat etc. Prin prelucrarea laptelui, complexul realizează preţuri de valorificare superioare, contribuind totodată la aprovizionarea pieţii, a populaţiei cu alimente dintre cele mai solicitate.

Explicaţia principală a realizărilor complexului constă, după opinia şefului acestuia, medicul veterinar *Ioan Avram*, în aplicarea sistemului tehnic al creşterii vacilor de lapte în stabulaţie liberă. Aceasta a făcut posibil ca 64 de vaci să fie mulse şi îngrijite numai de doi oameni. Lucrînd în acord global, mulgătorul este retribuit cu 7 lei, iar îngrijitorul cu 10,50 lei, pentru fiecare hectolitru de lapte realizat. Prin aplicarea acestui sistem de retribuire, cei doi îngrijitori (de regulă soţ-soţie, cum sînt familiile Rad, Zapodeanu, Constantin şi altele), realizează împreună, lunar, în jur de 4 000 lei. Aceste familii locuiesc în blocuri cu apartamente construite în incinta complexului, au grădini de zarzavat, cresc porci şi păsări.

O atenţie cu totul deosebită se acordă aici furajelor. Întreg conveerul verde — lucerna, trifoiul, porumbul masă verde, sorgul, gramineele de toamnă etc. — este asigurat de cele 285 ha, suprafaţă pe care lucrările — de la însămînţare pînă la aducerea nutreţului în grajd — sînt mecanizate. Se folosesc maşini şi utilaje de mare randament — vindrovere autopropulsate, tractoare, semănători, maşini de împrăştiat îngrăşăminte, combine de recoltat etc. Furajele sînt însilozate în 8 turnuri, fiecare cu o capacitate de 750 de tone. Încărcarea turnurilor-siloz se execută cu elevatoare cu bandă. Hrănirea animalelor pe timpul stabulaţiei se realizează tot mecanic, cu ajutorul şnecurilor de furajare. Complexul e prevăzut, de asemenea, cu adăpători mecanice cu nivel constant. Chiar şi evacuarea gunoiului de grajd se face mecanizat, folosindu-se tractorul cu lamă şi racleţi. Mulsul vacilor, complet mecanizat, se execută cu randament sporit printr-una din cele mai moderne instalaţii, cea centralizată de grup.

Sistemul stabulaţiei libere aplicat la Băicoi mai prevede, ca o coordonată de bază, circuitul închis. Ce se înţelege prin aceasta? Complexul, populat cu vaci Metis-Holstein, îşi reîmprospătează matca prin selecţie riguroasă — după origine maternă şi paternă, dezvoltare corporală, aspectul ugerului etc. — în exclusivitate din producţie proprie. Din lunga listă a vacilor apreciate ca reproducătoare de elită am reţinut matricola, numele şi producţia medie anuală de lapte a trei adevărate recordiste. Este vorba de Lăptoasa, matricola nr. 564, cu o producţie medie anuală de 6 818 l, de Pădureanca, matricola 453 — 6 714 l şi de Joiana, nr. 466, cu 6 523 litri de lapte într-un an.

— Pentru a înţelege bine tot ce înseamnă la noi creşterea vacilor de lapte în sistemul stabulaţiei libere trebuie ţinut seama de absolut toate laturile activităţii — ne spunea, în finalul convorbirii, medicul veterinar *Ioan Avram*. Oricare latură îşi are importanţa ei, toate „rotiţele" angrenajului trebuie să meargă ca la ceasornic. Adică aşa cum au funcţionat şi cum vor continua să funcţioneze în complexul nostru.

T. DUMITRACHE

FAPTE DE OAMENI VREDNICI ȘI PRICEPUȚI

Situată în partea cea mai de sud a județului Mehedinți, la hotar cu Doljul, comuna **Salcia,** cu oamenii săi harnici, a făcut în ultimii ani pași mari spre ridicarea producției agricole, spre creșterea nivelului de trai al tuturor locuitorilor.

Cooperativa agricolă de aici, al cărei președinte este **Constantin Bădiță,** oferă imaginea unei unități unde eforturile conjugate ale cooperatorilor și specialiștilor se evidențiază pe toate planurile producției. Se cuvine însă evidențiat cu deosebire pentru dinamismul său, sectorul zootehnic, în care se cresc peste 17 000 de animale. Rezultatele de producție ale sectorului sînt remarcabile. In 1974, cooperativa a livrat statului, pe bază de contract, 9 000 hectolitri lapte de vacă, 10 000 de porci grași, 700 de tăurași, carne și lapte de ovine, lînă.

Ca urmare a depășirii prevederilor planului, se estimează că în 1975, unitatea va realiza un plus de venituri de mai bine de 4 milioane lei. Aceasta se realizează prin livrarea peste plan a 2 000 hl lapte de vacă, 3 000 porci grași și 500 de tăurași. De altfel, așa cum preciza tovarășul Bădiță, din valoarea totală a producției globale, 43 la sută reprezintă realizările sectorului zootehnic; urmează ca în anul 1976, zootehnia să asigure 55 la sută din total. **Aceasta înseamnă că unitatea din Salcia va depăși anul viitor, prevederile pentru 1990 ale programului național de dezvoltare a zootehniei.**

Pe ce se bazează cooperatorii de aici în stabilirea acestui plan îndrăzneț? Răspunsul, scurt, al președintelui a fost: casă, masă, rasă și ordine.

In cooperativă s-au asigurat animalelor — vaci de lapte tineret taurin la îngrășat, porcine, ovine — adăposturi corespunzătoare, unde se păstrează o curățenie exemplară.

Dar în centrul atenției conducerii cooperativei, a specialiștilor și cooperatorilor din zootehnie se situează asigurarea și folosirea gospodărească a bazei furajere. De pe cele 250 ha cultivate cu lucernă, de pildă, se recoltează 5 coase anual. Culturile duble, care anual acesta ocupă 900 ha, asigură între 16 000—18 000 tone nutreț însilozat, iar cele 50 ha cultivate cu sfeclă furajeră dau alte 4000 tone de furaje.

In ceea ce privește rasa, la Salcia a fost începută de cîțiva ani, în ferma de vaci, metisarea Brunei de Maramureș cu Holstein. Femelele rezultate dau producții de lapte constant mari, cu procent de grăsime ridicat. Acțiunea de ameliorare continuă, avînd drept scop final metisarea întregului efectiv de vaci.

— Iată-ne ajunși la capitolul ordine. Ce ne puteți spune în acest sens, tovarășe președinte?

— Pentru a face din zootehnie un sector aducător de cît mai mari venituri, așa cum ne-am propus, o condiție esențială o constituie organizarea muncii. Toți crescătorii noștri de animale au o bogată experiență. Avem cooperatori care lucrează în ferme de peste 20 de ani. Printre aceștia, ca să dau doar cîteva nume, se numără **Sandu Marin, cu soția sa, Maria, Gheorghe Ciobănică, Floarea Lăudan, Ioana Coșoveanu, Marin Ciobanu.** Subliniez că principiul care a stat la baza permanentizării oamenilor a fost cointeresarea lor în obținerea de producții superioare, prin aplicarea formelor stimulative de muncă.

Cooperativa agricolă din Salcia se înscrie cu rezultate remarcabile și în sectorul vegetal unde producțiile obținute evidențiază, deasemenea, strădania cooperatorilor și mecanizatorilor pentru continua autodepășire. La grîu de pildă, producția a fost, în 1975, de 5 312 kg, în medie, pe toată suprafața cultivată (860 ha), ceea ce asigură livrarea peste prevederile planului a 800 tone grîu.

Dezvoltarea puternică economico-financiară a unității are drept explicație și atenția ce se acordă altor activități, prin folosirea unor surse altădată neluate în seamă. In afara atelierelor de dogărie, tîmplărie, rotărie, tinichigerie și lăcătușerie, au fost organizate o cărămidărie și o vărărie, se execută prefabricate din beton și împletituri din nuiele și papură etc. Cu totul funcționează aici 15 secții de activități industriale care realizează în 1975 o producție globală în valoare de 6 milioane de lei.

Sînt fapte care vorbesc elocvent despre vrednicia și spiritul gospodăresc al unui colectiv de oameni hotărîți să ridice unitatea lor în rîndul cooperativelor agricole fruntașe din țară.

Nicolae BUICĂ

„FABRICILE" DE VITAMINE ASIGURĂ GOSPODINELE...

— Ing. **Ion Enache**, *directorul Întreprinderii județene de legume și fructe-Prahova —*

Pentru aprovizionarea cu legume, cartofi și fructe a populației județului nostru, preponderent muncitorească, și a turiștilor, atrași an de an în număr tot mai mare pe minunata Vale a Prahovei, I. J.L.F.-Prahova și-a creat în ultimii ani, cu sprijinul organelor județene și al unităților producătoare, o puternică bază materială.

Legumele se cultivă în sere având o suprafață de 195 ha, cele mai mari fiind ale Întreprinderii de sere-Tătărani (126 ha) și ale Asociației economice intercooperatiste Bărcănești. Complexul de sere din Bărcănești, distins pentru producția medie de legume realizată în 1974 cu **Ordinul Muncii** clasa I, este cunoscut în întreaga țară pentru calitatea produselor legumicole și livrările substanțiale, peste prevederile contractuale, din fiecare an. În 1974, de exemplu, Asociația intercooperatistă de sere din Bărcănești ne-a livrat suplimentar 1 112 tone tomate, castraveți și ardei.

Solariile ocupă, la cooperativele agricole o suprafață de 68 ha, cele mai întinse fiind la Buda Palanca (7,50 ha) și Gorgota (6,25 ha); alte 34 de ha se află pe loturile în folosință personală ale țăranilor cooperatori din Balta Doamnei, Pietroșani și Puchenii Mari; întreprinderea de sere Tătărani exploatează 7 ha de solarii, iar Întreprinderea agricolă de stat Movila Vulpii — 3 ha. Din aceste solarii, preliminăm preluarea pînă la sfîrșitul anului 1975 a peste 3 600 tone tomate. O producție medie bună de tomate, de peste 40 tone, se prelimină în fermele legumicole ale cooperativelor agricole Bărcănești și Gherghița.

În cîmp, legumele sînt cultivate în județul nostru pe o suprafață de 2 800 ha, în 60 de cooperative agricole, din care 30 cu ferme specializate, conduse de ingineri horticoli. Dintre acestea, o mențiune specială se cuvine cooperativei agricole din Bucov (președinte Costică Mișcă, Erou al Muncii Socialiste) care, realizînd în 1974 o producție medie de 47 de tone legume, a fost distinsă cu **Ordinul Muncii** clasa I.

La producătorii individuali, legumele se mai cultivă în grădini pe o suprafață de încă 2 034 ha.

În ceea ce privește cartofii, cantitatea necesară este asigurată de 43 cooperative agricole, care s-au angajat să realizeze în 1975 o producție medie de 30 tone, pe o suprafață totală de 600 ha.

De pe întreaga suprafață ocupată de sere, solarii și grădini, am preluat anul trecut 53 982 tone legume și 27 948 tone cartofi, cu 202 tone legume și 9 148 tone cartofi peste prevederile contractuale. Din această cantitate de legume, într-un larg sortiment, s-a asigurat ritmic și abundent aprovizionarea populației județului și a turiștilor veniți să-și petreacă vacanța pe plaiurile prahovene.

Desfacerea legumelor s-a făcut printr-o rețea modernă și extinsă de unități, cuprinzînd două magazine cu autoservire, în două schimburi, la Ploiești, 32 magazine în spații nou construite — la Ploiești, Băicoi, Cîmpina, Sinaia și Filipești de Pădure, 30 unități în piețe și 32 de chioșcuri. În plus, în comunele și satele județului — la Drăgănești, Valea Călugărească, Albești etc — funcționează peste o sută de unități ale întreprinderii noastre.

În 1975, se depun eforturi susținute din partea producătorilor și ale lucrătorilor întreprinderii noastre pentru a se asigura o și mai bună aprovizionare și servire a populației prahovene și a turiștilor, pe tot timpul anului, cu un sortiment divers și de cea mai bună calitate de legume și fructe. Iar rezultatele de pînă acum stau mărturie că acest deziderat se realizează cu succes.

„CÎTE 16 LUMÎNĂRI NORMALE"

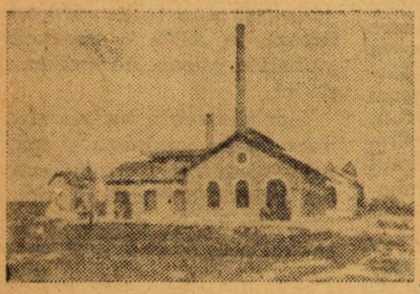

Uzina Grozăvești — la 1900

Primele becuri electrice întrebuințate în Europa pentru iluminatul străzilor, au apărut în anul 1884, la Timișoara. Trecuseră numai doi ani de la inventarea — de către Edison — a lămpilor incandescente și de la punerea în funcție (în 1882) la New-York, a celei dintîi uzine electrice din lume. La 1 octombrie 1882 s-a inaugurat prima „fabrică de curenți electrici", instalată pe locul unde se află astăzi Biblioteca Universitară (pe Calea Victoriei). După o lună funcționa și cea de a doua fabrică asemănătoare, la Gara de Nord. Uzina din Calea Victoriei deservea palatul regal și Teatrul Național, ambele clădiri folosind aproape 100 de becuri puternice „de cîte 16 lumînări normale". Lucrări mai însemnate în direcția electrificării s-au făcut în 1888, cînd aflăm începutul uzinei Grozăvești, care folosea o cădere de apă de 7,34 m, pe Dîmbovița.

CEI CARE AU LANSAT ÎNTRECEREA AU ȘI CÎȘTIGAT-O

Mecanizatorii, inginerii și tehnicienii de la stațiunea pentru mecanizarea agriculturii Scornicești, județul Olt, sînt cei care au lansat chemarea la întrecere pe 1974 către toate stațiunile pentru mecanizarea agriculturii, către toți mecanizatorii din țară. După ce s-a încheiat anul și s-au analizat realizările tuturor S.M.A.-urilor din țară, s-a văzut că aceia care lansaseră chemarea au și cîștigat întrecerea, situîndu-se primii între S.M.A.-uri și ocupînd un prestigios loc II pe agricultură și industria alimentară. Aceste succese au adus stațiunii pentru mecanizarea agriculturii din Scornicești-Olt **Ordinul Muncii** clasa a II-a.

Lansînd chemarea la întrecere, toți cei 143 mecanizatori ai S.M.A.-ului au înțeles responsabilitatea actului lor și, în frunte cu cei 79 de comuniști, s-au străduit din răsputeri să realizeze integral cele 13 obiective cuprinse în Chemare.

Unitățile agricole servite de S.M.A. Scornicești, din raza consiliului intercooperatist cu același nume — cooperativele Scornicești, Mogoșești, Negreni și Mărgineni au realizat cele mai mari producții medii obținute vreodată în aceste părți cu soluri nu prea fertile. Media pe consiliu: 4 713 kg porumb boabe și 3 448 kg grîu la hectar. Una din cooperative, cea din Scornicești a realizat pe terenuri neirigate producții medii record — 6 720 kg porumb boabe și 4 850 kg grîu, producții care i-au adus înaltul titlu de cooperativă **Erou al Muncii Socialiste.** La data documentării noastre, pe consiliul intercooperatist respectiv se prelimina în 1975 o producție medie de 3 500 kg grîu, iar la cooperativa din Scornicești, peste 5 000 kg. După cum ne informa Eroul Muncii Socialiste, **Vasile Bărbulescu** președintele cooperativei agricole Scornicești, pe unele tarlale ale unității — la Saru, Obște și Viișoara — se recoltaseră în medie peste 6 000 kg de grîu! O producție medie foarte bună se prelimină, pe întreg consiliul intercooperatist, — și la porumb boabe — peste 5 tone — după cum ne spunea președintele consiliului și directorul S.M.A., ing. **Alexandru Diaconu.**

La realizarea acestor producții medii, aportul mecanizatorilor de la S.M.A. Scornicești este evident. În 1974, anul lansării chemării la întrecere, ei au realizat, peste volumul planificat, lucrări în valoare de circa un milion și jumătate lei. Aceasta și datorită diversificării lucrărilor executate celor patru unități. Astfel, împreună cu stațiunea de cercetări agricole Albota, pe 400 de ha s-a executat cu plugul subsolier vibrator, afînarea adîncă a solului. Asemenea pluguri urmează a se face, în acțiunea de autodotare, chiar de meseriașii S.M.A.-ului, în acest fel extinzîndu-se substanțial, în anii ce vin, suprafața de sol afînată adînc. Echipe specializate ale S.M.A.-ului au ierbicidat în 1974 toate suprafețele cultivate cu porumb pentru boabe (3 300 ha) și cu grîu (3 100 ha) din raza consiliului intercooperatist servit. Pe cîteva sute de hectare, s-au realizat mecanizat chiar și tăiatul și legatul cocenilor de porumb.

Spiritul de inițiativă, biruirea oricăror greutăți — iată ce-i caracterizează pe mecanizatorii care au lansat și cîștigat întrecerea. Tînărul inginer șef al S.M.A.-ului, **Ion Lazăr** și secretarul comitetului de partid, maistrul mecanic **Ion Bilan** ne-au vorbit îndelung despre o acțiune inițiată de organizația de partid la începutul lunii iulie 1975. Datorită ploilor abundente, deși grînele erau coapte, nu se putea intra în lan cu combinele Gloria. Au intrat secerătorii, dar munca lor n-avea sporul combinelor. Și atunci s-a adaptat combinelor șenilele de la echipamentul de recoltat orez. Așa s-a recoltat o săptămînă întreagă pînă ce pămîntul, în bătaia soarelui s-a zvîntat și combinele au putut intra în lan fără șenile. Cînd văd o inițiativă bună la alții, mecanizatorii nu pregetă s-o aplice și ei. Un exemplu, din multe altele ce s-ar putea da. Acum cîțiva ani, au vizitat în grup, S.M.A. Remus Opreanu, din județul Constanța, unde au aflat și de sistemul „stațiilor service". La întoarcere, au introdus acest sistem și în stațiunea lor. Acum, seara, după munca pe zi-lumină, mecanizatorul își aduce la „stația service" tractorul ori combina autopropulsată; aici, noaptea, echipe specializate fac întreținerea utilajului respectiv, mecanizatorul nemai fiind nevoit să-și piardă din timpul de lucru.

În contextul bunei organizări a muncii se cuvin menționate cele 18 formații mixte de mecanizatori și cooperatori care funcționează cu bune rezultate încă de la începutul anului 1974, evidențiindu-se cele de pe raza cooperativei agricole Scornicești, conduse de mecanizatorii **Gheorghe Luțu, Gheorghe Miu, Iulian Andreescu, Nicolae Ene și Petre Neacșu.** Munca lor fiind strîns legată de rezultate, producțiile sînt în continuă creștere. La fel și veniturile personale. Anul trecut, au primit drept retribuție — pentru a aminti cîțiva mecanizatori: **Marin Stancu** — 26 403 lei, **Gheorghe Ionașcu** — 25 683 lei, **Florea Amza** — 25 637 lei, **Gheorghe Gioarsă** — 23 625 lei. Pe pieptul unora dintre ei, ca **Ion Gaiță, Nicolae Spiridon, Gheorghe Miu, Ilie Gușatu,** strălucesc cîte patru steluțe de fruntaș în întrecerea socialistă.

S-ar mai putea spune multe despre succesele în producție ale acestui colectiv harnic. În 1974 s-a lucrat o lună întreagă cu carburanții economisiți în celelalte 11 luni; venitul mediu pe tractor, planificat în 1974, a fost depășit cu 10 000 lei; cheltuielile de producție au fost mai mici cu 5 la sută față de plan; au fost mecanizate în întregime lucrările de producere și recoltare a furajelor; a crescut cu 12 la sută față de plan timpul de folosire a tractoarelor; au fost învățați să conducă tractorul 40 de țărani cooperatori, care lucrează acum în schimbul II, în perioadele de vîrf ale lucrărilor. Concluzia spre care converg toate acestea este una singură: cuvîntul dat a fost respectat cu răspundere muncitorească.

Teofil DINU

RĂSPUNSURI

(Pagina 109)

1) a. $1 + 2 + 34 + 56 + 7 = 100$
b. $1 + 23 + 4 + 5 + 67 = 100$

2) $34 = 33 + \frac{3}{3}$

$31 = 3 + 8^3 + \frac{3}{3}$

3) a. $(1 + 2) : 3 = 1$
b. $(1 \times 2 + 3 + 4 - 5 + 6 + 7 - 8) : 9 = 1$

4)
```
      2          Sau        5
    5   4                 7   3
  9       8               6       4
1   6   7   3           2   9   1   8
```
Sau:
```
        6
      9   7
    1       2
  4   3   8   5
```

5) 8, 12, 5, 20
6) Răspuns = 23

Raţionament:

Să adăugăm 1 numărului căutat şi să împărţim această sumă la 2. Aceasta va fi sigur divizibilă cu 2, fiindcă adăugînd 1 restului împărţirii, vom obţine un număr divizibil cu 2. Noi ştim însă că putem împărţi numărul şi cu 4, 6 şi 8, or cel mai mic număr divizibil cu acestea este 24. Deci numărul căutat de noi nu poate fi altul decît 23.

7) Numărul este 6

8) 36 de bile

Poate fi rezolvată atît prin raţionament aritmetic cît şi prin algebră.

1. 100 fără o bilă fac 99, adică minus numărul bilelor fără a lui Nicu. Apoi se stabileşte numărul total de sferturi: $4 + 4 + 2 + 1 = 11$ sferturi. $99 : 11 = 9$ bile într-un sfert, deci băiatul avea $9 \times 4 = 36$ de bile.

2. Algebric: totalul bilelor va fi notat cu $4x$, deci $4x + 4x + 2x + x = 99$ sau $11x = 99$, de unde $x = 99 : 11 = 9$, iar $4x = 4 \times 9 = 36$.

9) 5,25 lei

10) Niciodată!

De ce? Dacă notăm cu x numărul căutat, tatăl va avea $42 + x$ ani, iar fiul $6 + x$

Apoi, tatăl va avea de 10 ori vîrsta lui Tudorel, astfel: $42 + x = 10\ (6+x)$, unde

$$x = -2$$

Ori, dacă x este egal cu minus 2, aceasta înseamnă că tatăl ar fi trebuit să ofere lui Tudorel maşina... cu doi ani înainte de a-i fi fost cerută.

(Pagina 175)

1. — Cîinele (probabil încrucişarea dintre şacal şi lup)
2. — Asia
3. — Mesopotamia (acum circa 3 500 ani)
4. — Libelula
5. — Africa
6. — Asia
7. — România (un brad înalt de 62 m şi gros de 2,5 m — la înălţimea de 1,30 m de la sol — aflat pe Valea pîrîului Arţagul, afluent al Buzăului)

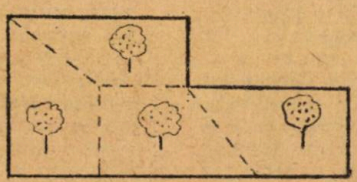

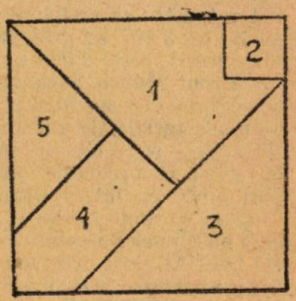

Careuri (dezlegări)

ZOOLOGIE

ORIZONTAL: 1. — Papagal — Gîscă; 2. — Anaconda — Iţar; 3. — Galeră — TB — Urs; 4. — Ani — I — Cloşcă; 5. — La — Elefant — SD; 6. — Salamandră — E; 7. — B — Pa — U — Tăuraş; 8. — Alint — Cîrtiţe; 9. — Leş — Isac — Icar; 10. — Ev — Crap — A — Ist; 11. — Nevăstuică — Ai; 12. — Anol — RS — Stîrc; 13. — Ţiclean — Arie.

PERSPECTIVE LUMINOASE

ORIZONTAL: 1. — Cereale — Lînă; 2. — Fructe — Mai — F; 3. — Rugoasă — Pomi; 4. — Piu — Nost — An; 5. — Cen — Fi — Peşte; 6. — A — Avicol — Făt; 7. — RF — Ab — Băieş; 8. — Ţundră — Încet; 9. — Ori — Eta — UI — R; 10. — Fală — Animale; 11. — J — Maşină — Ub; 12. — Legume — Snopi.

POFTĂ BUNĂ!

ORIZONTAL: 1. Miere, Spanac; 2. I.A.S., Papanaşi; 3. Nuca, Cep, U; 4. Crap la cuptor; 5. Atlet, Ist, MB; 6. T, OT, FAO, Ale; 7. Aspic, Linte; 8. T, Saci, A, TS; 9. Curăţată, Seu; 10. Afina, Arat, N; 11. SA, Ţintă, Ioc; 12. Aţă, Frigărui.

SATUL ÎN ARTĂ

ORIZONTAL: 1. Aman, Iubire; 2. No, Ion, Real, 3. Drum, Stancu; 4. Ronet, Uti, A; 5. Eminescu, FR; 6. EE, Iliu, Old; 7. Stg, Ecluza; 8. Ceas, Ied, MA; 9. U, Labiş, Gir; 10. Fata, Cerna; 11. Ionescu, IDT.

Amatorilor de drumeție prin Țara de Sus, IJECOOP Suceava le recomandă popasuri agreabile la:

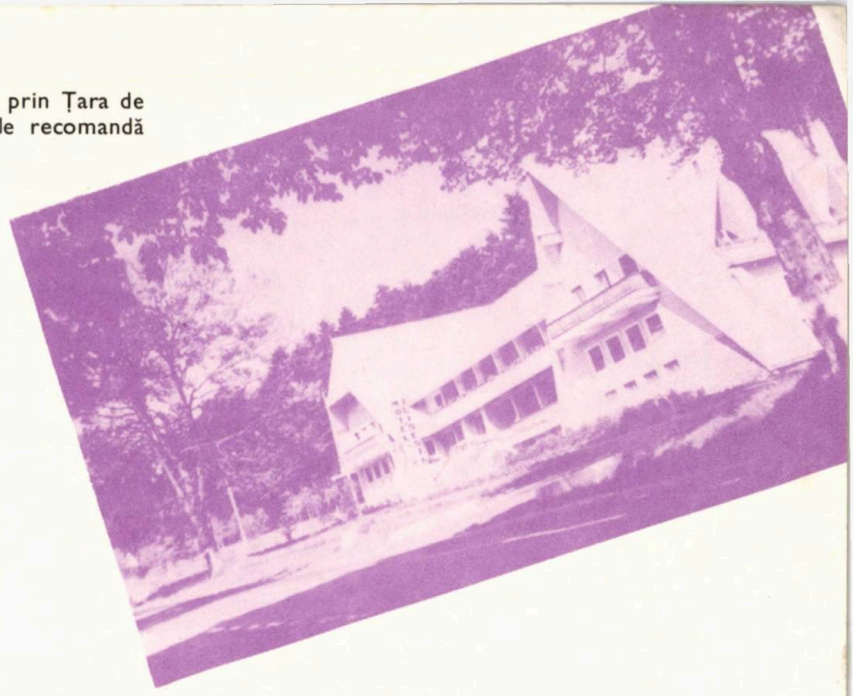

COMPLEXUL TURISTIC ILIȘEȘTI

— **Situat la 23 km de Suceava, pe șoseaua spre Gura Humorului**
— **Camere cu 2 și 3 paturi**
— **Căsuțe camping**
— **Teren de parcare**
— **La 1,5 km se află STÎNA ILIȘEȘTI,** cu **preparate culinare specifice: caș, urdă, jintiță, balmoș, berbec la frigare**

HANUL DRĂGUȘENI

— **Situat la intrarea în județul Suceava, pe șoseaua dinspre Roman**
— **Restaurant cu terasă**
— **Bar de zi**
— **Hotel și căsuțe camping**
— **Preparate culinare moldovenești**

Redactorul almanahului: Teoharie OPREA
Prezentare artistică: Ion IVAȘCU
Coperta: L. GREGORIAN

BERĂRIA SOLCA

— **Situată în orașul SOLCA**
— **Lîngă fabrica de bere SOLCA**
— **Zilnic bere la halbă SOLCA**
— **Cremvurști cu hrean ca la SOLCA**

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic «Casa Scînteii» — București

Pe meleagurile moldovene, în locuri pitoreşti, în apropierea unor monumente istorice şi de artă, cooperaţia de consum oferă condiţii optime de găzduire în unităţile sale turistice:

— HANUL DRĂGUŞENI, pe D.N. 2, la 52 km înainte de Suceava (camere cu încălzire centrală şi restaurant);

— MOTELUL ILIŞEŞTI, pe D.N. 17, la km 23 (camere cu încălzire centrală, camping şi restaurant);

— HANUL CONACHI, pe şoseaua Galaţi-Tecuci, la km 47 (camere cu încălzire, camping şi restaurant);

— MOTELUL «CASA ARCAŞULUI», în oraşul Tg. Neamţ, la poalele Cetăţii Neamţului pe D.N. 15 C. (camere cu încălzire centrală şi restaurant).

În fotografie: Motelul «Casa Arcaşului»